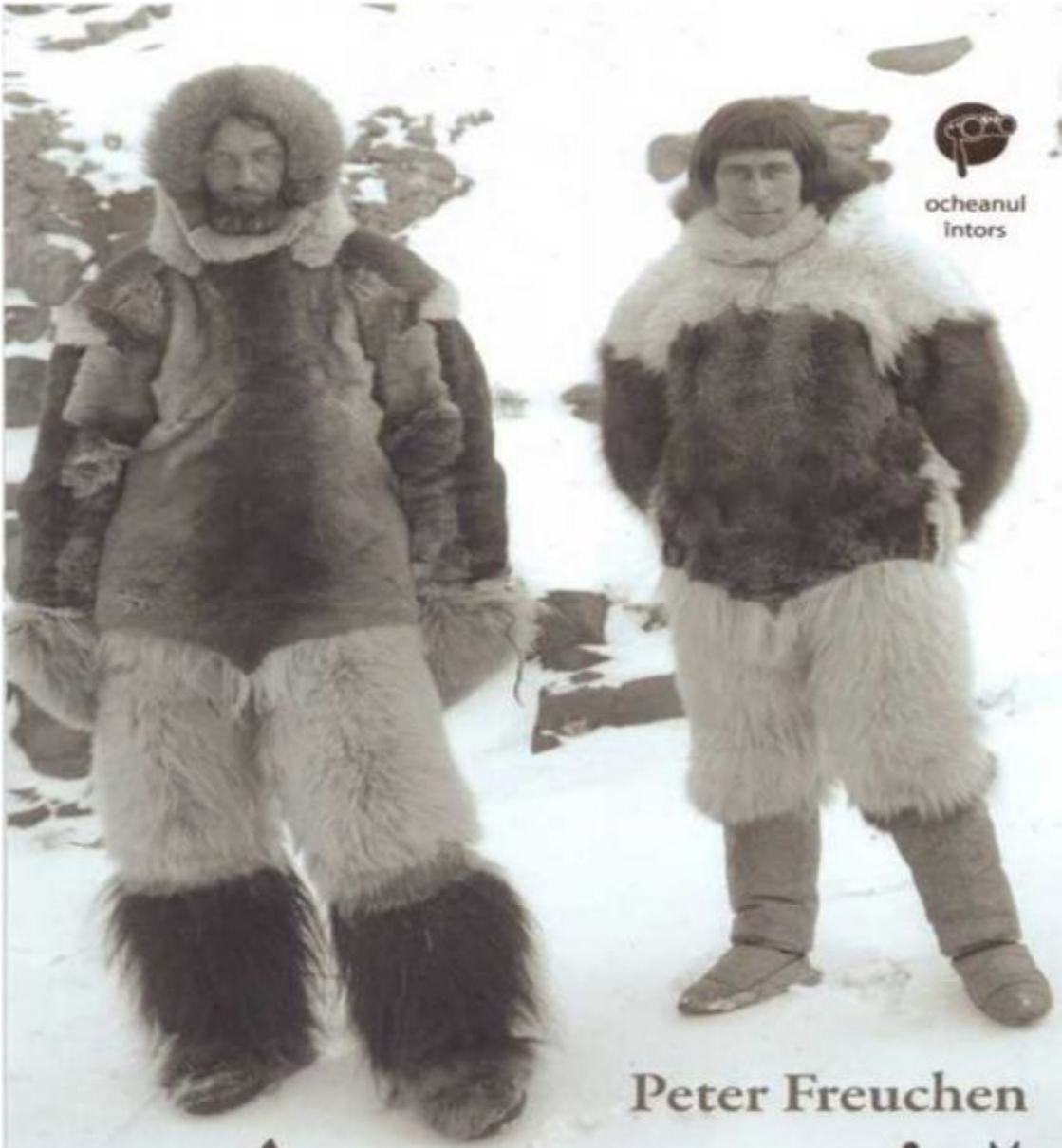

ocheanul întors

Peter Freuchen

Aventura arctică

EDITURA ART

Peter Freuchen
Aventura arctică
Viaţa mea în Nordul îngheţat

Introducere

„Am auzit zicându-se că exploratorii arctici sunt oameni inferiori, care ar fi pierduţi în lumea civilizată”, scrie Peter Freuchen la începutul autobiografiei sale. „Dar în Nord un om trebuie să dea dovadă adesea de caracter şi de-o voinţă de fier. Am văzut acolo atâta curaj la exploratori şi mai ales la băştinaşi”, spune el, continuând apoi: „un curaj tăcut, rareori găsit sau cerut în civilizaţie.”

Freuchen avea 20 de ani când a văzut prima dată Groenlanda ca membru al expediţiei Mylius-Erichsen din 1906. Copilăria lui dintr-un sat de pescari părea să-l îndrepte spre o viaţă pe mare. La opt ani avea prima lui ambarcaţiune cu pânze. Dar o multitudine de interese l-au împins dintr-o parte în alta, până când în cele din urmă s-a înscris la şcoala medicală din Copenhaga. Acolo a suferit un şoc care avea să-i schimbe cursul vieţii: după ce a îngrijit un pacient grav rănit, după ce efectiv i-a pus oasele la loc şi l-a ajutat timp de şase luni să se facă bine, Freuchen l-a văzut cum iese din spital, cum trece strada şi e omorât de o maşină – unul dintre

primele automobile din Copenhaga. „Am fiert de furie neputincioasă", scrie tânărul Freuchen, după care a cerut un post pe vasul lui Mylius-Erichsen, *Danmark,* care se îndrepta spre coasta nord-estică nelocuită a Groenlandei.

Groenlanda fusese teritoriu danez de la începutul anilor 1700. Era hotarul danezilor şi, după atâtea secole de explorare arctică, nu era neobişnuit pentru un tânăr să vrea să meargă acolo. Mulţi fuseseră în Nordul polar înaintea lui Peter Freuchen. John Ross a fost primul care să contacteze eschimoşii polari; pe la începutul anilor 1900, Roald Amundsen şi-a croit drum prin Pasajul Nord-Vestic (care era de mult ruta tradiţională de migraţie a vânătorilor inuiţi) şi Robert Peary a lansat o serie de încercări fără succes de a ajunge la Polul Nord din Groenlanda.

„Voiam să mă rup de spitale, de studiu, de ironiile şi iritările vieţii din Copenhaga", scrie Freuchen despre decizia sa de a se alătura expediţiei Mylius-Erichsen. Pe 24 iunie 1906, au ajuns în Groenlanda şi şi-au instalat tabăra pe coasta estică, la nord de ultima aşezare inuită. Au rămas acolo timp de trei ani.

Treaba lor era să cartografieze coasta şi să facă observaţii meteorologice. La începutul celui de-al doilea an, Freuchen s-a oferit voluntar să trăiască singur într-o colibă de trei metri pe cinci. În octombrie a

venit întunericul. A căzut zăpada şi au îngheţat fiordurile. Ziua şi noaptea erau unul şi-acelaşi lucru. Mâncarea era puţină şi la un moment dat, iarna, Freuchen a rămas fără cărbuni. „Soba pe cărbuni doar ocupa degeaba spaţiul, aşa că am scos-o afară dezgustat." În locul ei, s-a încălzit şi a gătit cu spirt. Straturile de gheaţă de pe pereţi se îngroşaseră atât de tare, că abia mai avea loc să se mişte.

Cei mai mult îl supărau lupii, nu singurătatea. „După ce mi-au omorât şi ultimul câine, nimic nu mă mai avertiza de apropierea lor şi nu de puţine ori mă trezea tropăitul labelor lor pe acoperişul cabanei (...) Cine n-a trăit multă vreme departe de oameni nu ştie ce spune când se plânge că nu poate să plece să fie singur cu gândurile lui. Acele gânduri pot fi extrem de sterile şi neatrăgătoare."

Freuchen şi-a început expediţia ca băiat şi s-a întors bărbat. Călit la frig, familiarizat cu foamea, singurătatea şi necesitatea umorului, a disciplinei şi a optimismului câinesc în faţa greutăţilor extreme, Freuchen şi-a făcut ucenicia în Nordul îndepărtat. Acele experienţe aspre l-au pregătit pentru o viaţă în societatea inuită din Groenlanda, o viaţă care i-a adus bucurii profunde, cum nu-şi imaginase.

Acea viaţă şi cartea rezultată din ea, *Aventura mea arctică,* n-ar fi existat fără un noroc incredibil. La

întoarcerea în Danemarca, întâmplarea fericită a făcut ca Freuchen să-l cunoască pe cel ce avea să devină cel mai mare explorator etnograf al Nordului polar, Knud Rasmussen. Fiul unui vicar danez şi al unei mame pe jumătate inuite, Rasmussen se născuse în Ilulissat în Groenlanda şi crescuse conducând atelaje cu câini şi vânând foci. Studiase şi el în Copenhaga, dar nu voia decât să meargă acasă. „Dă-mi iarnă, dă-mi câini, pe restul luaţi-le voi", spunea.

Prietenia dintre cei doi e legendară. După ce s-au cunoscut, au început să strângă bani ca să se întoarcă în Groenlanda, unde aveau să deschidă un punct arctic de comerţ printre „eschimoşii polari", cum le spuneau ei, pe coasta nord-vestică, un loc pe care l-au numit Thule. De acolo au lansat expediţii importante, au explorat şi cartografiat Nordul polar, au trăit printre inuiţi şi le-au studiat stilul de viaţă.

Izolarea cumplită de care suferise Freuchen în timpul primei sale expediţii l-a făcut să se adapteze foarte uşor la viaţa intens socială şi colectivă a groenlandezilor. A învăţat limba, a învăţat să conducă un atelaj, să vâneze foci şi morse, a participat la şedinţe şamanice, s-a îndrăgostit şi s-a căsătorit cu o băştinaşă, Navarana, cu care a avut doi copii. Freuchen nu mai fusese niciodată atât de fericit. Punctul de comerţ a înflorit şi a devenit un centru important pentru studiile etnografice ale lui

Rasmussen. Pe la staţie se perindau vânători, copii, femei bătrâne şi şamani, dornici să-şi spună poveştile. Viaţa gregară a inuiţilor, înghesuiala, mizeria, neglijenţa şi extazele şamanice, alternanţa sezonieră de beznă şi lumină, toate au acţionat ca un tonic asupra lui Freuchen. Băştinaşii sălbatici, clarvăzători, iubitori de distracţie, în special Navarana, l-au salvat prin afecţiune de inutilitatea pe care o resimţise în lumea aşa-zis „civilizată".

Freuchen era un om masiv, bărbos, un urs de bărbat, Rasmussen era suplu şi iute de picior. Amândoi erau încăpăţânat de veseli. În 1912, Freuchen şi Rasmussen au pornit în prima lor expediţie, traversarea calotei cu săniile prin centrul Groenlandei. Rasmussen a condus, vesel şi zgomotos, în timp ce Freuchen s-a ocupat de cartografiere şi observaţii meteorologice. Calota nu era tocmai ospitalieră – au rămas fără mâncare şi Freuchen a fost orbit temporar de zăpadă. În timp ce coborau cu câinii şi săniile pe gheţarul de cincisprezece metri, un vârf de harpon i-a făcut o rană adâncă lui Freuchen în coapsă. „Eram într-un asemenea hal, că nu mai puteam să fac nimic. Pleoapele îmi erau groase ca buzele şi le puteam ţine deschise numai cu degetele. Nu puteam să merg fără să deschid rana din picior." Aşa că Freuchen a rămas în urmă, în timp ce restul au plecat în explorare. De atunci, la fiecare expediţie, Freuchen îşi

găsise nişa, de om bun la toate: se ocupa de încărcarea şi descărcarea săniilor, le repara şi construia adăposturi pentru iarnă, în timp ce Rasmussen se ducea în explorare. În alţi ani, a stat „acasă”, în Thule, cu Navarana şi copiii.

În 1921, Navarana a murit de gripă spaniolă, lăsându-l pe Freuchen devastat. A fost îngropată în satul ei natal, Upernavik, şi, datorită faimei lui Freuchen în Groenlanda, mormântul ei e încă frecvent vizitat.

După ce şi-a plasat copiii în grija altora, Freuchen s-a decis să i se alăture lui Rasmussen în 1921 pentru primii doi ani ai celei de-a cincea expediţii pornite din Thule, în care au explorat Golful Hudson şi Ţinutul Baffin în zona arctică a Canadei estice. (Rasmussen a ajuns cu alţi doi bărbaţi până în Alaska, la Point Hope.)

Perioada e povestită în a treia parte a cărţii de faţă. Freuchen era organizator, explorator, doctor, transportator de artefacte şi biolog. A scris o lucrare despre mamiferele arctice şi a ţinut un jurnal. El şi Rasmussen au trăit şi au călătorit printre diverse grupuri de inuiţi, dintre care mulţi trăiau încă într-o Epocă de Gheaţă neschimbată de o mie de ani. Fără poveştile lui Freuchen şi notele voluminoase ale lui Rasmussen, n-am şti aproape nimic despre aceşti oameni boreali, rămaşi în Epoca de Gheaţă, despre

speranţele şi fricile lor, despre ceremoniile lor şi tradiţiile de vânătoare sau despre cum li se înflăcăra imaginaţia în friguroasele nopţi nordice.

În Canada arctică, Freuchen a fost cât pe-aci să moară îngheţat într-o furtună. În mijlocul urgiei, a săpat o groapă în zăpadă şi a tras sania peste el. Un picior i-a degerat. După eforturi eroice de a se elibera, s-a târât până la tabără. Carnea piciorului i s-a cangrenat. O femeie inuită s-a oferit să-i muşte degetele de la picioare şi să i le reteze. Freuchen a refuzat politicos. Când nu l-a văzut nimeni, şi le-a amputat singur cu un ciocan. Astfel s-a sfârşit prima parte a vieţii lui Freuchen în ţinutul arctic. Piciorul i-a fost amputat mai târziu.

Paisprezece ani trăise ca un inuit. Poveştile acelor ani sunt inima cărţii de faţă. Sunt spuse cu îndrăzneală şi încântare, cu afecţiune şi o directeţe care reprezintă în sine o descriere a felului în care vânătorii de subzistenţă îşi duc viaţa.

Peter Freuchen a fost autentic. A venit tânăr în Groenlanda din disperare, a trăit cu vânători arctici semi-nomazi, şamani, canibali, femei şi copii care înfruntau zilnic pericolul, foametea şi moartea şi a învăţat de la ei bucuria ireverentă de a fi viu. În gheţari, munţi îngheţaţi, aisberguri, stânci şi fiorduri şi sub cerurile ba întunecate, ba luminate, Freuchen n-a văzut

o pustietate dezolantă, ci frumuseţe extravagantă – o adevărată bogăţie. A găsit prietenia rară şi mult-preţuită cu Rasmussen. S-a căsătorit cu dragostea vieţii lui, iar de la tovarăşii săi inuiţi a învăţat să trăiască necondiţionat. Plecând de-acasă, a găsit o casă şi mai bună: una care se întindea peste tot Nordul polar.

Gretel Ehrlich
2002

Partea I

1

Trăsesem toată ziua în hăţuri şi acum, că nu mă mai încetineau, îmi era uşor să merg doar, să pun un picior înaintea celuilalt. Foamea ucigătoare se pare că ascute celelalte simţuri şi, deşi mişcările îmi erau automate şi eram prea obosit să stau jos şi să mă odihnesc, creierul îmi era într-o stare de alertă nefirească.

Era prima mea primăvară în Groenlanda şi era anul 1907. Eu şi încă doi, Gundahl şi Jarner, părăsiserăm baza Expediţiei Daneze şi o luaserăm spre nord-estul Groenlandei ca să ne familiarizăm cu peisajul şi să culegem specimene geologice. Hotărâserăm să tragem noi înşine săniile. Aşa ajungi să cunoşti teritoriul mai

bine decât dacă stai pe sanie, când eşti atent la câini şi priveşti numai înainte.

Ni se puseseră la păstrat pe drum mâncare şi kerosen, dar când am ajuns la ascunzătoare, am descoperit că un urs o vizitase înaintea noastră. Dispăruseră chiar şi conservele – animalul le mestecase până le deschisese şi mâncase tot. Examinase canistra cu kerosen şi, pentru că nu-i folosea la nimic, i-a dat una cu laba lui mare şi a crăpat-o. Ştiam că nu ne puteam aştepta să găsim nici boi moscaţi, iepuri, nici potârnichi polare. Ursul care vizitase locul cu câteva zile înainte nu se deranjase să ne aştepte.

Pe Insulele Koldewey mai era o ascunzătoare cu provizii depozitate pentru noi, cu destulă mâncare să ne ţină câteva zile, cât studiam noi formaţiile geologice. Dar şi dacă ne grăbeam şi reuşeam să străbatem o distanţă de două ori mai mare decât anticipasem, tot ne-ar fi luat cel puţin trei zile să ajungem la insule. Ne-am pornit la drum. N-aveam altă opţiune.

Am înaintat încet. De cinci zile nu mai mâncaserăm nimic. Eram slăbiţi şi, după ce am campat în acea seară, am tăiat câteva bucăţi de lemn din sanie şi am făcut un foc ca să topim gheaţă s-o prefacem în apă de băut. După ce am ridicat cortul, nu părea să mai avem nimic de spus. Era inutil să încercăm să uităm de situaţia noastră, eram prea adânc băgaţi în ea ca să încercăm să

ne gândim la altceva. Eram atât de prăpădiţi, că ne irita şi să ne vedem feţele unul altuia.

La disperare, mi-am luat arma şi am plecat. Văzusem urme de iepuri, de vulpi şi potârnichi, dar nimic viu. M-am târât la deal şi la vale – n-avea sens să mă întorc şi să mă uit în ochii stinşi ai celorlalţi doi bieţi tovarăşi ai mei.

În cele din urmă, am văzut un iepure. L-am zărit doar pentru că eram foarte flămând, altfel, era doar un punct mic, alb şi drăguţ printre bolovani. Nefiind obişnuit cu oamenii, nu prea mi-a dat atenţie şi m-a lăsat să mă apropii. Când s-a hotărât să fugă, am tras şi a dispărut peste creasta dealului. Când am ajuns într-un sfârşit în locul unde-l văzusem ultima dată, l-am găsit mort câţiva paşi mai încolo.

M-am simţit de parcă aş fi fost deodată găsit pe mare după ce-mi pierdusem orice speranţă de a mai fi salvat. Am luat iepurele mort în palme, l-am cântărit – în nord, iepurii ajung şi la patru kile – şi mi-am dat seama ce înseamnă pentru noi: o tocană bună pentru trei oameni şi o şansă, după zile de înfometare care au părut luni, să simţim iar acea senzaţie dumnezeiască de saţietate.

Eram atât de slăbit după ce mi s-a mai domolit entuziasmul, că m-am aşezat pe o piatră să mă odihnesc. M-am gândit cum vom mânca iepurele. Să-l mâncăm tot atunci sau să mai ţinem şi pentru a doua

zi? Mai bine tot deodată şi apoi să mergem cât mai repede spre cealaltă ascunzătoare. Existau şanse să mai găsim ceva pe drum. Am stat şi am făcut plan după plan, fiecare dintre ele generat de faptul că acum aveam un iepure şi cu o oră în urmă n-avuseserăm niciunui.

Până la urmă, m-am ridicat şi am pornit-o înapoi spre tabără. Iepurele era greu şi, atârnat de o sfoară pe umăr, îmi încetinea mersul. M-am gândit că dacă-i spintec şi îi scot organele, o să devină mai uşor. Dar de fapt mă gândeam să-i mănânc inima şi ficatul crude şi să nu le împart cu ceilalţi doi bărbaţi care mă aşteptau hămesiţi în cort. Mi-era ruşine de trădarea mea şi am iuţit pasul, dar a trebuit să mă aşez iar şi să mă odihnesc şi tentaţia a revenit de două ori mai puternică.

Dacă tot omorâsem eu iepurele şi mă aventurasem atât de departe să-l găsesc, n-aveam dreptul la jumătate din el? Dacă l-aş fi mâncat, n-aş fi fost mai puternic şi mai capabil să muncesc mai mult? Dar dacă aş fi luat o gură din el, poate nu m-aş fi oprit până omorâsem unul.

Era imposibil să rezist ispitei dacă stăteam pe loc. Aşa că am sărit iar în picioare.

Mi-amintesc de vocile care vorbeau în mine. Cu patru kile de carne atârnându-mi pe umăr, toate chinurile foamei se întorseseră înzecit. Am început să

cânt ca să înec orice gânduri provocate de stomac. Pe jumătate cântând, pe jumătate plângând, luptându-mă cu tentaţia de a le fura mâncarea celorlalţi doi care mă aşteptau în tabără, am mers mai departe, abia reuşind să pun un picior înaintea celuilalt. De câte ori mă prăbuşeam de oboseală, mă gândeam numai la burta mea flămândă.

Mi-am spus că aş putea să iau măcar picioarele şi să mestec la ele. Şi sigur nimeni n-ar vrea urechile, aş putea să le mănânc eu. În cele din urmă, m-am decis să-l mănânc pe tot şi să recunosc că nu sunt făcut pentru explorarea ţinuturile arctice şi să renunţ la tot. Apoi m-am simţit mai calm. Mi-am zis: „Nu, o să aştept până ajung la următoarea culme de deal." Dar când am ajuns acolo, ceva m-a făcut să mă hotărăsc că nu e un loc bun să mănânc – o să încerc pe următoarea culme.

Şi tot aşa, păcălindu-mi stomacul, am ajuns pe un deal de unde vedeam cortul nostru jos, un punct alb minuscul pe fundalul pietros. Acolo, prietenii mei aşteptau răbdători şi încrezători să mă întorc. M-am simţit salvat, dar şi ruşinat, mai mult decât în orice alt moment al vieţii mele. Sunt sigur că dacă n-aş fi văzut chiar atunci cortul, nimic nu m-ar fi oprit ca, în egoismul meu, să-mi trădez camarazii. Şi mi-aş fi pierdut pe veci stima de sine.

Parcă ajunsesem pe un ţărm primitor după un drum

periculos pe o mare necartografiată şi mi-au revenit puterile. Jarner şi Gundahl m-au văzut venind şi m-au întâmpinat cu strigăte pierite, dar entuziaste. În timp ce prietenii mei pregăteau masa, aproape că am dat în plâns, dar m-am străduit să nu se vadă. Campaserăm într-un pâlc de cassiope, o plantă micuţă care acoperă pământul ca un covor şi care poate fi arsă, umedă sau uscată, păstrând focul o zi în cenuşa ei.

Jarner şi Gundahl se purtau de parcă venise Crăciunul. Zăceam în cort, obosit şi leşinat, şi îi auzeam entuziasmându-se de calitatea cărnii şi de ce pulpe inferioare excelente avea animalul. Îi auzeam spunând: „Freuchen primeşte bucata cea mai bună, el a găsit iepurele şi l-a omorât" şi mă agresa entuziasmul lor. Nici când am început să mâncăm nu m-am putut simţi aşa de voios ca ei.

În ţinutul arctic, orice se obţine printr-o luptă continuă, o luptă neîncetată pentru existenţă. Multe depind de individ. Dacă nu dă tot ce-are mai bun, e terminat şi greşeala lui le poate fi fatală tovarăşilor şi lui însuşi.

Am auzit zicându-se că exploratorii arctici sunt oameni inferiori, care ar fi pierduţi în lumea civilizată. Poate că e valabil în unele cazuri, dar în Nord un om trebuie să dea dovadă de caracter şi de-o voinţă de fier. Am văzut acolo atâta curaj la exploratori şi mai ales la

băştinaşi, un curaj tăcut, rareori găsit sau cerut în civilizaţie. E luat ca de la sine înţeles. Şi am învăţat că niciun om n-ar trebui să meargă în Nord înainte să fie sigur pe el. Cât despre mine, am fost norocos. Am văzut cortul la timp.

Nu eram prea sigur pe mine când am mers prima dată acolo. Nu m-a mânat vreun sentiment arzător că am un scop, vreo dorinţă de a contribui la cunoaşterea pământului. De fapt, eram doar un tânăr plictisit de rutina vieţii lui şi fascinat de poveştile despre aventurile arctice şi de eroism. Nu ştiam nimic despre ce o să mi se ceară acolo. Toate astea au venit mai târziu.

Când eram copil, mă simţeam chemat de mare. Locuiam într-un orăşel de marinari şi mi-am petrecut cea mai mare parte a copilăriei pe mare. La opt ani aveam propria mea barcă şi, dacă profesorii s-ar fi obosit să caute chiulangiii, m-ar fi găsit în ea.

Doar Ştiinţele naturii mă fascinau, dar nu prea păreau să fie de viitor. Astfel de cercetări sunt pentru diletanţi sau pentru tineri cu bani şi ştiam că trebuie să-mi găsesc propriul meu drum. Totuşi, interesele mele erau atât de variate, unii le-ar zice aleatorii, că m-am opus învăţării temeinice a oricărei meserii lucrative până când apropierea maturităţii mi-a impus una.

M-am înscris în cele din urmă la Şcoala de Medicină a Universităţii din Copenhaga şi am devenit un student bun, mult peste medie. Practica mea la spitale era satisfăcătoare iar profesorii şi instructorii mă plăceau. Am studiat cu sârg şi mâinile mele, care fuseseră aspre, au devenit fine şi albe. Am profitat de invitaţiile ocazionale care mi se făceau, am învăţat să dansez şi m-am transformat, cel puţin la suprafaţă, într-un tânăr plăcut şi respectabil – în orice moment, fiica oricui era în siguranţă cu Peter Freuchen.

Cred că eram mulţumit cu viaţa mea ca orice tânăr obişnuit, doar că din când în când îmi reluam vechile năravuri şi, luând-o pe aleile dosnice, mă duceam în port şi vorbeam cu vechii mei prieteni.

Într-o zi, în timp ce lucram la spital, a fost adusă din port victima unui accident. Câteva minute, toată lumea crezuse că era mort, apoi un trecător a descoperit că respiră. Bietul om era învineţit şi desfigurat total, avea craniul fracturat, coastele zdrobite şi ligamentele rupte. Dar cert e că inima îi bătea, chiar dacă slab.

Toţi doctorii au spus că n-o să supravieţuiască, că e imposibil să trăiască. Au ţinut-o aşa luni în şir, timp în care el a refuzat cu încăpăţânare să le împlinească profeţiile. Şase luni mai târziu, era recuperat complet.

A fost, a spus-o toată lumea, un miracol al medicinei moderne şi al chirurgiei. O fiinţă umană fusese

recompusă din trei găleţi de sânge, carne şi os. Chirurgi de pe tot continentul s-au repezit la Copenhaga să-l vadă. A fost discutat, examinat, fotografiat, pipăit şi înţepat. În cele din urmă, doctorii i-au dat drumul înapoi în lume, deşi cu o oarecare reţinere. Ne-am uitat cu toţii la el cum pleacă. L-am văzut cum se opreşte la colţ şi cum începe ezitant să treacă strada. Şi am văzut cu toţii cum un automobil, unul dintre primele din Copenhaga, dă peste el şi îl omoară.

Am simţit cum fierb de furie neputincioasă. Mi-am dat seama că nu sunt făcut să fiu doctor şi am părăsit imediat şcoala.

În acea vreme se pregătea un drum pe jos pentru cartografierea părţii de nord-est a Groenlandei, care nu fusese încă explorată. Din Danemarca urma să fie trimisă o mare echipă de expediţie, finanţată de stat şi din fonduri private, sub conducerea lui Mylius-Erichsen.

Voiam să mă rup de spitale, de studiu, de ironiile şi iritările vieţii din Copenhaga, aşa că am hotărât să mă înscriu. La început, autorităţile mi-au refuzat serviciile, dar am continuat să-l bat la cap pe Mylius-Erichsen până când mi-a promis că mă ia.

Probleme de tot felul au întârziat plecarea şi în perioada de aşteptare am fost trimis în Groenlanda de Sud să ajut la provizii şi la cumpărarea câinilor.

Am acostat în Sukkertoppen, cea mai mare aşezare din Groenlanda de Sud, şi oraşul mi s-a părut dezamăgitor. N-am văzut decât obişnuitele case daneze vechi. Mai târziu am descoperit şi locuinţele băştinaşilor, greu de observat, pentru că erau în nişte gropi, nişte colibe din turbă şi muşchi îngropate cu totul în zăpadă. M-a surprins să-i văd pe localnici cum răsar din pământ ca nişte furnici umane.

Am aflat că un băştinaş care stătea la câteva ore distanţă avea câini de vânzare şi am angajat un eschimos metis să mă ducă acolo. Am mers într-o barcă de piele. Marea e deschisă tot anul în Groenlanda de Sud şi pe atunci toată lumea folosea astfel de ambarcaţiuni – sunt numite „bărcile femeilor" pentru că numai femeile vâslesc. Ar fi o dezonoare pentru un bărbat să meargă cu o barcă de piele dacă nu e pasager sau cârmaci.

Spectacolul acestor bărci e o încântare. Plutesc ca nişte pescăruşi gigantici pe mare, săltând în sus şi-n jos fără să ia apă, în afară de stropii de pe crestele valurilor. Chiar şi asta ar putea să le scufunde în cele din urmă, dacă eschimoşii n-ar fi născocit o metodă ingenioasă. Fiecare barcă de piele e înconjurată de vânători în

caiace. Caiacele sunt distrugătoare uşoare, barca de piele e ambarcaţiunea de transport greu. Bărbaţii o însoţesc cu uşurinţă şi se amuză trăgând săgeţi în păsări sau încercând uneori să prindă o focă în harpoane. În largul apelor, caiacele înfruntă vânturile şi încasează ele stropii de la valuri. Bărbaţii sunt protejaţi de haine de sus până jos şi apa nu-i sperie.

În timpul unei furtuni, bărbaţii trebuie să fie în stare să-şi întoarcă în orice moment caiacele cu fundul în sus şi să le îndrepte la loc, ca să se protejeze de pedeapsa valurilor. Dacă un om stă în picioare şi peste el se prăvale avalanşa apei, poate să-şi rupă spinarea. De aceea trebuie să se lase jos la momentul potrivit, să se rostogolească şi să primească forţa valului în chila bărcii.

Când am mers după câini, am stat la pupa bărcii de piele şi am urmărit complet fascinat tacticile celor din caiace. Dar nu eram obişnuit să stau degeaba în timp ce femeile lucrau, aşa că am insistat să iau o vâslă, spre amuzamentul bărbaţilor şi al fetelor. După câteva ore, ritmul impus de ele m-a epuizat şi n-a fost nevoie de prea multă muncă de convingere ca să-i predau vâsla tinerei jenate care încercase să mă îndrume.

Rezistenţa şi puterea acestor fete e uimitoare. Toată ziua cât vâslesc cântă. Improvizează pe câte un cântec danez cunoscut versuri potrivite pentru ocazie. Râd,

glumesc, spun poveşti şi fac glume pe seama pasagerului care nu înţelege ce vorbesc.

Multe dintre femeile din barca mea erau în vârstă. De câte ori ne opream să ne odihnim, un tânăr de vreo cincisprezece ani se mai apropia de barcă cu caiacul şi îşi striga mama. Ea se apleca, îşi ridica haina şi-i dădea să sugă la sân ca unui bebeluş. Mai târziu am aflat că e o practică obişnuită printre băştinaşi. Cel mai mic copil, sau băieţii din familie, continuă să sugă mulţi, mulţi ani. Am cunoscut cândva un tânăr care a supt de la mama lui până s-a însurat. E o chestiune de mândrie la femeile eschimos, o mândrie că încă sunt tinere şi că încă mai au copii de care să aibă grijă, chiar şi când copilul e bărbat în toată firea. Când o femeie nu mai poate oferi aşa ceva, înseamnă că e bătrână.

Am trecut pe lângă fiorduri şi am ocolit promontorii stâncoase uriaşe. Nimic nu-ţi taie răsuflarea ca un fiord din Groenlanda vara. Peste tot vezi munţi magnifici cu zăpadă pe vârfuri şi aerul e limpede ca un cristal şi nemişcat ca moartea. Stâncile abrupte, ca nişte turnuri, se reflectă în oglinda vastă a apei şi aisbergurile maiestuoase, plutitoare, lucesc în culori stranii. Şi cântecul fetelor şi râsul plin, copilăros al băştinaşilor. Toţi eram tineri şi plini de viaţă.

Drumul ne-a luat treisprezece ore şi credeam că fetele trebuie să fi fost epuizate. Dar când li s-a spus că o să

fie o petrecere în acea seară în atelierul administratorului au ţipat de bucurie. După o zi de vâslit, o noapte de dans avea să le aducă relaxarea necesară!

Una dintre fetele pe care o observasem în timpul călătoriei, pe nume Arnarak, era minunată. A spus că are haine speciale pentru dans, aşa că am însoţit-o la casa tatălui ei. Era un mare vânător şi am fost primit ca un oaspete de onoare.

Fata s-a îmbrăcat şi apoi a descoperit că trebuie să-şi rearanjeze părul lung şi frumos. I-a dat drumul şi m-a şocat să-l văd curgând drept şi negru până la podea în timp ce-l pieptăna. Lumina soarelui care intra prin fereastră îi dădea strălucirea neagră-albăstruie a aripii de corb. Eram prins în agonia dragostei şi inima mea de marinar aproape că pocnea de mândrie că eu urma să fiu cel care o duce la dans.

Totul ar fi mers bine dacă nu s-ar fi străduit aşa de tare să-l impresioneze pe tânărul alb. Ca să-mi arate cât de curată e, a scos de sub pervaz o oală mare cu urină umană folosită pentru argăsirea pieilor şi pentru spălat. Şi-a lăsat cu grijă părul frumos în oală şi şi l-a şamponat cu meticulozitate, moment în care dragostea mea s-a evaporat instant şi admiraţia mi s-a scufundat mai jos ca mareea din Canalul Mânecii.

Până am ajuns la atelier, eram cu spiritul la pământ.

Sentimentele mi s-au trezit din nou, dar în cu totul alt fel. Arnarak îşi aranjase părul într-un nod elaborat care se legăna deasupra ei când dansa. Din păcate, eu eram înalt, şi ea scundă. Tavanul atelierului fiind jos, eram forţat să mă aplec deasupra ei când dansam şi să-mi amintesc momentul pe care aş fi vrut foarte mult să-l uit.

Dar am ajuns să dansăm (cadriluri pe care băştinaşii le învăţaseră de la stăpânii lor danezi) pe muzica unui eschimos care cânta la acordeon. Ştia numai cele câteva cântece pe care le auzise de la marinarii danezi ce vizitaseră Groenlanda, dar volumul şi vigoarea cu care trăgea de instrument compensau repertoriul limitat. Un alt băştinaş coordona dansurile în limba eschimosă, care pe atunci mă deruta, aşa că a trebuit să mă descurc singur. Am reuşit să încurc paşii cu mare artă. La un moment dat am descoperit un chepeng în tavan care ducea în pod. L-am ridicat şi am reuşit ca măcar să dansez cu spatele drept tot restul nopţii, cu dansatorii învârtindu-se în jurul meu. Bineînţeles că raza mea de acţiune era limitată şi putoarea pieilor crude din pod se amesteca cu mirosul de urină al partenerei mele, dar am reuşit să mă distrez la fel de bine ca restul băieţilor.

Frumoasele zile din Groenlanda!

Când m-am întors în Danemarca, mă aşteptam să găsesc expediţia pregătită de plecare spre tărâmul arctic, dar totul era un haos. Echipa întâmpinase dificultăţi insurmontabile în adunarea proviziilor, vasul avea nevoie de reparaţii neprevăzute şi eram mereu întrerupţi de vizitatori care voiau să vadă ambarcaţiunea, câinii, instrumentarul şi pe bărbaţii bravi care urmau să-şi rişte viaţa pentru ştiinţă.

Sutele de curioşi ne-au făcut aproape imposibilă plecarea. Când o navă obişnuită părăseşte portul, nimeni nu-şi bate capul. Dar dacă e vorba de una care se duce spre un port necunoscut şi există posibilitatea ca unii sau toţi bărbaţii de la bord să moară, mulţimea se adună ca muştele la hoit.

Era cea mai mare expediţie care fusese organizată din Danemarca în ţinuturile arctice şi plecarea noastră iminentă fusese anunţată cu surle şi trâmbiţe, ceea ce i-a atras la cheiuri şi pe Prinţul Danemarcei (care acum e Rege) şi pe un prinţ neamţ.

Am plecat din Copenhaga pe 24 iunie 1906. Niciodată nu mai plecase vreo barcă în aşa mare confuzie dintr-un port danez. Am descoperit în ultimul moment că ne lipseau multe lucruri absolut necesare şi, pentru că n-aveam spaţiu nici măcar pentru jumătate

din ce era deja la bord, am învăţat destule despre cum nu trebuie să începi o expediţie. Cu greu puteai să zici despre majoritatea băieţilor că-s marinari şi, din nefericire, în momentele când a fost cea mai mare nevoie de ei, pe furtună, mulţi au suferit de rău de mare.

După o scurtă vizită în Islanda, am lăsat în urmă civilizaţia şi am dat peste gheaţa dintre Groenlanda şi Spitzbergen. Prima noastră problemă era s-o străpungem ca să ajungem pe coasta necartografiată şi, la acea vreme, necunoscută a Groenlandei de Nord.

E o treabă mereu înşelătoare: gheaţa deschide un culoar, apoi, fără niciun avertisment, îl închide în spate şi poţi să rămâi prins acolo cu săptămânile. De multe ori poţi vedea altele deschizându-se aproape, dar cum să ajungi la ele? N-am învăţat niciodată o metodă de luptă cu gheaţa. Am rămas zile întregi într-o fâşie de apă deschisă, complet separaţi de mal de gheaţa compactă, şi ne-am stresat cu întârzierea, făcând planuri elaborate şi inutile cum să o spargem.

Dar tot gheaţa favorizează ocazii excelente de vânătoare şi urşii polari ne vizitau deseori. Mirosul de şuncă îi atrage garantat. De câte ori punea bucătarul grăsime pe foc, stăteam pregătiţi cu puştile în mâini. Şi foci erau din belşug şi am omorât câteva. Erau un deliciu în special pentru câinii care se săturaseră de

atâta peşte uscat.

După câteva zile în care am stat pe loc, gheaţa s-a rupt în faţa noastră şi am trecut prin ea. Am ajuns pe coasta de est a Groenlandei la cel mai nordic punct pe care l-au atins vreodată oamenii albi. Ne-am stabilit tabăra acolo pentru trei ani. Locuiam mai toţi pe vas, dar am construit pe ţărm şi un post pentru patru persoane care făceau de gardă.

Nu ştiam cum să construim case din zăpadă. Când călătoream iarna, stăteam în corturi şi aproape am murit de frig din cauza echipamentului inadecvat. Chiar şi aşa, eram tineri şi devotaţi misiunii noastre şi dornici să luptăm cu greutăţile. Ni se părea că putem trece peste orice. Mylius-Erichsen era un lider slab pentru că n-avea experienţă, dar era un individ extraordinar şi avea un bun-simţ extraordinar.

Printre noi erau unii care mai târziu aveau să ajungă exploratori faimoşi şi m-am împrietenit cu ei. M-au învăţat multe. Unul dintre ei era dr. Alfred Wegener, meteorologul-şef. În acea expediţie am fost asistentul lui şi eram responsabil de observarea vremii şi alte cercetări meteorologice limitate, cât am încercat şi noi să facem. Mare parte din munca noastră pare puerilă acum. Cu ajutorul radioului şi al altor instrumente ştiinţifice, acum e de-ajuns să ne uităm la o diagramă ca să aflăm viteza vântului şi condiţiile meteo oriunde pe

glob. Dar pe atunci înregistram orice schimbare a temperaturii, orice mişcare a barometrului, ca să o analizăm mai târziu pe îndelete şi să o comparăm cu diagrame similare ale altor localităţi.

Dr. Wegener era unul dintre oamenii de frunte ai vremii sale şi se specializase în inversiunile termice, care acum sunt ceva elementar pentru orice pilot de avion. Ca să stabilim inversiunile, puneam termografe pe vârfurile munţilor şi mă căţărăm în fiecare zi să culeg datele.

Lansam zmee şi baloane cu instrumente. Ştiinţa pe atunci pregătea fără să ştie drumul pentru aeronautică.

Era de asemenea de datoria noastră să punem bazele şi unei staţii sau două de unde să schimbăm astfel de observaţii cu postul central. Din diverse motive, una dintre aceste staţii trebuia să fie plasată cât mai aproape de marele gheţar care acoperă tot interiorul Groenlandei. Am fost desemnat să mă ocup de acea staţie şi trebuia să am cu mine tot timpul un însoţitor, nefericitul urmând să fie înlocuit lunar de altul, ca nimeni să nu locuiască cu mine prea mult. Trebuia să primesc veşti de la bază de câteva ori pe tot parcursul anului, aceasta fiind perioada de timp pe care trebuia să o petrec la substaţie.

În toamna lui 1907 ne-am dus să construim cabana. A trebuit să aşteptăm să îngheţe apa ca să putem

transporta cherestea cu sania trasă de câini. Cum aveam o cantitate limitată de cherestea, cabana trebuia să fie mică. Când am terminat-o, avea trei metri pe cinci, dar, odată cu înrăutăţirea iernii şi înteţirea frigului, interiorul casei s-a micşorat, un strat de gheaţă formându-se pe pereţi şi pe tavan ca rezultat al respiraţiei. Spre final, devenise atât de mică, că doi oameni nu puteau trece unul pe lângă altul fără să-şi frece coatele.

După un timp, prezenţa mea a devenit, cred, atât de insuportabilă pentru oricine, că nimeni nu s-a mai oferit voluntar să mă însoţească şi mi s-a dat de ales să mă întorc pe vas sau să rămân singur acolo. Ceea ce însemna că n-aş mai fi văzut pe nimeni, fiind prea departe în nord şi de cea mai îndepărtată comunitate de eschimoşi. Dar abia trecusem de douăzeci de ani şi eram dornic de aventură şi, ca un prost, m-am oferit să stau singur acolo tot anul.

Misiunea mea principală era să fac observaţii zilnice – una la poalele muntelui, aproape de gheaţă, o alta mai sus, la jumătate, şi a treia în vârf, la 900 de metri deasupra mării. Stâncile erau aproape perpendiculare şi era periculos de urcat şi mi-am dat seama că singurul mod de a mă descurca în lunile întunecate de iarnă era să învăţ fiecare crevasă, fiecare scobitură în care să-mi pun piciorul, fiecare margine, atât de bine, cât încă mai

era lumină, încât bezna să nu mă împiedice mai târziu. Şi nu m-a împiedicat.

Cabana mea, construită din piatră şi lemn, era plasată într-o fantă strâmtă care era întunecată în cele mai bune zile. Apoi soarele a coborât sub linia orizontului la mijlocul lui octombrie şi bezna s-a strâns în jurul meu. Preţ de mai multe zile, am putut vedea pe stânci razele aproape orizontale ale soarelui roşiatic şi cam o săptămână m-am căţărat pe lumină când urcam spre vârful muntelui. Când în cele din urmă n-a mai fost lumină nici măcar la amiază, noaptea arctică şi lupii au devenit singurii mei tovarăşi.

Nimeni n-ar trebui lăsat singur în ţinuturile arctice dacă se poate evita asta. Pot apărea o groază de situaţii aproape insurmontabile pentru un om, dar uşor de depăşit în doi.

Trebuia să fiu mereu atent să nu apară lupii. Mi-au mâncat unul după altul toţi cei şapte câini şi în cele din urmă au devenit aşa de curajoşi, că împiedicau venirea proviziilor. Îmi erau trimise sănii o dată pe lună, dar bandele de lupi îi atacau pe cărăuşi în timp ce dormeau, în corturi. Când ajungeau la mine, îmi spuneau nişte poveşti de groază. Odată, în toiul nopţii, se stârnise o bătălie de zile mari şi un eschimos care însoţea expediţia s-a dus repede afară de teamă că se sfâşie câinii între ei. A luat o bâtă şi şi-a croit drum spre

centrul învălmăşelii izbind în stânga şi-n dreapta. Un cap mare, sălbatic, a apărut dintre câini. Era un lup înfuriat şi eschimosul a trebuit să se apere singur cu bâta cum a putut până i-au venit ajutoare.

Mai târziu, când nu mai era niciun fir de lumină, două sănii au intrat direct într-o haită de lupi, care au sărit imediat pe câinii înhămaţi. Oamenii nu puteau să rişte să tragă cu puştile pentru că nu vedeau nimic şi lupii au reuşit să smulgă trei câini din hamuri şi să-i sfâşie. Apoi au atacat orice sanie care venea la mine şi, cum gheaţa începuse să se strângă în coame înalte, periculoase, şi drumul se complicase din cauza căderilor abundente de zăpadă, era imposibil să fie menţinut traficul dintre mine şi vapor.

Cantitatea mică de cărbune pe care o adusesem cu mine, singurul lucru care oprea cabana să se micşoreze în jurul meu, s-a terminat repede şi am rămas numai cu o provizie limitată de spirt cu care să gătesc. Soba pe cărbuni nu făcea decât să ocupe degeaba spaţiul, aşa că am scos-o afară dezgustat.

Mai degrabă lupii decât singurătatea mă deranjau cel mai mult. Deveniseră o obsesie pentru mine. În viaţa mea nu mai fusesem atât de înspăimântat. După ce mi-au omorât şi ultimul câine, nimic nu mă mai avertiza de apropierea lor şi nu de puţine ori mă trezea tropăitul labelor lor pe acoperişul cabanei.

Am prins trei vulpi şi doi lupi în cel mai neobişnuit mod cu putinţă. Am pus o capcană pe acoperiş, i-am ataşat un lanţ care intra printr-o gaură de aerisire în cabină şi i-am legat o bară de fier la capăt ca să nu fie tras afară. Apoi, când lupii s-au apropiat atraşi de mirosul mâncării şi au căzut în capcană, am auzit sunete de spaimă, pe când lanţul a urcat zornăind la tavan şi animalul a început să zgrepţăne acoperişul încercând să fugă. A trebuit doar să ies şi să-l împuşc.

Dar prima dată când am pus capcana, n-am făcut lanţul suficient de scurt şi când m-am târât afară, lupul m-a atacat. Colţii lui erau prea aproape ca să mă simt bine. Ştiam că nu pot să ies din cabană câtă vreme animalul era pe acoperiş, chiar şi dacă aveam puşca, pentru că nu puteam să mă târăsc prin tunelul care-mi servea de pasaj, să mă întorc şi să ţintesc înainte ca el să-mi sară la beregată. M-am aşezat şi mi-am şters sudoarea rece de pe faţă şi pentru câteva momente nu m-am putut gândi la nicio soluţie. Pusesem o capcană şi acum eram prins în ea. Deodată mi-am dat seama că tot ce trebuia să fac era să trag lanţul mai jos şi să-l leg, ca să-i reduc lupului raza de acţiune suficient cât să-l ţin departe de uşă. Planul a funcţionat perfect şi l-am omorât. Dar nici gând să mă simt răzbunat pentru câinii mei morţi.

De fapt, nici nu cred că erau mulţi lupi prin preajmă.

Cei doi pe care i-am omorât erau slabi şi jigăriţi şi probabil că trăiseră din cei câţiva boi moscaţi care încercaseră să supravieţuiască iernii. Şi după ce s-au dus şi boii, au decis, văzându-mi silueta, că aş fi bun de mâncat. Le vedeam peste tot urmele şi, dacă ascultam atent, le auzeam paşii uşori dându-mi târcoale în beznă.

În timp ce iarna înainta, ura mea nefiresc de intensă faţă de lupi creştea şi ea. Mâncarea mi se termina, iar bezna, frigul şi disconfortul continuu îmi ţineau nervii întinşi la maximum. Săream în sus la cel mai mic zgomot şi geamătul vântului popula colţurile cele mai întunecate cu spirite rele.

Într-o zi, când eram pe munte, m-am apropiat de o piatră uriaşă pe care o foloseam drept punct de reper. Când tocmai treceam de bolovanul ăsta, un lup care dormea în spatele lui a sărit în picioare şi-a căscat. M-am speriat atât de tare, că am sărit de pe cărare şi am căzut pe spate de pe stâncă. Din fericire, am aterizat pe zăpadă, dar a fost un miracol că n-am murit sau că nu mi-am rupt un picior şi n-am rămas la mila îndoielnică a lupilor.

Dar am un dar de la Dumnezeu pe care nu l-am apreciat niciodată înainte şi nimeni nu mi l-a apreciat de-atunci. Îmi place să cânt. Şi cânt atât de prost, că nicio creatură, nici măcar un lup, nu-mi poate îndura

vocea. Din ziua în care am făcut descoperirea, n-am mai ieşit pe uşă fără să cânt din toţi bojocii. Urcam şi coboram pe munte urlându-mi bucuria de-a trăi peste zăpezile şi noaptea arctică. Lupii erau învinşi. S-au străduit cât au putut, dar nu mi-au ţinut piept. Pot să spun că mi-am câştigat traiul cu vocea mea, deşi niciunui dintre cei ce mă cunosc n-ar putea crede asta.

Până la urmă, chiar înainte de zorii arctici, gheaţa a devenit aşa de groasă în cabana mea, că nu mă mai puteam întinde pe stinghia pe care o foloseam ca pat. Nu-mi mai rămăsese niciun fel de combustibil şi eram într-o formă mizerabilă, urcam şi coboram muntele în fiecare zi într-o stare care era mai degrabă vis decât realitate. În coliba mea le-am dat nume diverselor ustensile şi mă trezeam deseori bolborosind vorbe către ceainic sau oale şi tigăi.

A fost o zi bună aceea în care am văzut la sud linia slabă, purpurie, a orizontului şi am ştiut că în curând o să revină soarele. N-o să uit niciodată bucuria pe care am trăit-o când s-au întors culorile. Frumuseţea prismatică a luminilor nordice era atât de îmbătătoare, că am stat îndelung şi am privit-o, aproape uitând de frigul înţepător.

Şi după patru luni de beznă şi şase luni de izolare totală, o sanie norocoasă a trecut de bariera lupilor şi mi-a adus mâncare şi combustibil şi, la fel de

important, un tovarăş pentru puţinul timp rămas înainte de a mă întoarce la bază.

Cine n-a trăit multă vreme departe de oameni nu ştie ce spune când pretinde că vrea să plece să fie singur cu gândurile lui. Acele gânduri pot fi extrem de sterile şi neatrăgătoare. Mi se părea o desfătare şi numai să-l aud pe companionul meu plângându-se de vreme sau vorbind despre cele mai banale întâmplări – orice era mai bine decât tăcerea, decât sunetul bolboroselilor mele sau al cântatului pentru lupi. Să ştiu că, dacă vorbesc sau pun o întrebare, primesc un răspuns mă făcea să mă ţin după el ca un câine de pripas.

Când m-am întors în cele din urmă pe vapor, am aflat că trei dintre membrii echipajului erau morţi – Mylius-Erichsen, liderul, locotenentul Hagen şi un eschimos, Joergen Broenlund.

4

În primăvara lui 1907, cei trei plecaseră spre nord într-o amplă expediţie de cartografiere şi nu se întorseseră când s-a spart gheaţa. Noi, cei de pe vas, ştiam că misiunea lor era una dificilă, dar ştiam că Broenlund era un vânător iscusit şi eram convinşi că toamna o să-i aducă înapoi teferi. Fuseseră trimise sănii înspre nord să lase provizii în locuri prestabilite,

uşurându-le astfel călătoria înapoi la bază. Dar abia în iarnă au reuşit să le dea de urmă.

Jurnalul găsit asupra corpului lui Broenlund relata povestea sumbră: dăduseră peste un fiord la care nu se aşteptau. Le-a luat atât de mult să-l traverseze, că au întârziat în îndeplinirea obiectivului lor ultim, care era acela de a verifica existenţa a ceea ce pe atunci se credea că e Canalul Peary dintre Groenlanda şi Ţinutul Peary. Dar Mylius-Erichsen voia să ducă misiunea la bun sfârşit şi a mers mai departe, sperând că gheaţa avea să ţină cu o săptămână mai mult decât anul trecut. Gheaţa s-a dus şi, odată cu ea, şi speranţa întoarcerii lor până-n toamnă.

Au trebuit să vâneze ca să mănânce şi ei, şi câinii, iar vânatul era rar. Trebuie să fi suferit în chinuri înainte să moară, pentru că au luptat toată vara împotriva vremii şi a foametei extreme. Poate că cel mai mare ghinion al lor a fost pierderea trusei de cusut, ceea ce le-a făcut imposibilă repararea hainelor. Broenlund şi-a cârpit bocancii cu un cui şi în jurnal a povestit cum ceilalţi doi au coborât gheţarul în ciorapi, încercând să ajungă pe coastă.

Hagen a murit pe 15 noiembrie şi Mylius-Erichsen zece zile mai târziu. Broenlund, care era şi el pe moarte la acea vreme, a reuşit să ajungă la ascunzătoarea cu provizii, care era la cincisprezece kilometri distanţă.

Bietul om, era prea slăbit să deschidă punctul de aprovizionare şi a murit chiar lângă mâncare şi combustibil.

Broenlund a devenit un erou în Groenlanda. În oraşe ca Godthaab şi Copenhaga i s-au ridicat monumente. Curajul lui fusese admirabil şi, deşi n-avea niciun motiv să-şi rişte viaţa pentru ştiinţă, a făcut ultimul lui drum spre punctul de aprovizionare, unde ştia că o să-i fie găsit cadavrul în cele din urmă, numai ca să salveze hărţile şi să se afle ce se întâmplase cu tovarăşii lui.

Sacrificiul acestor oameni m-a impresionat mult. Deodată, trei oameni pe care-i ştiam bine şi-i admiram nu mai erau. În acea noapte, întins pe stinghia mea, am înţeles pentru prima dată importanţa a ceea ce făceam. Viaţa mea şi vieţile prietenilor mei erau puse în pericol în fiecare moment. Îi admirasem dintotdeauna pe exploratori, dar nu înţelesesem niciodată adevărata semnificaţie a aventurilor lor.

În această primă expediţie am ajuns să-i iubesc pe eschimoşi. Erau trei printre noi: Joergen Broenlund, care murise, şi doi băieţi, Henrik şi Tobias. De la ei am înţeles cât de blânzi şi de rafinaţi pot fi oamenii primitivi. Niciunui dintre ei nu se îndepărtase vreodată de casă şi viaţa cu membrii expediţiei era o schimbare drastică faţă de tot ce ştiuseră. Cunoaşterea lor era limitată, dar erau în mare măsură responsabili de

succesul expediţiei. Erau conducători de sanie şi vânători şi au fost multe ocazii în care ne-au uimit cu abilităţile lor.

Henrik era un tip pirpiriu care nu realizase prea multe la el acasă. Cu noi a avut prima oportunitate să-şi demonstreze valoarea. A devenit un excelent vânător de urşi şi de morse, iar mai târziu, când a primit Ordinul de Merit de la Regele Danemarcii, a crescut în ochii alor săi.

Ce-i lipsea în înălţime compensa prin curaj. Prima dată când a omorât un urs era singur în cort. S-a trezit brusc şi a văzut cu uimire un urs enorm băgându-şi capul lui imens înăuntru. Henrik îşi ţinea puşca lângă sacul de dormit, dar era atât de speriat, după cum ne-a spus mai târziu, că pentru o clipă n-a ştiut ce să facă. Orice mişcare i-ar fi atras atenţia ursului. Dar nu era momentul să stea pe gânduri. A luat puşca şi a tras fără să ţintească. Ursul a căzut lat, dar pielea de pe cap i-a fost distrusă de împuşcătură.

Tobias era vânător faimos la el acasă, dar când i s-a dat ocazia să vină cu noi şi să vadă mai mult pământ decât ar fi reuşit să vadă din caiacul lui, şi-a lăsat nevasta şi fiul şi a şters-o. N-a dezamăgit niciodată aşteptările celorlalţi. Cel mai mult îl necăjea că nu ştia să citească. Ne-am împrietenit repede, dar am simţit mereu că l-am păcălit, fără să vreau, de ajunsese să mă

admire atât.

Campaserăm amândoi într-o noapte pe un mal lângă mare şi dimineaţa, pe jumătate adormit, am aruncat o privire afară ca să verific starea vremii. Aproape de noi era un urs care amuşina nesigur în direcţia noastră. M-am trezit brusc, m-am dat înapoi şi am zis în şoaptă:

— E un urs uriaş afară, pe gheaţă.

Tobias a sărit şi şi-a luat puşca. Mi-am luat-o şi eu. Aveam mare nevoie de carne, eram departe de vapor şi nu prea mai aveam provizii. Am ţintit amândoi şi am tras. Ursul s-a zbătut câteva momente, apoi s-a întins pe jos şi-a murit, dându-şi seama că n-are nicio şansă împotriva a doi vânători.

M-am întors în cort să mă îmbrac şi Tobias a alergat spre urs. M-a strigat:

— Vino să te uiţi la răni!

Erau două găuri la vreo câţiva centimetri una de alta.

— Care e a ta? m-a întrebat.

De unde să ştiu? Mi-era de-ajuns că îl nimerisem, aşa că am arătat spre cea mai apropiată rană şi am zis, fără să-mi dau seama ce important e răspunsul meu:

— Aici am ţintit.

— Da, asta e. Am tras prea sus. Ştiam eu. Tragi bine.

Mai târziu, când am tranşat animalul, am găsit plumbul în inimă. N-aveam nicio îndoială că era glonţul lui Tobias, dar deja îmi asumasem meritul. M-a

asigurat de prietenia lui pe viaţă şi niciodată nu m-a dezamăgit. Dar eu am simţit mereu că i-am făcut o nedreptate.

Henrik şi Tobias erau interesaţi să găsească vestigii ale caselor băştinaşilor, morminte şi alte indicii ale vieţii umane în nordul extrem al Groenlandei. Am excavat aşezări întregi şi am găsit schelete şi unelte care revelau o cultură eschimosă nu mult diferită de cea din sudul Groenlandei. Am găsit şi piei şi ornamente de blană în case de piatră, care păreau să indice că, nu demult, un grup de pionieri curajoşi încercaseră să-şi facă un trai în acele locuri.

În 1823, căpitanul W. Scoresby Jr. A raportat că a văzut eschimoşi, în jur de treisprezece, de-a lungul coastei de est, dar într-un punct mai sudic decât cel la care ajunseserăm noi. Când l-au văzut, băştinaşii au fugit, lăsându-l să le examineze locuinţele şi focurile. Scoresby n-a încercat să intre în contact cu ei.

Mulţi ani mai târziu, alţi exploratori care au vizitat aceeaşi regiune n-au raportat semne de viaţă. Foametea fusese fără îndoială cauza extincţiei lor, pentru că am găsit multe oase de oameni şi de câini în case. Când nu mai are nimic de mâncat, eschimosul îşi devorează câinii. Rămas fără câini, nu se mai poate deplasa după hrană, aşa că sacrificiul acelor animale nu face decât să-i amâne puţin moartea.

Peste tot în văi şi pe munţi erau coarne de cerb caribu, dar n-am văzut niciunui viu. Ştiam că în 1870, mai la sud pe coasta de est, o expediţie germană văzuse turme mari de caribu, ale căror coarne, în timp ce se mişcau la orizont, le amintiseră nemţilor de o pădure.

Am aflat mai târziu, în Groenlanda de Vest, de ce dispăruseră, dar acum vedeam după movilele de resturi menajere că într-o vreme caribu fusese mâncarea preferată a băştinaşilor. În mod destul de straniu, n-am dat peste niciun os de bou moscat.

Ar fi fost imposibil să nu fi mâncat şi aşa ceva dacă ar fi fost boi în zonă. În ţinuturile arctice, unde hrana e preţioasă, băştinaşii nu-şi permit să aibă animale sacre, iar absenţa oaselor de bou demonstrează, mie, cel puţin, că boii moscaţi au emigrat în Groenlanda de Est după extincţia eschimoşilor de-acolo. Şi alte semne par să confirme această ipoteză.

După ce au văzut acele vestigii, Henrik şi Tobias au spus că preferă să trăiască în partea colonizată a lumii eschimoşilor decât să se asocieze cu omul alb doar ca schelete într-un muzeu.

În ultimele noastre şase luni în ţinutul arctic am trăit numai cu supă de roşii şi chifteluţe de peşte. Mâncăruri excelente, dar te şi saturi de ele. Fuseserăm, totuşi, neglijenţi cu proviziile noastre şi acum trebuia să plătim.

În Danemarca, lumea era foarte îngrijorată pentru siguranţa noastră. Gheaţa fusese potrivnică în vara lui 1907 şi era imposibil să contactăm vreo colonie la sud pe coasta de est a Groenlandei. Vânătorii de foci raportaseră cantităţi masive de gheaţă în apele polare şi, drept urmare, guvernul danez a trimis un vas să ne caute, dar acesta nu reuşise să treacă.

În 1908, guvernul a promis recompense vânătorilor de foci care stabileau un contact cu noi. Într-o zi, trei bărci atât de mici că numai vânătorii norvegieni ar fi îndrăznit să se aventureze cu ele au apărut lângă golful unde eram noi. Pentru că vasul nostru era blocat între gheţuri de câteva luni, aproape toţi membrii expediţiei – eu eram plecat atunci – s-au grăbit să-i viziteze pe străini. Şi au fost cam dezamăgiţi când cei din bărci le-au servit supă de roşii şi chifteluţe de peşte. Pentru vânătorii de foci erau o delicatesă, „mâncare de duminică".

Dar ne-au adus veşti de acasă. Nu veşti bune, dar măcar aveam despre ce vorbi. Vânătorii de foci sunt excelenţi în ceea ce fac, dar ca reporteri nu prea. Ne-au spus că a murit regele şi că toată lumea a fost în doliu. După câteva luni, am aflat că de fapt murise regele Suediei.

Căpitanilor norvegieni li s-a spus că trei dintre ai noştri s-au dus. Până au ajuns în ţară, au uitat numele

celor trei şi mama a fost informată că fac parte dintre cei trei. Povestea s-a răspândit atât de rapid, încât unii dintre compatrioţii mei au început chiar să mă vorbească de bine.

5

În cele din urmă, expediţia a ajuns la sfârşit. Pentru mine, a fost o iniţiere în viaţa mea viitoare şi a dăruit ştiinţei mai multe specimene şi informaţii despre lumea arctică decât oricare altă expediţie. Deşi am plătit toate astea cu vieţile celor trei tovarăşi de-ai noştri.

Am părăsit golful după ce am ridicat un monument din pietre în memoria lui Mylius-Erichsen, a locotenentului Hagen şi a lui Joergen Broenlund.

La Copenhaga am fost primiţi cu căldură. Am reuşit să ajungem într-o sâmbătă înainte de amiază, aşa că mulţimea a putut să ne vadă bine. Ne-au întâmpinat regele, primul-ministru şi conducerea universităţii şi zile în şir am fost chemaţi la banchete şi ni s-au luat interviuri în ziare.

Dar a venit şi o zi în care am intrat iar în obscuritate, trebuind să ne obişnuim din nou cu munca de rutină. Ne-am împrăştiat prin toată ţara şi de-atunci nu i-am mai văzut pe mulţi dintre tovarăşii mei.

M-am întors la universitate, la cursuri de chimie şi

topografie. Dar mi-era aproape imposibil să stau liniştit şi să studiez şi mi-era greu să-i accept pe băieţii din clasa mea ca egali. Nu înţelegeau nimic, erau preocupaţi numai de amuzamente şi plăceri, iar mie, un explorator arctic, mi se părea că felul lor de a vedea viaţa e mult prea frivol.

Eram încă în situaţia în care trebuia să-mi câştig traiul şi cea mai uşoară metodă părea să fie scrisul şi conferinţele. Scriam trivialităţi, ca să nu zic mai rău. Am publicat trei romane într-o revistă ieftină. Fiecare era despre o fată frumoasă care leşina pe un balcon de marmură însingurat. O vrăjitoare bătrână (sau un tânăr ţigan chipeş) o găsea şi, ducând o palmă tremurătoare la pieptul ei, scotea o scrisoare care o implica pe frumoasă într-o intrigă disperată. Cinci coroane pe pagină, aproape un dolar, atât primeam pe acele capodopere, aşa că am lăsat-o baltă.

Deşi conferinţele mele nu se bazau pe o cunoaştere suficientă a subiectului, eram plătit mult mai bine pentru ele şi în curând, în loc ca studiile să-mi fie întrerupte de conferinţe, s-a ajuns ca munca la universitate să-mi încurce conferinţele. Mi-am luat examenul la chimie şi am spus adio vieţii universitare.

Între timp, l-am întâlnit pe Knud Rasmussen, un om cu adevărat minunat, care a devenit prietenul meu cel mai bun. Knud Rasmussen s-a născut în Groenlanda.

Tatăl lui fusese misionar acolo vreme de 28 de ani şi mama lui era pe jumătate eschimosă.

După ce ne-am împrietenit, am decis să facem o serie de conferinţe împreună. Prima n-a început sub auspicii foarte bune, cum ar fi trebuit. Unul dintre noi trebuia să proiecteze diapozitive în timp ce celălalt vorbea. Am cumpărat pe credit un proiector foarte lăudat în reclame. Când Rasmussen se pregătea să înceapă, mi-a dat semnalul să pornesc aparatul. Ceva întunecat şi neclar a umplut ecranul. M-am înfierbântat şi am înjurat, dar asta n-a ajutat la nimic. Knud a continuat să vorbească tot mai neliniştit, neştiind la ce să se aştepte, dându-mi semnal după semnal ca un maniac. În cele din urmă, disperarea l-a inspirat şi a explicat audienţei care se foia:

— Oricine poate să facă poze în Groenlanda vara, când e lumină, dar aceste imagini sunt ceva special.

Au fost făcute în miezul iernii arctice! Sunt fericit să arăt poporului danez exact ce se vede acolo în timpul nopţii nesfârşite.

Când am proiectat o imagine cu o petrecere în care se dansa, Knud a explicat:

— Aici e o vânătoare de urşi nocturnă. E extrem de periculos să ataci animale sălbatice pe întuneric, fără să vezi unde tragi.

Am pus o imagine cu un grup într-o barcă de piele. A

inventat o poveste despre un vânător care aşteaptă în beznă şi frig să prindă o focă pentru copiii lui flămânzi. Publicul a fost profund emoţionat şi a izbucnit în aplauze la sfârşit. Dar când mi-am început şi eu prezentarea, se săturaseră de imagini nocturne şi au cerut gălăgioşi să vadă cum arată Groenlanda ziua. Toate astea ne-au făcut să renunţăm ia planul nostru economicos şi să angajăm un proiecţionist adevărat.

Am vorbit în fiecare comunitate din Danemarca şi experienţa a fost foarte preţioasă pentru noi. La sfârşitul turneului mi-am descoperit o nouă profesie, una pe care n-am părăsit-o cu adevărat niciodată şi probabil că nici n-o s-o fac. Am devenit ziarist. Totul a pornit de la dr. Cook.

În toamna lui 1909, lumea întreagă a fost stârnită de o telegramă din Scoţia, care anunţa că dr. Cook a ajuns acolo în drumul său dinspre Polul Nord spre Danemarca. Se spunea că a urcat la bordul unui vas cu aburi al guvernului danez, care-l luase din Groenlanda colonizată. Până a ajuns la noi ştirea, dr. Cook era iar pe mare şi abia în patru zile avea să ajungă în Copenhaga, patru zile în care lumea nu putea comunica cu el. Jurnalişti de marcă din toată Europa s-au grăbit să ajungă în capitală înaintea venirii sale.

Am fost solicitat de *Politiken,* cel mai mare ziar din Danemarca, să ajut un reporter cu detaliile sosirii lui

Cook, pentru că ziaristul nu ştia mai nimic despre lumea arctică. Cum de m-au ales pe mine, nu ştiu, dar am fost foarte încântat. De fapt, mai degrabă încântat decât eficient pentru că, în jena mea, am răspuns cu da la aproape toate întrebările pe care mi le-a pus. Aceasta era cea mai mare ştire a anului şi orice părere pe care o emiteam putea fi o poveste. Redactorul-şef ne-a cerut din ce în ce mai mult material şi în cele din urmă, pe la miezul nopţii, a solicitat nişte detalii speciale despre unele date astronomice.

Dr. Cook susţinea că a ajuns la Polul Nord pe 21 aprilie. În confuzia şi oboseala mea, am spus că 21 aprilie e echinocţiul de primăvară şi am scris cu reporterul un text liric despre sosirea lui Cook la Pol în ziua în care soarele, pentru prima dată în an, îşi trimitea razele peste gheţurile veşnice. Cum nu aveam informaţii reale să oferim publicului, am fost rugat să le încropesc.

A doua zi, toate ziarele concurente au râs de *Politiken.* Că mutase echinocţiul din martie în aprilie. Mi s-a făcut rău. Reputaţia mea părea ruinată şi cariera de jurnalist părea să se fi sfârşit în mod abrupt şi umilitor înainte să înceapă. Voiam s-o şterg fără să spun nimic, dar ştiam că trebuie să explic că vina e a mea şi să-mi asum toată responsabilitatea. Nimeni altcineva n-ar fi trebuit să sufere pentru greşeala mea.

M-am dus la redactorul-şef, Henrik Cavling, unul dintre cei mai fascinanţi oameni pe care i-am cunoscut vreodată. Am început să-mi cer scuze, i-am spus cât de rău îmi pare, m-am oferit să scriu o explicaţie publică, astfel ca eu, şi nu ziarul lui, să încasez tot ridicolul situaţiei. M-a ascultat o vreme şi apoi m-a întrerupt.

— Nu ştiu despre ce vorbeşti. Ce vrei?

I-am repetat explicaţia.

— A! Tu eşti cel care a scris că echinocţiul e în aprilie.

— Da, domnule, am recunoscut.

S-a gândit o clipă.

— Păi, de ce n-am susţine în ziarul nostru că, în opinia noastră, echinocţiul la Polul Nord *este* în aprilie?

I-am spus că nu se poate.

— Atunci de ce e asta problema ziarului?

I-am spus că celelalte ziare râd de noi, dar mi-a tăiat-o:

— Tinere dragă, n-ai de ce să te îngrijorezi. E doar un accident că luna aia se numeşte martie în loc de aprilie. Şi, până la urmă, ce e o lună în comparaţie cu eternitatea? Tinere, mai spune-mi o dată numele tău. Îmi place de tine şi am o bănuială că eşti genul care ne-ar fi de folos la ziar. Sunt multe de scris şi tu măcar ai darul fanteziei.

Aşa am intrat în presă.

Până a ajuns dr. Cook în Copenhaga, se adunaseră

deja o groază de jurnalişti. I-a primit pe toţi la bordul vasului şi le-a răspuns la întrebări. L-am ascultat şi eu împreună cu un grup din care făcea parte şi William Stead, care mai târziu s-a înecat pe Titanic. Când Cook a terminat de vorbit, un tânăr m-a întrebat ce cred despre explorator. I-am spus că nu sunt în măsură să judec.

— Dar credeam că ai fost în ţinuturile arctice. Trebuie să ştii ceva.

— Da, şi ceva îmi zice că toată povestea lui e o minciună sfruntată.

— Am mirosit eu de la început că Cook e un impostor şi am de gând să-l demasc!

Numele tânărului era Philip Gibbs şi scria pentru *Daily Chronicle.* A contestat autenticitatea poveştii şi ziarul l-a sprijinit. I-am oferit tot ajutorul meu pentru că în Danemarca mi-era imposibil să-l contest pe dr. Cook. Era totuşi oaspetele nostru de onoare şi eu eram un necunoscut. Am vorbit cu mai mulţi redactori-şefi, dar m-au refuzat. În cele din urmă, unul dintre ei mi-a luat articolul, dar l-a ţinut atât de mult nepublicat că, până am reuşit să am o nouă întrevedere cu el, povestea îşi pierduse actualitatea.

Între timp, dr. Cook a fost făcut doctor onorific al Universităţii din Copenhaga. Danezii, creduli, n-au suspectat nimic. Nu le-ar fi putut trece prin cap că un

om s-ar putea duce în Nord, s-ar întoarce şi ar trânti nişte minciuni. Şi, ca să-i susţină povestea, un profesor de astronomie de la universitate a vorbit cu dr. Cook şi a raportat că Cook ştie atât de puţină astronomie, că i-ar fi fost imposibil să născocească observaţii false. Nu i-a trecut nimănui prin cap că poate nu făcuse niciun fel de observaţii.

Politiken a dat un banchet pentru toţi corespondenţii din străinătate şi, în timpul mesei, ne-a fost adusă o telegramă în care eram informaţi că amiralul Peary s-a întors recent de la Pol şi era pregătit să nege toate afirmaţiile lui Cook. S-a instaurat confuzia, dar aveam un oaspete de onoare impostor şi nu ne permiteam să-l demascăm şi să ne umplem pe loc de ridicol.

Povestea a ieşit singură la suprafaţă. Dr. Cook a plecat în America şi, imediat după aceea, aşa-zisele lui „observaţii" au fost negate de Universitatea din Copenhaga. Din nefericire, Universitatea n-avea cum să mai anuleze gradele onorifice acordate.

Oricum, eu şi Knud Rasmussen aveam un subiect nou pentru conferinţe şi ne-am pornit iar la drum. Dar Knud n-avea stare. Din tinereţe îi plăcuse să rătăcească. După o perioadă scurtă la universitate, se întorsese în Groenlanda cu Mylius-Erichsen, liderul de mai târziu al expediţiei la care am participat şi eu, şi apoi a mai făcut un drum să-i viziteze pe băştinaşii care trăiau în

cel mai nordic punct locuit de oameni. Îşi petrecuse iarna la Cape York, împreună cu contele Moltke, un prieten apropiat al amândurora, prinsese drag de eschimoşii de la Smith Sound şi decisese să se întoarcă acolo cândva şi să trăiască printre ei.

Şi acum părea momentul potrivit pentru acea întoarcere. Acei eschimoşi au fost importanţi pentru amiralul Peary, care a introdus arme şi unelte moderne în cultura lor de Epocă de Piatră. Acum, că Peary cucerise Polul şi nu se mai anunţa nimeni care să-i calce pe urme, nu mai avea cine să le ducă băştinaşilor bunurile cu care se obişnuiseră. E adevărat că-i mai vizitau din când în când vânători de balene, dar erau ani în care n-o făceau, iar preţurile pe care le cereau sau le plăteau erau revoltătoare.

În acea vreme, Danemarca deţinea din Groenlanda numai partea colonizată de pe coasta vestică, la sud de Golful Melville. Orice naţiune străină putea să pună stăpânire pe restul teritoriului, dar niciuna nu-şi permitea să menţină acolo oficialităţi pentru atât de puţini băştinaşi ca cei din Smith Sound. De aceea, numai combinând puterea statului cu vânatul de mare calibru putea o altă naţiune să-şi aproprieze teritoriul acela din nordul îndepărtat. Şi nu era deloc plăcut să-şi imagineze ce ar fi însemnat un astfel de aranjament pentru eschimoşii danezi.

A fost ideea lui Knud Rasmussen să meargă acolo, să ia teritoriul în posesie şi să trăiască în cel mai nordic habitat din lume. Şi mi-a propus să merg cu el.

M-am gândit îndelung la asta vreo câteva zile. Trebuia să-mi cumpănesc viitorul. Mi-am dat seama că aveam şanse egale cu orice alt tânăr să-mi fac un viitor în lumea civilizată. Puteam să-mi termin studiile şi să devin doctor. Sau marinar. Puteam să-mi fac un nume ca ziarist. Aş fi putut să fac o grămadă de alte lucruri prozaice.

Dar am respins toate aceste posibilităţi. Aveam spiritul aventurii în sânge. Bunicul meu, şi el un fel de hoinar, sădise în mine dorinţa de a căuta tot ce e neobişnuit şi diferit.

I-am spus lui Knud că o să merg cu el – şi n-am regretat niciodată această decizie.

Partea a II-a

1

Decizia de a pleca în Groenlanda, care păruse atât de importantă, era doar o decizie. Knud Rasmussen se căsătorise cu o fată bună şi curajoasă şi ea avea să sufere pentru că nu putea să vină cu el. Şi mai trebuia să strângem şi fonduri.

Am încercat mai întâi să obţinem bani de la stat, dar am dat de birocraţi care ne-au pus nişte întrebări atât de stupide şi au ridicat nişte obiecţii atât de obtuze, că am ştiut că n-aveam nicio şansă cu ei. Bancherii ne-au ascultat răbdători, dar ne-au cerut o declaraţie din partea guvernului care să ateste că ne agreează planul. Şi e dificil de smuls aşa ceva de la un minister ai cărui funcţionari sunt îmbufnaţi.

Dar aveam mulţi prieteni şi unul dintre ei i-a scris o scrisoare unui danez de vază care locuia în Baku, în Caucaz. Domnul acela nu ne cunoştea personal – poate de aceea a şi contribuit –, dar ne-a dat destui bani cât să ne luăm un vas mic, haine şi ceva de mâncare. Eram gata de plecare.

Am mai avut un prieten nepreţuit, un inginer danez, Ib Nyboe, care a acţionat ca reprezentant al nostru şi nu s-a zgârcit nici la timp, nici la bani ca să ne ajute. El şi Adam Bierring din Baku au fost responsabili de toată expediţia şi de aproprierea acelei porţiuni groenlandeze pentru Danemarca.

În timpul negocierilor am reuşit din plin să văd natura umană în tot ce are mai rău. Mi-a scăzut respectul pentru rasa umană. Am văzut snobism şi invidie şi meschinărie acolo unde am căutat minţi deschise şi înţelegere. Am fost dezamăgit de oameni care-mi spuneau cât admiră bărbaţii care au puterea de

a cuceri sălbăticia – asta la banchete. Acum mă sfătuiau să stau acasă, să-mi iau o slujbă şi să-mi vin în fire. Ceea ce însemna pentru mine – stai acasă, fii anost şi nu face niciodată ceva ce n-ai văzut la mii de alţii făcut în exact acelaşi fel.

Eram încântaţi că ne porneam la drum, deşi ne apăsa o datorie mare pe umeri. Eram tineri şi încă mai credeam că viaţa o să ne recompenseze cu o realitate pe măsura viselor noastre. Într-o zi, am ajuns destul de aproape de coasta sudică a Groenlandei ca să vedem Capul Farewell. Acel punct e văzut rar fiindcă vasele se ţin de obicei departe de coastă ca să evite gheaţa. Chiar şi când apa din apropiere e limpede, gheaţa polară se întinde spre sud cât vezi cu ochii; vântul bate cu precădere dinspre sud-vest şi poate să împingă gheaţa înainte ca vreun vas să aibă ocazia să treacă. Am văzut munţii imenşi de pe ţărm, o primă ameninţare prevestitoare a durităţii locului. Marea era agitată şi stâncile nu ofereau nicio alinare. Turnuri negre, fără nicio milă în ele. Cum stăteam la cârmă, mi-am dat seama pentru prima dată că dădusem foc oricărei punţi şi mă înhămasem la o treabă care-mi cerea să dau totul din mine.

Am intrat în gheaţă şi am ieşit din ea iar şi iar. Am lucrat cu disperare fiindcă tot echipajul – şase bărbaţi, în afară de mine şi Rasmussen – a înţeles că naufragiul

nu era o opţiune pentru nimeni.

Am ancorat prima dată la Godhavn, unde eu am cumpărat nişte câini şi câteva provizii pe care uitaserăm să le luăm de acasă. Knud Rasmussen a refuzat până să se şi uite la câini: avea un unchi care locuia într-o aşezare îndepărtată care era cunoscut drept cel mai bun crescător de câini din Groenlanda sau poate chiar din lume.

La Godhavn, o bătrână eschimosă pe nume Vivi a venit la noi şi ne-a cerut permisiunea să ne însoţească pe post de menajeră. Avea rude în nord printre oamenii de la Smith Sound, mama ei se trăgea de-acolo. Era fiica lui Hans Hendrik, un eschimos celebru care mersese în opt expediţii americane şi englezeşti în nordul îndepărtat. I-am spus lui Vivi că ne pare rău, dar că eram prea săraci ca s-o plătim şi că oricum nu ştiam cu ce aveam să ne confruntăm. Şi că trebuia să trăim din vânătoare.

Ne-a spus că situaţia ei era atât de disperată, că orice schimbare i-ar fi prins bine şi că nu voia să fie plătită. Ne-a convins şi am hotărât să o luăm cu noi. Apoi s-a dovedit că are un băiat de zece ani, un băiat cu care se alesese într-un fel sau altul pentru că, ne-a explicat, „am rămas blocată multă vreme din cauza gheţii”. L-am luat şi pe el.

Apoi ne-am oprit să-l vizităm pe unchiul lui Knud,

Carl. Locuia într-o aşezare numită Qeqertaq şi huzurea ca un rege. Era un băştinaş bătrân cu o mentalitate superioară, care se îmbogăţise şi era negustorul comunităţii. Ne-am aprovizionat de la el cu câini, mâncare pentru câini şi haine, iar Knud i-a zis să ia de la noi ce vrea în schimb, pentru că n-aveam bani.

Ce zile am mai petrecut acolo! Aveam nişte gin cu noi – care era interzis în Groenlanda –, dar l-am împărţit cu generozitate, şi jocurile şi dansurile au durat zile în şir. Unchiul Carl era faimos pentru talentul lui de ţintaş şi îşi ruga mereu oaspeţii să-şi atârne pipele ca ţinte în cuie deasupra stâlpilor de la împrejmuirile câinilor. Era fericit să le dea prietenilor pipe noi după ce le făcea praf pe celelalte. Unchiul Carl avea şi o mică orchestră formată din el la vioară şi fiică-sa la acordeon. Au cântat pentru noi din zori şi până-n seară.

Qeqertaq se află într-un fiord presărat cu aisberguri plutitoare şi căpitanului nostru nu-i plăcea la nebunie ancorajul. Dar n-am îndrăznit să plecăm înainte să avem parte de toată ospitalitatea – unchiul Carl simţea că orice critică a fiordului era o critică la adresa lui. Ca urmare, am stat mai mult decât ar fi trebuit. În ultima noapte, s-a organizat o luptă pentru noi. Cel care a pierdut a primit un pahar de gin; câştigătorul a primit onoarea şi bucuria victoriei. Mi s-a părut un exemplu tipic pentru spiritul sportiv al eschimoşilor.

Din Qeqertaq am navigat înspre necunoscut.

Ca să pătrundă cât mai adânc în nord, călătorul trebuie să traverseze Golful Melville, o fâşie de apă considerată de vânătorii de balene ca fiind cea mai periculoasă din tot ţinutul arctic. Blocuri de gheaţă se îngrămădesc acolo tot anul şi ne temeam pentru vasul nostru, care nu avea calităţi de spărgător. De câteva ori am fost nevoiţi să tăiem o banchiză făcându-ne loc şi să rămânem acolo ca să evităm presiunea uriaşă a blocurilor de gheaţă. Şi ne-am croit drum mai departe, fiindcă odată ce rămâi pe partea dinspre Groenlanda a golfului, curentul te duce spre nord. Se ştie că în apele arctice curentul îl urmează pe cel care ţine ţărmul la tribord.

Am trecut de Golful Melville fără probleme, dar imediat ce am depăşit porţiunea de care ne temuserăm, am intrat într-o furtună teribilă care ne-a rupt pânzele, o furtună cu care motorul nostru slab nu se putea pune. N-am descoperit niciodată unde am fost purtaţi şi era un miracol că n-am fost aruncaţi spre Insulele Parry sau chiar că am scăpat. În mijlocul furtunii, am fost izbiţi de un aisberg şi ni s-a rupt cârma. Am fugit afară şi am încercat să strâng trinca, dar în acel moment aisbergul a scuturat bucăţi mari de gheaţă peste punte şi în jurul vasului şi ne-a rupt lamele elicei ca pe nişte beţigaşe.

Şi iată-ne neputincioşi în mijlocul urgiei, când

deodată s-a înteţit vântul, cum se întâmplă des în nord, şi ne-a aruncat într-un golfuleţ mic şi tihnit, North Star.

Băştinaşii ne-au văzut şi ne-au ieşit în întâmpinare. Ne observaseră cu o zi înainte cum ne zbăteam în furtună, fiind convinşi că fuseserăm zdrobiţi, şi încercaseră să-şi dea seama unde ar putea găsi bucăţi de lemn din vas aduse de ape.

— Dacă am fi ştiut că la bord e Knud Rasmussen, au zis ei, ne-am fi dat seama că vasul o să reuşească să ajungă în golf.

Am descărcat ce aveam şi am ancorat. Nu plănuisem să rămânem acolo, dar n-aveam de ales. Pe urmă am descoperit că e cel mai bun loc din toată zona. La reflux, am pus două lame noi la elice şi după câteva zile am privit vasul cum se îndepărtează şi ne lasă acolo, doi albi singuri în mica lume a eschimoşilor din nordul Groenlandei.

Ne-am construit o casă pe ţărm. Nu era nici prea mare şi nici prea confortabilă, aşa că am petrecut cât mai puţin timp înăuntru. Totuşi, în lunile lungi de iarnă, când era acoperită de zăpadă, era călduroasă şi mereu plină de oaspeţi.

Am cunoscut repede un număr de oameni minunaţi care aveau să fie prietenii mei pe viaţă. Niciodată n-am avut vreun motiv să n-am încredere în ei. Deja îşi făcuseră o impresie bună despre albi datorită acelui

mare educator, amiralul Robert Peary, de la care învăţaseră multe.

Am adus cu noi un glob şi l-am instalat pe o cutie lângă cortul în care locuiam vara. Am văzut un grup de eschimoşi adunaţi în jurul lui, ascultând ce le spunea un bătrân, ceva ce nu înţelegeam. Cum eram tânăr şi plin de sine, m-am apropiat să le explic în eschimosa mea de baltă ce reprezintă. Knud Rasmussen a ascultat un minut şi apoi a spus:

— Nu e nevoie să-l întrerupi. Le vorbea despre condiţiile naturale din Antarctica.

Apoi l-am auzit pe bătrân – asta se întâmpla în 1910 – spunându-le tinerilor cum că departe, departe în sud, există pinguini şi că focilor şi păsărilor nu le e teamă de nimic, pentru că acolo nu sunt animale sălbatice de pradă, cum sunt aici în Nord.

Mi-am amintit de multe ori acel moment când îi auzeam pe oameni punând întrebări stupide, cum ar fi de ce există pinguini la Polul Sud şi niciunui în Nord etc.

La câteva zile după ce am ajuns în Golful North Star, în port a apărut un vapor cu aburi. Era *Beautic,* comandat de faimosul căpitan Bob Bartlett, secondat de Harry Whitney şi Paul Rainey.

Whitney cunoştea acele ape şi petrecuse cândva o iarnă la Etah. El e cel care îl salvase pe dr. Cook când

acest personaj s-a întors din călătoria lui la „Polul Nord”. Cook şi oamenii lui n-aveau câini şi merseseră pe jos de la Capul Sparbo la Jones Sound, fiind complet sleiţi. Harry Whitney era atunci la Anoritoq. A văzut trei puncte microscopice departe pe gheaţă şi s-a dus să investigheze. Whitney l-a luat pe Cook pe sania lui şi l-a adus la ţărm.

Cook era foarte slăbit şi dacă n-ar fi fost Whitney să-l îngrijească şi o furtună care să rupă gheaţa, doctorul nu s-ar fi putut întoarce în lume să toarne baliverne. Whitney nu-l credea pe Cook, dar nu s-a obosit să meargă în Etah după instrumentele pe care acesta spunea că le-a lăsat acolo. Şi nici nu i-a întrebat nimic pe cei doi băieţi eschimoşi, Itukusuk şi Apilak, care îl însoţiseră pe Cook. Doar s-a gândit că oricum nimeni n-o să creadă povestea – n-a luat în considerare credulitatea lumii civilizate în privinţa lucrurilor întâmplate în locuri îndepărtate.

Mai târziu am văzut şi eu acele „instrumente” – un sextant banal, care nu spunea nimic. Itukusuk mi l-a vândut, bucuros să scape de el. Cook îi dăduse pentru un an şi jumătate de muncă doar câteva cutii de chibrituri. În plus, în timpul absenţei lui Itukusuk, un bărbat mai puternic îi luase nevasta. I-am dat un ceas deşteptător, pe care l-a desfăcut imediat şi l-a împărţit prietenilor şi rudelor.

Whitney ne-a invitat pe vasul său şi am făcut gafa teribilă să-l confund pe valet cu Whitney. Valetul era îmbrăcat la patru ace şi Whitney purta o pereche veche de pantaloni cârpiţi peste tot. Whitney avea cinci pui de morsă la bord şi băştinaşii, cărora le făcuse favoarea specială să-i lase pe ţărm, mi-au spus cu invidie abia ascunsă că morsele beau lapte condensat, o cutie întreagă în fiecare zi. Avea şi un bou moscat tânăr şi un urs polar matur, care fusese luat din apă într-o plasă. Îl cazase în cală, unde se ţineau cărbunii, şi acum era la fel de negru ca verii lui din pădurile canadiene.

Eu şi Whitney am avut o conversaţie plăcută, întreruptă prea devreme de căpitanul Bartlett, care mi-a zis să plec dracului în barca mea mizerabilă fiindcă vrea să ridice ancora din gaura aia prăpădită.

Prima noastră problemă a fost să facem rost de carne pentru câini. Asta e, de fapt, cea mai mare problemă în Nord. Eschimoşii se mândresc teribil cu câinii lor şi ţin mult prea mulţi. Oamenii şi câinii mănâncă fix aceleaşi lucruri, dar cantitatea consumată de băştinaşi e un fleac în comparaţie cu ce nevoi au câinii.

E un obicei al eschimoşilor ca fiecare om să primească câte o bucată de carne când e vânat un animal mare. Fiecare om, mai puţin cel ce n-are câini.

Am aflat de această practică în prima zi când ne-am

dus după morse. Erau exact pe partea cealaltă a fiordului şi, cum adusesem şi o barcă cu noi, ne-a fost relativ uşor să trecem. Unii dintre bărbaţii din caiace au încolţit o matahală şi şi-au aruncat harpoanele în ea. Harponul e în realitate o suliţă cu vârf mobil. Când intră în morsă, mânerul se desprinde, dar vârful care intră în carne e ataşat de un fir care se termină cu o băşică, menită să ţină morsa la suprafaţă după ce moare. Strâns legată de fir e şi un fel de ancoră de piele întinsă de-a lungul unei rame pătrate de lemn, care o împiedică pe focă să ajungă prea departe. După ce e înfipt harponul în animal, acesta trebuie omorât repede, pentru că vârful harponului e prins doar sub piele. Asta se face cu suliţe care penetrează plămânii şi intestinele morsei, dar e nevoie de timp, abilitate şi curaj, pentru că băştinaşii nu pot să arunce suliţele grele de la mare distanţă iar dacă acestea se înfig în morsă fără s-o omoare, vânătorul trebuie să vâslească destul de aproape să smulgă suliţa, o manevră extrem de periculoasă. E mult mai bine ca animalul să fie omorât dintr-o barcă mai mare, de unde se poate trage cu armele de foc ca să omori animalul repede. Apoi, barca e bună să tragă corpul animalului la mal.

E o mare distracţie să târăşti o morsă la mal şi s-o spinteci. Când e posibil, lăsăm mareea s-o aducă şi apoi aşteptăm refluxul ca s-o tăiem. Fiecare îşi primeşte

porţia şi ştie, conform tradiţiei, care e exact porţia lui. Bărbatul care înfige primul harponul în animal e proprietarul şi tot meritul e al lui. Astfel el primeşte capul, înotătoarea stângă, măruntaiele şi mai ales inima. Al doilea primeşte partea dreaptă, dar nimic din interior.

Al treilea partea din spate stânga şi tot aşa. Dacă sunt mai mulţi bărbaţi, prada e împărţită în mai multe părţi. Dacă sunt doisprezece băieţi, se împarte în doisprezece porţii. Prima dată când am vânat am avut noroc, am luat o parte din faţă pentru că omorâsem animalul după ce altcineva îşi înfipsese harponul în el.

I-am mulţumit vânătorului după ce m-am trezit deodată posesorul a câteva sute de kilograme de carne. Mai târziu, în tabără, mi-a spus să nu mulţumesc nimănui pentru carne:

— Aici în ţinutul nostru suntem oameni! Şi pentru că suntem oameni, ne ajutăm unii pe alţii. Nu ne place să auzim pe nimeni că mulţumeşte. Dacă eu primesc azi ceva, mâine s-ar putea să primeşti tu. Unii bărbaţi nu omoară niciodată ceva pentru că n-au noroc sau poate că nu reuşesc să se mişte sau să vâslească la fel de repede ca alţii. Aşa că s-ar simţi nefericiţi să trebuiască să le mulţumească celorlalţi tot timpul. Şi n-ar fi plăcut nici pentru marele vânător să simtă că ceilalţi sunt mereu umiliţi de el. I s-ar stinge plăcerea. Noi pe-aici

spunem aşa: cu daruri ai sclavi şi cu biciul ai câini.

Un mod bun de viaţă!

Ne-am petrecut toamna lui 1910 adunând carne. Vânătorile cele mari se fac primăvara, aşa că eram nevoiţi să depindem de băştinaşi pentru provizii. Din nefericire, locul în care ne stabiliserăm nu era cel mai bun pentru vânătoare, dar am învăţat să ne descurcăm. Eschimoşilor le place la nebunie să facă vizite şi, imediat ce unul îşi termină proviziile, începe să meargă la alţii. Cea mai simplă metodă de a te da mare e ca gazda să îndoape câinii musafirilor cu carne până nu mai pot mânca. Ne-am dus câinii în vizite.

Am descoperit că unii bărbaţi aveau mai multă carne decât alţii. Şi-o asiguraseră prin politici isteţe. Cum am zis, când se împarte carnea, o primesc numai cei care demonstrează că-s bărbaţi şi posedă câini. Unii taţi, profitând de acest obicei, le făceau cadou fiilor încă necopţi câinii lor cei mai slabi, ca progeniturile să arate astfel că sunt bărbaţi. Unii dintre cei mai puţin norocoşi făceau aluzii nemulţumite la această practică, dar nu îndrăzneau s-o conteste făţiş – asta ar fi arătat că nu le convine cât primesc. Dacă ar fi făcut aşa ceva, vânătorul le-ar fi aruncat propria lui porţie nemulţumiţilor, strigând „Uite ceva pentru tine” şi i-ar fi îndemnat şi pe ceilalţi să facă la fel. Nemulţumitul

s-ar fi ales cu multă carne crudă şi dezonoare. În orice caz, cine avea fii avea un avantaj.

Câinii pe care i-am adus din Groenlanda daneză încă mai aveau toţi dinţii şi băştinaşii ne-au cerut să-i legăm sau să le pilim colţii. În sud, câinii aleargă liberi toată vara – şi iarna, când nu sunt folosiţi – şi-şi caută singuri de mâncare. Mănâncă orice, în afară de lemn, piatră şi fier. Dar aici erau alte reguli. Aici câinii erau legaţi, ca să nu distrugă nimic.

E imposibil să legi câinii cu chingi din piele de focă dacă animalele au colţii întregi. Caninii lor trebuie tociţi. Asta se face uşor la pui, cu o piatră. Dar ai noştri erau câini maturi şi operaţia trebuia realizată cu un ciocan. Bietul animal trebuie amorţit mai întâi – spânzurat de gât până devine inconştient. Când cad din el excremente, înseamnă că a ajuns în acea stare. După care e lăsat repede jos, i se desfac fălcile şi i se ţin desfăcute cu două sfori, apoi i se tocesc colţii cu un ciocan. E, desigur, o operaţie crudă, dar se pare că nu le face prea mult rău câinilor. De multe ori i-am văzut cum sar în picioare, îşi scutură capul şi apoi aleargă să mănânce sau să se lupte sau ce le trece prin cap.

Din această cauză, câinii nu pot să mănânce carne îngheţată iarna şi trebuie să le fie încălzită. Sunt hrăniţi în principal cu pielea morselor, care e tăiată în bucăţi numai bune să o poată înghiţi câinii. Sunt hrăniţi în

grup şi deci sunt obligaţi să hăpăie fără să mestece ca să apuce suficientă mâncare. Pare ceva inutil de crud, dar metoda e practică. Cum animalele nu pot să-şi mestece carnea, e nevoie de mai mult timp pentru digestie; mâncarea rămâne în stomac mai multe zile, iar câinii au senzaţia că s-au îndopat recent.

Când sunt folosiţi la sănii, câinii sunt hrăniţi o dată la două zile şi acasă, iarna, când nu fac nimic, o dată la trei. Când se face cald au nevoie de mai puţină mâncare şi vara, când sunt legaţi lângă un pârâu sau iaz, n-au nevoie să fie hrăniţi mai mult de o dată pe săptămână. Câinii îşi dau seama că atunci când li se dă drumul la mâncare, trebuie să mănânce bine ca să le ţină de foame mult. Niciodată nu trag aşa bine la sanie după zilele în care au fost hrăniţi ca atunci când aşteaptă mâncarea şi sunt hămesiţi.

Acest obicei întreţine natura sălbatică a câinilor, ceea ce e de mare folos când sunt vânaţi urşi, dar el a apărut în principal din cauza condiţiilor severe ale ţinutului.

Districtul Thule – numit aşa pentru că e cel mai nordic punct locuit de oameni din lume – nu e aşa de bogat în vânat. Uneori trec zile întregi fără nimic de mâncare şi câinii, dacă sunt obişnuiţi să fie hrăniţi mai rar, pot să stea şi patru zile fără hrană şi să nu se simtă mai rău decât ne simţim noi când sărim peste o masă. Din acelaşi motiv, oamenii mănâncă numai noaptea

când călătoresc sau vânează. Dimineaţa, înainte să plece de-acasă, se umplu cu apă şi noaptea după ce s-au întors de la muncă recuperează.

2

După ce ne-am aranjat casa cât de cât, am lăsat-o pe Vivi stăpână peste gospodărie şi ne-am despărţit ca să umblăm prin împrejurimi, să-i anunţăm pe localnici că suntem acolo şi să ne procurăm carne pentru iarnă. Eram pregătiţi să facem şi investigaţii ştiinţifice şi să adunăm specimene de diferite soiuri pentru muzeele de acasă. Dar cum finanţarea unei expediţii ştiinţifice e dificilă, ne-am hotărât să ne-o finanţăm singuri prin comerţul cu băştinaşii, să-i aprovizionăm cu bunuri, să ne asigurăm şi propriul trai şi în acelaşi timp să facem din partea nordică şi din partea sudică teritorii daneze.

Una dintre misiunile mele în această călătorie era să procur piei de caribu. Cum cel mai bun mod să le obţin era să-i împuşc eu însumi, m-am pornit cu câinii mei în compania unui cuplu de bătrâni, Asayuk şi Anarwree.

N-aveau copii şi ea îl domina total. Totuşi, Asayuk era cel mai inteligent bărbat pe care i-am întâlnit acolo. Ingenios, blajin şi blând la vorbă şi cu cel mai lung păr din trib, a preluat conducerea micii noastre caravane. Nevastă-sa era faimoasă pentru limba ei ascuţită, dar

era respectată pentru abilităţile ei la vânat şi cusut. Se ştia că „omorâse de toate” – ceea ce însemna că omorâse urşi, morse, boi, caribu, foci şi tot felul de păsări.

Planul nostru era să pătrundem adânc în ţinut spre un *nunatak*[1] din gheţarul nostru şi mi-am amintit de experienţele mele din estul Groenlandei. Aici crevasele erau la fel de adânci şi de largi, dar Asayuk a găsit un drum printre ele, părând să ştie instinctiv unde erau şi ne-a dus în siguranţă la destinaţie.

De la prima mea expediţie am avut un sentiment – şi încă îl mai am – că o să-mi găsesc sfârşitul într-o crevasă de pe gheţar. De câte ori mă întorc acolo ştiu că într-o zi o să mă înghită. Dar de fiecare dată când urc pe gheţar – şi am urcat de multe ori – mă gândesc că nu trebuie să fie de data asta.

Sus pe *nunatak* am dat peste nişte colibe vechi abandonate. Asayuk mi-a povestit de bărbaţii disperaţi care au fugit de acasă şi s-au dus în munţi ca să scape de alte fiinţe umane. Au devenit fantome sau au fost luaţi de oamenii locului, Eqidleet. Mi-a spus că a cunoscut el însuşi un asemenea bărbat, unul pe care l-a înnebunit o femeie.

---

[1] Nunatak (din inuită, *nunataq*), pisc stâncos din zona zăpezilor permanente care străpunge calota de gheaţă.

E comic, mi-a spus – şi se ştie că Asayuk nu minte, dar e adevărat că sunt bărbaţi care ţin la o singură femeie şi le ia şapte ani să o uite. Un tânăr a luat o fată de la familia ei şi a trăit cu ea în Golful Inglefield. Se lăudase cu ea în stânga şi-n dreapta, vorbise de ea când vânase cu alţi bărbaţi. Când rămăseseră peste noapte şi dormiseră împreună toţi, el a regretat că nu e acasă cu soţia lui, ba chiar i-a rostit numele de câteva ori fără ruşine. În cele din urmă, unii dintre vânătorii mai de frunte l-au confruntat. Se ştie că un bărbat care arată aşa o dependenţă de o femeie ofensează focile, acestora nu le place să fie vânate de persoane inferioare. Aşa că i s-a spus ori să stea acasă şi să coasă sau să aibă grijă de lămpi, ori să deschidă gura numai pentru chestii bărbăteşti.

Dar bietul băiat a perseverat. Apoi, într-o zi, un mare vânător cu mulţi copii şi-a pierdut nevasta. Şi deşi vânătorul şi-ar fi putut lua o văduvă experimentată în treburi domestice, s-a gândit că ar fi amuzant să ia nevasta tânărului şi să vadă dacă acesta are curaj să se lupte pentru ea.

Tânărul soţ înnebunit a făcut tot posibilul, dar nu i s-a dat voie să-l omoare pe vânător, ar fi fost o pierdere prea mare pentru trib. A fost sfătuit să-şi folosească braţele şi puterea sau să se bazeze pe viteza câinilor lui ca s-o recupereze. Dar el n-a făcut nimic, numai a stat

trei zile pe o piatră şi a plâns ca un bebeluş. Până şi soţia lui le-a spus celorlalte femei că bărbat-su se lepădase de demnitate, lăsând-o în cortul în care locuiseră.

Când tânărul a văzut-o că râde şi-l batjocoreşte pentru slăbiciunea lui, s-a hotărât să nu mai trăiască printre oamenii lui. S-a dus departe în adâncul ţinutului şi a devenit un *qivitoq* – o fantomă care nu mai poate să se întoarcă acasă.

A fost văzut o dată de la distanţă, dar când cei care l-au văzut au simţit că se apropie, au fugit. Nu s-a mai auzit de el mulţi ani, până când un vânător s-a dus după caribu şi i-a găsit cadavrul într-o colibă.

Când era mic, Asayuk îl cunoscuse şi îşi amintea că ceilalţi bărbaţi îşi bătuseră joc de el pentru că nu era niciodată dispus să-şi împrumute femeia sau să împrumute femeile altor bărbaţi.

Iată povestea unui bărbat care a murit fiindcă a crezut într-o singură femeie şi doar într-una!

M-am dus să văd locuinţa acestui Romeo arctic şi am văzut că avea puţin loc pentru a-şi jeli soarta. Coliba era făcută din piatră şi turbă, iar oasele de animale de pe jos sugerau că rămăsese în viaţă multă vreme. Asayuk mi-a spus că n-a vrut nimeni să-l îngroape şi leşul lui a zăcut pe podea mulţi ani, până când una dintre rude s-a îndurat să-l pună în pământ. I-am văzut

mormântul; natura crudă fusese atinsă de dragostea lui şi în jurul grămezii de pietre îi crescuseră flori colorate.

Ocolul nostru ca să vedem mormântul nu i-a plăcut lui Anarwree, care ne spunea întotdeauna când şi unde să ne punem tabăra ca să ne preparăm hrana. Avea motive serioase să fie supărată, fiindcă omorâse trei caribu, iar noi numai câte unul. Regreta că venise cu noi, fiindcă descoperise repede că îmi place la fel de mult ca lui bărbat-su să stau degeaba şi să trăncănesc. Dar în ciuda limbii ei ascuţite, ne-a făcut să ne simţim bine şi ne-a preparat o pastă din măduvă de caribu şi creier care era delicioasă ca guma de mestecat.

Ne-a dus şi la un lac unde, după ce a făcut repede nişte suliţe, a prins somoni. I-am trimis mai târziu la muzeul din Copenhaga şi am aflat de la autorităţi că erau într-adevăr somoni adevăraţi, care găsiseră un mod de a se strecura din mare sub gheţar.

După călătoria noastră plină de succes, ne-am decis să-l vizităm pe fratele lui Anarwree în Golful Inglefield. A fost un drum lung, mai ales vara, dar fratele ei avea o droaie de copii mici înnebuniţi după lucrurile delicioase aduse de noi şi, mai mult, Anarwree era nerăbdătoare să aducă vestea că nişte albi stau cu ei. Knud Rasmussen era cunoscut de toată lumea şi era aproape recunoscut ca membru al tribului, dar nimeni

nu auzise de mine şi faptul că mă însoţea îi conferea lui Anarwree o oarecare eminenţă. Vizitele în timpul verii sunt aproape fără precedent şi eu cu Anarwree am plecat singuri. Ne-am lăsat săniile în apropiere, într-un loc de pe gheţar.

La acea vreme, caribu se găseau greu şi am lămurit în sfârşit misterul care nu-mi dădea pace în Groenlanda estică. Cu ani în urmă se găseau din belşug şi băştinaşii nu ştiau cum să-i omoare, pentru că nu aveau arcuri şi săgeţi. Apoi, în 1864, străini din Golful Admiralty au venit în ţinutul Baffin – Asayuk fusese unul dintre imigranţi, copil pe atunci – şi au adus cu ei arme cu care se putea vâna caribu.

Străinii erau încântaţi de vânatul abundent, dar mai târziu „Măreaţa Natură" s-a supărat şi a dus la pierirea cerbilor. Două ierni la rând a fost un val extraordinar de căldură. Ploaia a căzut ca vara şi zăpada a început să se topească. Apele au ajuns la pământul rece, care încă nu renunţase la chiciură cât încă era întuneric, şi au îngheţat imediat, acoperind solul cu un strat gros de gheaţă pentru tot restul iernii. Caribuul nu putea să o scurme cu copilele ca să ajungă la iarbă şi la muşchi şi cei mai mulţi au murit de foame.

Dar Măreaţa Natură intenţionase să-i omoare pe toţi şi şi-a repetat comportamentul inedit şi anul următor şi de data asta au mai rămas doar câţiva caribu răzleţi.

Erau atât de flămânzi, că s-au apropiat de casele băştinaşilor şi foamea i-a împins în colţii câinilor.

Vara următoare, carcasele lor au fost găsite de-a lungul întregului ţinut şi iarna a fost imposibil să prinzi vreo vulpe, fiindcă se îndopaseră cu carne de caribu. Dar nici vulpile n-au scăpat nepedepsite. Au crezut că iarna o să le aducă mereu mâncare şi în vara următoare au neglijat să-şi ascundă provizii sub stânci. Când a venit iarna şi frigul, vulpile au fugit spre dealuri, crezând că o să găsească mâncare acolo, dar nu mai rămăsese nimic. Aşa că s-au îndreptat din nou spre aşezările eschimoşilor şi au căzut în capcanele lor.

Toamna s-a lăsat şi, deşi nu era încă foarte frig, Anarwree şi cu mine am descoperit că putem traversa Golful Olriks pe gheaţa nouă. De îndată ce gheaţa se albeşte, poate să ţină greutatea unui om dacă acesta păşeşte cu grijă.

Ne-am oprit la o ascunzătoare cu provizii şi am mâncat nişte carne. Lui Anarwree îi era clar că ascunzătoarea fusese făcută de un individ pe nume Sigdloo, care îşi lăsa mereu carnea într-o groapă de piatră. Cum nu se gândea că Sigdloo ar fi pe aproape, nu şi-a bătut capul cu el, şi în acea noapte, pe care ne-am petrecut-o într-o colibă de piatră descoperită pe drum, Anarwree a profitat de ocazie să-şi chestioneze

duhul piciorului. A legat sfoară în jurul lui şi i-a pus o întrebare: dacă răspunsul era da, putea să-şi ridice piciorul; dacă era nu, nicio forţă de pe pământ n-avea să-l poată mişca.

Nu a reuşit să-l ridice şi a spus că aşa îşi dădea seama că cineva fusese omorât. Nu îndrăznea să încerce să afle cine anume, căci ar fi putut fi chiar una dintre rudele ei, a cărei familie îndoliată nu trebuia în niciun caz vizitată în timpul doliului. Dacă îi vizitam fără să ştim, nu puteam fi învinovăţiţi, deci n-avea rost să punem duhului prea multe întrebări.

Foarte nerăbdători, ne-am reluat călătoria a doua zi. Somnul direct pe pământ mă înţepenise, dar mă simţeam odihnit şi într-o oră m-am şi încălzit. Am trecut pe lângă un lac mare, faimos pentru somonul lui. Băştinaşii din zonă pescuiau. Pe vremuri, când era caribu din abundenţă, pescuitul era o treabă pentru femei şi copii, pentru că nu necesită calităţi atletice. „Peştele nu fuge”, spuneau bărbaţii.

Am tot mers de-a lungul unei câmpii vaste presărate cu mici colibe de piatră, unde poposeau vânătorii în călătoriile lor şi cu nişte ruine ale unor locuinţe ceva mai permanente, în care trăiseră băştinaşi care n-aveau caiace şi erau nevoiţi să-şi petreacă verile adunând mâncare departe de mare.

Mereu e gheaţă pe marele lac de la Golful Inglefield,

dar vara rămâne numai o bucată mare din ea, care se mişcă dintr-o parte în alta dusă de vânt. De-a lungul ţărmului, apele puţin adânci sunt minunate ca loc de joacă pentru copii. Aici se ascunde şi somonul tânăr de peştii mai mari. Copiii aleargă prin apă şi prind cu mâinile goale puii de somon şi-i mănâncă aşa cruzi. Îi amuză teribil să simtă peştişorii zbătându-li-se în gură şi-n gâtlejuri.

E uimitor cum pot copiii să stea zile întregi în apa rece ca gheaţa fără să păţească, aparent, nimic. Măcar aveau parte de o baie lungă, probabil ultima, pentru că după ce nu se mai jucau cu peştii, şansa lor de a se mai îmbăia dispărea cu desăvârşire.

Am putut traversa lacul pe gheaţa nouă şi am avut grijă să ajungem în sat înainte ca soarele să cadă sub linia orizontului. Din senin, am văzut în depărtare doi oameni îndreptându-se spre noi. Deşi nimeni nu are duşmani aici, e întotdeauna o mică problemă să dai peste străini – poate se simt jenaţi sau nu vor să te întâlnească – şi ne-am oprit să discutăm următoarea mişcare. Pe când vorbeam, ceilalţi doi s-au apropiat cu pas grăbit. Erau un bărbat şi o femeie. Anarwree i-a identificat ca fiind Odark şi Meqo, care nu era soţia lui. Anarwree m-a informat despre asta, dar când ne-am întâlnit cu ei, nu s-a făcut niciun comentariu în această privinţă.

Odark a întrebat mai întâi cine sunt şi ce fac aici. A fost foarte mulţumit când a auzit că sunt partenerul lui Knud Rasmussen, care era prietenul său cel mai bun. După ceva discuţii, el şi Meqo s-au hotărât să se întoarcă la aşezare şi să ne distreze. Intuiau ei că urma să aibă loc o petrecere şi nu voiau s-o rateze.

I-am găsit pe cei doi fraţi ai lui Odark, pe verii şi nenumăratele lui rude în Golful Inglefield – de fapt, Odark era rudă cu toată lumea. După ce ne-au urat bun venit, ne-au dat caribu, narval uscat şi carne de focă putrezită. După care conversaţia s-a stins, deşi am simţit că nu se spusese tot ce era de spus. Nimic nu-i place mai mult unui eschimos decât să tacă, ştiind că are o veste senzaţională pe care poate să o arunce în conversaţie dacă doreşte.

Anarwree era în dezavantaj, pentru că eu eram de faţă şi nu putea vorbi de mine. Dar putea, şi a făcut-o pe larg, să vorbească despre vasul nostru şi despre marinarii care veniseră cu noi. Casa noastră a fost discutată în amănunt, la fel şi Vivi, care se trăgea din Golful Inglefield şi toată lumea o ţinea minte. Faptul că Vivi vorbea acum un dialect diferit a fost ţinta unei critici prietenoase. Dar după două zile, aceste subiecte s-au epuizat. Abia atunci am aflat ce s-a întâmplat în Inglefield.

Cu trei nopţi înainte să ajungem, Odark şi Sigdloo

omorâseră un bărbat şi-i luaseră două dintre neveste!

Odark şi Sigdloo fuseseră amândoi cu Harry Whitney în expediţia acestuia şi din acea călătorie glorioasă aduseseră acasă o grămadă de lucruri primite de la amiralul Peary, căruia îi fuseseră companioni în expediţia lui polară. Sigdloo se alesese cu un butoi de biscuiţi săraţi atât de mare, că nu-l putea ţine în cort. Când voia biscuiţi, se ducea pe plajă unde-şi lăsase butoiul.

În aceeaşi comunitate trăia şi Uvisakavsik, un mare vânător şi cetăţean important, dar unul care-şi pierduse respectul alor săi după ce se întorsese din America, unde-l luase Peary după o expediţie la Pol. Era evident pentru oricine că omul o luase razna. De când se întorsese acasă nu mai prididea povestind cele mai incredibile bazaconii.

Le-a spus că văzuse oameni care locuiau în case mari puse una peste alta, ca pinguinii nordici înşiraţi pe stânci. Audienţa trecuse asta cu vederea. Poate că Uvisakavsik greşise. Dar le-a spus şi că văzuse mai multe vase în portul din New York decât erau aisberguri în fiord. Zâmbete au sclipit atunci în colţurile buzelor celor care-l ascultau. Cum ar fi putut cineva să adune lemn pentru atâtea vase? apoi le-a spus că a văzut case care se mişcau pe două bare de fier, case mai mari decât orice cort, cu pereţi de sticlă. Înăuntru

stăteau mulţi oameni zâmbitori deloc îngrijoraţi de soarta lor. Deodată, toată casa a început să se mişte şi Uvisakavsik n-a văzut niciun fel de teamă pe feţele nefericiţilor prinşi înăuntru. Pe când medita la această minune, a văzut câteva vagoane trecând pe lângă el. Nu erau trase nici de câini, nici de cai şi nu ieşea pic de fum din ele care să explice mişcarea, cum se întâmpla la vapoare.

Oamenii lui l-au ascultat răbdători şi i-au pus întrebări. Niciun animal care să tragă, niciun fum care să indice prezenţa vreunei maşinării înăuntru. Nu suna prea bine.

Uvisakavsik a continuat. Văzuse atât de multe case, că era imposibil să vadă dincolo de ele în restul ţinutului. Cărările dintre case îi aminteau de strâmtorile din munţi. Chiar şi drumurile erau făcute de oameni şi acoperite cu un material neted care nu era nici rece, ca gheaţa, şi nici transparent.

Publicul era în mod clar neliniştit. Deja era prea mult. Şi când a mai spus şi că vorbise printr-un mâner mic care-i cărase vocea printr-un fir subţire până la Peary, care era atunci la câteva nopţi distanţă, şi că Uvisakavsik îi vorbise clar, fără să urle, pentru ceilalţi a fost de-ajuns. I se dăduse deja sentinţa.

Bătrânul înţelept Sorqaq, vraciul tribului, a făcut un pas înainte şi i s-a adresat nou-venitului solemn:

— Uvisakavsik! Se pare că ai fost plecat departe şi nu mai ştii adevărul. Du-te la femei cu minciunile tale!

După asta n-a mai fost niciodată crezut. Un mare mincinos, un om pe care nu te puteai baza!

Imediat după, a fost forţat să-şi asume consecinţele minciunilor sale. Decât să sufere oprobriul oamenilor săi, a preferat să meargă departe în sud pentru o vreme. Dar s-a întors peste câţiva ani, încă păstrând unele dintre obiceiurile albilor. Îşi dorea un steag şi, cum avea un stâlp, l-a înfipt în pământ şi a arborat de el o piele de urs să fluture în vânt.

Sorqaq s-a consultat cu spiritele şi a aflat că urşii sunt şocaţi şi că n-or să pună piciorul pe coastă până nu e dată jos pielea. Totuşi, n-a fost chip să-l convingă pe Uvisakavsik să capituleze.

Avea o nevastă, dar s-a gândit că şi-ar dovedi puterea dacă şi-ar mai lua una, aşa că şi-a luat, în ciuda raritătii femeilor din trib. Ca să nu fie mai prejos, ceilalţi vânători au hotărât că vor şi ei să ţină două femei în casă, ceea ce l-a determinat pe Uvisakavsik să-şi ia trei. Îşi permitea cu uşurinţă trei pentru că era foarte puternic şi putea să fure nevasta unuia mai slab.

În acel moment prielnic, a trecut pe-acolo expediţia lui Whitney şi a luat un băiat a cărui nevastă era admirată de Uvisakavsik. În comunitate rămăseseră numai doi bărbaţi cărora nu le era frică de el – Sigdloo

şi Odark. Nevasta lui Odark era deja moartă şi el trăia cu fraţii săi aproape de tabăra bărbatului cel rău. Sigdloo fusese prieten cu Uvisakavsik şi cei doi îşi schimbaseră între ei nevestele o vreme. Orice femeie care trăia cu Uvisakavsik era considerată norocoasă, pentru că avea carne din belşug iarna.

Dar, cu timpul, Uvisakavsik a devenit de nesuportat. Nu participase la expediţia lui Whitney şi nu primise cadouri. Dar prinsese gust pentru mâncarea albilor în expediţia sa cu Peary şi singurul mod prin care îşi putea satisface pofta era să-i facă o vizită lui Sigdloo în cortul lui. Sigdloo nu se supăra să-i dea biscuiţi săraţi, dar Uvisakavsik continua să se laude şi să mintă în timp ce mânca. Povestea ce mâncase în ţara albilor şi că văzuse grămezi de pâine mai înalte decât cele de carne şi locuri unde nu se mânca deloc carne. Văzuse cum oamenii beau cafea şi ceai de mai multe ori pe zi în care îşi puneau zahăr după pofta inimii. Văzuse fructe de pădure atârnate pe crengi de copaci sus deasupra capului, că trebuia numai să le scuturi şi-ţi cădeau în palme. Bineînţeles, toată lumea ştia că există copaci înalţi, dar să spui că pe ele cresc fructe de pădure era absurd.

Sigdloo i-a spus că poate să vină să bea ceai şi să mănânce biscuiţi când vrea, dar să nu-l ia de prost. Uvisakavsik s-a simţit insultat şi i-a spus că era ultima

oară când vine la el pentru biscuiţi. Data viitoare, biscuiţii o să fie serviţi la el acasă.

Sigdloo n-a înţeles, dar a doua zi, când s-a dus după biscuiţi, Uvisakavsik l-a avertizat să stea departe, pentru că îi luase tot ce avea pe plajă. Şi în următoarea zi, când Sigdloo a vrut să-şi recupereze o parte din bunuri, a auzit un glonţ şuierându-i pe deasupra capului şi a fost nevoit să se arunce la pământ şi să se ascundă după cutiile sale. De fiecare dată când încerca să se ridice, auzea glontele şuierând şi a trebuit să rămână nemişcat multă vreme înainte să-şi facă curaj să se ducă acasă.

La scurt timp după aceea, Uvisakavsik i-a ieşit înainte lui Alakrasina, soţia pe care i-o împrumutase lui Sigdloo şi a ameninţat-o să nu se mai întoarcă la Sigdloo. Astfel situaţia a atins un climax şi în acea noapte, pe când sultanul stătea acasă cu femeile lui, Sigdloo s-a dus la prietenul său Odark şi i s-a confesat. Odark n-a spus nimic, dar imediat l-a însoţit pe Sigdloo înapoi la Golful Inglefield.

A doua zi a fost vreme frumoasă şi toţi vânătorii s-au pornit pe mare în caiacele lor. Uvisakavsik şi-a înfipt harponul într-un narval şi fiecare şi-a luat porţia, cu excepţia lui Sigdloo, care a refuzat să accepte vreo parte din animal.

— Omul e speriat, a spus Uvisakavsik şi nimeni nu

i-a răspuns.

Seara, Uvisakavsik a fost văzut servindu-se iar din butoiul cu biscuiţi.

A doua zi, vânătorii au pornit iar în caiacele lor. Sigdloo, aşteptând momentul prielnic, şi-a ridicat puşca şi a tras în Uvisakavsik. Dar nu era obişnuit să tragă în oameni – sau poate că puşca lui dezaprobase gestul – pentru că doar l-a rănit în umărul drept. Rănitul şi-a ridicat şi el puşca, dar înainte să poată să şi-o pună pe umăr, Odark l-a împuşcat în cap. S-a răsturnat din caiac şi s-a înecat.

Odark a luat-o pe una dintre nevestele lui Uvisakavsik, Meqo, cunoscută ca fiind cea mai bună cusătoreasă din trib şi o femeie extrem de amuzantă. Nimeni n-o văzuse vreodată furioasă. Sigdloo a luat-o înapoi pe Alakrasina, care nu era un mare trofeu, dar pe care o prefera fostei soţii, pe care o dăduse la schimb mortului. O chema Ateetak şi era, după părerea mea, singura frumoasă din grup. Meqo, cea atât de râvnită, n-avea un ochi. A treia a fost luată de un tânăr deştept, Apilak, care fusese cu doctorul Cook şi-şi pierduse nevasta în timpul absenţei sale. Apilak era un tânăr foarte bun, dar mereu implicat într-o îmbârligătură de relaţii amoroase.

Aceasta e povestea pe care am auzit-o cu Anarwree în timp ce ni s-a servit carne vânată de răposat.

Ucigaşul acestuia, Odark, era unul dintre cei mai straşnici bărbaţi pe care i-am întâlnit vreodată. Fusese mâna dreaptă a lui Peary la Polul Nord şi mi-a spus că Bartlett, căpitanul, îi dăduse acordul să-l omoare pe Uvisakavsik. Când adunase o echipă de băştinaşi pentru expediţie, Bartlett i-a spus că n-are nevoie de Uvisakavsik şi că nu-l vrea pe vasul lui. Lui Odark, asta i se păruse un pretext suficient cât să-l omoare. Îşi dăduse, totuşi, seama că albii nu sunt de acord să se omoare unii pe alţii şi, când m-a văzut, se temuse că am venit să-l iau.

3

Anarwree se grăbea să se întoarcă la Thule. Fratele lui Uvisakavsik trăia în comunitatea noastră şi ea ştia că veştile pe care le aduceam aveau să fie senzaţionale.

Drumul înapoi a fost mai uşor de data asta pentru că gheaţa acoperise fiordurile şi lacurile. Dar suprafaţa inegală de gheaţă îmi dădea bătăi de cap, în special pentru că eschimoşii care veniseră cu noi, cum e obiceiul în ţinutul arctic, o luaseră înainte şi mă lăsaseră de capul meu. Nu o fac dintr-o neglijenţă intenţionată, dar se tem să-şi ofere ajutorul ca să nu-i rănească omului respectiv sentimentele, să nu pară că-i critică abilitatea de a se descurca şi singur.

Deja mă simţeam ca acasă printre aceşti oameni. Îmi erau foarte dragi. În fiecare zi, toată lumea venea să ne viziteze şi eticheta cerea că tuturor trebuia să li se ofere ceva de mâncare. Când vremea era urâtă, n-aveau nimic altceva de făcut decât să stea şi să vorbească despre ce se mai întâmplase de-a lungul zilei şi mereu contribuiau la proviziile noastre de carne cu ce mai prindeau proaspăt. Aşa că toată ziua găteam.

În cele din urmă, pe 19 octombrie, a venit ziua când soarele a coborât sub linia orizontului şi a început iarna. S-ar putea crede că băştinaşii regretă acest moment, dar ei sunt încântaţi. Vara lungă, cu soarele învârtindu-li-se mereu deasupra capului, e obositoare. Pe atunci locuiam în corturi şi e imposibil să faci beznă completă în ele. E zi când te trezeşti şi zi când te culci. Ochii te dor şi tânjesc după întuneric şi imediat ce soarele dispare, femeile ţipă încântate:

— Ah, bucurie şi încântare! În sfârşit, a plecat soarele. Acum vine iarna, când o să primim veşti şi de la alte fiorduri şi o să mergem şi noi în vizită. Acum e anotimpul vânătorii de morse şi focile vor sta la copci. Bucurie şi încântare!

De sezonul de iarnă trebuie profitat de la bun început. Pentru o perioadă scurtă, înainte să cadă zăpada, vânătorii pot să meargă pe tălpile lor din piele de urs într-o tăcere deplină. Vânătorul poate să asculte

aşa tânguirile focilor la copci şi să se apropie destul de mult cât să înfigă suliţa în ele fără să fie auzit. E cea mai bună şi mai uşoară metodă să vânezi foci în orice moment din an, dar e fezabilă numai când nu e pic de zăpadă pe gheaţă. E şi cea mai sigură şi mulţi băştinaşi preferă să vâneze foci decât să-şi rişte viaţa vânând urşi.

Toamna, aproape jumătate dintre urşii polari se duc să hiberneze. În drumul lor spre vârful gheţarului, au trecut pe ţărm direct pe lângă golful de lângă casa noastră. Urşii sunt extrem de inteligenţi şi ştiu ţinutul suficient de bine cât s-o taie peste promontorii ca să evite drumul lung din jurul gheţarului, în special în acea perioadă a anului când gheaţa nu e încă solidă.

Toamna, tinerii, sau cei care pot să lase pe cineva în urmă ca să vâneze foci, se duc de obicei prin sud spre Golful Melville ca să vâneze urşi, Knud Rasmussen avea o pasiune pentru acest sport şi călătorea acolo în fiecare an. Era întotdeauna primul care pleca şi se angaja în aventuri prea puţin atrăgătoare pentru mine. În acel an, el şi echipa lui au fost împinşi pe Insula Bryant de o furtună. Insula e doar piatră şi au fost forţaţi să rămână acolo trei săptămâni şi să mănânce numai carnea unui urs extrem de gras. Singura varietate era supa făcută tot din carnea ursului, la fel de grasă. Duhoarea cărnii de urs l-a îngreţoşat luni la rând

după aceea.

Imediat cum s-a format bine gheaţa, eschimoşi din locuri îndepărtate au început să vină la Thule. Mi s-a părut extrem de interesant să-i cunosc, pentru că băştinaşii nu sunt în niciun caz toţi la fel. Găseşti şi buni, şi răi, şi tineri, şi bătrâni, şi bărbaţi, şi femei. A trebuit să-i primim pe toţi şi au promis să ne viziteze măcar o dată pe an.

Districtul pe care urma să-l servim cu punctul nostru comercial se întindea departe în nord, până la ultimii băştinaşi, şi departe în sud până la Golful Melville. La vremea sosirii noastre, numai două sute de oameni locuiau în acest teritoriu şi erau împrăştiaţi departe unii de alţii, în susul şi în josul coastei. Odată cu sosirea noastră au trebuit să înveţe să facă negoţ.

Numai patru familii trăiau lângă noi. Nu voiam mai multe pentru că ne ocupau prea mult timp cu vizitele. În plus, districtul nu era cel mai bun pentru vânarea vulpilor şi a altor sălbăticiuni şi aveam nevoie de blănuri de vulpe să plătim pentru negoţ. Am fi putut desigur să cumpărăm piei şi carne de la băştinaşi, dar planul nostru era să nu plătim prea mult pe produse ale băştinaşilor pe care n-am fi primit un preţ bun acasă.

Knud Rasmussen, un artist în multe privinţe şi cel mai iubit bărbat pe care l-am cunoscut, avea un fel de-a

face lucrurile care nu era doar profitabil pentru noi, ci îl făcea şi pe vânzător să fie nespus de recunoscător. De exemplu, a vrut o pereche de cizme. În loc să se ducă direct la unul dintre băştinaşi şi să ceară un preţ, a lăsat vag să se înţeleagă că are nevoie de cizme şi examina încălţările tuturor celor care veneau în vizită.

— Sunt aşa un prost, i-a spus unuia dintre ei, dar de mic am fost pretenţios în privinţa încălţărilor. Mi se pare că nevastă-ta face încălţări bune. Dacă ai fi avut piei, cu siguranţă te-aş fi rugat s-o pui să-mi coasă o pereche.

— Eu, piei! a strigat omul ofensat. Am o grămadă de piei, atât de multe, că mă încurcă. Nu ştiu de ce tot argăseşte nevastă-mea toate pieile alea primăvara, dar e de neoprit.

După câteva zile, bărbatul a apărut mândru cu soţia şi cu o pereche de cizme. Knud s-a uitat la ele de aproape şi apoi a zis pe un ton supărat:

— Sunt foarte recunoscător pentru ele. Îmi dau seama c-aţi vrut să mă mulţumiţi, dar îmi pare rău. V-am spus că sunt pretenţios când vine vorba de încălţări şi le vreau foarte bune. Astea-s bune, dar nu destul. O să le plătesc, dar să nu te superi dacă nu le port.

Eschimosul a sărit în picioare.

— Ah, ce ne-am mai distrat! L-am păcălit – credea că

astea sunt cizmele pe care o să i le dăm.

Nevastă-sa nu i-a apreciat umorul, dar, ca membră loială a familiei, a râs.

— Erau doar nişte bucăţi de piele legate, a spus el. Să nu crezi că ne-am gândit să-ţi dăm aşa ceva. Ea nu-ţi ştie măsura şi pe astea ţi le-am adus ca s-o aflăm.

A râs iar, dar râsul lui duhnea a actorie proastă. După o vreme, cuplul s-a dus acasă şi bărbatul a avut probabil multe să-i spună neveste-sii despre dezonoarea pe care o adusese casei lui. Femeia a refăcut cizmele şi când soţul le-a adus înapoi, tălpile arătau ca şi cum ar fi crescut direct din căpute. Cusăturile nu se vedeau şi degetele bietei fete sângerau.

Câteva zile mai târziu, au venit şi alţi bărbaţi cu femeile lor şi cu cizme la fel de grozave. Knud le-a acceptat ca şi cum ar fi fost daruri şi felul lui de a le lua era atât de graţios, că doamnele n-au fost niciodată mai mândre decât când l-au văzut purtându-le. Dacă se uda la picioare, erau de neconsolat.

Pe de altă parte, eu mereu aveam probleme să-mi găsesc cizme, picioarele mele fiind foarte mari. Femeile nu luau niciodată măsuri. Doar se uitau la tine, se duceau acasă şi le făceau. Dacă nu se potriveau, nu se mai putea face nimic.

În sistemul lor, vina pentru orice lucru cade pe

umerii soţului, care e conducătorul şi dictatorul casei. Nu poţi deci să mergi la o femeie şi să faci o comandă. Ea îi aparţine lui şi el e cel ce trebuie întrebat. Abia după ce aprobă, poate ea să facă treaba pentru tine, dar nu înainte.

Asta ar putea da impresia că bietele femei sunt la baza ierarhiei. De fapt, e invers, dar se păstrează o etichetă rigidă. Un cuplu e o echipă, bărbatul e cu gura, femeia cu creierul – neoficial, bineînţeles. Dacă vrei ca un eschimos să facă ceva, o politică bună e să o faci mai întâi pe soţia lui interesată – apoi poţi să fii sigur că el o s-o urmeze.

4

Am luat hotărârea să încerc să traversez Golful Melville în acea iarnă ca să iau de la staţia guvernamentală din Tassiussak nişte lucruri pe care neglijaserăm să le luăm din Danemarca. Era un anotimp favorabil pentru că, în ciuda întunericului, aveam o lună strălucitoare şi ceruri calme. Knud avea să rămână pe loc în timpul absenţei mele.

Poate că unui cititor obişnuit i se pare ciudat că eu şi Knud Rasmussen ne ocupam constant timpul călătorind într-un ţinut unde călătoriile sunt atât de periculoase. Poate că principala scuză pentru excursiile

noastre era că voiam să rupem monotonia care se instalează acolo ca ceaţa arctică, cenuşie şi impenetrabilă. Nu-ţi trebuie multe pretexte să călătoreşti sau să faci ceva ieşit din comun dacă condiţiile ţi-o permit. Deşi rar ne aruncam aiurea în pericole, eram mereu conştienţi că ele pot apărea brusc numai dacă ieşeam din casă, dar şi pericolul e mai bun decât perspectiva unei vieţi din a cărei rutină n-am fi reuşit să ieşim.

În plus, cu cât călătoream mai mult, cu atât mai mulţi băştinaşi ne deveneau prieteni şi cu atât mai bune erau perspectivele de a face din negoţul nostru o afacere de succes.

Aveam haine noi, inclusiv prima şi ultima mea haină din blană de vulpe. (Blana de vulpe e foarte călduroasă, dar nu e prea rezistentă şi dacă nu eşti atent, rişti să-ţi faci o gaură în ea, ceea ce poate să-ţi aducă moartea.) Aveam şi pantaloni din blană de urs şi câteva perechi de cizme pe măsura mea. În seara dinaintea plecării, o tânără eschimosă a venit şi mi-a adus o pereche de mănuşi pe care le cususe, spunând că „cineva” le uitase la ea acasă. Am încercat să înţeleg de ce mi-a făcut acest cadou, dar n-am reuşit. Mai târziu am aflat că le făcuse ca să-mi mulţumească pentru nişte bucăţi de pâine pe care le mâncase odată când ne vizitase. Nu-mi aminteam să o fi văzut, dar fetele tinere nu prea ies în

evidenţă în acel trib. Taţii nu vor să-şi irosească cele mai bune piei de animale pe fete. E treaba viitorilor soţi să le îmbrace, fiindcă un soţ e mereu îngrijorat de imaginea soţiei sale, ca să nu-l facă de râs. Multe femei voiau să ne dea blănuri excelente de vulpe la schimb pentru bunurile noastre, dar soţii le-o interziceau. Preferau ca femeile însele să le poarte.

Fata asta era îmbrăcată în pantaloni din blană de câine, care arată atât de dezonorant că îi restricţiona serios numărul vizitelor. Dar nimic nu putea s-o convingă să-i ceară maică-sii un material mai bun. Purta şi o haină mai veche de-a mamei şi în majoritatea timpului ţinea un frăţior mai mic în glugă. Mânuşile pe care mi le adusese erau totuşi călduroase şi când am ajuns în sud i-am cumpărat nişte cadouri frumoase.

Să călătoreşti pe distanţe lungi cu oameni noi e mereu interesant. Aveam cu mine patru oameni, cu bătrânul Asayuk drept lider. Deşi nu fusese niciodată mai la sud de Golful Melville, auzise atât de multe despre acea rută, că era sigur că ne poate conduce acolo. Câinii lui nu erau rapizi, dar erau solizi şi putea să-şi folosească biciul cu mare îndemânare. Iar noaptea îl încânta să ne spună cele mai fascinante şi mai excentrice poveşti.

Am traversat calota de gheaţă pe o distanţă lungă, marea fiind încă deschisă în jurul câtorva dintre

banchize. După ce am urcat pe gheţar, m-am întrebat cum îşi găseşte Asayuk drumul. Am aflat mai târziu că, bătând vântul predominant dinspre sud-vest, şănţuleţele din zăpadă ca nişte valuri sculptate, aşa-zisele sastrugi, sunt îndreptate toate în aceeaşi direcţie; dacă ştii direcţia generală a destinaţiei, e uşor să menţii un curs drept.

Capul York, pe ruta sudică, e scena multor evenimente majore şi a unei bune părţi din folclorul arctic. Acolo au văzut băştinaşii prima dată oameni albi şi încă îşi amintesc poveşti care au căpătat între timp demnitatea tradiţiei. Vânătorii de balene se duceau în fiecare an acolo, dar acum nu mai vin, pentru că nu mai rentează să vânezi în acele ape. Aşadar, comunitatea locală nu mai e atât de importantă pe cât era, dar Capul York e încă un bun loc de vânătoare.

La Capul York a trăit un bărbat remarcabil şi un mare vânător – Angutidluarssuk. Casa lui era mică şi nu dădea niciun semn că el ar fi cel mai mare vânător din ţară. Abia mergea, dar când era nevoie, putea să alerge ca o căprioară.

Într-o zi, pe când unii dintre noi stăteau lângă o copcă, s-a apropiat un urs. Ne fugăriserăm câinii departe, ca să nu speriem focile, aşa că ne-am pornit după el pe jos. În faţa noastră era Angutidluarssuk. Înainte ca ursul să ajungă la apă, bătrânul l-a încolţit. În

loc să-l omoare însă, a aşteptat până când un băieţel, care nu prinsese niciodată un urs pentru că n-avea câini, l-a ajuns din urmă. Angutidluarssuk l-a lăsat pe el să arunce primul harponul. Băiatul nu era în stare să-l ucidă, dar harponul lui a intrat primul în bestie şi prada era, conform tradiţiei, a lui. Angutidluarssuk omorâse deja animalul până am ajuns noi şi cei care au ajuns primii au primit şi ei din blană. Dar băiatul, ai cărui pantaloni cheliseră aproape de tot, a primit o pereche întreagă şi ceilalţi câte jumătate de bucată. Pe un urs e destulă blană pentru trei perechi de pantaloni. Carnea a fost împărţită între toţi şi în acea seară, când ne-am ridicat tabăra pe gheaţă şi am gătit mâncarea acolo, s-au spus cele mai frumoase vorbe de laudă pentru băiatul care omorâse primul lui urs.

La Capul York am stat cu Qolugtinguaq, cel care îl acompaniase pe Astrup în aventura lui cartografică din Golful Melville. De fapt, Qolugtinguaq mi-a spus că Astrup intenţionase să părăsească expediţia lui Peary şi să plece de unul singur. Dar uitase că e nevoie să fii bărbat adevărat ca să conduci o expediţie. Ura să se trezească dimineaţa şi pornea întotdeauna prea târziu la drum. Când a ajuns la Insula Thom, a fost atât de paralizat de teamă faţă de propria îndrăzneală, că s-a aşezat în fund şi a plâns. Lui Qolugtinguaq i-a părut rău pentru el, dar şi-a pierdut respectul pentru omul

alb şi a fost mulţumit când Astrup a decis să se întoarcă la Peary – nu voia ca băştinaşii din sud să vadă aşa un specimen inferior al rasei albe.

Niciunui dintre băştinaşi nu-l plăcea şi nu-l respecta pe Astrup. Se înfuria şi devenea isteric din orice. Qolugtinguaq era la acea vreme foarte tânăr şi abia se căsătorise. Soţia lui era doar un copil ceva mai mare şi Astrup o trata ca pe-o slugă. Când ea voia să fugă şi să se joace, soţul nu i-o interzicea, îşi gătea singur sau se ducea la casa altcuiva pentru mâncare. Dar „Assolo" Astrup îi cerea să stea acasă şi să-l aştepte, ba chiar o lovea uneori pentru că nu se grăbea când o chema.

L-am întrebat pe Qolugtinguaq de ce lăsase alt bărbat să-i pocnească nevasta şi bărbatul, demn, mi-a răspuns:

— E greu să te opui unui bărbat alb. Dacă m-aş fi opus, aş fi arătat cât de devotat îi sunt ei şi asta m-ar fi făcut ridicol. Plus că un bărbat care e furios pe un biet copil nu merită nici măcar blamul altui bărbat.

Cum o furtună de zăpadă făcuse gheaţa proastă pentru drum, am petrecut câteva zile la Capul York în vizite şi mese. Angutidluarssuk era renumit pentru petrecerile îmbelşugate pe care le dădea şi pentru excelenta lui mâncare. Într-o zi, cum stăteam în coliba unui băştinaş şi aşteptam carnea să se coacă, unul dintre bărbaţi a menţionat în treacăt că dacă vântul n-ar fi fost aşa puternic ar fi plecat cu câinii să facă rost de

nişte păsări „pline de grăsime”.

Se pare că vorbele lui s-au răspândit repede, pentru că imediat am auzit o voce de afară care striga:

— Toată lumea e invitată la casa lui Angutidluarssuk să mănânce *kiviaq.*

Invitaţia ne-a lăsat gura apă şi ne-am grăbit la petrecere. Era dificil de mers prin vifor, mai ales că localitatea de la Capul York, Ingnanerk (Panta), e situată pe o latură a unei stânci. În ciuda acestor impedimente, toată lumea din localitate era adunată deja acolo. Femeile îşi lepădaseră cizmele şi se urcaseră pe o laviţă de unde trăncăneau fără oprire.

Angutidluarssuk stătea la locul lui şi ne-a întrebat dacă ne-a fost greu să ajungem la el acasă. Ne-a spus de un bărbat care căzuse de pe stânci mai demult.

— Of, of, se gândise că poate sări, dar a sărit în aer. Şi ăsta a fost sfârşitul lui Kimik, bărbatul care călca pe aer.

Gluma lui n-a prea prins şi a încercat iar să pună pe roate discuţia. Dar niciunui dintre noi nu era prea interesat de conversaţie. În cele din urmă, i-a venit şi ideea bună: ce-ar fi să luăm o gustare?

Pentru că de-asta şi venisem, i-am răspuns că noi nici nu ne-am gândit, dar dacă tot ne oferea, acceptam cu plăcere, ştiind că la el se găseşte cea mai bună mâncare din lume.

Bătrânul a râs.

— Sunt oameni pe lumea asta care nu prea ştiu multe. N-am avut niciodată ceva bun de mâncare şi sunt fericit numai când mănânc în casele voastre. Dar, cum nu ştiu să întreţin oaspeţii, aţi văzut încercările mele jalnice, poate ar trebui să ştiţi tot adevărul – n-am nimic de oferit. Dar înţeleg că Pita vrea să ne vadă sărăcia şi are acum şansa să o vadă.

Bătrânul a luat o sfoară din piele de focă şi a ieşit. Noi ceilalţi am rămas înăuntru şi am vorbit despre cât de talentat e bătrânul şi cineva a povestit cum Angutidluarssuk nu dormea niciodată vara, când ţopăiau focile pe gheaţă. Apărea cu sania plină şi pleca iar şi se odihnea numai când vremea era atât de rea, că alunga toate focile în apă.

Câteva momente mai târziu, i-am auzit vocea lui Angutidluarssuk:

— O mână de ajutor n-ar strica! Omul ăsta, bietul, nu poate nici să-şi tragă singur mâncarea.

Câţiva tineri au sărit în picioare, ieşind în fugă, şi s-au întors trăgând de o funie. Şi noi ceilalţi am pus mâna să tragem, comentând greutatea imensă a ce o fi fost la capătul ei şi îndoindu-ne că o să reuşim să o tragem în casă. În cele din urmă, o bucată mare de piele de focă, îngheţată şi acoperită cu zăpadă, a intrat pe uşă, urmată de gazda noastră, care şi-a scos haina, ca să nu se ude. Capul îi era acoperit cu fulgi de gheaţă şi

zăpadă şi ne-a zâmbit cu cel mai larg şi mai atotcuprinzător zâmbet al său. Când a intrat, ne-a spus că ieşise să prindă nişte păsărele, pentru că toată lumea vorbise despre mâncare:

— I-a venit cuiva ideea că sunt ascunse nişte păsări undeva prin apropiere. Şi cum vremea era favorabilă pentru adus provizii, omul a luat câinii şi s-a dus după ele.

Bineînţeles, înainte să ne invite la petrecere s-a dus după păsări şi le-a lăsat afară pe gheaţă.

Ne-am spus că e deja prea multă ospitalitate. Iată ceva despre care puteam vorbi ani în şir şi ne părea rău că a trebuit să-şi irosească mâncarea pe nişte neisprăviţi ca noi. Marele Angutidluarssuk! Cine l-ar putea egala vreodată?

Angutidluarssuk a aruncat burduful îngheţat cu păsări pe podea şi a luat un topor. Am tăcut, pentru că nimic nu e mai interesant decât să te uiţi la altcineva cum lucrează pentru beneficiul tău, şi el a început să spargă burduful. După ce l-a rupt în bucăţi, s-a aşezat şi a luat o parte din amestecul de păsări şi pene în mâini, l-a rupt în bucăţi, a îndepărtat o bună parte din pene şi s-a apucat să-l mănânce.

— Cum am spus şi cum era de aşteptat, gustul e groaznic! De aceea vă rog pe toţi să ieşiţi. Bieţii mei câini o să refuze să mănânce aşa ceva şi reputaţia mea e

ruinată pe vecie.

La acest semnal, toată lumea s-a repezit spre delicatesă. Cei care aveau neveste cu ei le-au dat şi lor porţii pe laviţă. O linişte elocventă, tulburată numai de crănţănitul oaselor între dinţi, a pus stăpânire pe casă.

Trebuie să vă spun că mâncam merguli. Aceste păsări, un pic mai mari decât graurii, trăiesc în număr atât de mare în stâncile din apropiere, că munţii par vii. Vin la începutul verii şi-şi depun ouăle. În acea perioadă, ţinutul arată cu totul altfel – zbateri de aripi, cântece şi sunete se aud toată ziua. Când se lasă noaptea, păsările zboară spre mare şi se întorc pe stânci în zori. Fiecare depune numai câte un ou. Păsările joacă un rol important în susţinerea vieţii din întreg districtul. Pieile lor sunt folosite pentru haine, cămăşile făcute din ele sunt fine şi călduroase. Iar carnea lor e delicioasă. Dar în principal sunt folosite ca momeală pentru vulpile care bântuie aceleaşi stânci, încercând să le prindă ca să le pună deoparte pentru iarnă.

Dar aici consumam *kiviak,* o delicatesă absolut specială – erau păsări marinate în ulei. Asta se face prin uciderea unei foci şi jupuirea ei prin gură, fără să i se rupă pielea. Nu orice vânător poate să facă asta, dar când e făcută bine, burduful rezultat este ceva magnific, pentru că mare parte din untură încă atârnă de piele.

Persoana care intenţionează să umple burduful, îl ia cu el într-un punct unde păsările sunt mai multe decât peştii în acvariu şi, cu o plasă ataşată unui băţ lung, le prinde din zbor, adunând de obicei într-o singură zi destule cât să umple pielea de focă, care e apoi ascunsă şi acoperită cu pietre. Soarele nu trebuie s-o atingă, ca să nu se strice untura. În timpul verii, untura se face ulei şi se impregnează în păsări, care se descompun lent fără nicio interferenţă cu aerul.

Aşa se obţine ceva ce nu seamănă la gust cu nimic din lume, o mâncare care e iubită şi de tineri, şi de bătrâni. Penele albe se fac roz şi pot fi smulse uşor. Păsările se mănâncă deseori îngheţate, cum le-am mâncat şi noi, dar unii cunoscători spun că sunt mai bune încălzite. De fapt, carnea îngheţată nu are niciodată un gust mai puternic ca atunci când e decongelată. Când sunt îngheţate, păsările trebuie scoase din burfuf cu un topor, dar după ce se înmoaie, pot fi mâncate cu graţie şi maniere. Gurmandul le apucă de picioare şi muşcă din pulpe. Apoi, cu o mişcare îndemânatică, le dă la o parte penele, mă rog, mare parte din ele. Apoi le jupoaie pe spate şi, după ce întoarce pielea, le suge grăsimea delicioasă. În cele din urmă, înghite deodată pielea şi apoi trece la carne.

După ce ne-am potolit foamea, am început să râdem şi să glumim şi să căutăm printre rămăşiţe după

organe, în special după inimi şi sângele din jurul lor, care e îngheţat foarte tare şi-ţi lipeşte dinţii între ei când se încălzeşte.

Pe Angutidluarssuk şi pe bătrâna lui fermecătoare succesul i-a făcut să strălucească. Femeile de pe laviţă au mai cerut mâncare şi când soţii lor le-au adus şi a doua porţie, au început să facă mofturi:

— Nu, n-o vreau pe asta. Dă-mi bucata aia de acolo şi dă la o parte penele.

Şi-au comparat păsările şi şi-au povestit cum le prindeau din zbor cu o vară înainte şi, pe măsură ce se simţeau mai bine, au devenit tot mai pretenţioase, unele cerând şi apă. În cele din urmă, Qolugtinguaq a sărit în picioare.

— Ce? exclamă el. Poate Angutidluarssuk să furnizeze totul? Poate el să aducă izvorul în casă? Mi se pare că aud păsărelele iar pe stânci. A, nu, sunt femeile, care sporovoiesc aşa de tare. Bărbaţii să iasă afară, ca să aibă femeile loc pentru vorbitul lor!

Asta le-a calmat momentan pe cele mai gălăgioase, iar unele chiar s-au ruşinat. Dar nu pentru multă vreme, pentru că toată lumea era fericită şi devoraserăm aproape cincizeci de kilograme de carne.

Unul dintre cei mai înzestraţi vizitatori a râgâit şi aproape că a ridicat acoperişul casei. Ceilalţi i-au urmat exemplul, ca să-i arate gazdei cât de mult le plăcuse

mâncarea. Şi alţii au râgâit, dar pe alte căi, ceea ce a provocat adevărate ţipete de veselie.

Angutidluarssuk era acum un mare om de lume, radiind de încântare că avusese noroc şi-şi mulţumise oaspeţii. După ce s-a asigurat că prietenii lui au mâncat bine, a scufundat polonicul în găleata cu apă şi l-a trecut de la unul la altul. Fiecare şi-a umplut gura, apoi s-a aplecat să-şi spele mâinile în apa pe care a scuipat-o uşor din gură şi apoi s-a şters pe o blană fină, albastră, de vulpe. Angutidluarssuk a spus:

— Mâinile voastre să miroasă de la mâncarea mea groaznică şi ruşinea să mă ţină mai mult decât e nevoie!

Acum venise timpul pentru poveşti, dar eram plini de-atâta bună dispoziţie. În plus, trebuia să ajungem înapoi acasă, ceea ce nu era uşor. Pe când plecam, bătrâna nevastă a gazdei ne-a spus:

— Cineva din casa asta regretă că copiii nu pot să vină să ia şi ei o îmbucătură.

Dar ştia prea bine că toţi copiii aveau s-o viziteze a doua zi.

După ce am ajuns la casa lui Qolugtinguaq, am aflat mai multe despre bătrână, Itusarssuk, şi de ce era aşa de ataşată de copii. Era una dintre marile doamne ale comunităţii, un suflet merituos, blândă şi bună şi sfioasă. Cu atât mai mare mi-a fost şocul când am aflat că-şi omorâse patru copii.

Cu multă vreme în urmă, trăise pe Insula Herbert singură cu fostul ei soţ şi cu copiii lor. Avusese soarta teribilă de a-l vedea cum se îneacă. Bărbatul ieşise cu caiacul de câteva ore şi adormise. Itusarssuk putea să-l vadă, dar el era atât de departe pe mare, că nu avea cum s-o audă. Deodată, cum îl privea, un val i-a izbit micuţa ambarcaţiune. L-a văzut cum se zbate în apă câteva minute şi cum pluteşte apoi în larg, cu faţa în jos. Era singură şi nu putea să facă nimic să-l salveze. Trebuia de acum înainte să facă rost de mâncare pentru cei cinci copii ai ei.

Vara abia începuse şi încă nu-şi aduseseră pe insulă captura din primăvară, aşa că avea puţină mâncare. Nu prea erau pinguini arctici pe Insula Herbert şi a trebuit să omoare şi să mănânce câinii, sperând că o să primească ajutor între timp. Odată a văzut o balenă moartă plutind spre insulă, dar nu avea cum să ajungă la ea. Altă dată a văzut doi urşi pe o banchiză şi în depărtare nişte puncte care erau caiace de pe alte insule. Dar în ele nu erau rude de-ale soţului, aşa că nimeni n-a venit s-o ajute.

A trebuit să-şi facă singură casa pentru iarnă şi îi era greu, fiind doar o femeie. Copiii plângeau după mâncare şi, când n-o vedeau, plângea şi ea. În cele din urmă, şi-au mâncat hainele făcute din blănuri şi când n-au mai avut nimic, a ştiut că trebuie să le curme

copiilor suferinţa, aşa că i-a spânzurat. Fetiţa cea mai mare, de doisprezece ani, a ajutat-o pe mama ei să-i spânzure pe cei mici. După ce-au murit trei dintre ei, băiatul de opt ani refuza să moară. A spus că moartea arată foarte neplăcut, din câte se vedea în ochii celorlalţi copii. Şi băiatul a zis că avea să aibă singur grijă de el până când o să fie gata să moară.

După ce băiatul a fugit, fata cea mare şi-a legat şireangul de gât şi a spus că poate după o vreme n-o să mai simtă foamea. Mama a tras de frânghie şi în curând fetei i-a fost curmată suferinţa.

Itusarssuk era complet sleită şi nu mai avea putere nici să plângă. După o vreme, a coborât cadavrele şi le-a îngropat. Mâna fetei rămăsese ridicată şi refuza să o lase pe mama ei s-o coboare pe lângă trup. Asta pentru că nu fusese niciodată posedată de un bărbat.

Băiatul era Iggianguaq. A trăit toată vara numai cu iarbă şi excremente de iepure. Din când în când mai omora câte un pui de pescăruş iar el şi mama lui s-au agăţat cu dinţii de viaţă. În toamnă, când s-a format gheaţa, Angutidluarssuk, pe atunci un bărbat tânăr, a venit şi a luat-o la el acasă. N-a bătut-o niciodată, pentru că şi-a dat seama că ea trăise atât de mult cu spectrul morţii deasupra capului.

Asta a fost povestea pe care am auzit-o despre Itusarssuk şi ăsta era motivul pentru care nu putea

niciodată să pedepsească un copil, orice ar fi făcut, ba chiar avea grijă de toţi tinerii din comunitate.

5

Vijelia s-a mai domolit. A doua zi, deşi vântul încă bătea tare la Capul York, vânătorii mai experimentaţi au ştiut că la câţiva kilometri în larg, vremea o să fie bună şi calmă. Aşa că, aprovizionaţi zdravăn cu carne pentru câini, ne-am reluat drumul spre Tassiussak.

La acea vreme mi se părea imposibil pentru o fiinţă umană să plece la drum pe furtună. Săniile erau pline de zăpadă şi ajutoarele trebuiau să aibă grijă de provizii până erau legate de sanie. Era dificil să mânăm câinii. Bietele animale, fiind atât de aproape de sol, primeau zăpada înţepătoare direct în feţe, în timp ce noi ne puteam proteja de ea.

Dar bătrânul Asayuk şi-a rotit biciul, aşa că iată-ne plecaţi şi, după o oră de mers, am ajuns într-o zonă mai calmă, numai că aici aveam o altă dificultate – întunericul.

Atâta vreme cât poţi să urmezi vechile trasee eşti în siguranţă pe întuneric, dar noi trebuia să căutăm unele noi şi să evităm în acelaşi timp gheaţa rea. La început am deviat spre est, dar stelele nu prea ne-au ajutat. Gheaţa era încă subţire în unele locuri, curenţii o

mişcau înainte şi înapoi, lăsând suprafeţe mari de apă deschisă, aşa că mereu eram forţaţi să ne schimbăm cursul. Am încercat să rămânem aproape de ţărm, dar din când în când, ape deschise se întindeau între noi şi munţii întunecaţi, astfel că bătrânul şi înţeleptul ghid credea că e mai bine să ne ţinem la distanţă de ţărm. Alteori, câte două hălci de gheaţă se separau printr-o lungă întindere de apă şi nu puteam decât să o urmăm, până găseam un loc unde se reîntâlneau.

Eu aveam încredere în Asayuk şi îl urmam orbeşte, dar ceilalţi trei bărbaţi credeau că pot să-şi găsească singuri drumul şi au rămas atât de departe în urma noastră că, după ce am traversat o crăpătură în gheaţă, cele două hălci de gheaţă s-au separat înainte să poată trece şi ei şi ne-am despărţit unii de alţii. Dar nu-i deranja, ştiau că mai mult ca sigur o să ne reunim în curând.

Câinii oboseau repede, pentru că nu le plăcea să alerge pe gheaţă neacoperită de zăpadă. Gheaţa din apă sărată e mereu umedă şi acoperită cu un strat de sare ce le atacă labele şi le provoacă răni greu de vindecat. Câinii mai aveau nevoie şi de apă, dar, spre deosebire de oameni, pot să-şi astâmpere setea şi cu o gură de zăpadă.

După o vreme, nici măcar Asayuk nu mai ştia unde suntem. Apoi, pe neaşteptate, am văzut un aisberg

ridicându-se deodată înaintea noastră şi câinii mei din faţă au căzut în apă. În ţinuturile arctice aisbergurile sunt întotdeauna înconjurate de apă limpede sau de gheaţă foarte subţire, chiar şi în miezul iernii. Eram speriat şi nu îndrăzneam să mă duc să scot câinii de teamă că gheaţa n-o să mă ţină. Între timp, Asayuk dispăruse. Am prins cu harponul hăţurile, dar erau aşa de încurcate, că mi-era imposibil să trag câinii înapoi. Apoi am încercat să trag sania înapoi şi, folosindu-mi toată puterea, am scos animalele din apă.

După ce m-am asigurat că sunt pe un loc solid, am descurcat hăţurile. Sforile din piele de focă fuseseră în apă şi îngheţaseră instant, aşa c-a trebuit să le întind cu mâinile goale. Câinii, uzi şi tremurând, au încercat să se urce de pe gheaţă pe sanie şi mi-a luat o oră până când am fost gata să mă pornesc iar la drum.

Şi m-am pornit. Dar încotro?

Biciul era acum îngheţat şi rigid, iar câinii erau neliniştiţi, n-aveau încredere în abilităţile mele de a conduce sania.

Unde m-am dus, nu ştiu, dar m-am bazat pe instinctul câinilor – în acest caz, o încredere prost plasată. În scurt timp am simţit o mişcare oribilă, o zguduitură, şi am descoperit că tălpica stângă a saniei intrase prin gheaţă. Când am încercat să mă dau jos de pe sanie, piciorul mi-a intrat în apă.

Pe gheaţă nouă, subţire, eşti neajutorat. Dacă ai căzut într-o deschidere dintre două bucăţi de gheaţă solidă, poţi mereu să te agăţi de margini până dai peste o bucată destul de zdravănă cât să-ţi susţină greutatea. Dar nu e nimic de făcut când gheaţa subţire începe să cedeze sub tine. Am încercat să-i fac pe câini să tragă, dar nu reuşeau să mişte sania. Am avut noroc că nu mi-au dispărut toate, şi sanie şi lucruri. Am descoperit că şi tălpica dreaptă intrase prin gheaţă şi că stăteam pe o sanie care se sprijinea numai pe bara transversală. Câinii erau sătui de gheaţa lipicioasă, iar eu nu puteam să ajung la ei, nici măcar să mă dau jos de pe sanie.

N-aveam ce face decât să aştept. Aveam cizmele şi mănuşile ude, dar mi-era teamă să mă mişc ca să mă încălzesc. Era beznă şi linişte ca-ntr-un mormânt şi eu stăteam pur şi simplu, sperând că după câteva ore gheaţa o să fie destul de solidă cât să mă susţină. N-aveam nici cea mai vagă idee ce se întâmplase cu tovarăşii mei, nici nu-mi prea păsa în acel moment. Mi se făcuse aşa de frig, că am îndrăznit să mă ridic în picioare pe încărcătură – oricum puteam să mor într-un fel sau altul – şi să dau din mâini şi chiar să-mi mişc picioarele, deşi de fiecare dată când o făceam, simţeam cum se înfundă sania în gheaţă.

N-aveam cum să ştiu nici de când eram acolo. Dar la un moment dat, n-am mai suportat şi m-am decis să

trec la un plan disperat – să dau drumul câinilor ca să se salveze şi apoi să încerc să ies cu ajutorul harponului din zona cu gheaţă subţire. Ar fi fost sinucidere curată şi salvarea mea a fost că am auzit vaietul lung şi plin de jale al unui câine îndepărtat. M-am gândit că venea de la una dintre celelalte echipe. Am răspuns luând un câine şi bătându-i până a început să scâncească şi coechipierii lui au lansat un urlet empatie care putea fi auzit la mari distanţe în noaptea tăcută. Apoi am ascultat atent – după câteva momente, s-a auzit un urlet de răspuns.

Mişcarea mi-a pornit iar circulaţia sângelui în braţe şi picioare. M-am simţit mai bine. Era foarte important să ştiu că o altă fiinţă umană e pe undeva prin apropiere, chiar dacă n-am fi putut să ne apropiem unul de altul. Am încercat iar gheaţa cu harponul, dar s-a crăpat. Dacă gheaţa nu susţine greutatea unui harpon, nu e pregătită pentru cea a unui om.

După câteva ore, sau aşa mi s-au părut mie, am văzut o luminiţă în beznă – flacăra unui chibrit! Dar nu-i puteam răspunde. M-am blestemat că nu fumam şi n-aveam chibrituri. Am văzut şase chibrituri aprinzându-se şi stingându-se şi nu puteam decât să bat un câine de fiecare dată şi să încerc să mă fac auzit. Dar n-am primit niciun răspuns şi semnalele s-au oprit. Mai mult decât orice, aş fi vrut să aud o voce, dar

singurul sunet era izbirea plăcilor de gheaţă când erau aruncate unele în altele de curenţii de dedesubt, curenţi care ar fi putut să ne trimită pe toţi în iad în orice clipă.

Au mai trecut nişte ore şi aproape că-mi scăzuse de tot moralul ridicat de imaginea chibriturilor aprinse. Ştiam doar că altcineva e în aceeaşi situaţie ca mine – ceea ce nu mă prea consola.

Şi apoi, din depărtare, am auzit un strigăt. M-am ridicat în picioare şi am răspuns:

— Naw! Naw!

Am strigat şi mai tare. Nu s-a întâmplat nimic. Apoi am auzit iar vocea. Se pare că omul încerca să-mi explice ceva, dar nu înţelegeam limba prea bine şi vocea îi era aproape cu totul acoperită de vocea mării. M-am aşezat iar. Din când în când mă ridicam şi strigam şi uneori primeam un răspuns, alteori nu.

Evident, mai aţipea şi el intermitent, ca şi mine. La un moment dat mi s-a părut că vocea lui e mai puternică şi am strigat până mi s-a contractat gâtlejul. N-aveam plămâni s-o ţin aşa încontinuu, dar eram atât de stârnit, că nu mai puteam să dorm.

Au mai trecut câteva ore până am auzit în cele din urmă vocea strigând, şi era vocea prietenului meu Asayuk:

— Vin.

Cum m-a încălzit mesajul lui! Şi totuşi au trecut ore

bune până a ajuns aproape de mine.

— Naaaaw! Naaaaaw! strigam din când în când.

Îmi dădeam seama după răspunsul lui că se apropia încet şi nu înţelegeam de ce nu era mai rapid din moment ce ori venea pe jos, ori îşi mâna câinii. Şi totuşi i-a luat ore să acopere o distanţă probabil nu mai mare de jumătate de kilometru.

În cele din urmă, a ajuns la o distanţă suficientă ca să putem vorbi şi am ştiut de ce: era în aceeaşi situaţie ca mine. Am strigat:

— Dar cum de te apropii?

— Plutesc!

Norocul deci, nu eforturile noastre, ne aducea împreună. Auzeam cum se crapă gheaţa în jurul nostru, dar nu ne păsa prea mult. Asayuk mi-a spus că fusese în apă, dar nu se udase rău. Apoi mi s-a părut că-l văd, dar cred că m-am înşelat, pentru că el a zis că nu mă vede. Mi-a zis să aprind un chibrit şi i-am răspuns că n-am.

A hotărât să-şi sacrifice ultimele chibrituri ca să încerc să ajung până la el. Trebuia să-mi leg firul de la harpon de picior, să am astfel cum să mă întorc la sanie.

Totul a mers conform planului şi gheaţa nu s-a crăpat sub mine. Dar nu l-am văzut pe Asayuk când am ajuns la capătul firului. Mi-am legat şi biciul de firul harponului şi acum, de unde eram, puteam să-i văd

câinii şi am îndrăznit să-mi las firul şi să încerc să ajung la el. M-a asigurat că o să găsim uşor drumul înapoi la sanie când o să se lumineze – adică când o să apară o lucire roşie slabă la orizontul sudic, suficient cât să poţi detecta preţ de câteva ore silueta unui om.

Ne-am bucurat enorm că eram iar împreună, dar n-aveam timp să ne felicităm, trebuia să scăpăm imediat de pe gheaţa aia nenorocită. L-am ajutat să-şi slăbească tălpicile de la sanie. Am descărcat sania şi am distribuit încărcătura pe o zonă mare de gheaţă şi am tras apoi sania în sus. Am încărcat-o iar şi am pornit câinii. Erau uzi fleaşcă şi însetaţi şi abia se puteau târî. Apoi ne-am dus spre sania mea, dar n-am îndrăznit să ne apropiem prea tare, nu ne permitea gheaţa.

În timp ce trebăluiam, am văzut un aisberg uriaş care părea să plutească pe lângă noi, deşi nu ne dădeam seama dacă el plutea sau placa noastră de gheaţă. Probabil noi, pentru că dintr-un gheţar se vede numai o optime şi când îl prinde curentul, abia dacă se mişcă. Dar, în ciuda lentorii lor, am văzut aisberguri trecând repede prin gheaţă ca prin aer. Apoi se opresc brusc şi rămân acolo ancoraţi ani de zile. Aisbergurile sunt teribil de misterioase.

Eram pregătiţi să pornim la drum – dar încotro? Asayuk s-a dus să investigheze gheaţa. Când l-am văzut dispărând, mi-am amintit de încrederea oarbă pe

care Peary o avea în el când toţi ceilalţi băştinaşi se temeau pentru soarta lor. Peary nu se dădea bătut niciodată şi cumva Asayuk îl ajuta de fiecare dată să meargă mai departe.

Din nefericire, n-a făcut aşa şi de data asta. Trebuie să aşteptăm, a zis, şi am face bine să mâncăm între timp nişte carne şi nişte grăsime de urs îngheţată. A fost bună şi ne-a dat curaj.

Simţeam că plutim în derivă. Asayuk mi-a spus că nu ne puteam aştepta să rămânem mult timp unde eram şi că ar fi bine să ne punem săniile la o distanţă mică una de alta, ca să nu îngreunăm prea mult o placă de gheaţă.

În domeniul ştiinţelor naturale, bătrânul înţelept era o autoritate în ţinutul lui. Nu exista niciun mister pentru el. Mi-a explicat că gheaţa din apa sărată e dură şi flexibilă – se poate îndoi sub sanie fără să se crape. Poţi să vezi cum se îndoaie gheaţa sub câini, cum se ridică un val între câini şi sanie, şi sania alunecă în depresiunea valului. Marele pericol e să conduci atât de repede, încât tălpicile saniei să taie prin creasta valului.

Mi-a spus şi că dacă gheaţa e neagră, nu poţi să te încrezi în ea, dar când se albeşte, te poţi baza pe ea. De-asta e periculos să călătoreşti prin bezna iernii, pentru că nu poţi detecta nuanţele gheţii.

Cât am aşteptat, mi-am dat seama că deja petrecusem

aproape 24 de ore pe gheaţă. Nu mâncasem şi nici nu băusem nimic.

În plus, era Crăciunul!

Sperasem să ajung la Tassiussak în acea seară şi aş fi ajuns dacă nu păţeam ce păţisem. M-am gândit la serile de Crăciun multe şi fericite petrecute în Danemarca, seri pe care părinţii mei le transformaseră în nişte sărbători de neuitat. Respectau toate tradiţiile şi dacă aş fi fost în acel moment acolo, aş fi mâncat gâscă umplută şi budinci făcute la aburi – şi câtă grăsime aş fi vrut. Cumva grăsimea şi mâncarea erau tot ce conta acum – şi nişte cadouri mi-ar fi mers la inimă, dar nu erau aşa importante. Ştiam că familia mea se gândea la mine, că-şi imaginau că sunt la cine ştie ce petrecere veselă. Mă simţeam mizerabil, victima unei nedreptăţi nenorocite.

Gândul că mi-o făcusem cu mâna mea nici nu-mi trecea prin minte. Când întorceam capul, vedeam silueta lui Asayuk, tăcut şi imobil, ca sculptat în lemn pe fundalul roşiatic al orizontului. Norocosul, nu se gândea la nimic, doar stătea răbdător şi aştepta momentul propice să meargă mai departe. Eu mă torturam singur cu amintiri şi mai ales cu amintirea grăsimii de gâscă. Iar cutia pe care mi-o trimisese Knud s-o deschid de Crăciun era pe una dintre cele trei sănii pierdute.

Priveam stelele mute lucind strălucitoare deasupra capetelor noastre – asta însemna vreme mai rece şi gheaţă tare. N-am idee cât am sărbătorit Crăciunul în felul ăsta inutil, dar la un moment dat Asayuk mi-a zis că am putea merge mai departe. Nu ştiu ce l-a făcut să ia hotărârea asta, dar eu deja credeam că o iau razna dacă nu facem nimic altceva decât să stăm şi să aşteptăm să îngheţe oceanul.

Ne-am pregătit câinii şi Asayuk a insistat să o ia el la pas înainte, păşind în felul său uşor, prudent, testând gheaţa din când în când cu o suliţă. Mergea şi îl invidiam. Picioarele îmi erau amorţite, dar trebuia să stau nemişcat şi să-l urmez împreună cu echipa mea, să pocnesc din bici ca să opresc câinii să o ia înaintea mea, să-şi ajungă stăpânul. S-a întors imediat, a sărit în sania lui şi a pornit în linie dreaptă. L-am urmat îndeaproape şi în sfârşit am putut să văd că gheaţa era ceva mai solidă.

Asayuk s-a oprit de câteva ori, dar nu m-a lăsat niciodată să aflu ce-i în mintea lui. Doar mi-a zâmbit când l-am întrebat şi a pornit iar. Deodată l-am auzit ţipând la câini să se oprească şi am observat în acelaşi timp că echipajul meu se lăsa într-o parte pe hăţuri. Poate că mirosiseră ceva, un urs, cine ştie, şi asta era o situaţie periculoasă. Dacă era un urs, exista posibilitatea să se ducă după el şi nu i-am fi putut opri.

Dar i-am astâmpărat, iar greutatea saniei, mai mare când nu e zăpadă pe gheaţă, le-a temperat entuziasmul. Şi apoi am văzut un munte uriaş ieşind din beznă.

— Ce e aia? l-am întrebat pe Asayuk.

— Da, ce ţinut ar putea să fie? a fost răspunsul lui.

Dar era ceva masiv şi substanţial şi mi s-a părut deosebit de frumos. Din nefericire, am găsit o fâşie largă de apă deschisă între noi şi ţărm. Am urmat-o o vreme şi apoi Asayuk a decis că va trebui să mergem la capătul celălalt al insulei. Era Sagdleq, mi-a spus, acesta fiind numele băştinaşilor pentru Insula Bushman din partea nordică a Golfului Melville.

La celălalt capăt al insulei, mi-a spus, e o peşteră unde o să găsim toate condiţiile din lume. Dacă ajungeam acolo, aveam să fim în siguranţă. Vântul s-a înteţit iar, dar cum nu venea dinspre mare, am simţit că insula ar putea să ne protejeze de impactul lui când urma să ne apropiem de ţărm.

În cele din urmă am ajuns la un punct de unde se vedea peştera. Şi i-am văzut acolo pe ceilalţi trei membri ai echipajului nostru, care găsiseră locul şi ocupau peştera de trei zile. Nu puteam să ajungem la ei, pentru că mareea înaltă crease o fâşie lată de apă între noi. Gheaţa ar fi trebuit să plutească spre mal, dar erau atâtea aisberguri aici, că plăcile erau înţepenite între ele.

Am comunicat prin strigăte cu prietenii noştri şi ei ne-au spus cât de bine e în peşteră. N-aveam altceva de făcut decât să aşteptăm refluxul – şi pentru că fluxul nu-şi atinsese încă nivelul maxim, ştiam că va trebui să aşteptăm cel puţin şase ore înainte să putem trece. Câinii noştri erau într-o stare jalnică, schelălăiau şi încercau să se urce pe sănii de câte ori coboram noi.

Asayuk a reuşit să facă o plută din câteva bucăţi de gheaţă cu care să traversăm ca pe un bac. Ne-a luat câteva ore să tăiem o bucată şi pe urmă încă una. După ce am pus-o pe prima sub a doua, am descoperit că nu pluteşte cu o sanie pe ea, aşa că a trebuit să tăiem o a treia şi să o punem sub primele două. Pluta era gata şi arăta bine. Asayuk a încercat-o primul şi câinii lui au sărit pe ea împreună cu el. Nu ştiau desigur că trebuie să se împrăştie pe toată pluta, aşa că s-au înghesuit toţi într-un colţ, ceea ce a înclinat pluta atât de mult, că felia de gheaţă de jos a alunecat de dedesubt şi a sărit în sus ca un dop. Următoarea a făcut la fel şi Asayuk a plonjat în apă cu câinii după el. Am reuşit cu chiu, cu vai să-l prind, dar descoperise că în timpul eforturilor lui de a construi un bac, mareea se retrăsese şi acum putea atinge fundul cu picioarele, cu apa ajungându-i numai până la talie. Câinii au înotat înapoi şi au rupt gheaţa încercând să se caţere pe ea. Totul era un haos teribil.

Eram deja ud leoarcă şi Asayuk stătea în faţa mea cu

apa picurând din el. Cel mai rău era că sania lui căzuse în apă şi fundul încărcăturii era fleaşcă. Dar era născut în nord şi a abordat toată situaţia ca un bărbat.

Apoi am văzut un individ apărând din beznă. Era Mitseq, unul dintre băieţii mei, care găsise un loc pe aproape unde gheaţa atingea malul când era mareea joasă. Ne-am dus în direcţia lui şi am găsit un pasaj perfect.

Am intrat în peşteră şi am dat peste o dezordine totală. Până şi focul se stinsese şi nu mai erau chibrituri. Am decis să avem grijă de câini mai întâi şi pe urmă de noi înşine. Animalele s-au aruncat înnebunite în zăpadă şi şi-au încurcat hăţurile în nişte noduri imposibile. Orice bărbat ar trebui odată să încerce să desfacă doisprezece câini legaţi, în beznă totală, în condiţii de vreme arctică.

Dar am reuşit şi am început să ne îngrijim şi de noi. Cei trei băieţi avuseseră mari probleme. Şi ei se despărţiseră şi trebuiseră să-şi irosească toate chibriturile ca să se găsească unul pe altul. Căutându-ne, au avut noroc să dea de Sagdleq în întuneric. Au stat aici în prima noapte şi, după ce luna a dispărut de pe cer şi gheaţa s-a dovedit a fi atât de periculoasa, au hotărât să rămână până se mai îngroaşă sau până apărem noi. În oricare dintre cazuri, puteau să plece sau măcar să meargă să vâneze urşi, ca să nu se

întoarcă acasă cu mâna goală. Dar eram în sfârşit împreună şi întâlnirea a fost plăcută.

Ce poţi să faci însă într-o peşteră întunecoasă fără lumină? Sunt mai multe metode de a aprinde un foc, bineînţeles, dar noi am încercat-o pe cea mai simplă. Am scos plumbul dintr-un cartuş şi am împărţit în două praful de puşcă, punând jumătate înapoi. Am scos din cutii câteva beţe, le-am tăiat şi le-am pus într-o grămăjoară peste cealaltă jumătate de praf, apoi am descărcat glonţul orb în praful de pe podea. A scos o strălucire orbitoare şi beţele au luat foc. După ce au început să ardă trainic, am pus untură, din care aveam destulă, şi în curând ne încălzeam.

Bătrânul Asayuk a trebuit să-şi dea jos hainele ude şi nu mai avea nimic ce să pună pe el, până şi sacul de dormit îi era ud. I l-am oferit pe al meu şi era prea nenorocit să-l refuze. Am împins sania în peşteră şi i-am îndesat trupul îngheţat în sac. În cele din urmă s-a încălzit şi am făcut supă fierbinte pentru el, făcându-l să se simtă destul de bine cât să fumeze şi o pipă – după aceea a fost în regulă.

Aveam un foc pentru iluminare şi pentru gătit şi puteam să ne deschidem cutia de Crăciun şi să ne ospătăm din ce reuşiserăm să recuperăm.

Peştera era uscată şi confortabilă. Afară mugea furtuna, dar nu ne păsa. Câinii erau bine legaţi pe un

covor gros de zăpadă care avea să-i usuce bine. Cât ne aşteptaseră băieţii, le tăiaseră porţii de mâncare şi animalele erau îndopate pentru trei zile.

Am mai pus untură pe foc şi carnea de urs acoperită cu un strat gros, suculent, de grăsime lichidă, ne-a făcut să uităm de orice probleme. Când am terminat de mâncat, gurile noastre mai pofteau la ceva şi Asayuk a sugerat să facem ceai. Am umplut ceainicul cu gheaţă, l-am atârnat deasupra focului şi n-a trecut mult până ce aburul a început să iasă alb şi îmbietor. I-am umplut întâi lui Asayuk cana, el fiind cel mai în vârstă şi mai respectabil membru al echipajului. A început să simtă iar furnicături în picioare şi starea i s-a ameliorat.

A sorbit din ceai, a scuipat şi a protestat indignat. Mi-am apărat ceaiul, dar când l-am gustat a trebuit să fiu de acord că avea o aromă tare neobişnuită. M-am întors spre cei trei băieţi şi ei mi-au explicat că, dacă nu avuseseră oală în care să fiarbă carnea, fuseseră forţaţi să folosească ceainicul. Asta bineînţeles că n-a îmbunătăţit aroma ceaiului, şi mai rău, Itukusunguaq lăsase mănuşile cu care dăduse mâncare la câini deasupra ceainicului, iar unul dintre degete, bine înmuiat în untură râncedă, căzuse înăuntru. Nu-l văzusem în beznă.

Asayuk era furios şi a cerut ceai proaspăt, dar băieţii l-au luat în râs şi i-au spus să bea ce are sau să-şi facă

singur. Ceea ce nu putea face, că n-avea pantaloni. Dar în curând primul rând de ceai s-a băut şi, când am ridicat oala să mai fac o porţie, am găsit, pe lângă mănuşi, două bucăţi de carne de-a câinilor. Asta nu e niciodată ceva bun în ceai. De fapt, ceaiul e o băutură rafinată, pentru care e nevoie de apă curată.

Cafeaua e o băutură pentru femei bătrâne, care vorbesc atât de mult, că nu pot să-şi folosească limba s-o guste. Dacă ai apă proastă, fă cafea şi fă-o tare. Nimeni n-o să observe diferenţa. Dar ceaiul nu poate fi fiert decât într-o oală curată şi cu apă bună.

6

Să dormi într-o peşteră în miezul iernii nu e cel mai confortabil lucru din lume, pentru că peretele cel mai mare e făcut din vânt, iar pe jos ai piatră sau gheaţă. Asayuk era în sacul meu de dormit, dar nu mă puteam plânge de asta de vreme ce Mitseq nu-şi adusese niciun sac cu el. Ne-am împins săniile înăuntru şi ne-am întins blănurile pe ele. O regulă deseori uitată e că trebuie să ai un strat bun, cald, sub tine dacă vrei să te odihneşti. Dacă ai doar o piele de caribu la tine, pune-o dedesubt, nu deasupra. Am pus pieile unele peste altele şi am vorbit şi am băut ciocolată şi am mâncat biscuiţi şi o grămadă de mâncare din cutia de Crăciun. Mi-am

amintit că era ziua de naştere a mamei şi le-am povestit celorlalţi despre ea. Focul ardea înalt şi mă simţeam atât de încălzit, că mi-am dat jos haina – haina mea frumoasă din blană albastră de vulpe de care eram atât de mândru. Douăsprezece vulpi polare se sacrificaseră pentru ea, fără să punem la socoteală gluga albă şi cozile albastre din jurul feţei.

Pe când stăteam acolo şi îmi scoteam gheaţa din barbă, peştera s-a zguduit dintr-odată şi din perete a căzut un pietroi mare. Dacă ne-ar fi lovit, ne-ar fi omorât pe loc. Am sărit în picioare, departe de foc, fiindcă îmi dădusem seama că pietroiul căzuse din cauza căldurii. I-am explicat asta lui Asayuk, dar el mi-a spus că spiritul muntelui ceruse beznă pentru somnul său, fiindcă era iarnă. N-avea de gând să facă vreun râu cuiva şi dacă-i lăsam nişte carne când plecam, totul avea să fie în regulă. Am protestat, dar Asayuk a spus că simplul fapt că niciunui dintre noi n-a fost lovit e o dovadă că spiritul era prietenos. Dacă spiritul ar fi vrut să ne omoare, ar fi putut să închidă gura peşterii.

Am încercat să-i explic motivul ştiinţific al prăbuşirii, dar Asayuk s-a uitat la mine ca un adult la un copil care nu e în stare să înţeleagă adevărurile eterne. Mi-a explicat răbdător că a mai auzit ce-i spusesem eu de Verhoeff, un gentleman tot aşa de ştiutor, care

călătorise cu Peary. Doar că Verhoeff dispăruse şi nu mai fusese găsit în veci – spiritul muntelui îl luase ca să-i arate ce e adevărat şi ce nu.

După ce ne-am mai liniştit, m-am băgat iar în haina mea; era îngheţată bocnă şi nu-mi puteam trece braţele prin ea. Sudoarea mea o udase. Din nefericire, am încercat s-o forţez şi i-am rupt pielea subţire cu braţul stâng. Am găsit un ac în trusă şi am cusut-o, dar m-am trezit noaptea cu frigul muşcându-mi umărul. Toţi ceilalţi erau adormiţi şi nu puteam să fac nimic. Am încercat să-mi pun mânuşile în gaură, dar a fost şi mai râu. Când am adormit în cele din urmă, am visat că umărul meu se prefăcuse în marmură.

Dimineaţă nu mai puteam să-mi mişc deloc braţul şi chiar şi după ce m-am încălzit la foc, n-am putut să-l folosesc cum trebuie. Mi-am cârpit haina, dar nu eram obişnuit cu blănurile subţiri de vulpe şi mişcările mele se pare că erau prea viguroase, pentru că s-a rupt iar şi iar, lăsând tot mai mult frig să-mi intre pe la umăr. După ce m-am luptat cu ea două zile, n-am mai putut s-o cos. Asayuk a cârpit-o cu o bucată de piele de focă, care mă proteja de vânt, dar lăsa gerul să intre şi tot timpul călătoriei am simţit o durere în acea zonă. Mi-a lăsat un suvenir pe care-l am până azi. Chiar acum, când scriu toate astea, simt reumatismul în umărul ăla blestemat şi rar trece o zi fără să mă supere. Şi toate

astea doar pentru că am fost mărinimos şi i-am dat lui Asayuk sacul meu de dormit.

Am petrecut trei zile în peşteră. Tinerii se foiau şi se îngrijorau, verificând în permanenţă starea gheţii, dar încă nu era de ieşit. Cel puţin ştiam unde suntem, ceea ce nu era de ici, de colo.

Pe partea sudică a Golfului Melville, de la Insula Bushman în jos spre Capul Holm, e o fisură deschisă, mereu periculoasă. În ultimele luni ale iernii, apa e îngheţată bine şi nimeni nu ia foarte în serios pericolul. De multe ori am trecut de atunci peste ea. Băştinaşii îi zic „gura mării" fiindcă se deschide în fiecare primăvară. Dar în acel moment al anului, mai ales în bezna totală, era imposibil să o folosim. În afara „gurii" e o întindere superficială de apă, care e uşor de identificat datorită numeroaselor aisberguri din jur.

Acest grup de aisberguri a avut un rol important în viaţa arctică pe vremuri. Cândva exista o comunicare intensă între eschimoşii din nordul şi cei din sudul golfului. Când mergeau pe această rută, era dificil pentru femei să petreacă atâta vreme pe gheaţă. Când vremurile erau neprielnice, şi vânatul rar, bietele femei n-aveau voie să urineze peste gheaţă, ca nu cumva să insulte focile, aşa că erau forţate să o ia pe ţărm. Dar asta era desigur nepractic şi ca atare li se dădea voie să urce pe aisberguri să urineze. Numele acestui grup de

aisberguri e „Crowree” – un loc unde să-ţi laşi urina.

Cât timp am aşteptat momentul oportun să pornim mai departe, am continuat să dorm pe sania mea, dar eram prea tânăr şi prost şi nimic nu m-ar fi făcut să recunosc că treceam printr-un iad în fiecare noapte şi că îmi petreceam mare parte a nopţii alergând dintr-o parte în alta a peşterii ca să mă încălzesc.

Minik era o pacoste pentru noi toţi. Era un flăcău nefericit cu o dispoziţie proastă. Când era copil, el, tatăl lui şi alţi patru fuseseră duşi în America. Toţi, în afară de Minik, fuseseră loviţi de o epidemie în New York şi muriseră. Fusese adoptat de nişte oameni foarte cumsecade şi i se oferiseră toate oportunităţile, dar asta era firea lui, nu era bun de nimic. Simţea că regulile nu sunt pentru el şi că legile sunt făcute să le încalce. După nenumărate încercări de a-i trezi interesul pentru ceva, orice, i s-a dat ocazia să-şi aleagă o profesie. Alegerea lui a fost să fure bani şi să fugă. A fost prins la graniţa canadiană, trimis înapoi la New York şi în cele din urmă adus acasă în Groenlanda pe unul dintre vasele lui Peary. S-a întors în nord fără niciun bun sau vreun ban – i se dăduseră destui în America, dar îi cheltuise pe drum pe băutură. Era vai de capul lui când l-am văzut prima dată. L-am luat în casa noastră şi în curând am descoperit că nu-şi amintea nimic din ce învăţase în America şi că abia putea să citească şi să scrie. Sau mă

rog, cel puţin n-o făcea niciodată.

Nu spun asta ca dovadă că e imposibil să educi un eschimos, pentru că şi în Groenlanda Minik era văzut ca fiind iresponsabil şi lipsit de inteligenţă. Dar credea că lumea fusese rea cu el şi dădea vina pe alţii pentru lipsa lui de caracter. În America tânjise după Groenlanda şi acum, că era în Groenlanda, voia înapoi în America.

7

Când am plecat din peşteră, n-aveam în minte niciun loc încotro s-o luăm. Bătrânul Asayuk trebuia să fie uscat cum se cuvine, iar cea mai apropiată comunitate era Savigssuit, pe Insula Meteorit, insula de unde Robert Peary a luat faimoşii meteoriţi care fuseseră cândva sursa tuturor cuţitelor şi uneltelor băştinaşilor.

Erau numai trei case pe insulă şi ne-am apropiat de ele când toată lumea dormea. Urechile băştinaşilor sunt însă atente la orice sunete şi au ieşit în grabă să vadă cine venea.

Când ajungi în orice loc din ţinuturile arctice, are loc un anume ritual. De pe gheaţă vizitatorii strigă:

— *Sainak Sunai! Sainak Sunai!* (O mare plăcere şi fericire să fim aici!).

— *Assukiak, assukiak!* (Şi pentru noi, aşa e!), răspund

localnicii.

Ştiu imediat cine se apropie.

E adevărat că toată lumea e recunoscută după voce. La început mi s-a părut enervant şi neliniştitor când întâlneam pe cineva şi se recomanda: *„Oanga*" (Eu sunt). Şi când repetam: „Dar cine eşti tu?", mi se răspundea la fel: *„Oanga*!" Nimeni nu-şi spune pe nume, iar într-o ţară unde patru luni din an sunt petrecute în întuneric total – şi majoritatea vizitelor sunt făcute în acea perioadă mi-era greu să-i recunosc pe băştinaşi după voce. Dar am învăţat foarte repede. Am fost nevoit să învăţ.

Am ajuns la Savigssuit într-un moment foarte jenant. Tocmai avusese loc un schimb de neveste pentru o noapte şi bărbaţii nu ştiau dacă să se întoarcă la casele lor şi să aibă grijă de noi. Cei trei bărbaţi din sat avuseseră ghinion la ultima lor partidă de vânătoare şi credeau că asta se întâmplase pentru că unele dintre femei ofensaseră urşii. Astfel, ca să păcălească animalele, bărbaţii hotărâseră să schimbe femeile pentru o noapte, ca urşii să nu ştie pe care dintre vânători să-i evite.

Înţeleptul comunităţii, Ulugatoq (Bărbatul cu fălci zdravene), a rezolvat în cele din urmă problema: nu se duce nimeni la culcare, ci vor sta toată noaptea împreună ospătându-se şi cântând. Aşa că ne-am

hrănit câinii şi ne-am strâns la casa lui Ulugatoq, cea mai mare din comunitate. După ce gazda ne-a asigurat că nu poate să ne servească vreo mâncare comestibilă, şi-a amintit, cică din întâmplare, că cineva lăsase o bucată de carne afară.

— S-ar putea să mai fie acolo, a spus, că a fost refuzată de câini de câteva ori.

Aceasta, desigur, era o recomandare aşa de bună, că aşteptările noastre s-au ridicat până la cer.

În scurt timp, Ulugatoq s-a întors şi l-am ajutat să aducă înăuntru o cantitate mare de piele de narval, *mattak,* care e una dintre cele mai delicioase mâncăruri din Nord. Acea bucată fusese conservată doi ani, şi topirea şi îngheţarea ei o fezandaseră bine. Epiderma era aproape curăţată de pielea de dedesubt şi untura se făcuse verde ca iarba.

Aplecat deasupra acestei mâncări preţioase, Ulugatoq a tăiat pielea în două cu toporul şi apoi a scos untura ca s-o folosească drept combustibil la lămpi, trăgând de timp cât de mult putea, ca să-i dea fiecăruia ocazia să-i spună ce petrecere pe cinste o să fie. S-a plâns de cât de tocite îi erau ustensilele, s-a oprit să le ascută şi când în cele din urmă a fost gata să împartă porţiile, s-a aşezat şi s-a uitat în sus cu un zâmbet jenat:

— Cum să-l servesc pe marele om alb cu aşa ceva? Mai bine o ascund şi îl rog să mănânce din mâncarea sa

sublimă pe care a adus-o din ţările sale minunate!

Toţi l-au asigurat că nimeni pe lumea asta nu i-ar aprecia mai mult ca mine mâncarea şi, ca un condamnat nenorocit dus spre scaunul electric, a tăiat pielea în bucăţi mari cât palma. Între timp, Asayuk m-a informat că Ulugatoq era faimos pentru stilul său de socializare, era ca o lumină socială şi că felul în care se comporta îl făcea un rege al petrecerilor. Am fost martor la o mostră din manierele acestui om de lume şi i-am spus cât de uimit sunt să găsesc aşa o persoană în Nord. A zâmbit viclean şi a împărţit mâncarea cu mâna lui.

— Eram sigur! a spus. Mâncarea asta are gust de excremente de câine şi de urină.

După această recomandare, Asayuk a trebuit să se urce pe o stinghie să-şi dea jos cizmele şi pantalonii şi femeile le-au atârnat deasupra lămpilor la uscat. Noi ceilalţi ne-am repezit la mâncarea răspândită pe jos. Era delicioasă. Gustul era excelent şi aroma condimentată a unturii ne asalta nările. Pielea unei balene e căptuşită cu un strat gros de epidermă. Pielea în sine e necomestibilă, dar se poate tăia în bucăţi mici cât nişte cuburi de zahăr şi se ţine între dinţi. E foarte revigorantă şi oamenii de ştiinţă au stabilit că nu există un leac mai bun pentru scorbut în Nord ca *mattakul.*

Am mâncat şi-am tot mâncat şi-am râgâit ca să ne

arătăm aprecierea şi, după ce-am terminat *mattakul*, am trecut la carnea îngheţată de sub piele. Carnea narvalului trebuie mâncată crudă şi îngheţată, pentru că dacă e gătită are un miros puternic de balenă, care nu e deloc apetisant. După ce am mâncat, soţia ne-a dat, ca să ne impresioneze cu rafinamentul casei, şervete din piele de pasăre tăiate dintr-o bluză pe care gazda n-o mai purta. După ce ne-am curăţat degetele şi feţele, ne-am lăsat pe spate să ascultăm concertul.

La Savigssuit trăia Iggianguaq, fiul lui Itusarssuk. După cum am spus, fusese cruţat atunci când mama i-a spânzurat surorile şi fraţii. Era un bărbat mic, dar viguros şi faimos pentru măiestria sa de vânător. Ne-a explicat că de fapt era mult mai mare decât părea: fusese oprit din creştere fiindcă n-avusese parte de destulă carne în copilărie. Şi învăţase din asta că trebuie să-ţi hrăneşti câinii de mici foarte bine, dacă vrei să crească mari şi puternici. Mai târziu pot să rabde mai uşor de foame.

Toată lumea ştia că Iggianguaq era cel mai bun cântăreţ din comunitate, de fapt, singurul cântăreţ. Muzica arctică presupune din păcate lucru în echipă – doi oameni trebuie să cânte împreună. Iggianguaq a spus că nu are chef să cânte şi că trebuie să meargă afară să dezlege câinii. Dar n-a făcut niciun gest să plece, aşa că am încercat iar să-l convingem. I-am spus

că reputaţia lui de muzician ajunsese până-n Golful North Star, dar el a rămas neclintit şi m-a privit cu ochi de peşte, întrebându-mă dacă mi se pare că Golful North Star e foarte departe. Dându-mi seama de greşeală, i-am spus:

— Mi-ar face mare plăcere să te aud cântând.

— Peterssuaq! a spus. În ţara asta, deşi eşti mare şi înalt, eşti doar un nou-născut. Pare că nu ştii că dacă un om nu are chef să cânte, nu poate fi făcut să cânte. Şi n-o să cânt în noaptea asta!

Evident, am crezut că ăsta e ultimul lui cuvânt, dar Ulugatoq a scos o tobă de sub stinghie, a întins pielea de pe ea lingând-o şi i-a întins-o artistului reticent. Iggianguaq a luat-o şi a ţipat:

— Ah, de ce mi-o dai? Nu ştiu să cânt! Trebuie să folosesc o tobă? Chiar nu ştiu, că n-am mai încercat.

Toată lumea l-a încurajat:

— Qa, qa, haide. Hai să auzim măcar o dată un cântec frumos. Ah, ce fericiţi suntem să avem aşa un cântăreţ faimos printre noi!

Părea zăpăcit şi stingherit. Apoi şi-a dat seama că n-ar putea să cânte singur, aşa că l-a invitat pe Mitseq să-l acompanieze. Mitseq, ca să nu fie depăşit de seamănul său sudic, a pretins la fel de multă linguşire. După o discuţie interminabilă legată de cine să cânte la *ayayut,* s-au apucat într-un final să cânte, dar a fost un

cântecel modest, care n-a produs efect.

Fiecare bărbat cântă pe rând şi dansează în timp ce cântă. E mult spus dans, pentru că nu i se permite să-şi mişte picioarele. Se leagănă dintr-o parte în alta, dă din cap, subliniind ritmul melodiei cu vocea, corpul şi faţa. În timp ce cântă, devine inevitabil din ce în ce mai entuziasmat şi uită de sine. În faţa lui stă partenerul său, ţeapăn şi sobru, strângând *ayayutul* în ambele mâini şi aşteptându-şi rândul.

Corul stă grupat în jurul cântăreţilor şi se implică puţin câte puţin. Şi femeile pot să ia parte şi în cele din urmă toată camera cântă. Nu prea se folosesc cuvinte şi nici muzică, din punctul nostru de vedere, al alogenilor, pentru că folosesc semitonuri şi sferturi de ton care torturează urechea neiniţiată. Cântăreţul îşi repetă ritmurile de câteva ori, de fiecare dată în urcarea gamei, până când cântecele i se sfârşesc cu un scârţâit sălbatic. Publicul e posedat de cântec şi emoţiile urcă până la un nivel înspăimântător. Dându-şi seama de asta, artistul trebuie să termine întotdeauna cântecul cu ceva care să facă publicul să râdă. Se apleacă din ce în ce mai tare spre partener şi nu mai bate din tobă sau îi accelerează ritmul, diminuându-i în acelaşi timp accentul, iar partenerul îşi apucă beţigaşul şi îl flutură înaintea cântăreţului, aşteptând momentul potrivit. Apoi, când cântăreţul aproape a terminat, partenerul

apucă băţul cu ambele mâini, îl învârte şi îl tot învârte şi se jeluieşte:

— Ai! Ai! A-ai-aa-a-a-a-ai!

Cântăreţul strigă aceleaşi vocale şi imediat ce oboseşte, amândoi bărbaţii râd şi publicul râde de se zguduie casa.

Ayayutul, singurul instrument al eschimoşilor, e făcut din pielea unei morse întinsă peste o ramă de os de care e ataşat un mâner. Se bate mai mult în ramă decât în membrana de piele şi băţul e făcut din os sau din lemn. Toba doar dă ritmul, dar bufniturile ei solemne în casele mici contribuie la atmosfera scenei. Înainte să înceapă spectacolul, se sting toate luminile, în afară de o lumânare mică. Cei doi stau în mijlocul încăperii, publicul rămâne în beznă şi se leagănă dintr-o parte în alta şi înainte şi înapoi, hipnotizaţi de voci şi de tobe – bum-bum-bum – bum-bum-bum – întotdeauna trei bătăi în succesiune, volumul lor fiind dictat de diferitele pasaje ale cântecului.

Când primul bărbat termină, următorul îi ia locul şi cântă un cântec; apoi primul bărbat mai cântă trei cântece şi celălalt trei. Apoi primul cântă şapte şi partenerul lui la fel, până când sunt amândoi atât de obosiţi, că nu se mai pot ţine pe picioare. În acest moment, altcineva sare surescitat în picioare, apucă toba şi provoacă un alt bărbat să-l însoţească. Îşi scot

hainele, aerul fiind fierbinte şi închis, şi rămân dezbrăcaţi, cu trupurile lor bronzate pline de muşchi încordaţi şi părul lor lung legănându-se dintr-o parte în alta. După câteva ore, aproape fac bale la gură, dar nimănui nu-i pasă, toată lumea e în transă.

În astfel de momente, îţi dai seama de forţa ascunsă în aceşti oameni şi la acea petrecere arctică m-am decis să învăţ cât mai multe despre secretele care zac adormite în sufletele lor.

După ce primele două perechi de cântăreţi şi-au epuizat forţele, două femei au sărit în picioare şi au cerut permisiunea să cânte. Se purtau de parcă fusese ceva îngropat în ele mai demult şi putea fi eliberat numai dăruindu-se acestui moment de extaz, iar bărbaţii m-au întrebat dacă sunt de acord.

— Vezi tu, a spus bătrânul Asayuk, suntem o mână de oameni aici şi suntem toţi prieteni. Sigur, n-ar trebui să se întâmple, dar trebuie să înţelegi că nu vrem să părem ridicoli şi bietele femei au rar ocazia să cânte.

După ce le-am dat permisiunea, Kuyapikasit şi Sivaganguaq au început să cânte şi să danseze. Erau două femei pasionale, niciuna prea tânără, dar amândouă pline de viaţă şi efervescente. Sivaganguaq fusese cândva căsătorită cu Tatarat, un bărbat şchiop, dar după accidentul care-l lăsase şchiop fusese luată de atâţia bărbaţi, că soţul ei îi sugerase unuia dintre ei s-o

păstreze şi Ulugatok o adusese acasă.

Sivaganguaq avea o poreclă, Ingminik, care înseamnă „spontan”, dar nu era folosită în prezenţa ei, pentru că îi fusese dată ca urmare a unui incident din viaţa ei atât de scandalos, că nu avea să fie uitat niciodată.

Casa ei fusese la Capul York, pe vremea când vânătorii de balene făceau acolo comerţ cu băştinaşii. Vânătorii erau toţi bărbaţi vânjoşi şi, fiind fără femei de multe luni, se dădeau în vânt după fete. Bărbaţii eschimoşi, dându-şi seama de asta, îşi aduceau nevestele la bordul vapoarelor şi le gestionau câştigul. În timp ce nevestele se duceau jos să aibă grijă de marinari, soţii rămâneau sus pe punte. După care, femeile loiale se întorceau la soţii lor răbdători şi le aduceau rezultatul farmecelor lor şi era mereu o competiţie prietenească, fiecare lăudându-se cu cantitatea de zahăr, de ceai şi de biscuiţi primită.

— Uite cât a primit nevastă-mea, spunea unul dintre ei. Nu pare că pe nevastă-ta o plac prea mult ăia de-acolo de jos. Ah, a mea e o minune!

Dar băştinaşilor li se părea extrem de straniu felul inexplicabil în care albii păreau să le valorizeze femeile. O fată splendidă şi foarte populară putea să nu fie aşa apreciată de albi, pe când nu de puţine ori balenierii se înnebuneau după o femeie bună de nimic, care abia

putea să coasă şi care era plimbată de la un bărbat la altul pentru că nu avea niciun dumnezeu. Bărbaţii albi sunt comici.

La un moment dat, Ulugatoq a plecat într-o călătorie lungă şi a lăsat-o pe Sivaganguaq singură cu copiii. Fix atunci, cât era el plecat, balenieră Upernadlit, „cea care vine primăvara”, a ancorat la Capul York.

Sivaganguaq stătea în cumpănă. Era o femeie cu simţ moral şi, dacă soţul ei nu era acolo s-o ducă la marinari, nu îndrăznea să meargă singură şi să facă de râs casa lor. Dar copiii vedeau că alte mame se întorceau de pe vase cu zahăr şi ceai şi biscuiţi şi nu înţelegeau de ce mama lor le refuza asemenea trufandale. Biata femeie stătea acasă şi-şi plângea soarta, iar vapoarele au ridicat ancorele şi au plecat. Toţi vecinii se întorceau la casele lor cu săniile încărcate cu delicatese şi femeilor nu le mai tăcea gura, făcând aluzii la biata Sivaganguaq şi la copiii ei care plângeau de ţi se rupea inima.

Câteva zile mai târziu, o altă balenieră a alunecat pe lângă marginea gheţii şi a dat de înţeles că vrea să facă comerţ cu băştinaşii. Sivaganguaq tot n-avea un soţ care s-o ducă la bord, dar avea trei câini şi a hotărât că de data asta nimic n-o s-o oprească să-şi ia partea cuvenită.

S-a descurcat bine şi s-a întors cu saci plini de mâncare delicioasă, cu o oglindă şi o pereche de

foarfece şi a descoperit că primise mai mult într-o singură vizită decât majoritatea vecinelor în două.

Dar după câteva zile, şi-a primit răsplata sub chipul unui soţ ofensat şi furios, care s-a întors acasă. Se grăbise să ajungă înaintea dezgheţului de primăvară şi pe drum diverşi bârfitori îi relataseră ce prejudiciu oribil îi adusese nevastă-sa onoarei lui de bărbat. Desigur, trebuia să-şi apere onoarea, aşa că a scos-o afară din casă şi a bătut-o în faţa tuturor băştinaşilor. Sivaganguaq era o femeie politicoasă, aşa că i-a făcut favoarea de a ţipa şi de a implora milă. Mai târziu le-a spus tuturor că îi era teamă de moarte că el n-o s-o bată, fiindcă dacă n-ar fi făcut asta, ar fi însemnat că pune puţină valoare pe ea. Dar acum era sigură de dragostea lui, onoarea soţului fusese răzbunată şi amândoi erau încântaţi de cadourile primite pe vapor.

Oricum, porecla Ingminik s-a lipit de ea pentru tot restul vieţii.

Putea să cânte ca o pasăre, ţipetele, şi strigătele ei se stingeau treptat, ca ale unui vultur, şi n-aş fi bănuit niciodată o asemenea pasiune pentru cântec şi aşa un entuziasm la aceste femei tăcute, răbdătoare, care toată ziua cos şi gătesc.

Mi-am petrecut noaptea ascultând acea muzică arctică bizară şi urechile îmi vibrau de la dizarmonii. Când m-am trezit, îmi era frig şi mi-am dat seama că nu

mă dezbrăcasem şi că adormisem în locul în care stătusem. Musafirii ori se duseseră acasă, ori zăceau în jurul meu adânciţi în vise.

E imposibil să separi nopţile de zile. Dacă eşti obosit, te duci să te culci şi te trezeşti când ai chef, indiferent de oră. Partea frumoasă e că nimeni nu aşteaptă momentul mesei, e mereu destulă carne pentru câini atârnată afară lângă uşă şi gazdei nu-i pasă niciodată cine se serveşte din ea.

Am ieşit din casă. Era zi; spre sud, de-a lungul orizontului, am văzut o lucire slabă. M-am hotărât să merg spre locul unde fuseseră găsiţi cei doi meteoriţi faimoşi înainte să fie duşi la Muzeul de Istorie Naturală din New York.

Unul dintre băştinaşii mai tineri m-a însoţit, deşi era un loc imposibil de ratat, căci marele Peary făcuse o treabă temeinică. Ca să ducă meteoriţii la vapor, construise un drum pe care să-i transporte, unul făcut din piatră, care-l conduce pe oricine e interesat direct la locul unde căzuseră pietrele din cer.

Prezenţa meteoriţilor a fost raportată de multe ori. Căpitanul Ross, care i-a descoperit pe băştinaşi aici prima dată în 1818, a auzit de ei, iar eschimoşii care trăiau în Groenlanda daneză ştiau unde sunt. Până şi Regele a auzit de ei şi şi-a exprimat dorinţa de a-i fi aduşi în Danemarca.

În acea vreme, la Upernivik era un misionar care voia un post mai bun decât cel pe care-l avea. Din păcate, în acele zile, mulţi dintre preoţii care se duceau în Groenlanda o făceau doar pentru că nu erau calificaţi să meargă altundeva. Dar ştiau că după destul timp petrecut în Nord aveau să fie recompensaţi acasă cu posturi ce aveau să-i propulseze la nivelul celor mai buni dintre teologi.

Majestatea sa şi-a exprimat dorinţa de a intra în posesia meteoriţilor. Christoffersen, preotul din Upernivik, a pornit într-o expediţie să-i aducă, dar le-a subestimat dimensiunea şi a luat cu el numai o sanie, considerând câinii suficient de puternici cât să-i ducă. Şi-a supraestimat şi capacităţile lui de călător, pentru că după două zile pe drum, a hotărât că i-ajunge şi a băut toate spirtoasele pe care le adusese ca să-şi asigure confortul. Astfel că a avut un somn lung, liniştit şi apoi s-a întors acasă în siguranţă. Regele a luat act de bunele lui intenţii şi le-a apreciat.

Băştinaşii spuneau că cei doi meteoriţi luaţi de Peary nu erau singurii din ţinut şi Uluqatoq ne-a zis că, deşi nu ştia exact unde era, tatăl lui i-a povestit de o insulă numită Savik (Fier) pe care o vizitase când era copii. De-acolo a luat fărâme de fier dintr-o piatră. Am încercat să găsesc locul respectiv, dar n-am reuşit.

Când am fost pregătiţi să ne reluăm drumul, Asayuk

a venit la mine şi mi-a spus că nu poate să mă însoţească mai departe fiindcă fusese avertizat într-un vis că are un număr de duşmani printre băştinaşii de la sud de Golful Melville. Mi-a explicat că oamenii din sud fuseseră trataţi rău de strămoşii lui când veniseră în nord să facă negoţ. În cele din urmă am aflat toată povestea de la el.

Eschimoşii Tassiussak trăiau într-un loc de unde puteau face rost de lemn pentru sănii şi caiace – de la un trib mai sudic căruia îi era adus de curenţii oceanici – şi se duceau în nord ca să-şi dea la schimb lemnul pe sfori din piele de focă, blănuri de urs şi câini. Ar fi fost foarte avantajos pentru nordici, dacă sudicii n-ar fi fost cerşetori până în măduva oaselor şi n-ar fi cerut tot ce vedeau.

Strămoşii lui Asayuk au început să se sature de metodele sudicilor şi au decis să scape de ei de tot. Era acea perioadă a anului când păsările îşi depun ouăle pe stânci în Insula Saunders, iar singurul mod de a ajunge la ouă era prin coborârea sforilor din vârful stâncilor. Nordicii au reuşit să trimită toţi sudicii jos după ouă şi apoi au aruncat sforile, lăsându-i pe străinii-problemă izolaţi pe stâncă. Părea o metodă eficientă de a scăpa de ei, respectând în acelaşi timp şi convenţia care spunea să nu ucizi niciun negustor.

Din corturi nordicii i-au auzit pe bieţii milogi

jeluindu-se pe stânci vreo câteva zile, apoi sunetele s-au stins. Toată lumea a crezut c-au murit. Când cei ce ticluiseră planul s-au dus să le găsească trupurile, nu mai era nimic acolo. Disperaţi, decât să moară de foame, se pare că sudicii au hotărât să rişte să coboare de pe stâncă, şi, printr-un miracol sau cu ajutorul unei formule magice, au ajuns cu bine jos, şi-au luat câinii şi au plecat. De atunci, în mod straniu, nu s-a mai auzit nimic despre ei.

Am încercat să-l conving pe Asayuk că asta se întâmplase cu mult timp în urmă, că nimeni nu-şi mai aduce aminte şi că oricum nimeni nu-l învinovăţeşte pe el, dar el era convins că disconforturile pe care le suferise deja pe drum erau dovadă că nu era dorit. Îşi amintea şi că soţia lui, Anarwree, nu ştia unde să găsească ascunzătoarea cu pinguini arctici din care trebuia să-i facă o bluză şi când i-am promis cămăşi de la magazinul din Tassiussak, a devenit şi mai neliniştit şi mai dornic să se întoarcă.

— Dacă e adevărat, a spus, n-aş vrea ca Anarwree să-şi piardă timpul cu cusutul unor piei de pasăre.

Mi-am dat seama că nu mă mai puteam baza pe el în această călătorie şi l-am lăsat să se întoarcă cu Minik, care s-a plâns că trebuie să-şi primească hrana mai regulat. M-am bucurat să-l văd pe individul ăla plecând, era o pacoste.

8

Drumul ne-a dus în interiorul altei insule, Capul Melville, şi ne-am petrecut timpul bine, stând nopţile pe săniile neacoperite, pentru că vremea era bună. Sunt atâtea aisberguri după ce treci de Capul Melville, că e uşor să te adăposteşti de vânt.

Dormitul pe gheaţă necesită o anumită tehnică şi aceasta trebuie învăţată şi urmată cu sfinţenie. Trebuie să-ţi protejezi capul de vânt. Pentru asta, o blană mare e întinsă jumătate sub pernă, cu cealaltă jumătate îţi acoperi capul, iar capătul ei e băgat în sacul de dormit. Sub sac e pusă pielea pe care stai în timpul zilei când conduci sania, şi pantalonii de blană de urs sunt băgaţi între piele şi sacul de dormit ca să-i protejeze de îngheţ.

Cizmele sunt băgate şi ele în sac, ca să nu intre zăpadă în ele. Pe de altă parte, haina nu e luată niciodată sub sac. Dacă intră căldura înăuntru, zăpada de pe ea se topeşte, o udă şi a doua zi e îngheţată bocnă.

Îmi luasem din Savigssuit o haină din piele de caribu ca să o înlocuiesc pe cea de vulpe şi o scoteam în fiecare noapte, o rulam şi o foloseam ca pernă sau o întindeam deasupra sacului de dormit.

E treaba naibii să te bagi într-un sac de dormit când sunt minus 40 de grade afară. Durează o grămadă până

se încălzeşte sacul, dar chiar dacă nu poţi dormi din cauza frigului, poţi cel puţin să stai liniştit şi să te simţi puţin mai odihnit dimineaţa, când îţi revine sarcina de a te îmbrăca sub cerul liber.

Mai întâi trebuie să scoţi pantalonii de sub sac. Sunt destul de confortabili, pentru că au fost încălziţi de căldura corpului. Apoi îţi pui cizmele. Astea sunt de obicei îngheţate şi e uşor să intri în ele, deşi trebuie să tropăi puţin ca să-ţi porneşti circulaţia în picioare. După aceea urmează partea cea mai grea, cel puţin pentru mine: să-mi pun haina pe mine.

Am nasul proeminent şi inevitabil e muşcat de ger dimineaţa. O haină din caribu e grea şi trebuie trasă peste cap ca un pulover pe gât. În fiecare zi pe drum se mai adună nişte gheaţă în ea şi când o tragi peste faţă se simte ca glaspapirul. Mânecile sunt de obicei îngheţate şi trebuie ori bătute uşor, ori biciuite, ori trebuie băgat prin ele un harpon ca să facă loc pentru braţe. După ce o tragi pe tine, se încălzeşte şi devine mai prietenoasă. Când te lupţi cu ea, trebuie să eviţi ajutorul prietenilor, pentru că o să-ţi strice strategia. În ultimă instanţă, eşti singurul care îşi cunoaşte cu adevărat haina.

Şi totuşi, în ciuda acestor impedimente, călătoriile iarna au farmecul lor. E aroma dulce a cărnii deasupra focului noaptea, băştinaşii lucrând iute şi aproape neauziţi, trupurile lor îndesate ca element natural al

peisajului sălbatic, câinii legaţi în apropiere şi, ca nişte turnuri, siluetele albe gigantice, protectoare, ale aisbergurilor. Nopţile noastre erau liniştite şi bune.

În a patra noapte după ce am plecat din Savigssuit, ne-au trezit sunete ciudate venind dinspre câini. Câinii eschimoşilor nu latră niciodată decât dacă simt un urs şi sunetele pe care le scot atunci sunt o combinaţie de lătrat şi urlet. Din cauza ferocităţii cu care atacă urşii, câinii trebuie legaţi noaptea când călătoreşti, altfel, dacă au simţit un urs, nu-i mai găseşti dimineaţa.

Echipele noastre formate din câte trei câini ne-au semnalizat prezenţa ursului şi, ca nişte marionete trase de sfori, cei doi însoţitori ai mei au sărit din sacii de dormit, s-au îmbrăcat, au dat drumul câinilor şi au pornit după ei. M-am îmbrăcat cât de iute am putut şi i-am urmat. Nu departe de mine puteam auzi lătratul câinilor, răgetul urşilor şi strigătele bărbaţilor.

Când am ajuns acolo, Mitseq mi-a strigat că n-are destui câini – era prea beznă să tragă – şi că trebuie să se întoarcă în tabără după câinii mei şi după o suliţă. A şters-o şi am rămas cu Itukusunguaq. Când ursul s-a îndepărtat de câini, Itukusunguaq abia dacă i-a urmat, mai mult a rămas în aşteptare. Au apărut şi câinii mei şi au intrat în luptă. De fiecare dată când ursul încerca să scape, câţiva câini îi săreau în spate. Uneori se răsucea, agil ca o pisică, dar nu reuşea să pună la pământ mai

mult de un câine, că ceilalţi erau pe el ca furnicile. Putea, bineînţeles, să-i facă mult rău câinelui de sub el, dar dacă se ocupa doar de el, ar fi avut alţi treizeci şi cinci de câini în spate care l-ar fi muşcat şi ar fi rupt din el. Aşa că arunca câinele în aer şi încerca să se apere în alt fel. Mi-am văzut cel mai bun câine aruncat sus deasupra capului meu şi m-am gândit că o să fie omorât când o să cadă la pământ, dar s-a strâns într-o minge şi s-a rostogolit şi, fără nicio ezitare, s-a aruncat iar spre urs să-l căsăpească.

Cei doi fraţi, Mitseq şi Itukusunguaq, au hotărât că singurul mod în care puteau ucide ursul era să înfigă suliţa în el – era imposibil să tragă cu puşca în furnicarul de animale. Itukusunguaq mi-a oferit mie prima lovitură. L-am refuzat pentru că puneam preţ pe viaţa mea şi i-am spus că mai bine să o facă un expert. S-a avântat şi a ţintit ursul. Acesta nu ne văzuse deloc şi credea că singurii lui duşmani erau câinii. Arma s-a înfipt în animal.

Urşii sunt „făcuţi de-aşa natură încât nu le place să aibă o suliţă în ei". Aşa spun eschimoşii şi, deşi e un eufemism, e adevărat. Ursul nostru a uitat de câini şi a tras suliţa întreagă din el. Cum a reuşit, e aproape inexplicabil, pentru că băţul e făcut în aşa fel încât să se rupă uşor şi să lase vârful în carne. Dar a făcut-o şi ne-a lăsat fără arme, fiindcă n-aveam ce să facem cu puştile.

Din nou, fratele mai mic, Mitseq, a alergat la sanie ca să ia cealaltă suliţă şi mănuşile pe care şi le uitase în toată agitaţia. S-a întors repede şi acum era rândul lui să încerce să omoare ursul, care pierduse sânge şi era puţin mai slăbit. Mitseq i-a aruncat suliţa între coaste. Ursul a capitulat de data asta; a căzut la pământ, cu treizeci şi şase de câini pe el. Dar câinii îl enervau chiar şi în ultimele momente şi a ridicat o labă uriaşă ca să-i dea jos de pe el. Apoi s-a întors pe o parte, împingându-şi suliţa şi mai adânc în coaste, şi a murit repede.

În mod curios, câinii recunosc un duşman învins. În toiul luptei, pot fi sălbatici şi periculoşi chiar şi faţă de stăpânii lor, dar în clipa în care ursul e învins, îşi slăbesc înverşunarea şi se lasă la pământ în aşteptarea recompensei – carnea caldă, proaspătă.

Abia când s-a terminat adrenalina luptei, ne-am dat seama cât de frig ne era şi cât de frig avea să ne mai fie până o să terminăm de jupuit ursul. Temperatura era de minus 50 de grade şi pe întuneric jupuirea era o treabă dificilă, mai ales că blana albă era acoperită cu zăpadă.

De câte ori unul dintre noi nu mai îndura frigul, îşi arunca cuţitul în muşchii bestiei moarte şi făcea o gaură destul de mare cât să-şi îngroape mâna în căldura cărnii. E uimitor cât timp rămâne carnea caldă. Am

lăsat de multe ori animale peste noapte în temperaturi de sub 50 de grade şi a doua zi dimineaţă le-am găsit neînghеţate în întregime, în afara straturilor exterioare. Creierul mai ales are nevoie de zile întregi ca să înghеţe.

A doua zi, aveam de cărat în plus o cantitate mare de carne de urs, dar burţile noastre erau pline şi nu ne păsa. Aveam câini buni, bine hrăniţi şi, deşi drumul ne ducea peste gheaţă bună şi gheaţă rea, vedeam deja purpuriul zilei muşcând din cerul sudic şi luna răsărind ca să ne arate calea. Începutul lui ianuarie e minunat.

După câteva zile, cerul a devenit iar cenuşiu. Stelele s-au stins şi am observat ameninţătoarea imagine a zăpezilor duse de vânt pe gheaţă – băştinaşii îi spun „măturatul podelei". În curând, vântul ne biciuia feţele.

Iată veşnica întrebare la începutul oricărei furtuni: cât să mai merg înainte? Te poţi opri din timp, să faci un iglu şi să întâmpini urgia pregătit. Dar trebuie să fii gata şi să suporţi reproşurile şi vina dacă furtuna nu creşte. Mi-am făcut o regulă să merg mai departe până se opresc câinii. În acest caz n-aveam nicio opţiune, pentru că eram în singura zonă a Golfului Melville unde nu sunt aisberguri. Pe partea ferită de vânt a aisbergurilor mereu sunt grămezi mari de zăpadă pe care le poţi tăia în blocuri din care să-ţi faci o casă.

Aşa că ne-am continuat drumul şi a trebuit să mergem mult prea departe înainte ca Itukusunguaq să se oprească şi să ne spună că putem să ne stabilim tabăra. Ne-am legat câinii cât de repede am putut, ne-am scos cuţitele şi fierăstraiele şi ne-am pus pe muncă. În Districtul Thule, băştinaşii folosesc fierăstraie de lemn ca să taie blocurile de zăpadă. Când, mai târziu, am vizitat Golful Hudson, unde am învăţat să construiesc igluuri adevărate, băştinaşii m-au văzut că lucrez cu fierăstrăul şi au zâmbit, fiindcă ei îşi făceau de două ori mai repede munca numai cu cuţitele.

Nu mă puteam abţine să nu compar experienţele mele cu cele avute pe coasta estică a Groenlandei. Acolo spuneam despre o furtună de zăpadă că e fratele diavolului. Stăteam în corturi, în sacii de dormit, cât de mult puteam. Bucătarul ieşea dimineaţa să pregătească micul dejun, dar restul îşi scoteau nasul din saci numai când simţeau miros de mâncare fierbinte.

Acum îl auzeam pe Mitseq spunând că e fericit că am dat peste o furtună de zăpadă, pentru că ne obliga să ne facem o casă. Voia să-şi usuce mănuşile şi ciorapii. Îi era mai bine acum, pentru că în Savigssuit îşi luase un sac de dormit.

Am adus lămpile cu seu în iglu. Erau făcute din cupru şi erau mai durabile decât cele mai multe lămpi, care sunt făcute din piatră de talc şi se sparg dacă le

scapi.

Ne-am făcut casa cât de confortabilă am putut şi am acoperit stinghiile cu blănuri. Lămpile erau plasate pe un tripod ancorat în zăpadă şi deasupra focului am înfipt beţe lungi în pereţi ca să ne servească drept uscătoare de haine pe care mai întâi le-am periat de zăpadă cu un *tilugtut,* un paloş de lemn, unul dintre cele mai practice instrumente pe care le poţi lua pe tine pe drum în ţinuturile arctice.

În cele din urmă, totul a fost adus înăuntru şi uşa s-a închis din interior. Ultimul care rămâne afară taie un bloc de zăpadă destul de mare pentru gaura care ne serveşte drept uşă. Acesta e tras înăuntru şi după ce intră toată lumea, e pus să astupe intrarea. Fisurile de pe margine sunt acoperite cu zăpadă. Ne trezim apoi într-o cămăruţă plăcută şi şuieratul furtunii nu face decât să le aducă aminte în mod plăcut de confortul dinăuntru. Câinii nu fac scandal câtă vreme vântul aduce zăpadă. Se ghemuiesc cu nasurile înfundate sub cozi şi lasă zăpada să se pună peste ei ca o pătură călduroasă.

Când am învăţat acest mijloc de apărare împotriva furtunii, am văzut întârzierea doar ca pe o deviere plăcută de la rutină. Mi-am dat seama cât de puţine ştiam când eram puşti, cu entuziasmul meu deghizat în cercetare ştiinţifică, dar fără să înţeleg nimic din cele

esenţiale pentru traiul într-un astfel de climat.

Am rămas în iglu trei zile. E plăcut să stai întins şi să asculţi furtuna, dar vine un moment când e mai bine să scoţi capul afară şi să constaţi că vântul s-a mai potolit.

A trebuit să ne dezgropăm săniile şi câinii au ţâşnit ca nişte creaturi ale subteranelor şi au descoperit că aerul e iar respirabil. S-au întins şi au alergat ca să scape de înţepeneala din corp şi apoi s-au dus până unde le-au permis hamurile ca să se uşureze de acumulările celor trei zile. Câinii sunt, în felul lor, nişte animale foarte igienice.

E uneori destul de greu să dezgropi totul după o furtună de zăpadă, dar ştiam unde ne lăsaserăm lucrurile şi a trebuit să săpăm foarte puţin după ele. E dificil să depozitezi ce ai în casele de zăpadă, din cauza intrării foarte mici, dar să părăseşti o asemenea casă e cu totul altceva. Atunci poţi să tai ieşirea cât de mare o vrei.

Ultimul lucru care trebuie făcut când pleci dintr-o casă de zăpadă e să intri şi să-ţi faci nevoile. Eşti astfel protejat şi de vânturile reci şi de câini, pentru că nimic nu-i e mai drag unui câine eschimos decât excrementele umane proaspete. De fapt, de multe ori e necesar să te protejezi de câini cu un bici sau, dacă actul e făcut de mai mulţi oameni deodată, să se pună toţi în cerc, fiecare cu faţa în exterior. Cea mai confortabilă

metodă, bineînţeles, e să pui un băiat sau o fată să stea deasupra ta cu biciul în mână.

Câinii noştri erau odihniţi, flămânzi şi plini de energie şi au luat-o la goană peste zăpadă. Bietele animale, trăiesc numai de la o masă la alta şi au impresia că, cu cât aleargă mai repede, cu atât o să se apropie ora mesei. Dar Golful Melville e întins şi bezna îl făcea şi mai întins şi nu ştiam peste ce fel de gheaţă o să dăm. Ne-au trebuit zile întregi să traversăm un teritoriu pe care l-am fi făcut în câteva ore pe lumină. De la acea călătorie aventuroasă am mai făcut drumul de peste treizeci şi cinci de ori şi acum ştiu fiecare crăpătură şi fiecare nărav al golfului, dar prima călătorie o să mi-o amintesc mereu.

După câteva zile, câinii au obosit şi au încetinit la viteza lor normală, ceea ce nu e convenabil pentru conducătorul saniei dacă înaintează pe lângă sanie, pentru că nu poate nici să alerge, nici să meargă, ci trebuie să alerge doi paşi, să meargă unul şi tot aşa.

Deodată câinii au amuşinat zăpada şi s-au abătut într-un unghi drept de la traseu. Au început să alerge la viteză maximă şi era imposibil să-i întoarcem. Am sărit pe sanie şi am făcut tot posibilul să o ţin dreaptă. În faţă l-am văzut pe Itukusunguaq cum se luptă cu câinii să-i oprească şi în cele din urmă cum îi controlează iar. Am tras sania lângă el şi am fugit toţi trei înaintea câinilor

cu biciurile.

— Ce e? am întrebat. Un urs?

— Nu ştim, a răspuns Mitseq, dar nu-i un urs.

— Dar de ce sunt câinii aşa înnebuniţi?

— E altceva, nu ştim.

Am găsit nişte chibrituri şi am aprins unul. Am examinat zăpada şi am descoperit în faţa noastră o cărare lungă cum nu mai văzusem.

— Ce-i asta? am întrebat.

Băieţii tot nu ştiau ce aveam în faţă. Mitseq a sugerat că ar fi mai bine să ne întoarcem. Eram în afara teritoriului nostru şi poate că spiritele din această parte a lumii lăsau astfel de urme ca să-i păcălească pe călători.

De asta nu mă temeam. Apoi Itukusunguaq, cel mai bătrân şi mai experimentat dintre noi, a strigat cu toată puterea:

— *Paunguliaq!* E un rătăcitor! Sunt aici trei băieţi foarte norocoşi. E un rătăcitor!

Fără nicio altă explicaţie, amândoi băieţii au ţipat de bucurie, au sărit pe sănii şi şi-au plesnit bicele. N-aveam ce face, trebuia să fac la fel şi chiar asta am făcut, confuz şi puţin nervos. Mă gândeam că cei doi ar trebui să arate puţin respect pentru cel ce-i angajase, în loc să strige un cuvânt pe care nu-l înţelegeam şi să o ia la goană. N-aveau de unde să ştie dacă voiam şi eu sau

nu ce căutau ei.

N-am avut mult timp de gândire, câinii mei alergau ca nebunii prin beznă şi tot ce puteam face era să mă ţin de sanie. Mai apucam să văd când şi când câte ceva din cărarea pe care o luasem şi n-am zărit urme de gheare pe zăpadă, numai o adâncitură, ca şi cum cineva târâse o barcă cu vâsle cu tot pe lângă ea. Am observat şi că nu-şi schimbase niciodată cursul, indiferent de obstacole, ci trecuse direct peste dâmburile de gheaţă şi peste orice altceva. Eram complet derutat.

Cu mult efort am reuşit să-i ajung din urmă pe băieţi şi să strig la ei. Mi-au spus acelaşi lucru:

— Un *paunguliaq*! Un rătăcitor!

Pe feţele lor se citea un entuziasm dement, ca şi cum se duceau după aur.

Apoi deodată am văzut despre ce era vorba: o grămadă întunecată, aparent fără cap şi coadă. Câinii au sărit pe ea şi a trebuit să-i lovim cu bicele ca să-i alungăm. M-am apropiat şi am văzut că era o morsă uriaşă, care o luase pe gheaţă ca să găsească ape deschise.

Itukusunguaq a fost primul care şi-a scos arma şi a împuşcat bestia în cap. A murit fără să se zbată. Stăteam lângă o tonă şi jumătate de carne, o pradă cum foarte rar vezi şi una nemeritată.

Înainte să o putem tăia, trebuia să ne legăm câinii. Se

fac două găuri în gheaţă înclinate una spre alta, care se întâlnesc la fund. Hamul e trecut prin ele dintr-o parte în alta şi niciun câine din lume nu poate să se elibereze din aşa ceva.

Vremea era cât se poate de liniştită. Ne-am adus lămpile şi am făcut un foc ca să avem lumină şi apoi ne-am pregătit să tăiem morsa. Am observat că Mitseq se purta ciudat, dar era întuneric şi frig şi am crezut că ăsta e felul lui de a-şi exprima bucuria. Totuşi, a rămas mai în spate şi a aşteptat.

— Hai să ne grăbim şi s-o tăiem. Haide, haide!

N-am bănuit nicio şmecherie, aşa că mi-am înfipt cuţitul în animal. Am auzit un strigăt şi un râs hârâit. Mitseq a sărit, m-a prins de braţe şi a rânjit. Tot nu înţelegeam, dar până la urmă mi-au explicat. Pentru că înfipsesem cuţitul în morsă, eram al doilea care folosea o armă împotriva bestiei şi, cum eram numai trei, aveam să primesc cea mai mică porţie.

Primii doi iau întotdeauna partea din faţă, dar primul care răneşte animalul ia capul şi intestinele. Al treilea primeşte toată partea din spate şi mai multă carne chiar decât primul. Al treilea în acest caz era Mitseq şi dădea pe din afară de încântare. Sigur, niciun eschimos nu l-ar lăsa pe un altul fără carne într-o astfel de călătorie, dar proprietatea e proprietate şi astfel avea ocazia să-mi dea şi mie din a lui – ceea ce înseamnă mult

pentru un eschimos.

Ne-am făcut tabăra acolo, ne-am îndopat cu carne, am pus restul la păstrare şi i-am lăsat pe câini să bea cât au vrut din belşugul de sânge din carcasă.

Itukusunguaq mi-a spus că un rătăcitor e visul oricărui drumeţ. *Paunguliaq* e o morsă care a fost prinsă deasupra gheţii dintr-un motiv sau altul. Morsele n-au aproape deloc gheare pe înotătoare şi trebuie să se bazeze pe nasurile lor teşite ca să-şi ţină găurile din gheaţă deschise pentru aer. Reuşesc să stea sub gheaţă doar dacă e subţire cât s-o poată sparge. În timpul iernii, multe dintre ele stau aproape de aisberguri, unde gheaţa e mereu subţire şi îşi iau hrana de pe fundul mării. Dar uneori suprafaţa se întăreşte aşa de mult, că trebuie să-şi tragă trupurile imense deasupra gheţii ca să meargă spre un loc de iernat mai avantajos. Morsele au un instinct incredibil să simtă apele deschise, dar uneori pot să selecteze ruta greşită, cum făcuse şi morsa noastră. Dar indiferent ce direcţie alege, se ţine de ea şi nu lasă niciun obstacol să o abată din drum. Se leagănă cumva şi se împinge înainte, deşi metoda ei de locomoţie e un handicap masiv la suprafaţă. Deseori trebuie să se oprească şi să doarmă pe drum, dar frigul nu pare să o deranjeze prea mult. Înotătoarele din spate şi din faţă ale animalului erau îngheţate rău şi stratul de grăsime de sub piele era

neobişnuit de subţire. N-avea absolut nimic în stomac – biata morsă era evident de mult pe drumuri.

Era mare şi ne-a ieşit în cale chiar când trebuia. Am fost nevoiţi să lăsăm carnea fără să putem fi siguri că n-o s-o găsească vreun urs înainte să ne întoarcem, dar am pus-o grămadă şi am înfipt un harpon în mijlocul grămezii. Iar de vârful harponului am agăţat un snop de fân luat din cizmele noastre ca să fluture în vânt şi să ţină vulpile la distanţă.

9

Mai aveam multe zile până să ajungem pe teritoriul danez şi pe ultimii kilometri am urmat dâre lăsate de săniile băştinaşilor. Am salutat aceste urme cu bucuria cu care Columb a salutat primele păsări şi crenguţele care pluteau pe apă când se apropia de America.

Dar trebuia să fim prudenţi. Niciunui dintre noi nu mai fusese pe-acolo. Mitseq şi părinţii lui merseseră spre sud cu mulţi ani în urmă şi intenţionaseră să meargă până la capăt, dar când familia lui a ajuns la primele aşezări, au descoperit că băştinaşii erau nişte cerşetori aşa neruşinaţi, că au rămas fără materialele pentru comerţ cu mult înainte să ajungă la destinaţie. Au trebuit să se întoarcă şi să se ducă acasă cu mâinile goale. Oricum, Mitseq aflase destule despre traseu –

când eschimoşii îşi dau unii altora informaţii, nu omit nimic – şi era convins că poate să ne ghideze spre Ituisalik, primul sat eschimos aflat sub stăpânire daneză.

Şi a făcut-o. A citit urmele lăsate de sănii şi a aflat că săniile lor erau mici şi prea puţin încărcate. Putea să spună că îşi ţineau câinii în hamuri scurte, că erau hrăniţi cu peşte şi că biciurile erau scurte, făcute din fâşii de piele groase şi grele. Mai târziu am învăţat cum să citesc urmele, dar pe atunci astfel de informaţii mi se păreau miraculoase.

Într-un sfârşit, multe urme se întâlneau pe ceva ce putea fi numit un drum şi câinii s-au entuziasmat şi au luat-o la fugă. Am sărit în sănii şi am pocnit din bice ca să prindem viteză pe ultima sută de metri. Voiam să facem impresie când intram în localitate. Auzeam deja câinii satului urlându-şi neîncrederea. Băştinaşii fuseseră avertizaţi şi am văzut doi băieţi ţâşnind dinspre amurg ca din puşcă. Erau Kale şi Isak, tinerii fii ai marelui Itué, numit şi Simon Vânătorul de Urşi de către toţi danezii.

Au ieşit şi alţi bărbaţi, femei şi copii şi ne-am oprit să-i salutăm. Mitseq şi Itukusunguaq erau jenaţi de obiceiul de a-şi scoate mănuşa şi de a întinde mâna dreaptă în semn de salut. Îmi spuseseră deja asta şi Mitseq îmi explicase că era un obicei menit să indice că,

dacă mâna dreaptă e obosită, străinii te ajutau sprijinind-o.

Totuşi, părea ciudat. Şi eu aproape că uitasem de acest obicei. Vorbeam normal cu toată lumea şi, deodată, dinspre ţărm s-a auzit o voce puternică:

— Staţi! Opriţi-vă şi ascultaţi-l pe cel care vă vorbeşte! Acesta e un ţinut din proprietatea Regelui şi el mi-a ordonat să stau aici şi să văd cine intră pe teritoriul său regal. Nimeni nu poate să intre cu câini decât dacă a citit acest document şi a răspuns cu da.

Cel care vorbise era Itué, celebrul conducător al celui mai nordic teritoriu al Danemarcei. Nu ştia să citească, dar pentru că a văzut un alb printre cei care veniseră, a adus un felinar cu o lumânare în el şi mi-a spus să citesc hârtia pe care mi-a înmânat-o. Deşi aproape ştearsă, încă se mai putea descifra scrisul şi l-am întrebat dacă nu se poate să aştept până îmi leg câinii şi pe urmă vin în casa lui. Knud Rasmussen mă învăţase să procedez aşa, pentru că îi permitea lui Itué să-şi demonstreze autoritatea.

— A, nu! A, nu! mi-a răspuns. Această ţară e condusă de doi bărbaţi – Regele şi cu mine! Şi niciunui dintre noi n-o să-ţi permitem să stai aici până nu citeşti documentul şi răspunzi cu da. Şi trebuie s-o spui clar şi răspicat!

M-am uitat la hârtie. Textul era scris în daneză şi

engleză şi era doar un avertisment să nu fie aduşi în teritoriu câini bolnavi sau eschimoşi cu boli venerice ori contagioase.

M-am uitat pe document cu atenţie şi i l-am dat înapoi lui Itué.

— Da! am strigat ca un tunet. Sunt omul tău. Mă voi supune.

Ca şi cum acestea ar fi fost cuvintele magice ale Sultanului din Bagdad, comportamentul lui Itué s-a schimbat. Pe faţa lui puternică, aspră, a apărut un zâmbet larg şi şi-a scos mănuşa. Mi-a strâns mâna de parcă eram prieteni de-o viaţă separaţi ani de zile.

— Bănuiesc că tu eşti Peterssuaq, mi-a zis. Ştim de tine şi eşti prietenul nostru! Kunuk (Knud Rasmussen) s-a întors, am auzit, şi te-a adus şi pe tine. Eşti de-al nostru, deci!

I-am vizitat casa, o colibă mică, dar foarte curată, cu interior văruit şi o laviţă acoperită de perne din puf. Era evident că Itué şi familia lui erau deasupra celorlalţi, nu foloseau piei şi blănuri pentru confort şi ornamente. Pe un raft erau câteva căni colorate şi alte brizbrizuri, iar pe pereţi puteai vedea tablouri cu motive religioase.

Ne-au întâmpinat nevasta lui Itué, o femeie suplă şi îngrijită care a venit cu tot familionul. Aveau un aer de prosperitate pe care nu-l mai observasem la niciunui

dintre băştinaşi. Vorbirea lor era colorată cu un accent nefamiliar urechilor noastre şi am avut probleme să-i înţelegem la început, dar ne-am înţeles de minune.

Itué ne-a anunţat că n-aveam voie să ne lăsăm câinii nepăziţi şi i-a delegat pe fiii săi ca paznici. Era o treabă plătită, bineînţeles, şi, ca majoritatea oamenilor de afaceri, credea că rudele sale sunt mai potrivite să facă treaba decât oricine altcineva.

Ne-a convins şi că o să avem nevoie de un ghid pentru restul drumului până la Tassiussak şi nimeni altul decât Itué în persoană avea să ne ghideze. Era o gazdă excelentă, dar s-a plâns amar toată seara că n-are cafea să ne ofere şi că nici el n-avusese toată săptămâna. În cele din urmă i-am dăruit o parte din cafeaua noastră şi el a văzut în venirea noastră bunăvoinţa lui Dumnezeu, la care se tot rugase de când rămăsese fără cafea.

Numai trei familii trăiau în această comunitate şi celelalte două locuiau în case chiar mai mici decât a lui Itué. El era desigur bărbatul de vază al comunităţii, dar mai era unul care-i făcea concurenţă, Pele. Pele nu se remarca prin forţă, dar avea o importanţă colosală în acel district danez nordic pentru că ştia să citească. O abilitate care-l făcea şi preot şi învăţător. Pentru aceste calităţi primea un salariu frumos, treizeci şi şase de coroane pe an, şi, mai mult, era purtătorul de cuvânt al

lui Dumnezeu în această parte a lumii. În fiecare duminică i se oferea privilegiul de a informa pe toată lumea ce nu i-a plăcut lui şi lui Dumnezeu. În timpul predicilor mai scăpa şi mici plângeri personale – poate că nu toată lumea din comunitate s-a purtat ca Isus şi nu şi-a împărţit vânatul cu toţi ceilalţi, adică şi cu preotul. Uneori, câte un membru al comunităţii pe care-l beştelise încerca să discute problema personal cu Pele după predică, dar el se ţinea tare pe poziţie şi remarca arogant că mesajul său a venit direct de la Atotputernicul Dumnezeu şi cine ar îndrăzni să conteste cu atâta meschinărie Cuvântul Domnului?

De parcă n-ar fi fost de-ajuns atâta importanţă pentru un singur om, Pele mai era şi cititorul oficial de scrisori al întregii regiuni şi odată, când în comunitate a apărut un străin care s-a lăudat că şi el poate să citească scrisori – a şi făcut-o de două ori fără să-l consulte pe Pele – trimisul Domnului l-a exilat pentru obrăznicie.

Nevasta lui Pele era o femeie mai în vârstă, oarbă, sora soţiei lui Itué. Înainte să se căsătorească, marele Itué a trebuit s-o întreţină. Dar a reuşit să scape de povară ordonându-i lui Pele, care era nepotul său, să se însoare cu ea. Se spune că Pele s-a împotrivit cu ardoare, dar n-a avut de ales. Cuplul avea trei fete mici şi acum trăiau foarte fericiţi împreună. Era uimitoare uşurinţa cu care bătrâna oarbă cosea şi curăţa piei.

Viguroşii băştinaşi din nord erau obişnuiţi cu mai multă mâncare decât le ofereau aceşti sudişti. Se servea *kruaq,* carne şi untură îngheţată de narval, dar nu era aproape niciun fel de untură pe carne, care era tăiată în bucăţele cu cuţitul unei femei, mânuit de unul dintre fii. Şi apoi, ceea ce ni s-a părut incredibil, cea mai mare porţie din carne a fost scoasă iar din casă. Mai târziu Mitseq şi Itukusunguaq aveau să-şi amintească de asta ca de cea mai ciudată experienţă a vieţii lor.

Sudicii erau şi buni competitori la jocuri de interior şi cei doi fraţi din nord pierdeau invariabil. Până când am fost gata de plecare, am rămas fără tutun, cuţite sau accesorii mici.

Şi nici n-am dormit prea confortabil. Laviţele erau mai scurte decât ale noastre şi, cum sunt foarte înalt[2], capul îmi ieşea afară, chiar dacă mă ghemuiam ca o pisică. Sub nasul meu era containerul uriaş cu urina familiei – un indiciu clar al bogăţiei şi influenţei – şi putoarea avea aroma aia specifică de amoniac. Spre dimineaţă ochii mă usturau groaznic şi am fost încântat să ne pornim devreme, ca să ajungem la Tassiussak în aceeaşi seară.

Ne-am oprit să mâncăm la fratele lui Itué, Markus, care trăia singur cu soţia şi copiii lui departe de orice

---

[2] Peter Freuchen avea 2 metri (n. red.).

aşezare. Şi familia lui Markus i-a lăsat pe băieţii mei fără o grămadă de bunuri şi am ştiut că dacă nu ne grăbim, o să fie în curând cheliţi de tot.

Am mers printr-un peisaj impresionant, pe o vale lungă între munţi înalţi cu milioane de păsări. Dar s-a întunecat încet şi norii s-au întins pe tot cerul. Itué se temea că n-o să reuşim să ajungem la Tassiussak dacă n-o să poată vedea luna, deoarece curentul e imprevizibil acolo şi mişcă gheaţa în feluri derutante. O să trebuiască, ne-a zis, să ne oprim fie la Solo în Sarfak, fie la Abel în Saitoq. Cum nu-l ştiam pe niciunui dintre ei, nu-mi păsa unde oprim.

Am ajuns la Sarfak cu bine, deşi curentul a mers aproape de ţărm şi, cum am fost ultimul care a traversat pasajul, abia am reuşit să trec şi toată gheaţa a dispărut în spatele meu.

Sarfak era într-o stare de agitaţie neobişnuită. Sosirea unor vizitatori într-o comunitate de patru sau cinci case e întotdeauna un eveniment entuziasmant, dar noi am ajuns într-un moment foarte special. Solo însuşi ne-a explicat după ce ne-am legat câinii:

— Avem alegeri importante. Regele ne-a ordonat să le ţinem azi, aşa că nu pot să amân pe mâine şi să vă tratez aşa cum se cuvine.

Au fost primele alegeri adevărate ţinute în Groenlanda daneză. Noua lege le-a dat băştinaşilor

dreptul să voteze pentru membrii consiliului comunal şi cum erau primele alegeri, aveau un aer deosebit de solemn. Mă considerau un om foarte inteligent pentru că ştiam să citesc şi Solo m-a rugat să-i ajut şi să supraveghez desfăşurarea evenimentului.

Sarfak, cu cele cinci case ale lui, era o comunitate destul de importantă şi avea dreptul să selecteze un membru al consiliului. Mai sus în nord, la Ituisalik şi în alte aşezări similare, patru sate îşi uniseră forţele ca să-şi aleagă un reprezentant. Cum Itué era cel mai puternic om din district, l-a postat pe fratele său Markus în post fără nicio problemă. Mai la sud însă, deci într-un loc mai civilizat, Sarfak avea o altă problemă, mai ales că votul trebuia să se desfăşoare într-un secret absolut.

Vânătorii nu prea ştiau ce trebuie să facă membrii unui consiliu. Ştiau doar că postul nu era plătit şi că membrii aveau doar dreptul la echivalentul a zece cenţi pe masă în fiecare lună în ziua consiliului. Cum deseori le lua câteva zile să călătorească dintr-o parte în alta, sigur că vânătorii au hotărât cât se poate de înţelept să nu-şi piardă timpul cu legiferarea. Dar Regele se pronunţase şi cineva trebuia să fie ales.

În Sarfak era însă un bărbat ideal pentru post – Abelat. Fusese un mare vânător, dar acum era bătrân şi de prisos. Genunchii îi erau slăbiţi şi ochii nu mai

vedeau să vâneze. Uneori se ducea la plasele întinse pentru foci şi prindea câte una, dar trăia în general din mila rudelor, aşa că a fost sfătuit să devină membru al consiliului.

Abelat n-avea nici talente politice şi nici ambiţii, dar a fost forţat s-o ia în direcţia asta. Fiul său, Gaba, îl întreţinea şi Gaba s-a gândit că ar fi un bun pretext de a scăpa de el câteva zile pe lună. Abelat a plâns şi a protestat, dar ştia prea bine că n-are ce face, pentru că era bătrân şi obişnuit de-acum să se supună voinţei altora.

Aşa că Abelat a candidat pentru un post în consiliu. Ca să fie şi mai clar, nu i s-a permis nimănui să candideze împotriva lui. Dar era nevoie de cinci votanţi, fără Abelat, şi era uşor de prevăzut că se va instala confuzia în ciuda tuturor măsurilor de precauţie. Mai ales pentru că era imposibil să se încalce litera legii, care spunea că votul e secret.

Casa lui Solo era cea mai mare şi astfel cea mai demnă de o astfel de onoare nemaipomenită. Am intrat şi am căutat conspiratori, deşi cine şi cum s-ar fi putut ascunde acolo n-am înţeles, fiindcă era o singură cameră fără mobilă, fără tapiţerii şi fără alcovuri.

După ce ne-am asigurat că totul e cum ar trebui să fie, am ieşit afară şi Solo, marele vânător al locului, care avea astfel toate privilegiile, s-a pregătit să intre în

cabina de vot. O problemă neprevăzută s-a ivit pe loc. Legea spunea că alegătorii trebuiau să scrie numele candidatului lor preferat, însă numai doi dintre votanţi erau în stare să facă asta. Fiind un singur candidat, eu am propus următoarea soluţie: votanţii să facă o cruce şi mai târziu aveam să traduc eu aceste cruci în numele „Abelat" respectând astfel legea.

Solo şi-a şters mâinile cu grijă, a luat o cutie de chibrituri şi s-a strecurat prin tunel în casă să-şi facă datoria faţă de rege şi ţară. Înăuntru a aprins o lumânare, a votat cu creionul şi hârtia care i-au fost date, a stins lumânarea şi a ieşit. Ceilalţi l-au urmat unul câte unul şi fiecare s-a întors înfierbântat şi entuziasmat de ceremonie. În cele din urmă, după ce şi-au îndeplinit toţi datoria, Solo a repetat de trei ori tare – conform prevederilor legii: „Mai vrea cineva să voteze?"

Nu mai era cine să răspundă, aşa că alegerile au fost declarate încheiate, am intrat şi am descoperit două nume şi trei cruci. Abelat fusese ales în unanimitate!

Surprinzătorul rezultat a fost salutat cu strigăte de încântare şi ni s-a spus că, în onoarea acestei zile, Solo o să sărbătorească şi o să pună de cafea. Itué era foarte mulţumit şi mi-a spus mai târziu că, după ce văzuse tot spectacolul, regretase foarte mult că nu ţinuse o sesiune de alegeri şi la el acasă. La anul aşa o să facă, ştia cum.

Toată lumea de la petrecere era fericită, mai puţin Abelat, noul consilier ales. A refuzat să bea cafea şi a plâns, pentru că se gândea că nu ştie cum să se poarte la şedinţe şi nu ştie să citească legile vechi, cu atât mai puţin să scrie unele noi.

Deşi, dintre toţi oamenii pe care i-am văzut vreodată, Solo semăna cel mai mult cu un porc, era prietenos şi ospitalier. A întrebat dacă avem de gând să contribuim la sărbătoare cu mâncarea despre care i-a vorbit Itué şi noi am scos la înaintare, fără prea mare convingere, nişte carne de urs îngheţată.

A doua zi, vremea tot proastă era, dar eu am insistat să încercăm să ajungem cât mai departe posibil. Am ajuns la Saitoq, unde trăia cel mai faimos vânător din district. Îl chema Abel şi era într-adevăr la nivelul reputaţiei sale. Un bărbat aspru, urât, era tot numai râsete şi se purta cu o demnitate naturală, elegantă. Nu m-a lăsat să leg câinii.

— O să aibă grijă băieţii mei, mi-a spus.

Casa lui era mare şi extrem de curată. Nevastă-sa, Tippo, nu era vreo frumuseţe – faţa îi era la fel de plată precum corpul, dar era vioaie şi eficientă şi ştiam de-acum cât de important e pentru un vânător să aibă o nevastă isteaţă. Cuplul avea patru fiice şi pentru că veniserăm noi, toate erau îmbrăcate în cele mai bune *anorakuri* şi cei mai eleganţi pantaloni şi *kamiki* pe care

le-am văzut. Astfel de fineţuri sunt greu de obţinut în ţinutul arctic şi cer multă abilitate şi răbdare să fie făcute. Cu familia mai locuia şi o mătuşă bătrână a vânătorului şi era la fel de respectată ca nevasta. Era evident în parte responsabilă pentru bogăţia casei.

Ni s-a servit cafea şi pâine coaptă într-o oală deasupra lămpii cu untură. Era foarte bună. Aluatul e frământat şi lăsat să crească aşa cum se face peste tot. Apoi e pus într-o oală acoperită şi atârnat deasupra flăcărilor ore în şir. După ce e copt bine pe o parte, e scos din oală, întors şi pus iar în oală. După alte două ore, pâinea e coaptă şi e delicioasă ca o prăjitură, fără nicio crustă.

Am dormit în casa lui Abel şi mi s-a povestit marele eveniment al zilei precedente – alegerile, bineînţeles. Se pare că se încălcase procedura la un moment dat şi au fost nevoiţi să repete alegerile. Unul dintre alegători a intrat în cabină să voteze şi n-a mai ieşit. Toţi au aşteptat şi-au aşteptat, vrând să-i dea omului destul timp şi să nu grăbească lucrurile. Dar după câteva ore, s-au gândit că importanţa votului l-a sleit de puteri şi ceilalţi au intrat să vadă ce se întâmplase. L-au găsit pe alegător adormit. Bineînţeles c-a fost nevoie să se organizeze alte alegeri fiindcă secretul votului fusese încălcat.

Pe consilierul ales îl chema Gaba. Mi-a venit greu să

disting între diverşi Gaba la început. Mai târziu am aflat că, în urmă cu nişte ani, un mare om pe nume Gaba părăsise acest pământ, deşi prin diferite semne imposibil de ignorat era evident că Gaba nu era cu totul absent, şi, ca să-i facă plăcere spiritului, toţi băieţii care s-au născut timp de zece ani au primit numele Gaba. În Kook erau cinci oameni cu acelaşi nume. Li se spunea Gabassuaq (Marele Gaba), Gabalark (Gaba cel Rău), Gabakasik (Bietul Gaba cel Mic), Gaba Parkringasok (Gaba cel Palid), Gaba Angmaglortok (Gaba cel Gras şi Rotund) şi aşa mai departe.

Abel mi-a adus sacul de dormit şi m-a lăsat să dorm pe podea, care era mult mai confortabilă. Am privit cum se pregătea toată casa de somn şi am văzut că femeile purtau cămăşi de un alb imaculat. Urina ca înălbitor poate că nu se potriveşte cu ideile noastre despre igienă, dar e excelentă pentru spălarea hainelor. Pe timpul nopţii am urmărit şi contribuţiile la găleata imensă pentru urină lăsată în mijlocul încăperii. Se ridicau câte unul, doi deodată şi mai îmbogăţeau lichidul preţios pentru spălat şi argăsit.

Dimineaţă, m-a trezit mireasma cafelei negre aburinde. Itué băuse deja două căni şi mi-am luat-o pe a mea în sacul de dormit. În acea parte a Groenlandei, gazda dă şi o farfurioară la cană, iar eticheta cere să fie umplută vârf, să se verse cafeaua în farfurioară. De

fapt, după standardele eschimoşilor, cafeaua trebuie sorbită mai degrabă din farfurioară decât din cană. Se ţine farfurioara cu trei degete pe dedesubt şi se toarnă câte puţină cafea în ea. Zahărul e candel, deci tare şi nu e pus în cană, ci se ţine în gură ca o bomboană. La petreceri sunt admiraţi cei care au dexteritate la sorbitul cafelei, la suptul zahărului şi la discutarea ultimelor scandaluri, toate în acelaşi timp.

Abel s-a hotărât să ne urmeze la Tassiussak chiar dacă vremea nu era favorabilă şi Itué mi-a spus că Abel ajungea întotdeauna unde-şi propunea.

Norii atârnau la mică înălţime în jurul măreţului munte Nulok şi gheaţa nu arăta prea îmbietor, dar Abel ştia cum să evite cele mai rele locuri. În această parte a Groenlandei, pentru că sunt multe insule, gheaţa e foarte rea. Mareea vine şi pleacă cu atâta forţă, că poate să uzeze repede gheaţa de dedesubt. Vânătorii folosesc hamuri scurte la câini ca să poată întoarce săniile repede. Noi cu hamurile noastre lungi eram în dezavantaj, pentru că animalele aleargă întotdeauna în urmele de sanie din faţa lor. Săniile noastre intrau deseori pe gheaţă rea la curbele mai strânse şi o crăpau. Dar Abel s-a dovedit a fi un ghid expert şi a preluat comanda de la Itué, care n-ar fi permis asta nimănui altcuiva. O dată am căzut în apă, dar era atât de rece, că a îngheţat înainte să-mi pătrundă prin hainele din

blană.

După câteva ore, am ajuns la un punct de unde vedeam Tassiussak de sus. Un roi de băştinaşi a năvălit să ne întâmpine. Erau şase sau şapte case şi luminile lor dădeau impresia că e un oraş măricel. Băieţii mei, Mitseq şi Itukusunguaq, erau impresionaţi.

Am fost întrebaţi despre drum şi un băştinaş înalt ne-a întrebat de „compatrioţii" săi din nord. El era Tobias, învăţătorul şi vocea lui îi trăda demnitatea. Fusese şcolit departe în sud, în Godthaab, capitala Groenlandei, şi obţinuse o diplomă de la liceul de-acolo. După ce am vorbit câteva momente, mi-a sugerat că ar fi bine să merg la punctul de negoţ, fiindcă Nabaja – domnul Nielsen – ştia că venim şi soţia lui sigur avea cafea pregătită pentru noi.

10

Cunoscându-l pe Nielsen, am creat o legătură cu o familie care avea să fie gazda noastră în decursul multor ierni viitoare. Am luat casa în primire de parcă ar fi fost a noastră şi am umplut-o până la refuz cu prieteni de-ai noştri. Dar niciodată n-am văzut altceva decât zâmbete pe feţele lor şi nici n-am simţit altceva decât o plăcere imensă să ne primească.

Nielsen era căsătorit cu o femeie metisă, Dorte, o

persoană extrem de deşteaptă. Aveau împreună patru copii grozavi care au devenit ca fraţii şi surorile pentru noi. Ni s-a dat cafea şi o prăjitură mai bună decât orice prăjitură pe care o mâncasem vreodată sau pe care am mâncat-o de-atunci. Ce mâncare putea să facă doamna Nielsen! Mi s-a dat a doua cameră numai pentru mine, Nielsen mi-a dat corespondenţa şi eram în paradis.

Seara au dat un bal în cinstea mea. Cea mai mare cameră era plină ochi cu localnici şi un membru ingenios al tribului cânta la acordeon. Pentru dansatori a fost lăsat numai un spaţiu mic, cât podeaua unui club de noapte, dar s-au simţit extraordinar. Toată lumea era pregătită pentru aglomeraţie şi nimeni nu purta rochii fragile pe care să calci şi să se rupă. Fetele râdeau şi ţipau de încântare, dar băieţii mei erau foarte jenaţi. Nu mai fuseseră niciodată martori la aşa o sărbătoare şi şi-au dat seama că erau prea novici ca să critice ceva. Dar n-a fost chip să-i conving să ia parte la un dezmăţ neruşinat cum era să ţopăi pe podea cu o fată.

— Mai ales că nu ştiu pe care să o iau după ce se termină dansul şi unde! Noi ne jucăm cu femeile numai pe întuneric, când oamenii pot să audă, dar nu şi să vadă, a spus Itukusunguaq.

Am fost serviţi cu cafea şi biscuiţi. Nielsen stătea în casă şi se plictisea. Zilele lui de dansat trecuseră, mi-a zis el, şi rar mai intra în sala de bal să-şi salute soţia şi

pe nevasta învăţătorului. Dar după câteva ore rezistenţa i s-a topit, s-a dus la un dulăpior şi s-a întors cu o sticlă de gin. A luat un gât ca să se asigure pe el şi să-i asigure şi pe ceilalţi că nu e otravă, apoi, ca să fie şi mai sigur, a mai tras o duşcă rapidă. După aceea a început să se vânture încolo şi-ncoace pe ringul de dans cu un pahar într-o mână şi o sticlă în cealaltă. Când vedea pe câte cineva de care-i plăcea, se oprea şi-i turna norocosului un pahar. Tobias a fost primul. Au urmat Abel şi Itué şi apoi alţi câţiva. Ceilalţi se uitau cu jind la sticlă şi unul mai curajos i-a cerut umil. *„Nabaja'"* i-a spus el şi cu asta basta.

Nielsen s-a întors spre el şi i-a explicat ceva despre un împrumut neachitat. Când avea să fie plătit, aveau să poată bea şi un pahar împreună la ocazii.

Am dansat până când mi s-a făcut bluza leoarcă şi au început să mă usture picioarele. Fiica lui Nabaja, Jacobine, chiţăia de încântare şi era aşa delirant de fericită, că m-a sărutat pentru că fusesem cauza evenimentului. Era şi un Gaba pe acolo. Era singurul om din Tassiussak care trăia din mila bisericii pe care o primea sub formă de secară şi untură. În seara asta uitase de nefericirea lui şi nu se mai dezlipea de ringul de dans, aluneca şi ţopăia de parcă nu mai făcuse niciodată altceva. A primit două porţii de biscuiţi şi cafea, pentru că i-am dat-o şi pe-a mea. Când a trecut

Nabaja cu sticla nu s-a citit nicio dezamăgire în ochii lui – visa numai la mâncare. Era seara lui, la fel cum era şi a mea.

Ora zece era ora de culcare a lui Nabaja şi a avut un pretext foarte eficient să pună capăt petrecerii. Nu s-a dus la fiecare să-i spună că gazdei îi pare rău că trebuie să plece, doar a stat în mijlocul camerei şi a ridicat o mână. N-a scos un cuvânt, dar oaspeţii au şters-o ca găinile în faţa vulpii. Ultimul care a tulit-o a fost Gaba cel Sărac, care voia să mai mănânce ceva cât mai putea.

Am ieşit cu Nabaja afară şi ne-am plimbat prin faţa casei lui. Se plimba aşa ore în şir în fiecare zi, ca un leu în cuşcă. Mi-a sugerat să rămânem afară o vreme, cât timp ne făcea nevastă-sa nişte cafea adevărată şi, oricum, trebuia să se mai aerisească şi casa. Când dansează în hainele lor groase, băştinaşii transpiră şi asta intensifică mirosul de urină din pantaloni şi cizme. Geamurile casei erau sigilate pentru iarnă şi aerul proaspăt putea intra numai prin uşă.

Nielsen a încercat să mă înveţe cum să mă port cu băştinaşii.

— Dacă tot o să stai aici mulţi ani, ai face bine să profiţi de experienţa mea, mi-a zis el.

Nevastă-sa n-arunca niciodată zaţul. Îl ţinea îngheţat în afara casei şi îl mai folosea o dată să le facă negustorilor cafea. Li se părea minunată şi aduceau

deseori câte o bucată de carne sau o pasăre ca să-şi exprime aprecierea.

Şi nici după ce le făcea cafeaua negustorilor nu arunca zaţul, îl refolosea pentru petreceri şi baluri. Între timp, bineînţeles, iar îl îngheţase. Dar încălzit şi cu un vârf de sare era splendid pentru dansatori. După a treia fierbere, îl dădea unor femei sărmane, care îl mai foloseau de câteva ori sau îl mâncau cu lingura ori îl mestecau ca pe tutun.

Groenlanda te învaţă să fii econom.

Am dormit până târziu a doua zi dimineaţă şi pe urmă am ieşit afară să-i văd pe băştinaşi cum fac negoţ. Metodele lor erau diferite de cele ale eschimoşilor din Smith Sound, care sunt răspândiţi pe un teritoriu imens. La sud de Golful Melville sunt grupaţi toţi în aşezări, rar călătoresc departe şi îşi trag venitul în principal din untură şi piei de focă, pentru că nu au peşte sau blănuri de vulpe să vândă. Cumpără provizii numai pentru o zi sau două şi vor musai cafea înainte de orice.

Boabele le iau crude şi le coc ei. Ca să-i ţină mai mult, eschimoşii le amestecă cu orez sau orz. Această formă de cafea aproape că îi transformă în nişte dependenţi. Când rămân fără, spun că se simt mai rău decât dacă ar fi înfometaţi.

Băştinaşii cumpără cantităţi mici de cafea odată şi

negustorii trebuie să se bazeze pe acurateţea cântarelor lor. Cumpără cafeaua în saci de o sută de kilograme, dar o vând la uncie. Şi dacă vând cu o boabă mai mult la fiecare uncie, pierd aproape un kilogram la fiecare sac.

Magazinul lui Nielsen conţinea un număr de obiecte precum cămăşi de lână, oale şi tigăi bune, care îi fascinau teribil pe băieţii mei. Mai erau şi multe cuţite, tutun, zahăr, ceai şi chibrituri. Mitseq şi Itukusunguaq erau înnebuniţi să-şi satisfacă toate dorinţele, dar i-am avertizat să-şi ascundă bunurile când ne pornim spre casă, altfel o să li se ceară tot. Aşa că şi-au împachetat bunurile în cutii şi le-au bătut în cuie ca să nu fie tentaţi să le deschidă şi să se laude cu trofeele lor. Eu am luat mai mult chibrituri, pentru că ori uitaserăm să luăm o cantitate suficientă cu noi, ori se întorseseră în Danemarca cu vaporul.

11

Ne-am lăsat câinii să se odihnească câteva zile, noi ne-am desfătat cât am mai putut şi ne-am luat la revedere de la familia Nielsen la o ultimă ceaşcă de cafea. Vremea era bună, gheaţa mult mai primitoare şi ştiam că putem să ne întoarcem în grabă la Thule, fără să ne oprim până la Ituisalik.

L-am găsit pe Itué în mijlocul unei mari tragedii. Se întorsese acasă în ziua de după sosirea noastră în Tassiussak luând cu el şapte kilograme de cafea. Acum, după numai o săptămână, nu mai avea pic de cafea. Şi-a cerut scuze foarte umil, aşa că i-am plătit pentru călătoria de anul viitor spre Tassiussak. Dacă n-aş fi făcut-o, n-ar fi avut de unde cumpăra mai multă cafea până nu apăreau iar focile pe gheaţă şi ar fi avut iarăşi untură şi piei pentru comerţ.

Fiul său Kale, un tânăr grozav, şi fiul lui Markus, Tobias, s-au gândit că ar fi distractiv să ne urmeze câteva zile în drumul nostru spre nord. Ştiam că motivul lor era altul decât distracţia. Auziseră de rezerva noastră de carne de morsă şi voiau o parte din ea. Voiau şi un urs şi se aşteptau să-l împărţim cu ei dacă omoram unul. Dar ei nu-şi împărţeau niciodată porţiile. Nu tăiau pielea pentru pantaloni, o vindeau întreagă negustorului.

N-aveam deloc chef să vină cu noi, dar nu puteam să spunem nu, nu voiam o reputaţie proastă. Spre deosebire de ai noştri, eschimoşii mai la sud de Golful Melville sunt nişte cerşetori oribili, îşi umplu cănile cu zahăr, mănâncă tot ce prind şi au nişte obiceiuri de campare abominabile. Cel mai rău lucru la ei, probabil, e că nu-şi leagă niciodată câinii noaptea; şi, cum câinii ăştia n-au dinţii piliţi, rod hamurile. Sforile noastre din

piele de focă le plăceau în mod deosebit fiindcă nu fuseseră argăsite în urină.

Dar erau impresionaţi de oamenii care veneau din nordul misterios în fiecare an. Am construit o casă de zăpadă şi băieţii ăştia doi n-aveau saci de dormit, dar aveau în schimb, dacă vă puteţi imagina, perne cu puf. Acestea nu sunt bune pentru dormit în case de zăpadă, bineînţeles, aşa că în loc să doarmă liniştiţi ne-au pisat la cap cu întrebări despre nord. Spuneau că nu-şi puteau imagina cum e acolo. Că visau să fie ca oamenii din nord şi din acest motiv ar fi vrut să ne urmeze atâta timp cât îi puteam suporta.

Spre deosebire de eschimoşii polari, sudiştii sunt şi mari lăudăroşi. Poate n-ar trebui să îi numesc aşa, dar lui Mitseq şi lui Itukusunguaq le era jenă de jena lor când îi auzeau debitând poveşti cu aventuri în care susţineau că avuseseră roluri eroice.

Ne plăcea de Kale, dar când ne-a întrebat de ursul pe care-l omorâserăm la venire, l-a comparat cu şirul nesfârşit de urşi împuşcaţi de el şi ne-a povestit în amănunt ce eroic a fost când a doborât primul lui urs, Itukusunguaq l-a ascultat o vreme răbdător, dar în cele din urmă politeţea lui stoică a cedat.

— Câţi urşi ai omorât la viaţa ta? l-a întrebat pe Kale.

Kale s-a gândit puţin şi apoi a spus că cinci. Pe Itukusunguaq asta l-a scos din sărite, l-a spus lui

Mitseq, rânjind:

— Măi, măi, măi, ia uite un om care a omorât cinci urşi!

— Măi, măi, a spus şi Mitseq. Poţi să-ţi imaginezi?

Sarcasmul a trecut neobservat pentru Kale, dar Itukusunguaq i-a spus într-un final dezgustat că mai bine să-şi ţină gura până când chiar o să aibă ceva cu care să se laude.

Vedeam cum atmosfera din iglu devine din ce în ce mai tensionată şi am făcut o încercare, două să o mai destind, dar degeaba. În aer plutea ostilitatea şi n-aveam destul control asupra băieţilor mei. Mitseq, tânărul mereu întreprinzător, a început prin a critica obiceiurile sudiştilor:

— Mi-e milă de minţile lor. Au uitat complet să-mi dea ceva înapoi pentru lucrurile pe care le-au cerşit de la mine.

Kale a spus că nu plătesc niciodată pentru ceea ce au acceptat ca daruri, dar Mitseq i-a răspuns că n-a acceptat ceva de la ei fără să-l plătească scump.

Am încercat să le explic că sunt obiceiuri şi obiceiuri, dar şi Mitseq şi Itukusunguaq au susţinut că sudiştii au cerut daruri în aşa fel încât niciun bărbat adevărat nu putea să-i refuze şi să-şi păstreze intact respectul de sine. La cum au decurs lucrurile, eram complet sleit de puteri când a adormit toată lumea.

Dar a doua zi când am ieşit din iglu, hăţurile câinilor dispăruseră. Eram scârbit şi le-am spus lui Kale şi lui Tobias să se întoarcă acasă fiindcă nu ne mai puteam permite să-i ţinem cu noi. Şi hăţurile lor fuseseră mâncate şi a trebuit să le facem altele din firele noastre de la harpoane ca să scăpăm de ei. Nefericiţii ne-au rugat să le dăm până şi resturile pe care voiam să le aruncăm. Asta l-a dezgustat şi mai mult pe Mitseq.

— Dacă câinii mei ar trebui să alerge în hăţuri făcute de altcineva, aş prefera să fie toţi morţi şi să nu-mi mai ridic biciul vreodată, a spus el.

În cele din urmă, am rămas singuri şi am fost încântaţi să-i vedem pe Kale şi Tobias dispărând în ceaţa joasă spre sud. Bine că am scăpat de ei, pentru că după o oră am văzut un urs şi l-am omorât. Dacă ar fi fost cu noi ar fi primit şi ei porţii şi în mod sigur ne-ar fi cerut şi blana. Şi, cum a zis Mitseq, ar fi trebuit să le-o dăm ca să nu ne trezim cu reputaţia de „zgârciţi când vine vorba de blănuri de urs”, o stigmă oribilă.

Se întorcea şi lumina. Era aproape sfârşitul lui ianuarie şi am fost la fel de fericiţi să salutăm venirea zilei cum fuseserăm să vedem soarele dispărând cu luni în urmă. Într-o dimineaţă, am început să percepem culorile câinilor noştri. În timpul nopţii celei lungi, îi recunoşteam după siluetele fiecăruia, dar acum era aproape o surpriză să ne amintim că unii erau roşeaţi,

alţii negri cu alb şi pătaţi. Zi după zi, intervalul luminos s-a mărit şi a crescut în intensitate. Călătoream spre nord, sigur, dar soarele ne-a prins repede din urmă. Vremea era când bună, când rea, dar nu ne păsa, pentru că ne apropiam de casă. Am găsit carnea de morsă aproape intactă. O cercetase un urs, dar era clar că nu fusese prea înfometat.

După ce-am trecut de Capul Melville, am recunoscut reperele şi ne-am dat seama cât de proşti am fost când ne-am ales drumul la plecare. Dacă am fi văzut mai bine reperele, gheaţa rea nu ne-ar mai fi pus în pericol şi am fi evitat toate capcanele în care am căzut. Dar măcar acum aveam plăcerea de a râde de noi înşine.

La Capul York ne-am întâlnit prietenii, iar vizitatori din nord ne-au spus că Kunuk se pregătea să traverseze Ellesmere ca să vâneze boi moşeaţi şi aştepta ca eu să mă întorc şi să preiau conducerea postului în absenţa lui.

Gheaţa din jurul Capului York era excelentă şi am ajuns acasă în două zile. După ce am înconjurat Capul Athol, am văzut Umanak, muntele care domină fiordul nostru şi am ajuns acasă în mai puţin de trei ore.

Primirea pe care ne-a făcut-o Knud Rasmussen ne-a încălzit inimile. Ar fi trebuit să se facă organizator de petreceri. De fapt, nu era niciodată mai fericit decât atunci când putea să sărbătorească şi nu avea pereche

în a găsi ocazii de sărbătorit. Toţi băştinaşii au fost chemaţi, şi poveştile şi râsetele noastre s-au auzit până dimineaţa.

O faţă însă îmi lipsise din tot grupul – cea a unei fete anume. Am întrebat de ea, de fiica vitregă a lui Uvdluriark, şi toţi băştinaşii au fost uimiţi, vrând să ştie de ce. Le-am explicat că i-am adus ceva ca să mă revanşez pentru mănuşile pe care mi le făcuse. Toţi au râs pe înfundate şi mi-am dat seama că făcusem ceva ce pur şi simplu nu se face: am pomenit şi am întrebat de o fată.

Dar a doua zi am întâlnit-o în timp ce se plimba pe gheaţă cu frăţiorul ei în spate. Când m-a văzut, s-a ascuns după un dâmb. M-am dus după ea, dar a fugit repede de tot. O încetinea însă frăţiorul şi mi-a fost uşor să o ajung din urmă şi să o prind.

— De ce fugi? am întrebat-o.

— Nu ştiu.

— Ţi-e teamă de mine? Nu trebuie să-ţi fie!

— Nu, nu mi-e teamă, dar cineva mi-a spus că ai întrebat de mine de faţă cu toată lumea. Aşa că am fost jenată!

— Am uitat cum te cheamă – care e numele tău?

— Oh, sunt un nimeni, doar cea mai urâtă şi mai proastă fată din trib.

— Eu nu cred asta, dar zi-mi cum te cheamă.

— Nu ştiu.

— Vrei să zici că nu ştii cum te cheamă?

— Nu, nu mi-am auzit niciodată numele.

— E absurd. Bineînţeles că-ţi ştii numele. De ce nu mi-l spui?

— Pot să ţi-l spună alţii, dar nu e important.

— Ţi-am adus ceva, ceva ce-o să-ţi placă.

— A, nu, să nu-mi dai nimic. Dă-i cuiva care merită să primească!

Şi, cât mă gândeam eu disperat cum să-i înfrâng modestia, a făcut o mişcare bruscă şi a dispărut în beznă.

Mai târziu am încercat să-i aflu numele întrebând-o pe una dintre fetele din casa noastră. Şi ea a refuzat să mi-l spună şi mi-a explicat politicoasă:

— Te faci de râs dacă întrebi de numele unei fete tinere.

În gospodăria noastră aveam trei femei, Vivi, pe care o adusesem din sud, Arnajark, o femeie mai în vârstă, şi Aloqisaq, o femeie puternică şi rămasă de curând văduvă.

Arnajark fusese servitoarea lui Knud Rasmussen în timpul iernii trecute şi îi era total devotată. Îi era însă greu să concureze cu Vivi, care fusese botezată şi umbla cu nasul pe sus. De câte ori era exclusă dintr-o conversaţie, Vivi îşi lua cartea de psalmi şi îşi urla

credinţa din rărunchi. Putea să-i impresioneze pe băştinaşi cu acest spectacol, dar ştiinţa ei era cam şubredă când trebuia aplicată în scopuri practice.

Într-o zi, Knud Rasmussen a rugat-o pe Arnajark să numere blănurile de vulpe din pod. Vivi i-a auzit rugămintea şi a râs:

— Oamenii ăştia nu ştiu să numere deloc. Ştiu doar până la douăzeci şi sunt mai multe blănuri de-atâta.

Knud i-a zis că vorbeşte prostii şi i-a spus să se ducă să le numere ea însăşi. Vivi a încercat să scape, dar Knud n-a lăsat-o. Şi-a petrecut ore în şir în pod şi apoi a coborât să ceară hârtie şi-un creion. După multe alte ore, s-a întors cu o hârtie acoperită toată de cifre, din care nu reuşeam să înţelegem nimic. Dacă am fi avut atâtea blănuri câte calculase ea acolo, am fi fost milionari.

Knud s-a uitat peste cifre şi apoi a rugat-o pe Arnajark să se ducă şi să numere. S-a întors în jumătate de oră.

— Sunt acum patru grămezi a câte zece haine fiecare, a spus. Şi mai e o grămadă cu trei haine şi şase blănuri deoparte.

O haină înseamnă zece vulpi şi femeia aia netoată calculase cum trebuie. Chiar aveam 436 de blănuri.

Trăiam mulţumiţi în căsuţa noastră şi niciodată n-o să mai fiu aşa de fericit ca atunci. Poate că majoritatea

bărbaţilor n-ar fi îndurat izolarea, dar eu aveam tot ce-mi trebuia – prietenie, încredere şi o viaţă plină şi activă. Nu-i păcăleam pe eschimoşi, pentru că erau prietenii noştri şi veneau la noi pentru împlinirea nevoilor. Arnajark era desemnată să se ocupe de ei – sau mai degrabă se autodesemnase în acea poziţie. Vivi gătea şi era o bucătăreasă excelentă, foarte respectată.

Arnajark îşi alesese locul de lângă geam, ca să fie ea cea care „anunţă când vine un vizitator şi ne spune cine e".

Oamenii din sat ne vizitau zilnic. Când un bărbat nu-şi făcea apariţia, puteam fi siguri că e la vânătoare. Veneau străini de la mare distanţă ca să facă schimb de bunuri şi de poveşti. Stocul nostru de material pentru troc era limitat, pentru că aveam puţini bani, dar toată lumea era fericită că eram acolo, fie că aveam ceva sau nu.

— Acum suntem şi noi ca sudiştii, avem un magazin în apropiere, spuneau băştinaşii.

Unii chiar ne certau pentru preţurile noastre mici:

— Oamenii nu apreciază niciodată lucrurile pe care le pot cumpăra pe nimic.

Şi alţii au insistat să plătească mai mult decât le ceream, ca să se poată lăuda apoi cu valoarea celor cumpărate.

Bineînţeles, erau câţiva care fuseseră mai departe

spre sud şi văzuseră magazinele adevărate de după Tassiussak. Ne spuneau că dacă am fi comercianţi adevăraţi, am avea un cântar. Nu aşa făceau magazinele adevărate, cântăreau totul?

Knud, care avea întotdeauna vorbele la purtător, răspundea criticilor:

— Toate bunurile noastre au fost cântărite înainte să fie împachetate.

Ne vedeam proviziile diminuându-se şi Arnajark ne avertiza:

— Să nu vindeţi prea mult. Nu se cade ca alţii să aibă mai mult decât noi. Cum să ne mai găsim plăcerea în viaţă dacă dăm la schimb bunurile noastre preţioase doar pentru nişte vulpi, care zburdă libere prin munţi iarna şi vara.

Din punctul ei de vedere, asta era o logică bună.

Aloqisaq era cea mai puternică femeie pe care am cunoscut-o vreodată. Era, cum am zis, văduvă, dar povestea soţului ei e una dintre cele mai uimitoare pe care le-am auzit vreodată. E reală, dar m-aş mira să o creadă vreun doctor.

Agpaleq, soţul, era deja om bătrân când a avut prima lui armă. Era aşa de încântat, ca un copil, că a vrut să aibă gloanţe de diferite mărimi, „ca să păcălească arma”.

Într-o zi rece de toamnă s-a dus după caribu. A luat

doi băieţi cu el să-i aducă înapoi carnea pe care era sigur că o să pună mâna şi tot drumul s-a lăudat cu arma lui, ce bună era şi ce bine era să vânezi cu aşa ceva decât cu arcul cu săgeţi.

Au zărit doi caribu dincolo de un pârâu şi Agpaleq avea atâta încredere în arma lui, că s-a hotărât să-i omoare pe amândoi cu o singură apăsare pe trăgaci. Şi-a încărcat arma cu grijă şi apoi a lăsat un glonte mai mic pe ţeavă. Cei doi caribu stăteau unul deasupra altuia şi el era sigur că glontele cel mic o să-l nimerească pe cel de sus. I-a instruit pe băieţi să se ascundă, în timp ce el a înaintat puţin ca să-şi găsească poziţia.

A ajuns în punctul bun şi şi-a pus arma pe umăr. Nu şi-a amintit niciodată să fi tras. Dar arma i s-a declanşat în mâini şi a explodat, iar o bucată din ea a zburat înapoi, izbindu-l în partea stângă din faţă a craniului. Băieţii au alergat spre el crezând că e mort, dar el a început să se mişte şi să vorbească nebuneşte şi să ragă ca un urs. Când s-au uitat mai de aproape i-au văzut creierul pulsându-i prin rana deschisă.

N-au îndrăznit să stea cu el şi s-au dus acasă după ajutor, dar le-au găsit numai pe nevastă-sa şi încă o femeie când au ajuns. Aloqisaq şi-a împachetat cortul, cât de greu era, l-a luat în spate şi s-a dus la soţul ei.

Nu ştiu niciun bărbat care să fi putut face aşa ceva şi

numai puterea ei imensă l-a salvat.

Era încă viu şi a întrebat-o de ce a venit. Nu-şi mai amintea nimic din ce se întâmplase. Aloqisaq a pus cortul deasupra lui, pentru că încă nu îndrăznea să-l mişte pe bărbat, şi au stat acolo câteva zile, mâncând carnea pe care o adusese ea. Când au venit salvatorii să-i îngroape cadavrul, l-au găsit pe Agpaleq încă în viaţă, deşi picioarele îi îngheţaseră şi se instalase cangrena şi, ce e cel mai uimitor, o parte din creier i se scursese prin rană.

Asta mi-a fost spus şi de alţi martori, nu doar de Aloqisaq. Aceşti oameni sunt familiarizaţi cu anatomia şi sunt cu siguranţă capabili să recunoască materia cerebrală. M-au asigurat că cel puţin o ceaşcă plină de creier ieşise pe afară şi mai curăţaseră şi cu o lingură o parte. După care Aloqisaq a cusut pielea.

Recuperarea lui Agpaleq a fost înceată, dar aproape totală. Accidentul n-a produs invaliditate, doar nişte obiceiuri ciudate. Tot restul vieţii lui, Agpaleq a putut să doarmă doar câte o săptămână încontinuu şi să rămână treaz tot pe-atâta. Când adormea, era imposibil să fie trezit şi a devenit un obicei pentru vecinii lui să-i intre în casă şi să ia orice-şi doreau, inclusiv pe soţia lui. Agpaleq dormea neîntors în tot acest timp şi n-a ştiut niciodată ce glume proaste i se făceau.

Apoi a devenit incredibil de murdar, se mozolea în

ultimul hal şi nu-i păsa deloc. Înainte de accident fusese ordonat şi curat, dar după el era veşnic mânjit de untură sau sânge sau şi una şi alta. Avea mâinile jegoase, degetele de la picioare împuţite, care umpleau casa cu cea mai greţoasă duhoare. Încă mai putea să vâneze în caiacul său, pentru că-i rămăseseră călcâiele şi jumătate din talpă şi a fost încă un om util până la moarte. După moartea lui, nevastă-sa a venit la noi şi l-a adus şi pe fiul ei.

M-am întors acasă târziu în noaptea când au venit Aloqisaq şi băiatul, iar Knud mi-a sugerat să-i dau băiatului o cămaşă. Eram obosit după o zi de vânătoare de morse, dar m-am supus. Băiatul părea speriat şi stingherit şi nu scotea o vorbă. I-am spus asta lui Knud, iar el le-a tradus băştinaşilor din casă. Au murit toţi de râs şi mi s-a spus într-un final că băiatul era surdo-mut. Aloqisaq a încercat să se scuze, dar a spus că i-a descoperit handicapul abia la doi ani şi că îl iubea atât de mult, că nu se putuse convinge să-l omoare.

L-am adoptat, l-am învăţat să vorbească şi a rămas cu mine mulţi ani.

Aloqisaq fusese în expediţiile lui Peary şi învăţase să spele haine. Era nepreţuită pentru noi, fiindcă Vivi avea deja destule de făcut. Aloqisaq se descurca foarte bine la munca ei, dar într-o zi, am încercat să găsesc o pereche de izmene care-mi plăceau în mod deosebit.

Le-am căutat peste tot şi în cele din urmă am întrebat-o dacă ştie ce s-a ales de ele. Mi-a spus timidă că o să mi le aducă a doua zi. În urma unor investigaţii amănunţite, am aflat că nu le considerase destul de murdare, aşa că se hotărâse să le poarte ea ca să aibă cu adevărat un motiv să le spele.

12

Când Knud a fost în cele din urmă pregătit să plece spre Ellesmere, am hotărât să-l însoţesc o parte din drum. Cu nişte ani în urmă, Asayuk găsise boi moscaţi de-a lungul pasajului Smith Sound dintre Canada şi Groenlanda şi de atunci băştinaşii făceau drum anual până acolo după carne. Am trimis vorbă în nord şi sud că o să fim amândoi plecaţi o vreme şi ne-am pornit cu Uvdluriark, ajutorul nostru de la magazin.

Gheaţa era solidă şi am ajuns la Capul Parry în prima zi. Câinii lui Knud erau harnici, dar răi şi abia dacă putea el însuşi să se apropie de ei. Dar asta îi făcea excelenţi pentru vânarea urşilor şi pentru ţinerea la distanţă a femeilor bătrâne, pentru că dacă o femeie bătrână îţi cere să se urce pe sanie, e imposibil s-o refuzi. Poţi fi sigur că dacă faci asta, o să răspândească bârfe despre tine şi echipa ta.

În prima noapte, am dormit într-o peşteră şi a doua zi

am ajuns la Netsilik, o faimoasă comunitate arctică, în jurul căreia s-au ţesut nenumărate legende şi tradiţii. Niciun alt loc nu se poate lăuda cu atâtea crime, iar pe pietrele mari din jurul caselor se puteau vedeau urmele de tălpi ale celebrului şaman, *angakok,* care se zice că venise aici să scape de diavol, Tornarsuk. Avea atâta putere şi forţă, că tălpile lui lăsaseră acea urmă adâncă în pietre ca să vadă şi scepticii.

La Netsilik locuia bătrânul Sorqaq, despre a cărui faimă auzisem înainte să vin în Groenlanda. Fusese cândva cel mai mare vânător şi *angakok* din trib şi nu încetase niciodată să poarte pică invaziei de băştinaşi din Golful Admiralty, care aduseseră cu ei caiacul şi arcul cu săgeţi şi influenţaseră astfel viaţa oamenilor care trăiseră acolo înaintea lor. Sorqaq n-adoptase niciodată noile metode şi în consecinţă nou-veniţii îi uzurpaseră mare parte din glorie. Încă era cel mai bun crescător de câini din trib şi se lăuda cu un echipaj de câini negri care n-avea egal. Asta îi uşurase trecerea spre bătrâneţe şi nu se mai plângea.

Când am ajuns la Netsilik, nu se simţea prea bine. Plecase cu nişte tineri într-o excursie lungă de vânătoare în nordul îndepărtat, în Golful Lady Franklin, unde casele pe care Greely le ridicase în 1883 încă erau o sursă de lemn pentru băştinaşi. Sorqaq o luase ca întotdeauna în faţa însoţitorilor săi, dar l-au

văzut deodată venind înapoi spre ei. Le-a povestit cum ajunsese la un aisberg, cum şi-a condus câinii în jurul lui, dar a uitat să le schimbe direcţia când au ajuns pe partea cealaltă şi ei au dat un ocol complet şi s-au întors pe urmele lor. Toată tărăşenia a fost o lovitură cumplită pentru bătrân, care a remarcat:

— Ce smintealã! N-am fost niciodată smintit până acum. Cred că-ncep să îmbătrânesc!

Hotărâse să se întoarcă acasă pentru că, spusese el, văzuse în tinereţe mulţi bătrâni care se făcuseră de râs şi nu voia ca fii lui să râdă de el. Când avea să fie iar destul de bine cât să meargă la vânătoare, avea să se ducă de unul singur.

Mayark era gazda mea la Netsilik. Knud mi-a spus că în el se îmbinau mai multe trăsături negative şi pozitive decât în oricare alt bărbat din nord. În acea seară am avut o discuţie lungă şi Mayark m-a sfătuit să mă căsătoresc, pentru că oricine ştie că niciun bărbat n-ar trebui să fie fără femeie. Avea el fata potrivită pentru mine. În ciuda protestelor mele, a adus-o de faţă.

Într-o clipită, Arnanguaq a fost complet dezbrăcată şi stăpânul ei a plasat-o în faţa mea şi mi-a arătat cu degetul, ca un negustor de sclavi, calităţile ei speciale, nelăsându-mi nimic imaginaţiei. Era bineînţeles o mare recomandare că avea ochii încrucişaţi, asta o făcea mult mai valoroasă – nu mai trebuia să-mi pierd timpul

luptând pentru ea. Corpului ei nu-i lipseau anumite virtuţi şi stăpânul ne-ar fi căsătorit imediat.

Eram tânăr şi sfios şi mai stânjenit de situaţia fetei decât de a mea. Am încercat să explic, fără să jignesc, de ce nu vreau să mă căsătoresc cu ea şi în cele din urmă m-am culcat. Am auzit-o pe fată şoptindu-i protectorului ei:

— Crezi că ar trebui să stau aici, sau să ies şi să-l las să vină el după mine?

A plecat şi nu m-am dus după ea.

Reputaţia mea de doctor m-a urmărit, din păcate. Dar eram dispus să fiu oricând de ajutor. Am fost rugat să merg la Ulugassat (Insula Northumberland) să o consult pe nevasta lui Sigdloo. Sigdloo fusese al treilea la comandă în echipa lui Peary, era unul dintre ucigaşii lui Uvisakavsik şi o luase pe Alakrasina, cea mai rea dintre nevestele celui omorât. Era o femeie isterică, cu un temperament neplăcut şi acum se pare că braţul drept îi paralizase. Ce puteam să fac?

Fusese nevasta preferată a lui Uvisakavsik până când s-a săturat de ea. A rămas însărcinată, dar, fără minte, nu le-a spus celorlalte femei. Chiar şi după ce au văzut clar că e grea, a negat, spunând că Uvisakavsik aduce atâta mâncare acasă, că a îngrăşat-o.

Când i-a venit sorocul, a născut un băiat, dar l-a

strangulat, ca să nu se ştie c-a minţit.

După ce s-a căsătorit cu Sigdloo, braţul a început să-i slăbească şi să-şi piardă vigoarea – era braţul cu care îşi omorâse copilul. I-am recomandat masaj, dar s-a strâmbat. Învăţase să coasă cu mâna stângă, însă era o femeie atât de neplăcută, că Sigdloo a încercat să scape de ea şi s-o dea altor bărbaţi. O trimiteau mereu înapoi şi în cele din urmă, ca s-o evite, bărbatul a ajuns să-şi petreacă majoritatea timpului prin vecini. Părul lui frumos şi manierele plăcute îl făcuseră să fie îndrăgit de femei, în timp ce talentele lui de vânător şi reputaţia de însoţitor al lui Peary îl făcuseră un preferat al bărbaţilor.

Sigdloo l-a întâlnit pe Knud în casa lui Odark şi i-a cerut sfatul. Ce să facă: să-l omoare împreună cu Odark pe fratele lui Uvisakavsik ca să prevină răzbunarea sau nu?

Knud n-ar fi fost bărbatul care era dacă n-ar fi prevăzut de mult asta. Vorbise deja cu Samik, fratele celui ucis şi îi explicase că nu trebuie să fie nicio răzbunare. Dacă Samik comitea o crimă, n-avea să fie şi el omorât apoi? Şi dacă îl omora cineva, ce-avea să se aleagă de băieţelul lui? Copilul rămânea fără tată şi n-ar fi avut oportunitatea să cumpere o armă de la noi multă vreme.

Knud a promis să le spună acelaşi lucru lui Odark şi

lui Sigdloo, ceea ce a şi făcut. Au fost toţi de acord că ar fi bine să nu mai existe crime, aveau şi ei neveste. În plus, a subliniat Knud, puşca lui Sigdloo, pe care i-o dăduse Peary, fusese deja onorată cu o crimă şi asta a părut să-l satisfacă.

În această perioadă a anului, aproape toată lumea din jur pe o rază de mulţi kilometri se aduna la Pituravik şi Karrat, o localitate excelentă pentru vânătoarea de morse primăvara. Mulţi eschimoşi care fuseseră cu Whitney neglijaseră să-şi pună carne la păstrare iarna şi încercau acum tardiv să mai dreagă din pagubele delăsării. Ne-am oprit, am vorbit şi ne-am târguit cu băştinaşii şi, pe când eram acolo, Ukuyak şi soţia lui au venit din sud în grabă. Şi el fusese unul dintre bărbaţii care îl însoţiseră pe Peary. A avut loc o reuniune călduroasă a celor patru vânători, Sigdloo, Odark, Pualuna (ale cărui neveste erau groaznic de geloase una pe alta) şi Ukuyak, a cărui nevastă, Atitak, era foarte gravidă într-adevăr. Ceilalţi trei au fost de acord că Ukuyak, deşi era tânăr şi mic, era mult mai deştept decât ei, nu era niciodată obosit şi era mereu primul care se trezea dimineaţa. Câinii lui erau faimoşi iar abilităţile lui de vânător de nedepăşit.

Ukuyak se grăbea să ajungă acasă pentru naşterea copilului său. Femeile din ţinutul arctic nu ştiu niciodată când trebuie să nască, dar existau indicii clare

că soţia lui Ukuyak nu mai avea mult de aşteptat.

Ne-am pornit spre Neqé, destinaţia noastră finală, cu Ukuyak, nevasta lui şi alţi câţiva călători. Eram acum în părţile nordice ale regiunii eschimoşilor polari, care e împărţită în trei secţiuni conform relaţiei lor cu vântul de sud-est, care bate peste toată Groenlanda. Cei care locuiesc la Capul York şi în Golful Melville sunt numiţi Nigerdleet – Cei care trăiesc pe partea vântoasă. Imediat mai la nord sunt Akuarmiut – Cei care trăiesc la mijloc. Această secţiune include zona în care se află şi postul nostru de la Thule. Şi mai la nord de Capul Parry sunt Oqonermiut – Cei care trăiesc pe partea ferită de vânt.

Termenii sunt clar stabiliţi şi reprezentativi, dar există şi multe viscole severe în ultima zonă. Fără niciun avertisment, unul dintre ele ne-a prins pe drum spre Neqé. Nu era urmă de nor pe cer, dar dintr-odată, departe pe mare, zăpada a fost aruncată în aer şi înainte să avem timp să ne pregătim, furtuna a dat peste noi, aerul a devenit un amestec de nerespirat de zăpadă şi gheaţă orbitoare. Câinii mei au fost aproape luaţi pe sus şi, în ciuda eforturilor mele nebune, s-au adunat lângă sanie, pe partea ferită de vânt. Nu-mi mai vedeam însoţitorii şi m-am ghemuit acolo singur, întrebându-mă ce să fac. În cele din urmă m-am târât – era imposibil de mers în picioare – şi i-am ajuns pe

ceilalţi din urmă. Se adunaseră toţi şi dezbăteau situaţia. Când am ajuns destul de aproape cât să mă audă, am strigat cât de tare am putut şi le-am cerut sfatul.

N-aveau timp pentru problemele mele. Atitak era în durerile facerii.

Am încercat să construim un iglu pentru ea, dar zăpada era atât de subţire, că imediat ce o tăiam în blocuri, vântul le sfărâma şi le făcea bucăţi. Cumva am reuşit să văd o clipă faţa bietei Atitak şi am citit pe chipul ei toată durerea şi tulburarea pe care le simte o femeie în astfel de situaţii. Părea să aştepte ca eu şi Knud să facem ceva pentru ea. Şi totuşi ce puteam face? N-aveam nicio speranţă să construim un adăpost şi era exclus să se poată dezbrăca.

Ne aflam într-un moment disperat şi am fost nevoiţi să luăm măsuri disperate. Am pus-o pe Atitak lângă sanie, ferită de vânt, şi un număr de bărbaţi s-au grupat deasupra ei. I-am tăiat pantalonii numai cât era nevoie. Apa deja i se rupsese şi ştiam că-i venise sorocul.

Femeile eschimos stau întotdeauna în genunchi când nasc, iar soţii lor le sprijină şi le strâng în braţe din spate ca să le ajute să expulzeze fetusul afară. Era primul copil al lui Ukuyak şi n-avea niciun fel de experienţă, aşa că Qolugtinguaq, care mai asistase la naşteri, a luat asupra lui treaba şi l-a împins pe bebeluş

imediat afară. Atitak şi-a pus copilul în haină, l-a învelit cu blănuri pe băiat, pentru că asta era, l-a încălzit şi l-a protejat bine. Furtuna s-a mai domolit, am dat jos încărcătura de pe sania lui Knud şi el a dus-o pe Atitak spre Neqé, ca s-o pună la adăpost. Când am ajuns în cele din urmă în sat, am găsit-o bine şi veselă şi copilul era deja atârnat în gluga ei.

Neqé e cel mai vesel loc din ţinuturile arctice în timpul vânătorii de morse. Când am ajuns, marea era deschisă după furtună, dar avea să îngheţe iar în scurt timp.

Am stat la casa lui Iggianguarssuaq şi a soţiei lui, Inuaho. Într-o zi a dat buzna în casă strigând foarte entuziasmată ceva ce n-am înţeles. Mi-a zis să ies afară şi atunci am priceput. Revenise soarele!

Nu puteam să-l vedem, dar razele îi străluceau auriu stins pe stânci. Aveam o dorinţă aproape de nestăvilit să urc pe munte şi să mă uit direct în soare, dar ştiam că o să se ducă înainte să ajung acolo.

Două zile mai târziu l-am văzut jos şi umflat la orizont. Toţi au a ieşit fugind din casă să-l salute, şi-au dat jos haina şi mănuşile, cum e obiceiul, şi şi-au aruncat mâinile goale în sus deasupra capului. Am stat astfel cu capul gol şi expuşi, deşi era încă un frig crâncen, până când soarele a dispărut în acea zi. Copiii

au început să plângă, dar nimeni nu le-a dat atenţie, toată lumea ştia că cine îşi expune faţa şi mâinile la soare în prima lui zi o să trăiască cel puţin până anul următor. Dacă n-o făcea – n-avea nimeni curaj să spună ce s-ar fi întâmplat.

În timp ce aşteptam gheaţa, am jucat tot felul de jocuri, inclusiv unul asemănător fotbalului american. Pe vremuri, era mai solicitant: mingea, făcută din capul unei foci umplute cu iarbă, era plasată la o distanţă egală între două sate şi locuitorii se porneau înspre ea. Deseori combatanţii se omorau între ei, dar între timp se stabiliseră nişte reguli care preveneau un asemenea măcel. La joc luau parte bărbaţi şi femei, fetele cu bebeluşii lor în glugi şi copiii distrându-se de minune.

De fapt, copiii în acest trib erau introduşi devreme în viaţa comunităţii. O fetiţă de vreo 14 luni, care nici nu mergea încă, era o fumătoare pasionată a pipelor părinţilor ei. Mama şi tatăl erau încântaţi de precocitatea ei şi nu mai conteneau să se laude cu ea.

La Neqé locuia şi o bătrână remarcabilă, Kullabak, despre care vorbea toată lumea. Se căsătorise cu un vânător foarte prost, care din fericire murise, şi ea se mutase cu un vânător mult mai tânăr şi mai bun. Dar înainte să poată face schimbul ăsta avantajos, fusese nevoită să se descurce cu fiul ei.

Nu l-am văzut niciodată, dar din câte mi s-a spus,

trebuie să fi fost o adevărată teroare. Oricum, nimeni nu i-a reproşat maică-sii metodele drastice la care a trebuit să apeleze.

Debutul în terorism al băiatului a avut loc la Capul York, unde a adunat multe ouă stricate de pasăre şi le-a ascuns sus pe un deal. Apoi, într-o zi, a început să strige isteric:

— Un vapor! Un vapor! Vine un vapor mare!

Cuvinte magice pentru băştinaşii care erau rar vizitaţi de străini.

S-au repezit toţi pe deal să vadă vaporul. Între timp, băiatul se ascunsese după o stâncă şi, când prietenii lui au ajuns destul de aproape, a sărit şi a aruncat în ei cu ouăle împuţite. Asta bineînţeles că s-a răsfrânt asupra casei lui Kullabak şi ea a încercat să se scuze, dar, fiind o femeie singură, fără soţ, n-a prea avut şanse să-şi păstreze reputaţia.

Aşa că l-a rugat pe Mayark s-o ajute să scape de băiat şi Mayark l-a luat pe un gheţar şi i-a făcut vânt într-o crevasă, ceea ce ar fi trebuit să-i aducă sfârşitul. Kullabak şi-a început doliul tradiţional, dar doliul ei a fost întrerupt iremediabil când s-a trezit cu băiatul trecând pragul casei. Printr-un miracol, scăpase de moarte când căzuse şi a urmat crevasa spre deschiderea ei dinspre mare.

După asta, nimeni n-a mai îndrăznit să se atingă de el

şi băiatul le-a jucat tot felul de farse să se răzbune. Era un flăcău mare şi puternic, dar nu avea niciun fel de echipament de vânătoare, aşa că împrumuta ce avea chef de la ceilalţi vânători când dormeau. Într-o zi, în timp ce Mayark era plecat într-o expediţie de vânătoare, s-a dus în casa lui şi i-a spus neveste-sii că a mers cu Mayark o vreme şi că la despărţire, Mayark i-a spus că poate să stea în casa lui şi să se bucure de toate privilegiile de soţ. Cum soţia era o femeie ascultătoare, s-a supus şi şi-a dat seama că fusese păcălită abia când i s-a întors acasă bărbatul. Toţi sătenii au râs de Mayark.

Băiatul se servea şi din carnea pusă la păstrare de alţii şi nu se sinchisea niciodată să o şi acopere la loc. Mama lui era la capătul răbdării şi în cele din urmă a decis că dacă vrea să salveze onoarea casei, trebuie să recurgă la un gest disperat. Într-o noapte, în timp ce el dormea cu capul în afara laviţei, ea a făcut un ştreang din piele de focă, i l-a trecut peste cap şi l-a strâns tare.

Astfel au luat sfârşit farsele criminale ale tânărului şi mama lui a fost preţuită pentru fapta ei bună. Acum se remăritase şi vocea ei tunătoare era întotdeauna apreciată la petreceri.

13

Knud Rasmussen m-a lăsat la Neqé şi el a plecat spre

nord după boi moscaţi. Trebuia să-l însoţească doi fraţi, dar în ultimul moment cel mai în vârstă a descoperit că nu-şi poate trimite câinii în forma în care erau la un drum atât de obositor. Soţia lui însă se bazase pe acest drum, pe pieile de bou pe care le-ar fi obţinut şi, ca să n-o dezamăgească, fiindcă era îndrăgostit de ea, soţul ei a trimis-o cu fratele mai mic, Inukitsork.

Acest aşa-zis schimb de neveste al eschimoşilor e un obicei interesant. Lumea crede că vine dintr-o lipsă de moralitate, dar nu e deloc aşa. N-am întâlnit niciodată oameni cu un cod moral mai strict, deşi e unul complet diferit de cel al albilor.

Dragostea unui eschimos pentru nevasta lui e separată foarte clar de cerinţele vieţii lui sexuale. Dacă un bărbat are nevoie de o femeie şi n-are o nevastă, poate împrumuta nevasta altuia. I-ar fi imposibil, totuşi, să meargă la o femeie căsătorită şi să-i sugereze să se culce cu el fără să-i consulte soţul mai întâi.

Există şi un avantaj pur practic şi economic pentru un vânător în acest obicei. Dacă pleacă singur, trebuie să petreacă o mare parte din timp construind un iglu, tăind gheaţa şi topind-o. Noaptea trebuie să se întoarcă la un adăpost rece şi n-are cum să-şi usuce şi să-şi argăsească pieile. Serile şi le petrece cârpind cizme şi uscând haine şi trebuie să care multe haine de schimb cu el. Dacă însă îşi ia o femeie cu el, lucrurile se

schimbă. El îi construieşte un iglu şi ea are grijă de restul. Îi încălzeşte casa şi îl aşteaptă cu mâncarea fierbinte. Cizmele şi mănuşile lui sunt uscate, moi şi cârpite, aşa că nu trebuie să-şi mai ia cu el multe schimburi. Şi în timp ce el e la vânătoare, femeia usucă pieile aduse pe un cadru în iglu, le curăţă de grăsime şi de carne, aşa că pot fi împăturite toate la un loc şi el poate să se întoarcă acasă cu 30 sau 40 de piei în loc de cele zece crude pe care le-ar putea duce dacă n-ar fi curăţate. Ăsta e probabil cel mai mare avantaj când ai o femeie cu tine – în plus, poate să vâneze iepuri şi să aibă grijă de proviziile de carne. O, sunt o grămadă de lucruri grozave la o femeie!

Se poate întâmpla ca un bărbat să aibă nevoie de piei şi nevastă-sa să nu poată merge cu el. Poate că e bolnavă sau gravidă sau are un copil mic în grijă. Aranjează cu un prieten să o lase la el şi să ia în schimb nevasta acestuia.

Eschimoşii cred că, atunci când vine vorba de animalul uman, poţi să ai încredere în orice tip de relaţie, mai puţin cea sexuală. Bărbaţii şi femeile pot să aibă cele mai bune intenţii în privinţa abstinenţei, dar când vin peste ei poftele şi dorinţele, n-au ce face. Fiind conştienţi de acest lucru, nu-şi promit nimic şi nici nu pretind să li se promită, doar îşi aranjează viaţa în aşa fel încât să nu poată fi criticaţi vreodată pentru ce fac.

Când se întorc vânătorii acasă, nevestele revin fericite la soţii lor, care ascultă amuzaţi poveştile acestora din călătorie.

Mai mult, n-am auzit niciodată vreo discuţie obscenă sau poveşti murdare, pentru că tot ce e uman e natural şi rafinamentele şi perversiunile sexului le sunt străine.

După ce a plecat Knud, am aflat de o nenorocire teribilă care se abătuse pe capul prietenilor noştri Pualuna şi Qolugtinguaq.

La Sarfalik, unde trăiau, panta unui gheţar mic dă în mare şi copiii l-au folosit dintotdeauna ca derdeluş. Marea nu e niciodată îngheţată pentru că e prea rapid curentul acolo. E foarte palpitant pentru băieţi şi fete să alunece până la marginea gheţarului: fetele ţipă în faţa pericolului şi băieţii se simt mândri şi puternici pentru că evită dezastrul în ultimul moment.

Qolugtinguaq avea un fiu foarte frumos, care tocmai omorâse prima lui focă – primul pas spre a deveni bărbat. Cele două fete ale lui Pualuna ajunseseră la vârsta la care începuseră să se uite la băieţi cu interes. Copiii, care erau veri, au fost încântaţi să se revadă la Sarfalik după multă vreme. Băiatul a luat fetele pe vârful dealului şi le-a pus pe toboganul lui: o piele de focă. Fetele ţineau ridicată partea din faţă ca să aibă de ce să se prindă şi se dădeau la vale iar şi iar, cu ţipete de

bucurie, iar băiatul striga de încântare. De fiecare dată ajungeau la buza gheţii, dar părinţii, care erau în apropiere, îşi aminteau că asta făcuseră şi ei în copilărie şi nu voiau să le strice plăcerea. În schimb, strigau la copii „bravo, bravo”, ceea ce bineînţeles că-l făcea pe băiat şi mai îndrăzneţ.

Şi apoi, sub ochii părinţilor, băiatul s-a decis să le arate fetelor cea mai bună cascadorie a lui şi să nu întoarcă sania până nu ajunge la limita maximă a gheţii. Ori a uitat, ori a pierdut controlul, cert e că cei trei copii au căzut în apă şi n-au mai fost văzuţi.

Când am auzit vestea, am rămas toţi muţi, deşi astfel de nenorociri nu sunt deloc ceva neobişnuit aici, unde băştinaşii trăiesc mereu în preajma dezastrului şi a morţii subite. Cineva a spus în cele din urmă:

— De ce stăm în acest capăt de lume? Ştim că e cea mai minunată dintre toate ţările şi viaţa e mai bună aici ca oriunde, dar trebuie să plătim pentru frumuseţea ei mereu. Cei bătrâni mai degrabă ar muri decât să facă Marea Natură atât de flămândă după fiinţe umane încât să ne ia copiii.

Toţi au fost cuprinşi de o tristeţe adâncă şi apăsătoare. Semigaq, o femeie bătrână, ne-a spus că se aşteptase la dezastre după naşterea care avusese loc pe gheaţă – toţi vorbiseră în timp ce femeia era în travaliu şi nu făcuseră ce trebuia făcut după naştere. În plus, pe

femeie o asistase Qolugtinguaq, nu soţul ei. Şi, peste toate astea, nou-născutul fusese scăpat pe gheaţă, fiind clar ca bună ziua că astfel de lucruri nu puteau rămâne nepedepsite. Qolugtinguaq fusese avertizat dinainte că n-ar trebui să se bage în treburile altora.

Bietul Qolugtinguaq! Şi-a luat câinii şi, la finalul perioadei de doliu, a plecat.

— Mă duc departe să-mi uit tristeţea, a spus. Noaptea trecută mi-am dat seama că nu-mi mai pasă de ceilalţi copii ai mei, aşa că mai bine plec.

Peste câteva luni am auzit că fusese văzut de vânătorii de urşi în Golful Melville, iar anul următor că se dusese în sudul îndepărtat şi locuia în Ikerasarssuk. Trăise o vreme cu o femeie mai în vârstă, bună de nimic, care-i făcuse un copil. Copilul era negru, ziceau unele zvonuri, şi murise la naştere. După ce Qolugtinguaq s-a întors în cele din urmă acasă şi i-am pomenit de copil, a spus că nu e surprins.

— Am fost în ceaţă tot timpul. Poate că nu e singura cu care am făcut copii. Am fost într-o groază de locuri şi erau multe femei peste tot.

Eschimoşii ţin doliu cinci zile. Femeile stau cu pantalonii morţilor pe cap, nu dorm deloc, nu se întind niciodată, astfel încât dacă se întorc cumva copiii plecaţi să-şi poată găsi drumul spre casă. Copiii nu s-au întors şi, după cele cinci zile, am fost să-i vizitez pe cei

îndureraţi.

Alinaluk, prima soţie a lui Pualuna şi mama celor două fete, stătea pe panta pe care alunecaseră copiii spre moarte.

— Nu-mi plânge de milă, mi-a spus. N-aş putea să suport. M-am născut pentru nefericire şi nu mai am lacrimi. Vorbeşte-mi despre ce vrei, dar nu-mi plânge de milă.

Tristeţea ei era emoţionantă şi oamenii au încercat să o consoleze. A doua nevastă a lui Pualuna a plâns necontenit, ca şi cum n-ar fi înţeles că doliul se terminase. În acea noapte, Pualuna s-a întors cu o focă şi mi-a dat o bucată de piele pentru sfori. Mi-a povestit de experienţa lui în vânătoarea de boi moscaţi şi că a pierdut şase câini. Apoi s-a uitat la femeia care plângea şi la cea fără lacrimi. A oftat şi m-a rugat să fiu răbdător cu femeile lui:

— Se ţin strâns de obiceiurile lor femeieşti, dar n-am chef să le reproşez.

Ăsta a fost singurul moment în care a pomenit ce se întâmplase.

În cealaltă casă, Torngé, nevasta lui Qolugtinguaq, stătea şi cosea când am intrat.

— Uite că vine cineva în vizită, am spus.

— O, a ieşit cineva afară să se uite la oameni? Din păcate ai greşit că ai venit aici. Nu e nimeni acasă –

numai femei şi ai face bine să pleci cât mai repede.

— Eşti singură?

— Teribilul a plecat la vânătoare, mi-a spus.

Nevestele destoinice le spun bărbaţilor Teribilul, înspăimântătorul, îngrozitorul etc., ca să arate cât de impresionanţi sunt.

Torngé m-a întrebat dacă vreau ceva de mâncare. I-am spus că nu şi am stat o vreme în tăcere. Apoi a spus:

— Nimeni nu vrea să vorbească în casa asta. N-o să auzi vorbe aici şi n-o să vezi decât lacrimi. Ce plăcere ar fi asta pentru un bărbat puternic?

Când am plecat, a spus:

— Mulţumesc că ai venit.

Faptul că nu puteam să spun nimic să o alin a fost o dovadă pentru ea că sufăr şi eu şi sunt alături de ea.

După moartea copilelor ei, Alinaluk n-a mai zâmbit niciodată. Mai avea o fetiţă care abia învăţa să meargă şi câteva săptămâni mai târziu a rugat-o pe soacră-sa să aibă grijă de copil pentru că voia să meargă la Etah după nişte lucruri pe care le lăsase acolo. A luat şapte câini şi a plecat. Toţi ştiau că mânuia bine hăţurile, dar nu s-a mai întors niciodată. După o vreme, unul dintre câinii ei s-a întors; era câinele care îi aparţinea bebeluşului.

Lumea zicea că fusese luată de oamenii din adâncul

ţinutului, locuitorii misterioşi şi fantastici ai marelui gheţar. Acei oameni sunt bineînţeles indienii canadieni care, după mulţi, mulţi ani, au căpătat o identitate mistică în minţile eschimoşilor.

Pualuna a umblat disperat de-a lungul ţinutului în căutarea lui Alinaluk, dar nu i-a dat de urmă. E posibil să fi coborât de pe gheţarul de la Capul Alexander şi să se fi aruncat în mare ca să-şi urmeze copiii. Poate că acel câine avusese norocul să scape din hăţuri înainte să fie şi el tras la fundul mării odată cu ceilalţi, dar eschimoşii credeau că ea trimisese câinele înapoi ca să arate că fusese răpită. Nimeni nu a crezut o clipă că se înecase. Nu, sigur fusese luată de canibalii din Ellesmere, oameni din adâncul continentului sau de fantome. Faptul că fetiţa începuse să plângă chiar în seara zilei în care plecase mama ei era un semn clar că femeia avusese o soartă teribilă.

Obiceiul tribal interzicea doliul pentru biata Alinaluk. Dacă nu era moartă, ar fi adus răul asupra ei. Numai micuţa Maktak, fetiţa ei, a plâns şi n-a mai fost fericită niciodată. E posibil să fi fost şi din cauza felului în care o trata mama ei vitregă. Mama ei vitregă era o femeie bună, dar nu regreta faptul că era acum singura nevastă din casă.

Sezonul părea sortit să fie unul al nenorocirilor. Cât

am aşteptat la Neqé să se prindă gheaţa cum trebuie, am aflat mai multe ca niciodată despre oamenii de-acolo şi obiceiurile lor. Era o comunitate mare şi tot timpul părea să se întâmple câte ceva.

Printre băştinaşi era un bărbat, Angudluk, care rămăsese şchiop după ce îi îngheţaseră odată picioarele. Putea să meargă vara cu caiacul sau să conducă câinii dacă era cineva cu ei să-i descâlcească hăţurile. Nevastă-sa, care era o conducătoare de atelaj pricepută, îl însoţea deseori şi, când mergeau cu grupul la vânătoare, îşi lua partea ei.

Într-o zi, au plecat amândoi şi şi-au lăsat fiul de treisprezece ani acasă. O mare distracţie a copiilor e să se spânzure de glugile lor. Când gluga ajunge să-i strângă tare de gât, sângele nu mai urcă la cap şi îşi pierd într-un final cunoştinţa. Când se învineţesc la faţă, ceilalţi copii din casă sar şi îi dau jos imediat.

Starea de inconştienţă e atât de plăcută, spun copiii, că se joacă aşa ori de câte ori au ocazia, iar şi iar. S-au jucat şi când au plecat Angudluk şi nevastă-sa.

Fiul lui Angudluk era cel mai mare din grup. El îi spânzura pe copiii mai mici, îi elibera când se făceau vineţii şi îi întindea pe laviţă să-şi revină. I-a venit şi lui rândul şi când s-a făcut mov la faţă şi a început să dea din picioare, ceilalţi copii au încercat să-l ridice din cârlig, dar era prea greu. Au încercat din răsputeri şi tot

n-au reuşit. Imediat ce n-a mai dat din picioare, copiii au uitat de el şi au fugit afară să se joace, lăsându-l atârnat în faţa ferestrei de deasupra uşii.

Când s-au întors săniile acasă, mama s-a ocupat de câini şi Angudluk, îngheţat pentru că stătuse jos toată ziua, a intrat în casă. S-a târât prin tunelul de la intrare şi i-a văzut picioarele lui fiu-său atârnând deasupra uşii.

A urmat o altă perioadă de doliu de cinci zile. Nimănui nu i s-a permis să plece din Neqé şi toate săniile au fost întoarse cu faţa spre case, să nu se dea impresia că ar putea pleca vreuna.

Am asistat la mica şi trista procesiune funerară. Ca sicriu au fost folosite cele mai bune blănuri. Tatăl a dus câinii sus pe dealuri şi unii dintre ei s-au încăpăţânat şi au rupt-o la fugă. Toţi au trebuit să se oprească şi să-i pedepsească, iar urletul câinilor a contribuit la atmosfera sumbră a momentului. Biata familie, şi aşa foarte săracă, a lăsat multe daruri pentru băiat, în special o puşcă mică pe care şi-o dorise, un cuţit mare şi pipele şi tutunul întregii familii – avea să stea mult acolo unde se dusese şi îi trebuiau toate acele lucruri. I-au lăsat şi toate mănuşile folosite când i-au ridicat mormântul de pietre.

Când perioada de doliu s-a sfârşit, gheaţa era perfectă pentru vânătoarea de morse. La vreo zece

kilometri de ţărm se formase un strat subţire, suficient de puternic cât să susţină un om şi suficient de fragil cât să fie spart fără probleme de o morsă care vrea să iasă la suprafaţă.

O clipă suprafaţa gheţii e netedă ca-n palmă, pentru ca în clipa următoare să vezi capul uriaş al morsei trecând prin ea. Vânătorul trebuie să se mişte repede şi să-şi arunce harponul în capul ei înainte să se retragă. Cele mai bune puncte în care să-l înfigă sunt buza de sus, care e dură şi groasă, şi gâtul. Dar, ca să rămână acolo, harponul trebuie să intre destul de adânc.

Imediat ce e rănit, animalul dispare şi încearcă să fugă. Dar firul harponului e făcut în aşa fel încât să-l oprească. Vara, capătul firului e ataşat la o băşică, dar iarna capătul e un laţ. Vânătorul duce o ţepuşă montată în capătul unui băţ aproape la fel de mare ca el. Trebuie să agaţe repede laţul de băţ şi să înfigă ţepuşa în gheaţă. Pe urmă, când morsa fuge, sfoara se întinde. Bărbatul trebuie să-şi împingă toată greutatea în băţ şi am văzut deseori bărbaţi răniţi rău de firul care plesnea.

După ce animalul oboseşte, vânătorul poate să-l priponească de gheaţă ca pe un câine. Bestia înfuriată crapă toată gheaţa din jurul ei, dar vânătorul poate să-şi folosească suliţa ca s-o omoare când iese la suprafaţă.

Am stat la Neqé câteva săptămâni şi i-am cunoscut bine pe oameni. Tinerii vorbeau cel mai mult şi cei mai în vârstă îi criticau pentru asta, pentru că nu se cade ca tinerii să-şi povestească aventurile în prezenţa bătrânilor.

Şi totuşi, oricât de străin eram de felul lor de-a fi, mi-am dat seama că nu era totul în regulă cu oamenii ăştia. Un alt incident bizar s-a petrecut, ceea ce i-a făcut pe toţi să-şi dea seama că spiritele rele îşi făceau de cap.

La Pituravik, o aşezare din apropiere, e un pârâu care curge şi iarna şi vara. Nimeni nu înţelege de ce nu îngheaţă doar dacă nu cumva sunt vulcani sub gheţar. Pârâul e numit Sersinerssuaq (pârâul constant). Băştinaşii sunt foarte mândri de el şi-l văd ca pe un mic miracol. Deodată, în acel an, apa s-a făcut maro precum cafeaua. Gustul era neschimbat, dar indiferent cât o lăsai într-o găleată, îşi păstra aceeaşi culoare.

Nu era nicio îndoială că trebuia exorcizat diavolul care-şi făcea de cap pe-acolo.

14

Bătrânul Sorqaq, care vâna şi el în zonă, a anunţat că o să facă un drum până în lumea de jos, ca să afle motivul tuturor acestor tragedii. Despre Sorqaq se spunea că pusese capăt ultimei epidemii înainte să fi

distrus tot tribul. Întâlnise diavolul şi-l învinsese – poate că avea s-o facă iar.

Oricum, pregătirile lui pentru coborâre i-au dovedit onestitatea. A postit până când s-a curăţat complet pe dinăuntru, examinându-şi excrementele până a fost satisfăcut cu starea lor. După trei zile, s-a anunţat gata de călătorie şi a stabilit timpul plecării pentru noaptea următoare. Între timp, bătrânul a urcat sus în munte, ca să-şi poată formula discursul pentru spirite în singurătate şi ca să se antreneze să înoate prin stânci – de care sigur trebuia să treacă dacă voia să-l întâlnească pe diavol.

Un iglu imens a fost construit adăugând mai multe blocuri de zăpadă la cea mai mare casă din aşezare. Au lucrat câţiva oameni la el şi blocurile de zăpadă au fost tăiate de bătrâni care înţelegeau cât de serioasă e întreprinderea. După ce a fost gata, interiorul a fost aranjat cu piei vechi de cort. Sorqaq a inspectat scena pe care urma să-şi facă minunile, n-a spus nimic şi a plecat să mai mediteze.

Băştinaşii au fost chemaţi să se adune şi au fost conduşi la locurile lor de Krilerneq, asistentul lui Sorqaq. Krilerneq însuşi era un om bătrân, dar cu ajutorul unui baston era la fel de puternic şi de agil ca oricine. Fervoarea i se citea în ochi, gesturile îi erau rapide şi mersul nervos.

Ca o vedetă a scenei care-şi face apariţia într-un vehicul străvechi, Sorqaq a fost ultimul care a intrat în casă şi a fost anunţat de trei ori înainte să vină. Ne-a salutat şi ne-a spus că suntem un cârd de proşti că am venit: ce-şi propusese să facă nu era nimic şi deci nici nu putea s-o facă.

Am acceptat declaraţia asta ca pe o dovadă de modestie, ceea ce şi era. Apoi a venit la mine şi mi-a cerut să plec:

— Un om ca tine n-are ce vedea aici. Sunt doar un mare mincinos şi chiar dacă idioţii ăştia sunt destul de proşti să creadă în mine, nu mă aştept ca tu să înghiţi aşa ceva. Sunt doar un bătrân nebun şi ce se întâmplă aici n-are nimic de-a face cu adevărul.

— Chiar şi-aşa, aş vrea să-ţi ascult înţelepciunea.

— Măi, măi, mi-a spus, chiar dacă un om e născut alb, tot poate să fie prost.

L-am asigurat de adevărul celor spuse, dar a dat din cap trist şi s-a dus spre laviţă.

— Oh, doar o minciună mică e pe limba mea, a murmurat. O minciunică amuzantă pe care o s-o spun şi o să încerc să te păcălesc cu ea!

Şi-a dat jos hainele, pe care i le-a luat Krilerneq, şi a rămas dezbrăcat. Krilerneq a luat apoi câteva sfori din piele de focă şi l-a legat strâns, i-a legat braţele de corp şi picioarele împreună, sforile tăindu-i muşchii.

Bătrânul s-a ţinut ţeapăn în timpul acestui proces. Din când în când ofta adânc.

Când n-a mai avut sfori la îndemână, Krilerneq şi-a pus toba şi o bucată mare de piele de focă uscată alături pe laviţă. Luminile au fost stinse, şi doar o mică flacără mai lumina în jur. Abia de ne puteam vedea feţele, în rest, nimic distinct.

Apoi Krilerneq s-a pus între noi, ca să fie sigur că nimeni nu se apropie de *angakok,* pentru că asta ar fi însemnat moarte.

După câteva minute de linişte, l-am auzit pe Sorqaq cântând. Avea vocea slabă şi tremurătoare, dar încet-încet a devenit mai puternică şi părea să vină din părţi diferite ale igluului. În câteva clipe, am auzit vocea tobei, ca bătută de un băţ căptuşit, şi sunetul acela a devenit şi el mai intens, până casa s-a umplut de cântec, de bătaia tobei şi de zgomotul pielii uscate scuturându-se, ba deasupra capetelor noastre, ba sub picioare!

Zgomotul era aproape de nesuportat şi m-am prins de braţul lui Krilerneq, prefăcându-mă înfricoşat. De fapt voiam să văd dacă el contribuia la zgomot. Evident, nu.

Nu ştiu cât a durat gălăgia. Ţin minte că atunci când s-a mai linişţit, simţeam că visasem. Ne alăturaserăm toţi cântecului lui Sorqaq, dar vocea *angakokului* părea

că se stingea încet. În cele din urmă am auzit-o prin pereţii igluului, poate de sus sau de jos. Şi apoi deodată nu l-am mai auzit.

Niciunui dintre noi nu şi-a dat seama ce se întâmplase sau când, dar după ce Krilerneq a aprins lampa ca să vedem mai bine, Sorqaq nu mai era pe laviţă.

Toba era acolo şi pielea era acolo, dar cam asta era tot. Eram intoxicat de căldura, de mirosul trupurilor şi de cântec şi poate că n-am examinat igluul cu suficientă atenţie. Dar m-am uitat la piei să văd dacă e ascuns după ele şi nu era.

Am rămas toţi acolo cântând ca mai-nainte. Pe faţa fiecărui bărbat şi femeie se vedea extazul. Obrajii le erau umflaţi, ochii luminoşi. Stăteau cu gurile căscate şi erau goi de la brâu în sus ca să suporte căldura. Se legănau înainte şi înapoi în ritmul cântecului şi capetele marcau bătăile duble. Nimeni nu părea să vadă nimic, ci parcă îşi foloseau ochii ca pe nişte girofaruri. În mijlocul podelei, Krilerneq se răsucea ca un dansator.

Lângă mine stătea o fată, Ivaloo. Corpul ei gol era lipit de al meu şi mirosul ei puternic de tinereţe mă copleşea. Am încercat să-i vorbesc, dar nu mă auzea. Îl urmărea cu privirea pe Krilerneq care era chiar în faţă. Părul ei lung se despletise din nodul de pe cap şi se legăna dintr-o parte în alta în timp ce cânta. Fâşâitul

ritmic al părului ei mă făcea la fel de amorţit ca toţi ceilalţi.

Ivaloo era măritată cu un vânător tânăr şi inteligent, şi cât era plecat, ea se juca cât era ziua de lungă cu prietenii ei. Acum nu mai era un copil, era o femeie care primise darul vrăjitoriei. Faţa ei era o mască şi uneori vocea i se ridica deasupra cântecului într-un fel de ţipăt sălbatic, fixându-i tot timpul cu privirea pe Krilerneq, a cărui nebunie îi făcuse pe ceilalţi isterici ca o turmă de ciute în faţa lupilor.

Când m-am uitat la feţele acelor oameni, abia de i-am putut recunoaşte în ei prietenii calmi, tăcuţi, care veniseră la Thule să facă negoţ cu noi. De unde această aplecare spre misticism? Nimeni nu ştie originile eschimoşilor, dar nu e greu să te gândeşti că vin dintr-o climă mai moderată, multe dintre tradiţiile lor derivă din venerarea copacilor, şerpilor şi broaştelor. Poate că erau asiatici iniţial şi şi-au luat din Orientul îndepărtat încrederea lor în supranatural. În acel moment i-am văzut cuprinşi de o forţă pe care n-o puteau înţelege, pradă unor emoţii şi unei fervori care i-ar fi surprins în viaţa de zi cu zi.

Deodată, unul dintre bărbaţi, Krisuk, a luat-o razna. Incapabil să se mai abţină la auzul ritmului regulat al procesiunii, a sărit în picioare şi a ţipat ca un corb, şi a urlat ca un lup. Cei prezenţi au trebuit să se apere de

atacurile lui. A sărit la mine, l-am împins şi a căzut peste Ivaloo. Cu o mişcare rapidă a mâinilor, i-a smuls cizmele şi i-a rupt pantalonii şi a dezbrăcat-o de tot, iar ea, aproape la fel de sălbatică, a ţipat, dar nu de frică, de extaz. Au început să ţipe într-o limbă pe care n-o înţelegeam – sigur nu era limba lor obişnuită. Unui *angakok* nu i se permite să folosească termenii obişnuiţi pentru lucruri şi oameni, pentru că ar aduce dezastru asupra obiectelor menţionate. Dar toţi păreau să înţeleagă ce spune – şi dacă vorbitul în limbi neinteligibile chiar există, atunci l-am auzit.

Krisuk nu mai suporta să fie închis şi a sărit direct prin peretele igluului, lăsând o gaură pentru aer de care era mare nevoie. Puteam să-i auzim vocea piţigăiată departe pe gheaţă. Cineva a închis uşa şi în curând toţi din cameră s-au dezbrăcat.

Cântecul a continuat şi am căzut cu totul sub puterea spiritului. Nu mai eram în stare să observ calm ce se întâmpla. Ivaloo stătea goală lângă mine şi simţeam cum cineva îmi mestecă părul şi îmi apucă faţa cu degetele. Zgomotul şi mirosul trupurilor şi misterul momentului m-au prins complet nepregătit.

Apoi, deodată, totul s-a schimbat. Krilerneq, care fusese conducătorul întregii nebunii, a anunţat că Sorqaq încearcă să revină.

Ne-a cerut să ne reluăm poziţiile iniţiale şi ne-a spus

să ne ridicăm şi să cântăm. Nu trebuia să ne gândim la nimic altceva decât la *angakokul* care se lupta în momentul ăsta să urce prin granitul de sub iglu. Încă nu-l puteam auzi, dar Krilerneq, care făcuse şi el pelerinajul de câteva ori, a spus că îi simţea venirea iminentă, deplângând suferinţa prin care trecea. Krilerneq, fiind asistentul lui, împărtăşea chinul prietenului lui de a înota prin pietre ca prin apă.

În acest timp, s-a întors Krisuk – un Krisuk diferit, cuminte. Era dezbrăcat, tremura şi extazul său de acum câteva minute se disipase. Căutând cel mai cald loc din iglu, s-a aruncat între două femei grase, transpirate, făcându-le să scâncească atunci când corpul lui le-a atins burţile fierbinţi. Ivaloo s-a agăţat de mine şi s-a plâns că bărbatul s-a întors, apoi l-a insultat cum i-a venit la gură, dar a fost întreruptă de Krilerneq, care a declamat deodată cu o voce sonoră şi teribilă:

— Liniţte! Liniţte! Umbra s-a copt. Umbra s-a copt.

Unui *angakok* nu i se permite să pronunţe cuvântul „om” – trebuie să-i spună „umbră”. La fel, trebuie să spună „s-a copt” în loc de „a venit”.

Am ascultat cu toţii şi am auzit vocea lui Sorqaq ca venind de departe. Krilerneq a stins lumina de tot, fiindcă nimeni nu are voie să-l vadă pe *angakok* jupuit de piele – o lăsase afară când coborâse în pământ –, ca să nu moară.

Şi a început pandemoniumul. Nu mai ştiam care e susul şi care e josul. Mi-amintesc doar o ceaţă neagră care m-a cuprins.

Krilerneq ne-a spus că Sorqaq se apropie din ce în ce mai mult şi i-am auzit şi noi vocea. Krilerneq ne-a explicat că Sorqaq avea probleme să dea de casă, pentru că în absenţa lui cineva plecase din ea şi se întorsese.

Dar, ca prin magie, ştiam măcar că s-a întors – din cer sau din adâncuri „umbra" lui „se copsese". Igluul a reverberat de la zgomotul tobei sale şi de la scârţâitul pieii de focă, uneori venind de deasupra capetelor noastre, alteori de sub picioare. Am ridicat mâna încercând să apuc pielea, dar am primit aşa o lovitură peste ea, că aproape mi-a rupt oasele. Iadul însuşi venise pe pământ.

Şi apoi totul s-a oprit. Krilerneq a murmurat o serie de fraze lungi şi complicate şi igluul s-a cufundat în tăcere, se auzea numai plânsul copiilor. Poate că plânseseră în tot acest timp, dar nimeni n-o ştiuse. Vocea monotonă a lui Krilerneq l-a implorat pe *angakok*, care se presupunea că era acolo cu noi, să spună ce aflase despre cauza accidentelor.

Vocea lui Sorqaq a răspuns:

— Mai urmează încă trei morţi. Marea Natură e deranjată de albii care au venit să trăiască cu noi şi

refuză să spună motivul adevărat pentru furia ei. Dar n-o să vină niciun dezastru mare peste noi dacă femeile tribului se abţin de la carnea morselor femele până când se lasă soarele la toamnă.

Angakokul îşi făcuse datoria şi spectacolul se terminase. N-aveam nicio idee cât durase. Cineva a adus foc din alt iglu şi a aprins lămpile.

Şi iată-l pe Sorqaq pe laviţă, înfăşurat încă în sforile de piele de focă. N-am avut ocazia să-l examinez, să văd dacă legăturile îi fuseseră desfăcute şi legate iar. Era extrem de slăbit, acoperit cu sudoare şi pe piept îi curgea scuipat. Krilerneq m-a avertizat să nu-l ating, pentru că focul pământului era încă în el şi urma să tot fie până avea să se mişte iar.

A stat liniştit până când i-a scos Krilerneq sforile, apoi a căzut pe spate şi a leşinat. După care şi-a deschis ochii. Vocea îi era slabă şi gura uscată. A încercat să-mi zâmbească.

— Toată chestia a fost minciună curată! mi-a spus. Să nu crezi nimic. Nu sunt *angakok.* Nu spun decât minciuni. Înţelepciunea strămoşilor nu e în mine!

A căzut iar pe spate şi ne-am asigurat toţi unii pe alţii că am asistat într-adevăr la ceva uimitor şi că fusesem în prezenţa adevărului însuşi.

A doua zi, am încercat să vorbesc cu băştinaşii despre ce se întâmplase, dar erau muţi. Ivaloo şi gazda mea,

Inuaho, mi-au spus că aşa îşi dau seama că sunt un om alb, pentru că un eschimos n-ar vrea niciodată să discute lucruri despre care nu se vorbeşte, ci numai se fac.

Încet, adunarea de la Neqé şi-a subţiat rândurile. Sezonul de vânătoare aproape se terminase şi venise timpul ca fiecare să se întoarcă la ce casă nomadă avea. Bărbaţii decid oficial unde să meargă, dar nu fac niciodată nicio mişcare fără să-şi consulte femeile. Dacă au rămas fără tendoane cu care să coasă, se duc în locurile unde se prind narvali. Cei care au nevoie de blănuri de urs pentru pantaloni se duc lângă Golful Melville. Dacă au nevoie de blănuri de vulpe, rămân lângă stâncile cu cuiburi de pasăre.

În anii următori, s-a dezvoltat un nou sistem. Capul York era singurul post comercial, dar de când înfiinţaserăm şi noi unul la Thule, mulţi eschimoşi s-au stabilit în comunităţile din zonă. Cererea lor pentru bunuri din lumea civilizată a crescut din ce în ce mai mult în fiecare an.

Comunităţile de eschimoşi nu sunt mari şi nu au şefi sau conducători oficiali, dar fiecare comunitate are câte un bărbat de frunte. Inevitabil, el e cel mai bun vânător şi ceilalţi sunt pentru el doar puţin mai mult decât nişte servitori. N-are niciun fel de putere reală asupra lor, dar e mereu primul care se trezeşte dimineaţa, primul

care iese pe gheaţă, cel care face toate planurile pentru excursiile de vânătoare – şi ceilalţi îi respectă înţelepciunea şi intuiţia.

Doi mari vânători nu rămân niciodată în aceeaşi comunitate. Pot fi foarte buni prieteni, dar niciun loc nu e destul de mare pentru amândoi. Numai Angutidluarssuk, cel mai mare dintre toţi vânătorii, nu dădea atenţie hotarelor. Oriunde ar fi ajuns, el era comandantul şi aducea mai multă carne proaspătă decât ceilalţi.

Anul ăsta, cei trei fraţi ai lui Uvisakavsik cel ucis aleseseră aceeaşi locaţie. Deşi era pace în trib, pace adusă de eforturile lui Knud, cei trei au simţit că era totuşi bine să rămână împreună.

În altă comunitate, ucigaşul s-a înconjurat şi el cu fraţii şi cumnaţii lui. Nu se ştie niciodată.

15

Era aproape primăvară când s-a întors Knud la Neqé din nord, încărcat cu piei şi destulă carne de bou moscat pentru tot tribul. Strigătele şi râsul lui s-au auzit înainte să apară, au răsunat peste tot locul. Simţeam că ne era mai bine când era cu noi. Avea o forţă tangibilă de care să ne agăţăm în sălbăticie. Am jucat jocuri în onoarea lui şi era întotdeauna primul la orice sport. Din

păcate, era cât pe-aci să se întâmple un accident.

Un băiat a mers departe pe mare şi s-a ascuns după un dâmb de gheaţă. Apoi a sărit de acolo în sus, cu o blană de urs pe cap, ca să aţâţe câinii.

Rar am mai văzut aşa un entuziasm. Era o ocazie să li se demonstreze femeilor cine avea cei mai buni câini. Animalele au fost rapid legate de sănii – probabil cam 30 de echipaje – şi ne-am pornit, strigând semnalele pentru urşi, râzând şi biciuind câinii. Echipa mea s-a încurcat în hăţuri cu alte două, dar în cele din urmă ne-am apropiat de tânărul camuflat.

Băiatul trebuia să-şi ţină blana pe el până se apropia prima echipă, apoi s-o lepede şi să se salveze. Dar voia să dea un spectacol extraordinar şi a fugit cu pielea pe cap, în timp ce câinii se agăţau de ea cu ferocitate. Mulţi au muşcat prin piele şi băiatului i-a dat sângele. În cele din urmă l-am eliberat eu şi l-am dus acasă, iar ceilalţi au rămas să se uite la luptele de câini care-au urmat. Imediat ce şi-a vindecat rănile, băiatul a continuat să se ţină de pozne.

Printre alte mii de activităţi, Knud scria o carte despre tradiţiile, miturile şi folclorul băştinaşilor. Născut în ţinuturile arctice şi cunoscând bine limba, era cel mai potrivit pentru treaba asta.

Înainte să ne întoarcem la Thule, voia să vorbească cu o bătrână, Semigaq, care ştia bine obiceiurile oamenilor

ei – şi mai era şi o mare bârfitoare.

— Unde-i bătrâna mea iubită? întreba el din casă în casă.

Nu i-a răspuns nimeni până a ajuns la o întrunire mare care se ţinea într-una dintre case. Un bărbat i-a spus:

— Ştii, uite cum stă treaba: bătrâna Semigaq are foarte puţine rude aici şi e singură în mare parte din timp. A ieşit cu ceva vreme în urmă să pună capcane la vulpi şi e la mare distanţă de-aici. Merge cu o sanie mică, de care se şi sprijină şi pe care îşi pune şi blănurile. Ne place de ea şi ne e milă de ea că e bătrână. Când nu s-a întors după ultimul viscol, am vorbit despre asta şi am compătimit-o, dar am decis că în loc să mergem s-o căutăm, mai bine ne consumăm mila pentru ea acum şi pe urmă n-o să ne mai fie milă de ea niciodată.

Această metodă de a avea grijă de oamenii bătrâni şi singuri nu era în acord cu felul nostru de a vedea lucrurile, aşa că am plecat în grabă să o găsim. Zăpada începuse să facă troiene şi câinii mei erau greu de stăpânit, aşa că, după o vreme, m-am hotărât să caut adăpost într-o peşteră de-a lungul stâncilor unde se ştia că-şi ţine Semigaq capcanele. Mi-am dus câinii peste podelele de gheaţă până în peşteră şi acolo am găsit-o pe biata femeie.

Nu stătuse prea confortabil, dar măcar era vie. Prinsese şi mâncase trei vulpi; îi părea râu că erau moarte când le găsise pentru că le rupsese blănurile când le jupuise. Le-ar fi vrut întregi pentru nepotul ei. N-avea sac de dormit, dar era recunoscătoare pentru sanie, putea să doarmă pe ea. Era epuizată, dar avea un apetit imens şi cine ar fi văzut-o ar fi crezut că doar ieşise la o plimbare şi i se făcuse puţin frig.

Nici nu pierduse vremea în timpul furtunii. Toată viaţa fusese un mare *angakok* şi aici în peşteră a auzit multe voci şi a vorbit cu spiritele oamenilor morţi de mult. Adunase multe informaţii despre cei vii, cu care putea să-i facă de râs.

Când am adus-o înapoi la aşezare, Knud Rasmussen era furios pe felul în care o trataseră băştinaşii şi le-a ordonat tuturor femeilor să-i coasă o rochie nouă. Era copleşită de îmbrăcămintea ei nouă şi a spus că nu-şi amintea să mai fi arătat aşa de bine.

A doua zi ne-am pornit spre casă şi bătrâna Semigaq, poate pentru că am salvat-o şi că ne-am arătat mai preocupaţi de ea decât o făcuseră oamenii ei de mulţi ani, a decis să meargă cu noi. S-a urcat pe sania lui Knud şi a refuzat să se dea jos. S-a aşezat pe aparatul lui de filmat şi i l-a spart. Când el s-a arătat nervos din cauza asta, ea a pornit imediat la atac şi i-a reproşat că umblă cu lucruri care nu pot să susţină greutatea unei

femei bătrâne şi flămânde.

Ne-au urmat la Thule multe sănii. Băştinaşii se duceau spre locurile lor de vară şi voiau să facă negoţ cu noi. Mai aveam puţine bunuri rămase, dar toată lumea a fost mulţumită. „E bine să trăieşti într-un loc cu magazin”, ne-au spus.

Unul dintre ei a venit la noi şi s-a plâns:

— Vindeţi prea ieftin! Când trebuia să aşteptăm ani la rând să vină balenierele şi trebuia să ne dăm toate blănurile de vulpe pentru un cuţit, eram mai mulţumiţi de cuţitul ăla. Acum şi un băiat poate să aibă un cuţit, prea sunt comune.

Bătrânul Panigpak, un om cunoscut pentru inteligenţă şi care umblase mult, a venit de la distanţă mare să facă negoţ. Şi-a luat ce voia şi cum mai aveam câteva cuţite rămase, mi-a cerut unul. La schimb, a scos cinci blănuri de vulpe din sac şi mi le-a dat.

— Te păcăleşti, i-am spus, un cuţit nu costă nici măcar cât o blană!

A zâmbit blând:

— Îmi pare rău, dar limba mea o să protesteze împotriva vorbelor unui om alb. Poate că nu fac bine, dar ştiu că am dreptate şi trebuie să vorbesc. N-ai de unde să ştii, dar stau fără cuţit de un an de zile şi mi-a lipsit mult. De asta îţi dau atâtea blănuri.

Am continuat discuţia în camera noastră de

aşteptare. După logica eschimoşilor, bunurile au valoare după nevoile cumpărătorului, nu după raritatea sau abundenţa lor.

— Ceva poate să nu aibă valoare, mi-a spus, dar am nevoie de el şi plătesc pentru ce am nevoie.

N-am reuşit să-l fac să mă înţeleagă. Ideea lui era să-l lăsăm pe cumpărător să decidă preţul. Mulţi alţii au spus că ar fi apreciat şi mai mult bunurile lor dacă ar fi fost şi mai scumpe – o psihologie pe care unele dintre magazinele noastre moderne la modă au apreciat-o ca fiind valabilă şi pentru rasa noastră.

16

Locuitorii din Thule trebuie să călătorească pe coastă ca să prindă alce mici şi cum e un sezon special pentru ele, am plecat aproape toţi împreună. Au venit şi Vivi şi Aloqisaq, dar viaţa în aer liber nu prea îi pria lui Vivi, sudista, şi s-a întors acasă.

Am rămas cu familia lui Uvdluriark, a cărui fiică vitregă, Mequpaluk, îmi dăduse mănuşile. Îmi repara cizmele şi îmi cosea hainele când era nevoie. Era o fată frumoasă, dar hainele ei erau atât de rupte, că i se vedea corpul în unele locuri. Era ciudat să o vezi aşa într-o gospodărie care, nepunând-o la socoteală pe ea, era atât de bogată.

— Când o să se mărite, spunea Uvdluriark rânjind, e treaba soţului ei s-o îmbrace.

Era foarte harnică şi devotamentul ei faţă de fraţii mai mici era înduioşător. Tot ce îi plăteam pentru serviciile ei le dădea lor şi nu mânca niciodată la mine fără să adune resturile pentru cei mici.

Knud Rasmussen a rămas acasă şi şi-a întreţinut bătrânele doamne cu ceaiuri, în vreme ce ele îl desfătau cu poveşti. Semigaq a devenit o membră a gospodăriei noastre şi s-a făcut utilă, consultându-şi fantomele în privinţa viitorului. În mare parte, ghicelile ei erau norocoase.

Knud, care o adusese la Thule pe sanie, a trebuit să-i dea şi blănuri pentru dormit. În primul rând, n-avea nimic şi în al doilea rând, se alinta cu ideea că bărbatul care o adusese trebuia să şi aibă grijă de ea.

— Poate că n-ai blănuri, i-a spus rânjind fără dinţi.

I-a dat sacul lui de dormit.

Mai târziu a regretat, căci bătrâna l-a umplut cu mai mulţi păduchi decât văzuse în toată viaţa lui. Totuşi, păduchii nu-s aşa de groaznici. De fapt, mi se pare că numai cei care nu i-au avut se tem cu adevărat de ei. Recunosc că vara atacurile lor sunt deranjante. Dar iarna, când stai în sacul de dormit şi e prea frig să poţi dormi, nu sunt foarte deranjanţi – îţi ţin companie într-un fel.

Poţi să scapi uşor de ei cerându-le femeilor să te despăducheze. E considerat elegant şi chiar foarte la modă ca atunci când simţi un păduche că te pişcă să arăţi locul cu degetul, să te apleci şi să o laşi pe femeie să ţi-l ia. Se poate şi ca ea să-şi dezvăluie cu ocazia asta emoţiile pentru bărbat. Dacă striveşte insecta între degete sau îi dă drumul în flacăra lămpii, este doar politicoasă. Dar dacă o sparge între dinţi şi o mănâncă, e semn clar că îl vede cu ochi buni pe bărbat.

Dar Knud se confrunta cu o adevărată problemă. Semigaq avea clar de gând să rămână, aşa că i-a ordonat să se spele. Ea avea demnitatea vârstei înaintate şi făcuse multe lucruri prosteşti la viaţa ei, aşa că s-a supus tăcută. Apoi el i-a ordonat să se pieptene.

Ea nici nu voia să discute aşa ceva, părul nu-i mai fusese descâlcit de ani de zile şi era plin de mizerie şi unsoare şi orice se mai adună prin părul unei femei. Knud a apucat o pereche de foarfece şi i l-a tăiat. Ea a ţipat şi a strigat că n-o să rămână într-o casă unde sunt permise asemenea lucruri nedemne, dar n-avea ce să facă. După ce a spălat-o într-un final şi i-a legat pe cap o scufie de lână pudrată cu acid boric, a devenit iarăşi tânără şi fericită şi veselă. Cel mai mare regret al ei era că nu putea să vină cu noi la stâncile cu păsări.

Pentru băştinaşi, cântecul alcelor mici e mai dulce decât orice altceva. „Pi-u-lee, Pi-u-lee-pi-u-lee”, ţipă şi

zboară în nori vii spre mare, noaptea, pentru ca dimineaţa devreme să se adune iarăşi la stânci şi să cânte toată ziua. De fiecare dată când îşi aruncă plasele în aer, bărbaţii prind şapte sau opt păsărele. Apoi sucesc plasa repede, ca să nu le scape şi le trag spre ei. Le omoară punându-le degetul pe osul pieptului şi mutându-le inima câţiva milimetri. Pasărea moare imediat şi în jurul inimii i se formează cheaguri delicioase de sânge, care se mănâncă mai târziu, când carnea e îngheţată.

Dar multe păsări sunt mâncate imediat. Căci tocmai migrează din sud şi au sub piele un strat gros de grăsime, aşa că cei cărora le place mâncarea bună, le jumulesc – fără să le jupoaie – şi le pun la fiert într-o oală. Eu eram prea leneş să fac asta, aşa că mi le curăţa de pene micuţa Mequpaluk. Ea nu mânca niciodată din carnea proaspătă. Zicea că avea o grămadă de piei de mestecat acasă şi că îi ajungeau.

Bătrânele mestecă pieile toată ziua ca să le cureţe de grăsime şi să le poată folosi pentru îmbrăcăminte. După mulţi ani, dinţii li se tocesc până la gingii şi e dificil pentru ele să-şi digere mâncarea, dar muşchii fălcilor le rămân în stare bună toată viaţa.

Tocmai pentru că au dinţii tociţi, pot să mestece pieile delicate fără să facă găuri în ele. Pieile sunt atât de mici, că unui adult rareori i se fac haine din ele, deşi

se spune că uneori o femeie tânără fără copii e atât de îndrăgostită de soţul ei, că îi mestecă suficiente piei cât să-i facă o cămaşă.

În ţinutul arctic nu există nimic care să semene unui sistem de salarizare şi bătrânele stau împreună şi mestecă. Mestecatul nu le opreşte să vorbească neîncetat despre vremurile de demult şi aventurile lor, iar râsetele rivalizează cu hărmălaia păsărilor dintre stânci.

De multe ori adormeam aşteptând păsările. Şi când mă trezeam, soarele era încă sus pe cer, iar păsările sporovăiau vesele. Era o viaţă fericită. N-o s-o uit niciodată.

Când am fost gata să ne întoarcem acasă, gheaţa era proastă şi a trebuit să o iau pe fiica vitregă a lui Uvdluriark cu mine. Abia atunci am descoperit ce persoană extraordinară era. N-avea niciun pic de lene în ea, munca era plăcerea ei. Când ne opream să se poată odihni câinii, mereu descâlcea hăţurile înainte ca animalele să se întindă la pământ. Când aveam nevoie de ceva, îmi prevedea şi, pe cât posibil, îmi satisfăcea nevoia. Era singura fată pe care am întâlnit-o printre eschimoşi căreia îi plăceau cu adevărat florile şi păsările.

Am călătorit spre casă noaptea, deşi era lumină tot timpul. Puteam vedea luna, dar era palidă şi ireală pe

lângă soare. M-am uitat la ea şi am spus că atunci când luna e pe jumătate aşa de mare, e uşor de examinat cu binoclul. A privit-o şi ea cu atenţie prin binoclu. Mereu m-am mândrit cu puţinele mele cunoştinţe şi am început să-i spun despre munţii de pe lună pe care putea să-i vadă prin binoclu. M-a oprit:

— Munţii? Omul de pe lună vrei să spui?

I-am zâmbit de la marea înălţime a cunoaşterii mele şi i-am spus că sunt într-adevăr munţi pe lună.

— Şi-atunci cum rămâne cu omul de acolo? m-a întrebat.

— Nu e niciun om pe lună.

Am fost surprins că cineva chiar credea acel mit, dar mi-a explicat că bunicul ei, care era un înţelept, i-a spus că e un om pe lună. Şi mama ei credea la fel. Cum ar mai putea crede cineva ce spune un *angakok* dacă toţi minţeau în privinţa omului de pe lună?

M-a întrebat asta într-un fel foarte umil şi, cât mai sincer şi mai simplu posibil, am asigurat-o că da, ei se înşală, că nu e niciun om pe lună. Din acea zi a fost ca o legătură secretă între noi doi. Eram pentru ea bărbatul care ştie totul şi am încercat în toate felurile să trăiesc pe măsura credinţei ei mari şi a încrederii sufletului ei inocent.

Când am ajuns acasă, ne-am despărţit – s-a dus la cortul mamei ei, unde petrecea mai mult de douăzeci

de ore pe zi având grijă de fraţii mai mici şi de casă.

Eu trebuia să merg pe Insula Saunders, lângă Wolstenholme Sound, unde vara se vânează excelent morse şi păsări. Knud trebuia să ducă barca noastră şleampătă la apă pe sanie şi eu plănuiam să merg cu ea pe insulă. În timp ce o încărcam, un prieten bun de-al nostru, Ululik, a venit să întrebe unde mergem. I-am spus şi m-a rugat să iau cu mine nişte piei mici, bune. Fiica lui urma să nască şi voia să-i duc pieile pentru copil. Soacra lui, Krulee, mestecase pieile. L-am întrebat ce mai face bătrâna şi i-am spus că n-o mai văzusem de câteva zile.

— O, nu, a spus Ululik afabil, am lăsat-o acolo!

— Cum adică aţi lăsat-o acolo?

— A rămas acolo să mai prindă păsări pe timpul verii şi o s-o vedem la toamnă, dacă o să mai fie în viaţă. Era destul de grasă şi poate să îndure multe privaţiuni, mai ales că i-am lăsat şi nişte untură. Poate să stea în peşteră fără probleme.

M-am înfiorat. Iată-l pe Ululik, un tip de treabă, decent, lăsându-şi soacra bătrână să moară dacă n-ar fi putut face faţă vremii, animalelor sălbatice şi inaniţiei. Singura ei apărare era faptul că era grasă.

Mi-am înhămat iar câinii şi am plecat după ea. Nu puteam permite ca bătrânii să fie trataţi aşa câtă vreme locuiam acolo şi simţeam că trebuia să le dau o lecţie.

Gheaţa era proastă în jurul capului şi am căzut în apă de multe ori. Am continuat în ciuda dificultăţilor şi în cele din urmă am ajuns pe o placă de gheaţă pe care voiam să o folosesc ca feribot să traversez o fâşie de apă deschisă care se întindea de la Capul Athol până departe spre mare. Mi-am folosit băţul harponului ca vâslă şi am înaintat uşor, până când a venit o mică briză şi, în ciuda eforturilor mele, am văzut că sunt tras spre mare. Placa de gheaţă nu se mişca repede, dar briza era constantă şi în jurul meu gheaţa a început să se crape. Mi-am dat seama că singura mea şansă era să plutesc în voie şi să sper e-o să mă ducă aproape de-o porţiune de gheaţă fermă.

Câinii ştiau că era ceva în neregulă şi s-au adunat în jurul meu. I-am lăsat să se urce pe sanie şi să-şi scoată din apă picioarele care pesemne că-i dureau şi m-am învelit bine ca întotdeauna.

În ore ca acestea, ai timp destul să-ţi contempli viaţa, care cumva pare mai reală decât circumstanţele imediate, pentru că gravitatea situaţiei în care mă aflam amorţea impresiile pe care le aveam de pe urma ei. Ştiam doar că n-am nicio şansă din o mie să fiu salvat şi aveam destul timp să mă obişnuiesc cu ideea.

Alunecarea s-a accelerat şi m-am uitat în jurul insulei mele plutitoare cu un interes întârziat. În apă erau mii de păsărele – micile alce care fac munţii mai veseli în

timpul zilei. Acum era noapte şi am descoperit că aceste păsări nu-şi pierdeau vivacitatea niciodată. Se aruncau în apă şi ieşeau iar. Stăteam deasupra lor şi le vedeam cum înoată dedesubt şi se hrănesc cu fluturi de mare[3]. S-au jucat şi s-au luptat până le-a venit timpul să se întoarcă pe mal. Le invidiam aripile pentru că eu trebuia să rămân acolo şi ori să mor de foame, ori să mă înec.

Focile săreau în jurul meu. Una bărboasă a sărit pe placa de gheaţă aproape de mine. Am strigat la ea şi la început a paralizat-o vocea neaşteptată, dar curiozitatea a făcut-o să rămână. După o vreme, s-a obişnuit cu mine şi şi-a dat seama că sunetele nu omoară. Când a dispărut de tot, eram mai singur ca niciodată.

Dimineaţa n-a adus nicio schimbare. Nici măcar nu puteam să cercetez curentul, pentru că placa mică de gheaţă pe care era sania mea era singura destul de mare cât să mă susţină. Aşa că a trebuit să stau şi să aştept şi era mult mai rău decât dacă ar fi trebuit să lupt cu soarta. E ceva extrem de epuizant în a sta liniştit în lumina soarelui, în timp ce păsările cântă în jurul tău, ştiind că nu faci decât să-ţi aştepţi moartea.

---

[3] *Black wing snail,* denumire ambiguă în original, dar cel mai probabil este vorba despre *Li mac in a helicina,* „fluturele de mare“, o specie de melc arctic ce înoată cu ajutorul aripioarelor, de unde şi numele.

După un timp, mi-am putut da seama că bucata mea de gheaţă se mişca – spre sud, întotdeauna spre sud şi departe de ţărm. Am încercat să găsesc două puncte stabile pe ţărm, pe o linie, şi aşa am calculat curentul. Am observat şi că placa se rotea încet şi îşi tot pierdea, imperceptibil, din margini, când se ciocnea cu bucăţi mici de gheaţă.

Am continuat să observ neobosit. Eram sigur că o să mor, dar speranţa nu se împuţinează niciodată atât de mult, încât să renunţi de tot. Mi-am studiat poziţia şi era la fel de chinuitor pentru minte ca o problemă dificilă de analiză matematică. Nu puteam renunţa. Mi-am spus că ar trebui să dorm până mă apropii de următorul promontoriu şi să-mi încerc acolo norocul, dar era imposibil. M-am apropiat tot mai mult, dar vedeam gheaţa spărgându-se de stânci în faţa mea şi sfărâmându-se într-un milion de bucăţele. Asta urma să mi se întâmple şi mie. Totuşi, placa mea nu s-a izbit de stânci, a alunecat pe lângă ele.

La capătul a două zile nesfârşite, foamea a înlocuit frica. Cu cât pluteam mai departe spre sud, cu atât speram că, odată ajuns la Conical Rock, voi fi în stare să mă duc pe insula de lângă Agpat. Dacă apa avea să fie limpede şi n-ar fi bătut vântul, urma să încerc să mă dau jos de pe sanie şi să-i fac pe câini să înoate până la mal, trăgându-mă după ei. Mai auzisem de o situaţie

asemănătoare şi oricum merita să încerc. Dar a venit mareea şi mi-a oprit înaintarea cu totul. Aşa că am rămas acolo, iar placa mea se rotea încet, încet, fără să se oprească.

Am adormit probabil, fiindcă nu-mi amintesc nimic până când am ridicat privirea şi m-am trezit pe partea cealaltă a Conical Rock. N-aveam cum să ajung la ea, căci între mine şi stâncă se aşternea un covor de bucăţele de gheaţă.

M-am dus spre sud, tot mai spre sud. Deşi eram slăbit, aveam mintea limpede şi ochi buni. Dar nu eu am fost cel care a văzut primul salvarea.

Cum mă uitam la mare, am văzut cum câinii mei îşi ciulesc urechile şi se uită spre ţărm. Mi-era şi teamă să mă uit unde se uitau ei, fusesem dezamăgit de atâtea ori. Dar m-am uitat şi nu departe de mine erau doi băştinaşi lângă o sanie pe gheaţă. Mă gândeam că cercetasem toată coasta şi că nu dădusem peste niciun semn de viaţă.

Dar uite că erau nişte oameni. Îi puteam vedea clar – vânători de foci la marginea gheţii şi un caiac în apă. Eram salvat!

Mai târziu m-am întrebat de ce n-am ţipat de bucurie. Cred că undeva foarte adânc în sufletul meu credeam că încă nu-mi venise timpul – că o să fiu păstrat ca să mă izbesc de calotă. Fatalismul meu îmi spusese că

acela avea să fie locul în care trebuia să mor. Aşa că doar am ridicat braţele să le transmit oamenilor că i-am văzut şi ei m-au salutat înapoi.

Apoi m-am aşezat şi am aşteptat până m-am apropiat şi ei au continuat cu vânătoarea. Parcă eram nebun, dar eram interesat doar de succesul lor la vânat. Am fost atât de încântat când au împuşcat o focă şi dezamăgit când n-au reuşit s-o prindă cu harpoanele.

Bărbaţii erau Qidlugtok şi Itukusunguaq, care aveau să călătorească cu mine la Tassiussak.

Se instalaseră la Agpat, unde erau multe foci şi păsări pentru carne şi ouă. Ca şi cum ne-am fi înţeles, covorul de gheaţă a dispărut şi a lăsat apă limpede între mine şi ei. Itukusunguaq a venit cu caiacul, a legat funiile de la harpoane de ale mele şi a vâslit înapoi. Am făcut două găuri în placa mea de gheaţă şi am trecut funiile prin ele şi ei m-au tras cu tot cu câini la porţiunea de gheaţă solidă.

Bărbaţii m-au întâmpinat, dar fără mare entuziasm, şi mi-au descâlcit hăţurile.

— Unde te duci? m-a întrebat Itukusunguaq, de parcă ăsta era modul meu obişnuit de a călători.

— E posibil să fi ieşit puţin de pe traseu, le-am zis şi asta a fost toată explicaţia de care aveau nevoie.

M-au dus la casele lor şi mi-au oferit păsări fierte şi carne uscată. Soarele era strălucitor şi în curând am

uitat teroarea de mai devreme. Când au aflat că am plecat din Thule ca să caut o femeie bătrână, au ţipat de veselie şi aventura mea a devenit una dintre cele mai comice lucruri de care auziseră eschimoşii vreodată. Cele două neveste tinere m-au întrebat dacă chiar m-am dus după bătrâna Krulee şi când le-am asigurat că da, au râs iar şi mi-au spus că bătrâna sigur o să fie foarte mulţumită. Dar feţele lor îmi spuneau clar că mă considerau un prost că mi-am riscat viaţa pentru o bătrână.

I-am lăsat a doua zi dimineaţă şi am plecat mai departe, de data asta pe ţărm, deşi asta presupunea să traversez gheţarul. Am prins trei foci şi le-am pus la păstrare în Golful Parker Snow, apoi am urcat pe gheţar, mi-am lăsat sania aproape de calotă şi am coborât pe jos până la Krulee, care era ocupată cu prada ei. Păsărelele erau ca nişte albine într-un stup şi ne împroşcau hainele cu găinaţ.

A crezut că am venit în vizită şi când i-am spus că o duc acasă, s-a uitat la mine de parcă fusese salvată din mormânt. Era bucuroasă ca un copil care a primit o jucărie nouă şi ţopăia şi bătea din palme, cântând la soare despre oamenii pe care o să-i vadă iar.

Biata Krulee, nu se gândea decât la nepoţeii ei şi că aveau să fie la fel de fericiţi când o s-o vadă.

N-avea multe de luat cu ea.

— Oala mea! a strigat – era vorba de o cutie de conservă de carne goală. Şi găleata! – o cutie de conserve doar puţin mai mare. Ceainicul meu! – o cutie de conserve în care fusese cândva lapte condensat.

Păturile ei erau şi mai rudimentare. Pe pieile de ren nu mai rămăsese niciun fir de blană şi trecuseră ani de când fuseseră jupuite de pe animal. Dar avea şi un obiect atât de preţios, că nu-l dădea jos de la gât – o ceşcuţă smălţuită pe care i-o dăduse Knud. O purta la gât pe o sfoară, iar degetele ei bătrâne îi mângâiau marginea albastră şi ochii îi luceau când se uitau la ea.

Deodată şi-a amintit că încă nu putea să plece. Nu, într-adevăr!

— De ce nu? Ce mai aşteptăm? am întrebat.

— Ululik mi-a lăsat trei piei de focă să le umplu. Am deja una jumate umplute şi cred că ar trebui s-o termin şi pe a doua înainte să plec acasă. Tu eşti tânăr şi puternic şi poţi să iei plasa şi să umpli pieile mai repede ca mine.

N-avea puterea să care burdufurile din piele de focă după ce erau umplute, aşa că făcuse ascunzătorile pentru burdufuri înainte ca acestea să fie pline cu păsări, alergase dintr-o parte în alta cu cele câteva păsărele prinse şi de fiecare dată dăduse la o parte pietrele, pentru că razele soarelui nu trebuiau să atingă deloc burduful, altfel, carnea îşi pierdea aroma.

N-am putut să-i rezist. Am uitat de câini, am uitat că sunt obosit şi că vreau să merg acasă. Am stat acolo toată ziua şi am prins păsările pentru bărbatul care-şi lăsase soacra să moară şi care îi ordonase ca ultimul lucru pe care trebuia să-l facă înainte să moară era să umple trei burdufuri cu *giviaq* pentru el, ca să poată da petreceri impresionante cu ele iarna următoare.

Am rămas peste noapte şi dimineaţa am avut aşa o încărcătură, că am reuşit cu greu să o urcăm pe sanie. I-am propus să lase cratiţele, dar a refuzat. Erau proprietatea ei. Îi era greu să doarmă şi îi plăcea să aibă propria cratiţă în care să gătească puţină mâncare pentru gura ei bătrână în timp ce restul dormeau.

I-am promis că o să-i dau şi alte cratiţe.

— Oh, acum sunt fericită! a strigat. Când o să-mi dai o cratiţă nouă, o să am ce să-i trimit nepoatei mele mai mari care o să aibă un bebeluş.

Mi-a vorbit despre toate lucrurile la care se gândise cât rămăsese singură acolo. Plânsese de câteva ori, dar numai ca să mai treacă timpul, şi n-avea nimic rău de spus despre ginerele ei sau despre nevastă-sa, fiica ei. Erau amândoi foarte buni cu ea. Am întrebat-o de ce au lăsat-o, totuşi.

— A, le-au băgat alţii ideea asta în cap!

Draga de Krulee! Regret să spun că aş minţi dacă aş zice că a fost primită de ginerele ei cu entuziasm.

17

Când a venit timpul pentru campania noastră de primăvară spre Insula Saunders, Knud Rasmussen a rămas acasă cu cele trei vrăjitoare bătrâne, Vivi, Arnajark şi Aloqisaq, ca să scoată de la ele material pentru cartea lui. Cele trei femei fuseseră prietene foarte bune, dar acum, că trăiau de atâta vreme împreună, se certau între ele care să spună poveştile. Knud le dădea mici cadouri în schimbul informaţiilor, cratiţe vechi, frunze de ceai, zdrenţe şi hârtii şi ele strângeau tot ce rămânea pe masă după ce mâncau. Fiecare dintre ele îşi strângea darurile într-o cutie, iar când se umplea, nicio putere pământească nu le-ar fi putut opri să plece să le împartă cu rudele. Altfel, Knud Rasmussen îşi dădea seama uitându-se în cutii cam când se pregăteau să plece şi extrăgea informaţii frenetic cât mai putea, chiar dacă rata sezonul de vânătoare la păsări.

Insula Saunders e locul cu cele mai multe alce mici, raţe şi fulmari, acele zburătoare ciudate care nu pot să meargă pentru că au ligamentele genunchilor răsîndoite. Dacă le aşezi pe pământ sau pe puntea unei nave, sunt incapabile să-şi ia zborul, aşa că stau numai pe stâncile alunecoase, de pe care pot să se înalţe în aer.

Fulmarii sunt primele păsări care apar primăvara, mult înainte să se spargă gheaţa. Vânătorii le caută, deşi carnea lor n-are gust bun. După un sezon numai cu carne de morsă şi de urs, orice schimbare e bine-venită.

Păsările se ridică atât de sus, că nu se văd decât ca nişte puncte pe cer, dar cad ca plumbul când e aruncată untură în apă.

Cele pe care le-am prins pe stânci erau grase şi gustul lor nu era foarte respingător, dar penele lor aveau un miros greţos. Din fericire, băştinaşii din nord nu le folosesc la perne, dar mai spre sudul Groenlandei, da. Mi-amintesc că la un dans am văzut cu Knud două fete fermecătoare de care nu ne puteam apropia pentru că dormeau pe paturi din astfel de perne. E o măsură de protecţie drastică, dar eficientă, pentru orice fată.

Când a venit timpul pentru vânătoarea de morse, şi mai mulţi băştinaşi ni s-au alăturat spre insulă. Morsele vin din sud şi trec de Golful Melville imediat ce se deschide apa. Nu găsesc pe drum scoici şi stridii, aşa că se hrănesc cu foci. Când ajung la Capul York, unde nu opresc niciodată, stomacurile lor sunt pline cu carne şi piele de focă. În Golful Parker Snow, primul loc unde găsesc ceva mai bun de mâncare, se opresc pentru câteva zile. Când ajung la Agpat, se stabilesc acolo mult timp ca să se hrănească.

Mulţi dintre noi am ieşit în larg pe nava noastră, extrem de utilă pentru remorcarea carcaselor, dar dacă vrei o aventură adevărată, trebuie să vânezi marile bestii din caiace. Nu le poţi cunoaşte bestialitatea şi puterea de pe puntea unei nave. Dar într-un caiac, vânătorul este la acelaşi nivel cu morsa.

Morsa, cum am mai spus, trebuie să se ducă până la fundul apei să-şi facă rost de mâncare. Cu colţii lor lungi ară pământul, apoi îl iau cu tot cu scoici sub aripioarele din faţă şi înoată la suprafaţă. Pământul se duce în acest timp şi rămân numai pietre, scoici şi moluşte. Apoi freacă scoicile între aripioarele lor groase, scabroase şi le sparg. Părţile mai grele se duc la fund, carnea pluteşte şi morsa deschide gura şi o înghite. De aceea nu se găsesc niciodată cochilii de vreun fel în stomacurile lor. Mulţi autori neinformaţi au scris cu surprindere despre asta.

Perioada de timp în care rămân scufundate e determinată de adâncimea apei. La Agpat stăteau şapte minute, la Pituravik, nouă. Rămân puţin la suprafaţă şi înaintează odată cu curentul, ceea ce le permite caiacelor să se apropie din spate.

Vânătorul trebuie să încerce să judece unde o să apară morsa, ca să fie în apropiere. Băştinaşul experimentat ştie după mişcările de la suprafaţă ale animalului dacă mănâncă sau doar leneveşte. În clipa

în care vânătorul vede capul bestiei ieşind, braţele îi sunt ca fulgerul. Caiacul se duce înainte ca o săgeată şi când e destul de aproape, îşi aruncă harponul direct în animal. Dacă îl loveşte, băşica prinsă de funie e trasă afară din barcă în timp ce morsa se scufundă şi e deseori trasă de tot sub apă pentru mult timp.

Imediat ce băşica se vede iar la suprafaţă, bărbaţii din barca mai mare se duc spre ea în grabă şi începe bătălia. În zilele noastre, puştile sfârşesc lupta imediat, dar pe vremuri, vânătorii trebuiau să lupte cu sulițele. Era un proces crud şi bestia se agita în apă ore în şir sângerând până la moarte.

Stomacul e întotdeauna porţia cea mai râvnită, fiindcă e de obicei umplut cu cele mai delicioase scoici şi moluşte şi sucurile gastrice sunt ca nişte sosuri acre.

Dacă nu mănânci decât carne de două ori pe zi, simţi cum te cuprinde letargia. Dar imediat ce mănânci scoicile alea, te simţi de parcă ai luat o poţiune energizantă. Dacă mai rămâne ceva, cele două deschideri ale stomacului sunt legate şi delicatesa rară e adusă acasă pentru femei, care-o folosesc să facă supă.

Pe Saunders am vânat prima mea morsă. Mai fusesem cu caiacul de multe ori şi eram nerăbdător să prind una, dar n-avusesem încă ocazia. Acum era rândul meu şi am fost destul de norocos să mă aflu

chiar în spatele bestiei când a ieşit să respire, aşa că m-am repezit înainte.

Niciodată nu mi se mai păruse un animal atât de mare, dar nu puteam să mă întorc fără să par ridicol. Mi-amintesc că speram ca bestia să audă pleoscăitul vâslei şi să se scufunde, dar n-a fost să fie.

Eram aproape deasupra ei şi n-aveam niciun plan. Respira adânc, se pregătea să se scufunde după alte moluşte. Era timpul. Deodată harponul meu a fulgerat prin aer. Fără să mai aştept să văd dacă nimerisem, mi-am condus caiacul în jurul ei şi am plecat. Bărcuţa a tremurat şi am sperat să nu fiu atacat. Dar era doar băşica, era trasă afară din barcă.

Apoi i-am auzit pe oameni cum strigau şi mă ovaţionau din caiace şi de la bordul vasului. Vânasem prima mea morsă!

Eram „nou-născut pe pământ" cum zic băştinaşii, pentru că vânarea cu harponul a unei morse e primul pas ca să devii vânător. Acum eram *cineva.* Eschimoşii au un cuvânt special pentru „omorârea primei morse", atât de important e evenimentul în viaţa unui om.

Ne-am dus cu toţii pe mal să sărbătorim, iar Knud, care parcă mirosise o petrecere prin preajmă, a apărut cu cele trei doamne pe sanie. A adus cafea şi pâine (plănuise de fapt să dea petrecerea ca să sărbătorească finalizarea cărţii, doar că i-am furat eu scena).

Niciunuia dintre noi nu-i păsa de o carte când se întâmplase ceva aşa de important: prinsesem o morsă!

Cu Knud au venit şi Ivaloo şi soţul ei. Plănuiseră să petreacă vara la Etah, dar *angakokul* le interzisese femeilor să mănânce carne de morsă femelă şi Ivaloo nu se putea duce acolo. La Etah e belşug de morse, şi masculi şi femele, pe când aici, pe Saunders, numai masculii trec în drumul lor spre locurile de împerechere din nord.

Ivaloo era o frumuseţe şi era conştientă de farmecele ei. Ea şi Tatianguak, fiul adoptiv al lui Uvisakavsik cel omorât, erau proaspăt căsătoriţi şi ne-au spus că vor să stea aproape de noi ca să evite eventuale lupte din invidie.

Tânărul a venit la mine de câteva ori şi mi-a mărturisit că, pentru că era un vânător foarte slab, n-ar trebui să fie căsătorit cu o femeie aşa de atractivă. Mi-a spus că se gândise să o lase să mă căsătoresc eu cu ea – poate că aş putea să-i dau la schimb o puşcă şi o sanie. I-am explicat că oricât de multe lucruri permiteam în colonia noastră, nu toleram comerţul cu neveste.

A rămas tăcut câteva momente şi apoi a plecat. L-am văzut cum îi reproducea conversaţia noastră lui Ivaloo, care asculta interesată. Era evident că ea plănuise totul. Mi-am amintit cum se comportase în timpul ritualului de la Neqé, când fusese sălbatică şi ca ieşită din minţi.

Acum calcula cu sânge rece avantajele de a fi nevasta unui om alb. Era limpede că îi spusese lui Tatianguak că poate căsnicia n-o să dureze şi că o să se întoarcă la el o femeie mult mai bogată.

Era un lucru remarcabil s-o vezi pe Ivaloo dezbrăcată, căci pe umeri, şi întinzându-se pe partea de sus a braţului drept spre mână, i se vedea un semn din naştere roşu, uriaş.

Mi s-a spus că exista un motiv special pentru asta – Ivaloo era una şi aceeaşi persoană cu bunica ei!

Bătrâna trăise într-un iglu cu familia lângă Golful Parker Snow, când o alunecare de zăpadă i-a strivit casa. Printr-un miracol, toată lumea, în afară de bunică, a scăpat. Toţi au suferit grav de frig, pentru că dezastrul se întâmplase noaptea şi i-a prins dezbrăcaţi.

Corpul bunicii n-a fost descoperit până în primăvara următoare, când vânătorii i-au găsit braţul drept şi umărul ieşind din zăpadă. Pescăruşii îi mâncaseră carnea până la oase.

Imediat după acest eveniment, s-a născut Ivaloo – iar pe braţul ei drept şi pe umăr era un semn în exact aceeaşi poziţie ca rana lăsată de păsări pe umărul bătrânei. Prin urmare, era destul de evident că Ivaloo era bătrâna renăscută.

Knud Rasmussen s-a întors acasă cu cele trei babe şi

noi am rămas să culegem ouă şi să prindem morse. Apoi, într-o dimineaţă, am fost trezit de un ţipăt care aproape mi-a spart timpanele. Parcă înnebuniseră cu toţii, strigau şi ţipau, dansau şi urlau. Nu înţelegeam ce spuneau, dar în cele din urmă am priceput cuvântul „*Oomiarssuaq*!" şi câteva momente mai târziu am văzut catargele unui vas care naviga în jurul Capului Athol.

Un vas la acea vreme a anului era ceva total neaşteptat şi mi-am dat seama imediat că ăsta era cel al vânătorilor de balene, *Upernadlit,* cei care vin primăvara.

Toţi au sărit în vasul nostru şi au început să arunce carnea peste copastie ca să-l pregătească pentru drumul spre vapor. Băştinaşii, am descoperit cu surprindere, încă mai aveau blănuri de vulpe de vânzare – femeile păstraseră o parte pentru ele – şi îi apucase febra negoţului.

Vaporul înainta încet şi i-am convins pe băştinaşi să aştepte până se apropia, înainte să pornim. Trebuie să recunosc că imaginea imensă a catargelor pe fundalul zăpezilor îmi era dragă.

Înainte să ne urcăm în mica noastră barcă, le-am spus femeilor că puteau să ne însoţească doar cu o singură condiţie – să promită că se vor ţine departe de marinari. Le-am explicat că n-am nicio problemă cu moralitatea lor, dar că ar putea să ia boli venerice şi să contamineze

tot tribul. Femeile au acceptat condiţiile şi ne-am coborât vâslele în apă.

Echipajul unei baleniere nu e compus din cei mai buni băieţi ai Domnului şi ei trebuie ţinuţi mereu ocupaţi ca să nu intre în belele. Căpitanul, înţelept, îi pune să frece puntea chiar şi când astfel de acţiuni de curăţare par neimportante. Căpitanul Adams de pe *Morning of Dundee* era un veteran al mărilor nordice şi un vechi prieten de-al meu. Lângă el, pe punte, stătea secundul de şaptezeci şi patru de ani. Trăise pe balenieră şaizeci de ani şi nu mai petrecuse o vară acasă de la paisprezece ani.

Cei doi au fost încântaţi să ne vadă şi mulţumiţi să afle că ne-am stabilit la Thule, deşi asta însemna că primeau cu trei sute de blănuri de vulpe mai puţin pe an. Ştiau că în ţinuturile arctice fiecare om trebuie să muncească pentru el, iar saluturile lor au fost călduroase. A fost plăcut să coborâm în cabina călduroasă şi să ne servească stewardul o masă cu pâine, ciocolată, zahăr (de care nu mai aveam) şi biscuiţi. Căpitanul Adams ne-a adus poşta şi am vorbit o vreme. A spus că are nevoie de ouă şi m-a întrebat dacă avem. I-am arătat spre un loc unde erau puse la păstrare mai mult de o mie şi i-am spus să le ia.

— Sunt ouă pe insule! a strigat. Lăsaţi două bărci la apă şi mergeţi după ele!

Câţiva bărbaţi s-au mişcat fără chef.

— Toată lumea! le-a ordonat el.

Am auzit câţiva membri ai echipajului bombănind că acum sunt în repaus. Ca din puşcă, într-o clipă, căpitanul a sărit pe greement şi s-a lăsat să alunece pe punte. Stătea acolo ca un uriaş printre troli, mutându-şi privirea de la unul la altul.

— Cine a spus repaus? Care dintre voi a fost, diavoli leneşi?

Niciunui n-a mai comentat şi bărcile au fost coborâte. Când s-a întors căpitanul, i-am spus că nu le-a zis oamenilor unde erau ouăle. Mi-a respins scurt observaţia cu un gest din mână:

— Nu contează, asta o să le dea şi lor ceva de făcut până le găsesc.

Şi chiar le-au găsit, aproape pe toate. S-au întors cu ambele bărci pline şi li s-a ordonat să pună recolta neaşteptată la sare.

După masa din cabină, ne-am petrecut câteva ore plăcute vorbind. I-am spus că am găsit vara trecută o balenă moartă, cu un harpon înfipt în ea şi l-am blestemat amândoi pe americanul care inventase oasele de balenă artificiale[4].

---

[4] La începutul secolului, scheletul corsetelor şi al altor haine de damă era încă făcut din oase de balenă (n. red).

Trebuie să recunosc că am uitat de băştinaşii mei şi, când mă pregăteam să plec, mi-am adus aminte de ei tresărind. Se bucurau de o masă îmbelşugată în cabinele echipajului şi se distraseră de minune. Când i-am chemat să ne urcăm în mica barcă, femeile au venit ultimele. RâNjeau, ori amuzate, ori de frică – cele care măcar au venit. Am întrebat ce se întâmplă. Un suflet mai inocent, a cărui inocenţă îl autoriza să-i toarne pe ceilalţi, m-a informat că Aloqisaq îşi pierduse pantalonii.

Era o situaţie delicată pentru o doamnă, mai ales pentru una care n-are nicio fustă, şi m-am dus unde era echipajul ca să încerc să aflu mai multe.

— Păi, mi-a zis ea, pantalonii pur şi simplu au dispărut.

Nu reuşea să înţeleagă cum se putuse întâmpla. I-am întrebat pe marinari, dar niciunui nu-i luase. Am întrebat în ce pat fusese, dar nici aşa n-am rezolvat nimic, căci se părea că nu se oprise doar la un singur pat şi nu reuşea să-şi identifice gazdele. Am renunţat şi i-am dat o basma roşie mare să şi-o lege în jurul mijlocului ca pe un scutec. Nu arăta prea mulţumită sau prea stilată, dar măcar îşi făcea treaba. Vaporul a plecat spre nord şi nu l-am mai văzut niciodată.

Băştinaşii au discutat negoţul pe care-l făcuseră cu cei de pe balenieră şi erau cu toţii nemulţumiţi. Ceruseră

cuţite şi primiseră tutun. Doi dintre ei primiseră pipe sparte şi ceilalţi primiseră ce crezuse căpitanul că nu i-ar mai trebui, nu ce voiau. Mai târziu pomeneam de episodul ăsta ca o recomandare pentru magazinul nostru şi toţi băştinaşii au fost de acord că eram negustori superiori. Totuşi, a fost plăcut la vânătorii de balene...

Mequpaluk, fiica vitregă a lui Uvdluriark, a venit în fugă la plajă să ne întâmpine – fusese lăsată în urmă, ca de obicei, să aibă grijă de copii şi de câini. Am auzit-o când a spus că plânsese pentru că îşi dorise mult să vină cu noi – dar acum era fericită să ia ceva pentru copii din prada noastră.

Cu părere de rău în privinţa virtuţii, trebuie să recunosc că niciunui dintre noi n-a avut atât de mult de câştigat de pe urma vizitei cât a avut Aloqisaq, deşi a trebuit să cheltuie o parte din câştig pe o pereche de pantaloni vechi. A dat în acea noapte o petrecere mare să sărbătorească şi s-a simţit ofensată că n-am venit.

18

Mi-am petrecut seara în cort citind restul corespondenţei. Am citit scrisorile de la familia mea iar şi iar. Erau pline de bârfe locale, de căldură şi afecţiune şi am simţit că sunt doar la câţiva kilometri distanţă de

ei.

Am lăsat pentru la urmă scrisoarea de la fata care mă aşteptа acasă, în parte din plăcerea anticipării, în parte pentru că mă temeam de ce veşti ar putea să conţină. N-am îndrăznit să-i cer să vină şi ea cu mine, dar în secret speram s-o facă. Când am deschis-o în cele din urmă, aş fi putut să ţip de bucurie – venea să mi se alăture, probabil pe vaporul care urma să ne aducă provizii vara următoare!

Voia să împartă cu mine viaţa pe care o duceam, oricum ar fi fost. Voia să trăiască în casa mea, indiferent cum era ea, şi voia să devină o femeie arctică. Împreună aveam să facem viaţa mai veselă şi mai plăcută decât fusese vreodată oriunde altundeva în lume!

Eram în al şaptelea cer şi m-am pus pe făcut pregătiri pentru venirea ei. Cum o scrisoare de la nevasta lui Knud îi spusese că era proaspătul tată al unei fiice, eram amândoi atât de încântaţi, că abia ştiam ce facem.

Dar cât aşteptam vaporul, trebuia să ne ţinem de îndatoririle noastre zilnice. Venea vara. Vânam în caiace şi mergeam la comunităţile din apropiere în bărcuţa noastră. Şi într-o zi din acea vară Knud ne-a speriat de moarte.

Vânam narvali, care sunt uimitor de rapizi. Knud fusese prea insistent şi, când unul s-a apropiat de partea stângă a caiacului, a aruncat harponul în el, deşi

ştia că ar fi trebuit să-l aştepte să iasă pe partea dreaptă. Când narvalul s-a scufundat, a tras funia legată de băşică în jurul lui Knud, a întors caiacul cu fundul în sus şi pe el l-a aruncat în apă. Knud era un înotător excelent, dar frânghia era răsucită în jurul lui şi a dispărut sub apă, tras de narvalul rănit. Noi ceilalţi stăteam în caiace, neputincioşi. Atunci am aflat ce înseamnă să-ţi îngheţe sângele în vene.

După un interval interminabil, Knud a ieşit la suprafaţă în depărtare, strigând după ajutor. Am vâslit repede, dar cu mult înainte să ajungem la el, a dispărut iar. Mă temeam că de data asta se zisese cu el, dar şi-a făcut din nou apariţia. Acum a rămas la suprafaţă şi l-am tras din apă.

Nicio clipă nu şi-a pierdut cumpătul. Se agăţase de băşică, ne-a zis, se gândise că greutatea lui o să-l obosească repede pe narval şi animalul o să iasă la suprafaţă.

— Mai bine te duci acasă să-ţi schimbi hainele, i-am spus.

M-a privit cu reproş.

— Nu vezi că asta e şansa noastră să prindem ceva mare?

Mai târziu l-am întrebat dacă nu vrea ca măcar să-şi stoarcă hainele.

— De ce? m-a întrebat.

— Pentru că eşti ud!

— O, Doamne, am şi uitat!

Ăsta e genul de om din care să faci un explorator adevărat.

Dar vaporul nostru n-a mai venit. Golful la Thule rămâne de obicei deschis doar 25 de zile în fiecare an – de pe 1 august până pe 25 – şi deja era mijlocul lui septembrie. Aproape rămăseserăm fără provizii, în special fără chibrituri şi cuie, şi trebuia să facem ceva să ne realimentăm magazinul înainte să vină iarna.

Ne-am decis ca eu, fiind marinarul, să încerc să traversez Golful Melville spre aşezarea daneză în barca noastră cu pânze, să mă opresc pe Saunders ca să iau provizii din ascunzătoarea noastră de-acolo. Dar cum am ajuns la insulă, am văzut o goeletă în golf. Era vaporul nostru, îi trebuiseră 45 de zile să traverseze Golful Melville!

Dar fata mea nu era pe navă!

Pentru mine, asta era tot ce conta. Născută o doamnă şi crescută într-un oraş mare, se hotărâse în ultimul moment că nu poate să înfrunte aşa o existenţă. Am ştiut de la început că îi ceream prea mult şi nu puteam s-o învinovăţesc că se răzgândise. Dar atunci a fost cea mai grea lovitură pe care o primisem.

Ce goale de sens păreau acum toate micile mele

pregătiri pentru sosirea ei! Cât de mult mai goală părea casa noastră decât înainte. Mi se părea că mi se duce viaţa înainte ca un râu care curge fără sens printr-un deşert pustiu şi trebuia să-i schimb cursul pe nişte canale neaşteptate.

Dar eram încă tânăr şi viaţa mea fusese una excepţional de curată. În Danemarca locuisem mai mult cu părinţii şi de atunci fusesem prea ocupat să intru în belele. Mama şi tata ne educaseră cu un simţ al poziţiei noastre sociale şi ne învăţaseră că lumea cu relele ei nu e pentru noi. Ca marinar, mizeria şi oroarea porturilor îmi repugnaseră şi mă ţinuseră departe de femeile uşoare. Cred că visasem să mă păstrez pentru o fată „pură" – şi acum, trădarea ei era cu atât mai ironică. Îmi ruinase viaţa, eram convins de asta.

Căpitanul vasului a spus că nu putea să mai rămână cu noi nici măcar o oră mai mult decât era nevoie, aşa că ne-am băgat şi noi să muncim zi şi noapte la descărcat. Vasul era mic şi aveam puţini bani, dar creditul nostru era încă bun şi eram hotărâţi să ne ţinem de cariera pe care ne-o alesesem.

I-am scris repede o scrisoare mamei, singura pe care am avut timp s-o scriu. Nu era nimic acolo din ce citeşti de obicei în romanele de aventuri. N-aveam nici timp şi nici chef s-o îngrijorez cu astfel de poveşti. Şi apoi vasul a plecat.

E greu de înţeles pentru cei străini de viaţa aceasta de ce ne bucuram să îl vedem plecând, dar ne-am bucurat. Când l-am văzut dispărând după calotă, ne-am întors la rutina vieţii noastre, care ne satisfăcea. Am dormit două zile înainte să ne ducem după carne de urs, fără de care câinii noştri ar muri de foame.

Nu există călătorii uşoare, fără incidente, în ţinutul arctic. De fiecare dată când pleci de acasă ştii că-ţi iei viaţa în mâini, deşi chiar şi aceste pericole devin ceva comun. Până să ajungem la Capul York, am scăpat toţi la limită de moartea prin îngheţ, eu am căzut într-o altă crevasă şi imediat după aia am fost aruncat în ocean, când sania şi câinii mei s-au scufundat prin gheaţa subţire. De data asta am fost salvat de faptul că destul de multă carne îngheţată era prinsă de sanie ca s-o facă să plutească.

La Capul York am dat de Minik, băiatul care ne făcuse atâtea probleme. Locuia acolo în una dintre casele rezervate pentru tinerii comunităţii.

Case din acestea sunt în mai toate comunităţile numeroase; au fost construite cu mulţi ani în urmă şi acum nu aparţin de fapt nimănui. În timpul verii, oricine poate să le ia în stăpânire. Acoperişurile trebuie scoase, ca soarele să aibă cum să înmoaie gheaţa şi să usuce pereţii, iar toamna, pietrele şi turba trebuie înlocuite. În aceste case, băieţii şi fetele pot să trăiască

împreună fără cenzură sau alte obligaţii în afară de cele ale nopţii.

Eschimoşii sunt foarte fireşti şi practici în privinţa sexului. Nicio căsnicie nu li se pare fericită dacă nu există o afinitate sexuală între cei doi şi cred că e foarte important pentru bărbat şi pentru femeie să testeze şi să stabilească această afinitate înainte să intre într-o uniune permanentă.

Din păcate, două familii de misionari veniseră în nord. Erau născuţi în sudul Groenlandei şi credeau sincer în doctrina şi în Dumnezeul lor.

Nu-mi place să vorbesc prea mult despre misiunile creştine printre păgâni. Am văzut tot felul de misionari, bărbaţi şi femei, şi mulţi nu erau potriviţi pentru ce aleseseră să facă. În locurile din care pleacă e greu să-ţi dai seama dacă o să fie buni ca misionari şi cei care donează cauzei cred în beneficiile răspândirii cuvântului lui Dumnezeu printre păgâni – e normal să presupună că banii lor nu sunt irosiţi.

Aceşti doi misionari nu erau ei responsabili pentru inadecvarea lor cât erau cei care-i trimiseseră. Puţini îşi dau seama cât de periculos e să aduci credinţe noi unei rase obişnuite cu un mod vechi de trai, care o şi satisface. Mereu m-am gândit că un profesor de ştiinţe are o sarcină uşoară în comparaţie cu cea a unui misionar. Orice persoană cât de cât inteligentă poate să

aleagă un om de pe stradă la întâmplare şi să-l înveţe un set de reguli pe care să le urmeze ca să rezolve o problemă. Dar un misionar, care chipurile ar trebui să înveţe câte puţin din orice, trebuie neapărat să fie o persoană empatică, de o mare cultură şi cu multe cunoştinţe generale. Din nefericire, o astfel de combinaţie e rară printre misionari. De obicei tot ce au nevoie ca să primească postul e o dorinţă fierbinte să predice despre Dumnezeul lor, iar restul se poate duce dracului!

Ar trebui să ne dăm seama că misionarii o să încalce toate regulile şi tradiţiile locale şi o să calce în picioare ceea ce păgânii au considerat dintotdeauna a fi decent. Un astfel de program necesită tact şi o răbdare infinită.

De obicei, încep să lucreze la problema sexului. E ciudat cum sexul a fost mereu de maxim interes pentru biserică. Sigur, sexul a fost mereu de maxim interes pentru toată lumea, şi dacă biserica e capabilă să-l controleze, devine imediat un factor important în viaţa oamenilor. Dar m-am simţit deseori jenat pentru predicatori, care reuşesc să aibă o influenţă aşa de mică asupra turmelor lor de acasă şi totuşi îndrăznesc să intervină în felul de-a fi al unei rase străine.

Mă surprinde că misionarii îndrăznesc să facă ce fac. La Capul York aveau o grămadă de treabă.

Amanguaq, tânăra care-mi fusese oferită iarna

trecută, locuia acum acolo. Era iubita a patru băieţi care locuiau în una dintre casele pentru tineri şi Knud m-a întrebat ce ar trebui să facem în privinţa ei. I-am spus că nu mă amestec în treburile ei, dar el mi-a zis că e de datoria noastră să-i ajutăm pe misionari. S-a dus să vorbească cu fata.

— Nu crezi, i-a spus ea, că aş prefera să mă mărit cu unul singur? Asta e singurul mod prin care pot să intru în contact cu ei.

Ce remarcă naturală şi inocentă. Şi cât de curată, până la urmă.

În acea seară, Minik a venit la mine şi mi-a spus că vrea să se însoare cu Arnanguaq. N-avea casă, dar dacă s-ar fi mutat cu noi, ar fi putut să-i ofere un adăpost pentru iarnă şi să-i construiască la primăvară o casă.

Ne-am gândit şi am decis să-i lăsăm să se mute cu noi – salvându-l astfel pe Minik, care probabil era un băiat bun, doar că avea nevoie de o şansă şi de fată. Sprijineam astfel şi munca misionarilor şi ne mai şi oferam motive să ne simţim ca nişte oameni de treabă. Minik a plecat a doua zi cu mireasa lui. N-a fost nicio ceremonie.

Knud a hotărât să se ducă în sud după mai multă carne de urs, dar eu mă săturasem de călătoria asta şi m-am pornit singur spre Thule. Gheaţa era bună de-a lungul coastei şi i-am lăsat pe câini să alerge în voie.

Lumina slabă proiectată pe munţii înalţi era uimitoare. Nicăieri în lume n-am mai văzut o aşa revoltă de culori. Stăteam singur pe sanie, câinii mă trăgeau uşor şi toţi eram parte a unui ţinut care zi de zi îşi revela faţă de mine sufletul tot mai clar: un suflet alb şi bun şi fără minciuni. Viaţa era bună, un bărbat avea pe atunci şi timpul, şi dispoziţia să viseze.

Eram singur şi nu mai era nimeni care să fi putut face exact ceea ce făceam eu. Asta mă flata şi mă făcea să cred că mi-o datoram mie să rămân aici şi să-mi construiesc singur fericirea. Fără asta, nimănui nu-i iese nimic.

Am ajuns acasă mai mulţumit ca niciodată. L-am văzut pe Minik muncind, în sfârşit, adaptându-se la noile condiţii şi încercând să-şi facă un trai pentru el şi nevastă. Îşi exagerase importanţa, mi-a spus, când a fost unul dintre cei şase aleşi să meargă la New York, fiind singurul care supravieţuise drumului. Dar acum se întorsese în nord şi promitea să o ia de la capăt şi să uite de lumea largă.

Am ridicat amândoi o căsuţă lângă cea mare a noastră. M-am mutat cu el şi nevastă-sa, fiindcă în ţinutul arctic e greu să separi ziua de noapte şi băştinaşii pot să vină oricând unul la altul să vorbească. Knud putea să stea treaz o zi şi apoi să doarmă tot atât, dar mie îmi plăcea să mă culc la ore fixe. Am căzut de

acord ca vechea noastră casă să fie birou, loc de luat masa şi magazin. Knud avea să doarmă în pod şi eu să stau cu Minik.

Soţia lui Minik nu era, din păcate, mare gospodină. Răbdarea ei era infinită şi n-avea niciun pic de intenţie rea în ea. De fapt, Arnanguaq abia dacă avea intenţii de orice fel, căci era fata cea mai lipsită de resurse pe care o văzusem vreodată. Nu se gândea niciodată la ce-ar putea face. N-a trecut mult timp până când Minik a început să se ţină tot mai departe de casă când pleca la vânătoare.

Într-o zi ne-a anunţat pe toţi că se duce în nord şi că se duce singur. Nu ştia cât o să lipsească. N-am făcut nimic să-l opresc şi m-a lăsat singur cu tânăra lui soţie.

Ca să împiedice orice bârfă, Arnanguaq a invitat-o pe Mequpaluk să petreacă timp cu ea. În fiecare seară, după ce fata îşi termina treburile acasă, venea aici. Hainele ei erau în continuare rupte, cizmele aproape fără tălpi şi pantalonii fără blană. Dar era mereu în cea mai bună dispoziţie şi camera noastră devenea un loc mai vesel când intra ea. Avea un fel desuet de a-şi povesti experienţele, ne făcea să râdem şi abia aşteptam să vină pe la noi seara.

În cele din urmă, într-o seară, când a venit, Arnanguaq lipsea şi i-am spus lui Mequpaluk că mai bine să stea cu mine. M-a privit o clipă şi apoi a spus

simplu:

— Sunt incapabilă să iau vreo decizie, fiind doar o fată mică şi slabă. Tu trebuie să decizi.

Dar ochii îi erau elocvenţi şi vorbeau în limba pe care o ştie orice fată, indiferent de rasă sau de climă.

I-am cerut doar să se mute de la capătul celălalt al laviţei la capătul meu – asta e toată nunta de care e nevoie în acest ţinut al inocenţei.

A doua zi, voia să ştie dacă să se întoarcă acasă sau nu, şi când am spus nu, asta a fost. Câteva ore mai târziu, unul dintre fraţii ei a venit să întrebe de ce nu s-a întors acasă. Ea a spus:

— Cineva în casa asta e ocupată să-şi coasă haine!

Băiatul a fost şocat, dar n-a zis nimic, s-a întors pe călcâie şi a alergat din casă în casă cu veştile. După câteva ore, sănii se grăbeau în nord şi-n sud să spună ce se întâmplase şi să audă comentariile vecinilor.

Din nou, am fost uimit de discreţia acestor oameni minunaţi. Niciunui dintre ei nu ne-a adresat vreun cuvânt care să indice că fata nu locuise acolo dintotdeauna. Vizitatorii veneau ca de obicei şi vorbeau de parcă ea ar fi fost nevasta mea de ani de zile şi ei fuseseră musafirii ei de multe ori.

Singura persoană nemulţumită din gospodărie era Vivi. Îşi sărbătorise recent a douăzecea aniversare – cum fiul ei împlinise 14 ani, probabil că făcuse o mică

greşeală de calcul. Mi-a explicat că voia foarte mult să se mărite şi că un bărbat norocos ar fi fost mai încurajat dacă potenţiala lui nevastă îşi tăia câţiva ani de la vârstă.

— Totuşi, a adăugat oftând, oamenii ăştia ignoranţi nu ştiu nimic despre vârstă.

În a doua seara, micuţa mea soţie m-a rugat să mergem pe malul apei ca să vorbim fără un acoperiş deasupra capului. Mi-a spus că se gândise toată ziua şi se hotărâse, acum că era căsătorită cu un om alb, să-şi folosească unul dintre celelalte nume ale ei. (Plus că soţia lui Odark, Mequ, murise recent şi numele Mequpaluk nu mai putea fi pronunţat). Îi fusese totuşi prea teamă să-şi schimbe numele fără să mă consulte.

Am fost de acord să-şi ia un alt nume şi de atunci înainte a fost cunoscută în toată Groenlanda drept Navarana.

Mai întâi, trebuia să-i facem o garderobă. Avea destule blănuri din care să-şi aleagă şi a angajat câteva prietene să le coasă. Nu se punea problema să fie plătite pentru că, mi-a spus Navarana, cusătoresele erau încântate să aibă privilegiul să stea în casa noastră şi să asculte tot ce se spune. Plata lor era că puteau să spună ce au văzut şi auzit.

Ne-am rearanjat camera din temelii şi când am venit acasă cu prima mea focă de după căsătorie, am invitat

toţi vecinii la ospăţ. Totuşi, nu s-a rostit niciun cuvânt despre faptul că ar fi fost o ocazie neobişnuită.

Imediat după, au fost văzute morse la Dalrymple Rock şi, cum gheaţa era favorabilă, am plecat cu nişte consăteni să prindem câteva. Era prea departe să ne putem întoarce acasă în fiecare noapte, mai ales că acum era lumină numai câteva ore, aşa că am dormit pe sănii. Seara, făceam focuri mari, găteam carnea şi făceam supe şi unul dintre bărbaţi a avut o idee excelentă.

— Hai să fierbem nişte ouă, a spus şi a fost aplaudat pentru ingeniozitatea lui.

Asta mă privea pe mine mai mult decât pe alţii, fiindcă eram singurul care avea ouă puse la păstrare pe insulă. Dar hrana pusă la păstrare aparţine comunităţii şi nu puteam să refuz să le scot la lumină. Proviziile nu pot fi deplasate, se poate mânca din ele oricât, dar pe loc.

Ouăle îngheţate sunt unul dintre darurile cele mai bune de la Dumnezeu. Coaja se crapă de la îngheţ, dar albul oului care se scurge afară îngheaţă şi se usucă şi e delicios. Coaja se dă la o parte după ce se ţine oul între palme câteva momente şi apoi mănânci oul ca pe un măr. E incredibil cât de multe ouă puteai pune la păstrare, mai ales că acestea erau ouă de raţă, de două ori mai mari decât cele de găină.

După ce am consumat câteva zeci, am pus apă în oală şi am mai fiert alte câteva zeci – şi eu eram singurul care adunase ouă.

Când m-am întors acasă, am început să o apreciez pe femeia care avea să fie soţia mea. Încă îşi purta zdrenţele, dar cizmele ei noi erau gata şi arăta bizar cu ele, lungi, albe, cu piele de urs în partea de sus, continuându-se cu pantalonii care abia se mai ţineau laolaltă. Dar a doua zi şi-a înlocuit pantalonii cu unii noi şi apoi s-a putut lăuda cu cele mai bune haine din trib.

I-am povestit episodul cu ouăle lui Navarana şi ea mi-a promis că o să-i pună capăt. Eram puţin îngrijorat că onoarea mea de vânător o să fie pătată, dar ea era mult prea deşteaptă ca să se întâmple aşa ceva.

— Crezi că ţi-aş face asta? O, nu!

I-a spus în treacăt mamei ei că se temea că n-o să avem ouă când o să vină în vizită la iarnă. Mama ei, o femeie inteligentă, a lansat o poveste în comunitate.

— Poate că sezonul de morse n-o să dureze la fel de mult anul ăsta, fiindcă cineva a scăpat coji de ouă pe gheaţă şi morsa ar putea să se simtă ofensată.

Femeile au dus bârfa mai departe soţilor, care au discutat-o pe îndelete. În cele din urmă, bătrânii comunităţii au decis că, chiar dacă nu erau siguri, ar fi fost mai bine totuşi ca toată lumea să se abţină de la ouă

în timpul vânătorii de morse.

Şi aşa am avut primul meu câştig material din căsnicie.

Partea a III-a

1

O viaţă complet nouă a început pentru mine, una care m-a legat şi mai strâns de ţinutul arctic.

Mulţi ani mai târziu am auzit expresia „a deveni băştinaş”, dar nu mi-a trecut prin cap că asta făceam. Ştiam că o căsnicie cu o fată eschimos crea o ruptură definitivă între mine şi lumea pe care o cunoscusem ca bărbat tânăr, dar deja lăsasem acea lume în urmă. Navarana a fost imediat acceptată ca soţia mea oriunde mergeam în vizită în Groenlanda şi nimeni nu-şi făcea griji legate de durata uniunii noastre. Abia după multă vreme, după ce ni s-au născut cei doi copii, au început băştinaşii să-mi spună că la început nu luaseră căsnicia în serios. Şi mama Navaranei crezuse că e doar un aranjament de moment şi că Navarana o să fie în curând trimisă acasă.

Viaţa Navaranei fusese o saga arctică înspăimântătoare. Când era mică, trăise cu părinţii pe Insula Salve. Una dintre acele epidemii inexplicabile

care rad fără milă rasele primitive i-a lovit pe oameni, şi pe insulă au rămas numai Navarana, mama şi fratele ei mai mic. N-aveau carne şi au fost nevoiţi să-şi omoare câinii. Când au epuizat şi această resursă, şi-au mâncat hainele, hamurile şi orice altceva se putea. Băieţelul avea trei ani şi încă sugea la ţâţă. Mama n-a mai avut în curând lapte şi copilul, cuprins de furia foamei, i-a muşcat sfârcul şi i l-a rupt. Apoi, pentru că nu era nicio speranţă să-l ţină viu, mama l-a spânzurat sub ochii Navaranei. Durerea mamei, mi-a spus Navarana, a fost mai greu de privit decât copilul mort şi i-a jurat mamei că nu vrea să moară, indiferent cât de înfometată ar fi şi că rămâne să o consoleze.

Navarana mi-a spus că a mâncat iarbă şi excremente de iepure şi a mestecat bucăţi de piei vechi până când, odată cu formarea gheţii de toamnă, a venit Uvdluriark pe sania lui şi le-a luat la el acasă.

După câţiva ani, Navarana s-a dus să trăiască cu bunicul şi bunica ei. Bunicul ei, Mequsaq, era un veteran cu multă experienţă, foarte demn şi a copleşit-o cu afecţiune. Cât a trăit cu Mequsaq, a avut norocul să scape de asediul unei foamete care a omorât încă 13 oameni la Capul Alexander. Asta se întâmplase în anul în care Mylius-Erichsen şi Knud Rasmussen au ajuns acolo prima dată.

Bătrânul, soţia lui şi Navarana au găsit numai două

persoane în viaţă, pe Kullabak şi pe fiul ei, Kraungak. L-au luat pe băiat cu ei (nu era loc pe sanie pentru Kullabak) şi când au ajuns în următoarea comunitate, i-au lăsat pe Navarana şi Kraungak într-un adăpost şi ei s-au dus să caute morse. Au prins una şi au salvat-o pe bătrâna Kullabak. Navarana mi-a spus că îşi amintea un singur lucru din acea experienţă, un incident: pe când ea şi Kraungak aşteptau să se întoarcă bătrânii, băiatul, care avea picioarele îngheţate, şi-a tăiat unul dintre degetele mici cu un cuţit ca s-o impresioneze. I-a spus că nu l-a durut, dar ea n-a uitat niciodată momentul.

Crezusem că-i ştiu bine pe oamenii din Groenlanda, dar acum vieţile lor deveniseră de două ori mai bogate pentru mine. Navarana mi-a spus nenumărate poveşti pe care, altfel, nu le-aş fi auzit. Eschimoşii, mari bârfitori în privinţa treburilor superficiale, sunt nemaipomenit de tăcuţi şi conservatori când vine vorba de cele care contează cu adevărat.

Când ne-am dus în nord, băştinaşii pe care îi întâlneam o tratau pe Navarana cu o admiraţie şi un respect cum nu mai avusese parte niciodată. L-am întâlnit pe Minik pe drum, se întorcea acasă, şi i-am spus că-l aştepta nevasta. Nu a părut prea nerăbdător.

Bunica Navaranei murise şi voiam să-l găsim pe bunicul ei, Mequsaq, şi să-i propunem să vină să stea

cu noi. L-am găsit cu alte rude de-ale lui, dar era încântat că nepoata lui iubită era acum în stare să-i ofere o casă. Visase la asta ani de zile, a spus.

Mequsaq se născuse în Canada şi era adult când venise prima oară în Groenlanda în 1864. La scurt timp după aceea, şi-a pierdut un ochi în urma unei lupte cu canibali în timpul unei foamete. Şi-a văzut mama înjunghiată şi luată ca să fie mâncată, dar el şi fratele lui au scăpat, deşi pentru asta a plătit nu numai cu ochiul lipsă, ci şi cu o rană între coaste şi una la gât. Ultima a fost cea mai rea dintre toate, mi-a spus. A curs sânge din ea multe zile, deşi încercase să o acopere cu iarbă.

După foamete, Mequsaq s-a întors în Canada, dar după câţiva ani, a revenit în Groenlanda alături de splendidul lider Kritleq. Acest om era un mare *angakok* şi puterea lui era atât de magnifică, încât noaptea, când conducea sania, cei din urma lui puteau să-i vadă deasupra capului o lumină palidă, echivalentul eschimos al haloului creştin.

Lui Mequsaq, ca multor bărbaţi şi femei albe de vârsta lui, îi plăcea să vorbească despre „vremurile de demult”. Acum nu mai era condus de frică şi îndrăznea să pomenească persoane moarte de mult. Poveştile lui erau inepuizabile.

Navarana strălucea ca urmare a noii sale importanţe şi era încântată să-l răsplătească pe bunicul ei pentru

multele lucruri pe care le făcuse pentru ea. Aveam multe provizii cu noi şi Navarana era în elementul ei când o făcea pe amfitrioana pentru un grup mai mare de oameni. E minunat ce poate să facă responsabilitatea şi bogăţia în cel mai scurt timp pentru cineva care n-a avut niciodată nimic. La început era puţin confuză, dar în curând a devenit stăpână pe fiecare situaţie.

Navarana şi bunicul ei îşi aminteau tot timpul de câte ceva ce se întâmplase cu multă vreme în urmă. Prima dată când i-a întins cutia cu zahăr, a spus:

— Mai ţii minte când a luat cineva tot zahărul din casă?

A fost de-ajuns ca să-l pornească. A spus că Navarana era cea mai iubită din gospodărie şi el cel mai mare om din trib. Venise de cel mai departe şi îşi păstrase reputaţia pornind în călătorii lungi. Odată s-a pornit spre nord cu nişte vânători, dar aceştia au obosit şi au decis să se întoarcă acasă. Dar nu şi Mequsaq. Nu, el avea să meargă spre nord până se termina lumea!

Singur a atins punctul din Golful Lady Franklin unde oprise prima dată expediţia lui Greely şi de unde au plecat spre propria pieire în Tabăra Foametei, mai departe în sud. Dacă ar fi rămas lângă depozitul lor de provizii de la Golful Lady Franklin, ar fi avut la dispoziţie oricât vânat le-ar fi trebuit.

Mequsaq s-a trezit deodată având la dispoziţie

bunurile nelimitate din ascunzătoarea lui Greely. A urcat cât de multe a putut pe sanie şi a adus acasă, împreună cu alte trofee, o cutie mare de zahăr granulat. Navarana, pe atunci copil, şi-a însuşit cutia şi nu dădea voie nimănui să se apropie de ea. A mâncat zahărul cu o lingură şi a durut-o rău stomacul. Dar nici asta n-a oprit-o şi a mâncat până l-a terminat. Numai atunci şi-a spus: „O, oare de ce n-am păstrat puţin şi pentru mai târziu?”

Mulţi dintre cei care veneau să ne viziteze îşi aminteau acest episod. Toţi spuneau că nu se aşteptaseră, ştiind lăcomia fetiţei, să o găsească păstrătoare a unei cutii întregi de zahăr.

S-a întunecat şi mai mult, dar voiam să mergem şi mai departe spre nord, să le spunem şi altor băştinaşi că în curând o să plecăm spre sud la Tassiussak după corespondenţă şi să le sugerăm să ne însoţească. Trebuia să dăm ocol unui promontoriu unde gheaţa nu era încă groasă. A început să cedeze sub noi şi, în cele din urmă, când am ajuns pe o placă ce părea ceva mai sigură decât cea dinainte, ne-am oprit. Stăteam pe sanie şi ne uitam în beznă.

— Ţi-e teamă? am întrebat-o.

— Îi e vreunei femei teamă când merge cu soţul ei? Nu-şi lasă toate grijile în seama lui?

Astfel de vorbe încurajează un bărbat proaspăt căsătorit şi îl fac să simtă că e ceva de capul lui. Mi-am dat silinţa, dar gheaţa era aşa de proastă, că am fost nevoiţi să urmăm altă rută, una care ne-a dus peste o secţiune a calotei. Când am ajuns sus, câinii erau prea obosiţi să ne mai tragă şi am mers pe lângă sanie. I-am biciuit ca să-i arăt Navaranei că s-a măritat cu unul care poate să supună câinii. Am înjurat şi am strigat, dar avansam jenant de încet. Din când în când, se opreau şi eu alergam la ei, îi luam de gât şi îi băteam pentru lenea lor.

Mi-era teamă să-i mărturisesc Navaranei că sunt îngrijorat, dar după câteva ore, am obosit de tot şi nu păream să ajungem nicăieri. Ar fi trebuit să fim pe partea cealaltă de mult, aşa că am spus:

— Hai să ne întoarcem. Câinii ăştia nu pot să treacă încărcătura dincolo!

— Nu vrei să te întorci şi să recunoşti faţă de ceilalţi că n-am putut trece şi să-i auzi cum râd. Femeile o să râdă şi ele de mine că n-am ajuns unde voiam să mergem. Nu vreau să aud aşa ceva.

— Să le ia dracu' pe femei! am strigat. Vezi şi tu că animalele nu pot să tragă sania.

S-a uitat la mine sfioasă, ca şi cum se temea să spună ce ştia că trebuie să spună:

— Nu crezi că s-ar putea face ceva ca să-i obligăm să

încerce?

— Cum ar fi? Arată-mi!

A mormăit ceva şi m-a rugat să nu i-o iau în nume de rău. Apoi a luat biciul şi s-a dus după câini. Au ridicat capetele când au auzit această nouă voce a autorităţii şi imediat, Navarana i-a făcut să se scoale în picioare. Era o furie dezlănţuită. Din creatura timidă şi dulce de acum câteva clipe se transformase într-o vrăjitoare nebună. Plesnetul biciului suna ca şi cum s-ar fi crăpat gheaţa. Vocea îi răsuna pe deasupra calotelor şi câinii alergau în hamuri.

Trăgeau încărcătura de parcă n-aveau nimic de cărat, numai să scape de biciul nemilos. Animalele au simţit instinctiv că autoritatea e în mâinile unei persoane care ştie să comande.

Ne-am repezit spre cel mai înalt punct din pasaj de parcă am fi fost pe urmele unui urs. Mergeam aşa de repede, că abia puteam să ţin pasul cu sania şi m-am uitat cu admiraţie la soţia mea mică şi la biciul mare din mâna ei; era mai frumoasă ca niciodată şi, uimit cum eram, am uitat de tot.

Când am ajuns în vârf, a oprit câinii şi mi-a dat biciul.

— S-au simţit ruşinaţi pentru că erau conduşi de o biată femeie, aşa că au fugit ca să nu mai fie ofensaţi.

Ştiam că îmi răsfăţăm câinii prea mult, dar i-am spus că în ţara mea nu folosim câinii la cărăuşie şi că mi-a

fost greu să învăţ să-i conduc. Mi-a explicat că fusese deseori la vânătoare cu bunicul ei şi că învăţase de la el.

— Dar să nu spui nimănui, m-a avertizat, că am luat biciul când conduceai tu. Nu vreau ca femeile să spună că soţul meu nu e cel mai bun conducător de atelaj din ţinut.

Ce aveau sau nu să spună femeile a fost, pentru multă vreme, verdictul final în discuţiile noastre.

După o vreme am descoperit că îmi pierdusem cuţitul cel mare. Ne era foame şi nu aveam cu ce să tăiem carnea îngheţată. I-am spus Navaranei cât de mult îmi lipseşte cuţitul. Am mers mai departe, ea a tăcut o vreme. Apoi a spus:

— Tu, mare conducător de atelaj! Îţi pare foarte rău că ţi-ai pierdut cuţitul cel mare?

— Da, păi, ştii tu, i-am zis, e greu să n-ai unul.

— Îmi pare rău că n-am ştiut ce mult înseamnă pentru noi. Vrei să plâng să-ţi arăt că simt ca tine?

Am fost mişcat de empatia ei şi i-am explicat că avem sute de cuţite la magazin. Pe-acela îl puteam uita de tot.

— E greu de înţeles modul ăsta de viaţă, mi-a spus. Cine s-ar fi gândit că se poate trăi aşa de bine.

Când am fost gata să ne întoarcem la Thule, bătrânul Mequsaq ne-a urmat cu cei şapte câini ai lui. Erau foarte bine antrenaţi, dar atât de răi, că nimeni n-avea curaj să se apropie de sania lui. Nimeni, în afară de

Navarana, care, deşi nu văzuse câinii de doi ani, putea să le descâlcească hamurile şi să-i îmbrăţişeze de parcă erau pui.

— Fireşte că nimănui nu-i e frică de câinii bunicului său, mi-a spus.

Ne-am ridicat tabăra în aer liber şi Navarana ne-a făcut patul cu blănuri întinse între piatra stâncii şi sania noastră. Ştia cum să-l facă mai cald adunând iarbă uscată de pe pantele pe care sute de păsări le fertilizaseră pe timpul verii.

Dar Mequsaq n-avea nimic să-l protejeze. Voiam să-i ofer din blănurile noastre, dar Navarana mi-a spus să nu fac asta. I-am oferit oricum câteva şi m-a refuzat – voia să doarmă pe sanie, mi-a spus, ca să fie sigur că se trezeşte dacă se întâmplă ceva. Navarana mi-a explicat că făcuse un jurământ să nu se acopere niciodată când doarme afară. Într-o noapte se întâmplase un accident pe care l-ar fi putut preveni dacă ar fi fost treaz. Singura lui explicaţie a fost:

— Există oameni care aparţin unei epoci când nu te acopereai pe drum. Faci asta când dormi în casă! Bineînţeles că e frig, dar dacă te gândeşti la altceva, uiţi.

Cât ne-am strâns în jurul focului aşteptând să fiarbă carnea, Navarana i-a pomenit lui Mequsaq despre cuţitul pe care-l pierdusem. Zâmbetul permanent al bătrânului a dispărut. Şi-a întins picioarele bătrâne

înspre căldura focului şi a spus:

— Să pierzi un cuţit e moartea multora!

Văzuse mulţi oameni murind de frig pentru că n-avuseseră cuţite să-şi taie case din zăpadă. Văzuse oameni murind de foame lângă o morsă pentru că n-o putuseră tăia. Un cuţit fusese pricina primei lui lupte şi ne-a spus povestea.

Se întâmplase în timpul primului său an în Groenlanda, imediat după ce venise din „partea cealaltă", cum i se zice Canadei.

— Demult, când veneau puţini vânători de balene, înainte să existe vapoare care se mişcă pufăind fum, oamenii erau mulţumiţi cu micile lor cuţite pe care le făceau din piatră la Savigssuit...

La Agpat (Insula Saunders) existase un mare vânător, Kayurapaluk. Prinsese vulpi în capcane de-a lungul mai multor ani şi i-a dus odată multe blănuri unui vânător de balene, care i-a dat un cuţit mare la schimb. Era strălucitor, de oţel şi putea să taie cu el mai mult decât toţi ceilalţi bărbaţi laolaltă. Întotdeauna lua mai multă carne decât îi era porţia şi avea mai multă mâncare pentru câini decât alţii.

Ceilalţi se uitau la cuţit şi îl admirau, şi Mequsaq îşi amintea că se adunau copiii în jurul lui să-l atingă. Kayurapaluk se lăfăia în această admiraţie, dar nu dădea nimănui voie să ţină cuţitul în mână, voia să-l

folosească numai el.

Mequsaq, tânăr şi ambiţios, îşi dorea aşa un cuţit. Toţi au râs de îndrăzneala lui, pentru că Kayurapaluk era un mare *angakok* şi era, evident, singurul om care ar fi trebuit să posede un asemenea cuţit magic. Dar Mequsaq a găsit un prieten să-l ajute şi au petrecut multe luni punând capcane pe stâncile cu păsări. S-au ales cu zeci de blănuri de vulpe şi cu patru de urs, cărora li s-au păstrat unghiile, aşa cum preferau oamenii albi să le aibă.

Au avut destul noroc să dea peste un vas care a venit primăvara. Căpitanul i-a plătit cu mult mai mult decât făcea şi le-a dat şi câte un cuţit. Au plecat apoi în fugă, înainte să-şi dea seama căpitanul că fusese păcălit şi să le ia cuţitele înapoi.

Vara, au mers cu Kayurapaluk la vânătoare şi şi-au arătat cuţitele. Le plăcea să le împrumute multora dintre prietenii lor, ceea ce l-a înfuriat rău pe Kayurapaluk.

Şi apoi, într-o seară, Mequsaq şi prietenii lui s-au întors după o zi petrecută în caiace şi copiii le-au spus că Kayurapaluk le-a furat cuţitele şi le-a aruncat în ocean. Ce pierdere! Bieţii de ei, acum erau într-o stare la fel de proastă ca înainte. Atât de mare era durerea lor, că zile în şir n-au scos o vorbă. În cele din urmă, Mequsaq a spus că n-o să lase o asemenea faptă

nerăzbunată. N-aveau nimic de pierdut şi chiar dacă erau prea tineri să-l înfrunte pe marele *angakok,* trebuiau să-şi regleze conturile cu el cumva.

Câteva zile mai târziu, nişte copii se jucau pe plajă, ţinând un pescăruş în mâini.

— Lasă-mă să-i tai capul cum o să-i taie ei capul lui Kayurapaluk! a spus unul dintre ei.

— Lasă-mă să-i rup oasele cum o să-i rupă ei oasele lui Kayurapaluk! a spus altul.

— Lasă-mă să bag harponul în el cum o să bage ei harponul în Kayurapaluk! a spus un al treilea.

Dar Kayurapaluk era un mare *angakok* şi a auzit ce spuneau copiii. A doua zi, când toţi bărbaţii erau în caiacele lor, a vâslit până la cei doi conspiratori şi le-a spus:

— Am auzit că vreţi să mă omorâţi! mai bine să nu încercaţi! Când suntem în caiace, pot să mă apăr singur, şi cu cuţitele alea pe care le aveţi voi acum nu puteţi să faceţi rău nimănui.

Nu i-au răspuns, dar le dăduse o idee – să-l omoare cu cuţitele lor mici.

Vara a trecut şi a venit iarna. Săniile trebuiau atârnate noaptea de cârligele pentru carne, altfel, câinii scăpau şi mâncau hăţurile. Într-o dimineaţă, Kayurapaluk s-a dus să-şi coboare sania şi trebuia să se întindă până sus ca s-o ia. Când s-a întins, între pantaloni şi cămaşă i s-a

dezvelit o parte din burtă. Cei doi tineri au profitat de moment, au sărit de-o parte şi de alta şi i-au spintecat burta cu cuţitele lor mici, de tot râsul. Kayurapaluk a ţipat şi a încercat să-şi ia armele să se apere, dar maţele au ţâşnit din el şi s-a prăbuşit. A încercat să şi le adune în palme şi să fugă în cortul lui, să-şi îmbrace costumul în care-şi făcea conjurările, dar când fugea, măruntaiele îi alunecau printre degete şi a căzut pe jos, incapabil să oprească sângerarea.

— Se pare că cuţitele mici nu sunt aşa de rele până la urmă! a zis şi a murit.

Mequsaq ne-a spus această poveste edificatoare cât aşteptam să fiarbă carnea. Când a fost gata, a mâncat mulţumit, fără să se mai gândească nicio clipă în plus la rolul jucat în acea crimă premeditată. Abia dacă îl credeam în stare de o asemenea violenţă, pe el, bunicul soţiei mele şi cei mai prietenos om posibil. Nu părea mai înspăimântător decât un actor bătrân costumat complet, care se oprea între scene ca să povestească de replicile uitate cândva şi de vremurile în care jucase alături de Sir Henry Irving.

Înainte să terminăm de mâncat, am auzit zgomote de câini şi oameni apropiindu-se şi în curând a apărut un grup de călători – câteva sănii, bărbaţi, femei şi copii. Se duceau la Thule să facă negoţ cu noi şi Navarana a devenit puţin agitată, pentru că îndatoririle de

amfitrioană cădeau în mare parte pe umerii ei. Toate celelalte femei o întreceau în vârstă şi experienţă.

Oricum, le-a făcut cunoscut că are să le ofere ceai cu zahăr, că doarme lângă un bărbat alb, că poate oricând să umble la proviziile lui, să ia o pipă, să-şi ia tutunul ei, să-şi umple pipa şi s-o dea mai departe oricui vrea înainte s-o pună înapoi în cutie. Mai târziu mi-a explicat că a făcut toate astea pentru că era în grup o anumită femeie care fusese mereu crudă cu ea. Navarana o vizitase de multe ori şi o văzuse dându-le mâncare altora, fără să îi ofere şi ei vreodată ceva. I se ordonase să vină şi să aibă grijă de copii cât mama era plecată în vizite şi trăsese cu urechea când se vorbea despre ea, ca şi cum n-ar fi fost mai bună decât un câine. Aşa că îndrăznise să se laude ca să le impresioneze pe femeile astea. Dar nu era sigură că eu aveam să accept asta, aşa că i-a fost şi puţin ruşine.

Am dormit bine cu toţii. M-am trezit în toiul nopţii şi am auzit în jurul meu zgomotele sănătoase făcute de mulţi oameni care dorm. Mi-am dat seama că ruptura mea cu trecutul era clară şi totală. Mă stabilisem în ţinutul arctic şi fusesem acceptat de noua mea familie. Eram fericit. Am adormit iar cuprins de un sentiment de mulţumire cum puţini oameni pot zice că au trăit.

Când am ajuns la Thule, Knud Rasmussen era deja acolo. Auzise, bineînţeles, că mă căsătorisem şi ne-a

întâmpinat cu cele mai calde felicitări. Mi-a spus că nu există fată, de la Capul Farewell la Thule, mai bună pentru mine.

Knud îl adusese cu el pe Tatarat şchiopul şi pe mama lui. Degeaba am protestat că deja eram prea înghesuiţi şi că mai adusesem şi eu o nevastă şi-un bunic. Knud avea nevoie de bietul om ca să-i spună poveşti.

Ceilalţi locuitori ai casei se plânseseră de mirosul lui Tatarat şi trebuie să fi fost într-adevăr o duhoare rea, dacă stârnise comentariile unor oameni care se îmbracă în blănuri şi mănâncă numai carne. Knud a decis să-i facă o baie prietenului său. Mama şchiopului a încercat să-l oprească, dar Tatarat nu s-a împotrivit. Avusese, a zis, multe experienţe ciudate şi putea s-o încerce şi pe-asta cu baia. Am refuzat să-l ating când i-am văzut trupul, care nu era deloc ca un corp uman, ci acoperit cu fire lungi, negre, de păr. Knud şi Arnajark l-au aruncat în cadă şi l-au frecat cu perii folosite, în ocazii mai fericite, la frecatul podelelor. Când a început să-şi vadă pielea prin mizerie, faţa lui Tatarat a fost mai întâi surprinsă, apoi luminată de încântare. A mai făcut apoi şi alte băi în viaţa lui şi a devenit un mare propagandist al săpunului şi al igienei.

Navarana era pe cât se putea de fericită. Toate hainele ei erau gata şi era cea mai bine îmbrăcată femeie din trib. Exista însă o mică problemă: nişte

femei care au venit să facă troc cu noi au recunoscut în hainele ei blănurile pe care mi le aduseseră şi i-au spus cât de fericite sunt că li s-a dat ocazia să o înzestreze cu haine. Soţia lui Mayark şi-a amintit de circumstanţele în care prinsese vulpea şi Amémé i-a spus lui Navarana că stătuse în dubii dacă s-o păstreze „pe cea de pe mâneca stângă" sau s-o vândă. Apoi a prins alta care i-a plăcut mai mult şi a vândut-o pe asta.

Aşa ceva era, bineînţeles, greu de îndurat pentru orice gospodină, în special pentru nevasta unui vânător, şi Navarana a hotărât să-şi prindă singură vulpile.

De capcanele pentru vulpi se ocupau femeile, până când am venit eu şi Knud în trib. Bărbaţii puteau să se lupte cu morse şi urşi şi să vâneze foci, pentru că îţi trebuie pricepere mai mare şi putere ca să le omori. Dar acum, că blănurile de vulpe aveau valoare, bărbaţii se luau la întrecere cu nevestele. Femeile însă tot trebuiau să-şi facă rost de blănuri pentru hainele lor şi ale copiilor.

Navarana prinsese vulpi, dar nu i se permisese niciodată să le păstreze pentru ea. Acum avea un echipaj de câini al ei, cu care îşi vizita capcanele, şi avea mult noroc. Ieşeam des cu ea şi mă învăţa cum să păcălesc animalele. Uneori mergeam împreună de dimineaţa până seara şi ea îmi spunea poveşti din viaţa

ei şi poveşti de-ale băştinaşilor, în ale căror bucurii şi scandaluri puţinor oameni albi li se dă voie să-şi bage nasul. Ştia îndeaproape şi informaţii despre multe expediţii arctice şi polare, din perspectiva băştinaşilor, în aproape toate cazurile, eschimoşii îi lăudau pe cei merituoşi şi îi ponegreau pe ceilalţi.

Dr. E. K. Kane avea o reputaţie splendidă printre ei, dr. Isaac I. Hayes, una foarte proastă. Peary era idolul lor şi dr. Cook era ponegrit pentru motive care n-aveau nimic de-a face cu falsa lui expediţie la Pol. Era de obicei bun cu băştinaşii, dar aceştia n-aveau niciodată încredere în el, deşi nu puteau să explice de ce.

Toamna a trecut fără niciun incident neobişnuit. Bătrânul Mequsaq se ţinea ocupat. N-avea carnea lui la Thule şi refuza să ia de la mine, dar era rudă cu aproape toată lumea din comunitate şi şi-a procurat destulă cât să-şi hrănească câinii. Îi plăcea să vâneze vulpi, dar n-o făcea la stâncile păsărilor, unde vânau toţi. Se ducea pe Saunders, acolo unde îţi trebuia multă inventivitate să le prinzi. A prins destule, dar dintr-un motiv numai de el ştiut, pe femele le dăruia şi se întorcea acasă numai cu masculii. Pentru că prindea mai mult femele, a făcut multe vecine fericite. L-am întrebat de ce, dar n-a ştiut să-mi explice, şi Navarana, mai înţeleaptă ca mine, m-a rugat să-l las să facă cum vrea. Se născuse în altă ţară, mi-a spus ea, şi în alte

timpuri şi poate că şi obiceiurile noastre i se par lui stranii. Avea dreptate, bineînţeles, dar am fost surprins încă o dată să dau de atâta toleranţă şi aşa o viziune largă printre băştinaşi.

2

Mie şi lui Knud ne plăcea să facem drumul la Tassiussak împreună – şi în acea iarnă, Navarana venea şi ea cu noi. Pregătiserăm multe cadouri pentru Crăciun şi eu am propus să amânăm drumul pe luna următoare. Am discutat pe îndelete, dar în cele din urmă am decis că aşa o amânare ne-ar face întoarcerea la Thule periculoasă; deci ori mergeam la începutul lui decembrie, ori deloc.

Oricum, am avut parte de o petrecere de Crăciun – şi a fost una excelentă, deşi am ţinut-o pe 13 decembrie. Knud a ridicat un brad artificial şi băştinaşii au fost bulversaţi de luminile şi culorile lui. Am invitat pe toată lumea şi au venit cu toţii. Fiecare şi-a primit cadoul cu cea mai mare solemnitate. Misionarul şi familia lui fuseseră sceptici la început că schimbasem data sărbătoririi zilei sfinte. Dar când au înţeles că, în caz că n-o aprobă, nu primesc cadouri, şi-au dat seama că, dacă biserica trebuie să fie flexibilă, ăla ar fi fost un moment bun să se îndoaie puţin. Am mâncat friptură

de gâscă din conserve şi prăjituri şi am cântat colinde daneze. Navarana mi-a spus că, după acest Crăciun, n-o să mai poată să-şi plângă vreodată de milă. Când sunt vremuri aşa bune şi atâta bucurie în lume, toate celelalte griji şi probleme devin mărunţişuri insignifiante, care nu merită discutate.

Knud şi cu mine i-am sugerat Navaranei, fiindcă drumul avea să fie rece, că ar trebui să poarte un costum bărbătesc. Ea s-a opus vehement la început, dar a cedat când Knud a asigurat-o că în Groenlanda de Sud, soţiile administratorilor coloniali poartă haine bărbăteşti. Costumul bărbătesc e mult mai călduros, format dintr-o haină lungă şi pantaloni din blană de urs până la genunchi. Pantalonii pentru femei sunt făcuţi din blană de vulpe şi sunt mult mai scurţi. Cizmele le ajung până sus la pulpe, ceea ce face mersul dificil şi alergatul aproape imposibil. Bărbaţii poartă un şirag de cozi de vulpe în jurul genunchilor, acolo unde cizmele se unesc cu pantalonii, ca să-i apere de vânt şi să oprească zăpada. La început, prietenele Navaranei au râs pe ascuns când au văzut-o în costum de bărbat, dar mai apoi le-a spus ce confortabil e şi, în doi ani, toate fetele deştepte din trib şi-au făcut rost de astfel de haine pentru drum lung.

Odată cu luna nouă, imediat după „Crăciunul” nostru, ne-am pornit. Când am ajuns la Capul York,

l-am găsit pe Qolugtinguaq, care se întorsese din călătoria în care plecase „ca să-şi uite marea tristeţe”. A devenit iar vechiul nostru prieten vesel şi ne-a spus poveşti fascinante despre locurile pe care le vizitase.

Cu o zi înainte să decidem să plecăm mai departe, am fost treziţi de un ţipăt de-ţi spărgea urechile şi de un răcnet de răspuns al băştinaşilor. Un tânăr fusese trimis de la Capul Melville să le spună tuturor că se formase un ţarc de narvali la Imnalugssuak.

Ţarcul de narvali e visul oricărui vânător, dar e un lucru colosal şi nimeni nu îndrăzneşte să vorbească despre el deschis. Într-o oră, porniserăm cu toţii spre Imnalugssuak. Nimeni n-a mai dormit şi, când am ajuns, am găsit cele două case mici din comunitate pline de oameni entuziasmaţi până la cer. Luna era mai strălucitoare şi ne-am lăsat femeile în case şi am plecat spre ţarc, la o distanţă de două ore. Pe drum am trecut pe lângă mormane de carne şi untură, coarne şi *mattak,* seu îngheţat de balenă. Băştinaşii luaseră câtă carne putuseră înainte să trimită vorbă celorlalţi.

Un întreg banc de narvali fusese prins de gheaţă. Un ger subit întărise gheaţa în jurul locului unde se hrăneau şi-i înghesuise într-un spaţiu din ce în ce mai mic. La urmă a rămas atât de puţin spaţiu, că nu mai aveau suficient loc să respire şi se împingeau unii pe alţii când ieşeau după aer, împroşcând cu apă peste

marginea gheţii şi făcând-o şi mai groasă, până când au devenit complet prizonieri.

Se scufundau şi înotau cât de departe puteau în căutarea unei alte guri, dar se întorceau mereu după aer. La fiecare jumătate de oră sau mai mult, ieşeau la suprafaţă în număr mare, luptându-se şi sărind în apă. Nu era bine să îi împuşti, pentru că cei morţi ar fi fost împinşi sub gheaţă de ceilalţi. Trebuia să înfigem harpoanele în ei şi să nu le scoatem până nu se scufundau iar. Apoi puteam să îi tragem pe gheaţă şi să fim gata pentru întoarcerea celor vii. În întuneric nu ne dădeam seama câţi erau, dar indiferent cât de mulţi omoram, părea că la fel de mulţi se întorceau.

Bietele animale treceau printr-un moment foarte prost. Nu se temeau de noi, un harpon în carne e nimic pe lângă foamea de aer, şi era aproape un act de milă să le omorâm, pentru că oricum s-ar fi sufocat sau, dacă ar fi ieşit la suprafaţă, ar fi îngheţat.

Ne-am ales cu o captură minunată şi, pe parcurs, am renunţat să-i mai vânăm pe cei mici, aşteptam doar să apară coarnele cele mari. În acel an am adunat sute în depozitul nostru.

Narvalii au continuat să apară la acea gură timp de două zile – una fiind chiar Crăciunul cel adevărat. Am stat lângă gaură şi am privit aburii ieşind din sângele lor şi am auzit răsuflarea disperată a bestiilor nefericite.

Luna era deasupra noastră şi luminile nordice dansau de la un orizont la altul. Niciodată nu văzusem aşa o splendoare de lumini. Bărbaţii, obosiţi, dar încă incitaţi, săreau şi ţipau. Am făcut focuri mari lângă gaură, dar nimic nu le putea îndepărta pe balene. Era frig, dar vremea era calmă şi niciunui dintre noi nu ne simţeam degetele îngheţate. În timp ce lucram, am gătit carne şi *mattak.*

Şi în cele din urmă, bancul a dispărut şi nu s-a mai întors. Ultima oară când narvalii s-au întors la suprafaţă, erau numai câţiva mai mici şi am decis să nu-i omorâm, ci să-i aşteptăm pe cei mai mari, care însă n-au mai venit. Evident, găsiseră altundeva o spărtură în gheaţă şi se salvaseră. Dar aveam deja mai multă carne decât puteam folosi şi am continuat măcelul doar pentru că era o ocazie extrem de rară.

Coarnele de narval, acele coarne spiralate care pe vremuri se credea că sunt de unicorn, puteau fi vândute bine în China şi India. Chinezii le foloseau pentru leacuri. Între timp însă, americanii şi-au adus în China medicamentele lor patentate şi asiaticii nu mai mănâncă praf din corn de unicorn ca să-şi aline durerile.

Când m-am întors la aşezare, am găsit-o pe Navarana instalată într-una din case ca o mare doamnă ce era. Mai târziu mi-a spus că unele dintre femeile mai

bătrâne, printre ele şi câteva rude, fuseseră obligate să doarmă afară pe sănii şi se plânseseră. Dar Knud a insistat ca ea să doarmă înăuntru şi ca niciodată să nu se mai supună rubedeniilor ei.

Restul drumului a fost obositor şi lipsit de evenimente. La Bjoerneborg am găsit provizii pe care Nielsen le pusese deoparte pentru noi vara şi Navarana a început să-şi facă griji pentru debutul ei în lumea de afară. Să poarte costumul de bărbat sau să se întoarcă la vestimentaţia ei mai decentă? Am asigurat-o că încă mai avea mult de mers şi că oamenii pe care-i întâlneam pe drum nu erau arbitri ai eleganţei. Totuşi, intrarea într-o ţară nouă a incitat-o aşa de mult, că n-a dormit deloc cu o noapte înainte. A văzut pentru prima oară o casă de lemn şi era sigură că în curând avea să fie în contact cu oameni care ştiau cu toţii să scrie şi să citească.

Când ne-am apropiat de prima aşezare, bărbaţii au ieşit să ne întâmpine, strigând: „Kuisimangitut tikeqisut." (Vin nebotezaţii.).

Eschimoşii polari nu ştiu diferenţa dintre botezaţi şi nebotezaţi, dar cei care au vizitat Groenlanda daneză au fost mereu priviţi de sus de sudicii botezaţi din cauza statutului lor natural, aşa că nu le plăcea. Navarana auzise termenul folosit cu dispreţ şi acum că îi era aplicat, şi-a ridicat nasul în aer şi a mirosit.

— Cineva ar putea crede că aici miroase a urină! a remarcat.

Faptul că nu mai foloseau găleata cu urină era triumful eschimoşilor polari faţă de cei sudici. Nordicii o scoteau din case cât de repede puteau, în timp ce sudicii o foloseau pentru orice, de la alungarea fantomelor la spălarea părului şi o ţineau înăuntru până când putoarea îţi aducea lacrimi în ochi. Totuşi, Navarana se grăbise puţin; înainte să intre în vreo casă, le dădea replica pe care plănuia s-o dea în caz că o numea cineva păgână.

Am rămas peste noapte la Itué şi familia lui şi venirea noastră a fost ocazia pentru celebrarea de rigoare. Femeile fuseseră nerăbdătoare să o întâlnească pe Navarana, fata care se măritase cu negustorul alb, aşa că au dus-o din casă în casă, adică prin toate cele trei – populaţia din Ituisalik crescuse cu 50% în acel an.

A doua zi, am mers mai departe şi am înnoptat la casa lui Abel, unde am fost primiţi tot aşa de bine. Aici Navarana a văzut pentru prima dată cearşafuri albe şi a fost îngrozită de aşa o extravaganţă. Dar încă nu-i întâlnise pe Nielsen şi soţia lui, arbitrii sociali ai districtului.

Vestitorii îi anunţaseră pe Nielsen şi ai lui de venirea noastră. Spre marea mea surpriză, Navarana a fost primită cu oarecare răceală, în special de doamna

Nielsen. Mai târziu am aflat şi de ce: familia Nielsen mă aleseseră să le fiu ginere. Fiica lor, Jacobine, era încă nemăritată şi în Groenlanda daneză căsnicia e o afacere într-o mai mare proporţie decât în nord. Nu aveam multe cu care să mă laud, dar când eşti singurul bărbat alb necăsătorit din comunitate, devii o partidă bună. Printre băştinaşii educaţi şi metişi, părinţii aranjează căsniciile copiilor şi tinerii sunt relativ mulţumiţi. Ştiu că trebuie să se căsătorească de tineri, altfel o să aibă parte de batjocura rezervată burlacilor, acele figuri ridicole ale folclorului eschimos. De câte ori intră pe uşă cineva necăsătorit, se stârneşte un val de râsete.

I-a luat doamnei Nielsen două zile să-i treacă, apoi a devenit una dintre cele mai apropiate prietene ale Navaranei. Până atunci, trăise într-o izolare socială totală, fiind singura băştinaşă măritată cu un alb – acum putea să împărtăşească această distincţie îndoielnică cu Navarana.

Am lăsat-o pe Navarana cu familia Nielsen, pentru că voiam să-l întâlnim pe administratorul districtului la Upernivik şi să întrebăm de soarta unui alt explorator, Ejnar Mikkelsen, care se pornise spre Thule pe coasta de nord a Groenlandei şi nu mai apăruse.

Drumul era rău, apa fiind înşelătoare între diversele insule şi erodând gheaţa de dedesubt, iar săniile noastre mari şi încărcătura grea erau un handicap în

sud. Dar am ajuns la Krasserssuaq, care fusese pe vremuri scena unor ruşinoase obiceiuri. Conform tradiţiei, acolo fusese un bordel al băştinaşilor unde se organizaseră orgii şi stranii ritualuri sexuale. Bistrup, care acum era un negustor băştinaş, era singurul bărbat de acolo şi i-am evitat casa, ştiind că dormea pe pene de fulmar şi că o să se aştepte să facem şi noi acelaşi lucru.

Pentru că începuse o furtună, ne-am pus tabăra într-o peşteră şi am întâlnit acolo un eschimos, Lars, şi pe fiul lui. Au rămas şi au băut cafea cu noi, dar Lars era superstiţios în privinţa dormitului în peşteri, din cauza spiritelor rele, şi a insistat să meargă mai departe în ciuda furtunii.

A doua zi ne-am dus la Kingitok, unde locuia familia lui Lars. La câţiva metri de casă am găsit cadavrele bărbatului şi ale băiatului plutind într-o fâşie subţire de apă. A trebuit să-i dăm vestea tragică văduvei şi am rămas cu ea în acea noapte. Şi-a dus tristeţea în tăcere, cu mult curaj. Am fost mai înduioşaţi decât dacă ar fi plâns şi ar fi ţipat, cum fac mulţi băştinaşi ca să-şi demonstreze durerea. S-a mutat mai apoi de acolo şi de atunci nimeni n-a mai trăit la Kingitok, care pe vremuri era un mare punct comercial. Locul are şi o oarecare însemnătate istorică, căci acolo au fost descoperite nişte rune scandinave vechi, ceea ce înseamnă că vikingii au ajuns atât de departe în nord înainte să se întoarcă.

În Upernivik am fost primit cu o ospitalitate pe care n-o mai întâlneşti nicăieri altundeva în afară de ţinutul arctic. Administratorul, Harries, şi nevasta lui se dădeau de ceasul morţii să ne facă pe plac. Era minunat că dormeam într-un pat cu cearşafuri albe şi mâncam la o masă cu şervete albe în poală. În fiecare seară dansam şi atelierul tâmplarului se zguduia de la strigătele şi râsetele noastre.

Mi-amintesc că l-am întrebat pe administrator de ce nu ni s-a alăturat. Ne-a zis că se gândise că suntem nişte fuduli, irosindu-ne puterea tinerească pe astfel de frivolităţi. Mai târziu, Knud m-a luat deoparte.

— Peter, crezi că o să fim vreodată aşa de bătrâni că n-o să dansăm de câte ori avem ocazia?

La acea vreme, posibilitatea ni se părea prea îndepărtată s-o luăm în seamă, dar în 1921 i-am amintit lui Knud de remarca lui. Un grup de tineri plecaţi într-o expediţie se opriseră la noi la Thule şi ne-au cerut permisiunea să danseze. Şi nouă ni s-a părut prea mult că băieţii voiau să danseze în fiecare noapte.

Au trecut trei săptămâni plăcute şi gheaţa refuza să se întărească. Cum rămăseserăm fără mâncare pentru câini şi trebuia să plecăm, am hotărât să folosim bărci din piele să ne transporte pe partea cealaltă, unde era gheaţă bună. Eram hotărâţi ca odată ce ajungeam la Thule să-l căutăm pe Mikkelsen. Am cumpărat ovăz

pentru terci (amândoi îl uram aşa de tare, că ştiam că o să ne ţină multă vreme) şi nişte aliaj de lipit, ca să ne reparăm cuptorul.

Ne-am pornit; apa era calmă şi fără gheaţă, ca vara. Soarele începuse să revină şi până la prânz era deja destulă lumină. Câţiva băştinaşi ne-au însoţit, ca să aducă bărcile înapoi.

S-a petrecut un incident pe ruta spre Tassiussak, aducând prevestiri negre pentru succesul excursiei noastre. Am văzut un obiect în apă şi, apropiindu-ne, ne-am gândit că e o focă adormită. Unul dintre băieţi, Nasaitordluarssuk, a avut harponul pregătit înaintea celorlalţi şi l-a aruncat chiar în clipa în care am descoperit ce era. Am strigat prea târziu şi harponul a intrat în cadavru – cadavrul unui înecat, Peder Lynge, un bun prieten. Ieşise să împuşte foci, purtase nişte cizme *(kamiki)* noi cu tălpi alunecoase şi căzuse în apă.

Faptul că îl confundaserăm cu o focă şi că cineva înfipsese harponul în el e, în viziunea acelor oameni superstiţioşi, mai rău decât dacă l-am fi omorât. Pastorul băştinaş n-a vrut să anunţe nevasta şi a trebuit să ne întoarcem cu cadavrul. Bietul băiat a trebuit să taie mânerul harponului şi să lase vârful în cadavru, dându-i băţul văduvei, care trebuia să-l îngroape împreună cu Lynge. A fost un final dureros al şederii noastre atât de fericite la Upernivik.

Ni s-a spus să renunţăm la căutarea lui Mikkelsen. Era clar pentru toată lumea că nu ne era menit să continuăm.

Acest sfat l-am auzit şi la Tassiussak, iar Navarana, neobişnuită cu astfel de superstiţii, a fost avertizată să nu mă lase să plec. Era neliniştită şi nu ştia ce să facă. Prietena ei bună, Dorte Nielsen, mai în vârstă şi mai înţeleaptă, îi dădea sfaturi care veneau împotriva credinţelor soţului. Admiraţia Navaranei pentru mine era mare, dar Dorte Nielsen insista că toţi bărbaţii sunt nebuni. Ce să facă?

În timpul drumului nostru înapoi spre Thule, la Saitoq s-a născut un copil cu un dinte în gură. Era un semn pentru toate femeile bătrâne că, dacă nu se făcea ceva, lumea avea să se termine. Bieţii băştinaşi erau speriaţi că pastorul o să audă de înţelegerea lor cu diavolul, dar au reuşit totuşi s-o facă. Diavolul, odată chemat, a rămas.

A venit seara, de la poalele zăpezii, sub forma unui câine negru. Băştinaşii i-au strigat pe băieţii noştri şi pe Navarana să se uite la diavol, dar nu puteau să-l vadă şi s-au simţit ruşinaţi că ceilalţi, botezaţii, puteau. Uneori diavolul era auzit afară lângă case, într-o noapte chiar lângă uşa lui Abel. Una dintre fete, mai curajoasă decât celelalte, şi-a scos degetul afară printr-o gaură din fereastra de piele, dar l-a tras iute înapoi. S-a simţit,

a spus ea, ca şi cum îl băgase în apă clocotită.

Şi mai rău, diavolul a intrat în unele case şi a făcut sex cu fetele tinere. Îl auzeau cum se apropie, dar nu îndrăzneau să aprindă vreun chibrit, fiindcă ar fi venit moartea să le ia. Bietele fete spuneau că trebuiseră să se supună, n-aveau curaj să-i reziste diavolului. Sau cel puţin aşa au spus!

Toate aceste evenimente teribile i-au fost relatate lui Navarana şi ea a fost de neconsolat pentru că lipsa ei de cunoaştere şi de înţelegere au împiedicat-o să-l vadă pe diavol. Am plecat în ciuda avertismentelor. Lumina s-a întors, însoţită de vremea mai rece, aşa că ne-am grăbit, ca să ne încălzim.

Într-o zi, pe când ne alegeam drumul peste Golful Melville, am văzut capul unui urs sus, pe un aisberg. Ne-am oprit şi abia dacă ne puteam crede ochilor, fiindcă nu se vedeau urme care să ducă sus. Am urcat până într-un loc de unde vedeam mai bine şi am descoperit un cuplu de urşi care se pare că trăiau de câteva săptămâni bune numai cu dragoste. Era imposibil să-i fugărim în jos la nivelul nostru, aşa că eu, fiind cel mai înalt, am fost ales să urc pe perete şi să-i împuşc.

Ajutat de ceilalţi, mi-am săpat în aisberg prize pentru degetele de la picioare şi am urcat cât mai precaut cu putinţă. În scurt timp am rămas fără sprijinul celorlalţi

şi a trebuit să-mi folosesc mâinile şi picioarele. Am ajuns la mica platformă care servea drept intrare în peşteră şi am încercat să-mi aşez puşca în poziţia de tragere, dar masculul n-avea de gând să mă lase s-o fac, aşa că a venit în fugă. Era atât de aproape, că m-am simţit ca şi cum eram într-o cuşcă cu el, şi mi-am pierdut priza pe gheaţă, rostogolindu-mă înapoi pe mânerele harpoanelor ţinute de prietenii mei. Ursul s-a retras în peştera lui şi şi-a reluat partida de amor.

Am hotărât să urc iar cu o cârpă legată de capătul harponului şi cu ea să-i momesc pe cei doi afară. Aşa am şi făcut şi urşii au atacat steagul. Knud şi Nasaitordluarssuk au tras. Mi-am dat seama că n-am talent s-o fac pe fiul lui William Tell – gloanţele îmi şuieraseră prea aproape de ureche ca să mă simt bine.

Eschimoşii au o superstiţie cum că o să fie rău dacă un animal e tăiat şi jupuit pe un aisberg, dar n-aveam ce face, urşii se retraseseră în peştera lor să moară şi ne era imposibil să-i luăm de acolo cu totul. Sângele curgea ca un pârâiaş şi dispărea într-o crăpătură în timp ce curăţăm animalele. Ne-am legat sforile în jurul carcaselor şi am început să le tragem în afara peşterii.

Chiar când am început să tragem carnea, s-a auzit o detunătură ca de tun. A fost atât de subită, că n-am ştiut ce se întâmplă. Dar tunetul s-a auzit iar şi iar. Mi s-a părut că plutesc în aer şi l-am văzut pe Knud

aruncat sus deasupra capului meu. Apoi n-am mai ştiut nimic până am recunoscut-o pe Navarana zâmbindu-mi de deasupra şi m-am pipăit să văd dacă sunt rănit sau nu. În afară de nişte vânătăi minore, eram bine.

Aisbergul, mi-a spus Navarana, explodase şi fuseserăm aruncaţi de pe el pe gheaţa de dedesubt. M-am uitat la aisberg şi era într-adevăr diferit, căci se răsturnase şi acum stătea cu fundul în sus.

Explicaţia era simplă: aisbergurile sunt formate la o presiune uriaşă în interiorul calotei. Când alunecă spre mare şi presiunea dispare, cel mai mic lucru poate să le dezechilibreze şi să le împingă într-o reajustare violentă. Lichidul cald care cursese în crăpătură chiar asta făcuse. Cum se întâmplă de atâtea ori, superstiţii aparent nerezonabile provin din adevăruri inerente.

Uimitor era faptul că niciunui dintre noi nu era rănit. Urşii erau pe jumătate îngropaţi în gheaţă şi carnea lor ne era acum mult mai accesibilă decât înainte.

Era prea frig să dormim afară, aşa că am construit un iglu. A doua zi, pentru prima şi singura oară în viaţa mea, era prea frig să putem călători. Respiraţia ni se transforma în zăpadă când respiram. Văzusem reprezentări ale unei astfel de temperaturi, dar nu mai trăisem niciodată aşa un frig. Aveam doar un termometru cu mercur, care era inutil pe o asemenea

vreme. Băştinaşii au o expresie caraghioasă pentru frigul extrem: „E aşa de frig că urina se întoarce înapoi la tine.” Ceea ce înseamnă că atunci când un bărbat îşi face nevoia, urina îngheaţă înainte să atingă solul şi se depune într-un morman de gheaţă care creşte în înălţime pe măsură ce urinează pe el.

Aveam carnea de la cei doi urşi şi am rămas în iglu, deşi ne era ruşine de noi înşine că făceam asta. Knud a încercat să pretindă că era pentru binele Navaranei, dar ea a protestat că e un afront la onoarea ei. Nimeni să nu spună aşa ceva despre ea! Dacă femeile de acasă ar auzi povestea, ar crede-o bătrână şi slabă. Era cel mai rău lucru pe care l-ar fi putut spune.

Oricum, n-am mers nicăieri în acea zi oribilă.

3

Am ajuns la Thule fără alte întreruperi şi am găsit mulţi clienţi pregătiţi să facă troc cu noi înainte să plecăm după Mikkelsen. Ne-am ocupat de ei cât de bine am putut şi apoi am început pregătirile pentru expediţie.

Voiam să aflu longitudinea la care ne aflam cu cât mai multă acurateţe. Urma să am norocul, sau aşa credeam, să observ luna eclipsând una dintre planete cu puţin timp înainte să plecăm şi să-mi verific astfel

calculele. Am calculat şi-am tot calculat, aşteptând ziua cu pricina. N-am fost niciodată bun la astronomie, dar eram mai bun decât Knud, aşa că m-am ocupat eu de treaba asta. Am făcut calculele de trei ori şi de fiecare dată mi-a luat o zi întreagă.

Dar în ziua eclipsei a fost o furtună de zăpadă şi n-am văzut nimic din lună, cu atât mai puţin cum eclipsează o planetă. Aşa că a trebuit să ne orientăm după longitudinea aproximativă, ca de obicei. Acum, când ascult ora exactă la radio, îmi amintesc de timpul pierdut cu instrumentele mele primitive, cu care obţineam de obicei doar rezultate aproximative.

Urma să-i luăm cu noi pe socrul meu, Uvdluriark, şi pe un tânăr de ispravă, Inukitsork. Erau cei mai buni oameni disponibili şi amândoi se oferiseră voluntari, nu ca angajaţi, ci ca groenlandezi al căror unic privilegiu ar fi fost să arunce o privire în cealaltă parte a ţinutului şi să-şi facă propriile observaţii.

Legendele populaseră cealaltă parte a Groenlandei cu tot felul de monştri, dar Peary raportase că nu locuia absolut nimeni acolo. Matew Henson (Marripaluk), servitorul negru al lui Peary, făcuse tot posibilul să înlocuiască legenda oamenilor care mănâncă pietre cu exagerări la fel de gogonate. Existau acolo, le-a spus eschimoşilor, iepuri mari cât câinii şi multe alte fenomene uimitoare. Acum era momentul să

confirmăm sau să infirmăm aceste poveşti.

Am plănuit să mergem de-a lungul mării spre coasta nordică şi apoi spre est, până îl întâlneam pe Ejnar Mikkelsen sau dădeam de urma lui. Urma să ne întoarcem când urma să ne întoarcem. Era posibil să fim obligaţi să ne petrecem iarna pe partea cealaltă, dar şi ce dacă?

Ne-am luat multe unelte şi muniţie, chibrituri şi lemne. Primul nostru obiectiv era să facem rost de destulă hrană pentru câini şi asta se găsea din plin la Neqé, în nord. Vivi a mers şi ea cu noi în nord, protestând tot drumul. Am închis magazinul şi am lăsat-o pe Navarana în anexă şi ea a fost bucuroasă să scape de criticile bătrânei. Până să ne întoarcem, Vivi s-a căsătorit cu un tânăr de vârsta fiului ei.

La Neqé, am ajuns în plin sezon social. Vânatul fusese prost în timpul anului şi acum toată lumea venise acolo să se reaprovizioneze. Knud a preluat imediat comanda, i-a trimis pe tineri să ne aducă vânat, le-a pus pe femei să ne coasă tot felul de haine noi, fără să uite să întrerupă monotonia muncii cu petreceri.

La una dintre ele, ţin minte, am mâncat *qongulaq*, cea mai picantă mâncare pe care o gătesc băştinaşii. E nevoie de ceva măiestrie ca s-o prepari, dar rezultatul merită – pentru băştinaşi – toate eforturile. Murează ficat de morsă într-un săculeţ cu untură închis etanş, să

nu intre aer la el. Atârnă săculeţul într-o peşteră timp de un an sau mai mult. Nu trebuie să intre în contact cu pământul şi nu trebuie să stea în soare. Când e gata să fie mâncat, ficatul e verde ca iarba şi are gust de curry. Knud avea doi ficaţi şi i-a împărţit celor din jur cu o lingură când petrecerea era în toi. Tuturor li s-a tăiat răsuflarea şi le-au dat lacrimile, dar succesul adunării a fost asigurat cu acea delicatesă.

Cu o zi înainte să intenţionăm să plecăm, am fost chemat la o întrunire. Uvdluriark se uitase pe hartă împreună cu alţi băştinaşi care fuseseră cu Peary şi se gândise că ar fi o pierdere de vreme să mergem pe coastă spre est.

— De ce să nu mergem drept înainte? Pare să fie o scurtătură.

Am încercat să-i explic că un astfel de curs o să ne ducă direct peste calotă şi că n-o să mai dăm nici de pământ, nici de vânat.

— Calota e doar un drum fără gheaţă dură, a insistat.

Am vorbit şi am dezbătut toate posibilităţile. Knud a intervenit în discuţie şi m-a întrebat dacă n-ar fi posibil.

Astfel, în anul 1912, am plănuit să facem drumul pe gheaţă prin interiorul ţinutului.

Nu era nimic să ne oprească să încercăm, în afară de faptul că n-aveam destule provizii, n-aveam ochelari să ne apărăm de zăpadă şi ştiam că nu erau şanse să găsim

vânat până nu ajungeam pe partea cealaltă.

— Dacă ne conduci tu până acolo, a spus Knud, o să ne ocupăm noi să avem mâncare.

Şi aşa ne-am decis.

M-am dus la iglu să-mi refac calculele încă o dată şi n-am găsit nicio problemă. Aveam un teodolit, iar cele două ceasuri nu-mi erau mai de ajutor pe o rută decât pe alta. M-am hotărât să încerc să o ţinem drept peste calotă şi să ajungem pe coasta de est la capul braţului de mare al Danemarcei. Oricum, tot ce trebuia să fac era să ghidez grupul pe latitudinea corectă şi apoi să o luăm spre est. În cele din urmă tot aveam să dăm de pământ, urma să ne dăm seama apoi ce pământ era.

A doua zi ne-am pornit – 34 de sănii şi 360 de câini. Băştinaşii urmau să se întoarcă la Neqé şi am făcut loc pe cele patru sănii ale noastre pentru carnea suplimentară pe care o cărau. Înţelepţii tribului ne-au spus să o luăm pe la gheţarul Clemens Markham – numit după bătrânul amiral englez care făcuse nişte expediţii minunate lângă Neqé.

În prima zi n-am ajuns prea departe. Gheţarul avea panta abruptă iar umiditatea şi căldura erau obositoare. Cele 34 de sănii se întindeau în urma noastră într-o coloană lungă şi neregulată. Echipele erau nerăbdătoare să se întreacă, chiar şi câinii noştri, care nu ştiau cât de departe au de mers. Am folosit un

truc vechi – am legat cățelele în călduri printre echipele din față; apoi echipa de câini din care acestea făceau parte puteau să tragă orice încărcătură numai să le ajungă din urmă. Era primăvară și aveam destul femele să încurajăm coechipierii lor la eforturi supra câinești.

Ataşasem la sania mea un hodometru – o roată care indică distanța acoperită. Era în kilometri, dar e imposibil să mergi cu câinii pe o linie dreaptă și nu puteam să știm distanța exactă. Oricum, era mai bine decât deloc.

Suprafața ghețarului era mai bună decât a oricărui alt ghețar văzut de mine vreodată. Era ușor inegal, cu câteva lespezi de gheață create de apa care urcase în vară, dar nu era aproape nicio crevasă și niciuna destul de mare cât să înghită un om.

Nu ne-am hrănit câinii în prima noapte, așa că am avut tot echipajul cu noi și a doua zi. Cei mai rapizi patru însoțitori primeau ceai și zahăr. A doua zi dimineață, imediat după ce ne-am pornit, am ajuns într-un loc groaznic. Toată zăpada fusese suflată de pe gheață și câinii n-aveau în ce să-și înfigă picioarele – și mai și urcam. A trebuit să descărcăm, să urcăm cu jumătate de încărcătură și să ne întoarcem după restul. Mai târziu la amiază am dat iar de zăpadă și am continuat până ne-au obosit câinii. În a treia zi au rămas numai 27 de echipe și am continuat să trimitem

acasă din ele în fiecare zi, pe măsură ce câinii consumau carnea de morsă. După încă trei zile, am ajuns la cel mai înalt punct al calotei şi ne-am luat rămas-bun de la toţi cei care ne ajutaseră.

Ajunsesem în punctul de unde succesul sau eşecul expediţiei noastre depindea de viteză. Şi viteza noastră depindea de metodele băştinaşilor, pe care nicio expediţie de albi nu le folosise vreodată.

O calotă e dificil de traversat din cauza zăpezii fine şi uscate în care se afundau tălpile saniei. Aduseserăm din Neqé piele de morsă tăiată în fâşii lungi, mari cât palmele. Acestea au fost legate de tălpicile săniilor. Apoi am topit zăpadă la lampa de gătit şi am turnat apa peste fâşiile lungi, lăsând-o să îngheţe. Ne-a luat 24 de ore să pregătim tălpicile, dar când am terminat, săniile erau aproape la fel de uşor de tras ca un cărucior de copil. Cu astfel de tălpici se pot duce încărcături mai mari pe zăpada moale şi aveam avantajul faţă de călătorii pe mări îngheţate că puteam să ne întindem încărcătura fără teamă că s-ar putea prinde de dâmburi în gheaţă.

La ora trei în dimineaţa zilei de 14 aprilie 1912, am luat unghiul orar şi ne-am pornit. Direcţia noastră era est-nord-est şi nu era o problemă să o menţinem, câtă vreme vedeam soarele. Mai târziu, am luat-o spre nord-est şi aveam soarele direct în faţă când porneam

în fiecare dimineaţă.

În centrul calotei, zăpada zboară constant. Chiar şi când nu pare să fie vânt, zăpada uscată zboară prin aer şi acoperă totul, ca făina într-o moară. Săniile s-au albit imediat şi încărcătura la fel. Arătam ca nişte fantome care conduc câini fantomatici. Când ne băgăm mâinile în buzunare, găseam şi acolo pulbere de zăpadă şi nu era prea plăcut.

Treaba mea specială, bineînţeles, era să-mi fac observaţiile. Knud nu învăţase prea multă astronomie pentru că matematica i se păruse dintotdeauna grea şi avusese un profesor la şcoală care încercase mereu să-l umilească în faţa colegilor. Aşa că ura orice era legat de cifre şi era de ajuns să-i arăţi un tabel cu logaritmi ca să-l faci să vomite.

În ce mă privea, n-am avut nicio problemă să fac asta – cel puţin la început. Talentul meu mă făcea valoros pentru expediţie şi seara, când ceilalţi găteau, îmi făceam observaţiile. Dar dimineaţa dura mult până luam unghiul orar şi temperatura şi îmi împachetam instrumentele, făcând toate aceste mici lucruri plictisitoare după care era enervant să aştepţi. Plecau întotdeauna fără mine. Am tras câteva spaime bune când zăpada le-a acoperit urmele înainte să ajung la ei şi odată, când se abătuseră mult de la traseu, numai din întâmplare i-am văzut între două răscoliri de zăpadă.

Bineînţeles, aveam toţi destulă minte cât să ne dăm seama că, dacă ne separam, singurul lucru de făcut era să stăm pe loc şi să aşteptăm vremea mai calmă înainte să încercăm să ne găsim unii pe alţii.

Simţeam o responsabilitate specială pentru că, dacă eu mă pierdeam, ceilalţi erau incapabili să se întoarcă acasă şi puteau să rătăcească zile în şir sau până mureau de foame.

Noaptea legam câinii cu piele de morsă, deşi erau de obicei prea obosiţi să încerce să scape şi doar se distrau puţin muşcând din untura de sub fâşii. Pe atunci nu vedeam nicio problemă în asta, ba chiar ne mai uşura povara, dar mai târziu am devenit atât de lacomi după grăsime, că nu mai voiam nimic altceva, dar până atunci nu mai rămăsese deloc.

În fiecare dimineaţă, Knud ne trezea cu cântecele lui daneze şi avea o voce atât de minunată, că ne dădea putere să ne urnim. Knud plănuise cândva să devină cântăreţ de operă, dar îl descurajaseră impresarii. Acum declara că vocea îi era prea bună pentru operă. Oricum, buna lui dispoziţie ne ajuta să înaintăm în multe dintre zilele proaste.

Eram hotărâţi să nu ne dăm bătuţi – ăsta era mottoul nostru. Eram amândoi săraci, foarte săraci, dar ne asiguram unul pe altul că, şi dacă am fi prinşi de creditori, ceea ce părea improbabil în mijlocul calotei

groenlandeze, n-o să ne pierdem simţul umorului.

Am ajuns să facem nouăzeci şi cinci de kilometri pe zi, deşi câinii noştri nu erau în cea mai bună stare. Erau gata să-şi lepede blănile de iarnă şi acum îi duseserăm în cea mai rece parte a lumii, unde le era imposibil să-şi găsească adăpost noaptea.

În curând, toţi arătam groaznic. Eram la o altitudine de 1800 de metri şi razele soarelui erau ca metalul fierbinte, alb, pentru ochii noştri. Oriunde ne-am fi uitat, peisajul scânteia şi în acelaşi timp era atât de frig, că feţele ne îngheţaseră şi pielea ne ardea sub razele ultraviolete. Începuse să se jupoaie. Pe obrajii lui Knud şi Uvdluriark, pielea atârna în fâşii zdrenţuroase, iar nasul meu era carne vie, sângerândă.

Chiar dacă am fi avut apă, n-am fi suportat-o pe piele şi în curând am rămas fără grăsime pe care s-o punem peste părţile afectate. Am făcut o obsesie pentru grăsime. Fiecare îşi ducea mâncarea lui şi mi-amintesc că într-o seară, ne-am scos toţi patru untura şi am gătit o supă numai din grăsime, dar am băut-o ca pe lapte dulce. Carnea uscată era la fel de greu de înghiţit ca făina. Şi câinii erau la fel de loviţi. Refuzau să mănânce carne şi dacă încercau, li se oprea în gât. Când puteam, încălzeam bucăţi de piele de morsă şi le bucăţeam pentru ei. Aveau grăsime pe ele şi erau mulţumiţi. Dar în curând am rămas fără untură pentru lămpi – o

mâncaserăm pe toată.

Până am ajuns la mijlocul calotei, vântul ne bătea în faţă, dar în zona vastă din centru nu mai era deloc vânt – se pare că acolo nu bate niciodată vântul. Zăpada era aşa de fină, că n-o puteam tăia în blocuri pentru igluuri şi trebuia să dormim în cort. Era făcut dintr-un material nu mai gros decât un cearşaf, dar ţinuse tot timpul ăsta şi ne fusese casă pe timpul verii. Îl ancoram în zăpadă şi chiar dacă era frig, eram aşa de obosiţi seara, că nu ne-am mai făcut deloc igluuri pe tot parcursul călătoriei.

Câinii începuseră să fie mai greu de stăpânit şi a trebuit să apelăm la bice. Ne-am dat seama că trebuia să-i hrănim mai mult decât plănuiserăm şi am văzut cum ni se duc proviziile mai repede decât ne aşteptaserăm. Dacă am fi ajuns pe sol înainte să trebuiască să începem să-i mâncăm, am fi găsit ceva pentru ei şi pentru noi. Dar slăbiseră şi ei, la fel şi noi. Ne supraestimaserăm rezistenţa, dar nu mai aveam ce face decât să mergem mai departe.

Cea mai mare calamitate pentru noi toţi era că eu începusem să fiu victima orbirii de la zăpadă. Cine n-a trăit-o, nu ştie ce tortură e. Îţi simţi pleoapele de parcă sunt făcute din glaspapir. Knud Rasmussen, care avea mult pigment întunecat în pleoape, nu avea probleme, dar eu sunt mai albicios. Plus că eu trebuia să fac toate

observaţiile. De fiecare dată când mă uitam la soare, parcă îmi înfigea cineva ceva în ochiul drept, un sentiment foarte neplăcut. Am încercat să-mi folosesc ochiul stâng, dar în curând a devenit şi acesta la fel de iritat. Pleoapele erau aşa de inflamate, că abia puteam să-mi deschid ochii.

Dar observaţiile mele trebuiau continuate. Acum, că eram aproape de pământ, era şi mai important să ne ştim poziţia aproximativă. În fiecare noapte, făceam calculele chinuit de dureri. Am mai binecuvântat un viscol hăulitor care ne-a ţinut pe loc în cort o zi sau două! M-aş fi rugat să continue furtuna, dar cum vorbisem că, dacă nu călătorim, nu mâncăm, eram prins între chiorăiturile stomacului şi usturimea pleoapelor.

Am înaintat când ne-a fost omeneşte posibil şi am continuat să-mi fac observaţiile la fel de precis ca şi până atunci. În cele din urmă, a venit şi ziua când am anunţat că a doua zi aveam să vedem pământ. Nu eram prea sigur, dar calculele aşa îmi ziceau. Stabilisem ca doi kilometri pe hodometru să-i socotesc ca o milă (având în vedere ruta şerpuitoare urmată de câini). Apoi a trebuit numai să obţin latitudinea, ceea ce puteam face la amiază şi la miezul nopţii.

Calota se ducea acum spre mare şi drumul era mai uşor, cu excepţia furtunilor de zăpadă. Eram călţi

pentru orice, fie că era frig sau vânt sau durere, şi nu ne doream decât să dăm iar de pământ – şi de mâncare proaspătă. Deodată, am auzit un strigăt şi mi-am deschis pleoapele. Acolo, în faţa noastră, se vedeau munţii prin viscol. Am fost fericiţi de parcă descoperiserăm nişte provizii neaşteptate. Am şi discutat să mâncăm cele şase kilograme de fulgi de ovăz, care erau păstrate ca soluţie ultimă.

Acum, că era gheaţă tare pe care să mergem, nu ne mai trebuiau pieile de morsă de pe tălpici, aşa că le-am scos, le-am mărunţit şi le-am dat câinilor.

Întotdeauna e mai dificil să cobori de pe calotă decât să urci pe ea, pentru că nu poţi şti sigur ce o să găseşti la bază. Când am ajuns destul de aproape de margine, Uvdluriark a luat-o înainte să cerceteze. L-am aşteptat amândoi, eu cu ochii închişi şi haina peste cap. A fost plecat cu orele, dar când s-a întors, ne-a spus că a găsit un drum în jos.

Am mânat iar câinii şi de data asta gheaţa era atât de fină şi panta aşa de înclinată, că săniile săreau peste hăţurile câinilor. Sania lui Knud a trecut peste gâtul câinelui aflat cel mai în stânga şi l-a omorât pe loc, dar n-am putut opri nici măcar ca să-l luăm şi să-l mâncăm.

Nu puteam să controlăm săniile şi a trebuit să-mi ţin ochii deschişi, în ciuda durerii. Săniile au luat-o pe drumuri separate, căci nu le puteam ghida, şi mă

întrebam dacă puteam să le oprim la timp înainte să cadă în lacul acoperit cu gheaţă tare de la baza calotei.

Vântul bătea puternic din spate şi din când în când îi vedeam o clipă pe cei trei camarazi ai mei coborând în viteză într-o îngrămădeală de câini care se rostogoleau, lătrau şi îşi arătau colţii. Apoi, deodată, drumurile noastre s-au întâlnit în albia unui gheţar şi ne-am oprit, apoi ne-am descâlcit câinii.

Ne-am uitat în jur şi am descoperit că ne opriserăm la fix. Urma un perete perpendicular de gheaţă, înalt de 15 metri şi nicio saltea de zăpadă pe care să aterizăm!

Ne-am legat funiile de la harpoane împreună – nu era practic să le scoatem vârfurile, fiind legate cu fâşii de piele – şi ne-am gândit că o să ajungă până jos. Era greu să faci priză cu piciorul pe gheaţa fină de sus. Am cioplit gropiţe în ea şi două gropi mai adânci pentru pârghie. A trebuit şi să ne dublăm funiile, pentru ca ultimul care cobora să poată, printr-un proces periculos, să se coboare şi pe el, şi funiile laolaltă.

Gheaţa de gheţar e sfărâmicioasă în comparaţie cu cea de apă sărată şi am coborât eu primul, fiind cel mai mare. Dacă mă ţineau funiile, puteau să coboare şi ceilalţi. Ideea nu mă încânta prea tare, dar ce era să fac.

Funia din piele de focă e alunecoasă, aşa că mi-am legat-o în jurul coapsei. M-am lăsat cu grijă în jos, cât de încet puteam. Totul părea să meargă bine, până

m-am uitat în jos. La cinci centimetri de coapsa mea era vârful celui de-al doilea harpon. Am încercat să prind funia mai strâns cu mănuşile şi să mă trag în sus. Am ţipat, dar nu mă puteau auzi; şi chiar dacă m-ar fi auzit, n-ar fi avut ce să facă. Trebuia să evit cumva vârful.

Mâinile continuau să-mi alunece şi am simţit vârful cum îmi trecea prin pantaloni şi îmi intra în carne. Am scuturat din picior şi am scăpat de bucla din jurul piciorului. Dar vârful harponului era deja bine înfipt în carne şi când a ieşit, a lăsat o rană adâncă şi lungă. S-a terminat repede – m-am lăsat să alunec pe funie ţinându-mă doar cu mâinile dar a fost suficient să-mi dau seama că trebuie să fie destul de neplăcut să fii focă. Coborârea mea rapidă s-a oprit când am dat de primul nod. Mi-am legat iar funia în jurul piciorului şi am coborât mai uşor până jos.

4

Intrarea în noul ţinut n-a fost fericită. Am încercat cu disperare să opresc sângele cu ajutorul zăpezii şi al mănuşilor. Era frig, aveam pantalonii rupţi şi uzi de sânge şi acum, pe lângă durerea din ochi, o simţeam şi pe cea din picior.

Nu puteam să fac nimic decât să-i aştept pe ceilalţi. Şi-au coborât săniile şi câinii, câte trei deodată, dar unii

dintre ei s-au panicat şi au sărit – salturi frumoase, în elipsă, care s-au soldat cu moartea. Băieţii au coborât ultimii.

Am mai tăiat din pielea de pe tălpici şi am gătit-o pentru noi, apoi am făcut ceai. Am legat câinii, iar pe cei trei care muriseră i-am tăiat pentru tovarăşii lor. Nu i-au mâncat imediat, dar a doua zi nu mai rămăsese nimic din ei.

Din păcate, eu eram într-un asemenea hal, că nu puteam face nimic. Pleoapele îmi erau la fel de groase ca buzele şi le ţineam deschise doar cu degetele. N-aveam cum să merg fără să redeschid rana din picior, deci nu era nimic de făcut pentru mine decât să zac tăcut câteva zile, în timp ce restul explorau ţinutul şi făceau rost de mâncare. Au lăsat un câine cu mine să mă avertizeze când apar urşi sau lupi.

Nu voiam decât să-mi bag capul în sacul de dormit şi să scap de viscolul permanent. Grăsimea era singurul lucru pe care voiam să-l mănânc, dar nu mai aveam. Mi-am întors ceasurile, dar nu m-am uitat la ele – simţeam nevoia să-mi relaxez complet ochii după nouăsprezece zile de observaţii. Călătoriserăm de fapt doar unsprezece zile, dar uneori mai mult de douăzeci şi patru de ore odată, în rest, ne feriserăm de furtună.

Ultimul lucru pe care aş fi vrut să-l fac acum ar fi fost să *observ* ceva, orice, şi nu m-am mai gândit deloc la

măsurarea timpului. Era şi ceaţă, iar lui Knud i-ar fi fost imposibil să observe mişcarea soarelui, chiar dacă ar fi vrut. Oricum, nu s-a gândit la asta, îl interesa numai mâncarea.

După două sau trei zile, câinii lor n-au putut să meargă mai departe şi au fost obligaţi să-i măcelărească pe cei mai slabi şi să-i arunce tovarăşilor lor. Dar câinii au personalităţi la fel de diverse ca oamenii. Unora nu le pasă ce mănâncă, alţii şi-ar mânca şi mamele, cum am văzut de-atâtea ori, şi alţii ar prefera să moară de foame decât să mănânce cadavrele semenilor. Iar unii refuză să mănânce carnea cât e caldă, dar poate că uită ce e după ce se răceşte şi o devorează lacomi.

Knud şi tovarăşii lui au explorat zona în lung şi-n lat şi după ce au traversat un lanţ de munţi, n-au găsit nimic altceva în afară de doi boi moscaţi şi puii lor. Dar încă aveam patruzeci de câini cu noi şi cei doi boi aveau să se termine rapid. Din câte au putut să-şi dea seama, ţinutul nu părea promiţător, aşa că s-au întors la mine cu carnea rămasă.

Simţeam că trecuseră cinci zile de când plecaseră, dar nici eu nu ştiau exact. Când eşti singur, n-ai nimic de mâncare şi nu vezi, timpul trece încet. Iar ceilalţi erau destul de obosiţi să creadă că lipsiseră cinci zile şi aşa a rămas. Dar mai târziu am suferit din cauza erorii noastre. De fapt trecuseră numai patru zile.

Am mâncat prima noastră masă normală şi mirosul supei în cort a fost glorios. După ce am mâncat şi am băut ceai, m-am simţit aproape la fel de puternic ca întotdeauna.

A doua zi ne-am dus spre mare. Am ajuns la o cascadă pe care am marcat-o pe hartă, dar semnul de pe hartă nu spune nimic despre dificultatea cumplită pe care am avut-o încercând să coborâm săniile pe apele ei îngheţate. Ca să plasez corect cascada pe hartă, a trebuit să aştept până la amiază să aflu latitudinea şi ceilalţi au luat-o înainte. M-au avertizat că erau condiţii rele în jos pe râu, gheaţă fără zăpadă şi suflată cu nisip în unele locuri, dar n-aveam ce să fac şi i-am privit plecând. Mi-au spus şi că prinseseră un bou moscat în josul râului şi că mi-au lăsat nişte carne acolo în caz că nu-i ajung din urmă înainte să dorm.

Am observat din nou soarele şi m-a lovit iar orbirea de la zăpadă. Spre seară, starea ochilor mei se înrăutăţise. Credeam că avea să-mi fie uşor pe râu, după ce trecusem de gheţar şi cascadă, dar s-a dovedit a fi un diavol. Gheaţa clară ca un cristal era frumoasă, dar câinii abia puteau să se ţină pe picioare. Porţiunile cu nisip înrăutăţeau situaţia, câinii treceau peste ele cu nerăbdare şi când ajungeau pe gheaţa curată, sania era întârziată în nisip şi câinii zgâriau fără spor gheaţa. A trebuit să împing şi să ţip şi să înjur şi uneori să descarc

sania înainte s-o poată urni câinii.

N-am fost niciodată mai aproape să mă dau bătut şi să pornesc ca un isteric după tovarăşii mei cu sania goală. Dar eram obosit şi bolnav şi de fiecare dată când descărcăm, îmi juram că o să fie ultima dată. În cele din urmă, sângele a pulsat în mine până a început să mă doară tot corpul şi m-am întins pe spate. Poate, m-am gândit, nu sunt făcut pentru aventură. Aventura e pentru oameni puternici.

Dar când a venit momentul să fac iar observaţii, am sărit din nou în picioare, deşi credeam că ochii mei sunt pe ducă. Însă când am terminat, m-am simţit mai bine psihic. Cel puţin ştiam că n-o să fiu niciodată mai jalnic de-atât.

Şi apoi, în sfârşit am dat de zăpadă şi am văzut urmele celorlalţi. Puteam să stau pe sanie şi să mă odihnesc. Am rămas aşa cu ochii închişi şi i-am lăsat pe câini să-şi bată capul cu drumul. Deodată, s-au grăbit înainte şi s-au oprit şi-au început să mârâie unii la alţii. Am deschis ochii şi am descoperit că mâncau ceva! Trebuie să fi fost carnea de bou moscat lăsată pentru mine! Am sărit de pe sanie şi m-am aruncat în grămada de câini, luptându-mă ca un animal sălbatic pentru partea mea. Am apucat un os care încă mai avea carne pe el şi am fugit înapoi la sanie. Am stat acolo o vreme şi am tot muşcat din el ca dintr-un măr. M-am gândit că

e piciorul din spate al boului, aşa de moale şi delicios era. Simţeam mirosul de carne de vită crudă şi am tot mâncat cu ochii închişi, până am ajuns la un punct pe picior care se simţea ciudat. Am deschis ochii şi am descoperit că unghiile de pe piciorul unui câine îmi zgâriau faţa.

Înhăţasem un picior de câine, unul dintre cei pe care Knud fusese nevoit să-i omoare. Când am ajuns la locul în care îşi puseseră băieţii cortul şi le-am povestit ce păţisem, s-au zguduit de râs. Mai târziu, episodul a fost relatat de eschimoşi ca cel mai comic lucru pe care-l auziseră vreodată. Povestea a ajuns în Groenlanda sudică înaintea mea.

A doua zi era înnorat şi ochii mei erau recunoscători. Am mai mers puţin şi apoi am decis să ne despărţim în trei echipe şi să folosim a patra sanie pentru combustibil. Am omorât patru câini mai slăbănogi şi am mâncat şi noi, şi tovarăşii lor din ei. Carnea de câine nu e aşa rea când câinele e tânăr şi gras, dar ai noştri erau înfometaţi şi slăbiţi de oboseală. Totuşi, carnea lor ne-a prins bine. Supa însă era aşa de concentrată, că a trebuit să bem ceai pe urmă să scăpăm de gustul din gură.

A doua zi am plecat să cercetăm împrejurimile, Knud şi Uvdluriark la est, Inukitsork şi cu mine la vest. Am omorât un iepure şi l-am mâncat crud, păstrând pielea

pentru o batistă, dar a doua zi ne-am întors la tabără, dându-ne seama că ăsta nu era un loc de stat, căci nu se vedeau urme de boi moscaţi sau de vânat mare.

Knud s-a întors după patru zile cu vestea că văzuse marea. (A adus şi trei iepuri şi şase potârnichi polare – mâncase deja trei.) Ne-am uitat pe hartă şi Knud era sigur că văzuse Golful Independence şi pământul de dincolo, Ţinutul Peary.

Dacă aşa stăteau lucrurile, atunci calculele mele erau de-a dreptul greşite. Dacă eram aşa de aproape de Independence, mai aveam drum lung până să ajungem la braţul de mare danez, iar ţinutul nu arăta deloc promiţător.

Am decis să văd cu ochii mei marea. Am luam teodolitul şi puşca şi m-am pornit, dar nu departe de tabără am văzut ceva ce mi-a schimbat complet planul – trei boi moscaţi. Mergeau încet, doi unul lângă altul, al treilea la o mică distanţă în spate. Se luptaseră, aveau coarnele rupte şi m-am gândit că erau o pereche şi un intrus. Pe când îi urmăream, am încercat să le reconstitui vieţile în sălbăticie, unde trăiau numai din puţinul muşchi verde şi crenguţe. Şi chiar şi pentru astea erau nevoiţi să sape.

Nu e un sport prea palpitant să vânezi bivoli, pentru că bestiile se întorc şi aşteaptă gloanţele cu stupiditatea stoică a soldaţilor ruşi. Arma lor cea mai bună e

culoarea; când stau nemişcaţi, e dificil să-i distingi de fundalul pietros. I-am omorât pe toţi cu şase gloanţe şi am descoperit că erau trei masculi, unul mai bătrân şi doi mai tineri. Le-am scos stomacul, ca să nu le fermenteze carcasele, apoi le-am scos limbile şi inimile şi, după ce mi-am lăsat instrumentele în ascunzătoarea carcaselor, m-am întors în tabără.

Am încercat să mă apropii de tovarăşii mei ca şi cum nu se întâmplase nimic, dar faţa mea trăda faptul că aveam un trofeu. Am aruncat inimile şi limbile pe pământ ca şi cum ar fi fost ceva banal şi ei au scos un chiot cum rar am avut plăcerea să aud.

După ce am mâncat, m-am culcat, iar ceilalţi s-au dus unde lăsasem prada. A doua zi, când am ajuns la ei, i-am găsit pe câini îndopaţi cu carne şi în faţa cortului un foc mare făcut din planta *Cassiope Tetragonalis.*

Din păcate, Inukitsork suferea de orbirea zăpezilor şi n-am putut să mergem mai departe până n-a început să se simtă mai bine. Bietul de el zăcea cu capul sub blănurile de boi şi se chinuia rău. Am făcut ceai şi i-am pus frunzele infuzate pe ochi. Peary descoperise că frunzele de ceai alină durerea ochilor şi sunt mult mai bune decât cocaina. Dacă se foloseşte cocaină, ochii trebuie bandajaţi imediat, pentru că drogul desensibilizează zona complet, iar părul de caribu sau vreun alt iritant poate să intre în ochi şi să provoace

daune permanente.

În timp ce aşteptam ca Inukitsork să-şi revină, am făcut destule observaţii să pot trage concluzia că ajunsesem la braţul de mare, nu la Golful Independence. Drumul până acolo, prin ceea ce am numit Valea Zigzag, ne-a costat mai multe zile şi câini decât toată călătoria pe calotă. Acesta era, evident, locul unde vechiul nostru prieten Mylius-Erichsen îşi petrecuse vara de dinainte de moarte. Ceea ce nu prea ne liniştea, aşa că am plecat imediat după ce Inukitsork a fost gata de plecare.

Ce bine era să simţim iar apa sărată îngheţată sub noi. Era sfârşitul primăverii şi peisajul fiordului era superb. Saxifragele delicate şi roşii ne zâmbeau de pe stânci şi în locurile mai fertile creşteau şi maci galbeni. Câinii erau sătui şi noi eram fericiţi cum nu mai fuseserăm de mult.

În curând am văzut semne de locuire pe ţărm şi când ne-am apropiat, am găsit tabăra de vară a celor trei prieteni nefericiţi ai noştri, Mylius-Erichsen, Hagen soldatul şi Joergen Broenlund, eschimosul curajos care adusese înapoi documentele expediţiei, deşi plătise pentru asta cu propria viaţă. Îşi făcuseră tabăra într-un loc pustiu. Nu era nimic de vânat pe kilometri întregi în jur şi nicio posibilitate de plecare în timpul verii. N-aveai altceva de făcut decât să aştepţi moartea oribilă

şi lentă.

Pe undeva prin apropiere arseseră o sanie, încă se mai vedea cenuşa. Una dintre tălpicile de fier era înfiptă în pământ ca să atragă călătorii care ar fi trecut mai târziu. Excrementele uscate ale câinilor conţineau multe bucăţi de pânză, lemn şi sfoară, ceea ce arăta că mâncaseră orice. Erau şi bucăţi de haine pe care le-am recunoscut ca aparţinând Expediţiei Daneze.

Ridicaseră un tumul din pietre, dar nu era niciun mesaj scris pe el sau vreun indiciu despre unde se duseseră. Mai târziu, am aflat că Ejnar Mikkelsen (cel pe care-l căutam) fusese aici înainte şi luase inscripţia de pe tumul fără să lase vreo vorbă despre el însuşi.

Oricum, noi am presupus că nu fusese niciodată aici şi ne întrebam dacă să mergem spre nord-vest să-l căutăm la Golful Independence şi la Canalul Peary, sau să o luăm spre sud de-a lungul coastei de est. Echipamentul nostru nu era bun pentru niciunui dintre cele două drumuri, dar ştiam că dacă urma să fim obligaţi să petrecem undeva iarna, în sud puteam trăi mai bine – locuisem acolo singur luni de zile. Aşa că ne-am decis să mergem mai întâi spre nord şi să dăm ocol colţului din nord-est al Groenlandei, la Capul Rigsdagen, cum i se zicea, numit după parlamentul danez.

Nu e un munte prea proeminent, dar am hotărât să

urc pe el, pentru că oferea singurul punct din apropiere de unde se vedea toată zona.

La sud era promontoriul care bloca vederea coastei de est. Acel promontoriu fusese ţinta multor exploratori înaintea noastră. Care fie muriseră, fie fuseseră obligaţi să abandoneze. Că ajunseserăm până în acel punct nu se datora atât abilităţii noastre, cât faptului că aveam prieteni eschimoşi şi le adoptaserăm tehnicile de călătorie.

Mi-am lăsat privirea să rătăcească peste covorul de bucăţi de gheaţă al mării. Afară era excepţional de senin. Departe spre nord-est, unde hărţile spun că nu e nimic, doar apă deschisă, credeam, şi încă mai cred, că am văzut munţi şi pământ. Poate că a fost „cer de apă" – aburul care se ridică de pe o porţiune de apă deschisă. Acest fenomen a păcălit mulţi oameni învăţaţi. Să nu uităm că Robert Peary credea că a văzut Ţinutul Crocker de pe Ţinutul Grant, din vârful nordic al Insulei Ellesmere. Nu sunt convins totuşi că n-am văzut pământul de la Capul Rigsdagen, iar acea secţiune a mării a fost insuficient explorată ca să fiu contrazis.

Coasta nu părea prea primitoare, aşa că am traversat spre Ţinutul Peary. Auzisem de această zonă de la liderul singurei expediţii care fusese acolo, I.E. Koch, şi aveam mari aşteptări de la ea. N-am fost dezamăgiţi.

De pe mare am văzut o turmă de boi moscaţi care păşteau – e un semn bun pentru vânătoare când vezi vânat înainte să ajungi la ţărm. Ne-am pus iar cortul şi ne-am pregătit o masă bună. Apoi am dormit şi trei dintre noi s-au dus să vâneze, în timp ce Knud a rămas cu câinii şi şi-a cârpit izmenele. Ura să coasă, dar nu avea nimic altceva de făcut şi am râs de cum arăta cu acul în mână şi izmenele rupte pe genunchi. S-a răzbunat pe mine folosind pentru cârpit batistele albastre pe care mi le trimisese mama.

Am împuşcat boii şi a trebuit să facem un număr de drumuri ca să aducem carnea în tabără. Era o plăcere să vezi locul acela după întunecimea din Valea Zigzag şi de pe gheţar. Culorile calde erau ca nişte zâmbete prieteneşti. Am auzit bâzâitul unei albine, un sunet nefamiliar mie de când plecasem de pe păşunile verzi ale Danemarcei şi am văzut frunzele verzi ale micuţelor sălcii care nu îndrăzneau să-şi ridice crengile în aer, dar care se târau pe furiş printre pietrele de sol, pretinzând că ăsta era felul potrivit de a întâmpina vara şi de a se tolăni sub soarele arctic.

Am trecut dincolo ca să explorăm şi partea groenlandeză, dar stâncile abrupte ale fiordului Hagen ne-au oprit şi ne-au întors în Ţinutul Peary. E ca şi cum Dumnezeu şi-a distribuit toate binecuvântările pe partea cu Ţinutul Peary a Golfului Independence şi,

câtă vreme rămâneam acolo, eram recompensaţi cu o abundenţă de carne de focă şi de bou moscat.

Planul nostru era să urmăm coasta în jos spre Canalul Peary şi apoi, dacă nu-l găseam pe Mikkelsen, să considerăm că s-a întors pe unde venise, în jos pe coasta estică. Mai târziu am aflat că într-adevăr aşa făcuse.

Undeva la intrarea în fiordul Broenlund, ne-am pus tabăra lângă două cercuri din pietre străvechi care indicau că eschimoşii ridicaseră cândva corturi acolo. Mai uimitor era că fiecare cerc era străbătut de-a latul de câte un băţ lung de cort. Aveam o impresie ciudată privind cercurile alea. Le-am măsurat şi le-am fotografiat, dar băştinaşii care erau cu noi erau mai interesaţi să găsească casele de iarnă ale celor care locuiseră acolo. Perioada întunecată în acea zonă nordică, la paralela 81, era lungă şi grea şi le-ar fi trebuit atâta carne ca să treacă prin ea, că părea imposibil să omori şi să stochezi aşa o cantitate de animale.

Era evident să presupunem că doar îşi stabileau tabăra aici vara şi apoi se duceau în sud. Cineva propusese o teorie cum că eschimoşii de pe coasta estică a Groenlandei au sosit acolo pe la Capul Farewell, dar nu poate fi adevărat. Se pare că găsisem dovezi ale adevăratei rute de migraţie.

Am stat şi am speculat despre oamenii aceia ciudaţi care trecuseră cândva pe-acolo. Ne-am întrebat cum arătau, prin câte greutăţi trecuseră. Inukitsork a vorbit despre femei şi a spus că-şi dorea să-şi fi adus nevasta cu el. Dacă şi alte femei au fost aici, înseamnă că şi Tukumeq ar fi putut să vină şi să rabde prin ce-au trecut ele.

— Am fi putut să trăim cu uşurinţă din ce mâncăm acum, a adăugat. În plus, ea e grasă şi poate să stea multă vreme fără mâncare. Păcat că un bărbat oftează şi tânjeşte după soţia lui şi imediat ce se întoarce acasă, trebuie s-o bată rău. Asta e problema cu căsătoria. Câtă vreme eşti singur şi te duci de la o fată la alta, astfel de probleme nu apar.

Uvdluriark a văzut cu binoclul o turmă de boi moşeaţi pe dealurile din spatele nostru. Deşi n-aveam acum nevoie de carne, gheaţa din faţa noastră părea înşelătoare şi, gândindu-ne că poate am fi fost nevoiţi să ne întoarcem în acel loc, am decis să-i omorâm şi să punem carnea la păstrare. Erau şi câţiva viţei în cireadă şi a trebuit să-i omorâm şi pe ei. Ne-am lăsat pe spate şi am supt lapte proaspăt din ugerele vacilor. Gustul era paradisiac, cel puţin pentru mine, şi laptele ne-a dat vitaminele de care aveam mare nevoie. Nu ştiam pe atunci ce anume erau vitaminele şi recunosc că nici acum nu ştiu prea bine, deşi e un cuvânt foarte uşor de

folosit. Fiecare dintre noi a avut vaca lui.

Vacile aveau şi nişte grăsime pe ele. În mod curios, vacile cu viţei nu sunt niciodată aşa slabe ca boii, natura pare să aibă grijă de ele. Grăsimea era mai mult pe spate. Mai târziu, spre vară, avea să fie şi mai groasă. Şi măduva era hrănitoare. Când boii sunt slabi, măduva din oasele lor e ca apa şi fără gust. Am luat cele mai mari oase, le-am spart şi am mâncat măduva crudă şi apoi ne-am gătit o cină bună din limbi, două de fiecare, şi inimi fierte. Pe urmă am dormit mult, neîntorşi.

5

Înaintând în susul golfului, gheaţa se transforma din rea în şi mai rea. Am făcut mici drumuri de observaţie pe dealuri şi într-o zi am venit cu o informaţie pe care nimeni n-a crezut-o: nu exista un Canal Peary între Groenlanda şi Ţinutul Peary. Descoperisem că un gheţar coborâse până la capul braţului de mare şi nu mai puteam să mergem mai departe pe marea îngheţată.

Knud şi prietenii noştri eschimoşi nu m-au crezut. Knud credea oricum că sunt un pesimist incurabil şi oricum, ce spusese Peary era suficient pentru el.

Am înaintat încet în susul golfului. Era mijlocul lui

iunie şi pârâurile erau umflate de apă. Am mers cu *kamikii* uzi şi nu era nicio briză să ne răcorească. Soarele bătea neîncetat, zi şi noapte. Aveam tălpile sensibile de la umezeala atâtor luni şi gheaţa de sub noi era ca o cărare de ace care ne înţepau prin tălpi. Era prea cald noaptea ca să putem dormi în saci şi ne dădeam jos încălţările ca să încercăm să le uscăm, dar nu se uscau niciodată.

Cu cât înaintam, cu atât era mai evident că nu există niciun Canal Peary – doar un gheţar înalt ne aştepta la capul fiordului.

Gheţarul Academy, cum îl indicase Peary pe hartă, coboară din sud într-un torent mare de gheaţă, spărgându-se în bucăţi mici, lăsând să se vadă doar doi metri din el deasupra gheţii de suprafaţă. Era evident că gheaţa din fiord nu se spărgea în fiecare an. Ocazional se spărgea totuşi, măturând aisbergurile mai mici în mare şi lăsând porţiuni mari de apă deschisă între cele două maluri. Acum puteam vedea micile aisberguri îngheţate într-un şir lung, paralel cu ţărmul principal al braţului de mare.

De-a lungul ţărmului nordic, adică Ţinutului Peary, erau doi gheţari, Marie Louise şi Josephine, numiţi astfel de Mylius-Erichsen pe harta lui Hagen, cea pe care Broenlund ne-a adus-o înapoi. Judecând după tumulul care marchează cel mai vestic loc unde au

ajuns, tare mă îndoiesc că au putut să vadă dacă gheţarul Josephine cobora spre mare. De fapt, nu coboară.

În 1912, exploratorul danez Lauge Koch a fost acolo şi a schimbat unele nume. Am fost intervievat despre asta, dar nu-mi pasă ce nume se folosesc. Plăcerea mea e că am fost acolo, nu să mă laud cu asta, şi dacă s-au dat nume mai merituoase unor puncte de interes, n-o să mişc un deget să mă împotrivesc.

Anul avansa repede şi în nu mai mult de-o zi aveam să fim la gheţarul pe unde credea Peary că e trecătoare. Şi apoi?

Dacă ne întorceam pe coasta de est, însemna să nu ajungem acasă până anul următor. Câinii erau în stare proastă, aveau labele tăiate de acele care se formează la fundul tuturor bălţilor puţin adânci. A trebuit să le facem *kamiki,* să le punem în fiecare dimineaţă şi să le scoatem seara – dacă le laşi pe picioare, e posibil ca rănile să se cangreneze pentru că strânsoarea sforilor împiedică circulaţia sângelui.

Cel mai bine era să ne grăbim spre casă luând-o pe gheţar. Mâncaserăm mare parte din provizii şi în ultimele zile nu mai prinseserăm nicio focă. Erau unele pe gheaţă, dar erau sălbatice şi când porneam după ele, trebuia să înotăm prin zone cu apa deschisă.

Ne mai rămăseseră douăzeci şi cinci de câini şi trei

sănii. Dacă ar fi fost absolut necesar, puteam să omorâm nişte câini, să-i mâncăm şi să-i hrănim cu ei şi pe ceilalţi. O lună tot aveam să rezistăm în felul ăsta. Dacă am mai fi avut un singur bou moscat, călătoria ar fi devenit posibilă.

Problema imediată era să găsim un traseu pe gheţarul pe care-l numiserăm Nyboe, după prietenul nostru, unul dintre cei doi oameni care făcuseră expediţia posibilă. Uvdluriark trebuia să se caţăre pe el şi să găsească o rută pe care să coborâm înapoi. Knud şi Inukitsork trebuiau să vâneze foci. Eu trebuia să traversez braţul de mare, să iau poziţia soarelui din locul unui tumul pe care îl lăsase Mylius şi să colectez toate observaţiile pe care le puteam găsi acolo.

Încărcat cu echipamentul meu obişnuit, cu teodolitul pe care-l căram în mână într-o cutie şi unul dintre beţele antice de cort, m-am pornit şi i-am lăsat lui Knud plăcerea să înoate în apa cu gheaţă după foci. Era remarcabil cât de trainic era încă băţul străvechi de cort. Trebuie să fi avut câteva sute de ani, dar miezul lemnului era proaspăt şi tare. Fiind mai lung decât harponul meu, m-am gândit că mi-ar putea folosi în locuri cu gheaţă rea.

Distanţa era mult mai mare decât părea şi am ajuns la multe fâşii de apă pe care a trebuit să le ocolesc sau să le sar. Eram ud şi am obosit repede. Când mănânci

numai carne, ai tendinţa să mănânci mai mult decât ai avea nevoie în mod normal ca să te saturi şi te simţi greoi.

Plecasem de mai bine de-o zi, când am descoperit că promontoriul jos care era destinaţia mea era tăiat de un curent de apă proaspătă care curgea de pe dealuri. Ajunsesem însă prea departe ca să mă dau bătut, aşa că am hotărât să încerc să trec dincolo pe un bloc de gheaţă. Singurul pe care l-am găsit era mic, dar l-am încercat şi părea sigur. Am păşit pe el ţinând băţul de cort în mâini.

Probabil că un blestem al eschimoşilor cărora le aparţinuse cândva băţul căzuse asupra mea. Bucata de gheaţă nu se mişca. A trebuit să împing şi cred că eforturile mele au fost prea puternice, căci deodată gheaţa s-a crăpat sub mine şi m-a aruncat în apă.

Grija mea principală era teodolitul şi am avut plăcerea extremă să-l văd cum alunecă încet pe gheaţă şi dispare în apă. Frisonul pe care l-am simţit n-a fost doar de la apa rece – fără instrument ar fi fost imposibil să traversăm calota înapoi. Nu puteam naviga fără el şi trebuia să rămânem aici peste iarnă. Şi apoi cum am fi ajuns acasă?

Am înotat până la marginea gheţii şi m-am urcat pe ea. Am văzut în apă sclipirea mânerului de alamă de pe cutie. Apa nu era adâncă, dar fundul se continua

abrupt spre adâncimi mai întunecoase şi mi-era teamă că o să alunece acolo. Am încercat să-l iau cu băţul, dar n-am reuşit, aşa că mi-am aruncat haina şi m-am lăsat în apă. O simţeam foarte rece pe pieptul dezgolit. Ţinându-mă de marginea gheţii cu palmele, am încercat să prind instrumentul cu picioarele, ceea ce a fost o greşeală, fiindcă n-am reuşit decât să-l împing mai jos. Acum abia îl puteam vedea. Mi-am amintit de toate premiile de înot pe care le câştigasem ca student şi m-am gândit – la ce dracu' au fost bune dacă nu pentru urgenţa asta? M-am lăsat în jos cu capul înainte şi am simţit cutia sub degete.

Dar mă mişcăm, mă tot mişcăm pe sub apă. Deodată mi-am dat seama că sunt purtat de curent sub umbra gheţii. Uitasem că pantalonii de piele nu sunt ideali pentru scufundări. Cu ultima fărâmă de vlagă, am ţâşnit în sus şi când mi-am scos capul la suprafaţă, am fost atât de uşurat, că îmi venea să plâng.

Nu mai avea sens să merg mai departe. Eram ud şi înfrigurat şi soarele era acoperit de nori. Chiar dacă l-aş fi putut vedea, teodolitul meu era ud şi plin de sare. Aşa că m-am întors în tabără după două zile cu mâna goală. Le-am povestit aventurile mele vânătorilor, care prinseseră două foci, şi mi-au spus că sunt un prost. Un eschimos se uită la un om care poate să înoate ca la un mic idiot. Când le-am zis că m-am aruncat cu capul

înainte, mi-au zis că nimic în lume nu i-ar fi convins să facă un lucru aşa de stupid – că oricum ar fi ajuns acasă.

Aşa că, în loc să fiu considerat un erou, m-au recompensat cu râsete şi m-au premiat cu sarcina oribilă de a curăţa teodolitul de sare.

Era acum miezul verii, 23 iunie, şi ar fi trebuit să am oportunitatea să-mi corectez data. Cum am spus, eram cu o zi înaintea calendarului, dar puteam vedea şi Stânca Navy şi tumulul indicat pe harta lui Mylius-Erichsen. Soarele însă era atât de sus şi declinaţia atât de mică în acel moment al anului, că nu mi-am descoperit eroarea.

Înainte să urcăm pe gheţar, am încercat să-i arăt lui Knud cum să obţină unghiul orar în caz că orbesc iar de la zăpadă. Dar el era un om ciudat. Deşi avea un creier minunat, îşi stabilise cu încăpăţânare că n-o să poată niciodată să înveţe cum s-o facă. Am încercat să-l învăţ, dar amândoi ne-am enervat şi ne-am dat bătuţi, râzând de ce sensibili suntem. Apoi Knud a sărbătorit ocazia cu ceai şi budincă. Astronomia a fost mereu un coşmar pentru el şi acum hotărâse să abandoneze studiul ei o dată pentru totdeauna. Asta, în cazul lui Knud, era o ocazie suficient de bună să sărbătorească.

Mi-amintesc de cele cinci zile în care am urcat gheţarul Nyboe ca de cele mai rele din viaţa mea. Să

urci nouă sute de metri cu sănii grele pe care câinii erau prea slabi să le mai poată trage a fost o treabă care aproape că ne-a terminat pe toţi. Apoi traversarea gheţarului, faptul că trăiam numai cu iepuri şi potârnichi polare pe care le găseam din când în când, parcurgerea labirintului confuz al crestelor, echilibrarea în permanenţă a săniilor ca să nu alunece în crevase şi faptul că o luam iar pe aceleaşi urme, toate acestea ne-au dus mult mai departe spre vest decât voiam – ca în cele din urmă să dăm peste o vale adâncă. Am văzut cu binoclul că era acoperită cu flori şi iarbă şi că gheţarul cobora lin în ea.

În aceste condiţii, am decis să coborâm şi să vedem ce putem găsi acolo. Knud voia să caute urme ale vechilor eschimoşi, eu voiam s-o marchez pe hartă şi eschimoşii care erau cu noi se gândeau că ar putea să găsească boi moscaţi.

Era o adevărată oază arctică. Macii creşteau din abundenţă – am numit-o Valea Macilor – şi am fost întâmpinaţi de un comitet de primire format din doisprezece boi moscaţi. Se organizaseră într-un careu, ca nişte soldaţi, cu coarnele întinse înainte. Probabil că aşa învăţaseră să se apere de lupi, dar mai bine ar fi fugit de puştile noastre. Aflau şi ei ce animale crude sunt oamenii. Însă confruntat cu asemenea tactici, vânătorul trebuie să-i omoare pe toţi. Am încercat de

câteva ori să omor numai unul sau câţi aveam nevoie şi a fost imposibil să-mi culeg prada, pentru că restul rămâneau să-l apere. Oricât aş fi aşteptat, nu plecau departe şi se întorceau imediat cum mă apropiam, ca să-şi apere tovarăşul mort.

Aveam mare nevoie de carne proaspătă. Mâncaserăm numai iepuri şi potârnichi polare şi nişte budinci oribile făcute din prafuri pe care le adusese Knud, aşa că am dat drumul câinilor. Boii moscaţi se mişcă rapid ca fulgerul. Stau liniştiţi până se apropie câinii, apoi unul dintre cei mari sare înainte mai repede decât pot reacţiona câinii şi îi aruncă în aer. Vânătoarea de boi moscaţi e mai periculoasă pentru câini decât încăierările cu urşii. I-am văzut aruncaţi şi la patru metri în aer.

Bivolii atacă pe rând şi imediat cum unul iese afară din pătrat, spaţiul gol e umplut de un viţel. Când bivolul se retrage, i se dă doar atât loc cât are nevoie.

E impresionant să vezi animalele astea imense repezindu-se înainte. Pământul duduie sub copitele lor, pietre şi pietriş zboară în toate părţile şi aerul e încărcat de ferocitate. Odată am încercat să fotografiez un bivol în atac şi am stat la o distanţă sigură, sau aşa credeam eu. Deodată, am văzut una dintre fiare aproape deasupra mea. Am căzut pe spate, dar am şi apăsat pe butonul aparatului şi mai târziu am developat una

dintre cele mai bune poze pe care le-am făcut vreodată. Din fericire, mişcarea mea l-a speriat pe bivol, care s-a retras.

Am rămas câteva zile în vale, am făcut observaţii şi am încercat să ne îngrăşăm câinii. Aveau blana subţire – fusese vară acolo pe unde umblaserăm noi – şi trebuiau să suporte iar rigorile calotei. Cea mai bună protecţie era să mai pună nişte grăsime pe ei. Era plăcut în vale. Uneori ploua, dar nu era ger apoi şi iarba moale sub tălpi era o plăcere după atâtea luni cu gheaţă.

Înainte să plecăm, am ridicat un tumul şi l-am numit Adam Bierring, după cel care, alături de Nyboe, a finanţat toată aventura noastră arctică, şi apoi ne-am pornit iar pe gheaţă.

Am traversat două râuri pline de gheaţă (sau, mai degrabă, am traversat unul de două ori) şi a fost prea frig pe urmă să ne scoatem hainele ca să le uscăm. Eram oricum atât de mulţumiţi că am traversat cu bine, că am fost puţin neglijent. Îmi amintesc că mergeam înainte, când deodată am auzit ţipete din spate şi când m-am întors, am văzut una dintre sănii cu doar câţiva câini la vedere şi pe ceilalţi alergând spre ea. M-am grăbit înapoi şi am descoperit că cinci câini alunecaseră într-o crevasă şi atârnau acolo în hamurile lor. Sub ei nu era decât beznă cavernoasă.

Ne-am luptat toţi să-i tragem sus, dar înainte să

reuşim, două dintre animale au alunecat din hamuri. Le-am auzit schelălăind de teroare când cădeau; din ce în ce mai slab, apoi linişte.

Trecusem pe acolo fără să fiu conştient de crevasă, şi acum, că eram atenţi, am descoperit alte trei. Mi-am dat seama că, aşa cum zicea Knud Rasmussen, succesul nu depinde întotdeauna de inteligenţă, ci ţine de noroc cel puţin jumătate din timp.

Ne-am căţărat două zile şi ne-am dat seama că trebuie să fim în punctul din care s-a uitat Peary spre gheţarul Nyboe. Existenţa lui, prezenţa Văii Macilor precum şi alte câteva formaţiuni i s-au părut motive suficiente să creadă că acolo era un canal. Totuşi nu spusese că sigur era un canal – ci doar că aşa părea. *Văzuse* Golful Independence, *ştia* că există un braţ asemănător spre vest şi avea toate motivele să creadă că cele două braţe se întâlneau ca să producă un singur canal continuu. De aici puteam vedea munţii pe ambele părţi şi oricine, cred, ar fi spus că e un braţ de mare acolo. E interesant să citeşti observaţiile lui Peary şi Astrup. Peary *crede* că e un braţ de mare. Astrup afirmă că *e* unul. Cel mai tânăr şi mai impetuos nu era la fel de prevăzător ca maestrul lui.

Dezamăgirea noastră că n-am găsit niciun canal a fost cumva atenuată de râsetele continue ale celor doi eschimoşi care erau cu noi. Faptul că marele Peary ar fi

putut să facă o eroare li se părea aşa de amuzant, că nu le ajungea să tragă o singură porţie de râs.

Pierduserăm în râu o mare parte din provizii şi ştiam că trebuia să găsim încă o sursă de carne înainte să înfruntăm calota. De la înălţimea la care eram pe gheţar vedeam în faţă câteva văi fertile, aşa că am coborât în una dintre ele, ne-am instalat tabăra sub streaşina unei stânci şi am rămas acolo trei săptămâni.

Erau destule crenguţe uscate de salcie pentru foc şi primul lucru pe care l-am făcut a fost să-mi scot hainele ca să le usuc şi să mă întind la soare. Cât am dormit, Knud şi cei doi băştinaşi s-au dus după vânat şi s-au întors cu douăzeci de limbi de boi moşeaţi şi cu remarca:

— Ei bine, asta ne scuteşte să rămânem aici toată iarna!

Omorâseră douăzeci de boi şi mai văzuseră şi alţii. Găsiserăm un ţinut mai bogat ca visele noastre cele mai îndrăzneţe. Pământul era verde, lacurile fără gheaţă şi pline de somoni. În zilele ploioase, când nu se putea merge după vânat, ne-am reparat încălţămintea cu piei crude – tălpile se subţiaseră aproape de tot de la mersul pe pietre – şi am încărcat carnea pe sănii.

Am tăiat-o în bucăţi mari şi am legat-o cu fâşiile de piele. Ne-am pus-o pe toată în spate, ţinând-o cu o fâşie de piele înfăşurată în jurul frunţii. În felul ăsta, dacă te

împiedici, cu o răsucire a gâtului poţi să scapi repede de povară şi să scapi şi de o posibilă entorsă.

Ne-am îndopat câinii şi i-am ţinut aproape de cort ca să nu fugărească boii de pe „terenul” nostru, cum îl numiserăm, un loc cu vegetaţie bogată. Găsiserăm un adevărat paradis arctic. Animalele făcuseră cărări prin iarbă, iar pe margine, vegetaţia era până la genunchi.

Într-o zi, mergeam cu Knud Rasmussen. Teşiserăm după boi moscaţi (nu pot să-i spun vânătoare, era mai degrabă măcelărire) şi consumaserăm toată muniţia, mai puţin şapte gloanţe. Mergeam încet, încărcaţi cu câtă carne puteam căra pentru drumul spre casă, când am văzut în faţa noastră şapte boi moscaţi. Cărarea era strâmtă şi animalele blocau drumul.

Chiar dacă aşteaptă tăcuţi gloanţele vânătorului, sunt foarte dificil de ucis. Blănile lor lungi, stufoase, fac greu de estimat poziţia inimii şi gloanţele normale ricoşează din craniile mari, cu oase groase. Ştiam că va fi un test al abilităţilor noastre să omorâm şapte animale cu şapte cartuşe – şi a fost un test pe care l-am picat rău de tot. După ce ni s-a terminat muniţia, trei boi încă ne blocau drumul şi doi dintre cei împuşcaţi nu erau încă morţi.

Knud a luat cuţitul meu lung şi s-a decis să devină matador şi eu să-i fiu picadorul. Trebuia să le atrag atenţia şi să mă apropii cu o piatră în mână. La momentul potrivit, trebuia să arunc piatra şi Knud să

se strecoare pe la spate şi să le înfigă cuţitul în ceafa.

Schema a mers cu una dintre animale, dar apoi celelalte două au devenit mai interesate de matador decât de picador. Armele noastre erau inutile, aşa că a trebuit să le înjunghiem între coaste, un mod nu foarte onorabil de a omori un bou moscat. Până la urmă i-am văzut pe toţi morţi (amândoi am fost împunşi de coarnele lor) şi am decis că asta avea să fie ultima oară când mai omoram boi moscaţi fără muniţie. Mai târziu, eschimoşii ne-au spus că mai demult, înainte să aibă arme, boii nu erau prea căutaţi pentru carne căci, ca şi urşilor, „nu le plăcea să aibă harpoane în ei".

Ne-am gândit că avem destulă carne pentru drumul înapoi peste calotă. Aveam să folosim numai două sănii – ceea ce ne dădea ocazia să o ardem pe a treia şi ce mai rămăsese din a mea. Murise încă un câine, lăsându-ne numai cu douăzeci, dar destui cât să ducă două sănii.

A plouat continuu timp de opt zile şi cât am aşteptat, a trebuit să stăm degeaba pe pietrele ude. Mi-amintesc că Knud m-a întrebat la un moment dat:

— Dacă ai fi acasă şi-ai putea să alegi orice fel de mâncare, ce-ai vrea să mănânci?

M-am gândit mult, aveam oricum destul timp să ne gândim la orice, şi am spus:

— O bucată de carne de bou moscat ar fi la fel de bună ca orice altceva!

A râs, pentru că la asta se gândise şi el. Şi nu era o binecuvântare, având în vedere că numai asta aveam să mâncăm în următoarele două luni?

Într-o dimineaţă, Knud s-a plâns de o durere în piciorul stâng.

A şchiopătat uşor de-a lungul zilei şi când am împachetat carnea, am observat că ducea mai puţin decât noi. Nu era stilul lui. Seara a spus că se gândea că durerea îi venea de la statul pe pietre ude şi şi-a amintit că prietenul nostru, contele Harald Moltke, fusese toată viaţa bolnav pentru că stătuse pe pietre ude în timp ce-şi făcea schiţele.

Noaptea m-a trezit şi mi-a zis că trebuie să fie un pietroi sub sacul lui de dormit. Am ştiut atunci că ceva era în neregulă, nimeni nu-şi trezeşte prietenul pentru atâta lucru. Nu reuşea să doarmă şi mi-a spus că cel mai rău lucru care ni s-ar putea întâmpla ar fi ca unul dintre noi să se îmbolnăvească. Cumva, nu luasem niciodată în considerare posibilitatea asta.

6

A doua zi dimineaţă, Knud nu mai putea să meargă. Arăta rău şi evident avea temperatură mare. Nu era nicio îndoială că suferea de o sciatică violentă – cauzată de faptul că stătuse ud toată vara.

Starea i s-a înrăutăţit, dar nu voia să ne lase să neglijăm scopurile expediţiei ca să avem grijă de el şi a insistat să mă duc la tumulul lăsat de amiralul Peary, pe care ne aşteptam să-l găsim la Navy Cliff. Am plecat cu Inukitsork şi l-am lăsat pe Uvdluriark să aibă grijă de Knud.

Cu ajutorul teodolitului, am descoperit uşor tumulul care fusese lăsat de primul om ce văzuse marea la nord-est de Groenlanda. Memorialul nu era înalt, poate din cauza lipsei de materiale. Toate memorialele lui Peary sunt mici. E posibil să le fi construit aşa intenţionat, fiindcă au rezistat la vreme mai bine decât cele mai mari lăsate de alţi exploratori.

Am stat pe locul ăla la exact douăzeci de ani şi douăzeci de zile după ce fusese ridicat. Încă mai vedeam de unde luase Peary pietrele ca să-l ridice. Nisipul din jur era călcat şi se vedeau urmele. Pietrele erau şi mari, şi mici şi câteva fuseseră lăsate alături după ce terminaseră de ridicat tumulul.

Nişte chibrituri de pe jos arătau că bărbaţii fuseseră fumători, iar în tumul am găsit o pipă de alamă, în care era o declaraţie cum că monumentul fusese ridicat de Robert Peary şi Eyvin Astrup şi că în anul următor Peary îl vizitase iar cu Matew Henson şi Lee. Şi mai era şi o sticlă albă de whisky. Avea dop şi conţinea câteva articole din ziare despre expediţia lui Peary, păstrând

aroma delicioasă de alcool. Am copiat tot ce scria acolo şi am adăugat la documentul original faptul că am vizitat memorialul douăzeci de ani mai târziu, precum şi nişte informaţii despre expediţia noastră care puteau fi interesante în caz că ne rătăceam.

Navy Cliff nu e descrisă cum trebuie de Peary. Scria foarte la obiect, niciodată mai mult decât era necesar. Astrup, pe de altă parte, se lasă furat de lirism şi uneori greşeşte. De exemplu, Navy Cliff nu se ridică deasupra gheţarului Academy, cum spune el. Nici măcar nu se poate vedea gheţarul de pe stâncă. E un munte între ele şi între munte şi Navy Cliff e o vale adâncă. Dar panta de la Navy Cliff e abruptă şi nu poate fi coborâtă decât cu mare dificultate, cum arată şi desenele lui Astrup.

Desenele lui sunt bune, dar ar fi trebuit să plaseze muntele mai înspre interiorul ţinutului.

Am copiat toate observaţiile lui Peary şi i-am admirat perspicacitatea cu care găsise aşa un loc bun de observaţie. E adevărat că greşise în privinţa canalului, dar măsurătorile erau bune în rest şi oricine ar fi crezut ce credea el. Toate formele de relief văzute de pe Navy Cliff indică existenţa unui canal şi exact aşa pare şi de pe calotă.

Dacă n-ar fi fost munca şi experienţa lui Peary, niciodată n-am fi fost în stare să facem ce am făcut. M-am simţit cu mult inferior lui şi recunoscător pentru

suvenirurile pe care ni le lăsase. Cele câteva chibrituri care rămăseseră acolo douăzeci de ani, urmele paşilor lui, pietrele pe care le atinsese şi cu care construise, toate mi-au devenit mai dragi decât nenumăratele poveşti pe care le auzisem despre el şi numeroasele cărţi scrise de şi despre el.

Am stat câteva ore în acel loc istoric. În timpul înălţării tumulului, unele pietre fuseseră întoarse şi aveam încă o dată o dovadă a ritmului leneş arctic. Lichenii negri care cresc pe deasupra pietrelor sunt un rezultat al parteneriatului dintre bacterii şi fungi şi e nevoie de sute de ani să ajungă de mărimea unei monede. Le e imposibil să existe pe fundul pietrelor; acum, însă, cele de pe fundurile pietrelor întoarse nu începuseră să dispară nici după douăzeci de ani. Cei douăzeci de ani nu înseamnă, bineînţeles, nimic în comparaţie cu timpul în care aceste pietre stătuseră în poziţia lor iniţială înainte să vină exploratorul american să le deranjeze.

Când ne-am întors la tabără, nu l-am găsit pe Knud într-o stare mai bună. Era prea bolnav şi să savureze tutunul pe care i-l adusesem din Thule, ştiind că mai devreme sau mai târziu avea să-şi termine provizia lui.

Era mijlocul lui august şi se făcea din ce în ce mai frig. Nu ştiam ce să facem.

Am fi putut să rămânem toată iarna şi să ne

întoarcem primăvara următoare. Câtă vreme era lumină, puteam să mergem pe gheaţă după foci şi mai aveam destulă carne de bou moscat. Dar, după ce s-a gândit o noapte, Knud a hotărât ca unul dintre oameni să rămână cu el, iar celălalt şi cu mine să ne întoarcem la Thule şi să avem grijă ca rapoartele expediţiei noastre să ajungă în Groenlanda de Sud până la prima gheaţă. Iar anul următor aş fi putut să vin cu nişte băştinaşi şi să-l aduc acasă.

Era un plan bun, dar am refuzat să-l las. Dacă rămânea, rămâneam şi eu. A doua zi dimineaţă, Knud a spus că nu s-ar simţi mai rău pe drum decât aici şi că o să meargă acasă cu noi. În ultima zi, am împuşcat două vaci şi am scos din ele o cană mare de lapte pe care am pus-o la îngheţat. Urma să-l bem ca să sărbătorim când ajungeam în mijlocul calotei.

Şi aşa am părăsit frumosul ţinut care ne dăduse adăpost şi mâncare şi bucurie şi boală şi atâta frumuseţe, că n-o s-o uit niciodată. „Tabăra de sub Piatra Mare” a avut mereu o semnificaţie specială pentru mine şi Knud.

Am făcut numai zece kilometri în prima zi. L-am luat pe Knud în spate peste micul gheţar ca să ajungem la sănii şi apoi l-am pus pe sania lui Uvdluriark, cu picioarele atârnate peste margini. Faţa îi era albă ca zăpada şi buzele strânse de durere.

Mai aveam numai 16 câini, patru muriseră în lupta cu boii, şi trebuia să ne alegem drumul cu grijă. Când traversam albii de râu, era groaznic pentru Knud şi îmi părea rău că eram o călăuză aşa nepricepută. L-am întrebat de câteva ori dacă suportă hurducăielile saniei. A murmurat cu ochii închişi:

— Taci şi mergi înainte.

Surprinzător, dar spre seară, lui Knud i s-a făcut poftă să mănânce ceva şi şi-a scos un cub de zahăr pe care-l pusese deoparte şi i-a dat drumul în ceai. Ne-am simţit cu toţii mai bine văzând că prinde culoare în obraji şi că începe să fie interesat de ce se întâmplă.

În fiecare zi, se înzdrăvenea mai mult, ca şi cum vechea lui ocupaţie, să stea pe sanie, îi făcea bine. O furtună ne-a ţinut în cort trei zile şi asta l-a ajutat. Ca de obicei, n-am mâncat cât am stat pe loc, dar a treia zi ne-am simţit slăbiţi şi câinii noştri arătau mai rău, sufereau de frigul din ce în ce mai tăios. Am decis să mâncăm ceva, să nu ne pierdem de tot puterile.

Uvdluriark ne-a spus să nu ne facem griji. Oamenii, a spus, sunt mai rezistenţi decât câinii. Şi-a amintit de zilele de dinainte ca imigranţii din Canada să le dea caiacul eschimoşilor din Groenlanda. Deseori rămâneau fără carne iarna. Apoi se aşezau pe sănii şi dormeau până venea soarele, pentru că nu se puteau alege cu nimic din vânătoarea pe întuneric. Au murit

mulţi de foame, dar câinii lor au murit cu mult înaintea lor.

Astfel consolaţi, le-am dat câinilor raţii duble, ba le-am aruncat şi carnea pe care o păstram pentru noi. Apoi fiecare a scos raţiile de urgenţă: eu aveam două băşici de bou moscat umplute cu untură şi măduvă. Inukitsork avea un stomac de bou cu conţinutul lui, care are gust de salată amară, şi carne uscată. Uvdluriark pusese deoparte frunze de ceai folosite şi câteva bucăţi de zahăr de pus în ceai. Dar Knud avea cel mai mult. Cizmele lui erau pline cu coaste uscate acoperite de seu. Toată mâncarea asta de rezervă am pus-o într-un sac şi am mâncat-o cu mult înainte să ajungem acasă.

Şi apoi câinii au început să cedeze în mod alarmant. După şase zile, a căzut primul şi a doua zi încă unul. Când ningea, le dădeam desigur pauze şi noi posteam.

În aceste perioade de repaus forţat, ne gândeam numai la mâncare. Mi-amintesc de viziunile măreţe cu mâncare aburindă care-mi ocupau mintea, iar eu şi Knud vorbeam numai în propoziţii de genul: „Omletă!”, „Aşa e! Sau clătite!”.

Aveam câteva cărţi cu noi şi, pe măsură ce mureau câinii şi trebuia să ne uşurăm săniile, le aruncam. Într-o zi, ne-am ridicat un memorial în onoarea noastră – nimeni altcineva n-ar fi făcut-o – şi am lăsat ediţia mea

veche din Homer ca amintire. Oricine s-ar fi uitat în memorial ar fi fost surprins să găsească un teanc de reviste pentru gospodine, toate numerele dintr-un an. Knud pretindea că le adusese numai pentru hârtie, dar în fiecare noapte îmi citise un meniu complet pentru o săptămână şi îl discutaserăm ore în şir.

A continuat să-şi revină şi, după ce am legat două perechi de schiuri sub tălpicile saniei lui, câinilor le-a fost mai uşor să-l ducă. Dar doi dintre noi au fost nevoiţi să meargă pe sanie pentru că era imposibil să ajungi prea departe fără schiuri.

Hodometrul ne făcea bine la moral. Am stabilit un minim de douăzeci şi cinci de kilometri pentru fiecare zi – o distanţă mare când trebuie să scoţi cu biciul fiecare pas de la câini. Era crud, dar viaţa noastră depindea de ei şi n-aveam de ales.

O căţea mică de-a mea a născut în timpul drumului. Nu puteam să oprim pentru ea sau să o luăm pe sanie. Când am scos-o din hamuri, s-a lăsat la pământ să se odihnească. Cum nu ne-ar fi ajuns din urmă după ce năştea, a trebuit s-o legăm iar. În după-amiaza aia au căzut din ea pui după pui. I-a fost greu, bineînţeles, iar pentru mine a fost oribil mai ales să-i văd pe ceilalţi câini înhăţând puii imediat ce ieşeau. Mama a încercat să-i oprească de la canibalism, dar victoria ei finală a fost sinistră. După ce s-a născut al nouălea pui, s-a

răsucit şi l-a devorat ea însăşi. Apoi a revenit la marş, ca şi cum nu se întâmplase nimic.

Cum ziceam, nu vorbeam decât despre mâncare. Uvdluriark râdea mereu fiindcă avea multe provizii, unele vechi de trei ani, împrăştiate pe coasta de vest – şi nu ne foloseau la nimic. Inukitsork avea sute de kilograme de carne de focă şi untură, iar eu şi Knud aveam delicatese de vânzare. Toate astea le dovedeau băştinaşilor cât de plină de umor e lumea.

Kamikii mei erau pe ducă şi de câteva zile aveam probleme cu piciorul stâng. Acum amândouă picioarele începuseră să mă doară. Seara, când îmi scoteam schiurile, mi-era aproape imposibil să merg şi de câte ori mă opream pentru observaţii, îmi lua o jumătate de oră sau mai mult să revin la ritmul meu. Tendoanele înţepenite de deasupra călcâielor îmi scârţâiau îngrozitor.

Când am încercat să-mi scot *kamikii* noaptea, durerea era aşa de rea, că am dormit cu ei în picioare. Ştiam că nu e un lucru înţelept şi, în cele din urmă, într-o seară, am fost nevoit să mi-i tai ca să mi-i dau jos. Mi se umflaseră labele picioarelor fiindcă legăturile schiurilor erau făcute să fie prinse peste ghete rigide norvegiene, nu peste piele moale de *kamiki.*

Şi totuşi a trebuit să merg mai departe ca să coordonez echipa prin ceaţa care începuse să se lase.

Ajunseserăm la ultima bucată de carne de bou moscat şi la ultimele picături de kerosen când, într-o seară târziu, am văzut pământ. După calculele mele, eram aproape convins că suntem aproape de pământ, dar când lucrezi cu instrumente rudimentare, nu poţi să fii prea sigur.

Noaptea era acum beznă, dar tot am văzut cele trei puncte negre de la orizont. Uvdluriark a spus că la sud era Capul York, direct în faţă, Thule a noastră şi la nord, Nunatarssuaq.

Nu le puteam promite că o să ajungem acasă a doua zi, dar ne-am mâncat ultima masă şi am folosit tot kerosenul să o gătim.

A doua zi ne-am trezit devreme. Am mers înainte pe schiuri, dar îmi mişcăm greu picioarele. Erau de două ori mărimea lor normală şi aveam tălpile ţepene ca lemnul. Dar imaginea pământului în faţă era ca un lubrifiant magic pentru ele şi am luat-o înaintea săniilor, ţinându-mă pe lângă câinii bolnavi.

Am urcat creasta unui val de zăpadă şi în faţa mea era pământul întins ca o hartă a reliefului. Soarele strălucea şi munţii înălţaţi spre cer mă invitau să mă grăbesc. M-am întors să mă uit după sănii, schiurile răsucindu-se şi ele la 90 de grade, şi am simţit cum cedează zăpada de sub mine. Imediat m-am trezit că mă agăţam de umerii îngheţaţi ai unei crevase.

Mă oprisem pe vârful unei crevase şi când mi-am întors schiurile, am căzut prin zăpadă direct în goi. M-a salvat faptul că am deschis braţele larg, cum face oricine când cade.

Nu-mi pierdusem schiurile şi mi-am legănat picioarele să simt pereţii crevasei. Nu reuşeam să ating nimic solid! Trebuia doar să stau atârnat şi să aştept să-mi vină tovarăşii. Mi s-a părut că au trecut ore până i-am auzit strigând la câini, iar înjurăturile lor răsunau pe deasupra calotei. Dar când eşti suspendat deasupra unei crevase, ţi se pare că trec milenii între momentul când le auzi vocile şi cel în care ceilalţi ajung să te ajute.

N-au avut probleme să mă scoată de-acolo, dar când am examinat gaura, am descoperit că era cel mai rău tip de crevasă – strâmtă sus după care se lărgea brusc, din cauza inegalităţii terenului de dedesubt. Intraserăm într-o zonă proastă, aşa că a trebuit să dăm înapoi şi să ocolim spre nord. Asta ne-a luat multe ore şi n-am mai ajuns acasă în acea zi.

Şi aşa a mai trecut încă o noapte fără mâncare, dar nu ne păsa prea mult. A doua zi urma să fim acasă. Sigur aşa avea să fie.

Unul dintre câini a murit în timpul nopţii şi a doua zi, cei rămaşi au refuzat să fie grăbiţi. Marginea calotei e mai dificilă decât centrul şi suprafaţa ei era crestată cu râpe abrupte. Dar în cele din urmă am urcat un deal şi

am ajuns pe pământ. Era un pământ pe care nu-l recunoşteam!

Dezamăgirea a fost cruntă. Knud mi-a cerut să verific iar observaţiile şi băştinaşii erau siguri că teodolitul fusese blestemat şi că era responsabil pentru confuzie. Trebuia să recunosc că nu ştiam unde suntem, o mărturisire jalnică pentru un navigator, şi am simţit, pe bună dreptate, că valoarea mea pentru expediţie scăzuse considerabil.

Eram siguri numai de două lucruri: că n-aveam nimic de mâncare în afară de unsprezece câini slabi şi flămânzi şi că nici câinii n-aveau nimic de mâncare.

Problema imperioasă era dacă s-o luăm spre nord sau spre sud, dar înainte de asta trebuia să găsim un adăpost şi ceva de mâncare. Deodată s-a ridicat ceaţa şi Uvdluriark a ţipat. Direct în faţa noastră era marea şi nenumărate aisberguri. A recunoscut Insulele Herbert şi Cumberland, unde vânaserăm de multe ori. Dar...

Eram la nord de Golful Inglefield şi trebuia să urcăm pe gheţar încă o dată şi să mergem mult pe el înainte să ajungem acasă. Acum, că ştiam unde suntem, mă puteam orienta mai bine. Am descoperit că problema fusese că eu credeam că era 15 septembrie, dar era 14. În perioada asta a anului, unghiul soarelui se schimbă mai repede, aproape cu jumătate de grad pe zi şi noi ne îndepărtaserăm de traseu tot cam cu atâta.

Ajunseserăm pe coastă cu cel puţin cincizeci de kilometri mai sus spre nord, căci cu luni în urmă fusesem orbit de zăpadă timp de patru zile, în timp ce tovarăşii mei se pierduseră în ceaţă, şi am crezut că cele patru zile au fost cinci. Când am ajuns în Golful Independence, soarele ajunsese la zenit şi declinaţia se schimba imperceptibil de la o zi la alta. Cu instrumentele mele primitive, n-avusesem cum să corectez eroarea, mai ales că aveam la dispoziţie hărţi mai degrabă lipsite de precizie.

Aveam o oarecare şansă să găsim caribu la Qaqujarssuaq, care nu era departe de noi, şi ne-am pus tabăra acolo. Picioarele mele erau într-o stare deplorabilă şi n-am putut să particip a doua zi la vânătoare. Băştinaşii au căutat până departe, dar Knud nu putea nici el să meargă bine şi s-a întors la tabără cu un iepure. Am auzit împuşcături la distanţă şi ne-am gândit că băieţii dăduseră peste ceva, aşa că am mâncat iepurele, deşi eu abia puteam să înghit, mă dureau picioarele groaznic.

Băieţii s-au întors la amiază cu câţiva iepuri – mâncaseră şi ei unul pe drum – şi am fiert carnea pe un foc făcut din schiuri. Cei zece câini au împărţit cinci iepuri şi am păstrat unul pentru drum.

M-am gândit că acum e timpul să sărbătorim şi am scos tutunul ascuns. Băieţii au urlat de bucurie, dar au

decis să păstreze puţin din el, ca să fumeze când vor merge spre casele lor şi să poată să-i invite pe primii oameni care le vor ieşi în întâmpinare să-şi umple pipele, cum se face.

A doua zi dimineaţă, când eram gata de plecare, mai aveam numai opt câini, aşa că am pus la păstrare una dintre sănii, instrumentele şi cortul – urma să ne întoarcem după ele când aveam să fim mai în putere.

Mi-au spus să stau pe sanie, pentru că mă chinuise durerea toată noaptea. Dar drumul pe gheaţă părea să-mi dea forţă şi cum treceau încet pe lângă noi punctele de reper familiare, am sărit din sanie şi am alergat pe lângă ea.

Am împins sania din când în când şi am făcut tot ce se putea să salvăm şi ultimii câini. Dar unul s-a prăbuşit a doua zi. Am dormit când trebuia, dar numai cât să căpătăm destulă putere să ne mişcăm. Eram din ce în ce mai slăbiţi şi nu puteam călători mult fără să ne oprim.

Şi în cele din urmă am ajuns pe gheţarul nostru şi jos se vedea fiordul şi nişte puncte – Thule, casa noastră, după care tânjiserăm atâtea luni nesfârşite şi plictisitoare.

Ne-am oprit şi Uvdluriark s-a dus să exploreze crevasele dintre noi şi casă. Cât am stat acolo, Knud a venit la mine şi mi-a întins mâna.

— De multe ori pe parcursul verii, mi-a spus, n-am crezut că o să reuşim. Dar acum, că am ajuns împreună la capătul unei astfel de expediţii, nu trebuie să ne mai despărţim niciodată. Oriunde mergem în lume, trebuie să rămânem împreună.

Am auzit multe discursuri în viaţa mea, majoritatea la banchete şi întâlniri, trăncăneli stupide despre prietenie şi loialitate. Dar acolo pe gheţar, Knud a pus într-o declaraţie simplă tot ce simţeam. I-am răspuns în acelaşi spirit. Rareori au bărbaţii curajul să facă ce vor să facă şi să spună ce gândesc cu adevărat, mai ales altor bărbaţi. Dar Knud a spus acele vorbe şi nu le-am uitat cât a trăit şi n-o să le uit cât mai trăiesc.

Un moment scurt, solemn, între doi prieteni poate să cimenteze sau să rupă o prietenie. Iată-ne acolo, sub cerul liber. Înfruntaserăm împreună moartea şi o existenţă primară. De-acum nu mai putea fi nicio stinghereală falsă între noi şi nici gânduri ascunse sau neînţelegeri în viitor.

N-am pornit spre aşezarea noastră decât a doua zi, pentru că era prea beznă să ne aventurăm printre crevase. Dar dis-de-dimineaţă am luat-o din loc. În ciuda durerii din picioare, am fugit alături de ceilalţi şi am râs fiindcă eram cu mult înaintea câinilor noştri. Dar când am părăsit calota şi am traversat ultimii cincisprezece kilometri de piatră şi pietriş spre

câmpurile cu iarbă din spatele caselor, eu şi Inukitsork am rămas mult în urmă. Îl durea şi pe el un picior şi mergeam încet. Eram fericiţi să vedem că Knud se însănătoşise şi că alerga mai repede ca noi toţi. Cu o lună în urmă nu fusesem sigur că o să trăiască.

Când ne-am apropiat de case, Knud şi Uvdluriark ne-au aşteptat – s-au gândit că ar trebui să intrăm împreună, ca să nu aibă doar unii plăcerea şi gloria de a intra primii.

În entuziasmul nostru, nici nu le-am observat pe cele patru fete care pescuiau somoni în lacurile mici din apropiere. Ne-au văzut că ne apropiem, dar s-au gândit că suntem străini sau fantome de pe calotă şi s-au ascuns. Acum, că ştiau cine suntem, au venit în fugă la noi. Ne-au spus toate veştile şi că nu fusese niciun vapor. Băştinaşii de la Capul York s-au dus spre sud şi au auzit că o balenieră încercase să vină în nord, dar n-a reuşit să treacă de Golful Melville.

Ne mai rămăseseră şapte câini şi am încercat să-i facem să urle ca să ne anunţe sosirea. Dar nu ne-am îndurat să-i biciuim, aşa că i-am lăsat liberi şi le-am dat semnalul pentru urşi. Bietele animale obosite, care nu mai fuseseră libere de luni de zile, şi-au ridicat cozile şi au luat-o la fugă. Ba unii dintre ei au început să sară.

A fost un triumf pentru mine să rămân cu trei câini în viaţă, care au alergat direct spre casa mea.

Vecinii i-au văzut sau au auzit lătratul şi pocniturile puştilor noastre şi au venit spre noi. Prietenul nostru, Harrigan, a fost primul care a ajuns la noi. A ţâşnit ca din tun, dar când a ajuns în faţa noastră, a rămas nemişcat, râzând, incapabil să vorbească de bucurie şi jenă. Alţi doi veneau imediat în spatele lui.

— Vreţi să fumaţi? a întrebat Inukitsork.

— Au tutun! au strigat cei trei, uimiţi.

Şi bucuria lor s-a transformat într-un scurt resentiment, fiindcă rămăseseră de mult fără tutun.

În curând toţi vecinii erau adunaţi în jurul nostru şi am fost escortaţi victorioşi spre casa pastorului. Soţia lui, Ane Sofie, ne-a servit cu cafea şi pâine şi acestea aveau gustul viselor împlinite.

Dar nevestele noastre nu erau prezente. Am avut bunul-simţ să nu întrebăm de ele, dar în curând ne-am scuzat şi am plecat spre case. Pe drum, Uvdluriark şi-a întâlnit fiul cel mic, pe Inuiteq. S-a oprit şi s-a aplecat spre el.

— Anau! a strigat.

Băiatul nu-l cunoştea şi a început să plângă, iar Uvdluriark şi-a văzut de drum.

Când am intrat în casă, i-am văzut pe toţi, în afară de Navarana.

— Unde-i Navarana? am întrebat.

— E sus, lucrează, mi-a spus Arnanguaq.

— Navarana! Navarana! M-am întors! am strigat.

— Şi ce dacă? a spus ea de sus. Cineva are de curăţat nişte piei!

După câteva minute a coborât, a traversat camera în grabă şi a ieşit pe uşă. Abia după ce au plecat toţi, a acceptat să intre înapoi şi să mă întâmpine. Apoi mi-a explicat că îi fusese teamă să nu mă stinghereasc ă şi nici nu avea vreun mod de a-mi arăta cât de fericită era cu adevărat.

Nu era însă mai puţin uşurată că mă întorsesem – doar se conforma obiceiurilor poporului ei. Inukitsork n-a găsit pe nimeni la el acasă. Tukumeq, nevasta lui, tocmai ieşise să se plimbe şi „să vadă dacă e ceva gheaţă de văzut”. Brusc i se păruse ceva foarte important. Inukitsork s-a dus după ea şi a găsit-o.

De fapt, băştinaşilor nu le place să-şi arate emoţiile în public şi înăbuşă orice dovezi ale acestora, în afară de umor. Un bărbat şi o femeie nu-şi iau niciodată la revedere când se despart şi nici nu le-ar fi trecut prin cap soţiilor noastre să ne pomenească în timpul multelor luni cât am fost plecaţi. Ar fi fost o încălcare gravă a bunului-gust şi un indiciu clar că le stăteau minţile la noi şi nu la muncă. Teoretic, fiecare bărbat şi fiecare femeie e autosuficient în nevoile sale emoţionale, ca şi în cele reale, practice, şi să-ţi exprimi îngrijorarea pentru partenerul absent e un lucru şocant.

7

Cred că nici eu şi nici Knud nu ne dădeam seama ce realizasem prin traversarea calotei. Porniserăm în expediţie mânaţi de motivul ocazional şi umanitar de a ne salva un compatriot, pe Ejnar Mikkelsen. Nu l-am găsit şi nici nu i-am dat de urmă, dar am făcut multe descoperiri şi observaţii interesante, am dovedit inexistenţa canalului lui Peary şi am reuşit ceva ce nu mai reuşise nimeni vreodată, să traversăm calota Groenlandei de Nord.

Când am ajuns acasă, eram prea ocupaţi să ne recăpătăm puterile ca să ne mai gândim cum să informăm lumea despre ce făcuserăm.

Mi-a luat mult timp să mi se vindece piciorul. Tendoanele de la gleznă erau expuse şi pielea refuza cu încăpăţânare să crească acolo. Am scris, am compilat hărţi şi am tras concluzii din observaţiile noastre şi uneori am ieşit pe afară cu Navarana. Negoţul ne ocupa numai o fracţiune de timp, pentru că nu mai aveam mai nimic de vânzare.

Casa ne era mai aglomerată ca oricând. Avusese loc o ceartă între cei doi misionari din Thule, iar unul dintre ei, Sechmann, se mutase în casa noastră – care era deja mai mult decât aglomerată înainte să vină şi el cu soţia

şi cei patru copii.

Fusese în tinereţe tovarăş cu Knud. Mersese la liceul pentru eschimoşi din Groenlanda Sudică şi devenise misionar. Dar bietul de el n-avea ce-i trebuie ca să fie bun pentru aşa ceva. Când a ajuns la a şasea poruncă, toate celelalte i s-au amestecat în cap şi n-a reuşit niciodată să le înveţe pe toate. Ceea ce l-a distrus ca predicator, aşa că i s-a permis să renunţe.

L-am luat noi ca ajutor. Ce altceva puteam să facem? Familia lui ne era recunoscătoare că le ofeream adăpost, dar harababura din casă nu încuraja liniştea de care aş fi avut nevoie pentru munca mea ştiinţifică.

Era însă plăcut să fii într-un loc cald şi să asculţi şuierul vântului fără să trebuiască să-l înfruntţi zilnic.

Imediat ce mi-am recăpătat puterile, am plănuit cu Knud să ducem blănurile de vulpe în sudul Groenlandei şi să aducem înapoi bunuri proaspete pentru băştinaşi. Şi lor li s-a părut o idee bună, dar unii s-au oferit să facă ei drumul.

— Unor oameni aşa de mari ca voi, au spus, nu le-ar sta bine să se prostească cu nişte biete blănuri de vulpe!

Le-am spus că eram bucuroşi să „ne prostim” cu ele. Într-o *zi,* când căram nişte carne, am avut ghinionul să cad şi să-mi rup braţul stâng – şi asta tocmai când picioarele îmi erau aproape înzdrăvenite! Era foarte neplăcut. Auzisem că băştinaşii în ultima vreme lasă

membrele rupte în pace, să se vindece singure. Dar Knud era mai tradiţionalist, aşa că mi-a pus braţul la loc, iar Navarana mi-a cusut un bandaj din piele udă de focă. Când s-a uscat, era strâns şi rigid.

Băştinaşii au o metodă unică de a determina când e momentul să înlăture bandajul. Pun păduchi sub el. Câtă vreme osul doare aşa de mult încât pacientului nu-i pasă de păduchi, bandajul rămâne. Mai târziu, când parazitul devine mai iritant, bandajul poate fi înlăturat. În cazul meu a funcţionat.

Dar multă vreme după aceea n-am fost bun de călătorie şi mi-am petrecut timpul scriind.

Chiar înainte de Crăciun, am plecat cu Navarana spre nord, să luăm blănuri de vulpe de la băştinaşi şi să-i rugăm pe unii dintre ei să vină cu noi în sud. Erau dispuşi să meargă, dar i-am pus să promită să nu-şi dea bunurile cerşetorilor sudişti. Am stat la nişte prieteni pe Insula Herbert, unde Navarana era acum privită ca prima doamnă a tribului. Am petrecut de minune şi cu greu am plecat să vizităm Neqé înainte să ne întoarcem la Thule. Era la o distanţă mică şi ne-am luat numai puţină carne îngheţată pentru prânz.

Era beznă, fiind iarnă, dar nu ne îngrijoram. Am stat pe sanie şi ne-am gândit ce viaţă bună duceam amândoi. Eram tineri şi sănătoşi, ne iubeam şi aveam

tot ce ne doream pe pământ. Dar toată această mulţumire şi fericire ne-a făcut să neglijăm cerul jos, care acoperise stelele, şi deodată am simţit pe feţe biciul vântului şi înţepătura zăpezii.

Eram în mijlocul unuia dintre cele mai rele viscole care loviseră vreodată acea parte a ţinutului. Câinii au fost luaţi pe sus şi aruncaţi grămadă şi trebuia să găsim un adăpost. Era imposibil să ne întoarcem, nici măcar nu puteam să dau din bici în direcţia aia, înspre colţii viscolului. Trebuia să încercăm să ajungem la Neqé. Navarana şi-a tras o pătură peste cap şi eu am mers pe lângă câini, încercând să ţin vântul în spate şi în cele din urmă am ajuns la un braţ de mare mai ferit, pe care Navarana l-a recunoscut ca fiind Igdluluarssuit, unde trăise cândva. Am găsit două case goale şi am ocupat una. N-aveam cu noi decât sacii de dormit şi câteva lumânări, aşa că ne-am băgat în saci şi ne-am culcat, sperând că vremea avea să se îmbunătăţească până a doua zi.

Dar nu. Am dormit cât de mult am putut, dar de câte ori ne trezeam, auzeam viscolul şuierând. Nu sufla constant, o clipă aerul era aproape calm, în următoarea vântul ţipa ca o sirenă. N-aveam cum să ajungem la Neqé pe o astfel de vreme şi ne era din ce în ce mai foame. Nici lumânările n-aveau să ţină mult. Ca să le păstrăm pentru o urgenţă, ne-am lipit unul în altul şi

am aşteptat în beznă.

A doua zi am aprins una şi i-am spus Navaranei că mă duc afară să încerc să găsesc un iepure, ştiam că sunt mulţi pe-acolo. N-a protestat. Am mers şi am mers câtă vreme a ţinut lumina, dar n-am văzut niciun iepure. Când m-am întors, Navarana, care stătuse afară, scrutând bezna, a fugit să mă întâmpine.

Navarana era ca toate nevestele eschimose bune şi sensibile. Nu-şi întreba niciodată soţul dacă găsise mâncare, ca să nu ne simţim amândoi jenaţi în caz că nu găseam. M-am întors cu mâna goală şi ea a pretins că nici nu se gândise la vânat. Mi-a spus că mă aşteptase fiindcă-i fusese frig şi se simţise singură şi voia să mă ajute cu arma pentru că o cărasem toată ziua şi probabil mă obosise.

Măturase podeaua şi aranjase pieile.

— Of, ce nevastă rea ai, a strigat, n-am niciun fel de cină pentru tine! Bărbaţii care se duc să muncească pentru familiile lor ar trebui să fie aşteptaţi cu masa pusă. O nevastă proastă nu şi-a adus aminte să ia ceva de mâncare de unde a venit.

Nici a doua zi n-a fost mai bine. Loviturile scurte ale vântului erau dure ca ale unui boxer. Navarana mi-a spus că mai bine stau înăuntru şi să nu mai ies în vifor. Probabil a spus-o doar ca să mă încurajeze, aşa că am ieşit. Între viforniţe, reuşeam să merg drept, când

venea vântul, mă ţineam de pământ cât de bine puteam. Poate că în astfel de zile iepurii stau îngropaţi în zăpadă. Oricum, n-am văzut niciunui şi puşca mi s-a înfundat cu zăpadă. Din cauza gheţii din vânt mi-era aproape imposibil să respir.

Când m-am întors, Navarana încerca să prăjească ceva într-o cutie de conservă ţinută deasupra a cinci lumânări. Mi-a spus că dărâmase un raft vechi de piatră folosit cândva să ţină carnea departe de câini şi găsise acolo două aripioare de focă.

— Uite una pentru tine, mi-a spus.

Eram flămând şi am înfulecat-o pe loc. Aripioarele au multă grăsime şi seamănă la gust cu picioarele de porc. Nu era proaspătă, dar era mâncare şi m-am simţit mult mai bine. Apoi m-am uitat la Navarana şi am observat că se uita lacomă la oasele pe care le lăsasem.

— Unde-i cealaltă aripioară? am întrebat.

— Am mâncat-o pe-a mea, pentru că nu puteam să gătesc decât câte una.

Mi-am dat seama că minţea şi i-am cerut să-mi spună adevărul.

— Păi, mi-a spus, când stai şi nu faci nimic, nu meriţi să mănânci cât marele bărbat care rătăceşte prin frig să aducă ceva acasă!

I-am spus că detest mincinoşii. Ca să-i dovedesc, mi-am legat iar cizmele, mi-am luat puşca şi am ieşit.

S-a uitat după mine, dar n-a spus nimic. Nevestele eschimose nu spun niciodată nimic.

M-am simţit imediat umilit şi ruşinat de comportamentul meu. Femeile au moduri de a-şi dovedi superioritatea faţă de bărbaţi, moduri care-i fac să se simtă inferiori pentru totdeauna. În egoismul meu, nu m-am gândit deloc la ea până nu mi-am terminat mâncarea, nenorocita aia de aripioară de focă. Şi totuşi, aş fi putut s-o împart cu ea.

M-am decis să nu mă întorc fără ceva carne. Luna lumina şi vedeam destul de bine, dar de fiecare dată când bătea vântul, zăpada plutea în jurul meu ca o ceaţă londoneză şi a trebuit să găsesc adăpost. Cât am aşteptat, m-am chinuit cu reproşuri. O simplă băştinaşă putea să mă înveţe cea mai simplă decenţă şi în acelaşi timp să arate că dragostea ei e superioară alei mele. Trăisem destule momente de foamete ca să-mi dau seama ce înseamnă să pregăteşti şi să oferi şi porţia ta altuia şi să rămâi înfometat.

Apoi am văzut doi iepuri. Viscolul s-a pornit iar, dar ştiam unde-i văzusem şi am aşteptat. Imediat ce s-a mai domolit vântul, am ridicat capul. Eram complet acoperit cu zăpadă, dar îmi ţineam mâna pe puşcă, pregătit. M-am apropiat uşor şi am aşteptat. Nu vedeam iepurii, dar ştiam că trebuie să fie prin preajmă.

Deodată, zăpada s-a apropiat de mine şi un năsuc a ieşit din ea. Pe urmă încă unul. Am aşteptat până au ieşit din găurile lor şi am tras. Împuşcătura i-a omorât pe amândoi şi aveam acum două animale cam de patru kilograme fiecare să i le duc Navaranei.

Câinii mi-au anunţat sosirea şi ea a ieşit. Luna strălucea, m-a văzut şi a alergat brambura spre mine. Când a descoperit cei doi iepuri, a ţipat cu atâta bucurie, de parcă nu ştia c-ar fi putut să existe un vânat aşa de bun. Mi i-a luat din mână şi m-a asigurat că nu se aşteptase la aşa ceva. Îi părea rău că mă ofensase îndoindu-se de capacitatea mea de a procura mâncare şi se umilea acum văzând dovada magnifică a calităţilor mele de ţintaş.

Am mâncat ore în şir. Am aprins lumânările şi mai întâi am mâncat viscerele crude. Pe urmă, după ce ni s-a stârnit foamea cu aceste aperitive, am fiert carnea.

A doua zi, vremea s-a potolit, am ajuns la Neqé şi am aranjat cu nişte tineri să vină cu noi în sud. Încă mă mai durea puţin braţul după ce ne-am întors la Thule, dar m-am gândit că pot să călătoresc, aşa că eu şi Knud am plecat spre Tassiussak imediat după Crăciun. A fost un drum splendid şi ne-a luat numai cinci zile. Am rămas puţin cu familia Nielsen, am vizitat alte două posturi de comerţ mai la sud şi ne-am întors la Thule cu zece sănii încărcate de bunuri.

8

Eu şi Knud am ajuns să credem că făcuserăm ceva deosebit când am traversat de două ori calota groenlandeză cu săniile trase de câini. O mai făcuse Nansen în 1888, dar într-un punct mai uşor de traversat. Şi totuşi, acolo sus în nord, cine putea să aprecieze ce făcuserăm? Nu anunţase nimeni călătoria înainte să înceapă şi nici n-o cântase nimeni după ce se terminase. Niciun radio nu dăduse ştiri zilnice despre progresele noastre şi niciun ziar nu anunţase cu litere de-o şchioapă că triumfaserăm. Nicio organizaţie nu ne oferise vreun premiu şi nicio companie de ţigări nu ne căutase să-i facem reclamă.

Eram amândoi tineri şi flămânzi după recunoaştere şi dornici să ne scăldăm în lumina reflectoarelor după ani de izolare. Trebuia să mergem în Danemarca şi să lăsăm lumea să ne aclame!

Am plănuit să lipsim numai câteva luni. Navarana nu voia să stea în casa noastră, nu voia s-o împartă cu nevasta misionarului. Erau prietene bune, dar amândouă voiau să fie şefa, ca toate femeile din lume. L-am lăsat pe Sechmann, fostul misionar, să ne păzească proprietatea şi, ca să nu locuiască la mama ei, i-am propus Navaranei să vină cu noi la Tassiussak şi

să stea acolo cu familia Nielsen până ne întoarcem.

Avea numai două zile în care să-şi aranjeze hainele, aşa că le-a invitat pe toate femeile să coasă. Au stat toată noaptea şi Navarana le-a distrat spunându-le poveşti despre ce o să vadă în sud. Şi-au adus carnea lor şi mi-au spus la sfârşit că se simţiseră foarte bine.

Ne-am pornit cu trei sănii, a lui Knud, a mea şi una care aparţinea unui băiat eschimos, Ajago. Ajago era fiul adoptiv al lui Knud şi ne era devotat.

Între Thule şi Capul York am făcut o descoperire uimitoare. Ne-am adăpostit de furtună într-o peşteră la Pakitsork şi acolo Navarana ne-a arătat cât de bine învăţase să citească şi să scrie cât timp fuseserăm noi plecaţi pe calotă. Învăţase singură, doar ascultându-i pe copiii de la şcoala misionarului şi, în câteva luni, avansase mai mult decât majoritatea copiilor în mulţi ani. Nu-mi spusese de teamă că n-o să-mi placă – în tribul ei nu li se părea necesar ca femeile să ştie asemenea lucruri.

N-aveam kerosen pentru gătit şi în fiecare seară făceam un foc mare cu untură. Asta lăsa un strat unsuros de cenuşă în oale şi ne făceam toţi negri ca porcii, în afară de Navarana. Părea să ştie instinctiv cum să se menţină curată. Refuza să bea supa direct din oală – ceea ce lasă întotdeauna două dungi late pe obraji – şi lua lichidul cu o ceaşcă. O femeie de

demnitatea ei nu putea să fie văzută bând dintr-o oală cu carne.

La Capul Seddon am fost primiţi cu ospitalitatea obişnuită. Itukusunguaq şi Mitseq, cei doi fraţi care mă însoţiseră în prima călătorie peste Golful Melville, trăiau acolo şi erau amândoi unchi ai Navaranei. Ea putea aşadar să ia ce voia din casele lor şi să facă ce voia, dar am rămas numai cât să mănânce bine câinii. Soţia lui Mitseq, Eqariussaq, era o femeie remarcabilă. Când era fată, fusese cu Peary în America. Americanii o numiseră „domnişoara Bill". După ce s-a întors în Groenlanda, a refuzat să spună ceva despre călătorie. Când era întrebată, ori spunea că nu-şi aminteşte, ori nu spunea nimic. După ce am plecat de la Capul Seddon, Navarana mi-a spus că se plimba cu Eqariussaq pe gheaţă şi deodată femeia s-a întors spre ea şi i-a spus:

— Când te duci în ţara omului alb, ai grijă să nu absorbi prea mult din spiritul lor. Dacă o faci, o să-ţi provoace multe lacrimi, pentru că n-o să scapi niciodată de el.

Biata femeie! Am înţeles atunci că lucrul care o amuţea era tocmai un dor disperat şi fără speranţă.

Pasajul de la nord de Tassiussak e mereu dificil. A trebuit să o luăm pe pământ în multe locuri şi, cu încărcătura noastră grea, se dovedea greu. Navarana

muncea ca un bărbat şi mânuia biciul cu o măiestrie pe care n-aveam cum s-o deprind vreodată. Băştinaşii care veneau după noi erau foarte impresionaţi, pentru că nicio femeie din acele părţi nu ştia să comande câinii. Navarana şi Ajago au făcut o greşeală gravă pentru că nu ştiau ce sunt acelea „salarii". Când au văzut atâtea sănii goale în jurul nostru şi conducătorii lor privind în tăcere cum ne chinuiam, le-au sugerat să ia şi ei o parte din încărcătură. Băştinaşii au acceptat imediat, dar şi-au luat numai câte un sac mic cu *kamiki* sau o grămadă mică de piei, le-au aruncat pe sănii şi au plecat. Pe Knud îl lăsasem în spate să bea cafea şi când ne-a ajuns din urmă ne-a spus că trebuie să-i plătească pe băştinaşi la kilometru pentru ajutorul lor. Avea dreptate. Când am ajuns la Tassiussak a doua zi, au venit şi ne-au cerut câte o coroană daneză pentru fiecare şase kilometri, deşi transportaseră doar vreo cincisprezece kilograme fiecare.

Cu o seară înainte să ajungem în Tassiussak ne-am oprit la Abel, marele vânător. Ca de obicei, casa lui era imaculată, fiicele lui purtau lenjerie de corp albă, iar Navarana a fost foarte impresionată. Mi-a spus că i s-a părut o gospodărie atât de pretenţioasă, că se gândise s-o critice în faţa femeilor de-acasă. Când i-am cerut să explice, mi-a spus că oricine ştie că bărbaţii cumpără rufărie albă numai ca să facă pânze pentru vânătoarea

de foci. Poate că bărbaţii albi ar fi dezgustaţi şi ar înceta să mai fabrice pânzeturi albe dacă ar afla că femei ignorante o folosesc să se facă frumoase pe sub hainele lor obişnuite. Am asigurat-o că bărbaţii albi ar fi încântaţi să fabrice cât mai multe şi că ea însăşi avea să fie îmbrăcată la fel de luxos imediat ce ajungeam la Tassiussak.

A zâmbit cum fac oamenii când speră şi se îndoiesc în acelaşi timp.

Cei din familia Nielsen au fost încântaţi să o aibă alături pe Navarana timp de şase luni – sau până urma să mă întorc. Am întrebat-o dacă nu vrea să vină cu mine în Danemarca, dar a spus că şi-a dat seama că va fi o călătorie grea şi, deocamdată, să stea cu familia Nielsen i se părea suficient de solicitant. Putea să înveţe multe despre gospodărie de la Dorte Nielsen. Pastorul din Tassiussak a sugerat s-o instruiască pe Navarana în religie ca să fie gata pentru botez când mă întorceam eu. Ba chiar voia să fie aşa de bun, încât s-o ia în casa lui după o vreme. Navarana era interesată – vorbea deseori despre religie – şi i-am spus că, în orice caz, poate să ia nişte lecţii de la pastor şi apoi să hotărască singură dacă vrea sau nu să fie botezată.

N-aveam timp de pierdut, trebuia să ajungem la Holstensborg până pe 15 aprilie, când oprea acolo un vapor să ia pasageri pentru Danemarca. După trei zile,

am plecat cu Knud şi Ajago. Navarana a făcut o concesie noilor obiceiuri şi ne-a făcut cu mâna împreună cu familia Nielsen când am plecat.

Drumul nostru pe coastă a fost lipsit de evenimente, în afară de faptul că am ajuns să cunosc îndeaproape toţi locuitorii coastei de vest a Groenlandei, iar dacă asta ar fi o carte numai despre aventurile mele fizice, n-ar trebui să mai spun nimic. Dar aceste contacte cu băştinaşii şi cu albii care locuiau de mult timp printre ei mi se par mult mai interesant de povestit decât luptele cu sălbăticia, cu vremea nemiloasă şi animalele sălbatice.

La prima oprire, în Qaersserssuaq, trăia un profesor al cărui salariu era de o coroană pe lună – o sumă deloc mare. Tot el era şi predicatorul local. Sărmanul avea o viaţă groaznică şi am pledat pentru el episcopului când l-am văzut mai târziu. Bunul cleric mi-a spus că se îndoia că predicatorul câştiga chiar şi acea coroană pe lună, dar la cererea mea, i-a dublat salariul. Chiar şi aşa, primea numai patruzeci de cenţi pe lună, dar era mulţumit că avusese o mărire de sută la sută.

La Aipik am întâlnit un ucigaş faimos. Se vedea pe feţele lor că el şi nevastă-sa erau nebuni violenţi. Fuseseră acuzaţi că-şi omorâseră cei trei copii şi că le aruncaseră cadavrele la câini, dar în fiecare an, când venea inspectorul, cuplul dispărea în munţi şi nu li se

putea aplica nicio pedeapsă. Mai târziu, soţul şi-a dus nevasta pe gheaţă rea şi ea s-a înecat – poate că accidental, poate că nu. Oricum, înainte să i se poată face ceva soţului, a fost şi el găsit mort – şi astfel a scăpat de pedeapsa pământească.

La Aupiglartok trăia un negustor băştinaş. Era educat, fusese membru al câtorva expediţii daneze în tinereţe şi vorbea daneza fluent. Din păcate, cărţile din care studiase erau tomuri străvechi şi vorbirea lui era caracteristică Evului Mediu. Când i se spunea ceva despre o treabă cotidiană, răspundea ca un rege shakespearian unui oaspete de onoare. Avusese norocul să fie tatăl unui număr mare de fiice care se măritaseră toate cu vânători din comunitate. Era tatăl-socru al tuturor, ceea ce îi dădea putere să judece orice situaţie.

Numai câţiva burlaci mai locuiau acolo, inclusiv profesorul. Asta provocase o luptă cruntă între biserică şi bărbatul bogat, care nu s-a încheiat până n-a murit bătrânul câţiva ani mai târziu. S-a descoperit atunci că fii şi fiicele lui şi copiii copiilor lui, ţinuţi toţi în afara şcolii publice şi educaţi de el, erau mult mai şcoliţi decât restul şi mai informaţi chiar şi decât unii copii de aceeaşi vârstă din Danemarca.

La Aupiglartok am cunoscut şi o femeie renumită, „Fecioara Maria”. Acum era bătrână şi neatrăgătoare şi

a venit la mine să mă roage să intervin pentru ea, fiindcă puterile celeste o părăsiseră. Fusese măritată, după cariera ei scurtă şi glorioasă ca mamă a lui Isus, dar soţul ei murise şi îi lăsase o pensie de numai 50 de coroane pe an. Primea şi nişte donaţii lunare, dar o derutau. Într-o lună primise 4,16 coroane, în următoarea 4,17. Se ştie că februarie are mai puţine zile ca orice altă lună, dar primise 4,17 în luna aia şi numai 4,16 în unele luni care aveau treizeci şi una de zile. Această idiosincrasie trebuia rezolvată, pentru că bănuţii pe care-i primea în plus puteau să-i cumpere o bucăţică de tutun de mestecat. Ca să scap de ea, i-am dat două salarii şi a părut mulţumită, dar în continuare derutată.

Biata femeie făcuse senzaţie cu mulţi ani în urmă la Tassiussak. Născuse iarna un băieţel, fără să fie măritată şi fără ajutorul niciunui bărbat, după cum insistase. Băiatul s-a născut afară pe stânci şi a murit aproape imediat. Dar cât a trăit, putuse să vorbească, zicea mama, şi se declarase Isus renăscut, care venise să o ajute pe mamă şi pe onorabilii locuitori din Tassiussak.

Mama a fost foarte respectată pentru onoarea pe care o adusese comunităţii şi spunea multe lucruri înţelepte şi misterioase. Învăţătorul din localitate credea în ea şi a fost desemnat secretarul şi agentul ei, femeia neştiind

să scrie.

A trimis prin învăţător vorbă la pastorul din Upernivik: copilul proclamase că mama trebuia să primească o sută de coroane, dacă nu, copilul urma să aibă grijă ca sămânţa să se usuce în ţara oamenilor albi şi niciun vapor să nu-i viziteze pe eschimoşi vara următoare. Asta era, bineînţeles, ceva grav, dar banii pastorului nu puteau fi aruncaţi pe fereastră aşa, fără nicio investigaţie. I-a trimis femeii un mesaj să vină la el în colonie şi să discute, poate reuşeau să ajungă la o înţelegere.

Dar copilul i s-a arătat în vis noaptea următoare şi i-a spus să nu se ducă – să vină fiecare cu toată carnea grasă pe care o are şi un bărbat bogat să-i cumpere un kilogram de cafea şi să-i servească imediat pe locuitori cu ea. Învăţătorul a fost trimis să o distreze cu imnuri, femeile au primit instrucţiuni să-i coasă cizme şi toţi trebuiau s-o viziteze şi s-o sărute de câteva ori pe zi. Încurajată de succes, a început să dea ordine comunităţilor din vecini şi bietul învăţător nu mai ştia ce să facă. Pastorul îi scrisese să nu cedeze capriciilor ei, dar toată lumea din Tassiussak credea că e sfântă. Bătrânii l-au certat cu severitate pentru scepticismul lui şi în cele din urmă şi-a luat sania şi s-a dus la Upernivik să caute sfaturi.

Pastorul, băştinaş şi el, ştia că e de datoria lui să

încheie cariera acestei Fecioare Maria. Dar tot de datoria lui era să se şi păzească, aşa că n-a îndrăznit să se apropie de casa ei, unde se spunea că avea puterea cea mai mare. A apelat la administratorul punctului de negoţ şi a fost autorizat să o aducă, de voie, de nevoie, la Upernivik.

Aşa s-a sfârşit dictatura Fecioarei Maria. Ultimele ei zile au fost foarte dificile, copilul o instruise într-o noapte că eschimoşii trebuie să vorbească numai în limba omului alb. Asta a limitat considerabil conversaţiile, ştiau numai două cuvinte în engleză, „cizme" – le auziseră de la vânătorii de balene care voiau să cumpere *kamiki* – şi „Ura!". Cele două cuvinte au devenit tot vocabularul comunităţii şi dacă nu le puteau pronunţa, nu primeau binecuvântarea Fecioarei.

Chiar şi când a fost dusă la sania care trebuia s-o transporte la Upernivik, a insistat ca toată lumea să vină şi să o conducă la plecare, să primească binecuvântarea ei şi să-i vorbească în limba omului alb.

La Upernivik, pastorul a încercat s-o convingă să renunţe la blasfemie. Când ea a insistat că doctrina ei nu era blasfemie, ci cuvântul adevărat al Domnului, el a încercat s-o convingă cu câteva palme peste obraji. Dar nimic n-o scotea din ale ei. A fost apoi judecată şi condamnată: părul i-a fost tăiat şi a primit douăzeci şi

şapte de bice sub steagul înălţat – ca să fie impresionată de gravitatea ofensei. În toată lumea, steagul e folosit pentru tot felul de scopuri ieşite din comun.

Câţiva danezi ne-au urmat de la Upernivik la Proeven, următoarea noastră oprire. Printre ei era o doamnă tânără, dar cu proporţii generoase, profesoara copiilor administratorului punctului de negoţ. Deşi grasă, era foarte dulce şi Knud a aranjat mişeleşte ca ea să meargă la mine pe sanie. A trebuit să trecem peste Qasorssuaq, o îngrămădeală frumoasă de pietre, dar greu de urcat pentru câini. Ea a stat nemişcată pe sanie, ca o valiză mare, iar eu am mers. Cumva, nu i-a trecut prin cap că toate celelalte sănii ne depăşeau din cauza greutăţii ei.

În Proeven l-am întâlnit pe prietenul nostru, Jensen, dogarul. Mi-e imposibil să povestesc despre el cum ar trebui, ar merita o carte separată. Era văduv şi trăia cu o mulţime de copii în casă, unii ai lui, unii tovarăşi de joacă. Erau atât de mulţi, că nu ştia întotdeauna care-s ai lui şi când obosea, uneori îi dădea afară şi pe ai lui odată cu ceilalţi.

Micul Jonas, de un metru cincizeci, era cel mai important om din Proeven. Era unul dintre cei mai buni prieteni ai noştri şi un mare vânător. Toată casa lui era curată ca o faţă de masă şi soţia lui, Agathe, deşi nu era vreo frumuseţe, era o gazdă fără cusur. N-o

prindeai niciodată nepregătită, avea o grămadă de prăjituri când ajungeam la ei, nu ne lăsa să dăm nimănui altcuiva hainele la cârpit şi nu accepta niciun fel de plată pentru muncă. Casa lor era decorată cu desene şi fotografii ale tuturor cunoscuţilor lor.

Agathe avea doar un defect – era foarte geloasă şi dacă Micul Jonas numai se uita la o fată, punea mâna pe el şi îl ducea acasă. Jensen a decis să dea o petrecere în cinstea noastră şi Knud a adus băutura. Menajera lui Jensen, Sofie Grasa, era o bucătăreasă minunată şi casa lui era destul de mare să rotim fetele la dans. La miezul nopţii, Agathe a venit după soţul ei. El a protestat şi s-a uitat spre noi implorator. N-am îndrăznit să-l ajut, dar Knud a sărit şi a încercat să intervină; a vorbit cu Agathe şi i-a oferit ceva de băut. A fost recompensat cu aşa o palmă, că s-a aşezat năuc şi şi-a revenit numai când a văzut-o pe Agathe ieşind cu Micul Jonas spăsit după ea.

Danezii din Proeven li s-au alăturat celor din Upernivik şi ne-au urmat în sudul Upernivikului, unde am fost oaspeţii domnului Dahl. În fiecare noapte se dădeau banchete şi, ca musafiri ai familiei Dahl, eram foarte bine trataţi. Ne aşteptam la un dans de rămas-bun în a doua seară, dar Knud a stricat totul. S-a aşezat la masă lângă profesoara tânără şi masivă şi, încercând să converseze, i-a spus:

— E păcat că nu ne-am gândit mai devreme, dar dacă ai fi avut mai multe haine la tine, ai fi putut să mergi cu noi la colonia Umanak şi să te întorci cu Micul Jonas. (Micul Jonas o luase de bună că e ghidul nostru. Nu voia să fie plătit, dar, bineînţeles, astfel de ajutoare sunt până la urmă mai scumpe decât cele plătite.) Peter ar fi bucuros să te ia pe sania lui!

Fata a sărit imediat.

— Ah, pot să fiu gata imediat. Mai lasă-mă o noapte aici şi-mi fac *kamikii.* Mi-ar plăcea să merg şi aş rezolva şi nişte comisioane pentru domnul Harries, administratorul punctului de negoţ din Upernivik.

Aşa că a trebuit să renunţăm la petrecere şi să plecăm în acea noapte ca să scăpăm de fată. Abia după vreo doi kilometri a îndrăznit Knud să zâmbească şi să-şi recapete sufletul.

9

Între Igdlorssuit şi colonia Umanak e o fâşie lungă de vreo o sută douăzeci de kilometri, întreruptă numai de o colonie mică, al cărei punct de negoţ era administrat de un văr al lui Knud. Statul danez avea şi o mină de cărbuni acolo. Administratorul minei era suedez, un om inteligent, cu voinţă şi o anumită reputaţie în ţara lui. Lucrase într-una dintre minele mari suedeze şi

devenise preşedinte al sindicatului minerilor. El organizase greva din 1906, câştigată de mineri, şi pe cea din 1910, când pierduseră. După asta, a fost demis.

Guvernul danez din acea vreme a decis să dezvolte mina de la fiordul Umanak, care până atunci fusese exploatată ineficient şi periculos de băştinaşi. Danezii ceruseră Suediei un om care să coordoneze proiectul şi membrii inteligenţi ai administraţiei minelor l-au recomandat pe vechiul lor duşman care era încăpăţânat, deştept şi onest. Domnul Lundberg se dovedise omul potrivit. A instituit un sistem şi o rutină şi a dezvoltat un spirit remarcabil de iniţiativă printre muncitorii băştinaşi, majoritatea lor fiind victimele uneia dintre cele mai ciudate probleme nervoase – boala caiacului.

În Groenlanda, ca peste tot, problemele cu nervii se manifestă într-un fel sau altul. Când vânătorii ies în caiacele lor pe apă liniştită, sunt calmaţi de strălucirea puternica a soarelui reflectată în ochii lor ca dintr-o oglindă. Deodată, cum aşteaptă răbdători ca focile să iasă la suprafaţă, sunt cuprinşi de o paralizie care îi împiedică să mai mişte vreun muşchi. Stau ca împietriţi şi spun că simt de parcă apa s-ar ridica deasupra lor, iar ei nu pot nici măcar să-şi mişte mâinile. Apoi, dacă un vânt uşor vălureşte suprafaţa mării, sunt eliberaţi de blestem. Sau dacă un tovarăş se întâmplă să-i vadă şi

vâsleşte până la ei, îşi pune palma pe caiacul lor sau îl atinge cu vâsla, sunt eliberaţi şi pot să se mişte iar.

Bietele victime devin deseori atât de înspăimântate, că după o singură astfel de experienţă, nu mai au curaj să se aventureze singure pe mare. Şi rămân fără un mijloc de trai pentru ei şi familiile lor. Astfel de bărbaţi, altfel oameni muncitori, fuseseră recrutaţi pentru minele de cărbune. Condiţiile de muncă erau plăcute, primeau salarii bune, trăiau în case igienice şi aveau destul timp să şi vâneze puţin iarna. Transformarea unei comunităţi de vânători primitivi în muncitori industriali moderni, sub îndrumarea unui individ empatie şi înţelegător, a fost un succes.

Comerciantul comunităţii era, cum am spus, un văr al lui Knud şi avea talentul neobişnuit de a cânta balade vechi eschimose. Din nefericire, pastorii le dezaprobau. Voiau să suprime rămăşiţele culturii băştinaşe şi s-o înlocuiască cu imnurile oficiale. Aşa s-a ajuns ca barzii să-şi cânte baladele ascunzându-se de agenţii Domnului, această secretomanie instituind o opoziţie clară faţă de biserică, care, în mâini mai înţelepte, ar fi hrănit dragostea unei rase pentru pământul ei natal.

Am întârziat atâta cu vărul lui Knud, că abia dacă am avut timp să oprim la Umanak, pentru că ştiam că ultima oprire urma s-o facem la Ikerasak, la unchiul lui

Knud, Jens.

Unchiul Jens era fratele mamei lui Knud. Se născuse în Groenlanda. După un drum scurt în Danemarca din motive educaţionale, s-a întors în Groenlanda şi a rămas în serviciul guvernului timp de cincizeci de ani. Ar fi trebuit să se pensioneze cu mult timp în urmă, dar era prea muncitor ca să-şi lase postul de comerţ. Din păcate, îl administra foarte prost, deşi cu multă veselie.

Toţi băştinaşii îl ştiau şi-i respectau abilităţile. Fusese cândva cel mai bun conducător de atelaj, cel mai îndrăzneţ vânător şi cel mai bun vâslaş de caiac din ţinut. Îi cunoştea pe toţi eschimoşii din Groenlanda de Nord din vedere şi urmărea viaţa fiecăruia dintre ei cu interes nestins. Ne-a întâmpinat cu citate din greacă şi latină şi avea nişte cunoştinţe uimitoare de istorie, zoologie şi ştiinţe ale naturii. De-a lungul vieţii sale lungi, fusese de mare ajutor diverselor expediţii spre Nord şi i se conferise un titlu nobiliar, I.P.C. Von Fleischer. În casa lui nu se putea spune nicio vorbă blasfematoare sau rea şi le trata cu mare curtoazie pe toate femeile, de la cea mai bătrână la fetele frumoase daneze care-l vizitau uneori. În afară de casa pe care i-o oferise guvernul, mai avea încă una, cu dormitoare pentru oaspeţii lui şi pentru petreceri aranjate de prieteni, în momente când cealaltă casă era ocupată cu adunări importante.

Dragostea dintre Knud şi unchiul Jens era un lucru frumos şi admiraţia unchiului pentru nepotul său era destul de mare cât să-i includă şi pe prietenii lui.

Unchiul Jens organizase chiar şi un cor, cu un singur scop – să cânte când vine Knud în vizită. La trei noaptea, a trimis după ei. În curând, toţi membrii s-au adunat la casa unchiului şi s-au pus pe treabă. Şi ce treabă! Călătorisem toată ziua şi credeam că am dreptul la câteva ore de somn, dar Knud i-a instruit să vină la mine în cameră să-mi cânte serenade. Cum n-aveam şanse să dorm, m-am alăturat distracţiei. Unchiul Jens a decis că nimeni n-ar trebui să doarmă la aşa o ocazie şi s-a dus prin tot satul cu cafea tare şi a ridicat pe toată lumea din pat. În curând casa era plină de cupluri care dansau şi cântau şi de jocuri de trântă.

În mijlocul ospăţului, unchiul Jens, copleşit de dragoste şi generozitate, şi-a deschis magazinul şi le-a dat băştinaşilor tot ce credea el că au nevoie. (Trebuie să precizez că a doua zi, oamenii s-au întors cu bunurile şi le-au returnat bucuroşi. Îşi dăduseră seama că prezenţa nepotului său mult-iubit îl îndemnase pe bătrân la un asemenea gest.).

A doua zi a venit şi momentul inevitabil al concursului de tras cu puşca. Unchiul Jens şi fratele lui, Carl, din Golful Disko, nu puteau să sărbătorească cu adevărat fără ritualul pipelor puse pe stâlpul gardului

şi al cutiei de chibrituri în zăpadă. Bătrânul gentleman a fost încântat să câştige şi Knud să iasă pe locul doi, foarte aproape.

Era de la sine înţeles că toată aşezarea trebuia hrănită şi tratată cu cafea gratis pe durata şederii noastre; cum generoasa gazdă era incapabilă să plătească, povara a căzut pe Knud, iar el, fiind de felul lui şarmant şi generos, a simţit că petrecerea îşi merita preţul.

De acolo, am călătorit peste „Majoren", trecătoarea periculoasă şi înaltă dintre fiordul Umanak şi Golful Disko.

Golful Disko e faimos în toată Groenlanda. Cei care locuiesc acolo se consideră puţintel mai buni decât oricare alţi oameni din lume. Nu spun niciodată „Golful Disko". „Golful" e suficient. Sunt cinci colonii acolo, situate relativ aproape unele de altele, şi cum e destulă gheaţă iarna ca să comunice între ele, se vizitează constant, păstrând o oarecare viaţă socială. Ospitalitatea e la fel de mare ca în oricare altă parte din Groenlanda. L-am vizitat acolo pe unchiul Carl (petrecuserăm câteva zile cu ei când ne întorsesem în Thule în 1910), dar a fost nemulţumit că toată băutura noastră se dusese pe petrecerea unchiului Jens, aşa că am pornit mai departe spre sud.

Cu cât mergeam mai la sud, cu atât aveam mai multe probleme cu oficialităţile pentru că ne aduceam câinii

în Groenlanda daneză. Câinii în ţinuturile arctice sunt afectaţi de două boli. Prima şi cea mai importantă, turbarea, se transmite de la câine la câine prin dinţi. Uneori, dispare de tot. Dar se mai întâmplă ca un câine să atace o vulpe infectată sau o vulpe să atace un echipaj de câini. Apoi, după un timp, câinele o ia razna şi aleargă turbat printre săteni. În mod ciudat, n-am văzut niciodată oameni infectaţi. Poate pentru că animalul ar trebui să muşte prin cizmele din piele groasă înainte să ajungă la pielea omului şi astfel dinţii îi sunt curăţaţi de saliva infecţioasă. E presupunerea mea şi probabil că n-are nicio bază în fapt.

A doua boală e de proporţii epidemice şi odată ce un câine o ia, o răspândeşte printre coechipierii lui într-o oră. La suprafaţă pare ca o răceală gravă şi animalele sunt slăbite multe săptămâni după ce-şi revin de pe urma ei. Totuşi, rareori mor din această cauză.

La Ritenbenk, unde am dormit în paturile curate ale administratorului, am fost treziţi într-o dimineaţă de un străin care şi-a băgat capul în camera noastră. Era un tânăr asistent de administrator, în drumul său de la Godhavn din Insula Disko spre Egedesminde, unde fusese transferat pentru că fostul administrator murise.

Am ştiut imediat – am fi ştiut oricum fără ca el să ne spună de şase ori în prima jumătate de oră – că era un tânăr important. Spunea că auzise că mergeam în sud şi

n-ar fi fost mai sigur pentru noi toţi dacă am fi făcut echipă? L-am asigurat că aşa ar fi şi a fost foarte mulţumit. Cum era angajat al guvernului, băştinaşii aveau să i se supună, spunea el, şi am căzut de acord că asta ne-ar lua o povară de pe umeri.

Tânărul asistent era nou-venit în Groenlanda şi avea drept călăuză un metis, pe Karl Tygesen, educat în Copenhaga şi fiul unui fost administrator. Karl nu reuşise să urce prea sus pe scara socială şi oficială din cauza umorului său nelipsit. El, în schimb, era mare amator de glume şi ne-a asigurat că drumul cu tânărul va fi mai bun decât orice seară la circ.

Când ne-am pornit a doua zi, tânărul asistent regal s-a gândit că trebuia să stabilim ceva de la bun început: cine va fi liderul? L-am ales pe el în unanimitate.

După ce am cucerit primul deal, s-a întors spre noi şi ne-a întrebat dacă mai urcaserăm pe aşa un deal vreodată. Bineînţeles, nu mai urcaserăm. Karl Tygesen a anunţat apoi că nu putea să ia în piept următorul deal fără un stimulent. Era, ne-a spus, la limita epuizării.

Liderul nostru a scos o sticlă dintr-o valiză de pe sanie. Vremea era rece, dar băutura era aşa de tare, că nu îngheţase. Paharul a fost umplut de două ori şi dat mai departe. Să bem pe drum, ne-a spus comandantul nostru, nu era un lucru cu care ar fi fost de obicei de acord, dar dacă mâncam ceva, de data asta avea să facă

o excepţie. A scos prăjiturile pe care i le pusese mama lui la pachet şi ni le-a servit cu gem. Apoi, înainte să plecăm, ne-a oferit cu generozitate sfaturi despre cum să scoatem ce e mai bun din câinii noştri.

După încă o oprire şi încă un pahar, am urcat pe al treilea şi ultimul deal. Sticla era goală acum. Din fericire, eu nu beau niciodată, aşa că am fost în stare să merg înainte şi să am grijă de liderul nostru, care dormea dus când sania lui a intrat în următoarea aşezare.

Ajunseserăm în Aşa şi acolo l-am întâlnit pe vechiul meu prieten, Tobias Gabrielsen, eschimosul care fusese cu expediţia Danemarcei. Am fost foarte bucuroşi să-l întâlnim şi ne-a spus imediat că acum aparţinea unei secte religioase, dar că, fiind departe de casă, n-avea să fie certat de grup că stătea de vorbă cu oameni care aveau sticle cu băutură.

Noi n-aveam, dar eram siguri că, dacă liderul nostru regal ar fi fost treaz, ne-ar fi aprovizionat cu plăcere cu răcoritoare pentru petrecerea în onoarea colegului nostru, exploratorul arctic. L-am lăsat să doarmă şi ne-am servit cu două sticle. Ochii lui Tobias au sclipit. Şi-a prefaţat convivialitatea cu un discurs:

— Nu sunt un prieten al băuturii. Sunt un om religios şi în curând o să fiu ales membru al comitetului de conducere. Aşa că neg şi protestez în avans faţă de

toate prostiile pe care s-ar putea să le spun după o vreme. Orice o să vă spun de acum şi până ne trezim nu se pune la socoteală... Şi acum, să scoatem dopurile!

Când şi-a revenit şi stimatul asistent, s-a uitat la sticle, dar evident că s-a gândit că ne dăduse trei cu o zi în urmă, în loc de una. L-am lăsat să creadă că asta se întâmplase de fapt.

A doua zi, gheaţa proastă ne-a forţat s-o luăm pe lângă fiorduri, pe ruta obişnuită, şi asta a însemnat că trebuia să traversăm alţi munţi cu ajutorul sticlelor şi al prăjiturilor de la mama. N-am ajuns prea departe şi a trebuit să oprim la casa unui vânător din Qilerssiut.

Acesta avea două camere şi ni s-a dat cea mai ferită. Era un prieten vechi al lui Knud, se căsătorise în biserica tatălui lui Knud şi era încântat să ne ofere carne proaspătă de focă. Ceea ce ne-a picat foarte bine, pentru că nu mâncaserăm decât delicatese în casele daneze.

Liderul şi protectorul nostru s-a făcut verde când a văzut carnea şi ne-a întrebat dacă am mâncat vreodată aşa ceva. (În familiile daneze bune din Groenlanda nu se serveşte carne de focă.). I-am spus că am gustat acum câţiva ani şi, din câte ne aminteam, era comestibilă. Karl l-a asigurat că, într-adevăr, carnea de focă se putea consuma, dar că trebuia neapărat însoţită de un pahar de gin.

Tânărul s-a grăbit să aducă sticla şi Knud, mereu bucătarul, s-a apucat să prepare foca. I-a dat asistentului o porţie generoasă şi ne-am pus cu toţii pe mâncat. În afară de asistent, care după câteva momente ne-a întrebat timorat dacă ne supărăm că-şi încălzeşte singur nişte cârnaţi. Îi părea rău că avea numai pentru el şi nu ne putea oferi.

Knud a luat conserva să-i încălzească, dar din nefericire a răsturnat cârnaţii în supa din carne de focă şi i-a fiert aşa. Tânărul n-a mâncat nimic, numai biscuiţi şi cafea. Chiar şi-aşa, în curând era vesel şi ne-a spus mai multe despre ţinut şi despre băştinaşi decât speram să aflăm.

De exemplu, unul dintre prietenii lui văzuse – nu putea să garanteze, dar prietenul lui jurase că era adevărat – un eschimos care mânca ficatul cald al unei foci fără să-l gătească. Bietului prieten i se făcuse greaţă. Toţi i-am spus că era o minciună, că nu puteam să credem aşa ceva. Dar Knud a scos ficatul din foca din care ne înfruptam şi a început să-l mănânce crud în faţa noastră. Tânărul a ieşit afară în fugă.

Am trecut de Jakobshavn, cea mai mare sursă de aisberguri din lume şi, cu liderul nostru urmându-ne, am ajuns la Nordre Huse, o comunitate fără punct comercial, supravegheată de un învăţător. Liderul nostru n-avea răbdare – noi voiam să mai zăbovim şi să

vorbim cu băştinaşii – şi ne-a spus că o să meargă la Claushavn ca să aranjeze să stăm acolo la o gazdă daneză.

Nativii din Nordre Huse sunt specializaţi în pescuit şi se pricep să prindă peşti mici în ape adânci cu instrumente simple. Pot să simtă imediat cel mai mic peşte care li se agaţă de cârlige şi să-l scoată la suprafaţă. Pe de altă parte, şi-au pierdut spiritul pentru vânatul mare. Unul dintre ei ne-a spus că văzuse în primăvară un urs pe gheaţă. Dar, „din fericire", ne-a zis, câinii lui nu-l văzuseră şi avusese noroc să ajungă acasă nevătămat. Asta arată diferenţa dintre eschimoşii sălbatici din nord şi cei de prin mijlocul insulei. Şi în partea sudică a Groenlandei sunt vânători buni.

La Claushavn, tânărul nostru prieten şi-a aranjat o cameră pentru el şi una alăturată pentru noi trei. Dar îşi făcuse planul fără să ştie de regula lui Knud că nimeni nu trebuia să doarmă când el avea chef să danseze. Casa era o construcţie veche din lemn, folosită cândva ca staţie pentru vânătorii de balene şi ca fortificaţie, şi era destul loc pentru dans în ea.

Au fost invitaţi câţiva băieţi şi câteva fete şi Knud a aranjat un mic bar în camera noastră cu care să-şi delecteze prietenii speciali. Din păcate, n-aveam ce să le oferim şi am fost nevoiţi să apelăm iar la valiza cu băutură a tânărului asistent. Ca să nu-l supărăm prea

tare pe donator, Karl Tygesen a reumplut trei sticle cu apă şi le-a pus la loc. Mai târziu, băiatul s-a gândit să contribuie şi el la petrecerea serii şi s-a dus să aducă o sticlă. Cele trei sticle erau îngheţate şi sparte. L-am asigurat că cel care i le vânduse îl păcălise şi-i dăduse alcool inferior. Knud a încercat să-l înveselească şi i-a spus că băieţii din Egedesminde i-ar fi luat oricum băutura. Flăcăul s-a amorezat curând de una dintre frumoasele native, aşa că petrecerea a fost un mare succes.

Comerciantul din partea locului era un muzician energic. Deşi născut din părinţi danezi, nu fusese niciodată în Danemarca şi cea mai mare mândrie a lui era acordeonul. El şi Knud erau singurii oameni din lumea eschimoşilor care puteau să cânte „Intrarea nemţilor în Paris" şi era ceva ce-i lega strâns. Cântecul ajunsese în Groenlanda printr-un neamţ care luptase în războiul din 1870. Dezertase şi toţi credeau că ori omorâse un ofiţer, ori că îl găsise mort şi-i furase actele. Oricum, ajunsese în Groenlada şi rămăsese acolo până murise. Comerciantului îi plăcea ia nebunie cântecul şi îl cânta până îi scotea pe toţi din minţi. Pentru interpretarea lui era nevoie mai mult de forţă decât de capacităţi muzicale şi Knud o putea face numai când nu-l privea nimeni. Era un cântec bun, dar ar fi sunat şi mai bine afară, în spaţiu deschis.

Bietul comerciant, ca atâţia oameni ai timpului său (şi al nostru), era sigur că lumea se duce de râpă. Tinerii, în special, erau, după el, frivoli fără speranţă. În fiecare an, se ducea în colonie când venea vaporul, să înveţe cântece noi pentru acordeonul lui, dar vechile vase cu pânze erau înlocuite de cele cu aburi şi vechii marinari erau pe cale de dispariţie. Cu un an în urmă, se dusese la Kristianshaab la vremea când venea vaporul şi nu găsise niciun acordeon la bord. Era o tragedie.

Tânărul nostru eminent, deşi aproape dormea pe el, a fost ţinut treaz de fascinaţia crescândă pentru fată. Când s-au terminat dansurile, a urmat-o acasă ca un câine. N-am aflat ce s-a întâmplat pe drum, dar când s-a întors, a venit la mine.

— Peter, mi-a spus, tu eşti căsătorit cu o eschimosă, nu?

— Sigur. De ce?

— Atunci trebuie să ştii! Sunt toate fetele de pe aici nişte mincinoase? Zi-mi!

— Sunt! I-am asigurat. Toate.

— Aşa m-am gândit şi eu, a spus şi chiar era foarte amărât.

I-a zis lui Knud că e mai nefericit ca niciodată. Viaţa n-avea să-i ofere nimic atrăgător. Ce-i rămânea unui om să facă în asemenea momente?

Knud şi Karl erau experţi în a da sfaturi. Amândoi

i-au spus că nimic nu e mai bun într-un astfel de moment decât o sticlă nouă.

— La dracu'! a strigat tânărul. Toarnă! Ia cât vrei. Ţine otrava aia departe de mine, nu mă poate face fericit.

În apărarea celor doi vraci, trebuie să spun că fiecare a luat numai câte o sticlă şi i le-au plătit dimineaţă.

Era o distanţă mică de la Claushavn la Kristianshaab, colonia mai mare. Binzer, administratorul postului de negoţ, avea patru fii mici care stăteau seara în jurul pianului şi-i cântau cântece daneze mamei care-i acompania. Imaginea şi sunetele acelea familiare mi-au umplut ochii de lacrimi şi m-a cuprins o nostalgie cum rar trăisem de când plecasem din Danemarca. Familia era încântătoare şi trăiau într-o casă veche din buşteni, construită de primii exploratori veniţi în ţinut. Nevasta lui Binzer era o verişoară de-a lui Knud – avea rude în toată Groenlanda – şi ne-a făcut câte un *anorak* nou, bluza naţională cu glugă care se poartă la petreceri în sud. De la Kristianshaab mai spre sud există obiceiul ca danezii, când se vizitează unii pe alţii, să poarte un *anorak* alb şi pantaloni albaştri din pânză în loc de pantaloni de piele. E plăcut să cobori din nord pentru că, pe măsură ce înaintezi, cu atât sunt mai civilizaţi oamenii.

La Kristianshaab trăia şi Iversen, un dogar bătrân,

care venise în Groenlanda la bordul aceluiaşi vas pe care sosise şi prietenul nostru Nielsen. Cei doi se duşmăneau încă din ziua în care părăsiseră Copenhaga. Directorul tuturor posturilor dăduse mâna cu Iversen, dar nu şi cu Nielsen. De când veniseră în Groenlanda nu se vizitaseră niciodată, deşi erau în colonii vecine. Credeau toate poveştile răutăcioase pe care le auzeau unul despre altul şi le sporeau importanţa, refuzând să-şi acorde credit unul altuia nici măcar pentru un singur act sau motiv onorabil.

Iversen se căsătorise de trei ori şi soţia lui actuală era în ultimele stadii ale tuberculozei. Deşi femeia zăcea la pat, soţul a sărbătorit venirea noastră cu un banchet straşnic în camera ei, ca s-o amuze. Sprijinită în perne, îmbrăcată cu o bluză albă, ne-a privit cum învârteam fetele şi ţipam şi urlam. Nu voia să ne strice distracţia cu faptul că murea.

Iversen însuşi fusese în Copenhaga cu nişte ani mai devreme şi adusese cu el o uniformă de poliţie şi o cască, trofeul unei aventuri pe care nu se mai sătura s-o povestească. Purta costumul la toate ocaziile de felul ăsta. S-a lăudat şi cu cei doi papagali şi cei trei molizi mici care se străduiau să crească în găleţi şi voia să scrie acasă şi să ceară nişte canari şi-o maimuţă. Voia ca eu să-i povestesc despre toate aceste bogăţii lui Nielsen, când îl vedeam data viitoare. Mi-a arătat şi o listă cu

copiii lui, voia s-o arăt şi pe asta lui Nielsen. Erau mulţi şi fiecare botezat după un erou de război danez. M-a rugat să-i citesc lista lui Nielsen şi să-i spun că el, Iversen, era destul de inteligent să le dea copiilor lui şi alte nume decât Hans, Jens sau alte nume din astea banale.

La Egedesminde ne-am oprit la „hotel". Nu prea semăna cu un hotel, dar măcar avea un minim necesar şi era condus de un băştinaş căruia trebuia să-i plăteşti o sumă infimă. Fusese necesar să deschidă un astfel de loc în zonă, fiindcă veneau mulţi turişti, iar băştinaşii şi cei câţiva danezi se săturaseră să-i tot cazeze.

Domnul Binzer ne-a însoţit de la Kristianshaab la Egedesminde ca să o ajute pe văduva lui Evinsen, fostul administrator, să-i predea colonia tânărului nostru prieten. Noul asistent şi-a preluat postul şi, după ce a depus jurământul, s-a decis să sărbătorească momentul cu o mare petrecere.

În acele zile, o cantitate fixă de gin era rechiziţionată de fiecare administrator anual – se credea că albii care trăiau în ţări friguroase aveau nevoie de gin şi puţini dintre administratori se obosiseră să anunţe şi autorităţile. Iar majoritatea încetaseră de mult să le mai dea de băut muncitorilor. Domnul Evinsen adunase într-adevăr o cantitate considerabilă de-a lungul anilor. După moartea lui, inventarul a scos la iveală o cantitate

serioasă de lichid în butoaie – butoaiele erau întoarse pe-o parte şi băţul de măsurare era introdus prin cep.

Acum că Evinsen era mort, muncitorii, care de mult se simţeau înşelaţi în privinţa preţiosului lichid, au răsturnat butoaiele şi au turnat din ele în sticle până când pe fund au rămas tot atâţia centimetri câţi fuseseră înainte. Aşa se face că inventarul guvernului şi apetitul oamenilor au fost ambele satisfăcute şi petrecerea noului administrator a fost un succes răsunător.

În Egedesminde l-am găsit şi pe vechiul meu prieten din expediţia daneză, Peter Hansen. Era acum căpitanul unui vas cu aburi, dar nu părea mereu pe cât de mulţumit ar fi trebuit să fie. Se căsătorise cu o băştinaşă şi pentru asta se pomenise ostracizat de societatea daneză din oraş. Bineînţeles, nu era mare lucru de capul societăţii daneze, dar alta nu exista şi Hansen era nemulţumit.

Mulţi danezi, precum atâţia albi de altă naţionalitate care stau în mijlocul primitivilor, au relaţii sexuale cu fete ale nativilor care deseori dau naştere unor copii metişi. Mulţi se căsătoresc apoi cu femei daneze şi îşi reneagă copiii. Astfel de cazuri sunt deplorabile, dar aparent iremediabile. Mă amuza să văd dezgustul evident al danezilor pentru femeile băştinaşe şi apoi să aud de la eschimoşi care fusese atitudinea lor faţă de

aceleaşi femei înainte şi uneori şi după ce s-au însurat cu femei albe. Oricum, încă pot să afirm că danezii şi-au tratat cel mai bine băştinaşii decât oricare altă putere, inclusiv decât englezii.

Dar Peter Hansen a văzut că bărbaţii din clasa sa socială căsătoriţi cu femei daneze erau invitaţi cu nevestele la petreceri oficiale măcar o dată sau de două ori pe an. El nu. A recunoscut că ar fi trebuit să nu se simtă prost, fiindcă petrecerile erau cumplit de plictisitoare, dar nu putea să-şi depăşească iritarea.

Am încercat să-l înveselesc. Fiind căsătorit cu o băştinaşă, i-am enumerat avantajele pe care noi doi le aveam faţă de cei căsătoriţi cu femei albe care-i dominau şi se plângeau constant. I-am explicat ce plăcere e să fii căsătorit cu mama copiilor tăi în loc să-i vezi în zdrenţe prin preajmă. I-am mai spus că e o bucurie să-i educi şi să-i vezi crescând. A părut să se simtă mai bine.

Fusese o epidemie de tuse măgărească în Egedesminde care omorâse toţi copiii sub un an. Din cauza asta, am întâmpinat dificultăţi în a merge spre Holstensborg, de unde urma să luăm vaporul pentru Danemarca, dar s-a hotărât că, dacă Peter Hansen venea cu noi, puteam pleca. N-am reuşit să înţeleg de ce în patru n-aveam cum să purtăm microbul, dar în trei da. Oricum, trebuia să meargă cu noi şi să ne

oprească înainte să ajungem la vreo casă, iar el să se ducă şi să discute situaţia cu doctorul.

Tânărul nostru prieten, noul administrator, ne-a asigurat de prietenia lui veşnică şi de protecţia lui şi pe viitor, pentru că „aşa o călătorie cum am făcut noi, cu pericolele şi lipsurile ei, aduce oamenii împreună şi dă naştere la prietenii pe viaţă". Era un băiat bun şi mai târziu a înţeles ce băieţel îngâmfat fusese, râzând de multe ori cu noi de prostiile lui inofensive.

Fâşia dintre Egedesminde şi Holstensborg era uşor de traversat. E mai mult o câmpie întinsă care se intersectează ocazional cu nişte fiorduri. Mi-amintesc că am trecut printr-o comunitate condusă de un negustor bătrân, Iginiarfik, soţia lui şi cele zece fiice. Era convins că Groenlanda era pe ducă şi că următorul lui salariu n-o să mai aibă nicio valoare. Această filosofie, pe care o avea de ani de zile, după cum mi-am dat seama, îl încuraja să-şi cheltuie banii imediat ce punea mâna pe ei. Nevastă-sa făcea tot posibilul să-l oprească, dar nu putea să-i stingă setea. Când venea vaporul, i se livra imediat comanda de vin vechi. Apoi se retrăgea în camera lui şi stătea acolo până termina provizia pe un an. Îi lua cam zece zile şi în acest timp nimeni nu îndrăznea să se apropie de el. Putea fi auzit lălăind cântece daneze, vorbind şi certându-se singur în legea lui, râzând şi strigând ordine la inferiori

imaginari. Când i se termina vinul, ieşea din cameră verde la faţă. Apoi se preda supus, laolaltă cu toate drepturile lui, soţiei lui harnice şi rămânea obedient până venea vasul în anul următor.

Eram acum în Groenlanda de Sud, un ţinut încântător. Era aprilie, dar nopţile erau încă întunecate şi luminile nordice şi mai spectaculoase decât la Thule. Vegetaţia năpădise locurile unde se topise zăpada şi când păşeai simţeai sub tălpi covorul de muguri delicaţi.

Pe pantele nordice ale dealurilor înfloriseră copăceii şi crescuse iarba. Razele soarelui cad direct pe pantele sudice, aşa că zăpada se topeşte repede şi solul se usucă. Dar pantele nordice au mereu suficientă zăpadă şi umezeală să hrănească tufele şi florile.

Cu o zi înainte să ajungem la Holstensborg, am întâlnit un grup de băştinaşi care ne-a spus că epidemia de tuse măgărească cuprinsese oraşul. Când am văzut în cele din urmă comunitatea, Peter Hansen ne-a avertizat să stăm mult în urma lui, ca să fie el primul care intră acolo. Se simţea stânjenit în hainele lui cele mai bune şi ne-a instruit în ce ordine să intrăm. Am fost de acord să-l ascultăm – apoi am pocnit din bice şi le-am dat câinilor semnalul pentru urşi. Nu-l mai auziseră de luni de zile, dar au ţâşnit ca nişte cai bătrâni de cavalerie la auzul goarnei. Imediat, Peter Hansen şi

băieţii lui au rămas mult în urmă.

Am tras la domnul Thron, administratorul din Holstensborg, care trăia de mulţi ani în Groenlanda şi care studiase îndeaproape băştinaşii şi istoria ţinutului. Citise multe cărţi vechi şi manuscrise şi era o enciclopedie vie a sagăi Groenlandei şi a colonizării ei. Preotul, domnul Frederiksen, studia limba eschimoşilor şi observase asemănarea acesteia cu diverse limbi amero-indiene.

Dar am petrecut puţin timp împreună. În câteva zile s-a auzit pe deasupra satului strigătul: „Umiarssuit! Umiarssuit!"

Venise vaporul din Danemarca!

Acum, când radioul ne oferă ştiri din oră în oră, e aproape imposibil de înţeles emoţia noastră la vederea unui vas care se apropia de noi în pustietatea aceea, aducând cu el ştiri, bune şi rele, despre ţara noastră natală. Înainte să ancoreze, marinarii au strigat că regele e mort. Că oamenii din Danemarca îşi fac griji pentru noi. Că Ejnar Mikkelsen fusese salvat de un vânător norvegian de foci. Şi că se ştia că n-avuseserăm ce ne trebuie să ne înhămăm la aventura pe care, de fapt, o şi duseserăm la capăt. Exploratori de renume informaseră publicul că ne-ar fi imposibil să traversăm calota.

Am angajat doi băieţi de încredere să aibă grijă de

câinii noştri şi să-i hrănească de două ori pe săptămână cât eram plecaţi. Dragii de locuitori din Holstensborg, danezi şi băştinaşi, fuseseră cât se poate de buni cu noi. Am dansat mulţi, mulţi kilometri la petreceri în aer liber şi am tocit câte o pereche de tălpi pe seară.

Când ne-am îmbarcat, am descoperit că o fată daneză dulce, dar cam slabă de minte, renunţase la slujba ei de învăţătoare ca să ne urmeze în Danemarca. Auzise de la căpitan şi de la ceilalţi că o să fim sărbătoriţi şi că se vor da mese în cinstea noastră datorită realizării noastre. Pentru ea era o aventură pe care nu-şi permitea s-o piardă. Nici eu şi nici Knud nu eram responsabili pentru hotărârea ei, dar fiecare dintre noi îl bănuia pe celălalt. De fapt, eram amândoi inocenţi – de data asta.

10

Era bine să fim iarăşi pe ocean şi aproape am înnebunit când am văzut primul vapor la orizont. Ajago avea însă o părere cam părtinitoare despre vapoare – nu suporta apa de băut din cisterne. Spunea, şi trebuie să fiu de acord cu el, că avea gust de petrol. Când a văzut un alt vapor, s-a dus în fugă pe punte şi i-a spus căpitanului că acum avea şansa să împrumute nişte apă curată. Căpitanul l-a înţeles, dar l-a asigurat că apa era la fel pe toate vapoarele şi Ajago s-a întors

descurajat în cabină. Drumul a fost chinuitor şi pentru admiratoarea noastră blondă, care a stat tot timpul în pat de la răul de mare.

Vasul nostru, *Hans Egede,* pe care fusesem cândva fochist, a oprit la Insulele Faroe. Aceste insule veşnic verzi ies ca fantomele din ceaţa cenuşie. Pe Faroe sunt 354 de zile cu ploaie în fiecare an – dar locuitorii îşi câştigă traiul vânzând cod uscat catolicilor din Europa de Sud.

Aici am hotărât să trimitem telegrame tuturor prietenilor, să-i anunţăm că ne-am întors cu bine de pe calotă. Am mers la staţia de telegraf şi am cerut un teanc de foi goale, iar funcţionarul s-a uitat la noi suspicios şi ne-a întrebat dacă avem bani să le plătim. Când a văzut că primul nostru mesaj era pentru Rege, a devenit brusc serviabil, ca un supus loial ce era. Am trimis telegrame la Societatea Geografică, la ziare, la oficialităţile din toată lumea, la familiile noastre – şi le-am trimis cu taxă inversă, fără alte obiecţii.

Ajago a văzut primele semne de civilizaţie din viaţa lui, dar abia a avut timp să exploreze. A fugit prin oraş până la munţi, unde s-a pus lângă un izvor şi a băut cu lăcomie. Apoi a umplut câte sticle putea să ducă şi le-a cărat pe vas. Abia pe urmă s-a arătat interesat de împrejurimi.

Faroe e singurul loc din lume unde încă se mai

păstrează tradiţiile vechilor vikingi. Dansurile străvechi, cum erau ele executate de cavaleri şi de doamnele lor, s-au transmis de-a lungul secolelor neschimbate. Aceleaşi cântece vechi, baladele nesfârşite sunt cântate încă. Aceleaşi versuri sunt repetate iar şi iar şi aceleaşi rânduri lungi de dansatori se ţes în scheme complicate. Sunt fascinant de urmărit – pentru o vreme.

Fetele încântătoare, cu cosiţele lor lungi, blonde, tenul proaspăt şi zâmbetele frumoase, deschise sunt ca nicăieri altundeva. Viaţa e periculoasă pe mare şi în munţi, unde trebuie să meargă după ouă şi păsări. Numai un popor puternic, viril, poate să îndure climatul, darămite să mai şi să trăiască din resursele sărace ale insulelor, nişte puncte negre, pe jumătate ascunse, răsfirate pe suprafaţa mării. Totuşi, fetele, deşi ziua muncesc mereu la treburi fizice grele, seara sunt foarte feminine, dulci şi inocente, devotate cântecelor şi dansurilor, adevărate întruchipări ale curtoaziei şi graţiei.

Un vânt puternic ne-a fugărit de pe insule şi ne-a grăbit călătoria.

Farul de la Skagen e Statuia noastră a Libertăţii şi îl apreciem enorm. De acolo sunt numai douăzeci de ore până la Copenhaga.

Înainte de port e castelul Kronborg, faimos în toată lumea, unde se presupune că l-a apucat pe Hamlet melancolia. „Mormântul” său, o făcătură ce adăposteşte nimic mai romantic decât scheletul unei pisici, e indicat turiştilor, care îşi dezgolesc capetele pentru momente lungi de reverenţă şi contemplare tăcută. Castelul însă e probabil cea mai bună relicvă a Renaşterii nordice şi mereu ne simţim acasă când trecem pe lângă el – până la golf mai sunt două ore. Bărci pline de jurnalişti ne-au aşteptat acolo şi au adus şi băuturi spirtoase de bun-venit, pe care Knud le-a consumat, cu tot cu partea mea.

Pe vas s-au urcat mulţi în drum spre Copenhaga şi am fost trataţi ca nişte celebrităţi de furnizorii de publicitate. În golf am fost întâmpinaţi de rude şi de reprezentanţi guvernamentali. S-au ţinut discursuri lungi şi goale, s-au spus lucruri elocvente şi s-au golit pahare înalte. Am răspuns pe cât de elocvent am putut şi noi şi ne-am exprimat bucuria de a fi acasă – şi apoi oamenii de vază au plecat.

Pe ţărm, fata din Holstensborg mi-a fost dată în grijă, deşi eram cu conştiinţa împăcată în privinţa ei. Knud s-a grăbit bineînţeles să ajungă acasă, să o vadă pe fiica lui de trei ani pe care n-o văzuse niciodată. Mama mea

dragă s-a uitat la bagajul uman pe care-l adusesem cu mine cum s-ar uita orice mamă, dar trebuia să scap cumva de fată, aşa că am cazat-o la hotelul meu.

Era o plăcere să fiu cu familia şi am savurat toate aclamaţiile pe care le anticipasem până când, după câteva ore, Knud mi-a telefonat şi m-a întrebat dacă sunt ocupat în acea seară. Când i-am zis că n-am planuri, a continuat:

— N-am fi noi dacă n-am face ceva. Nu pare că vor să facă ceva pentru noi, aşa că hai să facem noi pentru ei.

Am trimis invitaţii tuturor bărbaţilor importanţi şi la mulţi alţii pentru o petrecere mare în cinstea noastră la cel mai bun hotel din Copenhaga. Eu fiind mereu mai prudent şi mai prozaic decât Knud, l-am întrebat cine o să plătească.

— Noi doi, a spus. Dacă am traversat Groenlanda şi ne-am întors vii, ar fi păcat să nu ne dăm mari!

Ce petrecere! Câţiva dintre cetăţenii importanţi chiar au venit, dar Knud i-a pus în umbră. Încălţat cu *kamiki* şi îmbrăcat în costumul pe care-l purtase pe calotă, i-a uimit pe oaspeţi când a sărit pe masă şi le-a ţinut un discurs lung, spunându-le că de trei ani îşi dorea să-i revadă. Apoi a organizat dansuri între diversele feluri de mâncare şi şeful de sală a luat repede porţelanurile scumpe de-acolo.

Despre petrecere s-a tot spus apoi că a fost cel mai

mare eveniment care se petrecuse vreodată în Copenhaga şi micuţa noastră învăţătoare a fost privită cu uimire. Pe măsură ce orele se scurgeau, Knud a fugit de la restaurantul de jos şi a invitat alţi oaspeţi dintre cei care rămăseseră până târziu la mese. Ne-am întors acasă aşteptându-ne să fim sărbătoriţi; dacă n-a făcut-o nimeni, am compensat noi pentru lipsa lor de recunoştinţă.

Dar a doua zi am fost iar abandonaţi şi mi-amintesc cum mă plimbam cu Knud seara şi comparam primirea noastră cu primirea celorlalte expediţii foarte trâmbiţate şi organizate cu sprijinul guvernului. Chiar şi exploratorii arctici au nevoie de publicitate.

Am intrat la circ cu Ajago şi am văzut 30 de urşi polari dresaţi. A devenit atât de entuziasmat, că a început să strige şi să atragă atenţia mulţimii. A spus că data viitoare când se duce pe gheaţă, îşi aruncă puşca în apă în onoarea omului alb care dresase urşii. Circul a profitat de acest moment şi a propus să-l angajeze pe Ajago ca pe una dintre atracţiile principale, dar am refuzat.

În cele din urmă am fost chemaţi de noul rege. De la el am aflat că făcusem o mare gafă când îi dădusem pământului pe care-l descoperiserăm un nume regal fără să primim mai întâi acordul lui. Se pare că aşa ceva pur şi simplu nu se face.

Knud l-a asigurat că era vorba de un compliment în intenţie, dar regele nu era sigur că ţinutul e destul de mare sau demn de un astfel de nume. Knud a spus că e, iar eu am confirmat.

Maiestatea Sa a declarat apoi că trebuie să vadă ţinutul cineva cu autoritate, înainte să accepte complimentul. Knud a exclamat:

— Ştiu că nu mi-e permis să contrazic un rege. Dar vă spun că e demn de dumneavoastră pentru că eu ştiu ţinutul mai bine decât îl ştiţi dumneavoastră.

Ceea ce, bineînţeles, nu era deloc un mod potrivit pentru un om simplu de-a vorbi cu un rege, mai ales în acele zile.

Dar nu eram prea la modă pe atunci. Am văzut în ziare că diverse societăţi geografice din lume se interesaseră de noi, aşa că am aplicat la Fondul Carlsberg, o faimoasă instituţie ştiinţifică din Danemarca, pentru şapte sute de dolari ca să ne acoperim costurile expediţiei. Suma era, până la urmă, un fleac şi membrii instituţiei s-au simţit puţin jenaţi să ne dea banii pe care, după multă tracasare, ni i-au dat. Dar ne-au sfătuit să cerem mai mult anul următor, pentru că majoritatea oamenilor vor crede că nimic de mare importanţă nu poate fi realizat cu numai şapte sute de dolari.

Eram de atâta vreme rupt de civilizaţie şi avusesem

de-a face atât timp numai cu probleme elementare de supravieţuire, că mă simţeam ca un străin când îmi întâlneam prietenii vechi – în cei trei ani de absenţă, mulţi dintre ei deveniseră bărbaţi şi femei educate. Eram mândru de forţa mea şi de abilitatea de a rezista multe zile fără mâncare, dar pentru ei acestea nu însemnau nimic. Ce făcusem nu era pe cât de important credeam eu, în izolarea mea, că e. E periculos pentru un om să se izoleze de criticile zilnice şi de valorile schimbătoare.

Un singur prieten din Danemarca nu m-a dezamăgit. Într-un turneu de conferinţe, cunoscusem o fată, Magdalene, de care mă ataşasem mult. În ziua în care am ajuns, m-am dus să o văd şi am fost întâmpinat de o asistentă medicală care mi-a spus că Magdalene era bolnavă. La acea vreme nicio asistentă nu mă putea ţine departe de cineva la care voiam să merg în vizită, aşa că am dat-o la o parte şi am intrat în camera ei. Prietena mea era în pat şi suferea de o cădere nervoasă. I-am spus să se ridice, dar nu putea. I-am spus: „Uită tot, hai afară să luăm nişte aer curat." A fost un şoc pentru mine să-mi dau seama că sunt şi alte lucruri cu care trebuie să te lupţi pe lume, în afară de gheaţă şi câini. După ce i-am întrerupt serios odihna, am plecat şi asistenta mi-a spus că dacă vreau să o ajut cu adevărat, trebuie să stau departe de ea.

Dar cu o zi înainte să plec, m-am dus să-mi iau la revedere de la draga mea Magdalene, indiferent dacă era asistenta acolo sau nu. M-am gândit că putea s-o vindece şi după ce plecam eu. Tocmai mă pregăteam să merg la ea acasă, când a venit ea la mine cu un taxi. Văzuse în ziare că plecam a doua zi şi s-a ridicat din pat să-şi ia rămas-bun. M-am simţit imediat inferior acelei femei a cărei slăbiciune nu era impresionată de puterea mea sau de oricare dintre lucrurile pe care le puteam face. Locul meu, am simţit atunci, nu era acolo, printre oameni care vedeau prin mine, locul meu era în nord. M-am gândit că o să mă întorc şi n-o să mai vin niciodată în Danemarca.

Cât am stat cu Magdalene, am fost conştient de puţine, în afară de faptul că m-a stânjenit întrebându-mă de ce, dacă îmi plăceau aşa de mult ţinuturile arctice, m-am întors acasă. N-am putut decât să-i răspund că nu ştiu. În realitate, bineînţeles, eu şi Knud simţeam că reuşiserăm ceva extraordinar şi că lumea şi-ar dori să ne omagieze. Ajunseserăm însă acasă într-un moment prost. În ziua în care l-am vizitat pe prim-ministrul ţării, acesta şi-a dat demisia. Întoarcerea în Danemarca a fost pentru mine, una peste alta, dezamăgitoare, deşi nu voiam s-o recunosc faţă de Magdalene, şi am simţit că toată publicitatea şi petrecerile la care asistaserăm nu erau decât baliverne.

Tânjeam să mă întorc la Navarana în recele Nord.

Am rămas acasă timp de cinci săptămâni şi m-am pornit înapoi spre Groenlanda tot prin bunăvoinţa şi credinţa domnului Nyboe. El era creierul şi forţa comitetului nostru. Când nimeni altcineva n-a crezut în noi, el a rămas pe poziţii. Fără Nyboe, Groenlanda de Nord n-ar fi fost niciodată a Danemarcei. Când am ajuns la Thule, eram guvernator al provinciei.

12

Acum, că postul nostru comercial era stabilit, Nyboe ne-a cumpărat un vas mic, *Capul York,* şi ne-a făcut rost de cel mai bun căpitan din acele ape, Peder Pedersen, care de atunci a făcut nenumărate drumuri spre Groenlanda în cele mai rele condiţii meteorologice, an de an crescându-i reputaţia de cel mai priceput navigator prin gheţuri.

Planul era ca eu şi Ajago să navigăm pe un vas comercial până la mina de criolit de la Ivigtut din Groenlanda de Sud şi acolo să aşteptăm *Capul York.* Criolitul e o sursă de aluminiu şi e folosit pentru emailarea porţelanului şi pentru sticlă. Singura mină de criolit din lume e la Ivigtut şi producţia e transportată numai în Danemarca şi Statele Unite. Când, mulţi ani mai târziu, l-am cunoscut pe Herbert Hoover, mi-a

spus că făcuse experimente cu mineralul când era tânăr inginer şi că intenţionase odată să viziteze mina din Groenlanda.

Călătoria noastră a fost lungă şi neincitantă. Spre sfârşitul ei, Ajago şi-a revenit din răul de mare, dar s-a liniştit cu adevărat numai când a văzut stâncile din Groenlanda ţâşnind din albastrul mării.

Doar două femei aveau voie să stea la Ivigtut, nevasta inspectorului de stat şi cea a inginerului-şef, care gospodărea pentru ofiţeri. Peisajul era cenuşiu şi sărăcăcios şi, deşi lumea era foarte ospitalieră, atmosfera generală a locului nu-mi plăcea. Condiţiile de muncă nu erau grele şi compania făcea tot ce putea ca angajaţii să se şi distreze, ceea ce nu era uşor în lunile lungi de iarnă. Jumătate din echipaj se întorcea în Danemarca în fiecare toamnă şi era un obicei printre ceilalţi să-şi lase mustăţile să crească până se întorcea primul vas primăvara. Faţa mea fusese atât de rău muşcată de ger când traversasem calota, că nu m-am mai putut rade niciodată şi nu eram prea popular în tabăra minieră. Bărbaţii mă porecliseră Peter Mustăţi-de-vară şi până astăzi mi se spune aşa la Ivigtut.

În apropiere era o mină de cupru deţinută de prietenul nostru Nyboe. Îi ştiam şi pe Lindaas, administratorul, campion norvegian la sărituri cu

schiurile, şi pe Hoegh, un fost coleg de clasă de-al meu care era inginer de mină. M-am simţit mult mai în largul meu cu ei şi, cum erau oricând încântaţi să vadă străini, am decis să stau acolo până venea vasul nostru.

Poate că ar trebui să spun că erau încântaţi să vadă orice străin în afară de pastori. De câte ori venea pastorul să ţină o slujbă, minerii primeau o zi liberă plătită, ceea ce însemna pierderi pentru compania care avea sute de angajaţi. Nyboe îl asigurase pe pastorul din Julianehaab, în districtul căruia se afla mina, că era oricând bine-venit, dar i-a promis şi o damigeană mare cu alcool şi câteva bucăţi de şuncă în fiecare toamnă dacă nu ţinea slujbe în vara următoare. Aranjamentul s-a dovedit a fi satisfăcător pentru toţi cei implicaţi.

La Ivigtut era o tradiţie să i se dea pastorului atât de mult de băut în ziua sosirii lui, încât a doua zi să nu mai fie-n stare să-şi ţină slujba. În fiecare an, bieţii teologi jurau că nu mai pun gura pe lichidul fioros, dar nu reuşeau niciodată. Când venea ziua predicii, pastorii zăceau cu toţii la pat.

În cele din urmă, a venit un pastor nou în Julianehaab. Era un bărbat cât Goliat, avea o sută optzeci de kilograme şi o înălţime pe măsură. Când se urca în barca lui de piele, scufunda mult partea din spate. Fetele care vâsleau şi stăteau mult în faţă nu reuşeau să echilibreze încărcătura. Stăteau suspendate

în aer şi de-acolo loveau apa cu vâslele.

A ajuns la Ivigtut şi şi-a anunţat intenţia de a ţine slujba a doua zi. A fost primit cu multă curtoazie şi la cină în acea seară a fost irigat bine cu vin. După-masă, s-au servit şi băuturi mai tari şi pastorul şi-a dat acordul.

În cele din urmă, administratorul s-a dus la culcare, dar i-a avertizat pe ingineri să-şi facă datoria: poate cel mai bine era să bea pe rând cu el, până îl băgau pe omul Domnului sub masă. Inginerii au zâmbit şi l-au asigurat pe administrator că şi cei mai prăpădiţi studenţi politehnişti au fost întotdeauna în stare să-i întreacă la băut pe teologi.

A doua zi dimineaţă la şase, administratorul s-a trezit să înceapă munca. A fost uimit să-l vadă pe pastor plimbându-se dintr-o parte în alta, repetându-şi predica. Dar şi mai şocat a fost să-i vadă pe ingineri atârnaţi pe gardul din jurul minei. Pastorul i-a luat pe rând pe măsură ce picaseră, i-a scos la aer şi i-a agăţat de stâlpii gardului ca să fie sigur că o să-i audă predica. Slujba pastorului a fost ireproşabilă şi onoarea Divinităţii reparată o dată pentru totdeauna.

Capul York n-ajunsese şi n-aveam idee ce i se putuse întâmpla. Domnul Nyboe a venit în Groenlanda să-şi inspecteze mina şi am vorbit despre asta. Anul trecuse de jumătate şi era improbabil ca vasul să răzbată şi să

ajungă apoi la Thule, chiar dacă ar fi ajuns în cele din urmă aici, aşa că am decis să fac drumul cu o barcă cu motor. Acestea erau extrem de rare în Groenlanda, dar prin intervenţia lui Nyboe, am obţinut una care să mă ducă până la Godthaab, unde speram să găsesc alta. Era mai probabil să-mi dea cineva o barcă decât să mă aibă pe cap toată iarna.

Henrik Olsen, vechiul meu prieten eschimos din Expediţia Daneză, era la mina de cupru şi, cum ştia să manevreze o barcă cu motor, l-am luat cu mine şi i-am promis că-l angajez asistent la punctul de negoţ din Thule.

Drumul până la Godthaab a fost uşor, ţărmul de pe coastă era presărat cu aşezări. În Godthaab, inspectorul mi-a dat scrisori de credit cu care să fac rost de bărci cu motor pe drumul spre nord. Din Sukkertoppen ni s-a permis să mergem cu doctorul. Marea mea problemă era Henrik. Era un bărbat important, căci fusese decorat de Rege, aşa că-şi stabilise un număr de legături cu femeile tinere din satele mici de pe drum şi acum le reînnoia în fiecare noapte. În fiecare dimineaţă trebuia să-l trezesc şi să-l pun în mişcare.

Drumul de-a lungul coastei a fost o experienţă de neuitat. Soarele sfârşitului de vară trimitea foc rece de pe vârfurile munţilor. Câtă vreme ardea în fiecare zi, strălucirea lui la crepuscul era bogată ca un apus de

toamnă.

Am dat peste primele dificultăţi la Holstensborg. Mi se promisese o barcă cu motor care-i aparţinea maestrului de pescuit, dar el nu fusese consultat. Mi-a spus că, dacă ajuta pe fiecare om care apărea c-un bilet de la inspector, n-ar mai fi putut face niciun fel de pescuit cu băştinaşii. În fiecare dimineaţă, tracta un rând de bărci ale băştinaşilor departe pe mare şi acolo pescuiau halibut gigantic, care se găsea din belşug în acele ape. Seara, îi aducea înapoi pe ţărm. Avea tot dreptul să mă refuze, munca lui era independentă de cea a administratorului districtului, dar asta îmi înrăutăţea situaţia. După zile de întârziere şi discuţii, mi s-a promis o barcă deţinută de departamentul de pescuit şi staţionată puţin mai departe.

Dar înainte să ajungă barca, am intrat într-o încurcătură cu Ajago. A avut ghinionul să se îndrăgostească. Ajago era un tip de treabă şi un vânător expert şi îi trebuia neapărat o nevastă. Obiectul afecţiunii lui era o fată excelentă, liberă. Mama ei murise de curând şi era îndrăgostită de băiatul meu. Nu aveam nicio obiecţie, aşa că le-am spus să fie gata să plecăm a doua zi dimineaţă la 5. Mirele nerăbdător a găsit nişte cutii în care să împacheteze posesiunile fetei şi a împrumutat bani de la mine ca să cumpere multe lucruri de care nu se gândise înainte c-ar fi putut avea

nevoie.

Deodată, a devenit un om cu bunuri şi responsabilităţi şi eu eram ca un tată socru fericit – până l-am întâlnit pe pastorul comunităţii lângă biserică.

— Ce-am auzit? m-a întrebat. E adevărat că omul tău o să-mi ia una dintre mieluşele?

— Aşa e, am zâmbit. Se căsătoresc.

— Cum adică se căsătoresc? El e păgân şi n-o să permit cuiva din turma mea să se căsătorească după obiceiurile de aici.

Am încercat să-l fac să înţeleagă ce băiat bun e Ajago şi cât de bine i-ar fi fetei cu el în comunitatea noastră, unde aveam de toate pentru toată lumea. Aici băştinaşii erau groaznic de săraci.

— Şi, în plus, am terminat aproape implorându-i, fata e îndrăgostită de el.

— Şi ce contează? Ce contează că ajunge o femeie bogată dacă îşi pierde sufletul trăind cu un păgân?

Am făcut tot posibilul să-l conving, dar a apărut Ajago şi a vrut să ştie ce se întâmplă. Pastorul i-a explicat că fata nu poate să plece cu noi dacă nu se mărită.

— Am auzit, a spus Ajago cumva dispreţuitor. Bine, uite biserica şi tu eşti aici. Hai să intrăm şi să rezolvăm. Mă grăbesc, trebuie să-mi fac bagajele.

Pastorul i-a spus că nimeni nu se poate căsători dacă nu e creştin şi nu înţelege ce înseamnă „păcatul originar” şi rolul acestuia în fericirea umană.

— La noi, i-a explicat Ajago, cineva consideră că e destul de căsătorit dacă-i dă fetei pantalonii jos, şi cineva a făcut asta demult. Cineva nu vede ce-ar mai fi de spus. Altfel, cineva se simte jenat, ca şi cum o femeie ocupă toată mintea unui bărbat.

Omul Domnului a zis că asta e blasfemie. Nu putea să înţeleagă cât de curat şi neinhibat era acest tânăr eschimos. Mi s-a părut că era timpul să intervin şi am spus că deja îi dădusem lui Ajago permisiunea să ia fata şi că nu-mi încalc niciodată cuvântul. Plecam toţi împreună dimineaţă.

— O să fiu la cheiuri cu nişte oameni de-ai mei şi o să vă opresc, a spus pastorul.

— Am câteva puşti la bord, l-am avertizat, şi oricine încearcă să urce în barcă fără să aibă permisiunea mea, o să fie împuşcat.

— O să fii raportat inspectorului, mi-a spus pastorul, care era angajat de stat, şi o să-ţi primeşti pedeapsa cuvenită.

— O să-mi facă plăcere, am zis eu cu falsă nepăsare şi m-am răsucit pe călcâie.

Înainte să ajungă inspectorul în Holstensborg, aveam să fiu deja în Thule, unde nu mă putea atinge nicio

judecată.

Dar în timpul nopţii, pastorul s-a dus la rudele fetei şi acestea au avertizat-o pe fată să nu plece. În plus, echipajul bărcii a refuzat să ne transporte dacă o luam pe fată la bord. Ar fi vrut să mă ajute, dar au spus că după ce plecam eu, ar fi putut să aibă de-a face cu autorităţile şi să fie pedepsiţi pentru complicitate.

A trebuit să renunţ. Fata mi-a spus că n-a iubit pe nimeni altcineva în afară de Ajago şi că nu ştiu ce fierar o copleşeşte cu atenţii nedorite şi nu ştie cât îi mai poate rezista. Am încurajat-o să se ţină până anul următor, când urma să venim cu vasul nostru s-o luăm. Mi-a dat o scrisoare în care declara că dacă o să fie măritată cu fierarul până mă întorceam, însemna că fusese forţată de pastor şi de mire.

Oricum, când m-am întors anul următor, era măritată cu el şi aveau un fiu pe nume Peter. De câte ori trec prin Holstensborg trebuie să-l îmbrac cu un rând nou de haine. Cu asta m-am ales din tot incidentul acela neplăcut.

Când am ajuns la Egedesminde, l-am găsit pe vechiul meu prieten Peter Hansen într-o stare proastă. Era extrem de mândru de micul său vas cu aburi şi îl păstra mereu curat. În timpul verii, un vapor al marinei inspectase Groenlanda şi Peter şi-a ridicat steagurile să-l salute şi şi-a coborât steagul danez la unghiul

corect. Vasul guvernamental a trecut pe lângă el fără să dea vreun semn că-l văzuse. Întâmplarea l-a umilit şi l-a amărât. I-am spus că n-are nicio importanţă dacă un ofiţer meschin îl salutase sau nu. Dar asta nu l-a consolat în niciun fel şi zicea că vrea să facă o plângere la amiralitate.

Nu erau bărci cu motor la Egedesminde şi nu ne rămânea altceva de făcut decât să vâslim peste golf spre Godhavn, pe Insula Disko, şi să încercăm să împrumutăm acolo barca doctorului Porsild, administratorul staţiei ştiinţifice. Am adunat o echipă de vâslaşi, dar în ultimul moment am descoperit că trecea apa prin barca de piele ca prin sită, aşa că planul s-a anulat. După ce am căutat disperat altă barcă, am aflat că Peter Hansen plănuia să meargă peste câteva zile spre nord în vaporaşul lui şi că mă putea duce până la colonia Umanak. De acolo puteam să iau câini şi să merg spre nord peste un braţ al calotei – un drum prost, dar singurul mod de a ajunge la Thule înainte de Crăciun.

În seara dinaintea plecării stabilite, am fost trezit de nişte fete care chicoteau în camera mea. Pe jumătate adormit, le-am dat afară, dar una, a cărei voce era mai puternică decât a celorlalte, a chiţăit că e Knud afară.

— Care Knud? am întrebat.

Ştiam că el era departe, în Danemarca, cu soţia lui.

Dar în acelaşi timp mi-am dat seama că, dacă ar fi fost aici, ar fi găsit un mod de a ajunge la Tassiussak.

— E Knud! Knud al tău! au strigat fetele şi, deodată treaz, am alergat spre chei.

Nopţile începuseră deja să se întunece, dar tot am văzut în golf o barcă cu motor şi în ea pe Knud Rasmussen!

Omul putea să facă orice şi putea să simtă necazurile oricât de departe ar fi fost. Auzise în Danemarca că eram izolat la Ivigtut şi că aşteptam să vină vaporul şi nu i-a păsat că ar putea ajunge prea târziu – a sărit pe un vas cu aburi care venea la Ivigtut, sperând să mă găsească acolo şi să plănuim împreună următorul pas. Oricum, voia să fie alături mine dacă dădusem cumva de greu. Debarcase la Ivigtut exact când vechiul meu prieten, colonelul I.P. Koch, ajunsese acolo în barca lui cu motor ca să se îmbarce spre Danemarca.

Jucând la noroc, ca de obicei, Knud cumpărase barca şi pornise după mine. Chiar lângă Ivigtut întâlnise vasul nostru, cu motorul stricat de tot, şi îl luase pe căpitanul Pedersen în golf la Ivigtut ca să cumpere pânze pentru el. Apoi îl dusese înapoi la vas, de unde s-a întors cu mecanicul lui Pedersen, care nu mai avea ce face pe un vas fără motor. Knud tractase apoi vasul lui Pedersen în afara fiordului şi *Capul York* promisese să plece imediat cu încărcătura la Tassiussak.

Barca cu motor a lui Knud era o frumuseţe, făcută după modelele cele mai noi. În sfârşit aveam barca noastră şi nimeni nu ne mai putea spune unde să mergem şi unde nu. Ne-am pornit spre Godhavn şi am navigat spre nord cu benzină luată de la doctorul Porsild. Pe drum am văzut *Capul York* şi ne-am dus spre el. Vasul nostru stătea pe loc, pânzele îi atârnau fără viaţă, aşa că l-am tractat câteva mile, înaintând încet până când ne-a lovit o furtună; pânzele i s-au umflat şi a trebuit să ne desprindem de el ca să nu fim traşi înapoi.

În cele din urmă, am ajuns la Tassiussak. Navarana abia putea să-şi ascundă bucuria că mă vedea şi mai târziu mi-a mărturisit că fusese foarte îngrijorată pentru mine. Familia Nielsen îi spusese că n-o să mă mai vadă niciodată, că o s-o las şi probabil n-o să mă mai întorc în Groenlanda şi alte lucruri nu tocmai încurajatoare pentru o nevastă tânără când e singură şi departe de casă.

Am întrebat-o de pastor şi de pregătirile ei pentru botez. Mi-a spus că îşi începuse educaţia religioasă cu preotul încercând s-o sărute şi luându-şi şi alte libertăţi, dar ea îl lovise şi plecase. După acea experienţă, a spus că n-avea nevoie de botez, pentru că nu e nevoie să fii botezat ca să te poţi simţi insultat. A luat incidentul foarte în serios: spunea că cei care îşi doresc să-i înveţe

pe alţii ar trebui mai întâi să înveţe să se controleze pe ei înşişi. Pastorul a primit mai târziu un an de vacanţă ca să-şi contemple transgresiunile, dar când s-a terminat anul, a devenit iarăşi admirabilul agent sacru al Divinităţii în Groenlanda.

Totul era foarte derutant pentru Navarana. Văzuse odată un misionar la Thule incapabil să-şi reprime emoţiile pe care le simţea pentru femeile tribului; auzise de mai mulţi pastori din Groenlanda de Sud daţi afară din post pentru aceeaşi problemă. De ce, se întreba, erau regulile făcute atât de contrar impulsurilor bărbaţilor şi ale femeilor? De ce să faci legi care nu pot fi respectate?

Nu i-am putut răspunde. Ştiam doar că n-aş fi vrut să fiu misionar.

13

Nopţile erau deja întunecate şi amar de reci iar Golful Melville era un labirint de gheaţă. Era imposibil pentru *Capul York* să fie trimis mai departe în nord, totuşi nava avea un cargo cu bunuri pentru comerţ care trebuiau cumva depozitate sau transportate la Thule.

Din fericire pentru noi, Nielsen îşi ridicase o casă nouă. În curând ieşea la pensie şi voia să se bucure de pensie trăind în ea. Totuşi, ne-a vândut-o nouă – i-am

plătit de două ori preţul – şi anul următor şi-a construit o alta de două ori mai mare decât cea dinainte. Am umplut-o cu mărfurile noastre, dar rămăseseră multe pentru care nu găseam loc.

L-am vizitat pe misionar şi l-am convins să ne lase să-i folosim podul bisericii. Nu era deloc sigur că nu se abate de la reguli. I-am explicat că era de datoria bisericii să-i ajute oricum poate pe bieţii păgâni – adusesem aceste bunuri în nord pentru ei şi dacă le lăsam afară, se stricau, iar păgânii, care mai târziu ar fi putut să fie convertiţi la adevărata credinţă, aveau să sufere. Argumentul era solid, mai ales că l-am însoţit cu un mic cadou. Numai un lucru îl îngrijora: poate că se vânduse prea ieftin.

Tot Nielsen construise şi biserica, nefiind cel mai bun tâmplar din lume. Înainte să depozităm toate bunurile, tavanul edificiului a început să se lase. Pastorul s-a speriat că o să i se prăbuşească sfânta casă sub greutatea proviziilor menite păgânilor.

Din nou, Knud s-a ridicat la înălţimea situaţiei. Bisericile, a spus, erau construite în feluri diferite. Exista şi arhitectură gotică şi arhitectură romană, iar această biserică putea fi transformată uşor în cel mai bun templu din Groenlanda dacă i se adăugau câteva coloane. Acestea au fost instalate imediat şi preotului i s-au dat bani să le vopsească în anul următor, când

vremea avea să fie mai bună. Toată lumea a fost mulţumită.

Ne întrebam dacă *Capul York* se putea întoarce în Danemarca fără elice, dar Pedersen a jurat că n-o să-şi petreacă iarna în Groenlanda. L-am tractat în afara golfului şi mi-am luat rămas-bun făcându-i cu mâna pe întuneric. Când l-am lăsat, începuse să ningă, dar şi-a ridicat steagul să mă salute şi s-a pornit spre casă. Au avut parte de o călătorie teribilă, cum am aflat câteva luni mai târziu, şi a ajuns în Danemarca abia la sfârşitul lui ianuarie 1914.

Knud a rămas cu mine. O cam sfeclise, pentru că îi promisese nevestei că o să se întoarcă în Danemarca cu vaporul şi ea a venit până la Julianehaab, în Groenlanda de Sud, ca să meargă împreună acasă. Când a ajuns, biata fată n-a găsit pe nimeni care să ştie ceva de Knud. I s-a spus că se pornise spre nord, dar nimeni nu mai ţinea minte cum sau când sau de ce.

Ca multe femei, n-a fost prea încântată că soţul a uitat de ea şi că nu i-a lăsat nicio vorbă. Era pe atunci, şi încă e, o fată de gaşcă, dar nu şi-a recuperat simţul umorului până anul următor, când a aflat că băştinaşii care-i aduceau scrisori de la Knud folosiseră epistolele să facă un foc după ce căzuseră în mare.

Încă mai rămăsese nişte apă deschisă la Tassiussak, aşa că am transportat o parte din bunuri la hotel, la

Bjoerneborg, de unde urma să le luăm cu săniile şi să le ducem la Thule.

Eu şi Henrik am făcut două drumuri cu barca cu motor plină vârf şi trăgând după noi o barcă de piele; la al doilea drum, gheaţa începuse să se formeze aşa de repede, că am ştiut că nu mai puteam face decât încă un drum înainte să se închidă de tot. La al treilea transport, Knud şi Ajago ne-au însoţit cu câinii şi săniile trimise din Holstensborg.

A fost un drum râu. Eram încărcaţi de bunuri, câini, sănii şi cinci oameni – un băştinaş tânăr pe nume Polo venise ca ajutor în caz că aveam nevoie de el. Am luptat cu gheaţa tot drumul, nu numai cu gheaţa, dar şi cu nenumărate aisberguri, fiindcă fiordul eliberase recent o grămadă de astfel de aisberguri şi blocuri de gheaţă. Era prea beznă să călătorim noaptea şi trebuia să ne culcăm devreme în fiecare seară.

Într-o seară, am încercat să oprim la Sarfak, dar unul dintre aisberguri părea prea periculos şi am aruncat ancora de cealaltă parte a capului. În timpul nopţii, ne-a vizitat un număr de celebrităţi locale, inclusiv marele Solo, şi câţiva băştinaşi numiţi Gaba, care erau încântaţi să stea în cabina noastră şi să asculte poveşti despre pământul necunoscut de la sud. Cum vorbeam, o izbitură înspăimântătoare ne-a cutremurat. Mai întâi am crezut că ne-a izbit un aisberg, dar marea era calmă

şi nimic nu lovise barca. Apoi ţipete stinse de teroare au ajuns la noi de la satul din apropiere şi cineva a strigat numele lui Solo.

Am fugit toţi spre case şi am aflat ce se întâmplase înainte să ajungem. Casa lui Solo fusese complet distrusă de un aisberg, un monstru uriaş care intrase în ţărm.

Patru oameni fuseseră îngropaţi şi zdrobiţi, încât nu mai puteau fi recunoscuţi. O biată femeie, Benina, îşi pierduse soţul şi cei doi copii. Se duseseră în vizită la nevasta lui Solo pentru că soţul ei era plecat. Mai târziu s-a spus că făcuseră cafea, ceea ce el nu permitea când era acasă. Şi acest păcat a fost menţionat de la amvon ca fiind cauza catastrofei. A patra victimă era un bărbat şi s-a discutat cu uimire că pe niciunui dintre cei morţi nu-l chema Gaba.

Popularitatea superstiţioasă a numelui a crescut şi mai mult şi, cum e o abreviere a numelui îngerului Gabriel, Mesagerului Divin i s-a plătit un tribut mai mare decât oricărei alte divinităţi.

Bieţii băştinaşi erau terorizaţi. I-am chemat pe unii dintre ei să vină şi să petreacă noaptea pe vasul nostru, dar n-au îndrăznit. Panicaţi, au alergat prin noaptea rece şi au ţipat şi au urlat ca lupii, un sunet nu tocmai liniştitor.

Dar chiar şi această tragedie avea umorul ei amar.

Până la mijlocul nopţii, satul se calmase. Am adus mâncare de pe vas şi am aprins lampa de gătit s-o preparăm. Când a fost gata, am ieşit din casa pe care o ocupasem şi am găsit câţiva îndoliaţi jeluindu-se şi alergând orbeşte. I-am luat înăuntru, dar o fată a început să plângă iar şi a ţâşnit afară. Am ieşit după ea. Mi-a spus că a trăit în casa care fusese distrusă şi că pierduse tot ce avea. I-am sugerat să vină cu mine să doarmă pe barca cu motor. La care ea s-a întors spre mine şi a exclamat:

— A, nu. N-aş putea să fac nimic de genul ăsta la noapte. Trebuie să aştepţi măcar până mâine – atunci o să fiu iar într-o stare normală.

Nu intenţionasem să-i atac virtutea, dar nu era momentul pentru explicaţii.

Poate cel mai surprinzător a fost că, mai târziu, Solo şi-a reconstruit casa în exact acelaşi loc. Şi iarna următoare am văzut alt aisberg înţepenit în gheaţă în aproximativ aceeaşi poziţie ca a celui care-i zdrobise casa.

Când am ajuns în cele din urmă la Bjoerneborg, vântul bătea cu atâta putere, că a trebuit să aşteptăm două zile într-un adăpost în spatele insulei înainte să putem descărca. Mai întâi am eliberat câinii, care nu mai coborâseră de pe barca de piele de când plecaserăm din Tassiussak. Erau înnebuniţi după apă şi

mişcare.

Ne-am luat rămas-bun de la Knud şi Ajago şi am şters-o. Cei doi aveau destulă mâncare, dar voiau să şi vâneze nişte urşi înainte ca gheaţa să-i poată susţine pentru traversarea Golfului Melville spre Capul York şi Thule.

Unduirea apei era tot mai adâncă, trebuia să plecăm imediat. Am mai coborât din pânze, dar vântul ne hărţuia în continuare. Era mai puternic decât părea din mişcarea apei, fiindcă gheaţa plutitoare făcea marea să pară calmă. Planul nostru era să înconjurăm peninsula care separa fiordurile, dar vântul a continuat să se înteţească şi în scurt timp a devenit imposibil să mai folosim pânzele. I-am dat cârma lui Polo şi l-am ajutat pe Henrik să salveze pânzele şi cât ne luptam cu ele, Polo n-a reuşit să controleze mişcările vasului, care s-a lăsat dus de vânt.

M-am întors în fugă la cârmă şi Henrik s-a dus jos la motor. Motorul a pornit, dar am fost aruncaţi ca un dop dintr-o sticlă de şampanie. Am folosit toate trucurile pe care le ştiam ca să menţin cursul, dar de fiecare dată când recăpătăm controlul, ne apărea în faţă un bloc de gheaţă şi trebuia să-l evităm brusc ca să nu ne lovim de el.

Apoi am încercat să agăţăm vasul de un astfel de bloc de gheaţă şi să-l legăm de el. Am avut câteva încercări

lipsite de succes şi în cele din urmă am sărit eu însumi pe unul, dar n-am reuşit să înfig ancora pentru gheaţă în el. Am avut noroc să mă caţăr înapoi la bord după ce am intrat în apă până la brâu.

Aparent, nu puteam face nimic. Ar fi fost o prostie să ţinem motorul pornit şi să ne irosim combustibilul, dar nici să-l oprim nu îndrăzneam, căci oricând ar fi putut apărea un moment de acalmie de care să profităm. Motorul era pe kerosen şi rareori dădea greş, dar ne luase jumătate de oră să-l pornim, după ce fusese încălzit cu o lampă. Nu ne doream decât un singur lucru – să ne prindem de un aisberg şi să ne ţinem de el ca să nu ne ia vântul.

Dar vântul ne-a luat şi ne-a dus tot mai departe de draga noastră Groenlandă. Valurile ne bombardau cu felii mari de gheaţă şi erau periculoase şi iuţi, iar Henrik nu mai ştia ce să facă. Polo plângea. Era căsătorit doar de puţin timp şi venise în călătorie să strângă suficienţi bani cât să se poată aşeza la casa lui. Era fratele mai tânăr al lui Abel, iar el şi nevastă-sa munceau ca sclavii să poată plăti să stea cu fratele lui. Acum renunţase la gândul că o să-şi mai vadă nevasta vreodată.

Să fii pierdut în Oceanul Arctic cu doi bărbaţi neajutoraţi şi să-ţi dai seama că tu eşti singurul care poate salva echipa e o experienţă care te căleşte. Într-un

fel, acolo crescusem. Vântul vuia şi stropii de apă îmi albeau faţa cu sare, întinzându-mi pielea. Valurile nu erau foarte grele, pentru că vântul era atât de puternic, încât aplatiza apa şi oprea crestele încărcate de gheaţă în aer.

Nu vedeam decât la câţiva metri în faţă şi era imposibil să te uiţi la est spre ţărm fără să fii orbit. În cele din urmă, direct în faţa noastră am văzut un aisberg mare. Am strigat la Henrik să-i dea motorului tot ce avea şi am dus vasul cât mai aproape de gheaţă. Adăpostită după masa imensă a aisbergului, cârma a reuşit să prindă apa. Încet, vasul s-a întors. Am sărit pe bocaport şi am strigat la Polo, care a ţâşnit în picioare, de parcă s-ar fi şi văzut înapoi acasă. I-am ordonat să cârmească spre aisberg şi să nu comenteze şi am ţipat la Henrik să mă ajute. Apoi m-am dus în faţă şi, în clipa în care ne-am ciocnit de aisberg, am sărit la baza lui cu ancora de gheaţă. Am strigat la ei să ţină vasul lipit de gheaţă şi să-mi dea o funie. Cu ea am urcat şi am dat ocol unui vârf ca un mic turn aflat pe o parte a aisbergului. Aşa ne-am ancorat de gigant, care ar fi putut să obiecteze în orice moment şi să se prăbuşească peste noi.

Henrik a fost de mare ajutor. Aproape a căzut în apă ca să mă prindă, dar mă ţineam cu mâna de parapet şi eram şi într-o condiţie fizică atât de bună, că era ca şi

cum deja urcasem înapoi la bord. După ce am urcat, m-am uitat la aisberg şi n-am reuşit să înţeleg cum de putusem să mă caţăr pe gheaţa înclinată şi netedă ca să leg vasul de turn.

Partea ferită de vânt a unui aisberg e calmă în comparaţie cu restul. Am rămas acolo trei zile, plutind prin Golful Baffin şi neştiind unde ne aflam. Am privit cum treceau blocurile de gheaţă şi cum dispăreau. În majoritatea timpului am dormit sub punte. Când ne trezeam şi ridicam chepengul, toată furia oceanului venea peste noi, aşa că am decis să stăm liniştiţi până se termina furtuna. Era o decizie periculoasă, bineînţeles, dar eram epuizaţi de la atâta expunere la vânturi şi apă şi de la efort.

Şi când în cele din urmă vântul s-a domolit, ne-am dat seama după schimbarea aproape imperceptibilă în mişcarea bărcii. De data asta, când am urcat, soarele strălucea şi bucăţile de gheaţă pluteau aiurea în sus şi-n jos. Nu mai alunecau în viteză pe lângă noi ca înainte. Soarele de seară se refracta în culori variate din blocurile de gheaţă, transformând marea într-un câmp vast de pietre preţioase strălucitoare.

Era târziu şi n-am îndrăznit să pornim spre Groenlanda mai devreme de a doua zi dimineaţă. Până atunci, valurile nu ne mai legănau şi un strat subţire de gheaţă legase dâmburile unele de altele. Dar înainte să

putem pleca, ne-a mai prins un viscol. Deşi busola noastră nu era grozavă, ne puteam da seama după stele că vântul bătea din altă direcţie. Prima furtună venise dinspre sud şi est, asta venea din sud-vest. În acea parte a globului, vânturile din sud-vest sunt cele rele. Cerul a devenit repede ameninţător şi în scurt timp a început să cadă zăpada şi nu se mai vedea nimic.

Am trecut prin exact acelaşi lucru, doar că acum era şi o provizie interminabilă de gheaţă la sud care plutea şi se strângea în jurul nostru. Încă două zile n-am îndrăznit să ne scoatem capul de sub punte. Polo era convins că ne îndreptam spre zile de foamete şi că mai bine terminam cu toate imediat. Dar niciun vânt nu ţine la nesfârşit şi când s-a potolit, ne-am trezit între bucăţi de gheaţă, legaţi de un aisberg, neavând habar unde eram.

Numai Henrik era calm. Avusese parte de distracţia vieţii lui în expediţia lui Mylius-Erichsen la est de Groenlanda şi acum se gândea că-şi luase pe umeri o sarcină similară. Nu voia să se plângă – trebuie să accepţi şi astfel de vremuri pe lângă cele bune.

Apoi a bătut un vânt uşor, un alizeu arctic pe care simţeam că putem să ne bazăm. A doua zi am fost iar izbiţi în aisberg de vânt. Vedeam după mişcarea apei că începea să se calmeze, aşa că am aşteptat răbdători să ne ducă înapoi spre ţărm. Polo plângea ca un copil.

Ne-am urcat pe vârful aisbergului şi ne-am uitat în jur. Nu era decât gheaţă peste tot, deşi undeva departe spre vest ni s-a părut că vedem pământ. Cerul era înnorat şi nu puteam fi siguri, dar dacă era vreun ţărm, trebuia să fi fost Baffin.

Ne-am urcat iar în vasul nostru şi ne-am culcat. Aveam destulă mâncare, dar cum să ajungem acasă?

A fost momentul nostru cel mai negru şi, cum spune proverbul, a fost chiar înainte de zori. A doua zi, am văzut muntele Qasorssuaq care e la sud de Upernivik. Gheaţa din jurul nostru se răspândise şi nu ne mai permiteam să acceptăm protecţia aisbergului. Era din ce în ce mai frig şi se forma iar la suprafaţă un strat de gheaţă. Ne-am desprins de el. În acele zile ne pierduserăm orice frică de aisberguri şi o să-mi amintesc forma şi adăpostul lui toată viaţa.

În două zile ne-am întors iar la Saitoq. Plecaserăm de acolo doar cu nouă zile înainte.

Polo fusese considerat mort şi toate bunurile lui împărţite între rudele lui, care acum refuzau să i le dea înapoi. Chiar şi nevastă-sa se mutase cu un alt bărbat, dar cum era o ţară creştină şi nicio căsnicie nu putea fi făcută până nu venea preotul, s-a întors la el. Dar fără haine sau alte bunuri pământeşti. Aşa că a trebuit să-i luăm cu noi şi să-i facem parte din gospodăria noastră.

Şi întoarcerea mea a fost un motiv de fericire, dar

Navarana nu crezuse nicio clipă că mă pierdusem. Mi-a spus că de multe ori femeile o sfătuiseră să ţină doliu după mine, dar ea le-a răspuns că aşa ceva ar dovedi o lipsă de încredere în soţul ei şi că l-ar dezonora, un lucru pe care nicio femeie din ţinutul ei nu l-ar face. Mi-a povestit că s-a dus la pescuit, în ceaţă, cu Jacobine. Au văzut o bucată mică de gheaţă cu un urs pe ea. S-au întors la ţărm cu vestea şi toţi bărbaţii au sărit în caiacele lor şi au vâslit nebuneşte spre locul cu pricina, doar ca să vadă cum ursul prinde aripi, se transformă într-un pescăruş şi zboară. Aşa poate să păcălească ceaţa pe oricine. Mi-a povestit despre asta ca şi cum ar fi fost cea mai jenantă întâmplare din viaţa ei.

Am aşteptat până s-a format gheaţa şi apoi ne-am pornit pe sănii, Henrik pe una şi eu cu Navarana pe alta. Când, după şase zile, am ajuns la Bjoerneborg, Knud şi Ajago erau deja plecaţi de două săptămâni.

La Savigssuit am descoperit că Qidlugtok se lăuda cu o armă nouă pe care Knud i-o dăduse ca răsplată pentru descoperirea meteoritului pe care-l căutaserăm noi atâta. Am fost bucuros să aud asta, căutarea meteoritului fusese pasiunea lui Knud de ani de zile. Insista că toate poveştile şi tradiţiile eschimoşilor erau bazate pe fapte şi dacă se spunea că era un meteorit în acea parte a lumii, atunci trebuia să fi fost unul.

Am aflat şi că nu mai eram singurii albi din zonă – o

expediţie americană mare venise cu o vară înainte şi se stabilise la Etah cu vaporul lor. Se raportase că aveau mulţi câini şi că-şi construiseră o casă, dar altceva nu se mai ştia, fiindcă nu fusese nicio comunicare directă cu ei.

La Capul York mă aştepta o scrisoare de la Knud, mă asigura că lui îi mergea totul bine; că abia aştepta să ne primească la Thule.

Era emoţionant să văd plăcerea sinceră a băştinaşilor când mă întâlneau în drum spre casă. Şi Navarana se bucura acum de respectul oamenilor ei fără să fie în vreun fel nepoliticoasă sau să-şi asume vreo falsă demnitate. Era mândră că învăţase să citească şi abia aştepta să ajungă acasă şi să pună în practică tot ce aflase de la doamna Nielsen.

Două zile mai târziu, am ajuns la Thule şi Knud ne-a primit ca un rege ce era. Se instalase confortabil în camera lui şi acum trebuia s-o împartă cu noi şi cu Henrik, dar niciodată nu erau prea mulţi oameni ca să se simtă Knud înghesuit.

Partea a IV-a

1

Trebuia să ne împăcăm cu faptul că erau alţi albi în

Thule. (Mai târziu am aflat că era expediţia lui Macmillan.). În primul rând, aveau să ţină mulţi băştinaşi ocupaţi şi departe de munca lor obişnuită, vânătoarea de vulpi. În al doilea rând, piaţa americană pentru blănuri de vulpe era excelentă şi acei oameni puteau să concureze cu noi, fiindcă expediţia lor era finanţată – pe ei înşişi nu-i costa nimic. Şi proviziile lor puteau să fie mai atrăgătoare pentru băştinaşi decât ale noastre. Şi oricum, erau inevitabili diferiţi, iar asta îi făcea dezirabili măcar pentru o vreme.

Mâncarea era problema noastră imediată, pentru că veniserăm în Thule în miezul iernii. Proviziile de carne ale băştinaşilor erau deja reduse şi să vânăm în noaptea polară era exclus. Câinii aveau nevoi chiar mai mari decât noi, deşi nici proviziile noastre nu prea erau abundente. Băieţii pe care-i lăsaserăm acasă îşi petrecuseră primăvara cu jocuri şi sex şi puseseră deoparte numai o fracţiune din cât ar fi pus dacă am fi fost noi acasă.

A doua seară după ce ne-am întors, doctorul Elmer Ekblaw din Expediţia Crocker Land ne-a chemat. Era un bărbat înalt, aspru. Se născuse din părinţi suedezi şi ne-a venit deci uşor să vorbim cu el. Se ducea spre Savigssuit să ia în posesie meteoritul pentru expediţie. Macmillan plănuise să-l ia cu el şi să-l pună la Muzeul American de Istorie Naturală, unde mai erau şi ceilalţi

doi meteoriţi ai lui Peary.

Din păcate, nu aveam nimic de mâncare în acea zi. Ajago însă fusese la Insula Saunders să recupereze o aripă de morsă pe care o lăsase acolo mai demult şi plănuiserăm să-l ajutăm s-o mănânce.

Eram gazda şi aveam depozitul gol şi mă frământam că sunt nevoit să-l tratez prost pe oaspetele nostru atât de important. I-am propus lui Knud să-i mărturisim oaspetelui că n-avem nimic de mâncare şi să-şi aducă mâncarea lui şi s-o gătească la noi. Dar Knud a avut o idee mai bună. Nu şi-ar fi expus niciodată sărăcia – asta n-ar fi făcut decât s-o multiplice în ochii vizitatorului.

După ce l-a salutat entuziast pe Ekblaw, i-a spus:

— Suntem încântaţi să te vedem şi vrem să te servim cu ceva rar de mâncare! Ai gustat vreodată mâncare putrezită, făcută după o reţetă autentică a eschimoşilor?

— Nu, a spus Ekblaw, şi nici nu sunt prea sigur că aş vrea.

— Minunat! Sunt atât de fericit! a strigat Knud. Putem să-ţi dăm o aripă de morsă, foarte uşoară, nici prea puţin, nici foarte aromată. Ce bine că am păstrat-o pentru această ocazie.

Ekblaw ne-a privit suspicios, dar Knud a adus aripioara, a tăiat o bucată din ea cu un topor şi i-a dat-o vizitatorului nostru. Knud vorbea fără oprire, ca să nu-i

permită lui Ekblaw să spună ceva:

— Ce minunat! Da, e exact cum am spus, bună, foarte bună! Nu are cum să nu-ţi placă şi văd că tu ştii să apreciezi mâncarea bună – mâncare putrezită la eschimoşi, fructe la tropice, *pâté de foie gras* la Paris.

Knud a luat el însuşi o gură şi Ekblaw n-a mai avut ce face. Entuziasmul lui Knud era atât de magnific, că Ekblaw, politicos fiind, nu şi-a putut călca pe inimă ca să spună ce crede. I-a spus doar că e bună şi că fusese o tratăţie pentru el.

Mare greşeală, pentru că imediat Knud i-a dat o porţie şi mai generoasă. Untura era verde, aproape de culoarea feţei lui Ekblaw.

— Ia-o, ia-o! l-a zorit Knud. Nu te sfii. Ştiam că o să-ţi placă şi că n-o să mă dezamăgeşti. Ia-o şi mănânc-o. Cine ştie cât o să mai treacă până o să mai pui gura pe aşa ceva!

Ekblaw i-a mulţumit în tăcere lui Dumnezeu pentru asta, dar n-avea cum să-i reziste lui Knud. Cumva a reuşit s-o înghită fără să vomite. Knud însă şi-a înteţit eforturile de a ne salva onoarea:

— Noi, danezii, obişnuim să bem cafea după-masă. Dar trebuie să recunoşti că ar fi păcat să bei cafea după o astfel de masă. Nu doar că ar fi împotriva tradiţiei, dar ar distruge gustul pe care încă îl avem în gură.

M-am speriat când a pomenit de cafea, nu era niciun

strop pe o rază de opt sute de kilometri.

Am avut o seară bună şi lui Knud i-a fost uşor să-l convingă pe Ekblaw să renunţe la meteorit. Fusese deja revendicat pentru Muzeul Danez, i-a spus Knud, şi n-avea niciun drept să-l dea americanilor. Dar s-a oferit să-l ducă pe Ekblaw la locul cu pricina şi să-i arate piatra şi mai târziu să-i trimită o bucată la muzeul din New York.

A doua zi dimineaţă am avut o surpriză. Ekblaw ne-a cerut permisiunea să-şi aducă mâncarea lui şi să gătească şi pentru noi. Am fost foarte mulţumiţi.

Knud şi Ekblaw s-au dus împreună spre sud să se uite la meteorit, iar Knud nu i-a spus că nu-l văzuse nici el. Ekblaw avea deci acelaşi drept să-l revendice, dar Knud îi era superior în diplomaţie.

Mai târziu ne-am dus împreună să-l vizităm pe Macmillan la Etah. Macmillan le era deja cunoscut băştinaşilor, fusese cu Peary în expediţia de la Polul Nord.

Eschimoşii îl ţineau minte în special pentru abilităţile sale uimitoare de acrobat. Acum îl plăceau, dar îl şi displăceau pentru simplul motiv că nu voiau ca altcineva decât Peary să conducă o expediţie.

Ospitalitatea lui Macmillan a fost impecabilă. Knud l-a comparat cu dr. Cook, care insistase ca Knud să mănânce cu echipajul obişnuit. În casa lui Macmillan, şi

oamenii de ştiinţă şi marinarii mâncau laolaltă – şi mâncau bine. Patefonul şi numeroasele lor cărţi, combinate cu tovărăşia lor, au făcut să-mi placă să fim în aceeaşi regiune în următorii patru ani.

Mai aveam încă vreo patruzeci de încărcături de bunuri de adus din sud şi singurul mod prin care puteam să le aducem era să-i convingem pe băştinaşi că ar fi fost mai mult un drum de plăcere pentru ei. Knud era omul care să se ocupe de asta.

Cei care aveau blănuri de vulpe de vânzare au fost rugaţi să ni le aducă şi apoi să vină în sud şi să-şi ridice bunurile de la Tassiussak. Puteau să aducă înapoi şi câteva cutii şi Knud le-a spus că aveau nişte câini aşa de buni, că era nerăbdător să vadă cât reuşeau să care. Şi urmau să-şi hrănească câinii din carnea lui la Bjoerneborg, astfel că drumul avea să fie un câştig pentru ei.

Am tot făcut drumul înainte şi-napoi, înainte şi-napoi. Nu mai eram vânători şi aventurieri, eram cărăuşi şi negustori şi asta ne-a răpit mult din plăcerea traversării Golfului Melville. Era descurajatoare anxietatea pe care o simţi când conduci câini obosiţi prin beznă, prin furtuni de zăpadă şi prin frig permanent. Golful Melville a fost o autostradă în acea iarnă şi băştinaşii se săturaseră de ea ca şi noi.

Dar pe Knud Rasmussen rutina istovitoare l-a făcut să înflorească. Încă-l mai văd în mijlocul golfului; drumul prost prin zăpada mare sau gheaţa aspră, câinii încăpăţânaţi pe care n-aveam cu ce să-i hrănim, eschimoşii furioşi, fără combustibil şi fără provizii, şi totul departe, departe de casă. Atunci era el cel mai vesel şi mai relaxat. Îi plăcea să conducă oamenii, pe unii să-i laude, pe alţii să-i certe. Îi ştia pe toţi şi ştia cum să-i facă să continue.

Abia spre sfârşitul lui martie, când adusesem aproape tot, mai puţin câteva cutii cu puşti lăsate pe ţărm la Melville, Knud ne-a părăsit şi s-a dus la nevastă-sa. A ajuns la Holstensborg, deşi nimeni nu ştia cum a reuşit în acea perioadă a anului, dar a ajuns mai repede ca oricine vreodată. Am fost lăsat singur să-mi construiesc poziţia de guvernator al provinciei şi de conducător al unui grup mic de eschimoşi. Însă eram mândru de această responsabilitate şi hotărât să le arăt celor care ne sprijineau în Danemarca faptul că postul era o propunere profitabilă.

Voiam să merg iar în nord şi să cartografiez ce mai rămăsese necartografiat pe coastă. Ne-am făcut planurile, ne-am asigurat proviziile şi ne-am pregătit hainele. Ne-am pornit, eu cu Henrik Olsen şi câţiva băştinaşi, lăsându-l pe Sechmann, fostul misionar, să

aibă grijă de post. Dar a doua zi dimineaţă, micuţul Iggianguaq şi sania lui au dispărut într-o crevasă. L-am salvat, dar teodolitul meu, care fusese pe sanie, s-a dus şi nu l-am mai putut recupera. Două zile mai târziu eram înapoi acasă şi eram foarte, foarte deprimat.

Încă o dată, crevasele mă învinseseră. Încercaseră de multe ori să mă ademenească. Acum ne făcuserăm tabăra direct pe vârful uneia – dar încă nu-mi veniseră de hac!

În primăvară, domnul Allen din Expediţia Crocker Land a venit şi a încercat să-şi instaleze telegraful lui fără fir. Prostuţul credea că o să poată comunica cu lumea exterioară prin intermediul celei mai apropiate staţii din Canada. Şi Macmillan credea în viitorul comunicării fără fir, dar oamenii serioşi, care ştiau că aceasta nu va fi niciodată mai importantă decât o jucărie, credeau că bărbatul era un optimist fantezist. Oricum, a adus o instalaţie scumpă. Aceasta a fost pusă într-o baracă special construită pentru ea în afara golfului. Acolo stătea bietul Jérôme Allen, muncind şi îngheţând. La acea vreme, era unul dintre experţii în electricitate ai Marinei – azi e ofiţer de grad înalt –, dar tot ce obţinuse după atâta muncă erau nişte puncte şi linii imposibil de descifrat.

În 1925, când amiralul Byrd a fost în Groenlanda, primul mesaj pe care l-a receptat a fost din Noua

Zeelandă!

În 1914, eram impresionaţi şi numai de ideea comunicării fără fir, iar Macmillan spunea că fusese ridiculizat de experţi pentru că adusese instalaţia cu el.

Primăvara era frumoasă. Navarana a cusut un cort mare pentru noi şi s-a ocupat de colectarea ouălor pentru gospodăria noastră. Am pus deoparte aproape zece mii de ouă pentru iarnă şi le-am ascuns în aşa fel încât niciun vânător de balene să nu le găsească – dar în acel an, ei oricum n-au ajuns la Thule. Gheaţa înfundase Golful Melville şi numai câteva morse au reuşit să treacă.

Aveam acum timp să mă ocup de câteva dintre lucrurile care mă pasionau şi eram perfect fericit. Am început să notez informaţii despre vieţile băştinaşilor, reţete, jocuri şi scenete folclorice.

Navarana mi-a arătat un loc pe Insula Saunders unde găsise când era mică şase lumânări lăsate în urmă de oamenii albi. Descoperirea făcuse o adevărată senzaţie şi i-au fost luate cu forţa de Sorqaq, marele vrăjitor care le considera periculoase în mâinile oricui altcuiva.

Bietul Sorqaq era acum într-o stare proastă. Mâinile îi erau aproape inutile şi umerii îl dureau tot timpul. Mergea cu mare efort şi ducea în dinţi un scaun de vânător, ca să se aşeze pe el când obosea. Femeile râdeau de el – soţia lui conducea corul batjocoritorilor

şi vorbea de impotenţa lui în faţa tuturor prietenelor ei. Bătrânul stoic stătea şi le asculta tăcut, pentru că femeile nu erau demne de dispreţul lui. Când nu mai îndura, le vorbea bărbaţilor:

— Se întâmplă că uneori cineva gândeşte! Au fost zile când cineva mergea mult, ba în sud, ba în nord şi făcea dragoste cu femeile. Şi nu călătorea degeaba. A trecut timpul când fetele se ascundeau când cineva venea în satul lor. Asta pune pe gânduri un veteran!

Când am adus o morsă, s-a dus şontâc-şontâc pe plajă şi a aruncat cu pietricele în animalul mort ca să aibă dreptul la o porţie de carne. Câinii lui erau legaţi tot timpul, dar îi hrănea când avea carne.

Băştinaşii se distrau să-l tachineze şi lăsau morsele destul de departe pe gheaţă cât să nu poată ajunge să-şi ia partea. I-am întrebat ce ar face ei înşişi dacă ar fi bătrâni şi slabi.

— Mai bine am muri decât să ne facem de râs aşa!

Mequsaq, bunicul Navaranei, era torţionarul lui principal. Fusese toată viaţa rivalul lui Sorqaq şi acum era plin de sine, fiind membru al gospodăriei singurului negustor alb din ţinut.

Tatarat, fiul lui Sorqaq, ajunsese şi el la ultima mare umilinţă. Nu mai putea mesteca. Trebuia să-i deschidă cineva gura cu un băţ şi era dureros. Familia lui a venit la mine să-i ajut. L-am examinat pe bietul om şi mi-a

fost imposibil să bag un cleşte în gura lui, aşa că i-am rupt cu un ciocan patru dinţi din faţă, cum făceam cu câinii. Acum avea o deschidere în gură şi era fericit. Mama lui şi alţii îi mestecau mâncarea, i-o puneau între dinţi şi el se bucura apoi de o digestie perfectă.

Knud i-a promis că o să aibă mereu tutun, câtă vreme o să avem şi noi, ceea ce l-a încântat nespus. În fiecare dimineaţă era scos afară şi întins pe o sanie, unde fuma toată ziua. Când îşi scăpa pipa, striga:

— O pipă s-a-ntâmplat să cadă. Cineva e rugat să o pună unde-i e locul.

Tatarat nu putea nici s-o ridice, nici s-o aprindă şi bătrânul Sorqaq refuza să-l ajute:

— Cineva era deja matur când focul era folosit numai pentru gătit şi nu ca să fie mâncat!

Mulţi dintre tinerii care veneau să-l ajute s-o aprindă fumau şi ei, în timp ce Tatarat ţipa la ei să i-o pună în gură.

În timpul verii, am vânat narvali în fiord. Apăreau şi balene albe, beluga, acei monştri aproape mistici care apar deodată şi înconjoară un fiord ca un covor de gheaţă. Dar dacă un vânător încearcă să înfigă harponul în ele sau măcar să-şi arunce suliţa, toate dispar într-o clipă. Nimeni nu ştie cum se avertizează unele pe altele, dar e evident că o fac.

Atunci am trăit şi eu transa, „boala caiacului” sau ce

o fi ea. Stăteam în caiacul meu în fiecare zi şi aşteptam focile. Apa era „ca uleiul”, cum zic băştinaşii. Aerul era calm ca o cameră goală şi soarele ca un foc lichid pe sticla mării. Vânătorul nu trebuie să se mişte, pentru că orice mişcare clatină barca şi sperie focile.

Atunci o ia mintea razna. Am visat fără să dorm, îmi reveneau în minte momente pierdute din copilărie. Deodată, mari mistere mi s-au rezolvat pentru o clipă. Mi-am dat seama că eram într-o stare anormală sau supranormală şi m-am scăldat în ea. Nu pot să explic sentimentul, dar mi se părea că sufletul sau spiritul sau cum vreţi să-i spuneţi era eliberat de trup, de viaţa şi de obligaţiile mele şi plutea în impersonalitate, văzând totul ca un întreg. Eram acasă în Danemarca şi-i vedeam pe toţi ai mei. M-am întrebat dacă obosisem de viaţa pe care alesesem să o trăiesc şi mi-am spus că nu, pentru că aşa şi era. Totuşi, mi-am dat seama că nu eram un vânător şi un aventurier atât de entuziast pe cât crezusem.

Mi-amintesc că mi-am spus că trebuie să mă opresc din visare, dar îmi amintesc şi că nu mi-am spus-o până când n-am mai fost tentat s-o fac. Deseori m-am întrebat dacă a fost vorba de boala caiacului sau de ceva ce toată lumea experimentează uneori. N-am aflat încă şi nimeni nu pare dispus să vorbească despre asta. Dar ştiu sigur că într-o zi însorită, în caiacul meu, pe

marea nemişcată, am trăit o înţelegere a misterelor altfel refuzată mie.

Henrik s-a dus la Tassiussak să întâmpine *Capul York* şi a adus înapoi barca noastră cu motor. Când a ajuns vaporul, am dat petrecerile noastre obişnuite, cu dansuri în fiecare seară. Băştinaşii nu dansau prea bine, dar Navarana învăţase în sud şi prietenii ei voiau să încerce realizările ei. Navarana se simţea centrul în jurul căruia se învârtea întreaga societate din Groenlanda.

În acea vară, pe *Capul York* era un marinar care a vrăjit-o cum le vrăjea pe toate fetele. Purta pantaloni albi de flanel şi încălţăminte maro de pânză groasă şi, minunea minunilor, avea părul roşu. Băştinaşii nu mai văzuseră niciodată unul ca el. Navarana mi-a spus că lua toate fetele la plimbare pe dealuri şi le dădea ţigări, pe care le rupea înainte în două, ca fiecare fată să fumeze de două ori. Era un dansator pasionat şi dansa cu o ţigară aprinsă în gură, ceea ce pentru fete era pură eleganţă. Manierele sale de om de lume au fost discutate luni în şir după plecarea lui.

Nu era, de fapt, un tip rău şi era mereu de treabă. Era un băiat cu facultate care profitase de ocazie ca să vadă puţin din lume în vacanţa de vară.

Când a plecat vaporul, m-am bucurat să rămân singur ca să pot citi ziarele. Cum erau vechi de un an,

mi-am propus să citesc numai câte unul pe zi, ceea ce a mers de minune. Dacă primeşti poşta numai o dată pe an, e stupid să o citeşti pe toată deodată – o să uiţi mare parte din ea imediat şi când o s-o reciteşti, ştirile n-or să mai fie proaspete.

Pe de altă parte, nu e deloc plăcut să stai iarna cu viscolul şuierând afară şi să citeşti despre scăldat şi sporturi de vară. Aşa că m-am uitat la date, am citit un ziar pe zi şi niciodată (aproape niciodată) n-am trişat. Dacă te gândeşti mai bine, e uimitor cât de puţin contează un an.

Numai o dată mi-am încălcat regula. Madame Caillaux, soţia ministrului francez de finanţe, îl împuşcase pe Calmette, redactorul-şef al *Figaro.* A fost judecată pentru crimă şi n-am rezistat, m-am uitat prin ziarele păstrate pe raft ca să văd dacă a fost sau nu achitată.

Fusese.

2

Odată cu iarna a venit bezna şi au venit şi băştinaşii să facă troc. Desigur, cei de mai la nord s-au dus la Etah cu blănurile şi i le-au vândut lui Macmillan, dar aveam mulţi prieteni care n-ar fi făcut comerţ cu nimeni altcineva decât cu noi. Ne cunoşteau metoda, poate

diferită de a celorlalţi comercianţi, dar era singura pe care noi o consideram cea mai de succes cu clienţii noştri speciali. Erau primiţi toţi ca oaspeţi şi, cum făceau troc doar o dată pe an, era normal să vadă momentul ca pe evenimentul social al sezonului.

Toată familia venea pe o sanie. Veneau indiferent de ora din zi sau din noapte. Când era beznă, n-aveau cum să ştie cât era ceasul. Şi oricum, băştinaşii n-au o perioadă anume rezervată somnului. Dorm când sunt obosiţi.

În casa noastră era mereu cineva treaz să-i primească. Deseori veneau de la drum lung şi anumite formalităţi trebuiau respectate invariabil în întâmpinarea lor. Unii începeau prin a refuza să intre, spuneau că nu erau decât într-o scurtă excursie sau în drum spre altă aşezare.

Dar în cele din urmă intrau, mai întâi nevasta şi copiii şi apoi bărbatul, după ce se îngrijise de câini. Mă uitam la bagajele lor, cum îşi atârnau carnea de cârlige şi duceau restul în casă. De obicei aveau câte un bagaj sau două care nu păreau deloc să conţină carne, dar îl atârnau tot în cârlige şi stăteau în permanenţă cu ochii pe el.

Se bucurau să ne vadă, nerăbdători să audă ce mai avem de spus şi să ne povestească şi ei evenimentele vieţii lor – orice, numai să rupă monotonia existenţei.

Aveam acum o cadă, care era o minunăţie. Oricine putea să se îmbăieze, dar mai întâi trebuia să taie gheaţă, să o topească şi să încălzească apa pe sobă. Le plăcea aşa de mult cada, că am văzut bărbaţi zăcând în ea ore în şir. Când apa se răcea prea mult, nevestele adăugau apă fierbinte de pe sobă şi efectele igienice ale acestei băi anuale au devenit imediat evidente. Unii băştinaşi însă nu se lăsau contaminaţi cu obiceiuri noi şi nu cedau acestei nebunii.

Vorbeam de multe lucruri: vânătoare, câini, copii. Ce altceva să vorbeşti cu bărbaţii?

Şi când vizita ajungea la a treia zi, ceea ce, după obiceiul danez, e limita de toleranţă pentru un peşte sau pentru un oaspete, întrebam aşa, în treacăt, dacă oaspetele are blănuri de vânzare. Oaspetele era uimit, ca şi cum aş fi pus cea mai stupidă întrebare posibil:

— Blănuri? Cine, eu? Se întâmplă că un vânător foarte sărac e prezent acum aici. Nu sunt blănuri în casa mea. Trebuie să fii un vânător priceput ca să prinzi o vulpe. Nu sunt eu capabil de aşa ceva.

— Îmi pare rău, răspundeam, am o mare nevoie de blănuri de vulpe bune şi ştiam că dacă le vreau pe cele mai bune, la tine trebuie să apelez.

— Ah, măcar am ceva uimitor de spus acasă! Peterssuaq a făcut o greşeală, ceea ce nu părea posibil. Se întâmplă că un om sărac a avut suficient curaj să

intre în casa ta şi să te tachineze. Eu nu sunt deloc vânător de vulpi. O, nu. Sunt nefericit! Unde sunt biata mea nevastă şi bieţii mei copii? Trebuie să plecăm degrabă, pentru că marele om alb o să fie furios pe noi. Credea că avem blănuri de vulpe şi noi n-avem niciuna.

— Dar chiar îmi pare rău. Şi eu care v-am aşteptat ca să-mi completez rezervele. Ce aveţi în bagajele alea de-acolo?

— Nimic despre care ar merita vorbit în această casă splendidă.

— Credeam că sunt blănuri de vulpe. Speram că sunt.

— Ei, uite că am şi eu un motiv să râd. Credea că sunt vulpi! Nu sunt decât nişte zdrenţe vechi pe care le-am cumpărat să ne ştergem mâinile şi fundurile cu ele. Le-am folosit acasă să ştergem grăsimea de pe podea.

— Şi dacă m-ai lăsa să le văd? Nu sunt obişnuit să văd blană de calitate şi mi-ar plăcea să mă uit la ele.

— În niciun caz! răspundea el. Ar fi trebuit să le aruncăm înainte să ajungem aici. N-ar fi trebuit să le aducem într-un loc unde trăiesc nişte oameni atât de importanţi. Am făcut-o doar pentru că suntem ignoranţi şi stângaci. Nu le-am putea aduce niciodată în această casă.

După tatonări nesfârşite, îl convingeam să aducă a doua zi bagajele înăuntru şi să mă lase să le văd

conţinutul. Ofta şi gemea de parcă avea apendicită. (Şi ţineţi minte, el venise să-mi vândă blănurile mie.) Totuşi nu accepta să se culce sau să facă vizite în casele prietenilor lui din vecinătate decât după ce mă asigura că n-o să poată dormi o clipă din cauza ruşinii.

A doua zi, îi aminteam de promisiune. Mai întâi mă privea şocat şi derutat, apoi, ca un om condus spre scaunul electric, mergea să aducă blănurile. Se întorceau, el şi nevastă-sa, cu povara în braţe, jeluindu-se amândoi şi regretând că le dăduse prin minte să viziteze satul.

În final, răsturnau blănurile pe podea. Majoritatea băştinaşilor erau, bineînţeles, martori la triumful lor.

Îmi amintesc un client, nu diferit de majoritatea, care a răsturnat cincizeci sau chiar mai multe blănuri pe podea. Erau tăbăcite minunat. Nevasta mestecase toată untura de pe ele şi blana le era bogată şi strălucitoare. În acel moment a fost rândul meu să vorbesc.

M-am aşezat şi m-am frecat la ochi, ca şi cum nu mi-ar fi venit să cred că văd nişte blănuri excelente. Când clientul şi-a comentat îndrăzneala de a mi le arăta, i-am copleşit, pe el şi pe familia lui, cu laude. În cele din urmă, după câteva ore de pălăvrăgeală pe tema asta, l-am rugat să le pună înapoi în bagaj! Voiam să le cumpăr, dar nu eram în stare – nu aveam nimic cu care să plătesc nişte blănuri incomparabile.

— Nu mă păcăleşti tu pretinzând că aş îndrăzni să iau ceva pe o grămadă de cârpe mizerabile! O, nu! Mi-aş dori să fii destul de bun şi să le accepţi în dar, numai că ştiu că nu e posibil, te-ai simţi ofensat de o astfel de ofertă.

— Dar le vreau. Aş avea în sfârşit ceva bun să-i trimit lui Knud în Danemarca.

— O, nu! a protestat omul. Nu lui Knud! El recunoaşte blănurile bune când le vede. Nu-i spune că sunt ale mele – deşi poate că o să-şi dea seama imediat. Când vede ceva urât, îşi dă seama că vine de la noi.

Şi în cele din urmă a început negocierea adevărată. I-am spus:

— Sunt foarte bucuros să iau aceste blănuri şi aş vrea să-ţi dau câte ceva din ce am adus vara asta. Dar sunt nişte lucruri atât de fără valoare, că ezit să ţi le ofer.

Tonul s-a schimbat uşor:

— Am fi fericiţi să primim orice ne dai. Dar nu îndrăznim să cerem nimic, pentru că orice ne dai o să fie prea mult.

— Uite, am spus, ia cheia şi du-te şi uită-te la mizeriile noastre. Mi-e ruşine să vin cu tine şi să asist la dezamăgirea ta.

Asta era punctul de vârf al negocierii. Negustorul şi nevastă-sa au luat cheia şi au dispărut în depozit. Unii dintre eschimoşii locali care erau familiarizaţi cu marfa

s-au dus cu ei şi le-au explicat valoarea diverselor obiecte. Ştiam că tot ce e acolo o să fie examinat şi deranjat. Dacă erau cincizeci de puşti la fel, toate aveau să fie scoase şi răsturnate. Aveau să se uite în orice ibric. De multe ori, am observat că dacă aveam o oală uşor ciobită, cu emailul puţin zgâriat, rămânea acolo până erau alese toate celelalte. Băştinaşii ştiau ce voiau şi îşi păzeau interesul. Uneori rămâneau mai mult de jumătate de zi în depozit. Dacă se făcea ora mesei, îi chemam. Apoi se întorceau la inspecţia lor microscopică. Nu conta cât stăteau acolo – evaluasem deja blănurile şi ştiam cât îmi permiteam să plătesc pentru ele.

În sfârşit, văzuseră tot ce era de văzut în magazin. Acum urma adevărata luptă între negustor şi client. Băştinaşii simţeau că, cu cât erau mai modeşti la început, cu atât mai bun era târgul pe care-l făceau mai târziu. L-am întrebat pe bărbat ce i-ar plăcea să aibă. Mi-a spus că, după ce a văzut ce colecţie magnifică de bunuri aveam, n-o să le dezonoreze ducându-le la el acasă. Dar... dacă vreau să-i dau ceva, ar îndrăzni să ceară nişte cuie.

Era rândul meu să vorbesc. Ar fi vrut o puşcă? Ar fi vrut, da! Muniţie? O, da, normal! Ce să faci cu o puşcă fără muniţie? Dar un cuţit? Avea mare nevoie de un cuţit. Un topor? După un topor şi venise.

O oală? Dacă ar fi avut o oală, ar fi fost fericit pe veci. Tutun? Dacă aş putea să-i dau nişte tutun, l-ar fuma iarna şi s-ar gândi la mine. Şi tot aşa.

Din când în când spunea ceva şi nevastă-sa:

— Oh, am urechile pline de excremente umane! Ce orori mi-e dat s-aud? Chiar trebuie să-mi ascult soţul cum insultă un om alb şi cum se face de râs că-l jefuieşte pe omul alb în timp ce dă dovadă de cea mai mare impertinenţă? Gheaţa o să se crape şi munţii or să cadă pentru că lumea o să fie jenată de oamenii ei, care au uitat să se poarte.

Ideea ei, bineînţeles, era să atragă atenţia tuturor asupra abilităţii uimitoare a soţului ei de a negocia. El îi zicea să tacă şi râdea de aşa un curaj la o femeie, să întrerupă doi bărbaţi în timp ce vorbesc.

Dar în cele din urmă, soţul a încheiat târgul. Apoi m-am întors spre ea:

— Nu vrei să negociezi şi tu?

— Cine, eu? Aude cineva cum un om alb i se adresează unei femei? Ah, nu lăsa aşa o ruşine pe capul ei, pe lângă celelalte de până acum!

— Dar nu vrei nimic?

— Oh, cineva vorbeşte cu mine! Nu ştiu cum să răspund. Nu mi s-a mai vorbit până acum.

Această ultimă afirmaţie era, bineînţeles, un neadevăr şi mi-am continuat campania. Soţul şi soţia

mereu pretindeau că în târguielile lor n-aveau nimic de-a face unul cu altul – simţeau că o să primească mai mult aşa. Soţia a vrut ace şi aţă, cămăşi de corp, foarfece, oglinzi, cutii pentru ace, ibrice, tutun şi săpun şi orice altceva mai aveam.

— Stai puţin, stai puţin! a strigat soţul. Lasă-mă s-o scot pe femeia aia de păr de aici. De-acum toată lumea ştie că n-o bat destul ca s-o învăţ modestia. Lasă-mă s-o bat!

Dar toate astea trebuiau să se termine totuşi. În cele din urmă, soţul şi soţia au plecat cu Henrik sau Sechmann să-şi ia ce aleseseră. Dar acum venea momentul crucial – uitaseră multe din ce aveau nevoie. Au venit amândoi în fugă la mine:

— Oh, îmi pare rău, dar vreau o pilă. Am venit doar pentru o pilă şi dacă mă duc acasă fără ea, o să ştiu că m-a părăsit norocul.

— Poţi să iei o pilă.

Omul a fugit înapoi să-şi ia pila, iar soţia a strigat:

— Vreau să-ţi dau înapoi aţa. În schimb, aş vrea o cană pe care am văzut-o.

— Poţi să iei şi cana!

Sigur, dragii de ei nu şi-au dat seama că mă aşteptasem la această ultimă negociere şi lăsasem cel puţin două blănuri neplătite până în acel moment. Să-i înveţi pe oamenii primitivi să facă troc nu e atât de

simplu pe cât s-ar putea crede. Eschimoşii se obişnuiseră să facă troc cu marinarii de pe baleniere, să primească de la ei ce se îndurau să dea. Ceea ce, în majoritatea cazurilor, era nedrept pentru băştinaşi.

În anul următor i-am familiarizat pe membrii tribului cu banii, ca băştinaşii să poată calcula valorile ei înşişi. Cum aveam şi noi puţini bani, am fabricat monedele. M-a costat numai o sută douăzeci de coroane să fac treizeci de mii de coroane din aluminiu. Poate că le dau o idee atâtor guverne aflate acum la ananghie.

3

Iarna lui 1914-1915 a continuat fără niciun incident. Am făcut drumul meu obişnuit la Tassiussak să iau poşta – scrisori de acasă şi una de la prietena mea bună, Magdalene, care mă credea expus la pericole nesfârşite şi mă compătimea pentru condiţiile teribile ale traiului meu. Nu-şi putea închipui că eram mult mai fericit decât fusese ea vreodată.

Am mers şi în sud, la Upernivik, şi am dat acolo peste un prieten de la universitate, doctorul Bryder, care a fost primul medic din acea colonie nordică. Upernivik era acum o adevărată metropolă, avea un administrator, un asistent, un medic şi un preot. A fost o plăcere să stau cu oamenii ăia şi să-mi scot mintea din

letargia în care se instalase. Sigur că am avut disputa mea obişnuită cu preotul.

Unii dintre băieţii băştinaşi au mers cu mine să-şi arate respectul bătrânului venerabil. Printre comorile lui era şi o imagine a lui Cristos, pe care le-a arătat-o cu reverenţă băieţilor. S-au uitat la ea ceva vreme. Preotul, sperând să planteze sămânţa credinţei în câmpul virgin dinaintea sa, i-a întrebat:

— Îl ştiţi pe acest om? Cine e?

Băştinaşii s-au consultat şi şi-au cotrobăit prin amintiri. În cele din urmă, doi dintre ei au recunoscut că nu-l ştiu, dar al treilea, Ajago, a zâmbit şi a spus că el îl cunoaşte. Strălucind de încântare, preotul l-a întrebat cine e.

— Păi, a zis Ajago, nu-i ştiu numele, dar a venit la noi pe vapor cu misionarul.

Zâmbetul preotului s-a lăţit. Ce mod poetic de a exprima adevărul, s-a gândit.

— Da, e adevărat. Dar misionarul Lui nu ţi-a spus niciodată numele Său?

— O, nu, bărbatul era boţman pe vapor şi numai aşa i ne adresam. Dar ne-am distrat mult pe seama lui, că a încercat să se culce cu toate fetele şi ele nu-l plăceau, numai îl tachinau şi râdeau de el.

Omul Domnului era furios. Stătea printre păgâni, printre duşmanii lui Cristos, şi asculta cu urechile lui

blasfemii! Trebuia să-i dea afară imediat! Am încercat să-i explic că Ajago, în inocenţa lui, îl confundase pe fiul Domnului cu un marinar pentru că aveau amândoi mustaţă. Dar am fost dat şi eu afară.

Am ajuns acasă de Anul Nou, 1915, pe care l-am petrecut liniştit, fără multă agitaţie. Cumpărasem alt teodolit să-l înlocuiesc pe cel pierdut în crevasă şi am stabilit ca în acel an să mă duc în nord şi să cartografiez terenul, fie ce-o fi. Macmillan, care era mereu prietenos şi deloc competitiv, mi-a oferit destul pemican (carne uscată) să mă ţină tot drumul şi mi-a promis să mă ajute cum poate. Doctorul Harrison Hunt din Expediţia Crocker Land mi-a propus să meargă cu mine şi am fost mai mult decât încântat să-l iau. În felul acesta, americanii îşi trimiteau un membru al echipei lor şi eu mă puteam folosi de echipamentul lor superior.

Doctorul Hunt era un domn. Un bărbat puternic, bine educat, era mereu un suflet de nădejde şi un tip corect. Se călise în pădurile din Maine, unde vânase şi pescuise mare parte din viaţa lui. Să-l am alături mi-a deschis noi orizonturi de gândire – era atât de diferit de scandinavii pe care-i ştiam eu. Iar tovărăşia lui mi-a dat şi ocazia să învăţ engleză.

Dar nu mi-a fost dat să cartografiez Groenlanda de Nord. Niciodată!

Încă o dată, eram la Neqé, pregătiţi de plecare.

Carnea era pe sânii, pemicanul fusese transportat din Etah, totul era gata. Am aşteptat doar să se întoarcă Henrik din Tassiussak ca să-i predau lui postul de comerţ.

Şi s-a întors. Mi-amintesc că era 5 aprilie 1915 şi a venit ca o săgeată din sud. Obosit şi slab, s-a supus însă ordinelor şi s-a grăbit spre casă, ca să mă prindă înainte să plec. Cu el a venit o scrisoare de la Knud Rasmussen, cu data de 1 octombrie 1914.

Era război în Europa!

Era extraordinar că scrisoarea ajunsese atât de repede la mine. Poposise în Groenlanda de Sud ia mijlocul lunii octombrie şi apoi a venit în nord cu caiacul şi sania cu o viteză aşa de mare, că a ajuns în 5 aprilie.

Războiul, îmi scria Knud, izbucnise în august. Era surprinzător că încă i se opunea atât de multă lume, iar cei mai pesimişti prevedeau că o să mai dureze vreo trei luni. Dar Knud nu credea că era posibil: încă trei luni ar fi epuizat toate puterile implicate.

Ziarele spuneau că avusese loc o victorie germană pe mare. Scufundaseră trei crucişătoare britanice. Pe de altă parte, nemţii fuseseră învinşi la Mame, ruşii trimiteau trupe pe Marea Albă spre Scoţia, de unde trebuiau să se îmbarce ca să ajungă în Belgia pentru a-i împinge pe nemţi înapoi. Marea contraofensivă avea să fie lansată pe frontul vestic în ziua de după trimiterea

scrisorii.

Knud mă avertiza că, deşi războiul sigur avea să se termine înainte de venirea iernii (nimeni, a adăugat, nu poate să ducă un război iarna în vremurile noastre), sigur avea să aibă loc o criză după şi trebuia să fim foarte precauţi cu banii pe care-i aveam, mai ales că ultimul nostru transport de blănuri nu fusese încă vândut. Mi-a spus să ţin cu dinţii de provizii, pentru că nu era sigur că o să poată trimite vasul în 1915.

Aşa s-a terminat expediţia mea în nord.

M-am grăbit la Etah cu veştile. Macmillan era plecat într-o călătorie lungă cu locotenentul Green ca să caute Ţinutul Crocker. Cum îmi rămăsese destul timp, m-am hotărât să-l însoţesc pe doctorul Hunt la Ellesmere cu hrană de pus la păstrare pentru Macmillan şi ai lui.

Am fost la vechea casă a lui Peary de pe Insula lui Pim. Băştinaşii o neglijaseră rău, luaseră din ea tot ce putuseră, apoi trecuseră la podea şi la un perete din capăt. Am reparat-o cât de bine am putut şi am petrecut acolo câteva zile în timpul unei furtuni de zăpadă.

Am fost foarte impresionat de caracterul lui Hunt. Era un mare iubitor al vieţii şi al naturii şi se gândise cândva să meargă în China ca misionar. Din fericire, descoperise înainte de plecare că soţia lui şi fiica lor cea mică erau mai importante decât zelul lui misionar şi,

nefiind capabil să-şi dedice tot sufletul misiunii, o lăsase baltă.

Am vizitat „Tabăra Foamei”, celebra regiune unde Greely şi ai lui suferiseră. Acest episod regretabil a fost discutat la nesfârşit. Când amiralul Peary s-a întors în America după cucerirea Polului, a remarcat că atunci când navigase pe lângă acel loc, s-a întors cu spatele la el. A spus că e un capitol întunecat din istoria americană a ţinutului arctic.

Nu trebuie să uităm că majoritatea deciziilor neînţelepte luate de Greely erau rezultatul ignoranţei lui în probleme practice. Era tânăr şi ambiţios şi făcea parte din şcoala celor care cred că judecata unui ofiţer e inevitabil superioară sfatului oamenilor săi. Încăpăţânarea lui a dus la multe morţi, dar sunt greu de judecat nişte acte comise din disperare.

Singurul lucru pentru care îl acuz pe Greely e că i-a expus publicităţii pe cei care au murit din cauza proastei lui judecăţi. Se ştie că un om înfometat moare având deseori pusă deoparte o mică rezervă de mâncare pentru o urgenţă finală pe care este prea slăbit să o înfrunte. Dar Greely spune în cartea lui că au fost găsite fâşii din piele de focă sub pernele celor morţi. N-o să înţeleg niciodată şi nici n-o să iert un lider care menţionează astfel de fapte unui public pe jumătate informat, care nu poate să înţeleagă.

Băştinaşii de pe coasta Groenlandei mi-au spus că ştiau că sunt nişte oameni albi care mor de foame dincolo de apă – dar albii îi trataseră prost, aşa că n-au făcut niciun efort să-i ajute. Dacă e sau nu adevărat, nu ştiu. Nu e tipic pentru eschimoşi să nu ajute pe cineva la nevoie.

După ce am pus hrana la păstrare, am vizitat locul unde fusese tabăra de iarnă a Expediţiei Norvegiene, sub comanda căpitanului Otto Sverdrup cu *Fram* în 1900.

O cruce mare pe creasta dealului marchează locul unde se sinucisese doctorul Svendsen. Bietul om nu făcuse faţă rigorilor arctice. Poate că nu fusese un dependent de droguri înainte să se îmbarce, dar sigur a devenit un sclav al morfinei pe vapor. După ce i s-a terminat provizia, n-a mai suportat sevrajul şi s-a înecat.

E surprinzător că atâţia se pornesc spre ţinuturile arctice fără să se gândească de câtă voinţă şi rezistenţă e nevoie. Trebuie să te bazezi numai pe tine însuţi şi sunt mereu în jurul tău destui sărmani într-o stare mai proastă ca a ta. Ţinutul arctic e nemilos, îi triază pe cei slabi şi scapă de ei cu asprimea sa caracteristică.

Când ne-am întors la Etah, i-am găsit pe cei doi oameni de ştiinţă, Ekblaw, botanistul, şi doctorul Tanqueray, zoologul, ocupându-se cu chiu, cu vai de

studiile lor. Puteau să facă puţine lucruri iarna, pământul fiind îngropat adânc sub zăpadă şi gheaţă, şi erau dezamăgiţi de roadele muncii lor. Vântul e constant şi dur la Etah şi se simte prin haine ca un bici. De-asta sunt mai puţine plante şi animale acolo decât oriunde în Groenlanda de Nord.

Le-am spus de condiţiile mult superioare de la Thule, primăvara, i-am avertizat că nu avem provizii europene de niciun fel, dar şi că un număr de ouă *tringa canutus,* nemaivăzute înainte, o să fie clocite lângă staţia noastră. Ekblaw, un ornitolog devotat, a sărit în sus şi a strigat de bucurie. Astfel de specimene preţioase meritau orice inconvenient şi cei doi au decis să ne însoţească. Se puteau întoarce la vară cu barca cu motor.

Am plecat din Etah în 15 mai şi câteva zile mai târziu am ajuns la Thule. I-am instalat pe cei doi americani cât de bine am putut. La început au fost mulţumiţi, dar după o vreme a început să le lipsească mâncarea lor – şi cum să-i învinovăţeşti? Oricum, s-au ales cu o pradă bogată. Muzeul de Istorie Naturală din New York se laudă acum cu câteva dintre acele ouă preţioase şi Ekblaw a găsit şi o sută două varietăţi de flori în apropiere.

E surprinzător pentru mulţi să afle că oriunde e sol şi pământ ferm, cresc flori. Cum am mai spus, în cele mai

nordice colţuri ale Groenlandei am văzut maci galbeni şi flori exotice roşii. Acestea se pregătesc pentru vara scurtă făcând muguri în toamna dinainte. Apoi hibernează protejate de frunzişul lor şi imediat cum apare cea mai slabă rază de soare şi de căldură, înfloresc.

Ekblaw a orbit de la zăpadă şi suferea intens, având febră mare. Se văieta ca un bebeluş. Dar eu trebuia să am grijă de propriile mele afaceri, trebuia să merg după puştile pe care le lăsasem cu doi ani în urmă la Melville. Mai târziu am aflat că Ekblaw m-a criticat că-l abandonasem când era bolnav. Numai că trebuia, fireşte, să fac drumul în singurul moment în care se putea. Pe drum înapoi m-am oprit să vânez foci şi le-am spus tuturor băştinaşilor că nu ne aşteptăm să mai vină vaporul anul ăla, pentru că acasă era război. M-au sfătuit toţi să-mi cresc preţurile.

Provizia de tutun ni s-a terminat şi asta a scăzut şi consumul de chibrituri. Mi-am dat seama că făcusem comerţ de o manieră prea liberală, dat fiind circumstanţele. Un post ca al nostru ar fi trebuit să aibă provizii pe câte doi ani, dar n-am avut niciodată bani să cumpărăm atâta marfa deodată.

Am inventat de nevoie un sistem de care eram foarte mândru. Îi aveam pe toţi din regiune în registre, aşa că i-am dat fiecărui cetăţean un bilet care-l îndreptăţea la o

cantitate limitată din articolele cele mai rare. Când m-am întors în Europa, am aflat că sistemul pe raţii fusese folosit acolo de-a lungul întregului război. Oricum, am fost co-inventatorul său.

Cum expediţia americană nu era prea bine echipată cu haine groase, am aranjat să le dau pulovere şi lenjerie de corp din depozit în schimbul blănurilor de vulpe luate de la băştinaşi. Când s-a întors Macmillan din expediţie n-a fost încântat. Nici nu i-a plăcut că oamenii lui de ştiinţă, Ekblaw şi Tanqueray, îşi părăsiseră postul în absenţa lui. Îl înţelegeam. Expediţia era, până la urmă, responsabilitatea lui şi se aştepta ca oamenii să rămână unde-i lăsase.

Macmillan avusese neplăcerile lui pe drum. Unul dintre eschimoşi fusese omorât şi asta le făcuse o impresie proastă băştinaşilor, mai ales că niciunui dintre noi nu acceptase explicaţia neconvingătoare. Mulţi dintre ei au venit să mă întrebe cum să procedeze şi n-am fost capabil să-i sfătuiesc. Ţinutul, la acea vreme, nu era oficial în posesia niciunei puteri. Knud şi cu mine ne instalaserăm acolo fără protecţie şi, ca rezultat, conducea mâna cea mai forte.

Singura soluţie satisfăcătoare ar fi fost să aranjăm o pensie pentru văduvă câtă vreme avea copiii în grijă. Dar lui Macmillan îi era greu să se ocupe de asta în acele circumstanţe.

Imediat ce s-a deschis apa, a venit cu barca lui motorizată să-i aducă pe cei doi înapoi la baza din Etah. Macmillan însuşi găsise multe specimene ornitologice în teritoriul pe care-l acoperise şi, combinate cu cele adunate de Ekblaw şi Tanqueray, aveau o colecţie grandioasă.

Am simţit că pierd ceva urmărind cum dispare barca lui Macmillan spre nord. Fusese o plăcere pentru mine să locuiesc cu cei doi americani şi să aflu despre America de la ei. Ekblaw era foarte interesat de viaţa de colegiu, în special de activităţile din campus. Fusese şeful ziarului de la colegiul său şi încă mai primea exemplare din el. Am încercat să le citesc, dar am descoperit că, deşi ştiam să citesc în engleză, nu înţelegeam ce se spune. Oricum, mi-am corectat impresiile mele iniţiale despre americani cum că ar fi fost nişte oameni sălbatici, ale căror activităţi preferate erau domesticirea cailor şi trasul cu pistolul prin baruri.

Dar nu aveam timp să fiu singuratic. Am fost absorbit de vânătoare şi de supravegherea tuturor activităţilor micii comunităţi. Ceva lipsea totuşi. Ceva din mine plecase cu cei doi albi.

Între timp, a avut loc o crimă în satul vecin şi ne-am ocupat vremea cu asta. Quanguaq, un văduv cu braţe puternice dar mintea slabă, trăia lângă Sekrusuna şi

soţia acestuia în Golful Granville. Sekrusuna îl tot tachinase pe bietul Quanguaq; îi sugera, când vânau împreună, că o să meargă acasă la „nevasta” lor, adăugând uneori nişte amănunte despre relaţia lor intimă care erau prea greu de îndurat pentru un bărbat tânăr şi fără femeie cum era Quanguaq. Sekrusuna îl chinuise pe bietul om promiţându-i că o să-l lase să se culce cu nevasta lui când se vor întoarce acasă, dar de câte ori încerca Quanguaq să profite de acest favor, soţul ei era acolo. Soţului i se părea că se distra de minune. Astfel de glume pot să-i înfurie şi pe unii mai decenţi decât Quanguaq.

În plus, Sekrusuna îşi bătea nevasta ca să-i demonstreze numeroasele avantaje ale căsniciei. O bătea numai când era şi văduvul de faţă.

Într-o zi, în primăvară, cei doi stăteau pe marginea gheţii. Quanguaq şi-a aruncat harponul nu într-o focă, ci direct în trupul prietenului său, care a căzut în apă şi a fost luat de curent, Quanguaq s-a întors acasă cu ambele atelaje. S-a dus direct la nevasta răposatului, i-a spus că o să stea cu ea şi i-a dat nişte păsări pe care să le gătească pentru cină. Văduva a acceptat supusă noul ei statut şi i-a gătit. După-masă, s-a decis ca Quanguaq şi mama lui să se mute în casa mortului, iar despre acesta să se vorbească în continuare ca şi cum încă ar fi fost la vânătoare şi trebuia să se întoarcă în curând. (Vremea

era bună şi dacă Sekrusuna ar fi fost oficial mort, ar fi trebuit să-l jelească cinci zile, ceea ce nu le convenea acum, când erau atâtea foci pe gheaţă.) Kullabak, mama lui Quanguaq, era expertă în astfel de scheme şi a recomandat planul ca fiind unul foarte practic.

În acea perioadă, l-am întâlnit pe Quanguaq la vânătoare şi n-a spus nimic despre crimă. Mai târziu, când am aflat de tragedie, am fost supărat, fiindcă Sekrusuna era un băiat bun şi un vânător excelent.

Când în cele din urmă Quanguaq a venit cu nişte prieteni la magazin, am zis să-i vorbesc şi să-i spun ce simt în privinţa criminalilor. Îi adusese Navaranei o grămadă de iepuri şi şi-au amintit pe îndelete cum stătuseră în coliba mică, flămânzind împreună, şi cum bunicul bătrân, Mequsaq, fusese singurul care le adusese mâncare. Mequsaq iubea povestea asta şi voia s-o audă iar şi iar.

A trebuit să le întrerup amintirile. Aveam discursul pregătit şi toată lumea din sat era prezentă.

— Quanguaq, i-am spus, cu o voce aspră, am auzit că eşti un ucigaş.

— Să spună alţii, a răspuns, cuiva nu-i place să se laude.

— Să omori e cea mai rea crimă din lume. Dacă ai fi fost în ţara mea, ai fi fost omorât drept pedeapsă.

— Peterssuaq, greşeşti. Albii nici nu s-ar înjosi să se

uite la mine!

— Ba s-ar uita. Ai stricat reputaţia tribului. Nu eşti demn să mănânci cu noi.

— Peterssuaq, nu mai vorbi cu mine. Sunt atât de josnic, că nici nu merit să-mi vorbeşti.

A continuat în acelaşi fel. Tristeţea lui pentru ce făcuse părea destul de reală, dar cu cât îl învinovăţeam mai mult, cu atât mai mult se înjosea singur.

— Nu ştii cât de rău sunt. Am comis şi multe alte crime.

— De ce nu te comporţi cum trebuie? Ai fi putut să găseşti alte neveste.

— Nu, nu. Nu există femeie mai josnică care să se înţeleagă cu mine.

— Dar asta nu-ţi dă dreptul să ucizi.

— Niciodată nu fac ce trebuie. Sunt groaznic.

Dacă eu spuneam „teribil”, el spunea „oribil”. Dacă îl acuzam de-o crimă, el o recunoştea şi se acuza de una şi mai gravă. E dificil să cerţi un om care recunoaşte tot şi mai adaugă şi alte înjosiri. Fără să vreau, m-am trezit că-l consolam. Dar ca să închei într-o cheie mai raţională, i-am spus că ar fi fost mai bine dacă era el cel omorât şi Sekrusuna cel lăsat în viaţă, pentru că Sekrusuna era un vânător mai bun şi aducea mai multe blănuri de vulpe la magazin.

În acel moment, biata văduvă n-a mai putut să

înghită. O compătimisem că trebuia să trăiască cu ucigaşul soţului ei, aşa că a făcut un pas în faţă şi m-a asigurat că ea, nu Sekrusuna, prindea cele mai multe vulpi şi că Quanguaq o putea satisface la fel de bine ca şi răposatul în acea privinţă.

Asta mi-a închis gura pe moment. Am încercat să mă gândesc la vreun argument care ar fi putut să-i ruşineze pe amândoi şi să facă persoanele decente să-i evite. Mi se părea că e necesară o lecţie. Dar în timp ce mă gândeam, ucigaşul a scos la înaintare ouă uscate în piele de focă şi un burduf cu raţe-eider putrezite. Publicul, în frunte cu Navarana, şi-a strigat aprecierea pentru asemenea delicatese. Masa era deja pregătită înainte să mă decid ce să mai spun şi toţi mă abandonaseră. Am acceptat bucata de carne pe care mi-a dat-o Navarana şi recunosc că mi-am uitat discursul şi nici nu l-am mai rostit vreodată.

În mod ciudat, eu am fost singurul care a fost apostrofat de pe urma crimei. La scurt timp, preotul mi-a spus că băştinaşii îi ziseseră că Peterssuaq le explicase că e rău să omori clienţi buni, dar clienţii cei mai puţin profitabili să nu se aştepte la nicio protecţie. Am încercat să-i explic, dar am simţit că nu făcusem cine ştie ce impresie. Preotul fusese oaspetele cuplului criminal şi nu părea prea deranjat.

Aşezarea noastră se putea lăuda acum cu o populaţie măricică şi din ce în ce mai mulţi oameni se mutau acolo în fiecare an. Era nevoie de multă carne să ne hrănim oaspeţii şi clienţii iarna şi să le hrănim şi câinii. Aşa că a trebuit să omorâm destule morse cât să ne ajungă pe durata întregului anotimp întunecat şi barca noastră cu motor ne-a prins bine când le-am cărat.

Într-o zi frumoasă de toamnă, înaintam pe o mare calmă, cu apa netedă ca sticla. Departe la orizont am văzut un obiect care fericeşte inima oricărui eschimos – un vapor. Se vedea după catargele înalte că era un vas cu aburi de proporţii considerabile. Pânzele îi atârnau inutile. Imediat am uitat de vânătoare şi ne-am dus spre navă.

S-a dovedit a fi *George B. Cluett,* un vapor de care nu auzisem. Ne-am apropiat şi am salutat ofiţerii. După ce am urcat şi le-am spus cum mă cheamă, un gentleman în vârstă a alergat până la mine, mi-a strâns mâinile şi mi-a spus că e foarte încântat să mă cunoască. Acum, că eram la bord, scăpase de orice grijă.

Rareori am fost obiectul unui astfel de entuziasm, dar mi-a cam plăcut. Omul era doctorul Hovey de la Muzeul American de Istorie Naturală şi se ducea să găsească şi să ia acasă Expediţia Crocker Land. M-am

oferit să-l ghidez spre Etah. Motorul vaporului însă era înecat şi refuza să ardă kerosenul, mergând numai pe gazolină, din care nu mai aveau. Dacă le-aş fi dat nişte gazolină, m-ar fi răsplătit bine şi mi-ar fi fost recunoscători. Din păcate, n-aveam deloc.

Căpitanul George Corner venise drept călăuză pentru navigaţia prin gheţuri pe vasul închiriat de muzeu de la misiunea Grenfell din Labrador. Corner era un om cu ani de experienţă în spate şi unul dintre cei mai rafinaţi domni pe care i-am cunoscut. Nu era doar ultimul căpitan de balenieră care plecase din Boston, dar era şi om de ştiinţă şi colecţionar de specimene pentru muzeu.

M-am oferit să-l duc pe Hovey în Etah în barca mea cu motor dacă îmi dădea el kerosenul. Eram sigur că cei de la Etah aveau destulă gazolină. Doctorul Hovey mi-a acceptat oferta. Era nerăbdător să-i contacteze şi se temea de posibilitatea de a petrece o iarnă în Groenlanda de Nord.

Am lăsat mare parte din echipa mea pe vapor, ca să fie debarcaţi când avea să revină vântul şi, împreună cu doctorul Hovey, căpitanul Corner, Henrik şi Ajago, m-am pornit spre Etah în barca cu motor cu rezervorul plin şi cu grăsime de porc din proviziile căpitanului. Ne-am izbit de gheaţă între Capul Parry şi Insula Herbert şi a trebuit să reparăm barca. Cât ne-am

plimbat pe ţărm să ne dezmorţim, s-au retras apele la reflux, lăsând barca pe uscat. N-aveam ce face decât să aşteptăm fluxul.

Doctorul Hovey era furios. Nu părea să-şi dea seama ce forţe erau în joc. Acasă la el era un om blând, îmi fusese dat să-nţeleg, şi făcuse călătoria asta mai mult ca pe o vacanţă – ce vacanţă, să dai peste nişte proşti ca mine şi ai mei! Mi-a luat mult să-l calmez.

Era economist şi asta se vedea şi din primele lui acţiuni meschine în ţinutul arctic. Mi-a arătat darurile şi nimicurile pe care le adusese ca să-i îmbuneze pe băştinaşi şi să-i plătească pentru favorurile lor – cartuşe goale de două feluri, unul puţin mai mare, ca să se potrivească unul în altul.

— Pot fi lustruite şi utilizate pentru păstrarea acelor. Eschimoşilor le place să lustruiască obiecte iarna, ca să le facă să strălucească. O să fie încântaţi să le primească.

Mi-a explicat că avea multe alte fleacuri drăguţe în valiză şi când l-am asigurat că băştinaşii aveau destulă muniţie şi cartuşe goale, s-a simţit pe moment deznădăjduit.

Cât am aşteptat fluxul, a hotărât să facă cafea. Cum era şi firesc, unii dintre băştinaşi au intrat cu noi în cabină şi Henrik, care era bucătarul, le-a turnat cafea. Doctorului i-a căzut faţa:

— Îi permiţi să le dea cafea eschimoşilor?

— Normal. De ce nu? Ei ne oferă carne când îi vizităm.

— Dar e altceva. Bucătarul tău n-are niciun drept să-i servească pe băştinaşi din proviziile vaporului.

Muzeul trebuie să plătească pentru tot şi eu trebuie să mă asigur că se păstrează cheltuielile la minimum.

Căpitanul Comer şi cu mine am râs şi i-am explicat că acum e în ţinuturile arctice, nu la biroul de contabil. Reproşul nu părea să-i fi făcut plăcere.

Când a revenit apa, ne-am pornit iar, dar înainte să ajungem la Etah, s-a stârnit o furtună teribilă şi am înnoptat lângă Capul Alexander – spre nemulţumirea doctorului. Pe parcursul acelei călătorii am avut plăcerea de a-l cunoaşte mai bine pe căpitanul Comer. Îi auzisem numele pomenit cu admiraţie de multe ori. Îi ştia pe eschimoşii din Golful Hudson şi trăise pe Insula Southampton mulţi ani, adunând colecţii de mare valoare. Mi-a spus pe ascuns despre călătoria spre nord şi despre sforile politice pe care a trebuit să le tragă ca să se înţeleagă cu doctorul Hovey Nu era o treabă uşoară, în special pentru un om care fusese mulţi ani căpitanul şi singurul comandant al navei sale, dar Corner era o personalitate foarte puternică.

Doctorul Hovey venise în nord ca să rezolve anumite dificultăţi care apăruseră. Expediţia era mult mai scumpă decât anticipaseră. Evident, crezuse şi încă mai

credea că băştinaşii erau nerăbdători să li se dea ocazia să cedeze oamenilor albi tot ce aveau. Un ac, spunea el, e mai preţios pentru un băştinaş decât un câine. Şi nici nu e nevoie să-i plăteşti pentru servicii, ci trebuie doar să le spui ce să facă.

Când am ajuns la Etah, am descoperit că Macmillan nu era acolo. Toate proviziile şi ce găsise expediţia erau împachetate şi aşteptau vaporul lui Hovey; când au văzut că nu apare, Macmillan şi prietenul şi ajutorul lui, Jot Small, s-au dus în sud la Neqé – pe lângă care trecuserăm. Doctorul Hovey a preluat comanda şi a supravegheat încărcarea gazolinei şi a proviziilor în barca motorizată şi într-o a doua barcă pe care urma s-o tractăm. Membrii expediţiei puteau să-şi aducă numai carnetele, urmând să se întoarcă la un moment dat pentru orice altceva.

Am ajuns la Neqé dimineaţa devreme. Macmillan a fost trezit şi a venit la barca noastră cu un caiac. A insistat că nu putea încă să plece acasă. Nu făcuse nici jumătate din munca pe care trebuia s-o facă şi călătoria pe care voia s-o încerce anul următor era posibilă numai pentru că-şi crescuse câinii lui, învăţase metodele de călătorie ale nativilor, putând acum să se bazeze pe experienţă ca să preîntâmpine viitoarele dificultăţi.

Hovey a fost până la urmă de acord să-i lase pe

Macmillan şi pe Jot să rămână. Ar fi fost o ruşine pentru muzeu dacă liderul expediţiei lăsa în urmă o parte atât de mare din colecţii.

Aşa că ne-am luat la revedere şi ne-am pornit încă o dată spre Thule. În ţinuturile arctice te aşteptţi oricând la dezastre şi am dat peste unul pe drum. Barca pe care o tractam a luat atât de multă apă, că s-a scufundat. Allen, tânărul american, s-a oferit voluntar să sară în apă şi să salveze bidoanele cu gazolină. Spre iritarea mea, a făcut-o – mi se părea că deja căram prea mult.

Am ajuns cu bine la vapor şi totul a fost urcat la bord. Căpitanul era nerăbdător să plece, pentru că gheaţa nouă începuse deja să se formeze pe mare. Domnul Green, care, ca ofiţer naval, trebuia să înţeleagă câte ceva despre motoare, a fost rugat de doctorul Hovey să coboare şi să le verifice. Green s-a uitat la motor cu atenţie şi a descoperit cu uimire un rezervor plin cu gazolină.

— Dumnezeule! a strigat. De ce să trimiţi oameni la Etah după gazolină când ai destulă?

— Şşşt! l-a potolit căpitanul, ştiu, dar nu spune nimic. Oricum nu pot să fac drăcia asta să meargă!

Doctorul Hovey era mulţumit şi recunoscător pentru ajutorul nostru. Doar ca să mă facă să realizez că unui om de inteligenţa lui nu-i scapă nimic, m-a întrebat ce crimă comisesem de fusesem exilat în ţinutul arctic.

Mi-a spus că eram un tip de ispravă şi că aş fi putut să-mi găsesc o slujbă decentă undeva în lumea civilizată, chiar dacă mă făceam vinovat de ceva mărunt. Astfel de lucruri sunt uitate mai devreme sau mai târziu. Ar fi fost încântat să mă recomande.

Bunătatea lui m-a înduioşat. Le-a dat tuturor membrilor echipei mele câte o cutie pentru ace ca să-i plătească pentru munca lor. Băştinaşii au crezut că gloanţele erau nişte insigne ale vreunei societăţi secrete, dar cum nu mai era nimic pe lângă ele, le-au aruncat peste bord, uitând de ele. Mi-a părut rău de bietul om, care se obosise să le care atât de departe.

Ne-am întors acasă şi ne-am pregătit pentru iarnă. Nu aveam prea multe provizii, dar ne descurcam. Din cauza războiului, fiecărui om îi erau permise cinci cutii de chibrituri (suficiente, că tot n-aveam tutun) şi cincizeci de cartuşe. Aveam destulă mâncare crudă şi eram sigur că o s-o scoatem la capăt.

Şi apoi, într-o zi, la scurt timp înainte ca gheaţa să se întărească de tot, am văzut silueta înaltă a unui om pe creasta muntelui. N-aveam nicio idee cine putea fi – niciun băştinaş n-ar fi ales o rută aşa periculoasă. M-am grăbit să-l întâmpin pe străin, care s-a dovedit a fi Fitzhugh Green din Expediţia Crocker Land. Credeam că era deja în siguranţă acasă la el în Missouri.

Ne-a spus povestea tristă a aventurii lor. Vaporul

George B. Cluett plecase, dar nu ajunsese prea departe: a rămas prins în gheaţă când încetase vântul, izbindu-se de stânci, unde a zăcut neajutorat o zi. Apoi iar l-a prins gheaţa şi l-a dus, scuipându-l în cele din urmă în micul golf de la Parker Snow, la optzeci de kilometri sud de Thule. Green traversase calota şi munţii cu o scrisoare de la doctorul Hovey prin care îmi cerea ajutorul „în numele umanităţii".

Green a rămas la Thule – prefera viaţa în casa mea celei de pe nava aglomerată – şi eu m-am grăbit la vapor. Bătrânul doctor era într-o stare proastă. Nici măcar nu se gândise vreodată să rămână peste iarnă în ţinutul arctic şi, într-adevăr, o astfel de perspectivă nu era prea promiţătoare pentru un om de vârsta şi condiţia lui fizică. Mă ruga să le dau lui şi oamenilor lui haine şi alte lucruri necesare şi să-l ajut să ia legătura cu Macmillan.

Căpitanul vaporului *George B. Cluett* se angajase prin contract să aducă destule provizii de urgenţă încât să le ajungă toată iarna. Dar era marinar şi riscase, nu îndeplinise contractul semnat şi acum pierduse. Vânduse proviziile, îi rămăseseră numai pe trei luni, şi i-ar fi fost greu să tragă de ele nouă luni, în special că acum avea şi pasageri noi.

Dar doctorului Hovey îi plăcea să-l chinuie şi-i amintea zilnic de contract. Hovey rămânea la bord şi-şi

mânca porţia cu vârf, deşi ştia că ce mânca acum avea să fie scăzut din hrana echipajului în iarna care urma.

În Golful Parker Snow era numai o familie de băştinaşi şi bietul Manitsok, pe jumătate orb, putea să asigure numai o cantitate limitată de carne pentru vapor. Nevastă-sa era o cusătoreasă bună, dar trebuia să lucreze fără plată, căci nu aveau nimic să-i dea şi nu îndrăzneau să-i trimită mâncare la schimb.

I-am ajutat cât am putut şi marinarii mi-au fost recunoscători, dar aveam cam multe responsabilităţi. Trebuia să am grijă de marinarii de pe vas, de băştinaşii mei şi în acelaşi timp să adun cât mai multe blănuri de vulpe. Plănuiam încă o expediţie mare să cartografiem coasta de nord a Groenlandei imediat ce reuşeam să facem rost de bani şi aveam nevoie de multe blănuri pentru asta.

Macmillan a venit imediat ce-a fost informat de necazul celor de pe vapor şi l-a luat pe doctorul Hovey la Etah cu el. Hovey a insistat să nu fie trimisă mâncare din Etah pe vapor. N-avea căpitanul contract să acopere toate raţiile? I-am spus că-i obligă pe marinari să sufere pentru imprudenţa căpitanului, dar a refuzat să mă asculte. Din fericire, Macmillan nu era aşa de nemilos şi a trimis multă mâncare vasului, deşi a fost nevoit să se lupte cu Hovey pentru fiecare gram.

I-am explicat lui Hovey şi că nu putea să facă troc cu

băştinaşii dacă îl ajutam să iasă din încurcătură. Nimeni n-avea să-l oprească, bineînţeles, dar avea să fie în competiţie directă cu mine şi să strice relaţiile dintre noi. S-a jeluit şi a deplâns sărăcia muzeului şi efortul financiar pe care trebuia să-l facă pentru expediţia aceea costisitoare. Era cu adevărat devotat muzeului. Pe de altă parte, am auzit deseori că muzeul nu trimite expediţii de comerţ şi că nu le permite reprezentanţilor săi să fie altfel decât onorabili şi să se ocupe numai de ştiinţă.

Cu Green m-am simţit foarte bine. Ofiţerul era blând şi înţelegător şi s-a acomodat bine în gospodăria mea. Era extrem de politicos cu Navarana şi bun cu toţi băştinaşii. Mi-a povestit instrucţia sa de la şcoala militară şi despre tatăl lui din Missouri şi mama lui care-i trimisese, prin vaporul *George B. Cluett,* cea mai delicioasă prăjitură cu fructe pe care am gustat-o vreodată. Am păstrat-o şi am mâncat-o de Crăciun. Nu era nevoie să-l întreţin, fiindcă îşi petrecea mult timp citind.

Pe vapor nu mergeau lucrurile prea bine. Echipajul, mare parte din Newfoundland, era de treabă şi a primit dificultăţile fără să crâcnească. Băieţii şi-au dat seama, ca toată lumea, de jocul căpitanului şi că-l pierduse, dar credeau că o să-şi primească pedeapsa când o să-şi piardă slujba. Între timp, nu s-au plâns; au prins vulpi

şi s-au jucat cu mingea câtă vreme a fost lumină. Dar a venit o zi când rebeliunea părea iminentă. Căpitanul nu mai avea tutun. A trimis un mesager la prăvălia mea, dar nici eu nu mai aveam. Doctorul Hovey mai avea puţin, dar nu voia să-l împartă cu băieţii. Ar fi trebuit să meargă la vapor şi să-i vadă cum mestecă cutii vechi de trabucuri şi pipe.

Nu puteam decât să mă duc la Upernivik şi să fac rost. Tanqueray şi Macmillan au venit şi ei, ultimul doar o parte din drum, şi ne-am întors cu o cutie mare, ce i-a făcut pe marinari să ţipe de încântare. Am cumpărat treizeci şi două de tone de cărbune de la căpitan şi echipajul l-a dus pe ţărm în schimbul acelei cutii de tutun. Am făcut o tranzacţie foarte bună.

Iarna s-a târât mai departe spre finalul ei. În curând avea să se lumineze şi s-a decis ca o parte din membrii expediţiei să meargă acasă pe sanie prin sudul Groenlandei. Doctorul Hovey s-a întors la *George B. Cluett.* Echipajul şi-a înăbuşit entuziasmul la sosirea lui, dar el trebuia, bineînţeles, să organizeze drumul spre sud, fiind unul dintre cei ce trebuiau să plece, alături de Green, Allen şi Tanqueray. Am promis să-i duc cât de departe puteam.

Doctorul Hovey mergea cu sania mea şi am luat un număr de băieţi de nădejde şi un echipaj complet să ne

însoţească. Bătrânul doctor ne-a iritat pe toţi, pe mine în special, plângându-se de orice şi mai ales de costuri. Voia să-l asigur că el şi oamenii lui se vor putea opri la danezi pe drumul în josul coastei – sigur danezii o să fie încântaţi din cale-afară să aibă nişte oaspeţi aşa de importanţi şi interesanţi. Nu puteam să-i promit, bineînţeles, şi nici nu voiam să-i deranjez pe compatrioţii şi prietenii mei cu patru vizitatori care reprezentau cel mai bogat muzeu din lume, mai ales că doctorul Hovey era o persoană atât de nepoliticoasă şi lipsită de tact. A preferat să nu-mi înţeleagă punctul de vedere şi mi-a cerut favor după favor – pentru niciunul n-am fost plătit.

Căpitanul vaporului m-a rugat să mai cumpăr tutun pentru oamenii lui. Era război şi ştia şi el că nu primeam provizii proaspete din Danemarca, dar dacă aveam vreo posibilitate, voia să încerc. Doctorul Hovey a obiectat furios. A spus că-i plătise pe băieţi pentru drum şi că el le controla şi drumul de întoarcere. Dacă voia provizii, căpitanul trebuia să trimită el însuşi sănii spre sud. Cum eu eram angajat de doctorul Hovey, îmi era interzis să fac ceva pentru căpitan.

Asta a fost prea de tot! Nu mai avusesem de ani buni un motiv sau oportunitatea să mă dezlănţui, dar asta am făcut atunci şi m-am simţit bine. I-am spus bătrânului gălăgios exact ce credeam despre el şi

neamul lui şi i-am explicat clar că numai vârsta îl protejase de violenţa fizică.

Echipajul a aprobat în tăcere. Când s-a terminat totul, unii dintre ei au venit la mine şi mi-au spus că bătrânul şi-o cerea de mult. Căpitanul se certase des cu doctorul, dar nu era elocvent şi inevitabil era învins. Ca să se calmeze, se ducea pe gheaţă, aşeza câteva conserve goale şi trăgea în ele cu pistolul. Fusese în Alaska în 1898 şi era un ţintaş bun.

Doctorul Hovey avea o grămadă de valize, majoritatea grele ca plumbul, pe care câinii mei trebuiau să le care. Vremea era favorabilă, dar gheaţa dintre Golful Parker Snow şi Capul York era aspră. Din când în când, săream de pe sănii şi alergam ca să-i mai uşurăm pe câini când treceau peste o porţiune dificilă. Pasagerul meu însă nu se dezlipea de sanie.

— Mi-ai spus, îmi amintea, că pot să stau tot drumul aici sus.

După ce am trecut de Capul York, pasajul a devenit atât de dificil, încât Green, singurul călător cu experienţă dintre americani, a văzut clar că eram nevoiţi să ne întoarcem la Capul York, să mai lăsăm din încărcătură şi să aşteptăm vreme mai rece. Hovey a bombănit din cauza întârzierii, dar nu era nimic de făcut.

Cum mergeam de la sănii spre case, Hovey a leşinat.

L-am luat, l-am dus într-o casă şi am trimis după doctorul Hunt pe vapor.

Hovey ne-a spus că drumul îl epuizase. Pentru prima dată, mi-am dat seama că nu din lene stătea pe sanie când restul mergeau – chiar nu era capabil de altceva. Am ştiut atunci că o să-i fie imposibil să îndure călătoria. Doctorul Hovey era devastat. M-a rugat să-l iau cu mine. Ura ţinutul arctic şi ştia că era antipatizat aici, dar bietul om m-a asigurat că doar îşi făcuse datoria.

Când a venit doctorul Hunt, ne-a confirmat decizia de a-l lăsa în urmă – inima lui, ne-a spus, nu putea să suporte o călătorie lungă în acea perioadă a anului. Doctorul Hovey a plâns când ne-a văzut că plecăm fără el. Nu era o perspectivă plăcută pentru el să se întoarcă la vapor.

Drumul spre sud a fost neantrenant în sine, deşi mi-a făcut o mare plăcere compania celor trei americani. Băştinaşii nu se înnebuneau neapărat după ei, mai ales pentru că erau obişnuiţi să fie lăsaţi să hotărască singuri detaliile călătoriei şi americanii ţineau la disciplină şi rutină.

La Tassiussak am năvălit în casa familiei Nielsen, ca de obicei. Green avea o durere de dinţi şi febră şi nu s-a distrat pe cât ar fi vrut. L-am dus la doctorul Bryder în Upernivik şi a fost vindecat în câteva zile. Americanii

erau fermecători şi i-au încântat pe danezi. Vocea frumoasă de bariton a doctorului Tanqueray a fost o încântare şi coloniştilor le-a părut rău că nu mai puteau să stea.

Cum se întâmpla să fie o epidemie deloc neobişnuită printre câinii din regiunea Upernivik, a trebuit să-i lăsăm pe ai noştri la Igdlorssuit şi să-i schimbăm pentru moment cu câini şi sănii locale, care să ne ducă la colonia Umanak. Ne-am pregătit să ne luăm rămas-bun de la americani la Ikerasak. Puteau să treacă în siguranţă cu băştinaşii la Egedesminde, de unde să plece spre sud cu vasele de poştă şi să prindă primul vas cu aburi spre Danemarca. Unchiul Jens încă era în formă şi nu voia să-i lase pe oaspeţi să plece până nu le oferea o mostră din ospitalitatea lui unică. Era un om uimitor şi nu-şi pierdea niciodată demnitatea, indiferent în ce încurcătură se afla. Mi-amintesc că le arăta nişte curiozităţi pe care le colecţionase. Dacă musafirii îşi exprimau aprobarea faţă de oricare dintre ele, le oferea şi nu accepta refuzul.

Într-o seară, mâncase şi băuse aşa de bine, că nu mai putea vorbi clar. Ne-a dat să ne uităm la nişte fotografii cu membri ai Expediţiei Greely – fusese şef de post la Godhavn când trecuse expediţia pe-acolo în drum spre nord. Unul dintre americani s-a arătat amuzat de figura unuia dintre bărbaţii din poze. Unchiul Jens a

reacţionat imediat la remarca lui.

— Domnule, a spus cu gravitate, acest bărbat pe seama căruia faci glume a fost oaspetele meu. E mort acum. Şi prin moartea sa a salvat câţiva tovarăşi care au primit mâncarea lui. Numele meu este I. P. C. Fleischer, Sunt un nobil, chiar dacă beat, şi un om care a fost oaspete în casa mea nu trebuie să fie insultat. Acum şi tu eşti oaspetele meu şi nu pot să mă cert sau să mă lupt cu tine. Domnule, trebuie să plec.

A plecat pe mai multe cărări, dar a ajuns la uşă, iar tânărul american s-a dus după el şi şi-a cerut scuze.

Am numai amintiri plăcute cu americanii. Erau oameni de treabă şi n-o să-i uit niciodată.

Drumul înapoi a fost mult mai dificil şi mai lung. În acest timp, câinii mei erau la Igdlorssuit şi erau hrăniţi pe cheltuiala mea. Când am ajuns în cele din urmă acolo, după ce o bucată din distanţă fuseserăm forţaţi să urcăm gheţarul, am descoperit că băştinaşii care fuseseră plătiţi să aibă grijă de câini îi folosiseră zilnic şi mâncarea o dăduseră alor lor. În plus, hăţurile erau în stare proastă şi câinii obosiţi.

Nimic nu-l înfurie mai tare pe un om arctic ca abuzarea câinilor lui. Am văzut roşu în faţa ochilor şi m-am dus la conducătorul băştinaş al aşezării să mă plâng. Îl chema Balakasik şi era un om foarte înţelept, chiar şi pentru un judecător.

— Nu pot să fac nimic, mi-a spus.

— Dar nu eşti tu judecătorul? Nu ştii că mi-au folosit câinii? Erau în carantină, totuşi au fost duşi în sat. Băieţii au fost plătiţi să rămână cu câinii, în schimb, i-au folosit pentru vânătoare.

— Ai dreptate, bineînţeles. Dar nu pot să fac nimic.

— De ce nu poţi, dacă tu conduci comunitatea?

— Pentru că ginerele meu e unul dintre cei vinovaţi. Stă în casa mea şi o să-mi facă viaţa mizerabilă dacă îl pedepsesc. La fel şi fiica şi soţia mea. Ai dreptate, bineînţeles, şi poţi să te mulţumeşti cu asta. Dar tu pleci. Vinovaţii rămân şi eu trebuie să trăiesc cu ei.

Am cumpărat ce provizii am putut din sudul Upernivikului. Coloniile erau mereu bine aprovizionate din Danemarca şi chiar şi-n plin război, când nimic nu ni se putea trimite la Thule, am putut să cumpăr câte ceva. Nu era legal, comercianţii trebuiau să-şi aprovizioneze numai districtele lor, dar erau prietenii mei şi n-au luat legea prea în serios. În vremurile grele, politica mea era să cumpăr blănuri de vulpe de la băştinaşi cu banii mei, pe care îi puteau lua cu ei în sud să-i cheltuie cum voiau, printr-o înţelegere cu comercianţii de-acolo. Aşa că am avut un număr mare de blănuri când a sosit în cele din urmă vaporul nostru, *Capul York.*

Cu Golful Melville nu te joci şi drumul era, ca de

obicei, extrem de dificil. Era acea vreme a anului când urşii sapă adânc în golf să scoată focile nou-născute din gropi. Un pui de focă nu poate, desigur, să înoate. Mamele sapă o groapă în zăpadă, de obicei în mormanele de lângă aisberguri, şi îşi ţin puii acolo. Urşii le simt mirosul şi sapă după ei. Foca nu se poate pune cu ursul, aşa că sare în apă printr-o copcă din apropiere şi puiul e omorât. De multe ori, ursul nici nu mănâncă puiul, numai îl omoară şi ia câteva îmbucături din piele şi grăsime. Nu mănâncă niciodată carne, decât dacă îi e foarte foame.

Am omorât câţiva urşi şi aveam foci la discreţie, iar când am ajuns la Capul York, ne aşteptau pinguinii mici, cu care ne-am mai diversificat dieta. Marinarii din Golful Parker Snow îi prindeau ca să-şi facă provizii pentru drumul de întoarcere.

Erau băieţi buni şi mi-au fost recunoscători pentru tutunul pe care li-l adusesem fără să ţin cont de Hovey. Erau aproape gata de plecare şi mi-au spus că o să se înroleze toţi în armată. Aveau o idee ciudată cum că Kaiserul Wilhelm avea să fie exilat pe Sf. Elena şi că vaporul care o să-l ducă acolo urma să fie echipat numai cu oameni din Newfoundland. De unde sau cum le-a intrat în cap ideea asta nu ştiu, dar erau convinşi că era adevărată. Mi-am luat rămas-bun de la ei şi nu i-am mai văzut niciodată. Căpitanul a făcut

greşeala să-l ia cu el pe Minik, băştinaşul care fusese cândva în America. Eram bucuroşi să scăpăm de el, dar bietul om, născut fără noroc, a murit imediat după ce-a ajuns din nou în America.

5

Şi a început o nouă fază a existenţei mele; când am ajuns acasă, am fost anunţat că o să avem curând şi un al treilea membru al familiei.

Toată viaţa mea s-a schimbat, a primit un impuls şi-un scop. Înainte să aibă copii, un bărbat e rareori conştient că e nevoie de ei. După aceea, abia dacă mai vede vreun interes într-o viaţă lipsită de copii.

Navarana nu era acasă. Primise de veste din nord că-i murise mama şi se dusese acolo să aibă grijă de fraţii mai mici. Dar s-a întors repede şi deja avea pe faţă acea expresie de demnitate aproape mistică pe care o capătă femeile însărcinate. Era mai importantă în comunitate şi mi s-a părut a fi o altă fată.

Am mers pe Insula Saunders ca de obicei, vremea fiindu-ne favorabilă în acel an. Am omorât multe morse şi pentru prima oară am deprins arta de a le omorî cu suliţa din caiac. Într-o noapte, Navarana m-a avertizat să am grijă, pentru că era o ocupaţie periculoasă. A fost singura dată când am auzit-o

vorbind ca şi cum ar fi realizat responsabilitatea noastră viitoare.

Când a venit vremea, am cules ouă; erau foarte multe. Navarana a avut grijă să le ascundă printre stânci. Eram siguri că o să rămânem cu rezerva intactă, toate balenierele fiind angajate în război.

Apoi, într-o seară, când vremea era atât de bună încât puteam să dormim pe insulă, am auzit împuşcături. Ne-am gândit că băieţii văzuseră vreun urs, pentru că aveau puţină muniţie şi n-ar fi risipit-o. Şi ne-am culcat la loc. Dar n-am dormit mult. Din nou, ne-a trezit sunetul împuşcăturilor, aşa că m-am hotărât să merg acasă şi să aflu despre ce era vorba. Nu ne puteam aştepta la vreun vapor, cum auzisem în Groenlanda de Sud, deci toată acea muniţie părea să fie consumată aiurea.

Nu era un vapor, ci o figură cunoscută, care îmi încălzea oricând inima – Knud Rasmussen! Stătea acolo pe plajă fluturând din mâini de bucurie că mă vede – Knud Rasmussen, cel mai extraordinar şi mai minunat prieten pe care îl poate avea cineva. Nici măcar un război nu ne putea ţine departe unul de altul pentru multă vreme.

Venise în Groenlanda cu primul vas căruia i se permisese traversarea Mării Nordului, îşi cumpărase o sanie şi ajunsese la Egedesminde, unde îi întâlnise pe

cei trei americani pe care-i dusesem eu în sud. Erau blocaţi acolo şi ziceau că era imposibil să meargă mai departe. Doctorul Tanqueray îşi pierduse două degete din cauza degerăturilor.

Knud s-a grăbit spre nord, aducând cu el un geolog tânăr, Lauge Koch, care de-atunci a devenit unul dintre cei mai importanţi exploratori arctici. Au ajuns la Thule cu sania şi cu barca şi au fost uzi mai tot timpul, dar nu s-au oprit.

Europa, mi-a spus Knud, era încă în război. Danemarca era una dintre puţinele ţări neutre. Pentru Knud, să citească despre celelalte naţiuni în război şi să se vadă obligat să stea degeaba era aproape fatal, aşa că el şi Koch au hotărât să vină în nord şi să încerce să plece în expediţia de cartografiere pe coasta nordică pe care o abandonasem eu din cauza războiului. Knud a fost nevoit să o amâne până toamna, câinii fiind într-o formă prea proastă ca să tragă sănii de-a lungul unor fâşii de pământ fără zăpadă de la Thule la gheţar.

Knud a adus vestea că Muzeul de Istorie Naturală o să încerce să trimită un alt vas să-i ia pe membrii expediţiei. L-am anunţat pe Macmillan folosindu-ne de ultima gheaţă şi Knud s-a grăbit în Golful Parker Snow să-i ducă vestea doctorului Hovey. Bietul domn bătrân a fost copleşit. Fusese într-o dilemă dacă să ordone vaporului să plece la Etah după provizii şi mostre

ştiinţifice şi apoi să pornească înapoi spre America, sau dacă să se pornească direct spre sud. Însă căpitanul i-a tăiat-o scurt, spunându-i că vaporul lui se izbise destul de stânci şi că, dacă era să plece undeva, aveau să plece acasă.

Knud adusese şi scrisori de la muzeu – una pentru mine de la preşedintele Osborn, care-mi mulţumea din inimă pentru ajutor. Încă nu ştia că mă certasem rău cu curatorul său bătrân.

Knud i-a invitat pe Hovey, pe căpitanul Corner, pe doctorul Hunt şi pe Ekblaw să vină la Thule şi să stea cu noi până la sosirea noului vapor. El s-a mutat într-un cort lângă casa noastră. Ca de obicei, a dat petreceri zilnice. A adus şi nişte cafea cu el, neprăjită, cum se găsea de obicei în Groenlanda, dar fusese deja fiartă de două ori pe drum. A uscat-o iar şi a făcut câte puţin în fiecare după-amiază, folosindu-şi farmecul să înăbuşe criticile. În fiecare zi erau tot mai multe boabe de mazăre şi tot mai puţine de cafea puse la fiert şi în cele din urmă n-au mai fost deloc. Oricum, micul lui grup părea recunoscător.

Căpitanul Corner, expert în investigaţii ştiinţifice şi în săpături, şi-a petrecut timpul săpând în groapa de gunoi, explorând pentru prima dată acum faimoasele Gropi de Gunoi ale lui Corner la Thule. Când am văzut peste ce dăduse, eu şi Lauge Koch am început să săpăm

la celălalt capăt al gropii. Era o muncă grea, pentru că pământul era îngheţat bocnă la câţiva centimetri adâncime şi ne lua multe zile să avansăm, săpând câţiva centimetri şi aşteptând apoi să se mai înmoaie pământul.

Descoperirile noastre au scos la iveală că locul fusese ocupat de trei grupuri succesive de oameni. Fiecare groapă fusese bine acoperită de un strat gros de vegetaţie şi sol şi fusese complet ascunsă vederii locuitorilor care se instalaseră acolo la sute de ani distanţă.

Acestea au fost primele indicii despre existenţa acum bine cunoscutei culturi Thule. Indicii ale aceleiaşi culturi arctice au fost mai târziu descoperite în multe localităţi din nordul Canadei.

Viaţa intrase iar pe făgaşul ei obişnuit. Eram acum mulţi în comunitate, şi Lauge Koch, care dormea în podul nostru, era încântat să fie cu noi, fiind plin de entuziasm tineresc. Mi-a spus că a fost fericit în prima zi, dar că în acea noapte a dormit în sac între doi ucigaşi. Mai târziu a recunoscut că nu crezuse că ucigaşii puteau fi nişte tipi aşa de ispravă.

Tot cam pe atunci, bunicul Navaranei a recunoscut că era bolnav şi a renunţat să mai aibă grijă de sine. Viaţa

lui fusese una plină. Călătorise departe de locul său de naştere, până la Golful Admiralty din Canada. Se luptase cu canibalii în tinereţe, imigrase în Groenlanda şi îi învăţase pe băştinaşi să folosească arcul cu săgeţi, să-şi construiască caiace şi să mănânce anumite feluri de carne, precum potârnichi polare şi caribu, de care nu îndrăzniseră să se atingă înainte. Fusese un mare om al poporului său.

Ultimii lui ani, mi-a spus, fuseseră fericiţi datorită Navaranei şi mie, şi ne-a mulţumit pentru ei, iar nouă ne-a făcut multă plăcere. În cele din urmă, cu cea mai mare demnitate, ne-a spus că e obosit.

— Nu e imposibil ca cineva să se ducă la culcare şi să tot doarmă, a spus.

Şi la scurt timp după aceea, a murit.

L-am pus pe sania lui şi i-am cărat trupul la mausoleul din pietre pe care îl ridicaserăm pentru el. Sania lui încă e acolo şi harpoanele zac lângă oasele lui. Am împuşcat patru câini de-ai lui ca să-l onorăm, şi unul de-al meu. Adică am dat la schimb unul dintre câinii mei bătrâni pentru cinci dintre cei buni ai lui, ceea ce mi s-a părut mai bine decât să permitem ca cinci câini buni să putrezească alături de eroul lor. Îmi dăduse atâtea cât fusese în viaţă, că eram sigur că mi-ar fi dat şi acest ultim dar.

Şi viaţa a rămas iar nemişcată timp de cinci zile. Nu

s-a mai vânat cu caiacele, nu s-au mai auzit câinii lătrând la mirosul de urs.

Apoi s-a dus şi n-avea să mai fie pomenit. Se născuse, trăise şi acum era mort.

Mequsaq, marele om al Nordului!

N-am putut să vânăm aproape deloc în acea vară, pentru că a trebuit să stăm acasă şi să aşteptăm să vină *Capul York.* Nimic nu se compara cu zilele de vară la Thule. Soarele e strălucitor, marea e calmă şi nu sunt ţânţari. Mi-am petrecut timpul scriind mult.

Într-o noapte, am adormit după ce scrisesem câteva ore. Navarana se dusese la corturi să mănânce *mattak* – fuseseră prinşi doi narvali în acea zi. Fusesem şi eu invitat, dar nu m-am dus.

La miezul nopţii, a venit acasă şi s-a plâns de dureri de stomac. Ne-am gândit doar că mâncase prea mult *mattak* şi s-a dus în cealaltă cameră să doarmă.

Câteva ore mai târziu, Arnanguaq, care încă locuia cu noi, a venit să-mi spună că Navaranei îi venise vremea să nască.

Eram înspăimântat. Ştiam, bineînţeles, că momentul avea să vină mai devreme sau mai târziu, dar nu ştiam când. Am strigat la Arnanguaq să aibă grijă de Navarana şi am ieşit să-l chem pe Knud. A ieşit în fugă din cort şi era la fel de derutat ca mine.

— Dar oricum, a spus, pentru că avea doi copii şi era deci o autoritate în domeniu, ştiu că atunci când s-a născut Hanne am făcut şi-am băut multă cafea. Hai să mergem după apă. O să aibă nevoie şi de apă fierbinte.

Ne-am dus după apă, ştiind oricum că o să mai dureze până când chiar avea să nască. Fiecare cu o găleată, ne-am dus la pârâu să facem singurul lucru de care ştiam că ar putea fi de folos. Când ne-am întors, băiatul deja se născuse!

A trebuit să-i anunţ pe toţi imediat şi am alergat de la un cort la altul. Toţi erau interesaţi, toată lumea e interesată de orice acolo, dar nu erau foarte entuziasmaţi, m-am gândit eu. Aşa că am alergat la casa unde dormeau doctorul Hovey şi ceilalţi albi. Mi-au spus pe şleau că vestea putea să aştepte până dimineaţă. Numai căpitanul Corner s-a trezit, s-a îmbrăcat şi a stat la cafea cu mine şi Knud. Navarana era somnoroasă, deşi băuse şi ea o ceaşcă, şi nu mai aveam nimic altceva de făcut.

De fapt, un tată nu e cel mai necesar om din lume la naşterea copilului său. E adevărat că nu suferă mult fizic, dar mândria şi importanţa lui primesc o lovitură grea. Şi aşa, după o vreme, ne-am culcat toţi.

Băiatul se născuse la trei noaptea, pe 16 iunie 1916. La opt dimineaţa, Navarana s-a trezit iar, şi-a pus treburile în ordine în casă şi a ieşit cu copilul în spate. La cinci

seara, a coordonat balul împreună cu Knud şi s-a abandonat cu totul dansului. S-a dus totuşi la culcare înainte să plece oaspeţii, plângându-se de oboseală.

Şi băiatul era un exemplar sănătos. Avea un ochi puţin cruciş, şi aşa îl are şi-acum, dar toată lumea ştia că această nefericire era doar semnul că el era bătrânul Mequsaq, bunicul lui cu un singur ochi, reîncarnat. Avea şi pata mongolă albastră la baza spinării, cum are orice copil eschimos, dar urma să-i dispară până pe la trei, patru ani. Însă mai avea un semn din naştere mai sus pe spate, lângă rinichi. Asta însemna că trebuia să poarte şi numele de Avatak. Un băiat cu numele ăsta, care trăise în nord, tocmai fusese împuşcat de unchiul lui într-un moment de isterie. Glontele îi intrase în trup prin acelaşi loc, însemnat pe spatele fiului nostru. Astfel băiatul a intrat în lume cu numele deja stabilite.

Navarana îşi vedea de treabă ca şi cum nimic nu se întâmplase. În a cincea zi, haina ei cu glugă a fost gata. L-a pus pe micul Mequsaq în glugă, a urcat pe vârful muntelui, la Umanak, i-a arătat locurile de vânătoare şi i-a urat să fie un mare vânător, unul care aduce carne multă acasă.

6

Totuşi, încă nu venise vaporul care trebuia să-i ia pe

Hovey şi tovarăşii lui, care-l acompaniau fără tragere de inimă. Eu şi Lauge Koch am traversat gheţarul spre Golful Parker Snow şi am descoperit că *George B. Cluett* plecase. Am adus cu noi o parte din cărbunele pe care-l cumpărasem de pe vapor şi apoi eu cu Navarana şi copilul am mers pe stâncile unde-şi fac cuib pinguinii mici. Eram numai noi trei şi eram fericiţi pe cât pot fi nişte oameni. Băiatul stătea la soare în fiecare zi şi creştea puternic şi sănătos şi am regretat că trebuia să ne întoarcem acasă după ce am strâns destule păsări. Erau delicioase, aveau carnea fragedă şi suculentă şi oasele atât de moi, că puteau fi înghiţite fără niciun pericol.

Când ne-am întors, i-am găsit pe americani mai supăraţi ca niciodată. Doctorul Hovey regreta că plecase de pe *Cluett*, care acum era probabil deja acasă, şi-l învinovăţea pe Knud că-l adusese la Thule. După cum arăta gheaţa la Melville, era sigur că niciun vapor n-avea să ajungă la noi nici în acel an. Dar tocmai când eram pe cale să ne obişnuim cu gândul, am văzut un vas ocolind Capul Athol. Doctorul Hovey a luat-o razna de bucurie şi ţipa ca un copil.

Vaporul a venit însă cu poveşti despre gheaţa periculoasă. Îi luase patruzeci şi cinci de zile să traverseze Golful Melville şi dacă voiau să se întoarcă, trebuia să plece imediat.

Vasul era *Danmark,* care ne dusese mai demult pe coasta de est a Groenlandei. Domnul Nyboe îl cumpărase pentru ruta de transport la şi dinspre mina de cupru şi acum îl trimisese cu o încărcătură de grafit (care ocupa foarte puţin spaţiu) să ridice mostrele de la Etah. Erau şi câţiva pasageri la bord, printre ei un prieten suedez, doctorul Torild Wulff, naturalist care studia viaţa marină. Cât ţineau vasul ancorat la Thule, voia să culeagă specimene vegetale.

Ne-au mai povestit despre război şi cum că poşta şi proviziile ne fuseseră trimise printr-un vas cu aburi care fusese scufundat de submarinele nemţeşti. Mai târziu am aflat că vasului i se dăduse permisiunea să facă drumul, dar un comandant de submarin prea zelos decisese că un vas e totuşi un vas, chiar şi unul scandinav de transport.

Ne-am luat iar la revedere de la americani şi am urmărit trei zile cum s-a străduit vaporul să plece. Apoi s-a întors. Nu putea să treacă de gheaţă şi trebuia să stea aici peste iarnă.

Consolarea noastră era că aveam companie pentru încă un sezon lung şi că marinarii aveau mâncarea lor.

I-am trimis pe doctorul Hovey şi pe căpitanul Corner la Etah, să se alăture lui Macmillan. Macmillan şi tovarăşul său de nedespărţit, Jot, nu erau oameni dificili şi luau lucrurile cum veneau. Knud şi Lauge

Koch s-au dus în sud să petreacă iarna departe de noi, luându-i cu ei pe Ekblaw şi pe doctorul Hunt, aşa că au rămas puţini la Thule, în afară de marinari, care oricum îşi aveau casa pe vapor.

Erau danezi şi nu aveau clasa celor de pe *George B. Cluett.* Se plângeau constant de condiţii şi mai ales de faptul că trebuia să-i supraveghez: unii aveau sifilis şi nu le permiteam să contamineze satul.

Doctorul Wulff nu se împăca bine cu marinarii, aşa că ne-a întrebat dacă se putea muta cu noi. Am fost de acord, mai ales că avea mâncarea lui. Dar nu era făcut să stea cu eschimoşii. Fusese recent în China şi îi plăcea să povestească cum îşi bătuse bucătarul până îşi luxase singur degetele de la picior. Credea că aşa trebuia să tratezi cu băştinaşii. Era un om cu educaţie şi mentalitate superioare, dar nu realiza că eschimoşii erau independenţi şi că nimic nu se putea face cu ei prin astfel de metode directe.

Voia să fotografieze băştinaşii şi am fost de acord să-l ajut. Una dintre poze trebuia să fie cu o mamă şi copilul ei pus în glugă. Femeia s-a arătat dispusă şi zâmbitoare, dar Wulff nu era mulţumit şi mi-a zis:

— Spune-i că ea e în regulă, dar copilul e urât ca păcatul. Să facă schimb câteva minute cu cel al femeii de-acolo.

Niciunei mame din lume nu-i place să audă că are un

copil prea urât să fie fotografiat, aşa că a refuzat.

— Atunci o s-o oblig, a spus el şi a încercat să-i ia copilul.

Femeia l-a muşcat şi l-a pocnit şi toate prietenele i-au sărit în ajutor. Wulff n-a mai făcut nicio poză. Era atât de furios, că a trebuit să-l ţin să nu bată fetele, ceea ce ar fi stârnit o revoltă.

Odată cu venirea întunericului, marinarii de pe vas care n-aveau nimic de făcut au devenit leneşi şi au început să se plângă de mâncare. Căpitanul însuşi era intimidat de echipaj şi nu putea să-i oblige să se mişte, să-i pună să facă exerciţii fizice. Unii refuzau să se dea jos din pat, ceea ce e periculos, mai ales în ţinutul arctic. Din această cauză, doi au făcut scorbut, o boală groaznică. Poate fi vindecată repede dacă mănânci carne proaspătă, în special *mattak,* dar nu-i puteai convinge să mănânce aşa ceva. În comparaţie cu cei de pe *George B. Cluett*, erau o adunătură jalnică.

Sezonul întunecat era plictisitor, dar în casa mea eram fericiţi. Băiatul creştea frumos. Mama avea destul lapte pentru el şi-i rămânea să alăpteze şi un alt copil, a cărui mamă n-avea suficient. L-am pus pe Wulff să mă amuze cu poveştile lui despre China, Japonia, India şi Bali. E uimitor cât poate să înveţe un om de la altul când sunt obligaţi să-şi petreacă împreună o iarnă lungă.

Knud s-a întors cu puţin înainte de revenirea soarelui şi eu cu Wulff am plănuit să mergem în sud, să vizităm Tassiussak împreună şi să-l aducem înapoi pe Lauge Koch.

Vremea se încălzise uşor şi asta deschisese apa din jurul unor promontorii, aşa că am hotărât să facem drumul traversând calota. Mi-amintesc că eram pe marele gheţar când am văzut prima dată soarele, pe 22 februarie. Eschimoşii care erau cu noi şi-au scos mănuşile şi glugile şi ne-au cerut şi nouă să facem la fel. Eu m-am conformat, dar Wulff a râs şi a spus că n-are de gând să le facă băştinaşilor pe plac cu aşa o prostie. Bătrânul Ulugatok din Capul York l-a oprit suficient cât să-i poată spune:

— Suntem doar nişte oameni săraci şi proşti. Avem puţine moduri de a ne proteja, de dragul copiilor noştri, aşa că facem numai cum ne-au învăţat strămoşii noştri. Dacă tu nu trebuie s-o faci, poate că îţi convine ţie, dar n-ar trebui să râzi de noi doar pentru că eşti mai puternic. Credem că dacă facem asta, n-o să murim cel puţin până se întoarce soarele la anul. Chiar dacă nu are niciun efect, ne place viaţa aşa de mult, că am face orice ca s-o păstrăm.

Ne-am petrecut noaptea pe gheţar şi Wulff a tremurat încontinuu. A doua zi dimineaţă, când eram gata de plecare, el a vrut să mai doarmă câteva ore. Ni

s-a părut că e un mod ciudat de a călători, dar l-am aşteptat. Aveam de gând să merg de-a lungul gheţarului spre Capul York, cum mai făcusem, dar băştinaşii erau scârbiţi de Wulff şi mi-au spus că o să coboare lângă Parker Snow. I-am lăsat să plece şi eu şi Wulff am mers singuri mai departe.

Ca de obicei, eram foarte atent la gheţar. Am făcut ocoluri lungi ca să evit crevasele pe care le ştiam şi am intrat în zăpadă adâncă, unde a trebuit să mergem pe jos. Înaintam greu, dar ştiam că mai devreme sau mai târziu aveam să ajungem pe gheaţă bună.

La un moment dat, l-am auzit pe Wulff strigând din urmă că nu putea să meargă mai departe şi că trebuia să ne facem tabăra pentru noapte. Am râs. Mergeam de numai patru ore, ceea ce e prea puţin pentru o zi de drum. Dar mi-a spus că are inima proastă şi că, în plus, *el* decidea cât mergem în fiecare zi.

I-am explicat că drumul ăsta era numai un antrenament pentru călătoria pe care hotărâse s-o facă cu Knud în nord, iar Knud sigur l-ar fi obligat să meargă o zi întreagă. Totuşi ne-am oprit, am făcut un iglu, pentru că nu aveam cort, şi am dormit mult. Sigur ne-am odihnit bine, ne culcaserăm la două după-amiaza.

Când ne-am pornit iar, am dat peste nişte crevase teribile. În acest punct, ar fi trebuit să o luăm pe gheaţa

de lângă ţărm, dar eram sigur că în curând o să scăpăm de crevasele mai periculoase şi am mers mai departe. Era cea mai rea rută pe care călătorisem vreodată. Am traversat crevase largi de zece metri şi punţile de zăpadă pe care treceam erau înspăimântător de nesigure.

Deodată am auzit una dintre punţi prăbuşindu-se în urma noastră. Gheţarul se pusese în mişcare şi noi eram în vârful lui! Mă cuprinsese panica, dar n-am îndrăznit s-o recunosc faţă de Wulff. Singura noastră speranţă era să mergem mai departe. Peste tot în jur se căscau acum crevase noi. Nu exista cale de întoarcere, dar poate reuşeam să ajungem la marginea gheţarului şi găseam o cale să coborâm. Mi-amintesc că mă gândeam la marea de gheaţă ca la Paradisul însuşi.

În acele momente, Wulff a ales să se întindă pe jos! Gata pentru azi, a declarat. Inima îi făcea probleme şi trebuia să ne punem tabăra.

Nu aveam material să ridic o casă de zăpadă, aşa că am făcut o groapă în zăpadă şi gheaţă, am aruncat sacii de dormit în ea şi am tras săniile deasupra. Vântul ne împiedica să gătim, dar am reuşit să facem nişte ceai, am mâncat nişte carne îngheţată şi ne-am simţit mai bine.

Vântul aducea zăpadă însă, care plutea deasupra noastră, umplând groapa în care ne aflam. Wulff se foia

şi se plângea de frig. E ca şi cum ai sta în mormânt, mi-a spus. Dar n-aveam ce face.

— Nu pot să stau aici, trebuie să mă scoţi de-aici!

Dar era imposibil. S-a înfuriat şi s-a pornit singur, ceea ce era periculos, căci nu vedeai nici la doi metri în faţă şi sigur ar fi căzut într-o crevasă. A trebuit să-l opresc cu forţa şi mi-a spus cu amărăciune că sunt un tiran. Da, şi ce dacă?

Am stat acolo două zile. Când am ieşit, am văzut că zăpada ne acoperise urmele şi majoritatea crevaselor erau ascunse sub un strat alb subţire. După o vreme, am putut să detectăm crevasele după depresiuni – un fenomen interesant, dar nu de mare ajutor în situaţia noastră. Am gătit nişte carne şi apoi ne-am pornit într-o ceaţă atât de densă, că nu mai vedeam nici munţii. Probabil am pornit în direcţia greşită.

Cu dr. Wulff în urma noastră, ne-am târât înainte. La un moment dat, a trebuit să traversăm un pod de zăpadă care se scufundase doi metri şi se întindea deasupra unei crevase late de vreo doisprezece metri. Podul părea zdravăn, dar eu eram sfios ca un iepure şi am păşit pe el tremurând ca să-i testez rezistenţa. Dacă aş fi căzut, nu ştiu ce s-ar fi întâmplat cu Wulff, dar n-aveam ce să fac. Mi-am ţinut respiraţia şi am traversat şi apoi l-am văzut cum venea după mine. Aşa am trecut peste toate crevasele, care erau toate noi. Mai

fusesem pe acolo în primăvară, dar pe atunci calota fusese solidă.

Am făcut ocol după ocol. Ne-am luat viaţa în mâini din nou şi din nou, iar drumul părea să devină tot mai prost. Ceaţa se ridica şi cobora şi la un moment dat am descoperit că mergeam în cerc.

Şi apoi doctorul a renunţat. Era deprimat şi mi-a spus că de mine depindea să-l scot de-acolo.

Am pus iar tabăra. A fost singura călătorie din toată viaţa mea pe care am crezut că o să-mi fie imposibil s-o termin. Şi cum dormeam, am fost treziţi de nenumărate ori de mugetul gheţarului, care se crăpa şi îşi arunca trupul gargantuesc spre mare. Când colonelul I.P. Koch a traversat calota, a trecut prin aceeaşi experienţă – gheţarul a început să se mişte deodată fără vreun motiv aparent. În jurul nostru şi sub noi tremura gheaţa. Nu mai simţisem niciodată aşa ceva şi de-atunci am mai trăit un lucru similar o singură dată, la un cutremur din California.

După încă două zile de teroare, am ajuns la marginea gheţarului şi am descoperit că era imposibil să coborâm. Gheaţa era zimţată, tăiată în fâşii lungi şi abrupte, ca un tort de nuntă cu o glazură dementă. La câţiva kilometri mai încolo se vedea gheaţa netedă a mării. Şi n-aveam cum să ajungem la ea!

Trebuia să ne întoarcem. Eram oripilat de ideea de a

face acelaşi drum înapoi. Wulff era isteric şi ţipa că n-are de gând s-o facă. L-am făcut să se supună.

Eram poate la fel de speriat ca el, dar el se putea plânge că eu îl băgasem în asta. Am trecut pe lângă locuri unde punţile de zăpadă căzuseră de când le traversaserăm noi. Ba chiar am şi văzut o masă imensă de zăpadă dispărând şi am auzit-o izbind pământul cu un tunet la sute de metri dedesubt. Dacă n-ar fi căzut, am fi folosit-o drept punte.

S-a întunecat iar şi a trebuit să ne oprim. Eram epuizaţi, cu nervii distruşi, cu sacii de dormit uzi. Cum Wulff vrusese ceai cald în miezul zilei, provizia noastră de kerosen era pe sfârşite.

În cele din urmă, s-a înălţat luna şi i-am spus că trebuia să mergem mai departe, pentru că părea să vină vreme proastă. Nu trebuia să rămânem mai mult decât era necesar.

Wulff a spus cu încăpăţânare că nu mergea mai departe decât voia să meargă. Bietul om, se-mbolnăvise de frică şi disconfort, dar eu am plecat şi a trebuit să mă urmeze. Ţipa încontinuu că e obosit, dar i-am răspuns că şi eu eram la fel de obosit, şi totuşi trebuia să mergem mai departe dacă voiam să ne salvăm.

La un moment dat s-a oprit şi a început să-şi dezlege încărcătura.

— Tu m-ai băgat în asta, tu să mă scoţi! a strigat

furios. Eu decid cât de repede călătorim şi nu poţi să mă laşi aici singur.

Am protestat încă o dată, dar a refuzat să se mişte.

— Tu trebuie să mă ghidezi când o să fiu pregătit. Acum sunt epuizat.

Tot repeta asta. Bietul om era bolnav. Începusem să-mi fac griji şi pentru starea lui mintală.

Aşa că, în cele din urmă, disperat, am luat biciul şi l-am pocnit în aer. Mă descurc destul de bine cu un bici, am condus atelaje mulţi ani. S-a uitat la mine şocat şi a ţipat că nu pot să-l biciuiesc. I-am spus:

— Nu doar că pot, dar ar fi plăcerea mea şi intenţionez s-o fac imediat dacă nu te mişti.

— Nu mă mişc până nu dorm puţin, a scâncit.

Mi-am legănat biciul în lumina albă a lunii. Biciul a lovit în zăpada din stânga şi din dreapta lui. L-am pocnit tot mai aproape de el, până când a început să-l audă lângă urechi. Apoi a sărit în picioare. Era cu adevărat înspăimântat. Mi-am dat seama că se temea de pedeapsa fizică şi asta îmi oferea un avantaj asupra lui. În niciun moment n-a încercat să se apere şi am simţit cum mă cuprinde un val de greaţă.

N-am mai spus povestea asta şi nu sunt în niciun caz mândru de rolul meu din ea. Dar n-am avut de ales. Câinii ne erau din ce în ce mai slăbiţi, nu mai mâncaseră nimic de câteva zile, şi ştiam că n-o să mai

pot nici eu rezista mult. Bietul Wulff nu era făcut pentru frig, ultimele lui explorări fuseseră la tropice.

Restul drumului l-am parcurs în tăcere. Ştiam că suferă, dar numai ochii lui mă implorau să-l las să se odihnească. Uneori înjura în şoaptă. Şi voiam s-o facă – era o indicaţie vagă că încă mai avea vigoare. Când am scăpat de crevase, am construit o pavăză împotriva vântului şi ne-am odihnit. A doua zi dimineaţă, atmosfera se schimbase. Wulff s-a supus fără să mai înjure sau să ceară să mai doarmă, ba chiar s-a oferit voluntar la înhămarea câinilor.

— S-a dovedit, a spus, că pot să fac mai mult decât credeam că pot şi-ţi mulţumesc că m-ai forţat s-o fac.

Asta îl făcuse mai bun decât mine – era onest cu înţelegerea şi aprecierea. Şi eu care îl crezusem duşmanul meu!

— Dar, a continuat, nu pot să merg la Capul York acum. Trebuie să mă duc acasă şi să mă odihnesc. A fost prea mult pentru mine.

Am fost de acord şi ne-am întors la Thule după o absenţă de douăzeci de zile. Am aflat că băştinaşii din Capul York îşi luaseră adio de la noi, văzând că începuse să se mişte calota şi să arunce multe bucăţi de gheaţă în mare. Bătrânul Ulugatok povestise de refuzul lui Wulff de a-şi dezgoli mâinile şi capul la soare: era convins că gheţarul fusese umilit şi încercase să ne

înghită.

— Ei bine, a spus el când a aflat că eram teferi, anul încă nu s-a terminat.

Şi avea dreptate.

7

Knud trebuia să plece în curând în expediţia lui spre nord şi am decis că era mai bine să rămân la post, mai ales din cauza echipajului de marinari nedisciplinaţi. M-am dus la Upernivik după nişte provizii şi ca să-l iau pe Lauge Koch de la familia Nielsen. Ne-am întâlnit pe drum – poate că fiica lui Nielsen, Jacobine, devenise o problemă prea mare pentru el.

Când m-am întors din sud în Golful Melville, l-am întâlnit pe doctorul Hovey, care se hotărâse să nu mai aştepte niciun vapor. Era mai bine acum şi găsise un om bun să-l ducă. Hovey era atât de înfofolit, cum nu mai văzusem pe nimeni. Era, în felul lui, un bătrân destul de curajos. Am fost amândoi de acord că poate ţinutul ăsta nu era prea sigur pentru el. Mi-a mulţumit pentru ajutor, dar a făcut iar aluzie la blănurile de vulpe pe care mi le vânduse mie; nu le voia pentru el, dar ar fi fost mulţumit dacă le-ar fi luat pentru muzeu. Am râs şi i-am spus că erau înregistrate în acte şi că nu puteam să le scot, aşa că ne-am mai luat o dată

rămas-bun, de data asta de tot. Acolo, în umbra marelui munte, Degetul Diavolului, care ţâşnea spre cer, ne-a sfătuit să fim băieţi buni. Fără îndoială, luptase pentru ce crezuse el că era bine şi n-aveai cum să nu-l respecţi – mai ales după ce nu mai trebuia să te cerţi cu el.

M-am întors la Thule la timp ca să văd expediţia de cartografiere plecând spre nord. După ce au plecat, m-am gândit de multe ori la bătăliile pe care le au de dus şi mi-aş fi dorit să fiu cu ei; ştiam atât de bine toate detaliile drumului. Dar şi ce făceam eu era important şi dificil.

Erau câţiva tipi de treabă pe vapor, dar şi mai mulţi care nu erau tocmai decenţi. Ca să elimin pericolul sifilisului, am evacuat tot satul, i-am dus pe toţi pe Saunders. Afacerea noastră nu era acum o prioritate, oricum n-aveam nimic de vânzare.

Dacă ţinutul arctic atrage cât de cât pe cineva, îl va prinde în mrejele lui. Îl aveam pe fiul meu şi eram fericit. A început să facă primii paşi, i-am făcut jucării primitive, iar toată viaţa mea era acum plină cu el; visele mele nu erau decât despre viitorul lui care, cumva, însemna mai mult pentru mine decât propriul meu viitor.

Când a început să se crape gheaţa din fiord, ne-am întors la Thule şi am urmărit pregătirile pentru

plecarea vaporului *Danmark.* M-am gândit cât de diferit era acel vapor pentru mine acum, în comparaţie cu ce fusese când eram singur la Pustervig pe coasta de est. Acum era doar un cuib de certuri şi nemulţumiri. Marinarii erau toţi nerăbdători şi căpitanul se arăta slab în fiecare zi pentru că urca pe munte şi se uita după apă deschisă, apoi îi aduna pe toţi şi le asculta sfatul şi dorinţele privind plecarea, deşi doar câţiva dintre ei meritau să fie ascultaţi. Cel care zăcuse toată iarna în pat cu scorbut era cel mai gălăgios dintre toţi.

Au plecat mult mai târziu decât ar fi trebuit şi au rămas blocaţi zile în şir în gheaţă. Totuşi, bătrâna navă era solidă şi putea să suporte presiunea. S-au dus spre nord şi i-am văzut ultima oară la Capul Parry. Poate că-l sfătuise bolnavul de scorbut pe căpitan în ce direcţie să meargă.

Am vânat în fiorduri. Caiacele noastre erau acoperite cu piei noi şi corturile ridicate pe înălţimi, ca să putem supraveghea şi fiordul, şi marea deschisă. Acolo stăteam într-o zi şi priveam oceanul, fără să mă aştept să văd ceva. Dar deodată am zărit acea privelişte rară, dar de-acum familiară – catargele unui vas şi o dâră de fum la orizont.

Am alergat spre ţărm, spre vasul nostru. Habar n-aveam cine putea fi, dar se vedea că se luptau cu gheaţa. În cele din urmă au găsit o fâşie de apă deschisă

şi s-au pornit cu toată viteza spre noi.

— Salut, Peter! a strigat o voce pe care nimeni din Groenlanda n-o putea confunda, o voce tandră, a unui mare om, Bob Bartlett, cel mai bun navigator prin gheţuri din lume. Venise cu al treilea vas trimis cu acelaşi scop – să ia acasă Expediţia Crocker Land.

Mai întâi l-am întrebat, bineînţeles, despre război. Era mai rău ca niciodată. „Lumea a înnebunit", mi-a spus Bob. M-a întrebat de *Danmark* şi i-am zis că sigur îl găseşte pe undeva pe lângă Capul Parry. Bartlett fusese instruit, mi-a zis, să le ordone celor de pe *Danmark* să lase în pace expediţia Macmillan. L-am sfătuit să nu rămână mult pe loc, vântul începuse deja să bată şi se forma gheaţa.

L-am întrebat dacă avea provizii pentru mine. Căpitanul Bob ştia totul despre ţinutul arctic şi se grăbea.

— Ai primit vreo scrisoare, m-a întrebat, prin care să ţi se spună că îţi aduc provizii?

— Cum aş fi putut să primesc aşa o scrisoare?

Mi-a zis că nu-mi adusese nimic. Dar, dacă putea să mă ajute cumva repede, cât mai avea timp, avea s-o facă bucuros. Trebuia să plece imediat. Aşa că mi-a dat şase portocale – şi n-o să-l uit niciodată pentru asta – şi cinci kilograme de tutun neprelucrat, pe care l-am ascuns de băştinaşi, după care i-am spus la revedere şi

noroc şi dus a fost.

Mai târziu am aflat de acasă că fuseseră trimise cu el douăsprezece tone de provizii. Nu le-am primit şi nici nu mi-a spus că le avea. Mi-a promis că se opreşte iar când se duce în sud. Şi asta a fost ultima oară când l-am văzut, până când ne-am reîntâlnit la New York. E, totuşi, un om minunat.

Niciodată, cum am mai spus, nu foloseam ultima fărâmiţă din orice mai aveam prin casă. Încă mai aveam puţin tutun în sertarul biroului meu. Din când în când, Navarana tăia o felie subţire pentru pipa ei. L-am ascuns pe cel pe care mi-l dăduse Bartlett în alt sertar, printre hârtiile mele.

A doua zi, o băştinaşă ne-a adus nişte carne şi am trăncănit veseli şi ne-am simţit bine. Când se pregătea să plece, am întrebat-o dacă vrea o bucăţică de tutun. S-a uitat la mine ca un suflet evlavios căruia preotul tocmai i-a promis raiul.

— De unde? m-a întrebat.

Am deschis sertarul, am scos o bucată, cam cât pentru trei pipe pline, şi i-am dat-o. Ochii Navaranei s-au îngustat, dar, fiind eschimoasă, nu putea să protesteze împotriva a nimic din ce făcea soţul ei. Imediat ce femeia a plecat, Navarana s-a grăbit la birou, a tras sertarul vizibil furioasă şi a găsit o bucată mare de tutun. Expresia de pe faţa ei era de nedescris. Parcă

văzuse o fantomă şi am început să râd. A râs şi ea şi m-a întrebat de unde am tutunul. I-am spus să fumeze. Şi-a tăiat o feliuţă şi a pus restul înapoi. A doua zi, era o bucată nouă acolo şi Navarana n-a aflat niciodată unde ţineam rezerva aparent inepuizabilă. Tutunul ăia a contribuit masiv la fericirea noastră. Puteam să dăm din el şi oaspeţilor noştri mai selecţi din când în când şi Navarana era cea care îl dăruia.

A trecut vara şi a venit toamna. Fusese un an prost. Vremea nu ne lăsase să vânăm în caiace şi aveam puţină muniţie. Nu merita s-o risipim pe păsări şi, deşi nu eram chiar strâmtoraţi, a trebuit să apelăm la metodele străvechi de vânătoare. Pentru asta e nevoie de mult timp şi răbdare. Să dobori o pasăre cu puşca e mult mai uşor decât s-o aştepţi la cuib sau lângă o bucată de carne plasată strategic pe pământ ca momeală.

Băştinaşii nu erau capabili să înţeleagă situaţia. De ce să se lipsească de ceea ce voiau? Nu se luptaseră unii cu alţii şi nu se omorâseră. Şi oricum, de ce le spusesem că e împotriva legii să omori pe altcineva când armate de oameni albi se împuşcau unii pe alţii? Logica ar trebui să meargă după omul alb ca un câine – dar deseori rătăceşte.

Iarna era aproape şi se formase gheaţa; încă nu primiserăm veşti de la Knud şi expediţia lui de

cartografiere. Am plănuit să merg spre nord şi să pun la păstrare carne pentru ei, după ce am făcut rost de ea. Am încercat să conving câţiva băieţi să mă urmeze, dar au căutat scuze să nu vină. Era perioada anului când trebuiau să rămână lângă copcile focilor ca să-şi facă rost şi ei de mâncare. Nu puteam încă să traversăm fiordurile, dar ne-am dus după foci şi am reuşit să omorâm destule cât să ţinem în viaţă câinii şi pe noi înşine.

Apoi, deodată, au încetat să se mai arate. Am căutat copci şi le-am găsit acoperite cu gheaţă. Nu erau nici în porţiunile cu apă deschisă şi nici morse nu găseam.

Micul Mequsaq slăbise atât de mult, că începuse să mi se facă frică. Încă mai trăia cu laptele mamei lui, dar şi ea era subnutrită. Sigur mi-ar fi prins bine dacă mi-ar fi dat Bob Bartlett proviziile pe care trebuia să mi le dea. Cam aşa stăteau lucrurile în toamna lui 1917.

În acele vremuri stresante, nu puteam să nu admir tactul băştinaşelor. În fiecare seară când mă întorceam de la vânătoare, Navarana era pe ţărm şi mă aştepta. Dar niciodată nu m-a întrebat dacă am adus acasă carne – venise doar să mă ajute cu câinii sau să-mi ia haina şi s-o pună bine ca să nu se dezgheţe dacă intram cu ea în casă. Dar de câte ori aveam o focă pe sanie, o vedea imediat şi ţipa de uimire. Chema toate fetele sau pe oricine era atunci acasă şi le spunea să-l admire pe

soţul ei isteţ, cu prada lui.

În acea toamnă s-a întâmplat ceva important în dezvoltarea lui Mequsaq. Văduva Aloqisaq trăia într-o casă mică în faţa casei noastre. Ea ne tăbăcea pieile, înmuia carnea pentru câini şi altele. Odată, băiatul a fost dus la ea în vizită şi pe când era acolo, a izbucnit unul dintre acele uragane arctice neaşteptate. Era un vânt năprasnic şi nimeni nu se putea ţine pe picioare afară. Aerul era încărcat cu ace de zăpadă şi pietricele bombardau casele. Din fericire, ferestrele erau acoperite cu un strat gros de gheaţă şi nu s-au spart.

Navarana a venit în fugă la mine în timp ce scriam şi mi-a spus că Mequsaq fusese prins de furtună şi nu se putea întoarce acasă. Rareori am văzut-o aşa de mulţumită. Acum, mi-a spus, era o mamă care putea să stea acasă şi să aştepte întoarcerea fiului, pentru că băiatul trebuia să rămână departe de casă până venea vremea bună.

M-am oferit să mă duc după el, dar asta nu i-ar mai fi permis să se bucure de „curajul" lui. Că era complet inocent în privinţa curajului sau a laşităţii, fiind doar de un an şi jumătate, nu avea nimic de-a face cu situaţia – asta era prima dată când mişcările îi erau împiedicate de vreme. Şi de-asta trebuia să dăm o petrecere când se termina furtuna, oferindu-le celor din comunitate o mare parte din ouăle depozitate pe insule.

M-am dus după ele imediat ce mi-a permis vântul şi petrecerea a fost un mare succes. Ne-am îndopat cu ouă şi ne-am râgâit mulţumirea prin toată casa.

Am vorbit de Knud şi echipa lui – speram să se întoarcă în curând. Bătrâna Inaluk, cea mai talentată vrăjitoare din comunitate, a ieşit deodată din casă. Câteva momente mai târziu, am auzit-o cântând afară. Am ieşit în fugă şi am văzut-o în lumina lunii, fără haină, cu părul ei lung despletit legănându-i-se împreună cu trupul:

„Cei care au plecat în est s-au întors.

Cei care au plecat în est s-au întors.

Satok şi nevasta lui o să ne viziteze şi ei

Nevastă-sa se pregăteşte, îşi dă jos pantalonii".

Asta era cântecul ei şi, după ce a ieşit din transă, a spus că Knud şi oamenii lui erau pe drum înspre casă, „dar doi dintre ei lipsesc". Am întrebat-o cine lipsea. Cum putea să răspundă numai cu „da" sau „nu", mi-am reformulat întrebarea:

— Knud lipseşte?

A reuşit să-mi spună:

— Cine sugerează că lipsa mâncării şi calota i-ar putea face probleme lui Knuk? Poate că cineva nu se descurcă el însuşi pe gheaţa abruptă.

După ce oaspeţii au plecat, ne-am dus la culcare. Am stat să citesc. Nu-mi puteam scoate din cap vorbele

ciudate ale femeii şi nici sentimentul că ceva rău plutea în aer. Să mă duc să-i caut pe băieţi? m-am întrebat. Dar unde?

Şi atunci capul prietenului meu Knud a apărut în uşă. Am strigat de bucurie şi am sărit să-i strâng mâna. N-o să uit niciodată momentul şi cum mi-a spus că i-a fost dor de mine toată vara, „în fiecare zi". Privindu-l, înţelegeai că venise de pe calotă, luni de foame şi greutăţi i se citeau pe faţă. După câteva minute, l-am întrebat despre restul oamenilor.

— A fost o vară teribilă, cu foamete şi greutăţi cum n-am mai trăit!

— Sunteţi toţi?

— Nu. Doi lipsesc, a răspuns Knud.

S-a dus în bucătărie să se uite după ceva de mâncare. Eu şi Navarana abia am avut curaj să întrebăm cine murise. Când s-a întors, ne-a zis:

— Henrik a fost mâncat de lupi şi Wulff a murit de foame. E prea oribil să mă gândesc.

Am stat treji toată noaptea şi Knud mi-a povestit aventurile lui. Mi-a zugrăvit în faţa ochilor toată călătoria, apoi a vrut să ştie dacă îl învinovăţesc în vreun fel pentru cele întâmplate. I-am răspuns că nu şi aşa cred şi-acum.

Era obosit, dar a spus că trebuia să se ducă în sud cât mai repede. Oamenii aveau nevoie de o variaţie în

mâncare; Lauge Koch în special avea nevoie de pâine şi cereale. Lauge Koch era tot în Etah şi am plecat după el a doua zi. L-am găsit instalat confortabil ca oaspete al băştinaşilor în casa expediţiei americane.

Doctorul Wulff era mort. Fusese o belea pe tot parcursul călătoriei. Nu era făcut pentru un astfel de drum şi n-avea nici spiritul aventurii să-l împingă înainte; nu se bucurase nici de cooperarea băştinaşilor, care nu-l plăceau. Trebuie să fi fost o experienţă teribilă pentru el – un om care nu-i plăcut se simte mereu inconfortabil. Lipsa constantă de hrană şi vânatul neaşteptat de rar l-au făcut sumbru şi n-avea ochi pentru frumuseţea severă a ţinutului arctic.

Pe drumul înspre casă n-au avut deloc mâncare, în afară de câinii care mureau ocazional, iar Wulff era bolnav şi nu putea să mănânce. Când au trebuit să meargă prin apa paralizant de rece a râurilor de pe calotă, a refuzat, s-a pus jos şi a spus că nu mai face niciun pas. De două ori a trebuit Knud să treacă înapoi torenţii ca să-l convingă să vină şi când au ajuns în cele din urmă în Etah, era complet epuizat.

Knud şi Ajago au luat-o înainte spre Etah ca să găsească băştinaşi care să se întoarcă cu ei şi să-i aducă şi pe cei din echipă. Knud le-a dat ordine lui Wulff şi Koch şi celor doi băştinaşi să rămână pe loc sau, dacă pleacă, să urmeze o anumită rută. Cei doi băştinaşi

erau nerăbdători să se întoarcă acasă la familii şi, cum n-aveau nimic de mâncare, s-au pornit încet înainte. De fiecare dată când urcau un deal, trebuiau să-l aştepte pe Wulff, care era slăbit şi nu ţinea pasul cu ei. Odată, când au omorât un iepure, a refuzat să mănânce altceva din el în afară de ficat. Era probabil foarte bolnav, şi psihic şi fizic. Apoi a început să-l afecteze frigul; niciunui n-avea saci de dormit.

Bietul Wulff era în mâinile unui tânăr, Lauge Koch, şi ale celor doi eschimoşi. Koch, cum a dat dovadă apoi, e o persoană extraordinară, dar era nerăbdător şi s-a revoltat împotriva lui Wulff, care le întârzia constant înaintarea spre o climă mai blândă şi locuri de vânătoare mai bune.

De câteva ori, Wulff i-a spus lui Lauge Koch că prefera să moară acolo pe calotă – nu i-ar fi părut rău să fie lăsat în urmă, nu avea nimic pentru care să trăiască şi erau puţine lucruri în viaţă pe care nu le experimentase. (Şi mie îmi spusese asta când merseserăm împreună.) Dar s-a târât mai departe şi a insistat să înainteze numai în ritmul său.

Poate că Knud l-ar fi încurajat să facă mai mult efort şi să fie mai rapid, dar Knud Rasmussen nu putea fi învinuit pentru eforturile lui de a salva toată echipa. Nu putea crede niciodată că cineva s-ar întinde la pământ şi ar muri mai degrabă decât să încerce să facă

un ultim efort.

Dar Wulff a făcut chiar asta.

Cred că onestitatea nesăbuită a lui Lauge Koch a fost ultima lovitură dată lui Wulff şi rămăşiţei lui de vitalitate.

— Cât crezi că am mers azi? l-a întrebat Wulff.

— Cam doi kilometri şi jumătate, i-a răspuns Koch.

— Cât trebuie să mai mergem?

— Cam 70!

Nu e cel mai bun mod de a încuraja un tovarăş obosit, dar Koch credea că aşa o să-l sperie şi o să-l facă să depună efort.

Băştinaşii au mai omorât doi iepuri şi el i-a refuzat, în ciuda ofertei lor generoase de a-i da ce porţie voia. Apoi a spus iar că nu merge mai departe. De fiecare dată când se opreau să se odihnească, le lua ore să-l pornească iar la drum. De multe ori le spunea să plece fără el, dar când dispăreau după vreun deal, îi striga să aştepte şi asta îi enerva pe băştinaşi. Lauge Koch îi lua apărarea, dar era greu să le ţină piept eschimoşilor.

Apoi, în cele din urmă, după o odihnă lungă, Wulff a spus:

— Ăsta e sfârşitul. Nu merg mai departe.

Au încălzit nişte apă pentru el. A scris o scrisoare sau două şi s-a întins pe iarba pe care o adunaseră băştinaşii pentru el. Şi l-au lăsat în urmă.

Un asemenea eveniment e subiect bun de conversaţie pentru unii care stau relaxaţi în fotolii, dar ei niciodată nu vor înţelege cu adevărat ce înseamnă să laşi un om să moară.

Băştinaşii mi-au spus mai târziu că nu credeau că Wulff vorbea serios. Fusese o povară aşa de mare de-a lungul întregului drum, că s-au gândit că era doar leneş. Lauge Koch îşi epuizase capacităţile de convingere şi nici ei nu credea că Wulff n-o să mai facă un ultim efort. Încercase tot ce se putea şi nu era de învinovăţit. Totuşi, cum mi-au spus eschimoşii, simplul fapt că Wulff nu se împuşcase i-a făcut să creadă că încă mai spera la ajutor.

Băştinaşii aveau vieţile lor la care trebuiau să se gândească. Lauge Koch era tânăr şi puternic şi ar fi fost inutil şi periculos să aştepte să moară Wulff. Refuzase clar să plece şi, dacă l-ar fi aşteptat, Koch ar fi murit şi el lângă bărbatul mai slab.

Credeţi-mă, i-ar fi fost mai uşor lui Lauge Koch să se întindă şi să doarmă. Ştiu din experienţă că e mult mai curajos să-ţi mişti picioarele obosite iar şi iar decât să te întinzi jos şi să chemi anihilarea. Oricine poate s-o facă, dar omul cu caracter şi voinţă nu cedează niciodată doar pentru că îşi simte trupul obosit.

Ne-am întors să ne uităm după echipamentul pe care îl aduseseră peste calotă. Era chiar unde îl lăsaseră, la

baza gheţarului, şi povestea curajoasă a celor şase oameni obosiţi era scrisă în acea ascunzătoare. Fusese jumulită de orice putea fi mâncat sau aruncat, iar săniile şi cutiile fuseseră reduse la simplul lor schelet şi utilizate drept combustibil pentru foc.

Ne-am uitat şi după doctorul Wulff. Nu putea să mai fie în viaţă, dar m-am gândit să-i găsim trupul. Am dat de locul unde cei doi eschimoşi spuneau că îl lăsaseră şi am găsit şi urme din iarba pe care i-o puseseră ca saltea. M-am gândit că se târâse până la pârâul din apropiere ca să bea apă, dar nu era acolo.

Sunt sigur că-şi regretase decizia şi încercase să-şi urmeze tovarăşii şi se rătăcise. Altfel, l-am fi găsit.

Şi Henrik era mort, prietenul meu devotat din expediţia de pe coasta de est. Născut sărac, ajunsese îngrijitor de câini la Egedesminde. Acolo îl găsise Joergen Broenlund şi îl angajase pentru Expediţia Danemarcei; se ridicase mult în ochii oamenilor săi. Era mereu de ajutor, niciodată leneş şi dragostea lui de viaţă era inspiratoare. Mă înduioşa cât de mândru era de barca noastră cu motor – o păstra curată lună şi o mângâia ca pe un bebeluş.

Acum nu mai era. Adormise departe de ceilalţi, când plecase după iepuri, şi nu se mai întorsese. Tovarăşii lui îl căutaseră şi dăduseră peste trei lupi uriaşi, unul dintre ei mânjit cu sânge. Bietul om o să rămână mereu

în amintirea mea ca un suflet bun şi drag.

8

Recuperarea lui Lauge Koch a fost miraculoasă. Când am ajuns la Etah era foarte slăbit, dar după ce a dormit de patru ori, s-a făcut destul de bine cât să poată călători şi după ce a dormit de opt ori, a spus că puţin exerciţiu i-ar prinde bine. Am mers la Thule, în ideea că expediţia avea să se pornească spre sud de îndată ce s-ar fi adunat destulă mâncare pentru câini. Knud trebuia să facă rost de ea. Era omul ăla un supraom? Nu ştiu.

N-avusesem aproape niciun fel de carne toată vara şi toamna, nici morse. Acum luna era strălucitoare în decembrie şi Knud ne-a rugat să mergem cu el să căutăm morse pe insule. Ştiam că nu pot să fie, dar pentru că ne rugase, am zis să-i facem pe plac. Când am ajuns, am descoperit că gheaţa se crăpase şi în noaptea dinainte apa fusese acoperită cu o peliculă nouă de gheaţă destul de tare cât să ne ţină şi destul de subţire cât să-i permită morsei să o spargă ca să respire.

Am prins patru morse mari, aşa că aveam provizii pentru traversarea Golfului Melville.

Eu şi Knud credeam că de câte ori moare cineva, accidental sau nu, trebuie să se facă o examinare

oficială. Ne-am gândit că ar fi fost foarte jenant dacă o astfel de examinare ne-a fi adus într-un tribunal danez – ar fi fost întotdeauna unii care l-ar fi acuzat pe Lauge Koch că-şi abandonase tovarăşul.

Amândoi ştiam adevărul: nu era vinovat, n-ar fi putut să-l care pe Wulff, era datoria lui să se salveze singur – şi ne-am gândit că ar fi mai bine să se examineze cazul în Groenlanda. Exista şi aici un judecător şi ar fi fost mai simplu să li se transmită jurnaliştilor din Copenhaga decizia lui decât să ducem tot circul acolo.

Ne-am pornit spre sud şi am luat cu noi trei eschimoşi, Inukitsork fiind unul dintre ei. Era un om cu experienţă. Am aflat mai târziu că el fusese responsabil pentru moartea tovarăşului lui Peary, profesorul Marvin, care fusese împuşcat în 1909. Inukitsork obosise într-o expediţie şi Marvin a dat ordin să fie lăsat eschimosul în urmă; i se păruse inutil să încerce să-l aducă viu înapoi la tabără. Aşa că vărul lui Inukitsork l-a împuşcat pe Marvin.

Inukitsork, deşi băştinaş, înţelegea bine acest eveniment şi câtă importanţă avea declaraţia lui.

Am decis să călătorim în grupuri separate, fiindcă ar fi fost dificil să facem rost de mâncare pentru toţi dacă rămâneam împreună. Eu am mers cu Lauge Koch şi bineînţeles, cu Navarana şi Mequsaq, care avea să intre

pentru prima dată în lumea nouă.

Ne-am pornit într-o zi întunecată de iarnă, dar am înaintat încet, din cauza gheţii dure. Zăpada era ridicată de vânt şi Navarana a trebuit să-şi acopere gluga de tot ca să-l protejeze pe băiat, care dormea acolo la căldură fără să bănuiască cât se lupta mama lui cu vântul care ne tăia feţele ca nişte cuţite. În cele din urmă am ajuns la o peşteră, am făcut un foc şi am gătit nişte carne. Stratul de gheaţă care acoperea pereţii strălucea cu o iridescenţă de diamant, mai orbitoare decât pereţii oricărui palat făcut de om.

Era acolo un fel de pat făcut în trecut de nişte călători mai harnici. Aveam cu noi un sac de dormit mai mare şi l-am pus pe băiat între noi. Ca să-ţi fie cald iarna într-un sac, trebuie să dormi dezbrăcat, dar e cam neplăcut să intri şi să ieşi aşa din el.

Fiecare familie are problemele ei. A noastră era obiceiul lui Mequsaq să se târască afară din sac şi să se joace, în loc să doarmă. Am încercat să-l speriem şi i-am spus că un urs mare, feroce, ne dădea târcoale noaptea şi căuta băieţei care nu dorm. Dacă-i găsea treji, le smulgea capul cu dinţii.

Afară bătea furtuna şi noi dormeam în peşteră. La un moment dat, băiatul n-a mai avut astâmpăr şi-a scos capul afară din sac. Imaginaţi-vă şocul lui când chiar a văzut în apropiere un urs care-l privea ameninţător.

Copilul s-a ghemuit înapoi la locul lui cu atâta repeziciune, că a trezit-o pe maică-sa. După ce s-a asigurat că băieţelul stă confortabil, s-a uitat şi ea afară şi a văzut ursul lângă noi.

— Peter, a şoptit ea răguşită, e un urs mare în peşteră cu noi.

Într-adevăr, era un urs acolo. Şi stătea între mine şi puşcă. Am strigat şi am sărit din sac. Un bărbat dezbrăcat nu e un adversar atât de periculos la minus 40 de grade, aşa că mi-am tras pantalonii de sub sac şi am intrat în ei în timp ce săream în picioare. Agitat cum eram, mi-am băgat ambele picioare într-un crac. În aceeaşi clipă am văzut că Itukusunguaq ţinea puşca pregătită, dar nu putea să tragă fără să ne pună şi pe noi în pericol, aşa că am început să fug. E complicat să alergi când ai amândouă picioarele într-un singur crac, aşa că am căzut în faţă şi m-am rostogolit pe pantă până la picioarele ursului. Era la fel de speriat ca mine şi a sărit în spate, să se ferească de tunetul care părea să-l urmărească. Pe câini i-a stârnit zgomotul, iar o parte din ei şi-au rupt hamurile şi l-au atacat pe intrus. Itukusunguaq putea acum să tragă şi a tras, dar şi-a omorât câinele cel mai bun înainte să nimerească ursul.

Mequsaq era încântat de spectacol şi a râs cu poftă când şi-a văzut tatăl la pământ între labele ursului. Navarana l-a dus să-şi arunce suliţa lui mică în ursul

mort, ca să-şi poată lua porţia. Fusese cel care văzuse animalul şi ea era mândră de el de parcă îl omorâse cu mâinile lui.

Ne-a mai prins o furtună înainte să ajungem la Capul York, unde am rămas numai o noapte. Băştinaşii aveau puţină carne, aşa că nu ne-au putut da nimic – şi trebuia să avem grijă să nu dăm de la noi.

A fost cea mai proastă călătorie pe care-am făcut-o. Vremea se întrecea cu gheaţa să vadă care ne venea de hac mai repede. Într-o zi, când luna era acoperită de nori, gheaţa dură mi-a rupt tălpicile. Mi-a luat atâta timp să le repar, că abia după două zile i-am găsit iar pe ceilalţi. Din fericire, era destulă zăpadă ca să construim igluuri, dar prea puţină carne. Mare parte din drum, Navarana trebuia să meargă pe jos, cu băiatul în glugă şi noi biciuiam câinii în urma ei.

În cele din urmă, proviziile de mâncare s-au terminat. Nu mai rămăsese nimic nici pentru câini, dar speram în fiecare zi să ajungem la Capul Seddon, unde aveam prieteni. Lauge Koch începuse să se resimtă din cauza slăbiciunii sale. Îi crescuse apetitul enorm şi era tras la faţă. N-aveam decât carne de câine – în fiecare noapte era omorât câte unul. Furtunile se jucau cu noi şi ne făceau înaintarea aproape imposibilă. Nu-mi aduc aminte câte zile am stat expuşi în felul ăsta, dar Navarana începuse să nu mai aibă lapte. L-am hrănit

pe băiat cu supă din carne de câine, dar nu-i pria – animalele înfometate nu fac o supă prea bună – şi i-am dat un os să-l mestece. Era din ce în ce mai slab şi mi-era teamă că o să moară. Într-o seară, era prea slăbit ca să mai poată suge măcar, iar biata maică-sa stătea ca împietrită. Nu putea să facă nimic pentru el. L-am luat între noi în sacul de dormit, dar nici noi nu eram calzi. Lui Lauge Koch foamea i se vedea arzând în ochi. Bietul lui trup torturat tânjea după hrană şi a spart craniile câinilor înfometaţi şi măcelăriţi ca să le ia creierii. A cules şi oasele pe care le aruncaserăm şi a mai ros la ele. Mă dezgusta să-l privesc, nu mai ştiu de ce, şi l-am rugat să se oprească.

Am ajuns în cele din urmă la Seddon, unde locuiau doi dintre unchii Navaranei. Aveau carne şi ne-au dat-o cu plăcere. Într-o zi, am uitat de toate chinurile noastre. Băiatul a început să plângă iar, după ce fusese înspăimântător de tăcut pe gheaţă; aveam să-i dăm acum lapte şi mâncare delicioasă şi a început să meargă din nou în patru labe pe laviţă.

Restul drumului spre Tassiussak a fost uşor şi am aşteptat acolo câteva zile ca să poată Knud să ne ajungă din urmă. Când a apărut, a încercat să mă convingă să merg mai departe în sud cu echipa. I-am spus că aş prefera să mă întorc acasă imediat.

— Dar, a zis, ar fi bine pentru Navarana să-şi nască

copilul aici şi să scape de asta înainte să se ducă acasă.

Aşa am aflat că urma să mai avem un copil. Seara, am întrebat-o pe Navarana dacă era adevărat şi ea a recunoscut.

— De ce i-ai spus lui Knud înainte să-mi spui mie?

— Pentru că se duce în Danemarca şi n-o să afle cât e acolo. Iar tu ai destule pe cap acum, că n-a venit vaporul şi n-ai carne, aşa că m-am gândit să mai aştept.

În acea seară a dansat şi s-a simţit bine multe ore la rând şi la fel a făcut şi în nopţile următoare.

Am mers spre sud în echipe mici. La Proeven, Micul Jonas a trebuit să sape după proviziile lui ca să ne dea de mâncare. N-a comentat, dar nu s-a abţinut să facă aluzie la vremuri când proviziile n-aveau să mai fie atât de bogate. Kaiserul Wilhelm o să-şi trimită submarinele, poate. Zicea că locul lui la Proeven era un punct strategic special. Dacă îl capturau nemţii, puteau să controleze toate bancurile de balene albe şi să pună mâna pe tot *mattakul.* Se pregătise pentru o asemenea urgenţă, se gândea că o să meargă înspre interiorul ţinutului şi îşi ascunsese acolo provizii. Knud l-a pus să se ducă după carne. Micul Jonas a oftat – dar cine îi putea rezista lui Knud?

Abia la Proeven, dintre toate locurile, am dat prima oară de prejudecăţi rasiale. L-am vizitat pe administrator, un tânăr al cărui scop principal era să

demonstreze că era un fel de supraom în comunitate.

— Te rog, intră să mănânci, mi-a spus. Soţia ta o să fie servită în bucătărie.

I-am spus că prefer să mănânc cu Micul Jonas, care era atât de bine-crescut că nu făcea diferenţa între noi şi persoanele care se născuseră din întâmplare în ţările greşite.

Inspectorul din sud era dispus să judece cazul, dar Lauge Koch refuza acum să se supună unui astfel de proces. Vizitase staţia ştiinţifică din Disko şi danezii de acolo îl sfătuiseră să refuze. Nu ştiu ce argumente folosiseră, dar orice i-au spus, sunt sigur că era cu intenţia să-l ajute.

Însă acesta a fost începutul unei neînţelegeri de-o viaţă între cei doi mari exploratori – Knud Rasmussen şi Lauge Koch. Mulţi au încercat degeaba mai apoi să-i aducă iar împreună. Din păcate, după moartea lui Rasmussen, Koch a publicat un articol într-un ziar important danez unde îl denigra pe primul lui tovarăş şi susţinător. Nu l-a făcut pe Knud mai mic şi nici pe Koch mai mare.

N-avea niciun sens să mergem mai departe. Navarana s-a dus să viziteze nişte prieteni la Uvkusigssat şi noi ceilalţi ne-am dus la Ritenbenk, unde locuia domnul Andersen, cea mai bună gazdă din

Groenlanda. E un mare admirator al lui Dickens şi îl citează cu orice ocazie. Nu era acasă, se dusese cu soţia la Umanak să invite oaspeţi pentru Paşte. Menajera, bătrâna Sofie, o bucătăreasă renumită, care avea grijă cu devotament de proprietatea lui, n-a fost prea încântată să ne vadă. Eram cam mulţi, Knud invitase toată lumea de pe drum să ne însoţească.

În afara casei, pe un perete, atârna un caribu întreg şi două părţi din spate ale altuia – motivul pentru care Andersen invita lume la el. Mai întâi am dat jos părţile din spate şi am forţat-o pe biata Sofie să ne facă fripturi. Era o bucătăreasă bună chiar şi când n-avea chef să gătească. Când a terminat, a refuzat să mai rămână în casă şi a plecat în semn de protest. Aşa că am dat jos şi caribuul întreg şi l-am mâncat şi pe-acela. Knud s-a dus apoi în pivniţă.

— Are vin, a strigat, are vin pe timp de război!

Trebuie să recunosc că nu mai avea vin când am plecat.

Am mers spre Jakobshavn şi acolo am avut parte de punctul culminant al călătoriei – cei de-acolo încă îşi mai amintesc de petrecerile pe care le-am dat. Mai întâi am dat o petrecere cu cafea pentru toţi băştinaşii. Pe urmă un dans şi apoi încă unul şi tot aşa până n-a mai fost nimeni în stare să danseze, în afară de Knud. Apoi au dat danezii petreceri şi şi-au golit proviziile înainte

să plece Knud în Danemarca.

Când m-am întors în nord, am auzit că familia Andersen îşi petrecuse Paştele mâncând biscuiţi săraţi şi supă de orz. Sofie s-a plâns că am fost violenţi, dar gazdei i s-a părut o glumă minunată şi i-a părut rău că nu făcuse şi el aşa ceva niciodată. Asta e genul de umor dominant în Groenlanda.

Am găsit-o pe Navarana bolnavă. Eram incapabil să o diagnostichez, dar vedeam că era într-o stare critică, ardea de febră. Doctorul din colonia Umanak a zis că are pneumonie – şi copilul putea să se nască în orice clipă.

În aceeaşi după-amiază s-a născut o fetiţă.

La băştinaşele sănătoase naşterea e un fenomen perfect natural. A doua zi, Navarana voia să se ridice şi să călătorească, dar doctorul a sfătuit-o să n-o facă, fiindcă gheaţa era rea şi drumul dificil. Am stabilit să nu mai plece în nord până vara următoare şi să stea o vreme cu familia Nielsen.

Fetiţa, Pipaluk, era foarte micuţă şi fratele ei mai mare şi-a petrecut toată ziua privind-o. Le-am dat cafea băştinaşilor ca să sărbătorim şi când am plecat, am simţit că las în urmă o parte importantă a vieţii mele.

Drumul m-a dus la Igdlorssuit, de unde trebuia să iau o fată înapoi în nord ca să muncească. Era grasă şi fusese bine instruită în treburile casnice de doamnele daneze de la Umanak. Singura ei vină, mi s-a spus, era că uneori se sătura de muncă şi fugea, dar asta nu m-a speriat.

Am întâlnit şi alţi băştinaşi din nord la sud de Upernivik şi am cumpărat aproape toată marfa din magazinul lui Klintrup. N-aveam aproape nimic să le vindem băştinaşilor la Thule. Praful de puşcă şi alicele nu se mai găseau aproape nicăieri.

Până am ajuns la Melville, a început primăvara şi Karen, fata pe care o luasem cu mine, dădea semne clare de dor de casă. A ţipat ca un porc înjunghiat când ne-am dus după un urs. Când a văzut că asta n-are niciun efect asupra noastră, s-a rostogolit de pe sanie şi am lăsat-o în urmă. După ce am omorât ursul, m-am întors şi am găsit-o aproape moartă de frică. Văzuse încă un urs şi nu era, bineînţeles, înarmată. Nu mai voia să muncească, voia s-o ducem acasă.

A doua zi, am terminat şi ultima bucată de pâine. Karen, fata din sud, a spus că acum era clar că trebuia să ne întoarcem. Chiar nu credea că oamenii pot să trăiască fără pâine şi cafea.

Biata fată, nu i-a fost uşor. La Capul York băştinaşii au râs de ea pentru că voia să le strângă mâna

bărbaţilor. Toţi o credeau o fată prea directă, fără subtilităţi în comportament.

Am decis să rămân la Capul York o vreme – nu prea erau motive să mă grăbesc spre casă, n-aveam familie, n-aveam mâncare. Până începea sezonul la păsări pe Insula Saunders nu prea conta unde eram.

Am pus un cort pe plajă şi m-am instalat cu Karen. Ca să spun adevărul, nu prea era aşa o gospodină şi nu înţelegea cum se cârpesc *kamikii,* aşa că i-am dus pe ai mei unei femei băştinaşe. Când m-am întors la cort seara, femeia a venit şi m-a rugat s-o iert – născuse un copil în acea zi şi m-a asigurat de faptul că „niciun bărbat nu-şi dă cu adevărat seama că şi o naştere cere nişte timp şi puţină atenţie".

Karen era furioasă şi voia să plece imediat. Acolo de unde venea ea femeile fuseseră învăţate să fie moaşe şi să se ocupe de durerile naşterii. Nimic, mi-a zis, n-ar fi putut-o convinge să se mărite cu un bărbat în ţinutul ăla crud, barbar. Băştinaşii au râs de ea şi i-au spus că asta e o chestiune în care nu ea decidea, ci bărbaţii. Şi poate că oricum n-avea s-o placă nimeni, i-au spus femeile. Încă nu arătase că e capabilă de muncă.

Mai târziu s-a îndrăgostit nebuneşte de câţiva băieţi şi până la urmă şi-a găsit şi soţ, un tip de ispravă, fiul unui preot şi un vânător bun. Ştia din experienţa ei sudistă că un misionar se căsătoreşte dacă îi spui că o să

fie în curând tată.

Vara a trecut fără să vină vreun vapor. Vânătoarea poate să fie al dracu' de monotonă şi acum aşa şi era. Nu aveam kerosen pentru barca cu motor şi nici muniţie pentru puşti, aşa că a trebuit să folosim harpoanele. Dar soarele n-a coborât sub linia orizontului timp de patru luni, aşa că nu puteam să ne plângem.

Tânjeam după Navarana şi după cei doi copii, dar trebuia să stau unde era vânatul şi pe timpul verii n-aveam cum să ajung să-i văd. Poţi să înduri singurătatea dacă ai cărţi de citit, dar eu aveam numai una. Pe celelalte le pierdusem când trecusem Golful Melville şi chiar şi asta pe care o aveam se udase.

Era un volum de mare erudiţie, *Relaţia dintre Papii din Avignon şi Danemarca.* Subiectul nu era vreo pasiune de-a mea, dar era ceva de citit şi cum era singura carte pe care am avut-o tot anul, am citit-o iar şi iar. Până mor o să-mi amintesc tot ce e de ştiut despre Papii din Avignon şi Danemarca. Am ajuns să-i consider tovarăşii mei şi atât de tare mă săturasem de ei la un moment dat, că am vrut să ard cartea. Dar bineînţeles că n-am putut s-o fac.

Autorul era un om foarte învăţat, de fapt un om mare. După multă vreme, când m-am întors în Danemarca, guvernul a dat un banchet în onoarea mea.

Secretarul afacerilor externe era autorul acelei cărţi, omul pe care-l uram cel mai mult pe lume. Doctorul Molesten a stat lângă mine şi a zâmbit, vorbindu-mi prieteneşte. I-am spus că trebuie să mă scuze. Mai târziu i-am dat cartea – exemplarul pătat de ulei, udat şi uscat de multe ori, pe care l-am legat în piele fină. Mi-a apreciat gestul, părea foarte ataşat de carte. Dar nu cred că îi plăcea nici pe jumătate pe cât o uram eu.

În toamnă m-am dus în sud la familie. Golful Melville! De câte ori îl traversasem! Dar cât de uşor îmi părea acum, când ştiam că o să-mi găsesc nevasta şi copiii la celălalt capăt.

La Tassiussak am avut o surpriză. Fusese trimis din Danemarca un asistent să mă ajute, fiindcă se părea că puteam deveni o afacere în toată regula. Un vapor avea să ajungă la Thule indiferent dacă războiul mai dura sau nu.

Numele asistentului era Nygaard şi era cel mai ciudat specimen uman pe care l-am întâlnit vreodată. Venise la Tassiussak pe un vapor căruia Aliaţii îi permiseseră să facă voiajul. Cu câţiva ani înainte, petrecuse nişte luni în Groenlanda, dar nu fusese în stare să înveţe nicio propoziţie în limba băştinaşilor. Ar fi prea puţin să spun că era un tip original.

Navarana, Mequsaq şi Pipaluk erau sănătoşi tun. Fetiţa era infinit de delicată şi arăta mai mult ca un

copil alb decât frate-su. Băiatul învăţase să vorbească puţin şi era un mic drac. M-a plăcut imediat şi mă însoţea oriunde mergeam – îl ţineam într-un sac atârnat pe umăr.

Sosirea mea şi reuniunea cu familia a fost o ocazie pentru o petrecere cu cafea la care au venit toţi băştinaşii. Câteva zile mai târziu, s-a descoperit că Mequsaq îşi tocise primele încălţări – am mai dat o petrecere cu cafea. Şi înainte să plecăm trebuia să mai fie încă una.

Familia Nielsen se purta minunat cu noi, ca de obicei. Îi avuseseră pe Navarana şi pe copii pe cap multă vreme, dar asta nu era nicicum la fel de deranjant ca prezenţa lui Nygaard. Avea un complex de reformator. Nielsen m-a asigurat că omul avea să facă orice ca să întrerupă monotonia lungii ierni arctice dacă nu-l omoram eu înainte.

Nygaard a spus că săniile trebuiau să transporte două butoaie mari cu unt pentru pâinea lui. Când i-am răspuns că n-aveam făină de ani buni, s-a blocat. Dar ca să-mi arate că e băiat de treabă, a zis că o să „devină băştinaş" ca noi toţi. Avea să ia cu el lucrurile strict necesare!

Am fost însă uimiţi să vedem apoi un cufăr enorm şi greu pe sanie. Nu păreau să fie numai lucrurile strict necesare.

Nygaard nu mai văzuse un iglu, dar când am făcut unul în prima noapte a călătoriei spre casă, mi-a spus că l-am făcut ca un amator. Încă nu ştia ce îmbunătăţiri să-mi sugereze, dar până şi el putea să vadă că metoda mea nu era bună şi avea să se gândească la asta.

Am mers încet, copiii trebuiau să se obişnuiască cu mâncarea eschimosă după pâinea fină şi delicatesele pe care le mâncaseră la familia Nielsen.

La Seddon, Nygaard ne-a informat că a cumpărat un număr de albume cu imagini vernisate care ar fi putut plăcea băştinaşilor. L-am întrebat de ce naiba a cărat cu el asemenea gunoaie, dar surprizele de abia începeau. Mai avea în cufăr şi o bibliotecă întreagă pe teme agricole şi colecţia pe câţiva ani a unei reviste dedicate apiculturii. Împreună cu nişte fotografii cu prieteni din diverse locuri – omul călătorise, nu glumă – şi ziare vechi pe care încă nu avusese timp să le citească.

Eram mut de uimire, dar încă nu aflasem ce era mai rău: luase cu el douăzeci de kilograme de piatră de talc din care voia să-şi facă un fier de călcat! Cum deja aveam trei munţi din talc la Thule, era ca şi cum aş fi cărat cărbune la Newcastle şi i-am spus că n-o să-i cărăm porcăriile mai departe peste gheaţa rea şi peste gheţari. Dar omul era total nevinovat şi lipsit de intenţii rele.

Când am ajuns la Thule, viaţa a revenit la normal, pe

cât se putea, acum că era şi Nygaard în preajmă. Prima lui sugestie a fost să reconstruim magazinul ca să nu mai intre zăpada înăuntru. Am început lucrul. Era frig şi el muncea de dimineaţa devreme până seara târziu într-un ritm ameţitor. După trei zile i-am spus că trebuie să merg la Parker Snow după cărbuni. Drumul era o vacanţă de două zile pentru mine. Ştiam să conduc bine un atelaj, dar tâmplăria lui Nygaard mă termina. Odată a venit şi el cu mine după cărbune, dar a obosit aşa de rău, că a stat două zile la pat după ce ne-am întors.

Dacă n-ar fi fost băştinaşii atât de buni, n-am fi rezistat. Tot călătorisem şi neglijasem să fac provizii de carne, dar băştinaşii ne aduceau mereu porţii din ale lor.

Navarana se maturizase în toate felurile. Mamă a doi copii, femeie cu experienţă şi umblată, nu mai putea fi privită de sus de nimeni şi avea multe feluri de a-şi menţine poziţia superioară.

Un băştinaş ne trimitea porţii foarte mici de carne de câte ori vâna şi Navarana a hotărât că trebuie să-i dea o lecţie. I-am spus că de fapt n-aveam dreptul la nicio porţie, dar Navarana mi-a răspuns că dacă Ivik voia să rămână în societate, trebuia ca nevasta lui să ne trimită porţii mai decente. I-am promis că o să vorbesc cu Ivik despre asta. A râs:

— În primul rând, el e doar un bărbat prostuţ şi cine îl poate învinovăţi pentru ceea ce face nevastă-sa? Nevasta e cea care are grijă de carne în casă. Bărbatul numai se distrează cu vânătoarea. Apoi, bărbaţii nu ştiu niciodată cum să certe pe cineva în aşa fel încât să-l doară. Mai bine s-o facă altcineva!

Nu m-am opus şi-am aşteptat să văd ce-o să facă. În acea seară, nevasta lui Ivik a venit cu o porţie mică de carne, ca de obicei.

— Oh, ce generoasă eşti că ţi-ai amintit de noi! a exclamat Navarana. Cineva stă acasă şi regretă că bietul soţ nu poate să meargă la vânătoare şi deodată apare mai multă carne decât am putea să mâncăm multe zile. În sfârşit, bieţii noştri câini o să aibă mai mult decât pot să înghită! Dar cred că trebuie să împărţi porţia asta între mai multe case, nu? Lasă-mă să te ajut. Nu se poate să vrei să ne-o dai nouă pe toată!

Femeia, năucită, i-a spus că toată carnea e pentru noi.

— Dar, chiar şi-aşa, a continuat Navarana, lasă-mă să-ţi dau câte ceva din bietele mele lucruri – nu ca plată, pentru că nu există plată demnă de ce mi-ai adus tu, ci în semn de recunoştinţă.

Navarana a adunat bunurile noastre cele mai preţioase şi i le-a pus femeii în braţe. Jumătate din zahărul nostru, destul de puţin, dar atât cât aveam, cerealele, două batiste şi o cutie cu ace. Biata femeie a

refuzat să le ia, dar n-avea ce face şi Navarana i-a pus şi altele în braţe. Era şi un public numeros care asista la umilirea ei şi Navarana a continuat fără milă. I-a dat şi nişte obiecte pe care le primise în sud. Când femeia a început în cele din urmă să plângă, Navarana a exclamat:

— Suntem fericiţi că ţi-a plăcut vizita la noi – şi uite încă un flecuşteţ să-l iei ca amintire.

Era bucăţica de carne şi Navarana i-a trântit-o peste celelalte cadouri şi a împins-o afară din casă.

Ivik a venit în scurt timp ca să afle care era problema. Navarana, inocentă ca un pui de căprioară, nu ştia la ce se referă – se bucurase de vizita unei bune prietene. Băştinaşii însă l-au informat pe Ivik şi l-am auzit apoi cum îşi bătea nevasta, ţipetele ei străpungând aerul. A doua zi dimineaţă am găsit trei foci pe cârligele pentru carne şi cadourile de la Navarana. Ivik şi familia lui au plecat de tot din comunitate, îşi stricaseră reputaţia şi au căutat alte terenuri de vânătoare.

Din nefericire, au apărut lupii în Thule. Înainte nu era aproape niciunui, dar când s-au dus bărbaţii la Ellesmere să vâneze, lupii s-au luat după ei pe urmele de sanie. Îi uram de când trăisem pe coasta de est şi era groaznic să-i văd pe dealuri, pândindu-ne copiii care se jucau pe lângă case.

Am prins doi pui de urs pentru copii – împuşcaserăm

o ursoaică fără să ne dăm seama că avea puii cu ea – şi pentru o vreme au fost nişte animale de companie bune.

Când se trezeau copiii dimineaţa, casa începea să se umple. Doi mici tovarăşi de joacă stăteau afară şi aşteptau până când auzeau zgomote înăuntru, semn că Mequsaq şi Pipaluk erau treji. Intrau în casă tăcuţi. Apoi venea câinele meu rege, bătrânul Ersulik. Era bătrân şi gloria lui era apusă, ajunsese o jucărie. Apoi intrau cel puţin încă doi căţei şi, în cele din urmă, cei doi pui de urs. Câinele bătrân era torturat fără milă. Copiii se jucau de-a vânătoarea şi Ersulik era mereu prada. Îi legau scaune şi cutii de coadă şi îl făceau să le tragă pe podea. Într-o zi l-am auzit scâncind şi m-am dus să văd ce se întâmplase. Mequsaq îi înfipsese o furculiţă în ochiul stâng. Bietul câine a rămas orb de-un ochi, dar dragostea lui pentru băiat a rămas neschimbată.

Urşii erau buni la trânte, dar în cele din urmă au crescut prea mari şi puternici. Copiii mi s-au plâns o dată că urşii i-au bătut în jocul lor. I-am legat afară în lanţ, dar copiii au continuat să se joace cu ei. Într-o zi stăteam la geam şi mă uitam la toată distracţia şi, imediat cum copiii şi-au întors spatele, urşii i-au pocnit în ceafa. A trebuit să-i pun într-o cuşcă.

A venit primăvara şi eram fericit. Navarana era un

pic mai corpolentă şi arăta mai bine ca niciodată. Se pregătea pentru marele eveniment al vieţii ei – un drum în Danemarca să-i vadă pe albi în ţara lor şi să înveţe de la ei. Se pregătise pentru asta ani de zile şi acum, că plecarea era iminentă, îşi petrecea timpul croind haine elegante pentru ea şi pentru copii.

Am tot discutat despre asta şi am ajuns la concluzia că acum era cel mai bun moment să facem drumul. Nygaard putea să rămână la post numai un an – era nevoie de el în Canada, unde cineva construia un pod şi se pare că nu putea să-l construiască fără sfatul lui – şi dacă tot era el la Thule, de ce să nu profităm şi să lipsim o vreme? Urma să coborâm la Tassiussak pe sanie pe ultima gheaţă a sezonului şi de acolo să luăm un vapor. Nu eram prea siguri că o să şi ajungem în Danemarca, căci depindeam de război, dar ultimele zvonuri pe care le auzisem sugerau că Germania mai avea puţin şi se dădea bătută.

Navarana voia să se prezinte cât mai bine. Urma să trecem prin multe aşezări în drum spre sud şi o parte din distracţie urma să fie şi în triumful ei de a-şi lua la revedere de la prieteni.

Ne mutaserăm deja din case în corturi şi am traversat peninsula ca să fac rost de mâncare pentru câini. Nu ne trebuia multă, fiindcă aveam să găsim foci din abundenţă pe gheaţă, dar era bine să avem ceva pus

deoparte şi pentru copii în caz de vreme proastă.

Mequsaq avea numai trei ani atunci. M-a văzut când am plecat şi, însoţit de un băieţel de vârsta lui, s-a ţinut după mine. Nu i-am observat. Când m-am întors acasă, am descoperit că nu erau nicăieri şi m-am întors în grabă pe deal să-i caut. Erau acolo, două puncte mişcătoare pe câmpie, se jucau în mers şi nu erau conştienţi de pericolul care venea după ei – doi lupi sfrijiţi.

N-o să uit niciodată cât de repede am fugit, mai repede decât am visat vreodată că pot, dar eram încă prea departe. Ştiam şi că nu trebuie să strig. Mi se spusese că lupul poate să sară atunci pe pradă într-un ultim efort disperat de a o prinde. Lupii erau aproape în spatele lor când copiii s-au întins la pământ să bea apă dintr-un izvor, asta fiind oportunitatea pe care o aşteptau animalele. Am mizat pe noroc, am ţintit şi am apăsat pe trăgaci. Am avut noroc, nimerind unul dintre animale în spate. Celălalt a şters-o.

Cei doi băieţi n-au fost deloc surprinşi sau speriaţi. Zgomotul scos de puşcă era pentru ei cel mai natural lucru din lume. Până am ajuns la ei, stăteau lângă animalul mort şi se jucau cu el.

Am plecat din Thule cu sania plină suficient cât să ne ajungă pentru traversarea golfului. Ne-au însoţit şi alte familii care voiau să facă troc în sud. Pinguinii mici deja ciripeau pe stânci şi gheaţa din Melville era destul de bună cât să mergem repede. Când am împuşcat doi urşi, băiatul a crezut că era un fel de joacă şi a rămas pe sanie cu mine când ne-am dus după unul dintre ei. L-am văzut departe pe mare, am dat jos femeile şi încărcătura, după ce am tăiat sforile, şi ne-am dus după el. Îl ţineam pe Mequsaq cu o mână şi cu cealaltă plesneam din bici. N-am ajuns primul la urs, dar plăcerea de a-l avea pe fiul meu lângă mine a compensat pentru asta.

Am rămas la Tassiussak până s-a deschis apa şi apoi ne-am dus la Upernivik cu barca de piele. Acolo am stat cu prietenii noştri, familia Bryder. Copilul lor nou-născut era doar puţin mai mic decât Pipaluk şi Navarana avea aşa de mult lapte, că putea să-i dea şi lui fără probleme.

Upernivikul, o colonie mare, era incitant pentru Navarana, care nu mai fusese într-un oraş aşa de mare şi lipsit de zăpadă. Casele erau curate şi atât de numeroase, că Navarana m-a întrebat dacă în Copenhaga erau la fel de mulţi oameni ca acolo.

După săptămâni de aşteptare şi după ce-am epuizat mica provizie de zvonuri despre război, a sosit un

vapor în golf. Pentru mine asta însemna ziare, patru ani de ziare cu rapoarte zilnice despre război. Patru ani pe care noi i-am petrecut în pace şi izolare.

M-am întâlnit şi cu domnul Daugaard-Jensen, preşedinte al Companiei Regale care administra toate punctele de comerţ din Groenlanda. Era cel mai plăcut om, cu o inimă suficient de mare încât să încapă în ea toată lumea din Groenlanda, dar fireşte că nu era prea mulţumit de mine. Eu şi Knud eram singurii comercianţi nesupravegheaţi de el. Compania Regală nu-şi bătuse capul cu Thule, gândindu-se că nimeni n-ar fi aşa de nebun să deschidă un post acolo.

Eram un spin în coasta domnului Daugaard-Jensen, mai ales că ne făcuserăm afacerile în timpul războiului fără bunuri de troc. Luasem blănuri de la băştinaşi şi le dădusem banii făcuţi de mine, pe care-i cheltuiseră în sud. Comercianţii primiseră ordine de acasă să fie prudenţi cu marfa, dar câtă greutate poate să aibă un ordin primit de la un supraveghetor aproape mitic, aflat la distanţă de mii de kilometri, când vine un tovarăş prietenos din nord într-o iarnă întunecată, cu o poveste bine gândită? Şi banii i-au scutit să mai evalueze bunurile băştinaşilor ca să le determine valoarea.

Daugaard-Jensen m-a asigurat, totuşi (după ce mi-a spus cât de mult regretă că m-am băgat în afacerea lui)

că şi-ar dori să aibă mai mulţi oameni ca mine în posturile lui. Şi asta a fost tot.

Cu el era şi o daneză tânără, domnişoara înger Illum, care i-a dat Navaranei nişte bomboane de ciocolată. Navarana i-a trimis câteva cozi de vulpe. Fata ştia valoarea blănurilor şi i-a mai trimis nişte dulciuri Navaranei, care m-a întrebat dacă tânăra era furioasă pe ea şi încerca s-o facă de râs că îi dăduse un cadou aşa sărac. I-am spus că domnişoara Illum era doar foarte impresionată de cadoul primit. Navarana nu prea-i venea să creadă, dar în cele din urmă a zis că dacă domnişoara Illum, în ignoranţa ei, nu ştie cum să se poarte, o să se dea bătută şi n-o să-i mai trimită nimic.

Am cerut permisiune să ne întoarcem în Danemarca cu vasul cu aburi, dar cum acesta era primul vas care vizita Groenlanda de când începuse războiul, erau şi mulţi alţii care aveau dreptul să se îmbarce înaintea noastră – spaţiul pe vapor era foarte preţios. Ni s-a spus că, dacă am fi mers mai în sud, am fi putut prinde acolo un vapor.

Am aflat şi că avea să vină în sfârşit un vas spre Thule. Urma să-l ia pe conducătorul unei expediţii noi, comandantul Godfred Hansen, de la Upernivik şi să-l ducă spre nord, unde urma să lase provizii pentru exploratorul norvegian Roald Amundsen, la Capul Columbia, departe în Ţinutul Grant. Godfred Hansen

şi Daugaard-Jensen au spus că le-ar plăcea să-i însoţesc în nord în barca noastră, să ducă proviziile cât mai departe posibil, ca Hansen să nu trebuiască să vină după ele cu atelaje.

Am mai aşteptat patru săptămâni în Upernivik venirea vasului. Navarana s-a familiarizat cu viaţa coloniei, cu fete care intrau în magazin şi furau bani, cu bărbaţi care o păcăleau şi luau bani sub diverse pretexte mincinoase şi cu cerşetori care cerşeau pentru că ştiau că nu voia să-i facă de râs refuzându-i. Mi-a spus:

— Am crezut întotdeauna că oamenii creştini sunt oneşti. N-au fost învăţaţi că onestitatea e virtutea principală? Sau au avut profesori proşti?

Vasul nostru a venit în cele din urmă, un mic vapor cu aburi care îl costase mult pe Knud şi nici nu era prea bun. L-am însoţit pe Hansen la Thule iar pe drum vasul a ajuns aproape o epavă, drept care l-am lăsat acolo, la mila lui Nygaard, care, când am plecat, îi spunea nefericitului de Godfred Hansen aceleaşi poveşti a patra oară deja.

Am adus doi pui de urs în Upernivik pentru copii şi au fost încântaţi.

Am mers cu toţii până la Umanak, unde era programat să sosească un barcaz, *Thorvaldsen,* una dintre ultimele două ambarcaţiuni care se deplasau

între Groenlanda şi Danemarca. Încă nu ajunsese în port şi, cum vântul îi bătea din faţă, erau şanse mici să vină. Cum vasul nostru trebuia să meargă la mina de cupru din Ivigtut şi de acolo în America, n-aveam altceva de făcut decât să aşteptăm. Dacă n-apărea *Thorvaldsen,* mă puteam întoarce la Thule cu sania.

Prietenii noştri au fost buni cu noi, ca de obicei, şi ne-au făcut şederea mai mult decât suportabilă. Domnul Otto Mathiesen şi noua lui soţie îi iubeau pe copii şi lui Mequsaq îi plăcea să le arate cât era de curajos, jucându-se cu puii de urs. Şi Navarana şi-a făcut mulţi prieteni. Populaţia de acolo e mult deasupra celei din Upernivik. Nu am văzut cerşetori şi nici alte nereguli de felul acesta.

Thorvaldsen a ajuns până la urmă; era un vas bun, comandat de căpitanul Hensen, un marinar dintr-o specie acum aproape dispărută. A fost puţin cam complicat să-l convingem să ia şi urşii, dar până la urmă i-am spus că erau cadouri pentru Rege de la băştinaşi şi s-a rezolvat.

Drumul a fost lipsit de evenimente şi plăcut, cel puţin pentru mine. Navaranei i s-a părut monoton, mai ales că aveam puţină apă proaspătă şi nu se putea obişnui să-şi spele faţa cu apă de mare. Într-o zi, când apa era calmă, am prins o balenă mică şi urşii au avut parte de cel mai bun moment al vieţii lor de pui.

A fost ceva mai dificil când am ajuns în apele înţesate de mine ale Mării Nordului. Un vas de patrulare s-a apropiat de noi şi ne-a avertizat, dar asta abia după ce intraserăm deja adânc în zona periculoasă şi ar fi fost la fel de periculos să ne întoarcem. E nevoie de multă pricepere să manevrezi un vas încărcat prin nişte coridoare strâmte presărate cu mine şi căpitanul Hansen le-a ordonat pasagerilor să doarmă îmbrăcaţi. A stabilit un traseu şi s-a ţinut de el. Pentru bătrânii marinari groenlandezi, minele erau doar un obstacol printre altele.

Şi nu s-a întâmplat nimic. Pe 11 decembrie 1918, am intrat în golful din Copenhaga şi am fost întâmpinaţi de ziarişti, părinţi şi rude, a căror revedere o anticipasem atâta vreme şi de care, în scurt timp, am vrut să scăpăm. Până la sfârşitul primei seri am început să vreau să ne întoarcem acasă în Groenlanda.

Navarana, ca toţi eschimoşii care vizitează pentru prima dată civilizaţia, era dezamăgită. Albii tind să exagereze vorbind despre lucrurile obişnuite ale patriilor lor.

— Oh, am crezut că sunt mai mari casele, dar nu-s mai mari decât un aisberg. Şi nici caii nu sunt cu mult mai mari decât un om, crezusem altceva. Erau puţine surprize pentru ea – nimic din ce vedea nu era mai bun decât ce-şi închipuise.

Numai două lucruri au impresionat-o: mai întâi, era iarnă, dar soarele încă strălucea. Şi al doilea: nişte cai care mâncau din săculeţii atârnaţi la bot. Caii puteau să fie mânaţi şi hrăniţi în acelaşi timp. Asta i s-a părut o dovadă clară a inteligenţei omului alb.

A doua zi, am avut o audienţă la Rege. Conducătorul ţării noastre a fost manierat şi i-a pus Navaranei întrebările obişnuite: ce crede despre Danemarca etc.

Navarana s-a întors spre mine:

— Omul ăla chiar e regele despre care am auzit atâtea? Cum poate să gândească pentru toată lumea din Danemarca dacă e aşa de prost încât să creadă că am opinii despre ţinutul ăsta magnific după numai o zi?

— Ce-a spus? m-a întrebat Regele.

— Maiestate, crede că e o ţară minunată şi măreaţă! am tradus eu.

— M-am gândit eu! a spus Regele mulţumit.

Am dus-o la casa tatălui meu, unde a stat cu copiii. Trebuia să plec din oraş să ţin conferinţe şi nu puteam să stau cu ea pe cât de des mi-aş fi dorit. Sunt sigur că se săturase să stea fără să facă nimic şi ar fi preferat să fie într-o casă a ei, unde să gătească orice voia şi să spună ce gândea. Avea tot ce-i trebuia, mi-a zis, dar lucrurile veneau prea uşor. Nu mai simţi că trăieşti când n-ai dificultăţi de depăşit.

O epidemie de gripă spaniolă a luat pe sus Europa şi m-a prins şi pe mine. Mergeam pe străzile din Copenhaga, când m-am simţit deodată ameţit. M-am dus clătinându-mă spre doi poliţişti şi i-am rugat să-mi cheme un taxi. Din nefericire, era o grevă a telefoniştilor în acel moment şi n-au putut. Şi-au mai crezut şi că sunt beat. Când am negat, n-am făcut decât să le întăresc convingerea şi m-au dus la secţie, unde am avut noroc că m-a recunoscut cineva şi am ajuns la spital.

Am fost ţinut acolo patru luni şi mult timp am fost atât de bolnav, că m-au izolat într-o rezervă pentru muribunzi. Îmi amintesc că în cameră trebuiau să fie numai şase paturi, dar epidemia lovise aşa de rău, că într-o dimineaţă au fost aduşi unsprezece pacienţi vii şi nouă cadavre au fost scoase până seara de-acolo. Eram unul dintre norocoşii care scăpaseră. Celălalt era un campion la lupte şi era greu de ţinut în frâu când delira, cum, mi s-a spus, eram şi eu. Trei paznici abia reuşeau să mă imobilizeze şi jucam fotbal cu ei, aruncându-i dintr-o parte în alta a patului.

Apoi a venit Navarana să mă viziteze; era singura care putea să mă liniştească. M-au vizitat şi mama, surorile mele şi nişte ziarişti. Navarana a stat lângă mine aproape în fiecare zi de dimineaţă până seara. A locuit în intervalul ăsta de coşmar la hotel şi avea mult

de mers, dar ştia tramvaiele după culoare şi se ţinea după ele până la spital. Spunea că prefera să meargă decât să se urce în ele. Dacă mergea, se putea opri oriunde să mănânce şi să bea cafea. Am întrebat-o cum se descurca să plătească pentru mâncare:

— Simplu. Ei ştiu preţurile la ce vând. Le dau poşeta, ei iau banii şi mi-o dau înapoi.

În mod ciudat, n-a fost înşelată niciodată şi ştiu că a avut de-a face cu nişte escroci notorii. Dar experienţa îmi spune că escrocii nu înşală persoanele absolut naive, căci nu e deloc distractiv pentru ei.

Eram atât de slăbit după ce am ieşit din spital, că n-am putut să merg multă vreme. Îmi cădea părul, eram mai slab ca niciodată şi mă chinuia sciatica. Se părea că n-aveam să mai fiu bun de nimic luni de zile şi Knud a decis să trimită pe altcineva la Thule să mă înlocuiască o vreme. Am protestat, dar când domnul Nyboe, supraveghetorul postului nostru, a fost de acord cu Knud şi cu doctorul, a trebuit să mă supun judecăţii lor.

Asta a fost prima mea înfrângere serioasă şi a fost o lovitură grea.

M-am dus să mă odihnesc câteva săptămâni pe o insulă mică, Slotoe, şi am petrecut şi ceva timp cu Knud. Pentru anul următor plănuia o expediţie în Golful Hudson, să studieze obiceiurile eschimoşilor din

zona centrală şi se baza pe mine şi pe Navarana să-l ajutăm. Mi-a sugerat ca Navarana să se întoarcă la Thule cât mai repede şi să supravegheze cusutul hainelor pentru expediţie, apoi să se întoarcă la Umanak la sfârşitul iernii şi să ni se alăture acolo vara următoare.

Am discutat cu Navarana şi ea abia aştepta să se întoarcă. Îi plăcuse Copenhaga când fusese o noutate, dar acum, viaţa acolo, lipsa de viaţă adică, devenise plictisitoare. Se săturase să fie o curiozitate. Cetăţenii erau lipsiţi de tact, se holbau la ea pe străzi, îi ofereau bani şi îi atingeau îmbrăcămintea. Abia aştepta să se întoarcă în Groenlanda.

Am hotărât să o lăsăm pe Pipaluk cu părinţii mei. Şi mama şi tata erau bucuroşi să o ţină, iar Navarana a spus că voia ca fetiţa să aibă parte de avantajele Danemarcei – şi de siguranţă.

Nişte studenţi la teologie erau programaţi să plece spre Groenlanda şi au încercat să o prindă în mrejele lor pe Navarana, sperând să o convertească fără ca măcar mai întâi să fi pus piciorul pe vapor. Au plictisit-o şi a venit să mi se plângă. Experienţa ei cu pastorul şi misionarul din Thule fusese deja prea mult.

Dar într-o seară am dus-o la Teatrul Regal să vadă un spectacol de balet care la acea vreme era cel mai apreciat din Europa. A fost vrăjită. După ce ne-am

întors acasă şi m-am dus în pat, ea a rămas la geam, privind afară.

— Spune-mi adevărul, ăia pe care i-am văzut la biserica aia erau îngeri? Dacă da, înseamnă că e ceva în povestea cu Isus.

Am fost suficient de crud încât să râd, iar asta a rănit-o. I-am spus că n-am fost într-o biserică, ci într-un loc de distracţie. Solista era cu siguranţă o persoană încântătoare, dar în niciun caz un înger şi i-am promis Navaranei că o duc a doua zi în vizită la ea, pentru că era o bună prietenă de-a mea.

Aşa am şi făcut, a doua zi am mers la doamna Elna, care era pe atunci una dintre cele mai bune dansatoare din Europa. A vorbit cu plăcere cu Navarana şi i-a dat o sticlă mare cu parfum scump, să o ia în Groenlanda – ar fi trebuit s-o ţină cel puţin un an.

Navarana a fost dezamăgită de prezenţa evident pământeană a doamnei Elna şi mai târziu mi-a spus că ar fi fost drăguţ dacă Isus ar fi avut un asemenea teatru, unde să meargă necredincioşii ca să vadă o frântură din strălucirea Cerului.

Am dat un bal de plecare pentru toţi prietenii noştri şi pentru eschimoşii din sudul Groenlandei care erau în Copenhaga. Navarana a avut un mare succes. Era atât de drăguţă şi fericirea îi strălucea în ochi. Purta cele mai fine haine şi pantofi noi, lucioşi. Cum urma să fie

ultima ei apariţie publică în Copenhaga, a dansat veselă toată noaptea. Planul era ca după terminarea expediţiei în Golful Hudson, să se întoarcă să-i viziteze iar pe prietenii danezi, dar nu s-a materializat niciodată.

Ne-am întors la hotel. Picioarele o dureau atât de tare, că abia a putut să şchioapete de la maşină până în hol şi, după ce am dezbrăcat-o, n-a reuşit să adoarmă.

M-am trezit după câteva ore şi am găsit-o stând cu picioarele umflate într-un bazin în care turnase tot parfumul de la doamna Elna. Mi-a spus că nu putea să suporte decât parfumul, apa nu fusese bună de nimic.

— Că e sau nu un înger, a spus, îi mulţumesc pentru sticlă. Miroase oribil, dar e minunat cum îmi răcoreşte picioarele.

Aşa s-a dus cadoul de la doamna Elna.

11

Câteva zile mai târziu, Navarana şi Mequsaq au plecat cu căpitanul Pedersen. Eram încă aşa de slăbit, că puteam să merg numai pe o distanţă scurtă fără să mă odihnesc, aşa că m-am întors pe insula mea, unde doctorul mi-a spus că din cauza sciaticii n-o să mai pot înota. Era o sentinţă grea pentru un fost campion la înot, aşa că m-am dus imediat să încerc, dar n-am reuşit

să înaintez decât câţiva metri. Am încercat să fac muncă fizică, dar şi asta mi-a fost imposibil. Şi-un bebeluş ar fi fost de mai mare ajutor altora, iar dispoziţia mea era din ce în ce mai proastă.

Dar în curând a venit o telegramă de la Knud care a schimbat totul. De când venisem în Danemarca, ne construiserăm un vas al nostru, *Soekongen,* o ambarcaţiune mică, dar rezistentă, făcută special pentru navigarea prin gheţuri şi pentru expediţii. Costase aproape prea mult, dar am aflat că după război preţurile blănurilor crescuseră enorm şi aveam mult mai mulţi bani decât anticipaserăm. Căpitanul Pedersen comanda vasul, dar am primit veşti de la el că intrase într-o furtună, îşi rupsese bompresul şi trebuise să se oprească în Norvegia ca să-l repare. La puţin timp după aceea, între Norvegia şi Scoţia, a pierdut braţul pe care se fixează pânzele şi a trebuit să oprească în Scoţia, unde a mai pierdut câteva zile preţioase. Erau şanse mari ca el şi Navarana să n-ajungă la Tassiussak până toamna şi trebuia să organizăm transportul de acolo până la Thule cu sania pe timpul iernii.

Acum Lauge Koch se ducea în nord cu o expediţie a lui şi plănuia să opereze în regiunea Thule. Cum avea un vas mic, ne-am înţeles să transportăm o parte din proviziile lui şi am sacrificat din încărcătura noastră.

Nu era nicio îndoială că era nevoie de noi doi, de

mine şi Knud. A doua zi urma să plece un vas cu aburi spre Upernivik, ultimul vas al anului. Puteam oare să merg?

Nici nu m-am oprit să-mi iau rămas-bun de la mama – i s-ar fi părut că mă sinucideam dacă porneam pe drumuri în starea în care mă aflam. În câteva ore am cumpărat minimul necesar, iar eu şi Knud ne-am pornit din nou spre ţinuturile arctice.

Când am ajuns la Upernivik, am fost informaţi că gheaţa spre nord era mai rea ca de obicei. Câteva zile mai târziu, a apărut Koch cu vasul lui, care fusese dotat de guvernul danez, şi l-am însoţit ca pilot peste Golful Melville. Vasul era supraîncărcat, pe punte erau grămezi de lucruri. Koch adusese mâncare pentru câini – peşte uscat – din sudul Groenlandei şi o trântise peste toate celelalte. Ca să ajungem în cabine trebuia să ne facem drum printre mormane.

Avea mai multă mâncare decât avusese vreodată o expediţie daneză. Koch primise o ofertă de la guvern, care-i propusese să-l echipeze, şi fusese suficient de nebun s-o accepte – de aici cantitatea incredibilă de mâncare, atât de multă, că nu reuşeam să ne mâncăm raţiile zilnice.

Eram un ajutor foarte prost. Din cauza slăbiciunii şi a sciaticii, aveam dureri chiar şi când stăteam la cârmă. M-a apucat deseori disperarea, dar pentru că mă

băgasem singur în asta, am refuzat să mă plâng.

A început un viscol şi gheaţa s-a adunat în jurul nostru. Am scos toţi oamenii la muncă, i-am împins şi i-am îmbrâncit, orice ca să salvăm micul nostru vas. Am căzut în apă şi mi-am făcut hainele leoarcă. Când am trecut prin cea mai rea gheaţă, ninsoarea a continuat să cadă şi a trebuit să rămân sus pe gabie timp de douăzeci şi patru de ore cu hainele ude.

Când s-a întors soarele şi ne-a permis să ne relaxăm, sciatica mea era vindecată. Ignorasem tot ce-mi spusese doctorul să evit. De atunci n-am mai simţit nicio problemă în nervii piciorului.

Când am ajuns la Thule, am descoperit că Nygaard se descurcase destul de bine, dar ideile lui originale îi făcuseră probleme. Prietenului nostru Mayak i-a negat privilegiul comerţului pentru că avea două neveste.

Nygaard credea în monogamie. A refuzat să-i calce pragul vreo femeie pentru că nu permitea să fie bârfit şi îl dăduse afară pe bietul meu fiu adoptiv, Usugodar, băiatul surd şi încet la minte, pentru că-şi luase singur mâncare din bucătărie, cum făcea când eram noi acasă. Nygaard completase şi colecţiile pe care i le ordonaseră diverse muzee, făcând şi observaţii pentru institutul meteo. Din păcate, neglijase să-şi eticheteze mostrele sau să-şi dateze observaţiile. A zis că institutele nu-i spuseseră s-o facă.

Comandantul Godfred Hansen îşi îndeplinise sarcina pentru care venise şi era sănătos şi fericit, fericit mai ales datorită venirii noastre, pentru că ştia deja toate poveştile lui Nygaard pe de rost.

Ne pregăteam să pornim spre destinaţia nordică a lui Koch, când i-am auzit pe băştinaşi urlând. Anunţau apariţia unui alt vas – fiordul începuse să se umple. Era vasul nostru, *Soekongen*, cu Knud, Navarana, Mequsaq şi Hans Nielsen, noul administrator, la bord.

Rar am mai văzut-o pe Navarana aşa de fericită. Sărea în sus şi dansa de bucurie să fie iar acasă – nu putea să exprime în cuvinte emoţia pe care o simţea.

Ne-am pornit spre nord a doua zi cu proviziile lui Lauge Koch. Era o treabă grea să descărcăm toate lucrurile alea, printre care şi două tractoare, şi abia ce am terminat, că a izbucnit furtuna. Am plecat şi l-am lăsat pe Koch să se descurce. Dar simţeam că nu era nevoie să ne irosim compasiunea pe el; era un tânăr de ispravă, capabil să ducă la bun sfârşit tot ce-şi propunea.

La Thule mi-am luat iar rămas-bun de la Navarana şi de la băiat. Încă era mofturos la mâncare şi voia să mănânce numai pâine cu unt, dar ştiam că mofturile n-aveau să-l ţină mult. Navarana a pornit spre sud să pregătească echipamentul pentru expediţia de anul următor şi a aranjat ca băiatul să fie îngrijit de noul

misionar. Şi încă o dată, am lăsat Thule departe în urma noastră.

Knud şi comandantul Godfred Hansen s-au urcat pe un vas al marinei la Egedesminde şi eu m-am dus mai departe cu căpitanul Pedersen şi *Soekongen* în cea mai sudică parte a Groenlandei să investigăm vechile ruine vikinge de acolo. Îmi dorisem dintotdeauna să fiu fermier şi m-am gândit să prospectez posibilitatea de a creşte oi lângă Julianehaab.

Era un loc cu totul nou şi diferit. Peisajul era bogat în verdeaţă, cu păşuni excelente, care înconjurau fiordurile adânci şi tăcute unde se stabiliseră vechii norvegieni. Peste tot domnea o linişte care-i dădea un aer de vis.

Dar ruinele erau dezamăgitoare. Vikingii exageraseră când le cântaseră în ale lor saga. Le studiasem legendele pe drum spre Brattahlid, locul unde trăise Eric cel Roşu şi unde îşi stabilise colonia, şi mi-am amintit un episod din una dintre saga de mai târziu: doi fraţi adoptivi încercau să se răzbune unul pe altul. Unul mai ales era foarte furios şi, ca un fel de glumă, a spart craniul unui sclav al gazdei în timpul unei petreceri cu bere. Gazda a auzit zgomotul, dar, „din cauza distanţei şi a mulţimii de oaspeţi, n-a putut să vadă ce se întâmplase”.

Am măsurat cea mai mare încăpere, pe care am

presupus-o ca fiind locul unde se ţineau ospeţele, şi am descoperit că cel mult unsprezece oameni puteau sta acolo împreună. Bineînţeles, saga erau repovestite de multe, multe ori şi de fiecare dată se mai adăuga câte ceva.

Condiţiile pentru creşterea oilor erau excelente şi m-aş fi mutat acolo să mă fac fermier dacă n-ar fi apărut ceva să mă împiedice.

Eschimoşii de la Julianehaab sunt oameni de treabă şi au o anumită cultură. Ba chiar sunt la fel de avansaţi ca locuitorii insulelor nordice scoţiene şi suficient de inteligenţi ca să concureze cu imigranţii când ţara le e deschisă, în cele din urmă, străinilor. Sunt foarte frugali şi asta le dă automat un avantaj faţă de nou-veniţi.

Groenlanda e încă un teritoriu închis; cei care-o vizitează fac asta cu permise speciale. Însă situaţia n-o să dureze la nesfârşit şi în cele din urmă cred că insula o să devină un punct turistic de mare atracţie.

Era spre sfârşitul sezonului când am ajuns iar la Copenhaga. Crăciunul era aproape şi l-am petrecut în vechea mea casă, cu părinţii, fraţii şi surorile mele şi mai ales cu micuţa Pipaluk, care se transformase într-o fată albă minunată şi se obişnuise cu toate conforturile şi privilegiile pe care altfel nu le cunoscuse.

Din păcate, a trebuit să merg într-un turneu de conferinţe, ceea ce nu e prea plăcut, dar e destul de bine

plătit. Am o singură ambiţie în viaţă, şi anume să fiu destul de independent cât să pot refuza susţinerile de conferinţe. Împlinirea ei pare destul de îndepărtată.

Am fost ocupaţi şi cu pregătirea noii expediţii care avea să ne ducă la Golful Hudson şi la eschimoşii centrali. Avea să ne transporte acolo prietenul nostru căpitanul Pedersen şi el era un om în care puteai să ai oricând încredere. Doi savanţi tineri, doctor Birket-Smith şi doctor Therkel Mathiassen, trebuiau să vină cu noi ca etnologi, iar tânărul scriitor Helge Bangsted ca asistent.

Prietenul nostru Schnedler-Sorensen ne-a dat şansa să combinăm cercetarea antropologică cu câştigarea unor bani, oferindu-ne finanţare ca să facem un film de călătorie şi aventuri. S-a decis ca eu să plec înaintea celorlalţi cu Schnedler-Sorensen şi-un actor ca să facem filmul.

Aşa că în luna mai m-am pornit iar spre Groenlanda, de data asta ca regizor de film, actor şi tot ce vrei. Am filmat câteva scene pe drum şi mai multe la Ivigtut. De acolo am mers la Julianehaab pe un petrolier şi am aranjat un dans mare în care am participat şi eu, aşezând toată colonia pe fundal. Am imortalizat tot, inclusiv fermierii zootehnişti eschimoşi, şi n-am lăsat nimic interesant neînregistrat înainte să ne întoarcem la Ivigtut.

Ivigtut e un orăşel măreţ – o felie perfectă din Danemarca transplantată în nord. Majoritatea îmbunătăţirilor au fost făcute de compania de minerit care opera acolo cu mare succes sub supravegherea lui Niels Jagd, un prieten de-al meu şi al lui Knud.

Era 1921, se sărbătoreau 200 de ani de când Hans Egede, „Apostolul Groenlandei", adusese creştinismul eschimoşilor păgâni. Se plănuia o mare celebrare a evenimentului şi însuşi Regele consimţise s-o onoreze cu prezenţa. Cum era prima dată când un rege vizita Groenlanda, toată lumea era extrem de entuziasmată. Sărbătoarea principală avea să se ţină la Godthaab, capitala Groenlandei, şi fiecare persoană care putea să ajungă acolo plănuia să participe.

Prietenul nostru Niels Jagd nu fusese invitat. La acea vreme avusese loc o ceartă între Compania Regală şi compania minieră şi, drept urmare, un reprezentant al minerilor fusese omis de pe lista invitaţilor în aşa fel încât să bată la ochi. Niels însă nu era omul să fie descurajat de lipsa unei invitaţii şi când a venit *Soekongen* să ia echipamentul de filmare şi pe mine, Niels ne-a însoţit.

A doua zi, prima duminică, a fost dedicată rugăciunii şi recunoştinţei. În orăşel s-au îngrămădit doi episcopi şi o varietate de preoţi înalţi, misionari şi simpli predicatori.

Şi Knud era acolo cu soţia. Ea venise cu el pe *Soekongen* să-şi ia rămas-bun de la noi înainte să plecăm spre Golful Hudson. Knud era în cea mai bună formă şi umorul lui era de un soi mai bun decât al oricui altcuiva. Un vas al marinei reprezentând Danemarca culegea eschimoşi din aşezările cele mai îndepărtate. Venirea lui Niels Jagd a fost foarte stânjenitoare pentru oficialităţi. Le-a explicat că, din păcate, invitaţia nu ajunsese la el, dar că sigur fusese trimisă printr-un om pe caiac care o pierduse sau uitase de ea. Oricum, venise, ştiind ce supăraţi ar fi fost oficialii dacă ar fi lipsit. Toată lumea a fost de acord, bineînţeles, şi i-am văzut pe oficiali cum se strângeau unii în alţii ca să-i facă loc la mese.

La 9:30 duminică dimineaţă, am primit un mesaj de la Episcopul Suprem al Danemarcei în care îmi spunea că, din greşeală, nu mă invitase la procesiunea de la ora 10. Aveam să-mi fac apariţia?

Mi-am făcut-o – poate mai mult decât oricare altul. Adevărul e că n-am realizat seriozitatea ocaziei, petrecând puţine ore din viaţă la astfel de procesiuni bisericeşti. Cu o seară înainte purtasem un *anorak* roşu la petrecere şi nu mi-a trecut prin cap că aceeaşi îmbrăcăminte ar putea fi nepotrivită la slujbă.

Dormisem numai trei ore, dar am sărit din pat şi m-am alăturat marşului. Procesiunea era deja pe drum,

se mergea încet şi serios, oamenii cântau în timp ce parcurgeau distanţa dintre liceu şi biserică. M-am ascuns după o casă şi am aşteptat până au trecut primii demnitari. Apoi l-am văzut în primele rânduri pe redactorul-şef băştinaş al ziarului eschimoşilor şi m-am gândit că acolo e locul meu, aşa că m-am dus lângă el. Am continuat să mergem încet şi solemn şi cântecul a continuat să se audă monoton peste colonia zâmbitoare unde Hans Egede, suflet drag, s-a luptat cu diavolii păgânilor şi i-a cucerit. Soarele strălucea puternic, costumele bisericeşti erau colorate şi ofiţerii de marină îmbrăcaţi în uniformele de paradă adăugau atâta culoare, că m-am gândit că poate ţara ar trebui să fie recunoscătoare pentru lumina pe care Hans Egede a adus-o prima dată în Groenlanda.

Mai târziu am fost oarecum şocat să aflu că singura notă discordantă în toată procesiunea era bluza mea – *anorakul* făcut dintr-o pânză roşie care la origini era destinată să fie faţă de pernă. Episcopii şi preoţii se pare că n-au apreciat-o. Mie mi s-a părut că mai tăia din monotonie prin diversitatea de culoare, lor li s-a părut dizgraţioasă.

Dar în acel moment nu ştiam ce scandal provocase. Eram la fel de reverenţios ca toţi ceilalţi, am intrat în biserică unde, ca să le fac loc celor care căutau pace şi consolare, m-am dus lângă altar şi m-am aşezat,

mulţumit de pietatea mea şi aşteptând binecuvântarea. După ce s-a terminat spectacolul, ne-am strâns toţi mâinile şi i-am felicitat pe demnitarii bisericii pentru succesul procesiunii. Simţindu-mă fericit, ca şi cum nu eram spinul din roza ecleziastică, am rămas alături de ceilalţi şi ne-am îndreptat spre liceu pentru cafea şi conversaţii pioase.

Niels Jagd nu fusese cu o noapte în urmă la fel de cumpătat ca mine. Fusese şi el invitat la procesiune, dar dormise neîntors. L-au trezit cele unsprezece tunuri din golf care au anunţat bubuind sfârşitul slujbei.

Sâmbăta următoare, a venit Regele. Evenimentul fusese aşteptat ca punctul culminant al săptămânii de festivităţi. Maiestatea Sa a debarcat cu toată familia şi a fost întâmpinat la cheiuri de fiecare notabilitate a Groenlandei. (Autorităţile au avut grijă să existe de data asta o uniformitate a hainelor şi s-au cerut *anorakuri* albe. M-am conformat şi am fost un model de supunere.).

Regele e un bărbat înalt şi eschimoşii făcuseră un caiac special să i-l prezinte. Fusese făcut pe măsurile mele şi eu sunt singurul care a vâslit vreodată în el. Regele i-a dezamăgit pe localnici refuzând să-l încerce. Eu fusesem ales să i-l prezint şi el l-a examinat cu interes.

— Înţeleg, a spus. Asta trebuie să fie haina de

vânătoare.

— Da, într-adevăr, Maiestate. Este într-adevăr băşica folosită pentru vânătoare.

— Măi, măi. Şi harponul ăsta e făcut din corn de narval.

— Aşa e, Maiestate. E din corn de morsă.

A fost o zi mare pentru băştinaşi. Regele promisese să le ofere cafea şi toţi se aşteptau să fie extraordinară. Când băutura s-a dovedit a fi cafea obişnuită, băştinaşii au fost foarte dezamăgiţi. Regele n-avea de unde să ştie că episcopul îl sabotase cu o săptămână înainte, când le dăduse tuturor cafea şi prăjituri, smochine, prune uscate şi ţigări.

Am însoţit-o pe Regină ca ghid şi traducător. O fetiţă a venit în fugă la ea cu o căsuţă din turbă lipită pe o placă de lemn. Copila voia douăzeci de coroane pe ea, dar nu reuşise până acum s-o vândă. Reginei i-a plăcut şi m-a rugat să o întreb de preţ. Fetiţa m-a întrebat cât să ceară – cu siguranţă Regina ar fi dispusă să dea o sumă mare pe ea. Am sfătuit-o, totuşi, să i-o dea cadou, ar fi fost un gest frumos şi în cele din urmă ar fi primit mai mulţi bani. Regina a fost atât de încântată, că l-a chemat pe Rege şi i-a arătat-o.

— Fetiţa asta mi-a dat casa cadou!

— Atunci trebuie să fie răsplătită bine, a spus Regele şi a scos din buzunar cinci coroane şi i le-a dat.

Fetiţa a protestat – voia mai mult.

— Ce spune? a întrebat Regele.

— Maiestatea Voastră, am tradus eu, e fericită, dar se teme să accepte răsplata dumneavoastră generoasă.

Regele s-a gândit o clipă, apoi, surprinzător, a fost de acord:

— Da. Poate că nu e obişnuită cu atâţia bani!

După ce i-am promis fetei că o s-o plătesc eu, am plecat.

A doua zi a fost un banchet mare pe vasul Regelui. Toţi danezii şi băştinaşii de vază au fost invitaţi şi familia regală s-a amestecat cu lumea. După un timp, Regele a coborât sub punte şi a rămas acolo. Aghiotantul său a apărut şi a trecut prin mulţime cu o hârtie lungă pe care erau scrise multe nume, vorbind cu cei care-şi aveau numele trecute acolo. Unul câte unul, au intrat toţi în cabina de la tribord. Au ieşit imediat cu medalii în piept sau ordine de tot felul, iar unii au fost făcuţi cavaleri. Cei dintre noi care încă nu fuseserăm anunţaţi de ofiţer stăteam în grupuri şi vorbeam fremătând despre vreme, în timp ce îl urmăream disperaţi cu coada ochiului pe aghiotant.

Regele a reapărut pe punte şi aghiotantul şi-a încetat activitatea. Cei care nu primiseră nimic aveau feţele întunecate. Speranţele lor fuseseră distruse.

— Peter Freuchen, vreau să vorbesc cu tine! a strigat

Regele.

Am sărit spre suveranul meu – toată lumea era martoră la triumful meu.

— Vreau să-ţi dau ceva ce ştiu e-o să apreciezi. Vino sub punte.

L-am urmat pe scări în jos. Ştiam că n-o să primesc o medalie, fiindcă fusesem decorat recent, în Danemarca, dar, mi-am zis, sigur o să primesc un ceas de aur sau un ac cu diamant sau altceva care să aibă demnitatea unui cadou primit de la Rege.

A luat o sticlă mare cu o creangă vie de fag în ea, o creangă pe care o tăiase el însuşi înainte să plece de acasă. (Fagul e copacul naţional al Danemarcei şi toată lumea ştie despre dragostea Regelui pentru el.) Mi-a explicat că în fiecare zi pe drum a îngrijit-o cu apă proaspătă şi a tăiat câte puţin din capătul mai tânăr, ca să păstreze frunzele proaspete.

— Şi acum, mi-a spus, o să-ţi dau una dintre frunze!

— Ce interesant, am răspuns. Cum se face că frunza e încă vie?

Am stat câteva clipe cu frunza în mână, simţindu-mă cumva ridicol; viziunea mea cu ceasul de aur sau acul cu diamant s-a stins repede. Totuşi, era ceva să primesc o frunză de la Regele Christian.

— Poate i-ar interesa şi pe ceilalţi de la petrecere, mi-a spus.

— Sigur, Maiestate. N-au mai văzut fagi de mulţi ani.

Când a ajuns pe punte, a spus:

— Am dat trei frunze în Islanda şi o să las trei şi cu voi, aici în Groenlanda.

Una i-a dat-o lui Knud Rasmussen. Lângă el era o bătrână, mama fetei daneze care tocmai se măritase în Godthaab. Venise cu opt zile înainte din Danemarca şi se întorcea cu vasul următor.

— Ştiu că ai petrecut aici ani de zile şi că n-ai mai văzut fagi de multă vreme, i-a spus Regele, aşa că a treia frunză ţi-o dau ţie!

Bătrâna s-a aplecat înaintea lui aproape până în pământ şi el s-a înclinat ca să-i dea frunza, în timp ce doamnele care chiar stăteau de ani de zile în Groenlanda ardeau de furie mocnită.

A urmat bufetul regal, care i-a mulţumit nespus pe nativi. Regele şi Regina au servit ei înşişi oaspeţii.

L-am văzut pe Rege luând un tort mare şi arătându-i-l unuia dintre nativi.

— Foarte bine, a spus eschimosul, aşa trebuie să-şi servească un rege supuşii!

A luat tot tortul de la Rege şi a început să-l mănânce. Petrecerea a fost un mare succes şi mesele au fost rase de mâncare înainte să fie abandonate.

După ce s-a terminat banchetul, am fost lăsaţi pe mal. Când mă apropiam de debarcader, l-am văzut pe

inspector în uniforma lui splendidă alergând în sus şi-n jos cu o expresie de enervare pe faţă.

— O, Freuchen! a strigat. Tu nu eşti unul care se sperie uşor, nu vrei să ne ajuţi?

Uitase toate medaliile şi crucile care îi fuseseră lăsate în grijă pentru cetăţenii de vază ai Groenlandei care nu putuseră să vină. După ce le-a primit din mâna regală, le-a pus pe pian – şi erau încă acolo! Ce scandal ar fi fost dacă le descoperea cine nu trebuia! Ce revoluţii s-ar fi putut stârni! În plus, Regele n-ar fi fost deloc mulţumit.

Am sărit în una dintre bărcile care se duceau să mai ia oaspeţi. Regele stătea pe punte, strângea mâini şi-şi lua la revedere şi era fără îndoială bucuros să scape de popor, când m-a văzut că mă apropiam în loc să mă îndepărtez.

— Ce mai cauţi aici, Freuchen? a tunat.

Nu era momentul să discut cu el, aşa că i-am răspuns evaziv, „Ah, doar câteva lucruri" şi am zbughit-o pe lângă el, luând-o direct spre salon. Acolo am găsit-o pe Regină! Dar nu eram pregătit pentru tot baletul social şi eticheta de curte. Am văzut pachetul pe pian, l-am înhăţat şi am ieşit afară în fugă. Doamnele de la curte s-au gândit probabil că sunt o mostră a barbariei din Groenlanda.

La puţin timp după aceea, vaporul regal a plecat din

golf şi colonia s-a întors încet la rutina ei monotonă. Dar au avut ani de zile ceva de vorbit, ceva pe care să se certe. Şi în Nord asta e o mare binecuvântare.

12

Am plecat în scurt timp cu *Soekongen.* Era şi doamna Rasmussen cu noi şi a suportat bine disconfortul micii bărci şi a camerelor înghesuite. Ne-am oprit la Jakobshavn, locul de naştere al lui Knud, să luăm mâncare pentru câini şi alte lucruri necesare pentru expediţia în Golful Hudson. Acolo am primit cele mai extraordinare veşti pe care le auzisem vreodată în ţinutul arctic.

Un vas mare de pasageri, *Bele,* care ducea turişti danezi în Groenlanda pentru jubileu, eşuase la sud de Upernivik. Vasul se izbise de stânci când era ceaţă deasă. Era echipat cu un telegraf fără fir şi vasul regal receptase SOS-ul şi pornise din Jakobshavn să-i salveze pe cei 83 de pasageri şi membri ai echipajului. Şi vasul regal fusese îngreunat de ceaţă şi umblase de colo colo încercând să evite stâncile în care intrase celălalt. Dar după trei zile, ceaţa s-a ridicat şi Regele a văzut epava.

Regele Christian e un mare iubitor al mării şi un amator notoriu al concursurilor de ambarcaţiuni şi îşi dovedise deseori priceperea, dar asta era o oportunitate

rar întâlnită de un suveran. Fără niciun moment de ezitare, s-a dus spre epavă într-o mică barcă cu motor. Majoritatea supravieţuitorilor erau pe o insulă pustie, protejaţi din calea forţelor naturii, care, din fericire, fuseseră blânde, de corturi făcute din vele şi foi de cort. Îşi construiseră şi o bucătărie.

Căpitanul vaporului era, bineînţeles, într-o dispoziţie proastă, dar când l-a văzut pe Rege venind să-l salveze, a izbucnit în plâns, strigând:

— Nu eşti doar un rege, eşti şi un om!

Acea expresie simplă era poate cel mai bun şi mai sincer compliment pe care l-a primit vreodată Regele Danemarcei.

Plănuiserăm să aprovizionăm magazinul din Thule cu bunuri cât pentru un an şi majoritatea lor fuseseră pe *Bele.* Nu mai ştiam ce să facem, aşa că ne-am dus la Umanak.

Navarana era deja acolo. Venise pe o sanie şi avea toate hainele gata pentru expediţie, dar nu se simţea prea bine. Luase un microb de gripă adus în nord de un vas ce oprise la Umanak şi se simţea atât de rău, că îi era imposibil să se distreze la petrecerile organizate în grabă pentru noi. În schimb, s-a dus imediat pe *Soekongen* şi s-a culcat.

Ne-am pornit spre nord şi pe când ne apropiam de Svartenhug, am văzut vasul Regelui venind spre sud

din direcţia epavei. Doamna Rasmussen încă era cu noi şi ne-am gândit că ar putea să se întoarcă în Danemarca pe vasul regal. Altfel, ar fi trebuit să rămână în Groenlanda până în anul următor.

Knud nu era omul care să ezite sau să se împiedice de etichetă. A înălţat steagurile de semnalizare şi vaporul a venit spre noi. Regele era pe punte, nerăbdător să ajungă acasă. Fusese cel mai nordic conducător din lume, dar distincţia asta începuse să-şi piardă farmecul. Imediat ce s-au apropiat, ne-au întrebat care-i problema.

— O problemă foarte serioasă, a strigat Knud, avem nevoie de ajutor.

— Haideţi să ne spuneţi! a strigat ofiţerul.

— Puteţi să trimiteţi o barcă? E mai uşor pentru voi.

Knud era de părere că nu avea niciodată rost să fie prea modest sau submisiv.

Au coborât o barcă cu un ofiţer în ea ca să-l ia pe Knud. S-a dus direct la Rege.

— Cum Maiestatea Voastră e protectorul expediţiei noastre, a început el, sunt sigur că aţi fi dezamăgit să vedeţi proiectul ducându-se de râpă. Ne mai trebuie nişte provizii să le înlocuim pe cele care s-au scufundat odată cu *Bele.* În plus, mi-aş dori ca nevasta mea să se întoarcă acasă cu vasul dumneavoastră.

— De asta ne-ai oprit?

— Da, Maiestate, şi eram sigur că o să ne ajutaţi, pentru că mereu aţi arătat cei mai mare interes pentru explorările arctice.

Regele era neputincios în faţa unor astfel de complimente. Daugaard-Jensen s-a întors cu Knud să ne ajute să facem o listă cu provizii care să ne fie trimise din Danemarca cu un alt vapor. Trebuia să-l aşteptăm înainte să ne începem expediţia.

Doamna Rasmussen şi-a aruncat în grabă lucrurile în cutii şi cufere şi, bineînţeles, a uitat de multe lucruri. În timpul ăsta, Regele trăgea nerăbdător de fluier. Knud şi Daugaard-Jensen scriau în grabă şi când a sunat prima dată fluierul, Knud a ridicat o mână ca să indice că termină repede.

— O, nu, i-a spus Daugaard-Jensen, nu poţi să-i faci asta unui rege.

Până la urmă, totul a fost bine. Doamna Rasmussen a fost dusă pe vaporul regal şi am văzut-o cum urcă. Am coborât steagul pentru Rege, care ne-a strigat „Noroc!" şi-a plecat.

Am mers până la epava lui *Bele.* Căpitanul încă era acolo, dar se pregătea să plece spre Godhavn cu inspectorul şi apoi acasă. Epava era sortită pieirii şi au venit s-o vadă eschimoşi de la mare depărtare. S-a încercat păstrarea unei anumite ordini, dar inspectorul

Groenlandei de Nord şi-a dat seama că apa putea să ia carcasa vaporului oricând, aşa că ne-a permis să urcăm pe punte şi să recuperăm cât de mult puteam din bunurile noastre.

Nu mai cunoscusem bucuriile pirateriei, dar acum mi-am făcut de cap. Un ofiţer dormea la bord ca să păzească nava, dar s-a dus la mal să mănânce şi am jumulit vasul, luând chiar şi câteva găini (pe care i le-am oferit căpitanului suedez al lui *Bele)* şi cada şi masa dintr-o cabină de clasa a doua (pe care i le-am dat administratorului coloniei Upernivik în dar de ziua lui).

Ca atâţia tâlhari nobili, n-am vrut nimic pentru mine. Am dat totul. Îmi doream doar clopotul vasului drept suvenir, aşa că l-am tăiat de unde era agăţat şi l-am dus pe *Soekongen,* unde căpitanul Pedersen l-a instalat ca să-l ducă acasă. Aveam să-l recuperez mai încolo. Din păcate, şi Regele voia un suvenir şi le-a cerut asta oficialităţilor, iar aceşti oameni onorabili şi-au dat seama că Pedersen ar fi putut să aibă câteva astfel de „suvenire", aşa că Pedersen i-a dat Regelui clopotul meu, atât de bine lustruit, că l-a orbit chiar şi pe el. Eu nu m-am ales cu nimic din toată povestea, deşi am furat mai mult ca toţi ceilalţi.

După ce am luat tot ce se putea lua din vas şi am făcut şi câteva scufundări ca să fac rost de câteva

instrumente ştiinţifice necesare, ne-am pornit spre Upernivik, unde ni s-au alăturat şi doctorii Mathiassen şi Birket-Smith, care veniseră în Groenlanda pe *Bele.*

Navarana era încă foarte bolnavă. Mergea greu şi am dus-o într-o barcă din golf la casa asistentului, unde am dormit îmbrăcaţi – era vară, aşa că puteai doar să te aşezi oriunde voiai şi să dormi acolo.

Era clar că Navarana avea gripă spaniolă, aceeaşi boală căreia îi căzusem şi eu victimă cu un an în urmă N-am plecat de lângă ea şi am adus-o pe buna noastră prietenă, Sofie Grăsana, să mă ajute. Navarana era recunoscătoare că puteam să fiu cu ea, deşi era chinuită de griji pentru copiii ei. Ar fi vrut să mă duc la Thule şi să văd dacă Mequsaq era pe mâini bune.

— Acum amândoi copiii sunt departe de noi, mi-a spus şi m-a rugat să-i povestesc de micuţa Pipaluk – cum era? Ce cuvinte ştia să spună? A întrebat vreodată de mama ei?

A doua zi, Navaranei i-a fost mai rău. Nu era niciun doctor în Upernivik şi nu puteam să facem nimic altceva pentru ea. Seara, m-a întrebat ce boală cred eu că are. Îi roiau prin minte tot felul de gânduri care veneau nechemate. Era groaznic să stau acolo neajutorat şi s-o văd cum se stinge. I-am spus să încerce să doarmă, dar nu putea.

După o vreme, a început să vorbească despre vizita

în Danemarca şi lucrurile pe care le văzuse acolo. Fusese momentul de vârf al vieţii ei.

— Dar spune-mi adevărul, mi-a zis. Fata aia era un înger? Dansa ca un înger şi arăta ca în imaginile pe care ni le arătau misionarii. N-am putut niciodată să-nţeleg sau să-mi dau seama.

I-am spus iar că fusese doar un spectacol, că nu văzuse îngeri adevăraţi.

— Atunci poate că nimeni nu-i vede vreodată.

Am admis c-ar putea fi aşa şi ea a rămas nemişcată multă vreme. Apoi mi-a luat mâna într-a ei şi mi-a spus cât de fericită era să aibă un soţ care îi putea vorbi ca unui egal. Şi în cele din urmă a spus că îi era foarte somn.

M-am dus în bucătărie să-i fac ceai. Cum stăteam şi mă uitam la apa care fierbea, mi-am dat seama cât de mult o iubeam şi cât de mult înflorise de când ne căsătoriserăm. Nu ştiu de ce, dar deodată am regretat că prietena mea bună Magdalene n-a fost în Danemarca atunci când fusese şi Navarana şi că cele două nu se cunoscuseră.

Navarana era atât de liniştită, că m-am apropiat de ea pe vârfuri. Buza i-a tremurat puţin. Apoi a murit.

Nu-mi venea să cred. Nu mă gândisem la boală decât ca la o răceală mai grea, dar l-am chemat pe asistent şi el doar mi-a confirmat ce văzusem.

Soţia mea micuţă, draga mea, era moartă. Am încremenit. Pentru prima dată în viaţă eram în prezenţa morţii cuiva apropiat. Viaţa mea fusese fericită şi fără griji şi deodată mă trezeam tatăl a doi copii fără mamă.

O luasem pe Navarana din viaţa şi mediul ei natural. Speram că fusese recompensată pentru ceea ce pierduse. Dar cine ştie? A fost cea mai curajoasă fetiţă care-a trăit vreodată şi nu s-ar fi plâns de nimic din ce i se întâmpla.

Grăsana Sofie m-a luat la ea acasă şi a aranjat cu prietenii ei tot ce ţinea de înmormântare, sicriul şi celelalte. Aproape că nu eram conştient de nimic şi-mi pierdusem interesul faţă de orice. Dar în curând s-a petrecut ceva ce m-a adus înapoi la viaţă, şi încă cum.

Preotul din Upernivik, un băştinaş scund şi imbecil, mi-a spus că Navarana murise păgână şi deci nu putea fi îngropată în cimitir. Nu se puteau trage clopotele şi, îi părea rău, dar nu putea să ţină o predică.

Era relaxant să fiu atât de furios. I-am spus să se ducă dracului cu clopotele şi predicile lui, dar soţia mea avea să doarmă în cimitir, nu să fie aruncată la câini. Totuşi, mi-a zis, îşi avertizase congregaţia ce consecinţe oribile sunt dacă mori nebotezat şi asta era o ocazie să le dea un exemplu.

Mă bucur că nu l-am pocnit. Am avut doar prezenţa

de spirit să-i spun să iasă şi să mă lase pe mine să mă ocup de înmormântare.

A fost cea mai jalnică înmormântare la care am participat vreodată. Muncitorii din colonie au cărat sicriul şi mi s-a spus să-i plătesc cu câte o coroană. Mi-amintesc că am fost furios pe fierar pentru că fumase un trabuc în timpul procesiunii, asta dacă i se poate zice procesiune, fiindcă eram numai patru – Aage Bistrup, administratorul şi asistentul lui tânăr, amândoi danezi, şi eu şi Sofie, care a făcut singurul gest de recunoştinţă. Aranjase un fel de buchet din decoraţiuni de Crăciun colorate şi le-a pus pe sicriu, cu un Moş Crăciun caraghios furişat printre ornamente.

Băştinaşii stăteau ascunşi după stânci şi case, fiind înspăimântaţi de apropierea acestei procesiuni de înmormântare care nu fusese solemnizată de preot şi aprobată prin sunetul clopotelor. Nu îndrăzneau să o urmeze pe păgână la locul ei de veci, pe micuţa mea Navarana, care-i hrănise şi-i distrase de câte ori o vizitaseră sau se dusese la casele lor.

Acum, la câteva zile după ce am scris toate astea, citesc cartea graţioasă a doamnei Ruth Bryan Owen, ambasadoarea SUA în Danemarca. Doamna Owen a fost în Upernivik în 1934 şi a pus un buchet de flori roşii pe mormântul Navaranei. Mi-au dat lacrimile când am citit asta şi mi-a adus aminte de ranchiuna

mea faţă de biserică la acea vreme.

Am pus o piatră simplă, frumos sculptată, să marcheze mormântul, care e pe o stâncă.

Mi-am dat seama prea bine că acolo mi-am lăsat o parte a vieţii mele – o parte pentru care o să fiu mereu recunoscător. Şi doamna Owen, o femeie şi inimoasă, şi inteligentă, m-a făcut să înţeleg încă o dată că femeile din orice loc, din orice stadiu al vieţii lor, au anumite graţii comune şi mă înclin în faţa lor.

Acestea au fost lucrurile triste pe care a trebuit să i le povestesc lui Knud când s-a întors din Thule. O adorase pe micuţa Navarana cea fericită şi harnică. Îşi ridicase propriul memorial în hainele pe care ni le pregătise pentru expediţie. Ne bazasem mereu pe ea în atâtea privinţe. Am urcat amândoi la mormânt, ne-am luat rămas-bun pentru ultima oară şi am pornit spre noi capitole din vieţile noastre.

Partea a V-a

1

Knud adusese trei familii de eschimoşi din Thule să ne ajute în expediţia din Golful Hudson. Erau curioşi să-i vadă pe verii lor canadieni şi erau oameni de treabă, dar s-au îmbolnăvit toţi, probabil infectaţi de

acelaşi microb care o omorâse pe Navarana, suferind în plus şi de râie. Cât stătusem noi la Thule nu existase aşa ceva, dar de curând epidemiile infectaseră tabăra lui Lauge Koch şi nimeni nu ştia de unde vin.

Gripa şi râia la un loc erau infernal de greu de combătut. În plus, vasul era aglomerat până la refuz. Jos în cală am construit nişte paturi în plus pentru cuplurile căsătorite, pentru că încă nu luaserăm toată încărcătura ce ne aştepta la Godthaab.

Oricum, dormeau deja câte trei oameni pe un loc, savanţi şi băştinaşi, ceea ce îi permitea fiecăruia câte opt ore de somn, dacă se ţinea de un program fix. Am cumpărat şi şaptezeci de câini care trebuiau supravegheaţi în permanenţă ca să nu se încaiere. Prezenţa lor nu era o plăcere nici pentru marinari, pentru că putoarea din ţarc, care era direct deasupra teugei, era insuportabilă.

Cameramanul nostru fusese la Thule şi filmase tot ce-i trebuia pentru ilustrarea călătoriei şi a peisajului, aşa că ne-a lăsat la Godthaab ca să se întoarcă în Danemarca. Regizorul şi actorul plecaseră de mult, regizorul nefiind în stare să îndure „dificultăţile", cum le numise el.

I-am dus pe eschimoşi la spital. Între timp, am aranjat cu tâmplarii să ne construiască o casă de luat cu noi care s-o înlocuiască pe cea pierdută pe *Bele* şi am

încercat să presez în baloţi peştele uscat pentru câini. Totul a fost mutat şi reîmpachetat şi reîncărcat, ca să facem mai mult loc.

Bieţii băştinaşi erau într-o stare tot mai proastă şi doctorul şi-a pierdut speranţa pentru Iggianguaq. Soţia lui a stat lângă el şi i-a ţinut mâna, plângând în timp ce-l mângâia pe cap. Ştiam cum suferă bietul om, avea aceleaşi simptome pe care le avusesem şi eu. Îi era din ce în ce mai greu să respire şi a murit într-o noapte, cu noi toţi în jur, incapabili să-l ajutăm.

A fost cea de-a treia moarte înainte să înceapă expediţia. Dar Knud nu voia să se dea bătut şi de atunci am devenit atât de ocupaţi, că niciunui dintre noi n-a mai avut timp să fie bolnav. Am înregistrat unghiul soarelui de două ori pe zi. Cred că a fost ultima expediţie majoră care s-a aventurat în sălbăticie fără instrumente telegrafice fără fir. Trebuia să calculăm timpul exact cu ceasurile noastre în relaţie cu puncte fixe de longitudine.

Knud s-a gândit că ar fi o idee bună să ia cu el un secretar care să-l ajute să înregistreze tradiţiile şi folclorul eschimoşilor centrali. Cum misionarii erau încântaţi să trimită cu noi pe cineva care să împrăştie seminţele religiei printre păgâni, Knud a decis să combine cele două posturi într-un singur om, Jakob. Era puternic şi inteligent şi voia să vină. Era şi un

vânător excelent şi, deşi dezamăgise biserica (n-avea nicio aplecare sau interes pentru partea misionară a muncii lui), ne-a fost de mare ajutor în expediţie. A răspândit destule seminţe prin diferite triburi, dar nu tocmai din cele pe care le anticipaseră oficialii bisericii din Groenlanda.

Aproape imediat cum am plecat din Godthaab, băştinaşii bolnavi au început să-şi revină. Am încercat să intrăm în contact cu băştinaşii din Strâmtoarea Hudson după ce am trecut prin nordul Insulelor Savage, dar n-am văzut niciunui şi n-aveam timp să-i căutăm. Era spre sfârşitul sezonului şi ştiam că o să fie destulă gheaţă cu care să ne luptăm în golf. Am plănuit şi să acostăm la Capul Dorset, unde eu şi Kraviaq urma să rămânem pe ţărm şi să mergem cu sania la nord de Golful Hudson ca să ne reunim cu expediţia principală în primăvară, dar vremea era aşa de rea, că am renunţat. A trebuit să ancorăm în Golful Gordon şi să aşteptăm să se ridice ceaţa deasă. Cât am stat acolo, am văzut mai multe foci adunate într-un singur loc decât am văzut oriunde altundeva. Ţâşneau din apă în jurul vasului ca plevuştele într-un iaz. N-am nicio idee cu ce se hrăneau.

Ceaţa a persistat şi n-am putut să vedem aproape nimic din ţinut. Se presupunea că e un punct comercial acolo al Hudson Bay Company, dar nu aveam nicio

hartă pe care să-l localizăm, căci harta se scufundase odată cu *Bele.*

În cele din urmă, am navigat pe lângă capătul vestic al Strâmtorii Hudson, stabilindu-ne cursul pe la nord de Insula Southampton şi îndreptându-ne direct spre braţul de mare Lyon, unde plănuiam să ne stabilim pe Insula Winter, locul unde bătrânul Parry se oprise acum o sută de ani. Venise din sud şi, cu o elice lipsă, fusese prins acolo de gheaţă. Credeam e-o să avem mai mult noroc şi o să ne deplasăm în nord şi în sud cu câinii, ca să-i căutăm pe băştinaşi. Niciunui dintre cei care ştiau limba eschimoşilor nu mai vorbise vreodată cu ei.

Dar am dat şi noi de gheaţă proastă – grea şi lentă. Gheaţa din jurul Groenlandei, pe coasta de est şi vest deopotrivă, e înşelătoare şi nu te poţi baza pe ea. Îl prinde pe călător, îl ţine prizonier, îl duce şi-l zdrobeşte.

E mereu în mişcare şi se schimbă mereu. Dar aici, în Golful Hudson am întâlnit pentru prima dată în viaţa noastră gheaţă care rămânea pe loc, o parte din ea gri şi putredă şi lipsită de viaţă. Multe dintre plăci erau negre de la praful care venise dinspre mal. Aşa am şi ştiut că eram aproape de pământ.

Am făcut progrese mici. Am apelat ia toate trucurile pe care le ştiam, dar înaintam numai câţiva kilometri

pe zi prin jungla de gheaţă. Era şi dificil să stabilim direcţia, pentru că norii acopereau soarele şi busolele noastre erau cu totul inutile, fiind atât de aproape de Polul Nord magnetic.

Vântul urla ca o fiară sălbatică şi zilele la bord deveneau tot mai mizerabile. Numai umorul căpitanului Pedersen şi felul lui de a ridica moralul echipajului ne-au ajutat să ne păstrăm firea.

— La dracu', striga, nu putem sta aici toată iarna, aşa că hai să o tot ţinem spre vest. Trebuie să fie pământ acolo.

Şi într-o zi, am dat de pământ – un şir de munţi joşi au apărut prin ceaţă. Eu nu ştiam unde eram şi nimeni altcineva nu ştia, dar pe măsură ce ne apropiam, locul arăta ca Insula Winter, cum o descrisese Parry în cartea sa, iar fiordul semăna cu braţul de mare Lyon.

Încă nu era soare şi n-am găsit niciun golf în insulă (care arăta din ce în ce mai mult ca Insula Winter), aşa că am navigat spre ţărmul principal, unde am găsit ceva ce putea servi drept port. Exploratorii care merg pe mare de multă vreme şi-şi dau seama că apa o să îngheţe în curând şi o să le blocheze vasul pentru tot restul iernii nu fac mofturi când vine vorba de porturi. Am descoperit şi-un lac mic, am văzut câţiva iepuri pe deal şi un loc bun unde să ne punem casa. Eram mulţumiţi.

Barca cu motor a fost lăsată la apă şi câinii s-au grăbit spre pământ. Erau aşa de murdari şi de slabi, că abia dacă mai arătau a câini. S-au aliniat lângă iaz şi au băut până li s-au umflat burţile. Abia apoi s-au pornit în şir să amuşine şi să exploreze pe picioarele lor ţepene de la atâta nemişcare.

Căpitanul Pedersen a promis să rămână, dacă se putea, şi să ne ajute să ridicăm casa. Am lucrat amândoi, iar inspectorul, care urma să plece cu vaporul, ne-a oferit ajutorul lui. Ştiam că nu era un tâmplar prea bun, dar nu eram în niciun fel pregătit pentru marea lui realizare: mi-a scăpat în cap barosul şi m-a lăsat inconştient. Dacă ar fi avut mai multă forţă şi dacă n-aş fi avut craniul aşa solid, acesta mi-ar fi fost nedemnul sfârşit.

În cele din urmă, totul a fost descărcat şi ne-am luat la revedere de la *Soekongen.* Căpitanul Pedersen n-avea deloc provizii pentru iarnă. Nu era sigur că ar fi reuşit să treacă de gheaţă, care acum era bocnă, dar faţa lui nu trăda nicio nelinişte – ca întotdeauna. Am văzut vasul luptându-se timp de cinci zile. În a şasea dimineaţă a dispărut din vedere şi ne-am văzut de problemele noastre.

Ne-am împărţit sarcinile ca de obicei. Knud a luat cu el băştinaşii şi s-a pornit să afle poziţia exactă în care eram şi să facă rost de carne pentru noi şi pentru câini.

El era mereu cel norocos şi eu cel ghinionist, aşa că am rămas şi am terminat casa, căreia încă îi lipsea acoperişul şi o parte din pereţi.

Ca să fiu sincer, eram cam enervat că mă lăsase doar cu doi oameni de ştiinţă şi cu Bangsted ca ajutoare. Nu erau de prea mare folos. Îşi dădeau cu ciocanele peste degete şi aveau spinările prea slabe să poată ridica cincizeci de kile fără să scoată nişte gemete îngrozitoare. Totuşi erau atât de prietenoşi şi de interesaţi de sarcina asta, că n-am avut nicio ceartă până la sfârşitul expediţiei şi am rămas cei mai buni prieteni.

Conform hărţii, ridicam o casă în mijlocul mării. Dar ştiam că trebuia să fie pământ sub noi, deci harta era greşită.

Knud s-a întors în cele din urmă cu veşti şi provizii. Descoperise că eram pe o insulă mică şi că pe ţărmul de alături erau cete de caribu. Împuşcase doisprezece şi câteva foci. În mare erau şi multe morse, aşa că eram convinşi că n-aveam să flămânzim. Asta era cel mai important şi ne-a dat încredere în succesul expediţiei. La două ore după ce s-a întors Knud, a venit direct spre noi un urs mare şi a fost împuşcat la nici douăzeci de metri de casă.

Niciunui dintre noi nu văzuse vreun eschimos băştinaş, dar câteva ascunzători de piatră pentru

provizii ne-au asigurat că o să-i găsim în cele din urmă. Oricum, era bine să nu avem şi grija lor până nu ne puneam în ordine cu toate. Partea cea mai rea era că vântul bătea cu putere şi zăpada se vântura fără încetare. Casa era călduroasă, dar oribil de înghesuită. Cum plănuisem însă că aveam să stăm mai mult pe teren, nu ne plângeam.

Până la urmă am descoperit că insula pe care o ocupaserăm era un teritoriu necartografiat şi ceea ce crezuse Knud că era ţărmul, era în realitate Insula Vansittart. Eram mult mai departe de orice aşezare decât crezuserăm.

Imediat ce s-a întărit gheaţa, eu, Knud şi băiatul pe care îl adoptasem, Boţman, am plecat să-i găsim pe eschimoşii locului – dacă era vreunul prin preajmă. Am mers în sus pe fiord şi am ajuns la un braţ de mare îngust prin care trecea un şuvoi de apă. Era, am aflat mai târziu, Canalul Hurd, care nu îngheaţă niciodată.

Să călătoreşti pe o coastă necunoscută, fără să ştii la ce sau la cine să te aştepţi, e cea mai incitantă experienţă din lume. Intenţionam să ajungem cu căutarea până în Golful Repulse. Când plecaserăm din Europa nu se ştia dacă exista vreun post de comerţ mai ia nord de Golful Fullerton, aşa că am luat-o pe gheaţă pe partea vestică a Canalului Hurd, ca să ne facem drum spre Strâmtoarea Frozen şi apoi sus, spre

Repulse.

Am descoperit o sanie şi, nu departe de ea, o ascunzătoare pentru provizii cu jumătate dintr-o focă cu barbă. Sania arăta ridicol şi era prost construită iar foca fusese lăsată acolo fără să fie bucăţită. Cine o lăsase doar o tăiase în două şi nu pusese nicio piatră sub ea ca să nu îngheţe lipindu-se de pământ. Eschimoşii noştri groenlandezi n-ar fi lăsat niciodată carnea aşa.

Pe măsură ce-am înaintat, am început să recunoaştem coasta din descrierea lui Parry şi, cum nu era înţelept să dăm de oameni străini după lăsarea întunericului, ne-am pus tabăra.

Era treaba mea să construiesc un iglu şi nu puteam să fac zăpada să se prindă. Knud, care nu putea să mă ajute din cauza unei fracturi mai vechi la şira spinării, stătea pe margine şi mă critica amuzat. Şi imediat după ce am tăiat o gaură să ies din construcţie, igluul a căzut peste mine. N-aveam nicio idee de ce – nu mi se mai întâmplase niciodată înainte şi nici de-atunci încoace vreodată.

Boţman m-a privit îngrijorat şi m-a rugat să-l las pe el să facă altul. Am acceptat bucuros, dar Knud a continuat şi faţă de el cu glumele lui nu prea subtile, până când Boţman l-a implorat să înceteze. Ne-a explicat că era o superstiţie veche cum că dacă ajungi

într-un ţinut nou şi primul iglu cade, mai bine pleci imediat. N-o să ai noroc acolo.

Mai târziu, Boţman mi-a spus că îi fusese groaznic de teamă să construiască acel adăpost după ce căzuse primul. Făcuse un mare sacrificiu că rămăsese cu noi, credea cu fermitate că o să fim omorâţi sau o să dăm peste un dezastru teribil pentru că n-am ţinut cont de avertizare.

A doua zi, ne-am pornit iar imediat ce s-a luminat şi am găsit urmele unei sănii. După urme, se vedea că sania era foarte îngustă, cu tălpicile late. Departe se vedeau nişte puncte negre care se mişcau în zăpadă.

Ne-am grăbit câinii cât am putut ca să ne facem o apariţie impresionantă. Eschimoşii s-au oprit când ne-au văzut venind şi şi-au luat puştile în mâini. Eram puţin speriat şi am strigat spre Knud. Mi-a răspuns că o s-o ia înainte să-i întâlnească.

Şi-a scos mănuşile şi şi-a ridicat palmele în aer. L-am imitat. Imediat, băştinaşii şi-au lăsat armele şi şi-au ridicat braţele. Ne-am oprit câinii şi am stat câteva momente în linişte ca să le dăm timp să ne studieze.

După o vreme, şeful a făcut un pas înainte şi a spus:

— Suntem doar oameni simpli, obişnuiţi.

— Şi noi suntem oameni simpli, obişnuiţi, a zis Knud.

Din cauza hainelor noastre albe şi a săniilor se gândiseră că eram fantome şi biciurile noastre îi

speriaseră. A fost primul pas spre o prietenie de patru ani între noi şi ei. Pe şef îl chema Pappi (Coadă-de-Pasăre) şi cele trei familii care erau cu el făceau parte din tribul Netchilik.

N-aveau niciun pic de mâncare, aşa că prima vizită la trib n-a fost o mare plăcere. Am adus nişte fulgi de ovăz şi femeia casei, al cărei trup era tatuat în întregime, l-a aruncat în oala cu supă veche. Amestecul era oribil la gust. Am văzut că ea n-a mâncat nimic, dar mai târziu mi-a explicat că era însărcinată şi nu putea deci să mănânce din aceeaşi oală cu noi.

Câinii lor erau prăpădiţi rău şi abia puteau să ţină pasul cu ai noştri a doua zi, când am plecat împreună spre Golful Repulse. Ne-au spus că un anume Sakoatarnak trăia acolo. Era administrator al postului de comerţ aparţinând Hudson Bay Company.

Knud devenise deja prietenul lor cel drag şi scotea de la ei toate secretele. A aflat totul despre comerciant şi a descoperit că în ţinut locuiau trei triburi diferite de băştinaşi, care se ţineau departe unii de alţii. Fiecare trib le considera pe celelalte mult inferioare.

Când am ajuns la micul post din Golful Repulse, am fost întâmpinaţi de câţiva băştinaşi clar mai deştepţi şi mai puţin speriaţi decât cei din tribul Netchilik. Imediat ce ne-au auzit că le vorbim limba, au fost cuceriţi. A fost o surpriză pentru ei şi pentru noi cât de

uşor puteam conversa şi n-am avut nicio problemă să le explicăm de unde veneam.

Căpitanul Cleveland, Sakoatarnak, era o personalitate, şi pe bună dreptate. Era singurul alb care locuia acolo şi vorba lui era lege peste un district mai mare decât multe state din SUA. Le-a ordonat băştinaşilor să ne ducă lucrurile de pe sănii la casa lui şi să ne hrănească animalele. Apoi ne-a întrebat ce mai putea face să ne mulţumească. I-am spus că nimic şi că eram foarte impresionaţi de generozitatea lui. Marele om s-a întors apoi spre băştinaşii care aşteptau în uşă şi le-a spus pe un ton blând:

— Păi, hai, plecaţi dracului de-aici!

Eschimoşii au înţeles, şi ne-au lăsat cu Cleveland. Knud a încercat să-i explice misiunea noastră şi i-a arătat o scrisoare de la Hudson Bay Company din Londra, dar Cleveland a dat-o cu mâna la o parte:

— N-am nevoie s-o citesc. Recunosc oamenii buni din vedere. Am încredere în voi!

Acestea erau cuvinte curajoase şi am fost flataţi. Mai târziu am aflat că Cleveland n-ar fi putut oricum să citească scrisoarea.

Omul era un personaj. Când l-am întrebat, la prima noastră masă împreună, dacă era de acord să aducem o sticlă din faimosul şnaps danez, ne-a asigurat că la el puteam să ne simţim ca acasă oricât pofteam.

— De fapt, ne-a zis, spirtoasele sunt preferatele mele, de orice fel şi orice marcă.

Se limita la şase sticle pe an, „în scopuri medicale”. Dar, cum era de obicei bolnav a doua zi după ce venea vaporul cu provizia pe un an, nu-i mai rămânea aproape nimic pentru bolile de mai târziu. După ce a luat în stăpânire sticla de la noi şi a deschis-o, ni s-a confesat.

Problemele lui erau în principal cu femeile.

— Am fost prea bun cu prea multe.

Şi acum nu mai putea scăpa de ele. Stăteau mereu prin preajmă, soţii lor erau insolenţi cu el şi femeile erau oricum o cheltuială. Dacă aveam nevoie de nişte bărbaţi în expediţie, ne putea el recomanda unii foarte buni. Ar fi fost şi o mare uşurare să scape de ei.

Cleveland ne-a dat multe informaţii despre zonă. Locuia acolo de mai bine de douăzeci de ani, mai întâi fusese vânător de balene (numele Sakoatarnak, Omul cu Harponul, de atunci provenea). Mai târziu şi-a luat *keciul* lui, cu care naviga, vâna, făcea comerţ şi fura de la băştinaşi. După ce acesta s-a stricat de tot, a devenit comerciant pentru nativii Monjo, negustorii de blănuri, până când firma a fost preluată de Hudson Bay Company, cea mai mare organizaţie de profil din lume.

Înainte să se spargă petrecerea, am devenit repede prieteni. Nu ne mai săturam de poveştile lui, dar în

acea primă seară s-a îmbătat lemn, fără să ofere sticla nimănui, mai puţin unei fete căreia el îi zicea Grăsuţa şi pe care a ţinut-o în poală până când fata a adormit şi a căzut de-acolo.

A doua zi, am cunoscut şi alţi băştinaşi şi Knud s-a pus imediat pe treabă, înregistrându-le obiceiurile şi tradiţiile. În câteva ore, avea mai multe informaţii despre eschimoşii din zonă decât fuseseră scrise vreodată.

2

Mai era o expediţie în zonă, condusă de căpitanul Berthie de la Hudson Bay Company, care intenţiona să exploreze Golful Comittee şi Boothia Félix în primăvara următoare. Membrii ei fuseseră prinşi de iarnă şi aşteptau într-un golf oarecare pe braţul Wager.

Am decis să mă duc să mă văd cu liderul lor. Knud şi Boţman s-au întors la tabăra noastră şi Knud mi-a promis că o să-i trimită o sticlă de băutură lui Cleveland de Crăciun.

Căpitanul Berthie era un tânăr francez de ispravă. Fusese în partea asta de lume mulţi ani, angajat de Revillon Fréres, principala concurentă a Hudson Bay Company.

Pe vremuri, cele mai mari posturi ale Companiei erau

pe râul Mackenzie. Încă mai are putere acolo, dar cum calea ferată a deschis ţinutul, un roi de negustori independenţi au început să concureze cu vechea organizaţie ale cărei posturi operează tot anul. Aceşti negustori vin în nord cu trenul, închiriază bărci cu motor şi coboară pe râu în momentul cel mai bun al anului pentru colectarea blănurilor. Drept urmare, Compania abia aştepta să deschidă posturi în zone îndepărtate, unde numai un mare capital ar permite cuiva să ajungă, iar căpitanul Berthie era într-o călătorie de cercetare să găsească rutele cele mai bune spre aşezările băştinaşilor din Golful Comittee şi Boothia Félix.

Berthie m-a primit regeşte, băştinaşii la fel. Erau interesaţi de poveştile, de hainele şi de echipamentul meu în general. Mi-au pus nenumărate întrebări. Voiau să ştie dacă toţi locuitorii Groenlandei aveau mustăţi ca ale mele. Nu le venea să creadă că soarele dispare de tot iarna şi m-au întrebat dacă groenlandezii erau canibali şi dacă vorbeau aceeaşi limbă.

În cele din urmă, unul dintre bărbaţi m-a întrebat dacă băştinaşii concepeau copiii în acelaşi mod ca ei şi când i-am asigurat că nu era nicio diferenţă, au tras concluzia că poate nu erau singura ţară civilizată din lume.

Seara s-a lăsat cu dans şi fetele au venit îmbrăcate în

unele dintre cele mai oribile costume pe care le-am văzut vreodată. Erau făcute din pânză cadrilată, după un model care fusese în vogă cu un secol înainte. Fetele nu erau urâte, dar tatuajele şi hainele cadrilate, pe care le purtau peste hainele de blană, le făceau să arate monstruos.

Au dansat un dans pe care-l aduseseră vânătorii de balene cu o sută de ani în urmă, numit „Strâmtoarea Hudson". Un bărbat stătea pe un butoi aşezat peste alt butoi şi le coordona. Strigătele şi râsetele produceau aceeaşi atmosferă cu care mă obişnuisem în Groenlanda.

— Toată lumea merge spre vest!

Ne duceam într-un şir lung spre un capăt al camerei.

— Şi înapoi la est!

Şi ne întorceam.

— Fata prinsă-n şase mâini!

Ne luptam pentru cea mai drăguţă fată şi trei bărbaţi o ridicau şi o roteau, iar atingerile lor nu erau dintre cele mai decente. Ţipete şi chiote!

— Patru-n grup şi vioi ca dracii!

Ne împărţeam pe grupuri şi comenzile veneau peste noi, repezi şi zgomotoase:

— Feciorii se dau în spate, fetele trec în faţă!

— Cuplul din nord spre vest şi apleacă-te-nainte!

— Roteşte-o-n faţă şi-napoi!

— Toată lumea-ntr-un butoi, dă-i bine din picior!

Ne lua ore să terminăm un dans. Când obosea un coordonator sau rămânea fără comenzi, îi lua altul locul. Căpitanul i-a lăsat locul unui şef de echipă şi comenzile lui erau uneori indecente, dar toţi râdeau şi strigau că e extraordinar.

Am auzit acolo pentru prima dată la eschimoşi poveşti indecente şi remarci cu semnificaţie sexuală. Fetele se revoltau şi se căinau când auzeau ceva mai sugestiv, dar nu reuşeau să oprească fluxul de vorbe de spirit vulgare. Căpitanul Berthie mi-a spus că nu crede că albii sunt responsabili de această conştiinţă sexuală, pentru că băştinaşii erau în realitate foarte primitivi, dar eschimoşii centrali erau diferiţi de verii lor de la est şi de la vest în atitudinea lor faţă de sex. Glumele lor erau cu siguranţă foarte colorate şi n-ar fi fost tolerate nici măcar în America de azi.

Am plecat iar spre nord după această vizită foarte plăcută. În anul următor, am aflat că, după ce-i găsise pe băştinaşii din Boothia Félix, căpitanul Berthie s-a întors la Revillon Fréres. Fusese, se pare, în serviciul lor tot timpul, dar se prefăcuse că era sătul de ei şi că lucra pentru Hudson Bay Company. Acum, că avea informaţiile pe care le voiau angajatorii lui, a fost promovat fiindcă îşi întrecuse concurenţa. Ţinutul arctic are propriul cod de etică a comerţului!

Când m-am întors în Golful Repulse, i-am găsit acolo şi pe doctorul Birket-Smith şi pe Mathiassen. Knud se gândise că erau acum suficient de în formă ca să-i facă o vizită căpitanului Cleveland şi i-a trimis să afle informaţii de la el pentru a ne putea face planul pentru primăvara următoare.

Când i-am întâlnit, erau extrem de bucuroşi.

— E cel mai uimitor om! mi-au spus. Ştie totul! Îşi merită greutatea în aur!

Îşi notau în carneţele tot ce zicea.

Erau amândoi mari savanţi şi în sufletele lor încrezătoare nu era loc de suspiciune. Din păcate, eu n-am fost niciodată un sfânt, dar mă păzea experienţa să cred în ce spunea bătrânul şi le-am zis că e un blestemat de mincinos şi nimic altceva. I-am recunoscut poveştile, erau aceleaşi pe care lumea le spunea nou-veniţilor în nord, ca să-i impresioneze. Mai târziu am aflat de la băştinaşi că Cleveland nu fusese niciodată mai la nord de braţul Lyon. Oricum, le-a spus despre Strâmtoarea Fury şi Hecla, despre experienţele lui la Igdloolik şi despre călătoriile lui în interiorul ţinutului. Cleveland le făcuse pe toate, ce mai. Mâncase şi carne de om şi văzuse şi un Tunit, giganţii despre care băştinaşii credeau că trăiseră cândva în Canada. Era prea mult chiar şi pentru cei doi savanţi ai mei.

Knud Rasmussen îi trimisese căpitanului Cleveland

câte două sticle pe cap de savant ca daruri de Crăciun şi încă două de la mine. I se dăduseră cadourile dimineaţa devreme şi decisese să testeze prin comparaţie puterea şi aroma fiecăreia cu fata lui, Grăsuţa.

Ziua părea promiţătoare. Căpitanul s-a lăudat cu talentele lui culinare şi a spus că o să pregătească o cină de Crăciun cu opt feluri, nici mai mult, nici mai puţin. La ora două avea să se pună pe treabă, dar ca să capete forţă şi curaj, îi trebuia mai întâi un pahar sau două. Le-a dat pe gât şi i-am ascultat poveştile. Când a venit ora prânzului, m-a rugat pe mine să-l prepar, pentru că avea nevoie de toată puterea şi entuziasmul pentru cină. Avea să ne gătească o cină din cinci feluri de mâncare, nici mai mult, nici mai puţin, doar ca să ne arate că unul dintre cei mai buni bucătari din lume trăia lângă Golful Repulse.

Dar avea nevoie de puţină băutură să se întărească. Şi după câteva momente, a spus că e gata să ne prepare o cină, o cină *adevărată* de Crăciun, patru feluri de mâncare, nici mai mult, nici mai puţin. Dar, bineînţeles, un om are nevoie de ceva de băut înainte să se pună pe treabă.

Era aproape lemn la sfârşit, dar cele trei feluri de mâncare pe care avea să ni le prepare zicea că o să fie mai bune ca orice – mai ales că o să ne servească

friptură de caribu. Mai întâi, bineînţeles, carnea trebuia să se dezgheţe şi, cât se dezgheţa, el avea să-şi ocupe timpul cu puţină băutură. Din păcate, a luat mai întâi băutura şi carnea de caribu a rămas afară la minus patruzeci de grade.

Eram hămesiţi, aşa că Berthie, care venise şi el să sărbătorească Crăciunul, s-a oferit să gătească el, dar Cleveland a respins ideea. Nu, domnule, o să ne facă el o cină adevărată, cum se face în nord. Ştia că nouă nu ne place să mâncăm multe feluri şi nici lui. Avea să fie un singur fel, dar o să fie o friptură de caribu cum nu mai mâncaserăm.

Îi era greu să se ţină pe picioare de-acum, dar m-a rugat să-l ajut şi l-am dus la bucătărie, unde am descoperit, spre uimirea noastră, că bucata de carne nu venise singură de afară. Încă era în frig, tare ca piatra. Dar Cleveland a spus:

— S-o ia dracu', o băgăm la cuptor şi o lăsăm să se dezgheţe în timp ce se şi frige.

Şi aşa am făcut. Apoi s-a gândit că putea măcar să-şi ofere lui, nouă şi fetei ceva de băut. Grăsuţa era beată moartă şi, cum era noaptea în care soţul ei trebuia s-o posede, băiatul venise după ea şi fusese dat afară din casă. De aici a tras concluzia că nu era dorit, aşa că s-a dus singur acasă.

Cleveland a continuat să ne toarne basmele lui

incredibile, dar a fost întrerupt de mirosul de ars. Ne-am dus în fugă şi am găsit bucătăria plină de fum. Era doar carnea care se dezgheţa în timp ce se frigea.

Am început amândoi să ne ocupăm de masă. Cleveland chiar era un bucătar bun. A scos repede carnea din cuptor şi a tăiat părţile arse; interiorul se dezgheţase şi era gata să fie pus la fript. Cleveland adusese o sticlă cu el ca să alunge monotonia gătitului şi în cealaltă cameră bieţii oameni deveneau din ce în ce mai nerăbdători.

În cele din urmă, a fost gata, o friptură fragedă, delicioasă. Şi a venit vremea marii specialităţi a lui Cleveland – sosul. A turnat sucul cărnii într-o oală şi a creat un fluid delicios. Ştiu, pentru că l-am gustat.

Din păcate, muncile zilei îl slăbiseră şi oala i-a scăpat din mâini pe podea. Cum sunt de obicei un om de acţiune, am luat cârpa de vase şi am împins sosul înapoi în oală. Printr-un proces curios, cârpa i-a dat sosului o aromă de lucruri moarte de mult. Fratele Cleveland, aproape treaz din cauza accidentului, a scos la iveală nişte mirodenii cu care să repare gustul. A pus piper şi scorţişoară şi cuişoare, l-a dat în clocot iar şi în cele din urmă a anunţat că cina era gata.

Ne-am aşezat la masa festivă şi ne-am delectat cu carnea. Eu numai cu carnea, însă i-am lăsat pe ceilalţi să-şi pună din sos, care, au zis ei, era excelent şi au

cerut toţi reţeta. Din fericire, momentul de luciditate al lui Cleveland trecuse şi n-a reuşit să răspundă inteligibil.

Până la urmă a fost orice, dar nu un Crăciun paşnic. După cină, Cleveland a sforăit atât de tare, că până şi fata lui s-a trezit şi s-a dus în pat. Şi în curând am adormit cu toţii pe podea, în camera unde am luat masa. În timpul nopţii, marea gazdă a fost nevoită să se trezească de câteva ori şi, în unul dintre drumuri, a răsturnat o cutie din bucătărie unde ţinea doi lemingi vii. Căutând adăpost şi căldură, au găsit în barba mea ce voiau. M-am trezit dintr-un vis în care doi lupi îmi sfâşiau beregata, am apucat cele două animăluţe inocente şi le-am azvârlit cât colo. L-au lovit pe Birket-Smith, care a sărit în picioare şi a început să înjure. Am început să vânez şoarecii, dar Cleveland m-a auzit şi a venit în fugă să-şi salveze animalele. Purta o cămaşă de noapte lungă şi se bălăngănea ameţit prin cameră. Când l-a văzut pe căpitanul Berthie a avut brusc parte de un şoc. Berthie luptase în război şi avea un ochi de sticlă. Şi-l scosese înainte de culcare. Cleveland, văzându-i pe omul cu un singur ochi, a început să ţipe şi să aibă spasme de oroare. Se gândise că el însuşi îl rănise în beţia sa.

Cu un salt, a aterizat în pat direct peste Grăsuţă, care a ţipat că e omorâtă. Când a fost examinată mai târziu,

a ieşit la iveală că avea câteva coaste rupte.

3

Pe insula noastră, Insula Daneză îi ziceam, ne-am pregătit pentru drumurile de primăvară. Trebuia să merg spre nord să cartografiez, iar alţii dintre noi să meargă spre sud şi în interior, ca să viziteze triburi necunoscute.

Băştinaşii din preajma taberei noastre au fost speriaţi la început de noi, dar în curând au descoperit că eram diferiţi de ceilalţi albi din zonă. Eschimoşii erau bine-veniţi oricând la noi şi noi la ei. Asta ne-a dat un mare avantaj în studierea lor şi a istoriei lor.

Doctorul Mathiassen trebuia să mă însoţească şi să mă ajute cu măsurătorile şi cartografierea. Am împărţit între noi pustietatea dintre Strâmtoarea Fury şi Hecla, astfel ca el să se ducă în sus spre Golful Admiralty şi eu prin strâmtoare şi de-a lungul coastei de vest a Ţinutului Cockburn.

Am călătorit cu un cuplu bătrân, Awa, soţia lui şi băiatul lor adoptat, un copil căruia trebuia să-i dăm biscuiţi şi zahăr constant, ca să nu ţipe şi să ne enerveze.

Am petrecut un timp interesant de-a lungul Peninsulei Melville pentru că băştinaşii au îmbrăţişat

creştinismul cât am fost acolo. La început, erau foarte stricţi în supunerea faţă de regulile lor păgâne străvechi. Asta ne făcea nouă viaţa dificilă, pentru că aveam nevoie de multe mâini să ne ajute şi femeile n-aveau voie să coasă câtă vreme soarele era în coborâre. Când erau însărcinate, n-aveau voie să mănânce din aceeaşi oală cu bărbaţii şi aveau atâtea reguli, că viaţa era extrem de dificilă pentru ele.

Apoi, într-o zi, un bărbat pe nume Kutlok (Degetul) s-a întors din sud, unde fusese plecat să ducă o scrisoare. Bărbatul căruia îi era adresată scrisoarea se mutase şi lui Kutlok îi luase mai mult de doi ani să-şi ducă la bun sfârşit misiunea. Cât stătuse în sud, vizitase o şcoală şi fusese familiarizat puţin cu codul moral creştin. La o zi după ce s-a întors acasă, nevastă-sa a născut un copil.

Aşa că a devenit învăţător. În scurtă vreme, i-a convins pe toţi ai lui să devină creştini. Convertirea a avut loc la o adunare şi imediat toate restricţiile au fost abandonate. De fapt, era o mare uşurare pentru băştinaşi să fie capabili să coasă piei de tot felul oricând, ziua sau noaptea, să aibă voie să vâneze animalele de care aveau nevoie etc.

Pe de altă parte, acum aveau reguli şi credinţe dificil de înţeles. Li s-a zis că misionarilor nu le e pe plac schimbul de neveste şi că trebuiau să-i pună capăt.

Totuşi, ca să nu fie prea plictisitor pentru bietele doamne, s-a decis ca Kutlok şi câţiva dintre cei mai de frunte bărbaţi ai tribului să aibă privilegiul de a distra fetele, considerându-se că aşa e sănătos pentru femei şi pentru copiii pe care urmau să-i aibă.

Awa ne-a spus că avusese cu o vară în urmă o experienţă extraordinară, care ar fi putut fi şi mai extraordinară dacă n-ar fi fost o fetiţă care a râs când nu trebuia. Stătea în faţa cortului său şi tăia o mustaţă de morsă, când a văzut trei bărbaţi apropiindu-se de aşezare. Nu ştia cine ar fi putut să fie, dar deodată i-a recunoscut ca fiind noii zei, Trinitatea – Tatăl, Fiul şi Sfântul Duh. Awa a strigat să iasă toată lumea din case şi să-i întâmpine pe oaspeţii de vază. Şi apoi, o fetiţă a văzut că purtau pantaloni din piele de iepure şi căciuli foarte înalte, ceea ce a făcut-o să râdă. Asta i-a înfuriat pe cei trei şi, deşi au zâmbit a iertare, au pornit în altă direcţie şi au trecut fără să se mai oprească sau să spună ceva, nici măcar un salut. Băştinaşii au fost foarte dezamăgiţi, dar au spus că Sfântul Duh avea, văzut de la spate, un aspect atât de comic, că nu s-au putut abţine să râdă în hohote. Posteriorul lui se curba spre interior, nu spre exterior.

Trinitatea n-a mai fost văzută niciodată.

În grupul nostru mai erau şi Akrioq şi soţia lui, băştinaşi din Capul York, care veniseră spre Canada cu

noi. Am înaintat bine pe coastă. La început ne-am oprit des din cauza vântului care ne bătea în permanenţă în faţă, dar am înţeles curând că vântul nu înceta niciodată în ţinutul ăla uitat de Dumnezeu şi că, dacă era să călătorim, trebuia să-l înfruntăm. În Groenlanda vântul nu bate când temperatura e extrem de joasă, dar de-a lungul Peninsulei Melville, nu se opreşte niciodată ca urmare a temperaturii, furtunii, soarelui sau a orice altceva.

Era o plăcere să călătoresc cu doctorul Mathiassen. Nu putea să mâne câinii, aşa că mergea. Viteza lui era invariabil cam de cinci kilometri pe oră. Se pornea devreme dimineaţa şi când îl ajungeam din urmă, se urca pe sanie pentru ceva timp. De câte ori ne opream, el o lua înainte şi spre seară apărea în spatele nostru, recuperând cât ne instalam noi tabăra. Într-o călătorie lungă cu sania, rareori făceam mai mult de şapte kilometri pe oră sau şaptezeci de kilometri pe zi, aşa că nu-i era greu să se ţină după noi. Când mergea, observa totul, avea ochi foarte buni. Se uita după specimene botanice şi după toate formele de viaţă animală şi era atent la tot ce putea fi de interes geologic.

Seara, Awa ne construia casele de zăpadă şi de pe buze îi curgeau poveşti despre toate locurile interesante prin care trecuserăm. Acolo au murit unii de foame. La lacul ăla au avut loc mari bătălii. În alt

punct, o piatră mare a omorât un om şi Awa fusese de faţă; sângele încă era pe ea şi n-avea să dispară niciodată, pentru că omul fusese nevinovat.

Am întâlnit şi un grup de băştinaşi care se duceau spre sud să facă troc. Akrioq şi Arnanguaq, nevasta lui, au vorbit cu ei, ca mai târziu, în Groenlanda, în igluurile lor, să aibă ce să povestească lumii. Aceşti băştinaşi erau oameni la fel de blânzi şi înţelegători precum cei din Groenlanda.

Nişte băieţei se jucau afară: s-au dat pe-o pantă până când li s-au umplut hainele de zăpadă şi li s-a dus părul de pe pantaloni. Bătrâna nevastă a lui Awa i-a rugat de câteva ori să se oprească:

— Nu vă gândiţi la bunicul vostru care trebuie să tot meargă la vânătoare ca să facă rost de blănurile alea pentru voi? Sau la bunica voastră, pe care o dor ochii de la atâta cusut?

Copiii au râs şi au continuat să se joace şi să-şi distrugă hainele.

— Oh, ce plăcere e să-i vadă cineva jucându-se, a zis ea. Cineva se gândeşte la vremea când aceşti copii o să crească şi-o să înveţe să gândească şi cum să se comporte. Ce minunat e că nişte copii prostuţi se transformă în adulţi inteligenţi, care ştiu să aibă grijă de lucrurile lor.

Mai auzisem tipul ăsta de raţionament în

Groenlanda. Eschimoşii văd viaţa cu atâta optimism, că Pollyanna pare o cinică pe lângă ei.

Băştinaşii din Canada nordică au dezvoltat o metodă bună de a-şi face săniile uşor de tras. În primul rând, săniile lor sunt diferite de ale noastre: lungi şi înguste şi grele. Tălpicile sunt late de cel puţin şase centimetri, cu barele transversale legate stângaci. Cel mai surprinzător e ce pun pe tălpici – noroi îngheţat.

Materialul e adunat vara sau tăiat din pământ după ce îngheaţă, ceea ce, bineînţeles, e mult mai dificil. Când o sanie e pregătită, noroiul e încălzit şi înmuiat, scuturat într-o băşică mare şi lipit pe tălpici. E aplicat într-un strat gros de vreo cinci centimetri şi pus mult pe părţi în sus – apoi e lăsat să îngheţe, după care e netezit cu un cuţit sau, dacă au aşa ceva la îndemână, cu o rindea. Când suprafaţa e dreaptă, e umezită cu o bucată de piele de urs sau de câine înmuiată în apă. Ca să nu îngheţe înainte ca suprafaţa să fie umezită bine, se foloseşte apă călduţă. Apa se încălzeşte în gură, altfel, dacă e prea caldă, poate să înmoaie noroiul.

Stratul subţire de gheaţă poate fi aplicat şi cu o pensulă obişnuită, dar eu eram singurul care avea una. Cel mai important e ca stratul să fie suficient de subţire ca să nu se albească. Dacă se albeşte, nu stă bine lipit. Şase zecimi dintr-un milimetru e grosimea maximă permisă.

În timpul unei zile de călătorie, gheaţa se duce de mai multe ori şi, cum nu e convenabil să te tot opreşti ca să topeşti zăpadă şi să încălzeşti apă, e mai uşor să foloseşti gheaţa formată din urină, care stă şi mai bine lipită decât apa curată. Toată lumea trebuie să contribuie.

Dacă o astfel de sanie se izbeşte de o piatră, noroiul îngheţat poate să se crape, dar e uimitor câte şocuri poate să suporte până se duce. Poate fi reparat cu o bucată de carne mestecată lipită pe crăpătură.

Când am ajuns în Golful Hudson, nu ştiam nimic despre această practică şi, deşi aveam câini mai buni, tălpicile noastre de fier ne lăsau cu mult în urma canadienilor. N-aveam noroi, dar am descoperit că terciul îngheţat de ovăz sau secară e la fel de bun. Am făcut un aluat şi l-am lipit pe tălpici.

Mai târziu, primăvara, când aluatul n-a mai fost de folos pe tălpici, am făcut clătite din el. Dar cum am zis, ungeam tălpicile cu tot felul de lichide, aşa că mi-am donat bucuros porţia mea.

Am ajuns la Igdloolik după o serie de aventuri de vânătoare pe drum. Acesta e centrul populaţiei din părţile nordice ale Golfului Hudson, o insulă mică, plată, la deschiderea estică a Strâmtorii Fury şi Hecla. Expediţia lui Parry o explorase când încă se credea posibilă găsirea unei rute prin nordul continentului

american spre China şi India. Ţinutul e plat şi aproape la nivelul mării, iar pe ape e aproape imposibil de navigat.

Acolo am văzut pentru prima dată case făcute din plăci de gheaţă. Băştinaşii le construiseră lângă un lac unde pescuiau somoni negri, înainte ca zăpada să fie bună pentru ridicarea igluurilor.

Am întâlnit mai mulţi băştinaşi interesanţi; printre ei un misionar, Umiling, al cărui fiu, Nuralak, era asistentul lui şi cel care avea grijă să nu se chiulească de la predică. Nuralak era cunoscut ca ucigaş, iar capodopera lui fusese uciderea unui alb cu un an înainte, ceea ce-l ridicase considerabil în ochii populaţiei. Înfiinţase o escrocherie, un „punct vamal", şi oricine venea la Igdloolik să facă negoţ trebuia să-i dea jumătate din bunuri lui Nuralak.

Nuralak şi tatăl lui voiau să se păstreze şi moralitatea sexuală şi anunţaseră că schimbul de neveste era interzis. Ei înşişi, bineînţeles, fiind fiinţe superioare, aveau dreptul să împrumute nevasta oricui, când voiau – şi voiau tot timpul.

Nuralak a fost singurul eschimos pe care l-am bătut. Avea o soţie mică şi drăguţă, pe care o trata oribil. Ştiam că dacă un eschimos îşi bate nevasta, nimeni nu trebuie să intervină – e o insultă şi pentru el, şi pentru ea. Dar l-am văzut pe Nuralak trăgând-o pe nevastă-sa

de păr şi lovind-o cu piciorul în burtă când era însărcinată, aşa că l-am scuturat puţin. A turbat de furie şi a strigat că omorâse deja un om alb şi că putea să omoare uşor încă unul. Aşa că a trebuit să-l mai scutur puţin şi să-l arunc prin peretele casei.

La Igdloolik m-am despărţit de doctorul Mathiassen, el se ducea direct în nord, spre Golful Admiralty, şi eu pe coastă prin Strâmtoarea Fury şi Hecla şi în sus, pe partea vestică a Ţinutului Cockburn, spre nord, o fâşie de pământ pe care niciun alb n-o văzuse sau cartografiase vreodată.

Aveam să iau numai un băiat cu mine, iar Mathiassen i-a luat pe Akrioq şi Arnanguaq şi pe câţiva băştinaşi locali. Din păcate, l-am lăsat pe Awa să aleagă în locul meu şi el mi l-a recomandat pe unul, Kratalik, drept însoţitor.

Kratalik era tânăr, dar se spunea că era foarte deştept şi se căsătorise de curând. Era fiul şefului de la Igdloolik, un bărbat cu două neveste. Kratalik avea mulţi fraţi, care plănuiau să vină după noi pentru vreo trei zile până la o mare deschidere în gheaţă, unde erau atât de multe foci, încât nu trebuia decât să stai lângă gaură şi să le omori.

Am ajuns pe Insula Ormond la vest, cel mai îndepărtat punct vizitat de expediţia lui Parry. M-am urcat pe munte şi am găsit memorialul lăsat de Parry în

urmă cu o sută de ani. Nu era mare, dar era uşor de reperat şi, deşi n-am găsit nimic despre expediţie acolo, era clar că e memorialul lui.

Pe stâncă erau cele mai ciudate modele pe care le văzusem vreodată în piatră. Gresia gri era dungată cu roşu în spirale perfecte. Modelele nu se formaseră din fosile şi erau prea mari să fie melci, dar erau spirală după spirală, fiecare cu un diametru de treizeci de centimetri şi lucrate cu atâta măiestrie, că păreau făcute cu pensula.

Din Insula Ormond ne-am dus spre vest. Strâmtoarea Fury şi Hecla, numită aşa după două vase ale lui Parry, era plină cu gheaţă veche de mulţi ani şi era clar că nu se putea trece prin ea.

Fratele mai mare, Takrawoaq, şi-a lăsat încărcătura pe Insula Ormond şi s-a pornit spre Igdloolik. Eram ocupat la acea vreme să fac observaţii pe o insulă din apropiere, dar când m-am întors, l-am găsit pe Kratalik cel mândru plângând şi strigând furios printre lacrimi:

— Uite! Uite! Pleacă. Am rămas singur cu tine şi mi-e teamă să merg mai departe.

Apoi am făcut o mare greşeală. Ar fi trebuit să-mi dau seama că n-aveam ce să fac cu el pe post de ajutor şi să mă întorc după alt om. Dar am crezut că o să mă pot descurca şi am mers mai departe. Aveam numai o sanie şi câinii mei, pe care i-am condus. Trebuia să

construiesc şi casele de zăpadă în fiecare seară şi să gătesc, pe lângă observaţiile despre peisaj pe care trebuia să le fac şi pe lângă faptul că mă ocupam de îngrijirea câinilor. Kratalik nu făcea nimic, numai lăcrima. A fost cel mai prost tovarăş de călătorie pe care l-am avut şi, pe lângă toate astea, am şi orbit de la zăpadă.

Kratalik s-a gândit apoi că avea să poată prelua comanda şi mi-a ordonat să ne întoarcem. Dacă nu, avea să mă părăsească. Am făcut câteva remarci înţepătoare, iar Kratalik a pus mâna pe puşcă şi mi-a zis că dacă nu mă supun, mă omoară. A trebuit să-mi deschid pleoapele umflate dureros, să-i iau armele şi să le ascund departe de el, în sacul meu de dormit. N-a făcut decât să plângă mai tare şi să rămână cu mine.

Kratalik nu era rău în mod voit, dar bătrânul Awa, care mi-l recomandase, a recunoscut mai târziu că era atât de inutil, încât acesta fusese singurul mod posibil în care băiatul îşi putea câştiga o puşcă şi că fusese forţat să meargă cu mine.

Am trecut de strâmtoare şi am ajuns la Capul Hallowell, un promontoriu înalt la intrarea vestică spre braţul de mare, un punct excelent pentru observaţii. De acolo m-am uitat în jos la Golful Comittee, scena atâtor lupte cu natura pe vremea când explorările arctice erau mai misterioase decât sunt acum.

Am avansat de-a lungul coastei şi am găsit o insulă nouă, pe care am numit-o după prinţul moştenitor, Frederick, şi câteva fiorduri necunoscute, cu urme ale unor aşezări străvechi. Însă n-am găsit niciun vânat. Îl trimiteam pe Kratalik după caribu când eram ocupat, dar invariabil, n-avea noroc. În cele din urmă, a devenit mai prietenos şi asta a ajutat puţin. A recunoscut că la început îl speriaseră mustăţile mele.

Era bun la găsit tot felul de inovaţii culinare. Aduna excremente de potârniche polară, mesteca în gură carne şi o combina cu excrementele şi cu ulei de focă. Avea un gust ciudat, dar nu râu, semănând cumva cu brânza Roquefort.

Proviziile noastre de carne se împuţinau, dar cam o dată la două zile puneam deoparte ceva din ele în igluul pe care-l părăseam, ca să avem pe drumul de întoarcere. Am ajuns în cele din urmă la fiordul Nyboe şi credeam că era cel mai nordic punct pe care-l puteam atinge, dar am găsit o ceată de caribu şi am omorât cinci, destui ca să ne permită trei zile în plus prin ţinutul jos, neinteresant, fără vânat, cu marea alături, brăzdată de câmpuri de gheaţă aspră care nu păreau deloc îmbietoare.

Când ne-am întors, Kratalik a orbit de la zăpadă. I-am bandajat ochii. De fiecare dată când se dădea jos de pe sanie ca să facă mişcare, trebuia să-l duc de mână

şi urla de durere, crezând că o să rămână orb pe viaţă. I-am pus comprese cu frunze de ceai şi l-au ajutat.

Când am ajuns la primul iglu pe drumul de întoarcere, am văzut că fusese dărâmat de un urs, iar carnea noastră şi hamurile de rezervă dispăruseră. Bidonul cu kerosen era răsturnat şi golit.

M-am dus după hoţ, având grijă şi de Kratalik, căruia îi era frică să rămână singur. Urmele ursului ne-au dus într-un loc unde numeroasele pietre care ieşeau din zăpadă erau o ameninţare pentru tălpicile noastre de noroi îngheţat. A trebuit să renunţăm şi ne-a luat o zi să reparăm tălpicile.

Celelalte locuri unde lăsaserăm provizii fuseseră vizitate de lupi – carnea dispăruse. Apoi am dat de urmele unui gluton, cel mai enervant animal arctic. Aceste nevăstuici supradimensionate sunt nişte diavoli insistenţi şi ăsta făcea cinste reputaţiei sale de lacom. Consumase carnea dintr-un iglu, apoi încet, cum face de obicei, s-a dus pe cărare până la următorul iglu şi a mâncat şi carnea de-acolo.

Rămăseserăm fără mâncare de câteva zile, dar puteam să mergem mai repede acum, că ochii lui Kratalik se mai vindecaseră. Câinii au început să cedeze însă şi pe trei dintre ei i-am împărţit cu ceilalţi câini şi i-am mâncat. După ce am ajuns la Strâmtoarea Fury şi Hecla, am găsit apă deschisă la Ormon şi am

împuşcat câteva foci, aşa că de-acolo până la Igdloolik drumul a fost o plăcere.

Am aşteptat două zile la Igdloolik să se întoarcă doctorul Mathiassen de la Golful Admiralty. Avusese mai mult noroc decât mine, găsise destul vânat pe drum şi terminase misiunea pe care şi-o stabilise. De fapt, amândoi puteam să ne întoarcem la tabără mulţumiţi. Numai că bietul Mathiassen fusese bolnav pe parcursul călătoriei. Nu putuse să trăiască pe dieta de acolo, era obişnuit să mănânce pâine şi îi era greu numai cu carne. Akrioq mi-a spus că discutaseră ce să facă dacă Mathiassen murea.

Am făcut tot posibilul să cartografiem coasta pe drumul de întoarcere spre Insula Daneză – din fericire, tăcuserăm nişte observaţii preliminare şi am recunoscut punctele pe lângă care treceam acum. Dar acest ţinut poate fi cartografiat cu precizie numai din aeroplan. De pe sanie e imposibil. Uneori credeam că suntem departe pe mare şi apoi vedeam fire de iarbă ieşind din zăpadă. Era dificil de spus unde e pământ şi unde e apă.

Problema mea principală era să-l transport pe bolnav. Nu se plângea şi a mers o parte bună din drum întins pe spate. Spre final, s-a înzdrăvenit destul încât să stea în picioare perioade scurte de timp şi să facă chiar şi câţiva paşi. Boţman, băiatul nostru, s-a întâlnit

cu nevastă-sa acasă la Awa. Adusese cu el ceva făină şi nevastă-sa era expertă în clătite. După ce a mâncat câteva, doctorul Mathiassen s-a simţit mai bine şi am plecat spre tabăra noastră.

4

Casa era complet îngropată sub zăpadă. Am tăiat cu cuţitele de zăpadă un pasaj până la depozit şi am luat de-acolo lopeţi ca să dezgropăm uşa casei.

Boţman i-a căutat prin jur pe băştinaşii pe care-i lăsaserăm să păzească locul şi a venit repede înapoi să ne spună că erau vii, dar îngropaţi.

Patloq, un vraci respectat, era îngropat în igluul lui. Nu le avea cine ştie ce, ne-a zis nevastă-sa, cu vorba sau cu munca, dar era teribil când gândea şi îşi lua tot timpul din lume când se scufunda în specialitatea lui. Avea destulă carne în casă, avea şi ceai, zahăr şi făină, aşa că n-avea nevoie să iasă după nimic. Părea un moment la fel de bun ca oricare altul pentru gândit.

Venise o furtună mare şi zăpada îngropase totul, inclusiv casa lui Patloq. Dar Patloq ştia că cineva avea să revină în curând acasă şi lor o să le fie mai uşor să-l dezgroape decât lui să iasă, aşa că a aşteptat.

Şi n-am venit noi şi n-am făcut exact ce i-a spus neveste-sii că o să facem? Încă o dată a avut dreptate şi

nevastă-sa a trebuit să-i admire judecata.

Tabăra noastră a atras eschimoşi, ca de obicei. Printre cei care se stabiliseră lângă noi era şi un bărbat înalt, Akrat, cu soţia şi fetiţa lor mică. Era un om în vârstă şi cel mai bun constructor de igluuri pe care-l întâlnisem – construia case de zăpadă mari cât să se poată dansa în ele. Un alt băştinaş, Anaqaq, un om cu un trecut plin de încercări, s-a hotărât să se stabilească alături.

Anaqaq era un Netchilik şi venea dintr-un trib vechi, cu obiceiuri străine. La Polul Nord magnetic femeile sunt puţine şi e un lux pentru un bărbat să aibă femeia lui. În schimb, bărbaţii fac echipă să întreţină o singură femeie – şi femeilor le place la nebunie. Când o fată are doi soţi, ea e şefa casei. Doarme în mijlocul igluului, unde e cel mai cald şi mai comod şi coase foarte puţin. Bărbaţii îşi repară singuri încălţămintea, îşi usucă hainele şi fac toată treaba domestică. Între timp, nevasta doar îi ridiculizează, dacă nu sunt destul de isteţi pentru ea.

Când soţii se duc la vânătoare, concurează unii cu alţii şi fiecare încearcă să aducă acasă cele mai bune bucăţi ca să intre în graţiile femeii. Nu mănâncă niciodată limbile, inimile şi alte bucăţi delicioase, ci le păstrează pentru soţia lor.

Anaqaq fusese fericit, dar cum fidelitatea era acolo, ca peste tot, unul dintre principiile căsniciei şi două

treimi din gospodăria lui nu respectau principiul, s-a înfuriat.

Anaqaq era şi farmacist, şi doctor. Specialitatea lui era tratarea indigestiei. Când caribu migrau din nord toamna, mulţi dintre pacienţii lui mâncau prea mult şi era nevoie de serviciile lui. Ceea ce, bineînţeles, îl ţinea departe de casă multă vreme.

Cât era absent, celălalt soţ închiria soţia şi era plătit pentru serviciile ei cu limbi de caribu, măduvă etc. Celălalt soţ şi soţia ascundeau practica asta de Anaqaq, dar vecinii i-au spus, cum se întâmplă întotdeauna, şi a fost profund rănit. Ca să-şi repare onoarea avea doar două posibilităţi – să-l omoare pe bărbat sau să plece. Anaqaq era un tip decent şi a ales să plece.

A plecat aiurea, a devenit un nomad arctic, mergând din loc în loc şi suferind de frig, de lipsuri şi de singurătate. A vizitat diverse triburi câteva zile la rând şi apoi a mers mai departe. Se ţinea în viaţă cu somonii din lacuri şi râuri şi uneori cu câte-o potârniche polară, dar era o viaţă grea. În cele din urmă, a ajuns în Golful Repulse – fusese pe drumuri de doi ani.

Căpitanul Cleveland nu era prea sentimental de felul lui şi l-a dat afară după două zile. A ajuns, împreună cu alţii din tribul lui, în tabăra noastră, şi am crezut că e doar un alt gură-cască murdar. Ca de obicei, i-am întreţinut patru zile, timp în care am scos de la ei toate

informaţiile şi poveştile pe care ni le puteau oferi. În a patra zi, i-am anunţat că s-a zis cu ospitalitatea noastră şi că ar fi mai bine să plece.

Anaqaq a plecat odată cu ceilalţi, dar pe drum s-a gândit la noi. Mai filosof de felul lui, i s-a părut că eram genul de oameni pe care şi-i dorise toată viaţa, aşa că şi-a lăsat prietenii şi s-a întors la noi după numai două zile.

Feţele noastre erau atât de empatice, că nu putea să stea departe de noi. Asta m-a flatat destul cât să-l las să rămână până se întorcea Knud. Knud a găsit în sufletul curat al lui Anaqaq o mină de aur de informaţii şi l-a păstrat ca membru al gospodăriei noastre. Anaqaq era plin ochi de tradiţiile tribului său. Rătăcise singur de-a lungul vastelor prerii arctice şi stările lui intensificate de foame şi singurătate îl făcuseră să cadă pradă tuturor superstiţiilor fantastice ale poporului său. Ce mai rămăsese din el era un instrument la care un singur om putea să cânte – Knud Rasmussen, a cărui carte faimoasă despre acei oameni e bazată în întregime pe poveştile lui Anaqaq.

Knud s-a întors din călătorie cu poveşti despre aventurile şi greutăţile sale. El şi toată echipa lui, inclusiv Birket-Smith şi Bangstead, fuseseră aproape de moarte prin înfometare, dar cumva, de câte ori era pe drum, Knud scăpa de dezastrele cele mai mari şi, cu cât

erau mai multe, cu atât era mai fericit cu viaţa lui. Era plin de informaţii şi poveşti.

Mereu am avut câte ceva de făcut cât să ţinem toată lumea ocupată, dar pentru două, trei zile l-am lăsat pe Anaqaq să lenevească şi să facă pe oaspetele. Apoi i-am dat mici sarcini. M-am întors seara de la vânătoare şi l-am văzut pe Anaqaq plimbându-se şi zâmbind, ca de obicei. L-am întrebat de ce nu-şi făcuse munca şi mi-a răspuns foarte prietenos că el ca *angakok* era atât de sfânt, că nu avea voie să muncească.

A trebuit să combat focul cu foc. I-am spus că şi eu sunt *angakok.* De curând întâlnisem nişte fantome care mi-au prezis venirea lui Anaqaq şi care-mi spuseseră că, deşi în mod normal nu i s-ar permite să lucreze, ele ar fi apreciat dacă Anaqaq ar fi încercat să fie pe cât se poate de folositor şi de vrednic cât timp eram în acel ţinut.

Anaqaq m-a crezut şi s-a pus pe treabă, fiindu-mi de mare ajutor, dovedindu-se în această privinţă foarte diferit de servitorul meu personal, Inuyak, care era cel mai devotat şi mai stupid valet pe care-l văzusem vreodată. Omul era un miracol de prostie, dar îmi plăcea. Fusese un băştinaş sărac până să vin eu acolo şi sigur a recăzut în sărăcie după ce-am plecat.

Era un as la somn. Nimeni altcineva din lume nu putea să doarmă atât de mult sau atât de des ca Inuyak

– şi era imposibil să-l trezeşti. Mi-amintesc că odată aveam nevoie să mă însoţească într-o călătorie scurtă, dar a dormit timp de şaptesprezece ore ca şi cum ar fi fost mort.

Knud se lăudase că poate să-l trezească dacă e nevoie, aşa că l-am provocat.

La început, a apelat la metode obişnuite. Au avut acelaşi efect pe care l-ar avea turnarea unui pahar cu apă în lacul Michigan. Pe urmă i-a smuls un smoc de păr din cap. Inuyak, fiind obişnuit să aibă activitate în păr, doar s-a scărpinat puţin şi a continuat să doarmă.

Stătea pe spate cu gura deschisă, aşa că Knud i-a turnat o ceaşcă de zahăr în gură. Inuyak a mâncat zahărul în somn.

Apoi Knud a deschis uşa şi a tras cu puşca afară de la un pas distanţă de cel adormit. Vibraţia a scuturat cămăruţa şi numai Inuyak n-a simţit-o. După două ore, s-a trezit singur şi ne-a asigurat că rar s-a mai bucurat de aşa un somn grozav.

Trebuie să spun totuşi şi că era un muncitor bun. Dacă nu era inteligent şi rapid, era măcar perseverent. L-am pus să cureţe cu lopata zăpada din faţa casei. A avut diverse obiecţii şi şi-a găsit scuze, dar până la urmă s-a apucat şi i-am spus să nu se oprească până nu-i zic eu.

A venit şi a trecut ora cinei, dar Inuyak nu mai

apărea. Bucătarul a presupus că s-a dus la vânătoare şi nu i-a băgat în seamă absenţa. După cină, am ieşit să-mi fac observaţiile şi după ce am înregistrat rezultatele, m-am dus la culcare. Am uitat de Inuyak.

A doua zi dimineaţă, am văzut departe pe câmp pe cineva care dădea zăpada cu lopata ca un nebun – Inuyak. Săpase un şanţ de sute de metri de la casă încolo.

Am fugit la el şi l-am întrebat ce naiba face.

— Ce mi-ai spus să fac, mi-a răspuns.

— De ce n-ai venit să mănânci?

— Pentru că mi-ai spus să nu mă opresc până nu-mi zici tu.

— Dar nu-ţi dai seama că n-are sens să dai zăpada aici?

— Oh, a trecut ceva vreme de când am văzut vreun sens în tot nonsensul pe care-l faci tu aici.

Ţânţarii au venit odată cu vremea caldă şi s-au adăugat la disconfortul general. Totuşi, am călătorit în bărci şi am îmbogăţit colecţia pe care o făceam pentru muzeele daneze. Doctorul Mathiassen şi-a stabilit baza în Golful Repulse şi a început să sape la vechile ruine ale nativilor. Acestea au scos la iveală un tip complet diferit de cultură faţă de cel din prezent – casele erau construite din oase de balenă şi pietre, pe când mai

nou, băştinaşii locuiau în colibe de zăpadă iarna şi corturi de piele vara.

Cultura pe care am dezgropat-o era similară celei revelate de ruinele din Thule. Şi acolo se folosiseră oase de balenă pentru capetele harpoanelor şi alte obiecte.

Knud s-a dus în Golful Repulse şi s-a întors cu un pachet mare de corespondenţă trimis prin Hudson Bay Company. Am simţit că ne aflam la mii de kilometri de casă, cum se şi întâmpla, dar eram mai în contact cu lumea decât fuseserăm în Groenlanda.

Am fost surprins de câte scrisori am primit. Nu mă crezusem popular în rândul doamnelor, dar acum eram îngropat într-o avalanşă de scrisori de la tinere aproape necunoscute, care-şi exprimau empatia după ce auziseră de moartea soţiei mele. Se ofereau să se mărite cu mine şi să aibă grijă de cei doi copii ai mei – le părea rău de ei şi voiau să le fie mame, să-i adopte, să-i trimită la şcoală şi altele. Scrisorile m-au îmbolnăvit puţin.

Numai o persoană nu mi-a scris şi nu s-a oferit să-mi adopte copiii – Magdalene, prietena mea bună de atâţia ani. Am simţit că lipseşte ceva.

5

Am petrecut toamna lui 1922 călătorind prin

aşezările băştinaşilor din zonă şi am transportat colecţia de mostre în Golful Repulse, unde urma să fie luată de un vas cu aburi la începutul anului 1923. Mathiassen şi Jakob fuseseră izolaţi pe Insula Southampton toată vara – gheaţa din Strâmtoarea Frozen nu le permisese să se întoarcă. Am încercat să ajungem la ei, ştiind că Mathiassen putea să sufere iar din cauza regimului exclusiv carnivor, dar gheaţa e la fel de rea vara cum e şi iarna. Până la urmă, a reuşit să se întoarcă singur, cu multe aventuri de povestit. El şi Jakob aproape că fuseseră omorâţi de băştinaşi. Eschimoşii îi crezuseră responsabili de o epidemie apărută brusc şi de o la fel de bruscă împuţinare a turmelor de caribu.

Plănuiam să plecăm din Canada până în 1924, să acoperim cât mai mult teritoriu şi să ne definitivăm observaţiile pe cât posibil. Doctorul Birket-Smith, alături de Jakob, urma să se ducă în sud la Port Nelson, Manitoba şi apoi spre civilizaţie, coborând pe râul Nelson, făcând drumul în sanie şi canoe. Doctorul Mathiassen urma să meargă în nord la braţul Ponds, în mai nordicul Ţinut Baffin, şi să rămână acolo vara următoare ca să facă săpături. Knud Rasmussen intenţiona să se ducă în vest pe sanie, spre Alaska, de-a lungul coastei nordice a continentului american, iar Bangstead să meargă în sud din Golful Hudson şi eu să

încerc o rută pe uscat şi mare cu cele două familii de eschimoşi via Baffin, North Devon, Ellesmere şi să traversez golful spre Etah şi acasă.

Dar înainte de asta am plănuit să fac o prospectare extinsă, să cartografiez părţile nordice ale Golfului Hudson la est de Igdloolik, de-a lungul coastei Ţinutului Baffin. Cu mine erau Helge Bangstead ca asistent şi Akrioq, cercetaş. Urma să mai culegem şi alţi ghizi nativi şi vânători pe parcurs.

Ne-am pornit imediat după prima zi a anului 1923 pe un frig teribil, la minus şaizeci de grade. Din păcate, n-aveam mâncare concentrată pentru câini şi săniile erau foarte grele. Feţele ni se obişnuiseră cu căldura în perioada sărbătorilor de iarnă şi acum vântul nordic le tăia. E un vânt care nu se opreşte niciodată în timpul iernii.

Plecaserăm de o săptămână din tabără, când am dat de un punct unde era nevoie să părăsim gheaţa mării şi să o luăm pe uscat. Zăpada era moale şi a trebuit să ne biciuim rău câinii. Şi ei, şi noi ne-am dat toată silinţa, dar era clar că aveam încărcături prea mari – trebuia să ne descotorosim de o parte din ele şi să ne întoarcem să le luăm mai târziu.

După ce le-am pus la păstrare, zăpada s-a întărit sub un strat moale şi subţire de suprafaţă şi am reuşit să parcurgem o distanţă rezonabilă. Nu-mi plăcea deloc

că trebuia să pierdem o zi pentru că descărcasem săniile, aşa că am hotărât să mă întorc după încărcătură singur, în timp ce băieţii aşezau tabăra şi construiau un iglu. M-am gândit că mă puteam întoarce înainte să se trezească ei dimineaţă şi să câştigăm astfel o zi.

Câinii mei nu se arătau încântaţi că erau nevoiţi să o ia înapoi pe urmele lor când ar fi trebuit să doarmă. Aveau dreptul la odihnă, dar şi eu eram obosit şi mai încăpăţânat decât ei, aşa că am pornit.

Am făcut drumul într-un timp bun şi am încărcat cutiile pe sanie, dar imediat ce am luat-o înapoi, vântul a început să bată mai tare şi să urle ca o fiară. Zăpezile parcă prinseseră viaţă sub tălpile mele şi mi-era imposibil să găsesc urmele. Vântul s-a transformat într-o furtună, furtuna într-o vijelie.

M-am rătăcit. Îmi era imposibil să determin direcţiile, nu vedeam dealurile. Din fericire, nu era un ţinut muntos, aşa că nu eram în pericol să cad în prăpăstii. Iar direcţia vântului era mai mult sau mai puţin constantă şi puteam să mă ghidez într-o oarecare măsură după asta.

Vijelia mă orbea şi m-am oprit de câteva ori să examinez zăpada, cu gândul să-mi construiesc un iglu şi să mă adăpostesc până se potolea vântul, dar zăpada era prea tare. De câte ori mă opream, îmi venea greu să ridic iar câinii obosiţi în picioare.

Dar am mers mai departe. Eram tot mai obosit, însă câinii mă ascultau acum. Mi-am descărcat iar sania şi n-am păstrat decât sacul de dormit cu o pereche de *kamiki* în plus şi o bucată mică de piele de urs. Am luat-o înaintea câinilor şi animalele m-au urmat. N-avea să-mi fie greu să mă întorc la tabără acum, că nu mai aveam nicio greutate.

A trebuit să mă opresc din când în când ea să mă întorc cu spatele la vânt şi să-mi trag suflul. Era atât de rău, că abia puteam sta în picioare şi în cele din urmă m-am întors la sanie şi am rămas acolo, ţinându-mă de marginile ei. Nu puteam să folosesc biciul pe furtună şi câinii refuzau să meargă mai departe.

Dar deja nu puteam fi prea departe de ceilalţi şi am decis că mai bine rămâneam pe loc decât să risc să trec pe lângă ei. Mi-era şi foame şi m-am oprit când am ajuns la o stâncă în spatele căreia vântul săpase o scobitură. Câinii s-au băgat în gaură, ghemuindu-se unii în alţii şi în scurt timp zăpada i-a acoperit.

Am încercat să fac cuburi de zăpadă cu cuţitul, dar era aproape la fel de tare ca gheaţa şi greu de tăiat ca lemnul. N-aveam cum să-mi fac un iglu, aşa că m-am dat bătut şi m-am aşezat. Dar după o vreme, a devenit inconfortabil, aşa că m-am ridicat. Am încercat un joc vechi: am închis ochii, am făcut douăzeci de paşi în faţă, am luat-o la dreapta şi am făcut douăzeci de paşi,

am repetat mişcarea de încă două ori şi m-am uitat să văd cât de departe eram de locul de pornire. Am făcut asta ore în şir, verificând efectul vântului asupra mersului meu, dar în curând am obosit prea tare să mai pot sta drept.

M-a apucat apoi o poftă de somn. Mi-era aproape greaţă de atâta somn şi m-am gândit că, dacă aş fi putut să sap un fel de mormânt sub sanie, m-aş fi putut proteja de furtună. Mi-am mutat sania şi am pus în gaura rămasă bucata de piele de urs ca pernă, apoi am tras sania deasupra micului mormânt, m-am băgat târâş în el şi am tras după mine sacul cu *kamiki* ca pe un fel de uşă.

Spaţiul era suficient de mare cât să stau întins şi am adormit imediat.

Era plăcut că nu mă mai băteau vântul şi zăpada, dar după un timp m-am trezit şi mi-am dat seama că ceva nu era în regulă. Nu-mi dădeam seama ce, dar am înţeles la un moment dat că nu-mi mai simţeam piciorul stâng.

Ceea ce nu-i bine. Când încă te mai doare un picior îngheţat, e relativ inofensiv, dar dacă nu mai simţi nimic, ai grijă!

M-am gândit să ies şi să alerg, ca să-mi repornesc circulaţia sângelui. Am încercat să-mi mişc sacul de la picioare, dar se adunase atâta zăpadă afară, că nu

reuşeam. Asta m-a speriat şi am tot izbit în el cu picioarele până m-am simţit mai încălzit şi puţin mai confortabil. Analizându-mi situaţia mai calm, am hotărât că n-aveam nimic de câştigat dacă-mi risipeam energia în felul ăsta isteric. Ca să ies din mormânt, ar fi trebuit să-l dărâm pe tot. Şi m-am culcat la loc.

Când m-am trezit a doua oară, eram mai conştient de frig ca niciodată. Trebuia să ies sau aveam să îngheţ de tot. Încă îmi era imposibil să împing sacul cu picioarele şi spaţiul era prea strâmt ca să mă îndoi de mijloc şi să-l trag înspre mine. Apoi am încercat să mă răsucesc şi să ridic sania de deasupra mea, dar era evident îngreunată de un strat gros de zăpadă. Eram îngropat de viu.

Confruntată cu situaţia asta, mintea a început să caute soluţii. Încet, situaţia a început să mi se pară disperată. Zăpada era tare şi nu putea fi dată la o parte cu palmele înmănuşate. Mi-am deschis unul dintre ceasuri (aveam două în buzunarele izmenelor) şi am pipăit să aflu cât e ora. Era mijlocul zilei, dar eu eram în beznă totală.

Am hotărât să-mi sacrific una dintre mâini, să o las să îngheţe şi să o folosesc pe post de lopată. Mi-am plâns de milă, pentru că aveam destule întrebuinţări pentru ambele mâini.

Dar nici aşa n-a mers. M-am mulţumit cu gândul că

mâinile mele, chiar şi îngheţate, n-ar fi putut fi folosite ca unelte. Nu rămân ţepene şi se rup uşor. A trebuit să renunţ la idee şi mi-am lipit mâna îngheţată de corp, ca s-o dezgheţ.

Apoi am încercat să-mi folosesc mintea. Un gând care mi-a venit a fost să-mi fac nevoile şi să fac o daltă din excrementele care aveau să îngheţe imediat, iar cu această daltă puteam să sap. Dar mai întâi am luat bucata de piele de sub cap şi am încercat să dau zăpada la o parte cu ea.

Am mestecat marginea pieii şi a îngheţat imediat, s-a făcut ca de sticlă. Puteam să sap cu ea. Mi-amintesc cum o tot înmuiam în gură şi o lăsam să îngheţe. Zăceam acolo cu ochii închişi şi săpam. Când eşti în beznă, e mai confortabil să-ţi ţii ochii închişi – cel puţin aşa nu poţi vedea chiar dacă e zi. Făceam progrese, dar erau mici.

Hainele mele erau la fel ca ale băştinaşilor – două straturi de piele, cea din interior cu blana întoarsă înspre interior şi cealaltă cu blana în afară. Nu purtam nicio curea şi hainele atârnau libere pe mine, ca să nu transpir. Ideea e să rămâi mereu puţin rece, dar uscat – nu doar că face hainele să ţină mai mult, dar previne reumatismul bătrâneţii.

Acum însă, mişcările mele în mormânt îmi trăgeau hainele în sus, aşa că zăpada pe care o dădeam la o

parte îmi cădea peste burta dezgolită. Dar am continuat şi după o vreme aveam o gaură care dădea afară.

Nu mai aveam răbdare acum, că întrevedeam scăparea. Nu puteam să uit că aveam piciorul îngheţat şi, cum gaura se lărgise puţin, arăta aşa de tentant, că am încercat să ajung la ea. A trebuit să mă îndoi şi să mă încolăcesc ca un şarpe ca să-mi duc capul înspre deschizătură, dar am reuşit şi m-am împins înainte. Gaura era încă prea mică şi am rămas cu jumătate de faţă afară.

Din nefericire, mustăţile îmi erau direct sub tălpica lată cu noroi îngheţat şi, cum în jurul gurii e întotdeauna umezeală, au îngheţat şi s-au lipit de tălpică şi nu m-am mai putut mişca nici înainte, nici înapoi. N-aveam putere să fac nimic. Afară vedeam cerurile şi simţeam zăpada, dar eram prins ca o vulpe în capcană şi am fost convins că mi-am găsit sfârşitul.

Nu ştiu cât am stat aşa înghesuit în poziţia aia. Poate c-am leşinat. Zăpada îmi acoperise partea de sus a feţei, îmi umpluse ochii şi nările, aşa că abia puteam să respir. Aerul era un amestec netrebnic de zăpadă zburătoare şi, cum îl inhalam, ştiam că nu mai aveam mult. Am început să mă gândesc la casa mea din Danemarca, la mama şi la prietena mea bună, Magdalene, care nu-mi scrisese. Am decis că trebuie să-i scriu. În acelaşi timp, mi-am dat seama cât de

ridicol e să plănuiesc orice într-o astfel de situaţie.

M-am înfuriat deodată aşa de tare, că am mai făcut un efort şi mi-am tras capul înapoi în gaură.

Uşurarea a fost imensă. Mormântul era iar confortabil. Mi-am şters ochii şi mi-am frecat faţa care era îngheţată rău. Apoi am simţit ceva cald şi lipicios pe gât. Era sânge. Îmi jupuisem odată cu o parte din barbă şi o bucată de piele. Am pipăit cu mâna tălpica de deasupra şi am simţit părul lipit de ea. Apoi am început să simt înţepăturile din faţă. De atunci nu prea îmi mai creşte barba în jurul gurii.

Dar n-aveam timp să stau degeaba. Deveneam tot mai hămesit şi era iar beznă afară, aşa că m-am apucat din nou să mă dezgrop săpând cu pielea de urs îngheţată.

Lucram în episoade nervoase, energice şi în curând am făcut o gaură care părea destul de mare să pot trece prin ea. Eram entuziasmat ca o actriţă tânără la debut – era şansa vieţii mele şi mi-am băgat capul prin deschizătură. Vântul cu zăpadă mi-a umplut ochii pe loc şi m-am trezit iar prins, acum însă la nivelul umerilor.

Auzisem că un om pe moarte e capabil să facă un ultim supraefort ca să se salveze. Am dat afară aerul din plămâni şi m-am împins puţin mai mult prin orificiu.

Apoi, pentru că mă copleşea nevoia de aer, am inspirat adânc şi mi-am umflat pieptul. Era dureros, dar am simţit sania aproape mişcându-se deasupra mea şi m-am împins încă puţin înainte. Am repetat procesul şi de data asta sania s-a mişcat perceptibil.

Puţin câte puţin m-am împins înainte până când mi-am eliberat braţul drept. M-am împins încă o dată şi eram afară!

Pe sanie, acoperit de zăpadă, era cuţitul meu. Dacă aş fi fost destul de înţelept să-l iau cu mine, nimic din toate astea nu s-ar fi întâmplat.

M-am ridicat în picioare şi m-am prăbuşit imediat. Dar, fără să mă gândesc prea mult la asta, m-am ridicat iar şi am căzut din nou. Mi-am dat seama că se întâmpla ceva serios cu piciorul meu stâng – nu mai simţeam nimic în el. L-am lovit cu cuţitul, dar tot nimic. L-am examinat cu atenţie şi am descoperit că nu numai laba, dar că tot piciorul era îngheţat. Mi-era imposibil să stau drept, aşa că m-am târât.

Mai întâi m-am uitat după câini. Încă dormeau, îngropaţi în zăpadă, aşa că nu i-am deranjat. După ce m-am târât două ore şi jumătate, am ajuns aproape de tabără. Deodată, am văzut un câine chiar în faţa mea. S-a speriat, s-a întors şi a fugit. M-am luat după urmele lui şi am ajuns la iglu.

Prietenii mi-au tăiat cizma. Piciorul era, cum

anticipasem, într-o stare foarte proastă. Singura consolare era că nu mă durea câtă vreme era îngheţat. Am mâncat suficient cât să mă satur şi m-am culcat. Ştiam că dacă se dezgheţa piciorul, mi-ar fi fost imposibil să dorm.

N-a trecut mult timp şi durerea m-a trezit. Ne-am uitat la picior. N-aş fi crezut că e posibilă o asemenea schimbare într-un timp atât de scurt. Piciorul era umflat ca o minge de fotbal şi optimismul fals al lui Bangstead mă îmbolnăvea aproape la fel de mult ca membrul rănit.

A doua zi, era clar pentru toată lumea că n-aveam să pot merge, aşa că am decis să ne întoarcem imediat la bază. Eram toţi într-o stare proastă. Mi-am blestemat ghinionul, dar asta nu mă ajuta la nimic acum.

Am lăsat mare parte din lucruri – Mathiassen avea să treacă pe acolo în drum spre braţul Ponds şi să le ia – şi ne-am pornit cu săniile uşoare. Am mers pe sania lui Akrioq şi am încercat să păstrez piciorul îngheţat. Nu m-a durut atunci. Dar a fost o săptămână rea.

Când am trecut de casa lui Awa, am descoperit o băştinaşă vraci care se specializase în membre îngheţate. S-a oferit să mă însoţească la Insula Daneză şi am acceptat.

Astfel, m-am întors numai ca să stau întins pe spate şi să mă uit la ceilalţi cum se agitau harnici ca albinuţele

să-şi ducă la bun sfârşit cei trei ani de cercetări şi investigaţii.

Pe măsură ce se dezvoltă în piciorul îngheţat, cangrena nu e atât dureroasă, cât e împuţită. Pute groaznic şi nu poţi să te ascunzi de ea. Doctoriţa avea un tratament special. Prindea lemingi mici, şoarecii arctici care se înmulţesc mai repede ca porcuşorii de Guineea, îi omora lângă mine şi le punea pielea caldă pe rănile deschise, cu partea însângerată în jos. După câteva ore, timp în care mai prindea şi alţii, scotea pieile, cu tot cu carnea degradată a membrului care se lipea de ele, şi punea altele. Mai şi mormăia nişte formule magice deasupra piciorului şi cântece analgezice.

Chiar şi aşa, carnea a continuat să cadă până au început să se vadă oasele. Nu suportam nicio pătură să-l atingă şi era suficient să-l văd ca să simt că-mi pierd minţile. Dacă era cald în cameră, putoarea era de neîndurat, dacă era frig, îngheţam. Am trecut prin iad şi în fiecare seară simţeam că bătrânul cu coasa e aproape de mine.

Când eşti bolnav şi înfrigurat şi singur, începi să ai idei ciudate şi într-o zi i-am spus infirmierei că vreau să renunţ la degetele de la picioare. Ea a fost de acord că ar fi cel mai bun lucru de făcut şi ştia şi cum s-o facă, muşcându-le de la rădăcină ca să oprească fantomele

să-mi ocupe trupul şi să închidă rănile cu gura, cu saliva din ea. I-am mulţumit, dar n-am avut încredere în metoda ei. M-am gândit că era mai bine să trag cu un cleşte fiecare deget şi să-l izbesc cu ciocanul până se rupe.

Nici nu pot încerca să descriu durerea fizică, dar era şi o durere spirituală, pentru că renunţam la o parte din corpul meu, chiar dacă una inutilă acum.

6

Ne-am luat la revedere de la cei doi savanţi. Îşi terminaseră investigaţiile şi încă mai aveau un drum lung în faţă. Şi Knud Rasmussen se pornise în călătoria de-a lungul coastei nordice a Americii. L-a luat cu el pe tânărul Kraviaq şi pe văduva Arnalunguaq. Urma să ne reîntâlnim abia când ajungeam în Danemarca.

Am fost lăsat cu două familii: cu Akrioq şi soţia lui, Arnanguaq, şi cu Boţman şi tânăra lui soţie. Primul cuplu era căsătorit de mulţi ani şi acum ne-au surprins şi s-au surprins şi pe ei făcând un copil, o fetiţă. Au numit-o Navarana, ceea ce, bineînţeles, îmi punea pe umeri responsabilitatea creşterii ei.

Bangsted avea să rămână în tabără peste iarnă şi să plece anul următor cu sania. Între timp, responsabilitatea lui era să supravegheze cutiile cu

mostre valoroase care urmau să fie trimise acasă anul următor.

Am fost informaţi că vasul cu aburi ce vizita braţul de mare Chesterfield în fiecare vară avea un doctor la bord şi am hotărât să mă duc să-mi examineze piciorul. Rănile refuzau să se vindece şi simţeam un disconfort permanent.

L-am luat pe prietenul meu Inuyak cu mine. Ne înţelegeam unul pe altul şi îmi devenise foarte folositor. A trebuit să vânăm pe drum şi piciorul mă supăra, dar în cele din urmă am ajuns în Golful Fullerton şi de-acolo înainte am avut însoţitori. Căpitanul Cleveland ne-a întrecut cu o barcă plină de blănuri. Cunoştea bine coasta acolo şi ne-a arătat un loc unde vânătorii de balene portughezi îşi arseseră vasul cu douăzeci de ani în urmă din cauza cruzimii căpitanului şi un loc unde era mormântul unei fete pe care o omorâseră vânătorii. Poveştile lui erau mereu fascinante.

Pe Insula Depot am cunoscut trei indivizi de la Poliţia Canadiană Călare. Erau înalţi şi disciplinaţi şi s-au dovedit a fi o tovărăşie foarte plăcută – mai ales că aveau ceai şi zahăr. Totuşi, era interesant să-i vezi adunând ouă ca să le ducă la barăci, una dintre îndatoririle lor fiind să-i oprească pe băştinaşi să culeagă mai multe ouă decât ar fi putut mânca pe loc.

Acolo am vizitat un mormânt care conţinea rămăşiţele unui vechi tovarăş de vas al lui Cleveland. Murise în timpul unei expediţii de vânătoare. Pietrele căzuseră într-o parte şi omul zăcea acolo ca adormit, cu faţa uscată şi mustăţile cenuşii răsucite. Cleveland a jurat că n-avea barbă când murise. I-am acoperit trupul la loc şi am mers mai departe.

La Chesterfield sunt case, o biserică, barăcile poliţiei şi un număr de rezidenţi. Am fost invitat ca oaspete al Hudson Bay Company pe o perioadă nedeterminată. Braţul Chesterfield e principalul post de comerţ din district şi aici se aduc blănuri din diverse zone să fie trimise în sud cu vasul cu aburi.

Cât eram acolo, am fost vizitaţi de George Mitchell, un negustor de la Eskimo Point. Şi el, ca şi mine, se rătăcise pe timpul iernii. Nasul îi îngheţase complet, împreună cu un genunchi şi degetele de la un picior. Era într-o stare proastă.

Din interiorul ţinutului, lângă lacul Baker, au venit domnul Macdonald şi alţii să se întâlnească şi să-şi compare blănurile strânse. Compania împarte ţinutul în districte şi angajaţii celor mai profitabile districte câştigă un bonus pe lângă salariile lor anuale.

Am avut din plin ocazia să-i observ cu atenţie pe poliţiştii canadieni în barăcile lor. Standardele înalte ale acestor forţe de ordine sunt faimoase în toată lumea şi

poliţiştii mi s-au părut de cea mai bună calitate. I-am vizitat des şi am petrecut momente excelente cu ei. Frumoasa soţie a inspectorului Munday, care era scriitoare şi o personalitate interesantă, era o femeie încântătoare.

La Chesterfield exista şi o misiune catolică. Părintele Turquetill, liderul ei, era un om minunat. Misionarii pe care îi întâlnisem înainte nu erau prea educaţi şi a fost o surpriză plăcută şi o alinare să cunosc un om al bisericii superior majorităţii în inteligenţă şi ştiinţă de carte. Părintele Turquetill era un om încântător.

Era înzestrat cu abilitatea de a atrage oamenii la el. Şi totuşi, mi se părea că pericolul cu un astfel de preot e că poate câştiga de partea lui mulţi băştinaşi mai puţin inteligenţi, şi asta numai cu ajutorul limbii lui măiestrite şi cu înţelegerea pe care o are despre natura umană. Şi că ei de fapt n-ar înţelege nimic din mesaj.

Cât am aşteptat să vină vasul cu aburi, am săpat printre ruine suficient cât să mă conving că străvechea cultură era o rudă apropiată a „culturii Thule" pe care o întâlnisem în toate celelalte ruine.

Într-o balenieră, am mers şi după morse pe Insula Marble. Insula are o semnificaţie singulară pentru băştinaşi, fie că sunt convertiţi sau nu, pentru că există o superstiţie care le interzice să meargă în picioare pe ţărmul ei. Când un om face primul pas pe insulă,

trebuie să cadă imediat în palme şi genunchi şi să meargă în felul acesta ca să-şi demonstreze frica de fantome şi respectul faţă de ele. Eschimoşii mi-au spus despre asta când ne apropiam de insulă şi m-au rugat să le fac o favoare şi să mă supun superstiţiei, deşi eram un alb şi probabil credeam că e o prostie. Când vizitau insula, poliţiştii refuzau de obicei să se târască în patru labe şi de fiecare dată după aceea se întâmpla câte o tragedie. Pe de altă parte, doi poliţişti au venit într-o primăvară pe insulă şi au mers în palme şi genunchi. Imediat după asta au fost omorâte zeci de morse şi o balenă a eşuat pe plajă.

Mi s-a spus că un băştinaş fusese convertit de părintele Turquetill şi apoi a urcat în picioare pe ţărm. A căzut mort după câţiva paşi. Am întrebat mai mulţi oameni despre acest ghinionist şi mi-au adus martori la tragedie. Am tras concluzia că omul trebuie să fi fost atât de speriat de ce făcea, că a suferit un infarct. Oricum, am mers în genunchi şi am omorât cu toţii multe morse şi mi s-a mulţumit că respect tradiţiile.

După câteva zile, *Nascopie,* un vas cu aburi modern, a apărut cu provizii, pasageri şi, ce era mai important pentru mine – şi nu numai cu un doctor.

Pe acest om blând îl aştepta cu siguranţă multă treabă. George Mitchell era în cea mai proastă stare şi

pe el l-a văzut primul. Operaţia a avut loc în sala de mese a clădirii companiei. I-a amputat degetele de la picioare, dar nu i-a tăiat piciorul drept. Era sigur că trebuia amputat în cele din urmă, dar a stabilit ca Mitchell să aştepte până ajunge în Anglia sau mai la sud în Canada.

Fostul sergent al Poliţiei Călare Douglas a venit cu *Nascopie.* (Am scris despre el în cartea mea, *Eschimos.)* Era un om bun şi un mare admirator al eschimoşilor şi culturii lor. Felul în care a acţionat împotriva ucigaşului în cazul pe care-l descriu în carte s-a întâmplat exact aşa cum am povestit. Nu mai era poliţist acum şi fusese angajat de Hudson Bay Company. Avea o poziţie importantă la companie în Winnipeg, dar ceruse un post mai mic în Golful Repulse, pentru că auzise un zvon cum că ucigaşul, care scăpase, nu din mâinile lui, ci din mâinile inspectorului care preluase cazul, se afla acum pe Insula King William. Dacă era adevărat, mi-a spus Douglas, se ducea acolo pe riscul şi pe cheltuiala lui ca să-l prindă.

Douglas era asistentul chirurgului şi m-a anesteziat când am fost pus pe masă. S-au ocupat de piciorul meu şi apoi m-au dus într-un colţ al sălii de mese, în timp ce doctorii lucrau la următorul caz. Primul lucru pe care mi-l amintesc după ce mi-am recăpătat cunoştinţa a

fost o discuţie între doctor şi unul dintre tinerii ucenici care veniseră cu *Nascopie*; doctorul îl ruga să-l ajute şi tânărul ucenic l-a refuzat, pe motiv că ar leşina dacă s-ar apropia de masa de operaţie. Doctorul n-avea niciun ajutor, aşa că i-a ignorat obiecţiile.

Era un tânăr care-şi petrecea majoritatea timpului făcându-le farse tovarăşilor lui, care nu-l prea plăceau. Avea de obicei la el o cutie cu ciocolăţele şi mesteca din ele. Acum era instruit să acopere cu mâinile punctul cel mai sângeros. A implorat să fie lăsat să plece, dar i s-a ordonat să-şi facă treaba. S-a albit la faţă în timp ce doctorul amputa un număr de degete infectate şi, după câteva secunde, a leşinat şi a căzut pe podea.

Bărbaţii arctici nu sunt uşor de îngreţoşat. Băiatul a căzut şi a devenit astfel victima unei farse. Repede, unul dintre bărbaţi i-a luat punga cu ciocolată din buzunar, a vărsat-o pe masă şi a aruncat unul dintre degetele amputate la fundul pungii. După care, a pus ciocolăţelele la loc şi a băgat punga înapoi în buzunarul băiatului. Când şi-a revenit, i s-a spus să iasă afară să ia nişte aer curat. N-am mai auzit continuarea poveştii, pentru că a plecat în scurt timp odată cu vasul.

Cât încă eram ameţit de la eter, administratorul districtului s-a apropiat de mine şi m-a întrebat dacă ştiu ceva despre o anume bancă, Landmandsbanken din Danemarca.

— Dacă o ştiu? E banca noastră şi e la fel de sigură ca Banca Angliei.

Apoi mi-a spus că banca dăduse faliment, preşedintele ei era în puşcărie şi mi-a mai spus alte câteva poveşti ca să mă amuze cât eram bolnav. L-am asigurat că e banca noastră, că datoriile noastre la companie o să fie plătite din fondurile depuse acolo etc. Nu părea prea încurajat, dar i-am zis să nu se îngrijoreze. Dacă banca picase şi expediţia noastră era considerată nesigură, aveam să plătesc datoria din banii mei.

— Foarte bine, a spus administratorul, dar cine eşti tu? De unde ştim că eşti responsabil?

Ziarele spuneau că toată lumea din Danemarca era afectată.

Eram într-o situaţie proastă, dar cei de la Hudson Bay Company au fost delicaţi şi mi-au zis că o să continue să mă considere un oaspete al companiei. Trebuia să se poată rezolva lucrurile cumva. Le-am spus că regele e sponsorul expediţiei, dar asta nu i-a impresionat. Cu puţin timp în urmă, un norvegian primise 200 de coroane (cam patruzeci de dolari) de la regele Norvegiei.

Individul a crezut că asta reprezenta o dovadă suficientă că regele era sponsorul lui şi a promis că-i va recompensa pe mulţi cu numeroase medalii şi cruci de

la suveranul lui. N-au mai apărut niciodată. Acei regi îndepărtaţi erau invocaţi prea des în van.

N-aveam însă niciun motiv să mă plâng. Mi-am dat seama că administratorii districtului trebuiau să stea la pândă după impostori. Una peste alta, au fost foarte buni cu mine.

Doctorul mi-a spus că s-a gândit să mai taie din picior, dar mi-a dat mai întâi şansa să văd dacă nu cumva se vindeca şi aşa. N-aveam voie să merg până nu se vindeca rana de tot. De fapt, m-a sfătuit să plec cu vasul cu aburi ca să-mi salvez piciorul. Nu puteam totuşi să fac asta, trebuia să duc acasă mostrele şi pe băştinaşii mei.

Postul s-a întors la normal după ce a plecat *Nascopie.* Diverşii comercianţi au plecat şi ei, iar eu m-am îmbarcat pe un vas al companiei către Golful Repulse. Vechiul nostru prieten, căpitanul Cleveland, plecase într-o vacanţă. Succesorul lui era Jimmy Thom, un tânăr scoţian viguros. Nu era o sarcină uşoară să-l înlocuiască pe bătrân, mai ales că numeroasele lui cunoştinţe se tot învârteau pe-acolo şi-l pisau, grăbindu-se să se invite singure la masa căpitanului după fiecare masă. Thom a pus în curând capăt acelor obiceiuri.

Douglas, fostul sergent, a mers şi el cu noi în Repulse. Dintre toţi bărbaţii pe care i-am cunoscut în Golful

Hudson, pe el l-am plăcut cel mai mult. Am petrecut mult timp împreună, fiindcă mi se dăduseră ordine stricte să nu mă ridic din pat. Tabăra mea era acum pe Insula Vansittart şi Strâmtoarea Frozen era blocată cu gheaţă. Am reuşit, folosindu-mă de un baston, să stau câte puţin pe picioare şi să iau parte la vânătoarea de balene.

Băştinaşii se pricepeau destul de bine la asta. Învăţaseră bazele de la vânătorii de balene care operaseră cândva în Golful Hudson. Balenierele nu se mai vedeau la orizont, preţul unturii de balenă scăzuse şi oasele de balenă deveniseră inutile. Femeile nu mai purtau corsete şi bărbaţii nu mai aveau nevoie de bice de când calul fusese înlocuit de automobil. Drept urmare, balenele au parte de mult mai multă pace.

Eschimoşii cred că balenele îşi dau seama de asta şi, ca să-şi exprime recunoştinţa, fac pui mai des ca înainte. Perioada de gestaţie la o balenă e de şapte ani, mi s-a spus, şi e nevoie de mult timp să se înmulţească. Cum nu mai sunt vânate cum erau înainte, sunt mai puţin rezervate în apariţiile lor pe lângă coastele locuite.

Balenele de Groenlanda, care se găsesc şi în Golful Hudson, erau cândva foarte valoroase. Îşi stabilesc o rutină şi nu mai ies aproape niciodată din ea. Vin în Golful Repulse, se hrănesc şi apoi coboară pe braţul

Chesterfield sau la câţiva kilometri mai la sud de el. De fapt, mai multe balene au fost omorâte în Whale Point, lângă braţul Ranken, decât în tot restul Golfului Hudson.

Hudson Bay Company le furnizează băştinaşilor bărci, odgoane şi harpoane pentru vânat. Compania e interesată ca eschimoşii să fie satisfăcuţi.

Am ieşit în larg cu bărcile. Din fericire, Golful Repulse nu e adânc şi două odgoane sunt suficiente, deşi aveam întotdeauna trei în barca noastră.

Balena a fost mai întâi rănită cu un harpon de mână care a descărcat un cartuş exploziv. Când e lovită, balena se duce la fund şi poate să rămână scufundată câteva ore sau mai mult. Bineînţeles, bărbaţii din barcă trebuie să rămână în alertă – când balena se porneşte spre suprafaţă, vine cu atâta forţă, încât, dacă barca e în calea ei, echipajul este vătămat. Când apare la suprafaţă, nu se poate scufunda la loc imediat, ci are nevoie de câteva secunde ca să-şi umple plămânii cu aer curat. Acesta e momentul să primească o nouă lovitură de harpon. După care se duce direct spre largul mării.

Dacă nu pui la socoteală vânătorii şi balenele ucigaşe, o balenă obişnuită se bucură de o viaţă cât se poate de bună. Trebuie doar să se scufunde ca să găsească micii melci înaripaţi, numeroşi şi deşi ca nişte boabe de orez.

Deschide gura, scoate limba şi înaintează. M-am gândit deseori cât de distractiv trebuie să fie să înoţi în mâncare. Când îşi umple gura, îşi retrage limba, închide fălcile şi se ridică la suprafaţă să scuipe apa şi să înghită moluştele delicioase pe care le-a adunat. Îi invidiez gâtlejul strâmt pentru că îi ia mult să-şi înghită mâncarea – şi ce poate fi mai plăcut decât să-ţi savurezi încet masa?

E nevoie de multă practică şi măiestrie să te apropii de o balenă; simt totul aceste bestii, în ciuda mărimii lor. Când sunt scufundate, mii de bule apar la suprafaţă. Asta se numeşte „apa balenei" şi e curios, dar adevărat, că dacă o barcă trece prin apa balenei, balena o simte şi poate să scape.

Aşa cum au superstiţii despre orice, băştinaşii au şi câteva legate de vânătoarea de balene.

Din cele mai vechi timpuri a existat o înţelegere între oameni şi balene ca nicio femeie să nu fie prezentă la vânătoare. Legenda spune că odată, o femeie a aruncat cu harponul într-o balenă, insultând astfel tot neamul balenelor, care s-au ţinut apoi departe de băştinaşi mulţi ani.

Când am fost în Golful Hudson, un *angakok* bătrân a reînviat tradiţia şi femeilor nu li s-a permis să stea nici măcar prin preajma cortului câtă vreme bărbaţii vânau. Am văzut femeile cum dispar când ne-am pornit.

Numai doamnele trecute de vârsta fertilităţii (şi deci văzute ca bărbaţi) puteau să alerge de la un cort la altul şi să povestească tot ce se întâmpla pe mare.

Omorârea unei balene e însoţită de un mare entuziasm, dar apoi urmează treaba plictisitoare şi obositoare de aducere a carcasei la mal. „Trageţi, la dracu'!" strigau mâinile bătrâne. Şi ore în şir, bărbaţii au tras la vâsle, urmărind la suprafaţa apei, în spatele balenei, micile văluriri ale apei care indicau că abia înaintau. Am vâslit şi eu ca să tragem cele două balene omorâte şi singura mea recompensă era gândul la cantitatea imensă de carne şi untură pe care o aveam în spate.

În trecut, de fapt, imediat înainte de război, vânătoarea de balene era încă profitabilă în Golful Hudson. Bărbaţii le omorau pe atunci cu harpoane de mână şi bărci obişnuite, în maniera aşa-zis romantică. Romantică pe dracu'! Pe atunci osul de balenă era atât de valoros, că vânătorii îl scoteau şi lăsau carcasa să putrezească. Pentru eschimoşi, când carnea plutea în cele din urmă la mal, era o ocazie de sărbătoare. Acum ieşeam după carne şi nici nu ne mai sinchiseam de oase.

Mareele sunt atât de înalte, că poţi să aduci balena la flux şi să o depozitezi pe plajă ia reflux.

Când am venit cu prima balenă, femeile au fugit să-l

salute pe duşmanul căzut şi să-şi plătească tributul. Fiecare avea câte o piatră albă legată de frunte cu o sfoară din piele de focă în semn de respect pentru marele animal. Au luat apă în gură şi au scuipat-o peste gura balenei. Bestia moartă a fost apoi mulţumită şi nu s-a mai simţit ofensată că a fost omorâtă.

Pe urmă a început ospăţul. Ospăţul e de obicei un dezastru pentru eschimoşi, pentru că durează cel puţin două zile, minimul pentru o masă bună, dacă eschimoşii sunt lăsaţi să mănânce atât cât vor.

Mattakul balenei e cel mai delicios lucru din nord. E epiderma extrem de dezvoltată a animalului şi are un gust asemănător, dar mai bun, cu cel al nucilor. E minunat să-l mesteci şi poţi să mănânci o cantitate incredibilă. Poate pentru că e un tratament excelent pentru scorbut şi răspunde la o poftă naturală a trupului. Oricum, băştinaşii mănâncă până nu mai pot să mestece.

Apoi încep să taie balena ca să depoziteze carnea şi untura pentru iarna care vine. Nu e un lucru tocmai plăcut când stomacul ţi-e plin până la refuz. De-asta munca nici nu merge prea repede. După o zi sau două, unul îşi aminteşte că are nişte piei de tăbăcit, altul că trebuie să se ducă după iepuri, altul trebuie să meargă după caribu, ca să-şi facă o haină nouă. Şi decid să se odihnească o zi sau două. Între timp, vreo maree de

primăvară aţâţă vântul sau provoacă o furtună şi balena, care nu e niciodată legată cum trebuie, e luată de apa mării.

Dar băştinaşilor nu le pasă şi nu fac un caz din asta. Li se pare o glumă bună. Iată-i muncind din greu, convinşi că au provizii pentru toată iarna, destule pentru ei şi câini, şi untură pentru lămpi – şi acum toate s-au dus pe apa sâmbetei. Situaţia e prea comică şi nici nu le trece prin cap să-şi regrete ineficienţă sau indolenţa.

Nu erau multe de făcut în Golful Repulse şi mi-am petrecut o mare parte din timp cu Jimmy Thom şi cu Douglas. Băştinaşii din Golful Committee veniseră să facă troc şi, cum majoritatea îl ştiau pe Douglas, bărbatul îi putea fi de mare folos lui Thom să-i spună cui să dea capcane noi şi cui nu. Dar cum interesele lui Douglas erau acum cumva diferite de cele dinainte, eschimoşii erau confuzi. Nu înţelegeau că Thom era acum cel responsabil de post, deşi Douglas fusese înainte şeful districtului şi chiar arestase câţiva băştinaşi. În mod ciudat, a fost invitat de multe ori să-i viziteze pe cei pe care-i arestase – îl plăcuseră şi spuneau că avuseseră parte de distracţia vieţii lor în arest. Dar despre prizonierul lui care ar fi trebuit să fie pe Insula King William n-auzise nimic, deşi întrebase pe toată lumea. A aflat mai târziu că omul murise

imediat după ce a scăpat de inspector.

În timpul toamnei, băştinaşii au redevenit păgâni. Fuseseră creştini mai bine de un an şi nu le făcuse niciun bine – câinii erau doborâţi de jigodie la fel ca-nainte. Eschimoşii le-au legat cruciuliţe la gât, dar n-a ajutat. Apoi o femeie tânără şi-a amintit că odată, când era copilă, a vindecat un câine legându-i amulete păgâne la gât. Era o fată deşteaptă, prudentă, aşa că acum a legat şi câte o cruce şi câte o bucată rotundă de lemn la gâturile câtorva câini şi animalele şi-au revenit. Apoi, urmând metoda ştiinţifică de încercare şi eliminare, s-au pus să determine care fusese cauza vindecării. Jumătate dintre animalele care au rămas bolnave au fost tratate cu cruci şi celelalte cu amulete de lemn. Câinii care purtau lemnul păgân şi-au revenit. Aşa că băştinaşii s-au întors la căile strămoşilor, care probabil i-au mulţumit până a apărut următoarea problemă.

Nu puteam să fac nimic decât să stau şi să aştept să mi se vindece piciorul. Am citit şi am scris mult şi l-am ascultat pe Douglas, care avea multe poveşti de spus despre anul pe care-l petrecuse recent acasă în Anglia. Umblase cu o maşină mică şi-şi căutase toţi prietenii vechi. Poveştile lui erau atât de fermecătoare, că m-a lovit un mare dor de casă. Simţeam un gol în mine, o nevoie de ceva, aşa că i-am scris dragii mele prietene

Magdalene şi am cerut-o de nevastă. Ciudat că nu mă gândisem la asta până atunci. Partea incitantă era că nu puteam să primesc răspunsul decât peste un an şi jumătate. Aveam ceva la care să sper.

7

În sfârşit, eu şi Inuyak am plecat spre Insula Vansittart. O balenieră a Hudson Bay Company ne-a dus o parte din drum, dar s-a întors când am dat de gheaţă. Eschimosul în grija căruia era barca nu îndrăznea să treacă prin gheaţă cu ea pentru că trebuia folosită la postul de comerţ şi el ar fi fost responsabil de orice stricăciune. L-am înţeles bine, dar n-aveam niciun chef să mă întorc în Golful Repulse, fiindcă nu puteam să încerc din nou să ajung pe insulă până ce gheaţa nu se întărea. În plus, Bangstead era singur acolo cu băştinaşii şi n-avea destulă muniţie cât să-l ţină toată toamna.

Mi-am rănit piciorul când mergeam şi în curând am descoperit că ne era imposibil să înaintăm. În timp ce speculam în privinţa situaţiei noastre, am văzut un om coborând valea înspre noi. S-a dovedit a fi Usugtak, fratele lui Inuyak, pe care îl ştiam bine. Era un om prietenos, dar nu foarte harnic. A spus că fusese prins acolo din primăvară, când se pornise spre tabăra

noastră de pe Insula Vansittart cu intenţia de a se alătura expediţiei. Nu fusese niciodată un călător prea rapid şi rămăsese acolo tot timpul acela fiindcă îi fusese imposibil să traverseze canalul Hurd sau să se întoarcă de unde venise.

Avea totuşi ceva care putea fi numit barcă. Nu era mare lucru, dar plutea dacă pasagerii aveau grijă să scoată constant apa din ea.

Ne-am anunţat dorinţa de a merge acasă cu el şi de a rămâne acolo până avea să ne poată trece dincolo. Eram bine-veniţi, ne-a spus, mai ales că n-aveau nimic de mâncare de multe zile.

Am rămas cu familia lui peste noapte. Avea dreptate – n-avea nimic de mâncare în afară de alge şi creveţi şi trăia în cea mai incredibilă mizerie pe care o văzusem vreodată la băştinaşi.

În timpul nopţii, vântul a suflat bucăţile de gheaţă plutitoare adunate pe canal pe ţărmul de vizavi. M-am gândit că era posibil să trecem prin apa deschisă şi să traversăm pe jos bucăţile de gheaţă ca să ajungem la plaja insulei. Pe urmă puteam traversa toată insula, ceea ce ne-ar fi luat cel puţin trei zile, dar ar fi fost mai bine decât să stăm acolo, unde nu era nimic de mâncare.

Mi-am prezentat ideea. Bărbaţii au fost de acord să încerce să ne ducă şi am mers să vedem barca. Era un

specimen care ar fi câştigat un premiu la orice expoziţie de curiozităţi – avea clar o formă cum niciun constructor de bărci n-ar fi visat să dea vreodată unei ambarcaţiuni. Totuşi, dacă rămânea întreagă până treceam pe partea cealaltă, eram mulţumit.

Am coborât-o în apă. A trebuit să stăm toţi într-un capăt al ei fiindcă la celălalt capăt avea o gaură mai mare decât cutiile de conservă folosite pentru scoaterea apei. Barca era construită pentru drumuri nu mai mari de zece minute. După care se umplea de apă şi trebuia urcată pe o placă de gheaţă şi golită. A fost palpitant, am urcat de două ori pe plăci de gheaţă înainte să ajungem pe întinderea de bucăţi de gheaţă plutitoare destul de solide cât să se poată merge pe ele.

Inuyak şi cu mine n-aveam nimic de cărat în afară de corespondenţa lui Bangstead şi ceva muniţie. Ne-am luat la revedere şi am sărit afară. Apoi mi-am adus aminte că doctorul mă sfătuise să rămân în pat ceva vreme. Era un moment bun să mă gândesc la sfatul lui. Barca se întorsese şi noi stăteam pe gheaţă plutitoare. Întinderea de bucăţi de gheaţă plutitoare nu era atât de mare pe cât crezusem şi doar câteva părţi din ea reuşeau să susţină greutatea unei singure persoane. Asta era neplăcut mai ales pentru cineva ale cărui degete de la picioare îi fuseseră tăiate recent.

A trebuit să fugim şi să sărim. Dacă stăteam

nemişcaţi prea mult, gheaţa începea să se scufunde sub noi. Pe unele plăci nu puteam sări fără să ne udăm picioarele. Când eram copil, îmi plăcuse mult să fac asta, dar în ziua aia mi-am pierdut gustul pentru astfel de activităţi şi n-am mai făcut-o de-atunci decât dacă n-am avut încotro.

Piciorul mă durea la fel de tare ca înainte de amputare. Tot ce câştigasem de pe urma drumului până la Chesterfield fusese conştiinţa faptului că eram stricat. Dar n-aveam timp să mă gândesc la asta acum. Am tot sărit, iar Inuyak mă urma îndeaproape. L-am auzit gemând la un moment dat, când picioarele i-au alunecat în apă, dar nu mă puteam opri să-l ajut. Ca Eliza, săream de pe o placă de gheaţă pe alta, dar acestea nu erau făcute din papier mache. Siguranţa noastră depindea de viteză şi în cele din urmă, amândoi, înfierbântaţi şi gâfâind, am simţit ţărmul solid sub picioare. Fuseserăm pe gheaţă doar o jumătate de oră, dar o jumătate de oră de efort intens.

Şi mi-am adus aminte de piciorul meu. Pulsa de durere, înnebunindu-mă. M-am aşezat şi am încercat să-mi scot *kamikul*, dar era prea dureros. Pe urmă s-a instalat reacţia la efort şi a început să ne fie frig. A trebuit să ne ridicăm şi să mergem, dar ţipam ca un dement de câte ori puneam piciorul jos.

Inuyak mi-a smuls *kamikul* – era plin de sânge.

Cusăturile intraseră în carne şi rana se deschisese.

Nu mă puteam uita la ea, aşa că i-am cerut lui Inuyak să coasă capetele laolaltă. Am închis ochii şi am strâns din dinţi, ştiind că urmează o durere crâncenă – dar n-a urmat. Inuyak era un chirurg desăvârşit. Mi-a spus că e periculos să ai mizerie în răni şi ca s-o evite şi-a trecut sfoara prin gură şi a curăţat-o. A lins şi foarfeca şi acele iar operaţia n-a durut deloc.

Am întors *kamikul* însângerat şi l-am pus la loc, dar îmi era imposibil să mai merg pe picioare în ziua aia.

Inuyak a adunat crenguţe şi a făcut un foc mic să încălzească nişte apă. Am glumit despre proviziile pe care le lăsaserăm în Golful Repulse, ne-am asigurat unul pe altul că nu ne pasă şi ne-am culcat. Era frig, aşa că ne-am lipit unul de altul cu spatele şi am dormit până am înţepenit atât de rău, că a trebuit să ne ridicăm.

De la eschimoşii din Groenlanda am învăţat să obţin o oarecare plăcere din dormitul pe jumătate îngheţat. Era o plăcere perversă, ştiu, dar aşa am putut să îndur multe nopţi reci.

Am mers mai departe. Cerul era senin şi ar fi fost o zi bună pentru călătorit dacă m-aş fi putut ţine pe picioare. Am prins câţiva pescăruşi tineri – cei mai proşti rămân pe loc mult după ce pescăruşii mai bătrâni şi mai înţelepţi migrează spre sud – şi i-am fiert într-o

oală. Supa era caldă şi ne dădea forţă. Puţin mai târziu, am dat peste două veveriţe şi le-am luat şi pe ele pentru prânz.

Totuşi, n-am ajuns prea departe. Trebuia să mă aşez de câte ori simţeam că-mi curge sângele prea tare din picior.

În noaptea aia am fost trezit de Inuyak care urla de spaimă. Visase că se îneacă. În realitate eram acoperiţi de un strat gros de zăpadă. Purtam numai hainele de vară şi bineînţeles că îngheţaserăm. Ne-am gândit că mai bine continuam să mergem până ajungeam la tabăra lui Bangsted, oriunde o fi fost. Ne-am odihnit doar ocazional iar de mâncare am găsit alţi pescăruşi şi nişte potârnichi polare. Nu aveam nimic pentru care să ne facem griji, în afară de piciorul meu.

Într-un târziu, am văzut un obiect misterios mişcându-se în vale. Arăta ca un elefant, dar cum nu putea fi unul, m-am gândit imediat că era ori un caribu, ori un urs brun. Ne-am apropiat şi am văzut patru picioare mişcându-se sub ceva mare şi greoi. Am tras. Încărcătura a fost aruncată cu un ţipăt alarmat şi i-am văzut deodată pe Bangsted şi Akrat, care duceau spre tabără piei de caribu puse la păstrare.

A trebuit să-i spunem bietului Bangsted despre moartea tatălui său, un om straşnic. Astfel de mesaje strică bucuria vieţii în ţinutul arctic. Veştile de acasă

sunt nişte evenimente şi te aşteptţi mereu să fie bune.

Bangsted omorâse multe morse, caribu şi foci. Câinii erau în stare bună şi aveau destulă carne şi untură pentru iarna următoare. Ne-am hotărât să ne mutăm înapoi pe Insula Daneză înainte să se facă prea frig şi să profităm de casa noastră de acolo câtă vreme mai aveam cărbune. Coliba era prea mare să o încălzim cu untură, ne-ar fi trebuit prea multă, şi mai bine foloseam untura ca mâncare pentru câini. Bangsted a garantat că aveam destul cărbune să ne ţină până după Crăciun şi am plănuit să plecăm de tot în acea zi.

Toate planurile noastre au fost făcute cu acea dată în minte. Am pus deoparte proviziile pentru călătorie, restul trebuind să fie împărţit între ajutoarele noastre.

Bangsted adunase o colecţie bună de păsări. Se prefăcuse că e ignorant, pretinzând că nu ştia diferenţa dintre păsările protejate de lege şi celelalte. Confundase, cică, nişte cocori cu potârnichile polare şi i-a adus acasă pentru muzeu, unde au fost foarte bine primiţi.

Am petrecut restul toamnei în casa din Insula Daneză. Singura pauză în rutină a fost când nevasta lui Tapartee a născut un copil. Tapartee era plecat şi nevasta lui a stat cu noi pe durata verii. Am vizitat-o într-o zi în cortul ei ca să bem ceai şi ne-a spus c-ar fi mai bine să plecăm, fiindcă naşte. A născut o fetiţă, ceea

ce era interesant pentru că se lăudase lui Arnanguaq că copilul ei avea să fie băiat. Al lui Arnanguaq era micuţa Navarana.

Femeia a săpat o groapă în pământ şi a pus cutii alături care să-i sprijine braţele. Am întrebat-o dacă are nevoie de ajutor şi mi-a spus că nu, se descurcă. S-a pus în genunchi între cutii, iar noi ne-am întors la casa noastră.

Imediat după aceea, femeia a venit în casă şi ne-a spus ce se întâmplase. Cum prevăzuse, născuse un băiat. Dar copilului trebuia să i se taie cordonul ombilical înainte să se rostească vreun cuvânt în cameră şi mama se pregătea să ducă la bun sfârşit acest obicei, când sora băiatului a dat pe neaşteptate buzna înăuntru şi a strigat ceva despre hainele ei. Această încălcare a etichetei l-a jenat atât de tare pe băiat, că şi-a retras organele genitale în corp şi a devenit pe loc fată.

Mama era furioasă şi fetiţei aproape că-i dăduseră lacrimile, atât se credea de vinovată. Arnanguaq era încântată – nu fusese întrecută. Am încercat să descopăr dacă mama chiar credea povestea. M-a asigurat că era adevărată şi cred că şi ea era convinsă.

Cum mă aşteptasem, cărbunele n-a ţinut cât am crezut, dar am tras de el cât am putut şi când gheaţa a devenit mai fermă, ne-am început vizitele. A trebuit să ne ducem mostrele în Golful Repulse şi Bangsted a

făcut drumul de mai multe ori. Am găsit o scurtătură care ne permitea să facem călătoria în trei zile când vremea era bună.

Şi aşa ne-am adunat toţi în căsuţa noastră de pe Insula Daneză de Crăciun, în 1924 – eu şi Bangsted, cele două familii din Groenlanda şi Inuyak, Anaqaq şi Akrat.

Eram puţin trişti în acele ultime zile. Am pus pe foc mobilă ca să ne încălzim şi urma să împărţim restul mobilierului prietenilor noştri. Patru bărbaţi trebuiau să-şi împartă casa şi ustensilele rămase, oalele şi ceştile care nu fuseseră încă date. Eu şi Bangsted ne-am simţit prost când nişte băştinaşi au venit de departe să ne viziteze în ultimul moment. De câte ori le dădeam ceva, simţeam privirile încărcate de reproş ale celor patru. Simţeau că le risipim proprietatea.

Anaqaq s-a răzgândit acum în privinţa unor lucruri. Ani de zile nu posedase nimic, pentru că era cleric şi nu i se permitea. Acum se gândea că poate făcuse destule pentru spirite şi fantome şi ar fi fost o idee bună să devină creştin o vreme. Şi dacă făcea asta, nimic nu-l mai oprea să se căsătorească.

Auzise că un grup de compatrioţi de-ai săi venise din interiorul continentului, aşa că s-a dus la ei şi a cheltuit o mică parte din averea lui ca să-şi ia un cuţit. Era un om bogat şi puternic acum, aşa că a cumpărat cea mai

grasă femeie pe care o aveau – era, bineînţeles, cea mai scumpă, dar şi-o permitea. L-a costat şase scânduri de pe zidul interior.

O nevastă grasă e un indiciu că soţul e bogat. Spre deosebire de ce se întâmplă în cazul bijuteriilor, un alt semn al bogăţiei soţului, o femeie nu poate să scape de grăsime când vrea.

Inuyak s-a gândit să-l imite pe Anaqaq, dar în cele din urmă n-a mai făcut-o. Avea să se ducă la fratele lui, Usugtak, să irosească un an de zile lenevind şi pe urmă să se întoarcă la sărăcia lui de dinainte.

Ne-am pregătit de Crăciun punând deoparte toate delicatesele, să le avem pentru ultima noastră petrecere. Eu şi Bangsted am hotărât să facem gogoşi pentru invitaţi. Nu ştiam ce consistenţă trebuie să aibă aluatul şi am adăugat o cantitate egală de grăsime şi de făină. Aşa se face că gogoşile au explodat când le-am pus în untura clocotită. I-am chemat pe toţi să se uite şi au confirmat ce văzusem şi eu. Imediat ce aluatul delicios cădea în uleiul clocotit din oală, dispărea. Li s-a părut cea mai amuzantă şmecherie.

Până la urmă am mâncat aluatul fără să-l coacem.

A doua zi era Crăciunul. Masa a dispărut în cuptor şi pe urmă au urmat băncile. Ne-am aşezat pe podea, pe sacii de dormit, cu sentimentul sărbătoresc în inimi. Era ultima noastră seară împreună; după atâţia ani, urma

să ne luăm la revedere pe veci a doua zi. În cele din urmă, i-am trimis pe toţi la culcare, fiindcă se făcea din ce în ce mai frig. Fiecare s-a dus în camera lui şi s-a întors cu patul. Am hrănit cu ele cuptorul flămând şi ne-am culcat pe podea, ca să mai stăm încă puţin unii cu alţii.

8

Pe 26 decembrie, în zori, eram în picioare şi gata de drum.

Bangsted a luat cele mai puţine provizii pentru că putea să cumpere mai multe în Golful Repulse. Ne-am încărcat săniile şi ne-am întors spre nord.

Cum e obiceiul la eschimoşi, nu ne-am luat la revedere, doar am strigat câinii. Dar când am ajuns pe culme, ne-am întors şi ne-am uitat încă o dată la căsuţă.

Bangsted stătea tăcut şi ne privea din urmă. Îl aştepta şi pe el un drum lung.

Aveam trei sănii: Boţman cu soţia lui, Akratak, Akrioq şi Amanguaq cu micuţa Navarana şi eu singur pe a treia. Ananqaq şi nevasta lui ne-au urmat o vreme pentru că luaserăm toată carnea din casă; bărbatul ne-a spus că voia doar să viziteze nişte prieteni pe drum. În prima seară, Ananqaq a ajuns în tabără mult după noi, dar ne-a zis, lăudându-se, că e mai uşor pentru ceilalţi

să se mişte cu femeile lor mici. Soţia lui era mare, grasă şi frumoasă şi era o tortură pentru câini să o tragă.

La două zile după ce-am trecut la nord de braţul Lyon, am dat peste prima aşezare de băştinaşi, unde am poposit o vreme. O furtună teribilă ne-a oprit să ne continuăm călătoria şi bucăţile de gheaţă plutitoare s-au îndepărtat mult în larg de banchiza mereu fermă, favorizând astfel vânătoarea de morse. Voiam să ne încărcăm săniile cu carne şi să ne îndestulăm câinii înainte să plecăm.

Am întâlnit şi nişte băştinaşi pe care eschimoşii groenlandezi i-au iubit aşa de mult, că i-au invitat să vină cu noi la Thule, să trăim împreună. Erau oameni buni, mi-au spus nativii mei, şi deloc dezgustători, cum erau de obicei cei din centru.

Aguano era unul dintre aceşti oameni. Era în drum spre braţul Ponds şi poate chiar mai departe. Cine ar fi putut spune? Călătorea mereu, ţinta lui fiind să-l găsească pe al său Nuliaqatie – bărbatul cu care împărţea neveste. Cei doi erau prieteni foarte buni şi aveau împreună două femei. Spune că soţii le iubeau la fel de mult pe amândouă. Niciuna dintre ele nu putea să aibă copii, aşa că bărbaţii aranjaseră să trăiască fiecare cu câte una un an şi apoi să facă schimb. Făceau asta de câţiva ani deja şi toţi patru erau încântaţi.

Qinoruna, soţia care trăia acum cu Aguano, era şi

deşteaptă, şi bună. Cumpărase recent un copilaş de la altă femeie, care îl moştenise şi ea de la mamă. Qinoruna îi dăduse o tigaie de prăjit, dar a doua zi după troc au apărut problemele. Copilul era bolnav; pe de altă parte, tigaia era crăpată. Ce era de făcut?

Am fost chemat ca judecător şi am rezolvat problema spunându-le că, fiindcă ambele obiecte ale târgului erau inferioare, trocul rămânea în picioare. Copilaşul era mic, săracul, şi avea faţa albăstruie, fiind imposibil să-l faci să sugă la sânul lui Arnanguaq. Navarana avea mai mult de un an şi jumătate acum şi Arnanguaq încă mai avea lapte pentru un al doilea copil.

Am omorât câteva morse şi, după ce am petrecut alte câteva zile uscându-ne hainele, ne-am dus mai la nord, unde am împuşcat câţiva caribu. Sunt animale ciudate, cu vederea proastă. Ne-au văzut cum ne apropiam peste un lac, dar au crezut că eram alte animale şi ne-au lăsat să venim lângă ele. Nimic nu li se pare periculos, până nu ne simt mirosul.

Am cunoscut la Pingerqaling o femeie extraordinară, Atakutaluk. Auzisem de ea, era prima doamnă a Strâmtorii Fury şi Hecla; era importantă pentru că-şi mâncase cândva soţul şi trei dintre copii.

Se întâmplase cu mult timp în urmă, înainte ca băştinaşii să aibă puşti sau lemn. Lemnul era bunul cel mai de preţ, iar Atakutaluk şi echipa ei mergeau spre

nord peste Ţinutul Baffin ca să cumpere lemn pentru sănii.

Pe drum, au fost nevoiţi să călătorească cu ce instrumente aveau la îndemână. Au rulat piei şi le-au înmuiat în apă, după care le-au lăsat să îngheţe în formă de tălpici. Au folosit carne îngheţată sau somon drept bare transversale. Am văzut multe astfel de sănii în Golful Boothia făcute din piele de bou moscat. Ale lor erau din piele de caribu.

Echipajul lui Atakutaluk avea treisprezece oameni şi s-au pornit cu o mulţime de bunuri crude pentru troc. Pe drum însă au fost întâmpinaţi de vreme caldă, ceea ce nu e neobişnuit nici în ţinuturile arctice, şi s-au trezit cu acoperişurile igluurilor prăbuşindu-se peste ei. Săniile fuseseră lăsate peste noapte pe nişte grămezi de zăpadă (ca să le ţină departe de câini), dar şi săniile se dezgheţaseră şi fuseseră mâncate.

E imposibil să călătoreşti iarna fără sanie şi ei se nimeriseră într-o zonă proastă pentru vânătoare, aşa că a trebuit să-şi omoare câinii şi să-i mănânce. Apoi şi-au devorat hainele de piele şi unii au murit de foame.

Cei care au rămas au recurs la canibalism.

În primăvara următoare, prietenul nostru Patloq, filosoful, a trecut pe-acolo cu soţia lui. A văzut un iglu pe jumătate demolat şi s-a apropiat să-l examineze. Înăuntru erau două hoaşte care arătau oribil –

Atakutaluk şi încă una. Niciuna nu putea să meargă şi amândouă vorbeau greu.

Patloq a întrebat de ceilalţi.

— Nu ştim, au răspuns femeile, dar au arătat cu degetele mari spre o movilă de zăpadă din spatele igluului. Acolo a descoperit Patloq oase umane.

— *Inutorpisee*? (Aţi mâncat oameni?).

— Nu ştim, au răspuns.

Văzând oasele, Patloq putea să spună că fuseseră muşcate şi rupte ca să li se scoată măduva, care, mi s-a spus, e ca măduva oaselor de urs.

A fost dificil să le facă pe femei să mănânce ceva. Când cineva e aproape mort de foame, e dureros să mănânce. Până la urmă au fost convinse să mănânce nişte carne şi apoi a fost aproape imposibil să le oprească să se îndoape. La jumătate de zi după ce mănânci prima dată, eşti cuprins de o poftă de mâncare atât de mare, că numai o persoană cu voinţă puternică poate să-i reziste. Cealaltă femeie n-a putut face asta şi a murit trei zile mai târziu într-o agonie teribilă. Dar Atakutaluk a rezistat impulsului, a mâncat câte puţin la început şi a trăit să-şi spună povestea.

Acum era prima soţie a lui Itusarsuk, şeful comunităţii. Era bine îmbrăcată, veselă şi plină de glume. Ea însăşi mi-a spus povestea, dar a văzut că mă tulbura.

— Ascultă, Pita, mi-a zis, nu-ţi lăsa faţa să se îngusteze din cauza asta. Am un soţ nou şi am cu el trei copii noi. Poartă numele celor morţi – cei care m-au ajutat să rămân în viaţă ca să poată renaşte.

Avea pielea albastră în jurul gurii – se întâmplă asta, spuneau, când mănânci carne de om –, şi era imposibil să-i faci pe eschimoşi să recunoască că aluniţa pe care o avea era de dinainte de acea experienţă. Băştinaşilor din Hudson nu le place să mănânce carne de urs pentru că li se pare că arată şi are gust de carne de om. Ceea ce ar sugera că mulţi dintre ei ştiu despre ce vorbesc. Şi mai spun că aluniţele apar şi de la carnea de urs.

Există nenumărate poveşti despre aluniţe. Se spune că la sud de Barren Ground trăia o femeie ai cărei corp era în întregime înnegrit de o aluniţă pentru că se culcase cu un bărbat mort. Se băgaseră amândoi în pat şi ea se trezise şi-l găsise ţeapăn şi rece. În scurt timp femeia s-a înnegrit peste tot!

Băştinaşii mi-au arătat şi o grămadă de pietre unde era posibil ca un *angakok* să stea şi să omoare oameni doar arătând spre ei cu degetul. Asemenea poveşti erau numeroase şi cei doi eschimoşi ai mei din Groenlanda erau prin comparaţie săraci în astfel de istorisiri locale.

Dar am fost totuşi victorioşi în spunerea de poveşti. Băştinaşii locali ne-au spus o poveste veche despre o fată care refuza să se mărite. Tatăl ei a măritat-o cu un

câine şi i-a dus împreună pe o insulă. Acolo a născut opt copii, pe care i-a pus într-o barcă făcută din talpa *kamikilor* ei. Copiii au pornit pe apa mării şi, în cele din urmă, au ajuns teroarea lumii, adică albii şi indienii. Insula se spune că era Tern, de lângă Igdloolik.

I-am contrazis pe eschimoşii locali în acest punct, pentru că le-am spus că evenimentul se întâmplase cu adevărat în Golful Inglefield, unde am locuit noi, în Groenlanda. Aveam ca dovadă faptul că văzuserăm cu ochii noştri mormântul câinelui – şi cu asta am încheiat orice discuţie. Bătrânii tribului ne-au declarat câştigători.

Îmi părea rău să-i las pe oamenii din Pingerqaling, care erau pe cât se poate de fericiţi, departe de vecini. Dar a trebuit să-mi continui drumul.

La Igdloolik l-am vizitat pe prietenul meu Eqiperiang şi pe cele două neveste ale lui, care erau surori. Favorita momentului a vorbit şi a glumit cel mai mult, tratând-o pe cealaltă ca pe o servitoare. Dacă cineva ar fi trecut pe acolo peste alte câteva zile, ar fi găsit-o pe fosta servitoare în rolul de regina zilei. Eqiperiang ar fi dormit pe partea ei de pat. Pentru femeile eschimos, o zi e triumf, o zi cădere.

Am lăsat Igdloolik în urmă şi ne-am îndreptat spre Baffin. Acum eram într-un ţinut cu totul nou, locul de unde vin toate tradiţiile eschimoşilor. E, într-un fel, un

ţinut sacru pentru cel care-i studiază pe aceşti oameni.

Începutul călătoriei a fost uşor, ţinutul se ridică încet din sud. Am avut însă probleme cu copilaşul Qinorunei. Era slăbit şi n-aveam mâncare adecvată pentru el. Micuţa Navarana se îngrăşa pe zi ce trecea, putea sta în picioare şi se putea juca în pat seara. Dormea toată ziua în gluga mamei şi seara se juca.

Am traversat câmpii mari, separate de prăpăstii şi lacuri. Erau o abundenţă de caribu şi potârnichi polare şi călătoria a fost plăcută, căci gheaţa nu era aspră şi puteam să stau toată ziua pe sanie şi să-mi îngrijesc piciorul.

Într-o noapte, eram foarte obosiţi după ce reuşiserăm cu chiu, cu vai să coborâm două sănii peste o cascadă abruptă şi am decis să ne culcăm. De obicei dormeam în aceeaşi casă cu Boţman – celelalte două familii aveau fiecare igluul lor. Am fost trezit de strigătul lui Aguano:

— Pita, Pita! Copilaşul e mort!

Era mort când Qinoruna a încercat să-l trezească ca să-i dea să mănânce. Şi bărbatul şi femeia plângeau şi spuneau că sigur trebuie să fi fost soarta lor să n-aibă copii. Mai avuseseră doi – unul se înecase şi celălalt îngheţase într-o furtună de zăpadă.

— E mai bine să se grăbească să scape de mine şi să o încerce pe cealaltă nevastă, se văita Qinoruna.

Trupul micuţ a fost cusut în două piei, scos printr-o gaură în spatele igluului şi dus sus într-o scobitură în stâncă, unde erau multe pietre care puteau fi mutate. Aguano a construit un mormânt şi a pus copilaşul acolo, apoi l-a acoperit cu atât de multe pietre, într-un mod atât de neglijent, că n-ai fi bănuit că e un mormânt. L-a făcut aşa, mi-a zis, pentru că mulţi eschimoşi treceau pe-acolo între Igdloolik şi braţul Ponds şi s-ar fi putut speria ştiind că e un mormânt în acel loc. Apoi ne-a cerut tuturor celor care-l ajutaserăm cu mormântul să-i dăm mănuşile. I le-am dat şi le-a îngropat. Mai târziu, când i s-a permis să coasă, Qinoruna ne-a făcut unele noi.

Am încercat să plecăm a doua zi, dar am fost nevoiţi să rămânem acolo cinci zile. Arnanguaq s-a plâns că e bolnavă. Akratak nu voia să mergem, aveam destulă mâncare şi piciorul meu avea nevoie de odihnă. Aşa că am stat şi am ţinut zilele de doliu, iar Aguano ne-a fost profund recunoscător.

Când în cele din urmă ne-am pornit, Aguano a rămas ultimul. El şi Qinoruna au vizitat încă o dată mormântul şi au stat lângă el multă vreme. Bieţii oameni urmau să se separe şi, din cine ştie ce motiv, să stea despărţiţi un an de zile. Dar nu era nicio îndoială că se iubeau. I-am întrebat dacă nu le era vreodată dor unul de altul când trăiau cu celelalte perechi ale lor şi

mi-au spus că nu. Ceilalţi erau la fel de buni şi de dragi.

Aguano s-a oprit pe drum de câteva ori, s-a întors pe jos şi a şters urmele lăsate de sănii. A făcut-o pentru că micuţul, care fusese atât de slab în timpul vieţii, ar fi putut să prindă putere în moarte şi să ne rănească violent dacă-i lăsam să ne urmeze. Era mai prudent să ne acoperim urmele.

Am mers pe lângă un râu fără să ne grăbim şi am ajuns la braţul Milne. Braţul în sine era greu de traversat, pentru că zăpada era adâncă şi moale – vântul nu bate niciodată la capul fiordului.

M-am gândit la bătrânul căpitan Milne, exploratorul fiordului. Era unul dintre cei mai mari căpitani scoţieni de balenieră şi un mare explorator. Era şi unul dintre cei mai mici căpitani pe care i-am văzut vreodată pe o punte, n-avea nici măcar un metru şi jumătate. Dar ştia cum să impună respect.

Fiordul pe care-l descoperise bătrânul marinar era foarte lung. Ne-a luat două zile să ajungem la o zonă cu gheaţă mai bună şi a trebuit să mergem pe lângă sănii pe schiuri. Aguano n-avea schiuri şi ăsta era un mare dezavantaj. În cele din urmă am ajuns la o copcă pe unde ieşeau focile să respire şi am oprit. Akrioq s-a aşezat lângă ea şi în mai puţin de o oră a omorât o focă.

Mâncaserăm atât de mult caribu pe drum, că eram dornici de o schimbare şi a fost o masă delicioasă.

Câinii au mâncat pielea şi untura şi am ras totul într-o singură seară.

A doua zi am ajuns la Toqujan, unde erau adunaţi mulţi băştinaşi. Duceau sute de coarne de narval pe sănii. Fuseseră prinşi mulţi pe gheaţă în Golful Admiralty. După unii băştinaşi care ştiau să vorbească engleza şi să numere, omorâseră aproape o mie de narvali şi lăsaseră un munte de carne, piele şi untură pe gheaţă. Apoi venise o furtună care luase gheaţa cu ea, ducând carnea departe în golf, undeva unde putea fi văzută, dar nu se putea ajunge la ea. Au văzut cel puţin şapte urşi cum le mâncau prada, până când şi carnea, şi urşii au dispărut din vedere.

De la Toqujan puteam să vedem marele promontoriu de la braţul Ponds, pe ţărmul nord-estic al Ţinutului Baffin – băştinaşii îi zic Igerssuaq (Marea Oală). Ne-am gândit că puteam să ajungem acolo a doua zi, dar eschimoşii au râs de noi – era un drum de trei zile şi punctul pe care-l vedeam era mai degrabă un munte înalt decât o stâncă.

Am mers spre Ponds şi ne-am oprit peste noapte la o casă de lemn care îi aparţinea lui Janes, ghinionistul negustor care fusese omorât de Nuralak.

Janes n-avusese prea multe prin casă. El şi partenerul lui fuseseră vânători de balene care se hotărâseră să deschidă o staţie de comerţ pe râul Patricia. Janes a fost

lăsat responsabil şi partenerul lui n-a mai apărut. N-a venit niciun vas să-l viziteze şi nici n-avea cu ce să facă negoţ. În plus, căpitanul Munn a deschis un post de comerţ în acelaşi golf.

Sătul de situaţie, Janes a decis să plece acasă, dar s-a gândit că Munn o să-i ceară prea mult pe transport, aşa că a plănuit să plece pe sanie luând-o prin Chesterfield. Înainte să pornească însă, s-a gândit să-şi facă o colecţie de blănuri. Cum n-avea nimic să le dea la schimb, le-a luat de la băştinaşi sub ameninţarea armei. Disperaţi, băştinaşii l-au chemat pe Nuralak şi Nuralak l-a împuşcat.

Inocenţii eschimoşi au încercat să împace sufletul lui Janes şi l-au îngropat într-un sicriu de aproape patru metri lungime. Unii spuneau că fusese rău cât doi oameni obişnuiţi şi deci avea nevoie de un sicriu de două ori mai mare decât unul normal. Altcineva mi-a spus că-i făcuseră sicriul cu scânduri din casa lui şi nu îndrăzniseră să le taie, ca să nu-i facă şi mai mult rău mortului.

Nuralak a fost condamnat la zece ani de puşcărie de un tribunal special care s-a strâns în nordul îndepărtat. A fost foarte mulţumit să fie dus în sud la puşcărie, dar a făcut tuberculoză acolo şi a murit.

Hudson Bay Company deţinea singurul post de comerţ la braţul Ponds, după ce cumpărase toată

concurenţa. Administratorul de acolo m-a primit cordial. Am întâlnit şi un interpret băştinaş, Edmonds, care venise din Fort Chino în Golful Ungava, în provincia Quebec. Îmi putea da multe informaţii despre băştinaşii şi animalele din jurul Strâmtorii Hudson. Când era copil, mersese cu tatăl lui şi treizeci şi şase de alţi eschimoşi la Târgul Internaţional din Chicago din 1893. Toţi eschimoşii, în afară de tatăl şi de familia lui, dispăruseră acolo şi n-a mai auzit nimeni de ei de atunci.

Băştinaşii din Ponds „progresaseră" şi ajunseseră să locuiască în case de lemn, dar pentru ei cu siguranţă nu era o îmbunătăţire. Nimic nu poate fi mai igienic decât igluurile şi corturile, pentru că sunt temporare şi nu se poate acumula gunoi şi mizerie. Dar unii dintre ei trăiau în case mici acolo şi habar n-aveau cum să păstreze curăţenia. Era evident că mulţi luaseră deja tuberculoză. Poate că o avuseseră şi înainte, bineînţeles, dar condiţiile nu le erau oricum favorabile vindecării. Putoarea din case îţi făcea greaţă şi aerul era sufocant. Am observat şi că îşi cumpăraseră haine de la magazin şi folosiseră cârpe vechi murdare pe post de aşternuturi de pat.

Dacă primitivii sunt învăţaţi să ridice case de lemn, ar trebui învăţaţi şi cum să le păstreze curate.

Poliţistul de la Poliţia Regală Călare ne-a dat nişte

pemican excelent (guvernul omoară mulţi bizoni în fiecare an şi indienii transformă carnea în pemican), ne-am înnoit proviziile de mâncare şi muniţie şi ne-am pregătit de plecare. Ne-am gândit că aveam destul cât să ne ţină până la primăvară, în caz că ne rătăceam sau eram reţinuţi de vreme.

Administratorul ne-a dat o cutie mare metalică cu bomboane ca un ultim cadou şi ne-am luat rămas-bun de la oamenii prietenoşi ai comunităţii.

9

Braţul Ponds face legătura între Insula Bylot şi Baffin. Munţii înalţi ai insulei sunt măreţi şi impresionanţi. Numai partea sud-vestică e teren mai jos, o câmpie vastă despre care se spune că e excelentă pentru păşunat.

Aguano şi Qinoruna au venit cu noi. Intenţionau să meargă până la Canalul Lancaster şi să vâneze, în timp ce aşteptau să apară partenerii lor. Aceştia trebuiau să fie undeva de-a lungul coastei estice a Ţinutului Baffin.

Nu s-a întâmplat nimic special în primele zile, am prins două foci la copcile unde ieşiseră să respire şi am avut numai vreme bună. Apoi, pe când intram în Canalul Eclipse, ne-a lovit o furtună şi a trebuit să rămânem şapte zile într-un iglu. Vântul era atât de

puternic, că a rupt o parte din iglu şi zăpada adusă de vânt aproape că ne-a îngropat. Accidentul s-a întâmplat pentru că ne făcuserăm un iglu mare, în care să ne petrecem ultimele nopţi împreună. Ne-am târât afară şi ne-am pus hainele pe noi – erau pline de zăpadă apoi Aguano şi cu mine am reparat igluul, iar ceilalţi doi bărbaţi au stat înăuntru să le apere pe fete de furtună.

A doua zi, am auzit pe cineva strigând la noi de undeva de sus de pe coastă şi un băştinaş a venit clătinându-se şi ne-a implorat să-l ajutăm. Oamenii lui flămânzeau, mi-a spus, doi dintre ei erau morţi şi n-aveau câini să plece după ajutor. Era singurul supravieţuitor care se putea mişca şi arăta foarte bolnav. I-am dat o focă şi mâncarea pe care ar fi trebuit s-o ia Aguano şi nevasta lui. Apoi am scris un bilet pentru poliţia din Ponds şi l-am grăbit pe Aguano să-l ducă.

Astfel, ne-am despărţit de cuplul de tineri simpatici şi nu i-am mai văzut niciodată. Cele trei fete au plâns şi şi-au exprimat durerea despărţirii într-un fel cum nu mai văzusem până atunci la eschimoşi. Şi în cele din urmă am rămas singuri pe ultima fâşie de drum spre Groenlanda.

Canalul Eclipse avea din ce în ce mai puţină zăpadă pe măsură ce înaintam spre nord şi în curând gheaţa

aspră a început să ne dea bătăi de cap. Am luat-o pe linia coastei la vest şi am urcat pe munte să văd dacă era posibil să traversăm direct spre Capul Warrender, cum fac uneori băştinaşii din Ponds. Acum nu se putea, era mai multă apă deschisă decât gheaţă în mijlocul braţului. Am calculat cu teodolitul şi am văzut că gheaţa se mişca repede, trebuia să mergem mai departe spre vest.

Vremea a devenit plăcută şi gheaţa primitoare. Tălpicile noastre erau acoperite cu noroi, dar pe măsură ce creştea temperatura, era dificil să-l facem să stea lipit, aşa că l-am lăsat acolo unde cădea. Sub noroi eu aveam la sanie os de balenă – sania e acum la muzeul din Copenhaga – în timp ce tălpicile săniilor celor doi băştinaşi erau făcute din fier.

Coasta e toată muntoasă. Am urcat pe promontoriul estic la gura Golfului Admiralty şi braţul de mare arăta mai bine acolo, dar tot era multă apă deschisă înspre mare. Akrioq credea că putea fi traversat, dar că nu era o idee prea bună, aşa că am mai mers spre vest câteva zile.

Când am ajuns la un loc singuratic numit pe hartă Capul York – la fel ca localitatea noastră dragă din Groenlanda –, băştinaşilor le-a trecut prin cap că ăsta ar putea fi locul ideal de traversat braţul spre North Devon. Cât vedeam cu ochii, o fâşie de gheaţă întreagă

se întindea de pe o coastă pe alta şi ne-am dat seama că puteam s-o traversăm într-o zi, şi să ajungem pe insulă în seara următoare.

Am găsit o vale bună pe malul celălalt şi am pornit. Drumul n-a fost rău. În câteva locuri a trebuit să ne ajutăm unii pe alţii, dar era de aşteptat. Am văzut un urs în miezul zilei şi am pierdut două ore încercând să-l vânăm, dar ne-a scăpat. Când ni s-a părut că suntem pe la jumătatea drumului, ne-am oprit şi am construit un iglu.

Aproape imediat ce ne-am instalat, a început să ningă. Era cel mai rău lucru care ni se putea întâmpla. Vântul a încetat odată cu venirea zăpezii şi, cum compasul nu funcţiona aşa de aproape de Polul Nord magnetic, n-am îndrăznit să ne forţăm drumul prin ninsoarea care ne orbea. Gheaţa se mişcase atât de mult, că nu mai puteam conta pe punctele iniţiale de reper ca să ne găsim calea.

După câteva ore, am auzit vântul urlând.

Dormiserăm puţin, în mai multe reprize, dar ne-am gândit că era mai bine să plecăm acum, aşa că ne-am îmbrăcat. Am fost foarte inspiraţi. Înainte să ieşim din casă, un vânt a bătut dinspre sud-vest şi am putut să auzim sunetul ameninţător al gheţii crăpându-se în jurul nostru.

Ne-am încărcat săniile în grabă şi am legat câinii.

Apoi am stat şi-am aşteptat.

Deodată, Akratak a strigat:

— Uite! E apă deschisă chiar în spate!

Ne-am întors şi am văzut marea deschisă la călcâiele noastre. Arăta ca o gură căscată, iar marginile zdrenţuite ale gheţii ca nişte dinţi rânjind la noi. Am strigat la câini şi am mers înainte, cu vântul în spate.

Dar în curând s-a deschis apă şi în faţa noastră. Placa de gheaţă pe care eram se rotise! Ne-am întors şi am mers în partea cealaltă cam vreo două ore, până când am dat iar de apă. Gheaţa s-a crăpat aşa de brusc, că erau să ne cadă câinii în mare.

Eram înspăimântat acum şi ne-am decis să stăm şi să aşteptăm până se potolea vântul. Micuţa Navarana trebuia să se trezească, aşa că am tăiat nişte blocuri de zăpadă şi am făcut un adăpost pentru mama ei, Arnanguaq. Cele două femei au stat împreună, iar noi am discutat situaţia. Deodată am auzit un ţipăt. Gheaţa se crăpase între femei. Akratak reuşise să apuce fetiţa şi fugise cu ea. Mama îşi ţinuse braţele în haină şi nu le putuse scoate la timp. Astfel cele două femei erau separate de apă, iar eu am fugit după Akratak şi Navarana. Am luat copila – stătuse în poala mamei fără *kamiki* în picioare – şi am îndesat-o în haina mea cu picioruşele în pantalonii mei. I s-a părut foarte comic şi a râs cu poftă, dar din cauza poziţiei ei n-am putut să

sar înapoi la prietenii mei, iar după câteva secunde, distanţa dintre cele două plăci de gheaţă era prea mare ca să mai pot sări.

Băştinaşii erau înspăimântaţi. Am alergat dintr-o parte în alta pe gheaţă să căutăm un punct unde am fi putut traversa unii spre alţii. În cele din urmă, Boţman a strigat că a găsit un astfel de loc. Mi-am scos haina, am întors-o şi am pus copila în ea. Apoi am strigat la tată să vină şi s-o prindă şi am aruncat-o ca pe un sac. Au prins-o şi mama a pus-o imediat în glugă. Akratak şi cu mine am mers mai departe de-a lungul marginii până am găsit un loc destul de îngust să putem sări.

Acum dădeam de crăpături una după alta. Nu ne mai gândeam la direcţie – căutam doar să ne lungim vieţile cât de mult puteam.

După un timp, zăpada s-a oprit din vânturat şi vremea s-a încălzit. Vântul încă bătea, dar măcar puteam să vedem unde ne aflam.

Ne-am întors pe urmele noastre iar şi iar. Am văzut foci în apă, dar niciuna nu s-a apropiat. Un urs a fost mai curajos, a adulmecat aerul să descopere dacă eram de vreun interes pentru el, apoi un zid de gheaţă s-a ridicat lângă el şi a şters-o.

Pe când ne uitam la el, placa noastră de gheaţă a crăpat de două ori. Câinii lui Boţman erau cu faţa în direcţia opusă alor noştri şi i-a fost greu să-i întoarcă

repede. A strigat la nevastă-sa să sară la noi. A ţinut de sanie cât a putut, dar era ca şi cum gheaţa devenise vie. O avalanşă produsă de frecarea plăcilor de gheaţă s-a ridicat deodată în jurul lui şi i-a acoperit sania. A încercat să o elibereze, dar partea din faţă era îngropată sub gheaţă şi am văzut-o cum s-a rupt ca o cutie de chibrituri. Apoi a încercat să-şi salveze câinii şi a tăiat hamurile, dar cinci dintre ei au fost incapabili să se dezgroape la fel de repede pe cât îi îngropa gheaţa, aşa că s-au dus la fund.

Am strigat la el să încerce să ajungă la noi – simţeam că siguranţa noastră depindea cumva de a rămâne împreună – şi şi-a abandonat sania. Avea pe ea toate bunurile lui şi muniţia noastră de rezervă, dar nu era momentul să ne gândim la asta. A alergat, în timp ce marea creştea în urma lui, şi a ajuns la o crăpătură îngustă unde putea să alunece spre noi pe două bucăţi mici de gheaţă.

Vedeam cum placa noastră devenea din ce în ce mai mică şi cum masele de gheaţă care mărşăluiau spre noi din toate părţile îi pulverizau marginile. Deodată, l-am văzut pe Boţman sărind înapoi pe placa unde îşi lăsase sania. Era îngropată şi spartă în bucăţi. Am strigat la el să se întoarcă, dar nu m-a auzit. A sărit pe vârful gheţii vii şi l-am văzut cum îşi face loc spre sanie, îşi ia harponul atârnat de margini şi sare înapoi.

Era una dintre posesiunile lui cele mai valoroase şi simţise că nu-şi permitea s-o piardă.

Până la urmă, presiunea în jurul nostru a mai scăzut şi ne-am gândit că puteam trece pe o placă mai mare de gheaţă care plutea alături. Eu şi Boţman am trecut cu sania şi Akrioq trebuia să vină după noi imediat. Dar am început să fim presaţi din toate părţile din nou, iar câinii lui s-au speriat şi i-au tras sania înapoi, aşa că am fost separaţi, după ce fuseserăm atât de aproape.

Ştiam că trebuia să aşteptăm şi să nu ne riscăm vieţile încercând să ne reunim până nu venea momentul oportun. Ne simţeam groaznic de inconfortabil, aveam hainele ude şi gheaţa era udă, tot de la căldură, aşa că aveam *kamikii* îmbibaţi cu apă.

Dar cel mai rău era că trebuia să stăm şi să aşteptăm, incapabili să facem ceva. Le-am spus femeilor să doarmă dacă pot. S-au pus pe sănii şi au adormit imediat. Ne luptam cu gheaţa de treizeci de ore şi probabil erau extenuate.

Am apucat să trag şi eu câte un pui de somn, până când placa lui Akrioq s-a micşorat atât de mult, că familia lui abia putea să stea pe ea. Câinii schelălăiau îngroziţi şi el a ştiut că trebuia să încerce să treacă dincolo, acum sau niciodată. S-a urcat pe zidul de gheaţă într-un punct unde arăta liniştit, dar a început să alunece când a ajuns în vârf. Câinii au căzut şi au

început să urle de durere. Nu pot să suporte mult presiunea gheţii, fiindcă picioarele le sunt uşor prinse şi strivite de gheaţa grea, mişcătoare.

Akrioq i-a strigat lui Arnanguaq să se dea jos de pe sanie şi să fugă în partea cealaltă, iar nouă să le ieşim câinilor în întâmpinare. Am făcut ce-am putut, dar nu era de ajuns. Sania s-a răsturnat şi gheaţa a acoperit-o.

— Dă-le drumul! Dă-le drumul! a strigat Akrioq.

Am eliberat câinii, iar el a tăiat hamurile cu care era prinsă încărcătura, apoi a îndreptat sania. A împins-o înspre noi şi noi ne-am dus repede să salvăm cât putem din încărcătură. Era de parcă focul o mistuise, dar am reuşit să recuperăm ceva. Arnanguaq, care trebuia să aibă grijă de copil, a sărit ca o gazelă pe gheaţa clocotindă, care bolborosea sub picioarele ei. Era cu ochii pe sacul cu hainele Navaranei. Copila stătea cu capul în afara glugii şi i se părea totul foarte amuzant.

Akrioq şi-a salvat sania şi şase câini, dar mai mult de jumătate din încărcătură a fost pierdută. Încă o dată, ne-am strâns în mijlocul unei plăci de gheaţă şi ne-am inventariat resursele împuţinate.

Am sugerat ca restul să încerce să doarmă şi eu să veghez – aveam mai multe motive să mă îngrijorez decât ei.

Mi se părea imposibil să mai ajungem acasă în Groenlanda. Mai erau numai şaisprezece câini, în loc

de cei treizeci şi patru de ieri. Nu aveam kerosen şi nici arzătorul de gătit şi rămăsesem doar cu vreo treizeci de cartuşe pentru fiecare dintre cele trei arme ale noastre. Catastrofa cea mai mare era, poate, că pierduserăm materialele de cusut, în afară de câteva ace pe care Akratak şi le înfipsese în păr pentru urgenţe. În plus, n-aveam decât două harpoane şi niciun cort. E destul de rău să n-ai cort vara, dar e şi mai rău toamna, şi ca să coasem unul, ne-ar fi trebuit mai mult de cinci ace.

Mă gândeam că trebuia să fim cam în mijlocul braţului de mare. Puteam ajunge pe partea cealaltă într-o zi, dacă mergeam bine. Dacă ne întorceam la Baffin, puteam să dăm de o aşezare în câteva zile. Dacă mergeam spre North Devon, era posibil să fim forţaţi să rămânem peste vară într-un ţinut nefamiliar şi nelocuit.

Sigur, dacă n-ajungeam acasă, urmau să fie trimise expediţii să mă găsească. Eu şi Knud ne promiseserăm că, în cazul în care unul dintre noi se pierde, celălalt n-o să trimită o echipă să-l caute. Dar era o promisiune pe care ştiam că n-o s-o ţinem nici eu, nici el.

Asta însemna că trebuia să ne întoarcem de unde am venit. Dacă n-aş fi depins de nimeni ca timp, aş fi încercat să termin călătoria, dar *Soekongen* avea să plece din Thule în curând şi aranjaserăm că, dacă nu sunt acolo când pleacă, să mă ia din Ponds. Îmi salvasem, cu ajutorul graţiei divine, însemnările. Şi numai pentru că

avusesem noroc nu-mi pierdusem nici sania, nici încărcătura.

Încă o dată, am împărţit totul. Cei doi eschimoşi au condus cele două sănii cu câte opt câini fiecare şi au dus încărcătura.

Pentru prima dată, am auzit nişte proteste – nu de la bărbaţi, ci de la femei. Bombăneau că am prea multe instrumente şi cărţi. Dacă n-ar fi fost teodolitul meu stupid, care, li se părea lor, nu folosea la nimic, aş fi putut să duc şi o parte din lucrurile lor şi nu s-ar fi pierdut. Femeile furioase sunt greu de împăcat şi soţii lor nu îndrăzneau să ia partea niciunuia. Dar pe femei le-a făcut să se simtă mai bine faptul că m-au ocărât.

Nu puteam să construim un iglu şi a trebuit să ne instalăm pe gheaţă, am răsturnat săniile pe o parte şi ne-am întins în spatele lor. După câteva ore, somnul ne-a fost întrerupt de presiunea exercitată din nou de gheaţă şi a trebuit să fugim, să ne salvăm vieţile.

Au urmat două zile chinuitoare. Nu eram nicăieri în siguranţă. Nu puteam nici să gătim, nici să ne uscăm hainele şi, cum se făcuse frig iar, eram toţi într-o stare deplorabilă. Arnanguaq se legăna înainte şi înapoi cu copilul în poală, acoperită cu tot ce găsise şi jelea. I-am dat şi o bluză de-a mea de lână, dar copila se foia neîncetat. Arnanguaq mi-a explicat că necazul prin care trecea era rezultatul modului nebunesc în care

călătorea omul alb şi dacă se întâmpla ceva, avea să mă acuze de crimă.

Asta nu mi-a picat prea bine, dar după o vreme, şi mama, şi fiica au adormit. Când s-au trezit, micuţa Navarana a început din nou să plângă. Arnanguaq a găsit câţiva păduchi enormi în bluza mea şi a acuzat toată rasa albă că produce păduchi care muşcă ca nişte glutoni. Situaţia nu era deloc veselă.

Între timp, pluteam fără ţintă pe Canalul Lancaster şi nu era nimic care să le trezească femeilor interesul. Akrioq m-a dus departe de ele şi mi-a spus aparte că Arnanguaq e, până la urmă, o femeie şi „aparţine speciei celor care sunt furioşi dacă plutesc aiurea pe o placă de gheaţă când au copii mici". Am recunoscut că nu întâlneam acest tip de femeie în fiecare zi şi că, dacă asta era specialitatea ei, atunci să profite de oportunitate.

La puţin timp după aceea, a trebuit să ne mişcăm iar. De data asta, Boţman descoperise un pasaj despre care credea că o să ne ducă aproape de ţărm. Ne-am grăbit şi am ajuns în curând la distanţă mică de ţărm, separaţi de el numai de câteva plăci de gheaţă. Am decis ca eu şi femeile să sărim peste ele şi cei doi bărbaţi să încerce să ne urmeze cu săniile.

Am luat ambele harpoane, ca să împing plăcile de gheaţă cu ele. Era important să ducem repede copilul la

ţărm şi bărbaţii să se descurce apoi cu săniile cum puteau. Din fericire, ne-au rămas patru cutii de chibrituri şi fiecare dintre noi a luat câte una – în afară de Arnanguaq, care avea destule în grijă ducând-o pe Navarana.

Ne-a luat multe ore să ajungem la ţărm, am sărit peste fâşii întunecate şi înşelătoare de apă şi am împins şi am tras bucăţile de gheaţă. Nu puteam să nu le admir pe cele două femei care erau acum în a cincea zi de aventură şi nu dormiseră mai mult de patru ore în total. Săreau ca nişte şcolăriţe, puţin îngrijorate, dar mereu curajoase. Am admirat-o în special pe Arnanguaq. Era mică şi grea, dar era uşoară în picioare ca nevasta lui Boţman.

Când am călcat pe pământ ferm, eram departe la vest de locul din care plecaserăm şi cele două sănii rămăseseră încă departe pe gheaţă. Ce avea să se aleagă de ele, nu ştiam – şi puştile erau pe sănii. În timp ce le urmăream, au luat-o şi mai spre vest, îndepărtându-se de noi.

Akratak s-a oferit să ia harpoanele şi să încerce să ajungă la sănii în timp ce eu aveam grijă de Arnanguaq şi de copilă, dar am considerat că era o provocare. I-am dat cutia mea de chibrituri şi m-am pornit după sănii. Am ajuns la ele în mai puţin de trei ore, dar eram atât de obosit – nu dormisem de cinci zile şi niciodată n-am

reuşit să stau treaz mai mult de-atât că m-am prăbuşit ca într-un leşin.

Eschimoşii au condus şi m-au trezit doar din când în când să-i ajut, apoi m-au lăsat să dorm iar. Până la urmă am ajuns pe ţărm la Prince Regent. Am dormit cu toţii înainte să încercăm să le găsim pe femei. Ştiam că nu erau în pericol de moarte. Akrioq s-a liniştit singur spunându-ne că o mamă poate să găsească oricând mâncare pentru copilul ei şi poate să-l protejeze când alţii n-au reuşit. Am dat din cap că da şi ne-am culcat.

Când m-am trezit, eram ţeapăn de frig. Nu numai hainele, dar şi membrele îmi erau rigide. Temperatura scăzuse deodată şi vedeam cum se întăreşte gheaţa pe apă. Dacă am mai fi aşteptat câteva ore, am fi ajuns uşor de pe un ţărm pe celălalt.

Am pornit din nou spre est ca să dăm de femei şi am auzit la un moment dat o voce care ne striga. Akratak stătea la gura unei peşteri între stânci. Găsiseră un adăpost minunat şi Arnanguaq încă dormea acolo, dar s-a trezit când ne-a auzit vocile.

— Şi aşa s-a dovedit, a spus ea, că vă duceaţi acasă şi ne lăsaţi singure să murim de foame.

O primire călduroasă, dar îi era frig şi era obosită şi flămândă. A fost însă ultima ei izbucnire.

Mai întâi aveam nevoie de mâncare, pe urmă de haine. Dacă ne grăbeam şi ne întorceam la Ponds,

aveam parte şi de una, şi de alta şi ne-am decis că era mai bine să facem aşa decât să stăm acolo şi să vânăm. Mai ales că voiam să ajung la Ponds la timp să-l întâlnesc pe căpitanul Pedersen şi nava *Soekongen,* care să mă ducă înapoi în Danemarca.

Boţman a zis:

— O să fie plăcut când o să se termine totul şi-o să stăm acasă şi-o să povestim toate prin câte am trecut.

Am recunoscut că o să fie foarte plăcut.

Aşa că am mers spre est de-a lungul coastei. Nu mai aveam carne, dar soarele strălucea şi nu mai eram speriaţi. Era primăvară şi în curând aveau să apară focile pe gheaţă – vântul le ţinuse dedesubt mai multe zile. Până spre seară, Akrioq şi Boţman au omorât fiecare câte o focă şi am avut destulă mâncare. Am jupuit una imediat, ca să facem *kamiki* pentru câini, pentru că se formau ace de gheaţă pe drum.

În acea noapte, Boţman a căutat pe ţărm şi a găsit un banc de zăpadă în care puteam să săpăm o peşteră – zăpada nu era destul de tare ca să facem un iglu, dar peştera era excelentă. Aveam două lămpi, o oală, un ceainic şi două ceşti. Flăcările lămpilor făceau locul confortabil şi uneori aerul era atât de închis, că trebuia să deschidem uşa de zăpadă ca flăcările să poată arde în continuare.

Am decis să rămânem acolo până ni se usucă hainele

şi putem să călătorim iar. Arnanguaq a devenit iar veselă şi am comentat aventurile de pe gheaţă de parcă fuseseră aranjate ca să ne distreze pe noi. Eschimoşii sunt oameni grozavi.

După o vreme însă, ne-am îngrijorat iar. Era bine că ajunseserăm pe ţărm, dar încă mai apăreau probleme. Mai aveam numai optzeci şi nouă de cartuşe. Aveam un cuţit mare pentru zăpadă şi două pentru carne. Femeile aveau cinci ace, nicio plită şi câteva haine. Eram singurul care-şi salvase bunurile şi trebuia să le împart cu cinci oameni maturi.

În plus, piciorul începuse să mă doară iar. Uitasem de el. Durerea e ceva special, un lux în care te scufunzi când îţi permiţi. Când trebuie să faci ceva de importanţă vitală, durerea dispare.

Acum, când am examinat piciorul, arăta ca un ziar vechi scufundat în apă, o imagine uimitoare, dar nu prea plăcută. Durerea părea să crească dacă mă întindeam, şi totuşi nu suportam niciun fel de greutate pe picior.

Două zile de călătorie ne-au adus înapoi în Golful Admiralty, unde vedeam apă deschisă, tăiată de maree la gura braţului de mare. Am văzut câteva foci şi am împuşcat două, dar s-au scufundat sau au fost luate de maree. Nu îndrăzneam să mai risipim muniţie. Gheaţa de pe Canalul Lancaster se spărsese şi focile nu dorm

niciodată pe gheaţă mişcătoare. Urşii au prea multe locuri în care se pot ascunde. Focile vor o fâşie plată, unde să vadă la distanţă mare.

Foci mai multe se găseau mai la sud, pe gheaţa netedă a Golfului Admiralty, aşa că eu şi Boţman ne-am pornit într-acolo să mai omorâm câteva ca să avem provizii să ajungem la braţul Ponds – ştiam că până la Canalul Eclipse nu mai puteam vâna. Dar am avut ghinion – cerul era noros şi aerul umed şi le făcea auzul atât de acut, că nu ne-am putut apropia de nicio focă. Am mai pierdut nişte muniţie şi doar ne-am îndepărtat de ceilalţi.

Am stat acolo trei zile fără nimic de mâncare. Am mers cu Boţman la o stâncă pe care o descoperiserăm la intrarea estică a golfului şi am risipit toate cartuşele ca să omorâm câţiva pescăruşi. Între timp, zona de apă deschisă se extinsese la gura golfului şi am ştiut că trebuia să ne grăbim.

Akrioq, care fusese acolo înainte cu Mathiassen, ne sfătuise să mergem în jos spre capul fiordului. Acolo, a spus, e un fiord adiacent care duce spre est. Vânase caribu acolo şi o luase pe o vale spre est. Părerea lui era că râurile se duc de-acolo spre est, spre braţul Milne, şi s-a gândit că ar fi mai sigur să meargă pe o rută mai lungă. În caz că nu ne puteam întoarce la mare, aveam să găsim destui caribu să ne ţină vii până ajungeam la

Ponds.

M-am gândit la piciorul meu şi am sperat că n-o să fim nevoiţi să mergem pe jos. Am dezbătut o vreme şi apoi am decis să facem cum ne sugerase Akrioq. Focile au devenit mai numeroase pe măsură ce urcam în susul golfului şi pericolul că puteam muri de foame a trecut.

De fapt, Golful Admiralty nu e un loc râu în care să trăieşti. De acolo au emigrat bătrânul Mequsaq şi oamenii lui spre Groenlanda. Nu înţelegeam de ce părăsiseră un loc atât de bun, dar Boţman s-a gândit că poate aveau duşmani sau poate că marile spirite i-au sfătuit să meargă în Groenlanda să-i înveţe pe băştinaşii de acolo să mănânce caribu şi să construiască caiace.

În curând am aflat şi motivul real care i-a făcut pe Mequsaq şi pe oamenii lui să plece.

Am călătorit încet. Femeile ne-au cârpit hainele, ale mele au fost micşorate ca să le vină celorlalţi şi sacul meu bun din piele de focă a fost transformat în ciorapi. Femeile trebuiau să fie foarte atente cu acele. Unul se rupsese deja, dar l-am ascuţit de pământ şi putea fi folosit la urgenţă.

10

Akrioq i-a văzut primul pe oameni.

Arătau ciudat, diferit de oricare alţii. Feţele le erau scobite şi ochii adânciţi în orbite. N-aveau haine adevărate, erau acoperiţi cu zdrenţe şi mizerie.

Erau flămânzi.

Aveau vocile bizare. Am văzut multe lucruri şocante la viaţa mea, dar nimic ca ăsta. La început am crezut că erau fantome, dar am vorbit cu ei. Treisprezece muriseră în timpul iernii şi moartea părea să fie singurul lucru ce-i aştepta şi pe ceilalţi.

Ne-au spus că fuseseră prinşi de o furtună care durase o lună. Şeful lor, faimosul Tulimak (Coasta), murise primul şi apoi nimeni nu mai fusese în stare să-i oprească pe membrii mai slabi ai tribului să mănânce câinii. Animalele afectate de inaniţie n-au fost omorâte – au pierit mai repede decât putea fi mâncată carnea de câine. Pentru că au mâncat câinii bolnavi, s-a răspândit o boală printre băştinaşi, mi-au spus ei. Şi se vedea clar asta pe feţele lor.

Treisprezece muriseră de foame într-un trib care avea arme şi muniţie, într-un loc cu mult vânat. Dacă aşa ceva se putea întâmpla, nu era de mirare că unii îşi părăsiseră mai demult ţinutul natal.

Le-am dat o focă. Ca oamenii foarte săraci, nu voiau să ne ia mâncarea şi au tăiat doar o bucată mică din ea şi ne-au dat restul înapoi. Mai rămăseseră 12 oameni, printre care câţiva pe care-i întâlnisem la Igdloolik.

După ce am făcut un foc şi nişte supă, şi-au mai revenit.

Ne-au spus că puţin mai încolo, lângă fiord, erau cadavrele. Vedeam locul, dar Akrioq, care era mai curios decât noi, m-a implorat să nu ne uităm la cadavre. Ori băştinaşii, ori câinii lor mâncaseră din carnea oamenilor. N-am aflat nimic prea clar, pentru că refuzau să vorbească despre asta cu noi sau între ei. Se temeau mai ales de mine, pentru că la început au crezut că sunt de la Poliţia Călare sau vreun misionar. Au fost foarte uşuraţi când le-am spus că nu sunt.

Planul nostru a fost imediat dat uitării încercând să-i ajutăm pe oamenii ăia prăpădiţi. Erau patru familii, dar am aflat că multe fuseseră dezmembrate de moarte. Imediat ce s-au petrecut morţile, au completat locurile rămase libere în cupluri. Akratak a aflat că una dintre fete avusese patru bărbaţi diferiţi în timpul iernii. Îi acceptase pentru că se crede că moartea e mai grea pentru cineva singur.

Le-am sugerat să se mute în nord, dar mi-au spus că n-aveau cum să ajungă acolo. Erau prea slăbiţi să poată merge. Bărbaţii au recunoscut că aveau un echipament bun mai spre sud şi că, după ce aveau să mănânce destul, puteau să se ducă după el.

E uimitor cât de repede îşi revine animalul uman. I-am hrănit bine – am prins două foci în prima zi şi fiecare dintre băieţi a prins trei – şi groaza foametei a

dispărut. Simplul fapt că au venit nişte străini şi i-au ajutat le-a redat dorinţa de-a trăi.

Mi-a plăcut în special un tânăr, Mala, care-şi pierduse toată familia. A stat pe lângă mine şi într-o săptămână a fost iar în formă. Bărbaţii s-au dus la tabăra lor veche şi şi-au adus bunurile. Şi aveau posesiuni considerabile, inclusiv două încărcături de coarne de narval adunate la marele măcel de toamna trecută.

După un timp, ne-am mutat în nord. Mai întâi am luat doi băştinaşi din acel loc cu noi şi în fiecare zi când mergeam la vânătoare, luam şi mai mulţi. Le-am dat sania mea s-o folosească şi şi-au încărcat bunurile şi şi-au făcut tabără. Aveau destule ace şi puşti cu muniţie. Dar după ce le-am urnit pe femei să cureţe şi să usuce piei pentru corturi, a izbucnit o epidemie care a acoperit victimele cu atâţia furunculi, că nu puteau să meargă. Spuneau că asta i-a chinuit toată iarna şi că li se trăgea de la câinii mâncaţi.

Eschimoşii mei din Groenlanda au interpretat-o altfel. Au spus că era semn sigur că oamenii ăia mâncaseră carne de om. Dar cum şi lor începuseră să le apară, în curând n-au mai pomenit nimic despre canibalism.

Oricum, băştinaşii mei n-aveau încredere în ceilalţi şi refuzau să doarmă lângă ei. Le era teamă că dacă o să vină momentul pedepsei pentru păcatele tribului,

spiritul n-o să poată distinge între cei vinovaţi şi cei inocenţi. Aşa că au avut grijă să fie separaţi de un pârâu.

Am avut până la urmă un cort gata, dar cei doi vânători ai mei erau atinşi de furunculi. Braţele lui Akrioq erau acoperite şi Boţman avea aşa de mulţi pe fund, că nu putea nici să meargă, nici să stea jos. Arnanguaq era cel mai rău lovită. Avea furunculi pe sâni şi era un chin s-o alăpteze pe Navarana.

Eu şi Mala am mers la vânat singuri câteva zile. Am luat-o în sus pe fiorduri, pentru că nu mă lăsa să mă apropii de punctul unde-şi petrecuseră iarna. O să fie bântuit toată vara, mi-a spus. Deşi morţii fuseseră îngropaţi, le auzeai fantomele. Dacă ne apropiam, fantomele ar fi putut să se ia după noi şi să ne omoare.

I-am hrănit pe flămânzi şi le-am dat ce aveam. În schimb, ei ne-au dat aţă să ne cârpim corturile şi hainele, muniţie şi cuţite. Nu erau săraci, dar ce aveau nu putea fi mâncat. Iar pentru noi, ei erau fix persoanele de care aveam cel mai mult nevoie.

Încă mai aveam *anorakul* de la petrecerea dată în onoarea Regelui. L-am transformat într-o velă după care se putea ascunde vânătorul de foci. I-am învăţat pe băştinaşii locali cum s-o folosească. Încercaseră mereu să păcălească focile prefăcându-se că erau unele dintre ele, dar uneori o velă e un dispozitiv mai eficient.

În cele din urmă, i-am pus pe toţi pe picioare. Eu şi Mala am găsit peştişori sub gheaţă şi imediat ce-am mâncat suficient cât să ne schimbăm dieta, furunculii şi febra s-au domolit.

Am încercat o dată să merg la morminte, dar era lumină şi eschimoşii locali m-au văzut şi au venit în fugă după mine.

— Ce se poate vedea, mi-au spus, n-o să fie plăcut. Am fost acolo în iarnă şi vrem să stăm cât mai departe. Şi credem că străinii o să le facă rău morţilor.

Le-am promis că nu mă mai apropii de acel loc şi m-am ţinut de cuvânt.

La puţin timp după aceea, ne-am mutat mai în nordul fiordului, unde bărbaţii puteau să se ducă pe mare în caiace şi să vâneze.

M-am gândit că era timpul ca unii dintre noi să meargă la Ponds şi să-i iasă înainte căpitanului Pedersen. Băştinaşii au fost de acord că ar fi posibil să se traverseze ţinutul, dar nu puteam să luăm nicio sanie şi drumul urma să fie dificil. M-am gândit să trimitem câţiva oameni dintre cei din Baffin, dar nu eram siguri că puteam avea încredere în ei, mai ales că le era teamă să nu dea în Ponds peste rudele celor morţi. I-am întrebat pe Boţman şi pe Akratak dacă vor să meargă, dar ea era, până la urmă, fată şi nu era aşa de puternică precum noi; n-ar fi dat bine să trimitem o

femeie după ajutor.

Aşa că am decis să merg eu, iar prietenul meu Mala s-a oferit imediat să mi se alăture, dacă aveam să-l plătesc. Nu ştia la început ce vrea, dar l-am asigurat că poate să capete orice doreşte dacă parcurgem drumul în siguranţă. Am vorbit despre ce să luăm cu noi.

— Eşti gata să te porneşti acum? l-am întrebat.

— Da, de ce nu?

Avea dreptate. N-aveam niciun motiv să mai aşteptăm şi, cu fiecare oră care trecea, braţele de mare se umpleau cu şi mai multă apă. Am insistat să iau cu mine o puşcă şi optsprezece cartuşe ca să ne putem procura hrana şi harponul ca să-l folosesc drept baston şi pentru urgenţe când aveam să traversăm râuri şi gheaţă. Mi-a fost de folos.

Ne-am luat la revedere din vârful dealului, iar eu şi Mala ne-am pornit. S-a dovedit a fi, fără excepţie, cel mai bun băiat pe care l-am avut. Am îndurat împreună mai multe greutăţi decât am tras vreodată înainte sau după acest drum.

11

Prima zi a fost uşoară. Eram amândoi bine antrenaţi şi n-aveam un gram de grăsime pe noi. Ar fi fost plăcut să merg cu el sute de kilometri, dacă ar fi fost un traseu

bun, dar a trebuit să luăm ce ni se dădea şi ni s-a dat un drum greu. Râurile şi pârâiele se umflaseră din cauza vremii călduroase şi fâşii lungi de zăpadă pluteau prin apele lor. N-aveam niciun cort cu noi, dar aveam steagul danez, pe care-l păstrasem pentru cârpeli. Avea o greutate neglijabilă şi era cât de cât utilizabil ca adăpost.

A doua zi a început să ningă, ceea ce a făcut nopţile mai greu de îndurat. Dar Mala a spus că era bine să ningă acum, când caribu făceau pui. Picioarele micilor animale erau sensibile şi trebuia să ningă ca să poată migra.

Nu era nimic de mâncare şi ne tot spuneam că în curând vom fi nevoiţi să ne uităm după vânat, dar de fapt eram constant în căutare. Când ne-am dus la culcare ne-am spus că a doua zi ar fi fost bine să împuşcăm un caribu sau poate un iepure, pentru că n-am fi vrut să cărăm mult.

Apoi am ajuns la un platou de humă înmuiat de căldura soarelui. Am încercat să-l evităm, dar era imposibil de ocolit, aşa că am intrat în el. Nu puteam să ne aşezăm nicăieri să ne odihnim de-a lungul zilei pentru că nu era nicio piatră să ne ferească de mâl. Am obosit aşa de rău, că ne-am lăsat pe jos şi am găsit o modalitate să ne folosim coapsele unul altuia ca perne. Când am simţit umezeala pământului pătrunzându-ne

prin haine, ne-am ridicat şi-am mers mai departe.

Soarele încălzea tare şi huma se înmuiase până la o adâncime de cincisprezece centimetri. *Kamikii* ne erau fleaşcă şi îmi simţeam piciorul de parcă mi-ar fi luat foc. M-am gândit să ne întoarcem, dar nu puteam să rămânem la Admiralty până iarna, când se forma gheaţa, şi între timp să se îngrijoreze prietenii pentru mine. Am mers mai departe.

Mala s-a gândit la ceva ce ar vrea ca plată:

— Vreau o puşcă şi muniţie!

— O să le ai! i-am spus şi a dormit bine până a doua zi dimineaţă.

Dar tot nu era nimic de mâncare şi stomacele ne ardeau de parcă băuserăm smoală fierbinte. Nu se întrezărea niciun animal viu, nici măcar o pasăre.

Piciorul îmi era din ce în ce mai rău. Huma îmi înmuiase rănile şi trebuia să mă opresc să-mi scot *kamikii* la fiecare câteva minute.

— Vreau şi un cort de pânză! mi-a spus Mala când ne-am oprit.

I-am promis că o să-i dau şi am mers mai departe. Apoi ne-am oprit fiindcă ni s-a părut că auzim o potârniche polară. Era doar murmurul râului pe lângă care mergeam. Am încercat să ne urcăm pe stânci, dar şi ele erau din humă.

A doua zi, am ştiut că trebuia să facem rost de carne

în curând, pentru că amândoi eram obosiţi şi simţeam frigul. Vedeam caribu peste tot, la fel şi Mala, dar se dovedeau de fiecare dată a fi pietre.

I-am pus întrebări despre ţinutul lui şi am dat vina pe el pentru lipsa vânatului. Mi-a spus că mai împuşcase caribu acolo unde ne aflam şi nu înţelegea de ce acum nu mai găsea, dacă nu cumva fantomele ne-o luaseră înainte şi speriaseră vânatul. Şi aşa s-a mai dus o zi fără nimic de mâncare. Am trecut de stadiul în care ne era foame, acum eram ameţiţi, cu ochii goi. Mala s-a gândit că am putea să mâncăm nişte plante, dar nu erau – numai humă.

A doua zi a fost cea mai rea. N-o s-o uit niciodată. Huma a devenit o mlaştină şi ne-am scufundat adânc în ea. Eram atât de mânjiţi de noroi, că nici n-am mai încercat să ne păstrăm curaţi. De câte ori ne opream, ne era greu să ne ridicăm. Îmi simţeam creierul amorţit şi corpul mort. Am mers înainte cu puşca şi Mala după mine cu harponul. N-am mai vorbit deloc despre vânat, era prea chinuitor.

Măcar dac-aş putea să mă întind, m-am gândit. Să le ia dracu' pe toate, numai să pot dormi. Tot corpul meu striga după somn, dar ştiam ce se va întâmpla dacă cedam. Probabil că dormeam mergând, pentru că deodată m-am împiedicat şi am căzut cu faţa în jos în toată scârboşenia aia. Nu mai puteam să respir, dar nici

nu mai aveam iniţiativa să-mi ridic capul şi am făcut-o numai când a început Mala să urle deasupra mea şi să mă tragă de păr.

Apoi m-am adunat. Poate că şocul de a-l auzi pe băiat panicându-se mi-a dat putere. M-am ridicat în picioare şi am anunţat că o să ajungem departe azi, pentru că trebuia să ajungem la ţărm înainte să se crape gheaţa.

Cuvântul „gheaţă" mi-a sunat ciudat în urechi. Era ca o glumă oribilă. Sigur nu putea să existe gheaţă. Nu mai era nimic nicăieri şi nu existase nimic nicăieri în afară de humă.

Apoi m-am gândit la Mequsaq şi Pipaluk. Un pas pentru Pipaluk – sus piciorul bolnav şi înainte. Un pas pentru Mequsaq – piciorul se scufunda şi dispărea în noroiul acela desprins din iad.

Un pas pentru mama, unul pentru tata şi altul pentru surorile şi fraţii mei. M-am gândit la ei toţi şi am făcut câte un pas pentru fiecare. Unul câte unul. Unul după altul.

Şi apoi nu m-am mai gândit la ei. Ştiam că era momentul să recunosc că treceam prin tot acel purgatoriu ca să ajung acasă la Magdalene. N-aveam un răspuns de la ea, dar eram sigur că avea să fie a mea într-o zi, cândva. Dacă n-ar fi fost imaginea ei, n-aş fi reuşit să merg mai departe cu bucata aia de fier înroşit atârnată la capătul piciorului meu.

Aveam să numesc toată zona aceea de humă şi iad Platoul Magdalenei. Imediat ce mi-a venit ideea, lucrurile mi s-au părut mai uşoare. Dacă era numit după ea, puteam să-l traversez – ceva bun trebuia să fie acolo.

Bietul Mala simţea nevoia să se odihnească. Băiatul era tânăr şi trecuse deja printr-un iad în acea iarnă. Îşi văzuse oamenii murind de foame şi privise monstrul în faţă. Acum fusese păcălit să vină cu mine ca să dea din nou piept cu teroarea.

M-am aşezat lângă el. Nu ne mai păsa, aşa că ne-am trântit în huma mocirloasă ca într-un fotoliu. Am lăsat-o să-mi curgă printre degete cum se joacă la plajă copiii cu nisipul. Mala mi-a spus despre moartea tatălui său.

— Ai crezut că o să mori, Mala? l-am întrebat.

— A, nu. Nimeni nu se gândea. Eram siguri că o să ne vină ajutor – ca acum. Şi noi am putea să murim, dar n-o să murim!

Am sărit în picioare. Am descoperit că butoiul armei era plin de humă şi, încă şi mai rău, cătarea dispăruse. Căzuse şi se scufundase în humă. La ce e bună o armă fără cătare? M-a prins o furie aşa de copilăroasă, că am aruncat arma cât colo. S-a scufundat aproape de tot.

— Hai să mergem! am strigat şi m-am urnit.

Eram pe jumătate nebun şi turbat de furie. Am mers

mai departe, pedepsindu-mi piciorul, aproape satisfăcut de pumnalele care-l înţepau.

Mala a venit şi el şi l-am aşteptat lângă nişte pietre care ieşeau din humă. Era una destul de mare ca să stăm pe ea. M-am întors şi iată-l pe băiat ducând şi arma, şi harponul, arătând ca un câine care aşteaptă să fie biciuit.

— Poţi să iei tu asta, mi-a zis şi mi-a întins harponul.

El era cel înţelept, arma trebuia cărată. Nu fusesem în cea mai bună stare când o aruncasem.

Şi apoi, în cele din urmă, am ajuns pe o porţiune mai prietenoasă. Nu erau creaturi vii, dar am găsit câteva plante, ale căror rădăcini puteau fi mestecate şi digerate. Era şi rahat de iepure vechi de un an. Dacă ai untură (noi n-aveam), poţi să-l mănânci cu uşurinţă. Am cules excrementul, l-am mestecat şi l-am înghiţit. E greu de înghiţit, dar măcar ne dădea senzaţia că aveam ceva în stomac. Am adunat rădăcini şi iarbă şi am mâncat cât de mult am putut. Iarba nouă, suculentă nu era rea la gust, dar era greu de înghiţit.

Eram atât de vlăguiţi, că ne ţineam unul pe altul de braţ şi când treceam peste pâraie mici. Forţa apei nu era periculoasă, dar ameţeam numai când o vedeam şiroindu-ne la picioare. Şi creierii ne erau la fel de slăbiţi ca trupurile. Nu mai mâncaserăm nimic de o săptămână, în afară de iarbă şi excremente de iepure, şi

merseserăm continuu.

Înaintam pe distanţe scurte şi dormeam până ni se făcea frig. Odată m-a trezit râsul lui Mala.

— Ce e aşa comic? l-am întrebat.

— Cuiva îi vine în cap ideea, mi-a spus, că după ce a avut o perioadă grea, acelaşi om dă peste o perioadă şi mai grea, imediat ce şi-a revenit din prima. Unuia îi place să fie gras şi să trăiască confortabil, dar ăsta e un mod tare amuzant de a-ţi îndeplini plăcerea.

Eram acoperiţi cu steagul. Ne făcea plăcere să respirăm în interiorul a ceva, deşi era jegos şi aproape inutil.

— Vreau un cuţit, câte un cuţit de fiecare fel, mi-a spus el şi i le-am promis înainte să adormim iar.

Poate că şi-a visat toate bunurile pe care avea să le aibă. Sper.

Am ajuns la un afluent al râului al cărui curs îl urmaserăm şi a trebuit să mergem o vreme printre dealuri înainte să-l putem trece. Şi acolo, spre izvor, erau trei caribu, dar ne-au simţit mirosul şi i-am văzut numai când au luat-o la fugă.

Dar asta ne-a ridicat moralul. Eram într-o zonă cu vânat şi mai devreme sau mai târziu aveam să mâncăm.

Mala a văzut un şoarece intrând într-o gaură. Şi-a aruncat încărcătura şi a săpat după el. M-a asigurat că

şoarecii au gust dulce, dar n-am prins niciunui.

Şi am mers mai departe. Caietele mele de notiţe erau din ce în ce mai grele, dar dacă muream, muream cu ele de gât. Armele erau o povară. Eram sigur că n-o să mai rezist o zi. Spre amiază, Mala a căzut. Îşi consumase şi ultima fărâmiţă de putere. Fusese un băiat curajos, dar nu mai putea. I-am văzut în ochi expresia pe care am văzut-o de atâtea ori în ochii câinilor epuizaţi care imploră să fie lăsaţi în urmă.

M-am pus pe o piatră şi n-am zis nimic. Ce era de spus? M-am uitat la el, nu ştiu cât timp, şi deodată a sărit în picioare şi a strigat:

— Nu te uita aşa la mine. N-o să te ajute cu nimic!

Vorbirea i-a devenit ciudată şi incoerentă, dar l-am înţeles. Nu-l întrebasem niciodată, dar acum ştiam că băştinaşii tribului său deveniseră canibali atunci la Golful Admiralty.

Am înţeles şi mi-a părut rău. Aş fi putut să plâng – poate am şi plâns. Nu mai ştiu. M-am lăsat jos şi am tras steagul deasupra noastră. Ăsta, m-am gândit cu toată seriozitatea, e sfârşitul. Dar nu mai conta, pentru că nu ne mai interesa nimic de pe lume, nici măcar mâncarea.

Am dormit multă vreme. Ştiu asta pentru că soarele era în nord când ne-am trezit.

Dar am fost treziţi de muzica aripilor de potârnichi

polare fluturând pe o piatră lângă noi.

Mala a uitat că se dăduse bătut. Mintea i s-a limpezit deodată, i-a devenit complet trează. Ne-am uitat la pasăre şi hotărârea de a o prinde era atât de mare în noi, că nici nu se punea problema să ne scape. N-aveam cum să ratăm. Am luat arma şi Mala s-a întins după o crenguţă de salcie pe care a rupt-o în bucăţele. Pe una dintre ele a pus-o pe butoiul puştii în loc de cătare.

Ne mai rămăseseră optsprezece cartuşe. M-am apropiat atât de mult de pasăre, că puteam s-o ating cu puşca. M-a ignorat. Am ţintit spre piept, am tras şi capul şi gâtul i-au zburat!

N-am fi fost mai fericiţi nici dacă am fi împuşcat un urs sau o morsă. Dar când am luat pasărea în palmă, ne-am simţit ciudat.

— Ţi-e foame? m-a întrebat Mala.

— Nu, nu chiar. Dar hai s-o mâncăm.

— Nici mie nu mi-e.

Ne gândeam s-o păstrăm până omoram încă una, ca să putem mânca fiecare o pasăre. Dar mi-am adus aminte de avertismentele pe care le-am primit şi le-am dat altora, că trebuie să mănânci puţin după ce ai făcut foamea, aşa că am tăiat-o fără grabă în două părţi egale şi ne-am şi jucat cu ea înainte s-o băgăm în gură.

Am descoperit că nu e adevărat că mâncarea nu are gust bun după un post îndelungat. Era minunată şi

când am terminat-o, rămăseseră doar câteva pene şi niciun os. Dar nu simţeam nimic în stomac.

Am mers mai departe, am traversat încă un afluent al râului şi înainte să se termine ziua, am mai omorât patru potârnichi polare. Pe două dintre ele le-am omorât cu pietre – în acea perioadă a anului sunt încete ca păsările în coteţ. În noaptea aia, ne-am instalat tabăra cum trebuie. Am cules iarbă pentru o pernă şi am mâncat câte o orătanie de fiecare. Pe celelalte două le-am păstrat pentru a doua zi, le-am mâncat înainte să plecăm şi am irosit câteva gloanţe pe nişte iepuri pe care n-am reuşit să-i omorâm. Dar am găsit totuşi un cuib de şoareci. Am mâncat unul, dar nu mi-a plăcut. Avea gust dulce, dar nu era pentru mine.

Acum, că mâncase, Mala s-a întors la calculele lui:

— Pot să primesc orice? Pot să primesc şi o nevastă?

I-am spus că da. Le făcuserăm multor prieteni rost de neveste, deci ce mai conta una? Şi i-am găsit-o.

A doua zi am ajuns într-un punct de unde se vedea marea şi Mala a împuşcat un iepure. Ne-a fost de folos, dar ca să ajungem la mare trebuia să traversăm un lac mic, să ne băgăm în el până la buric. Ziua era înnorată şi nu puteam să ne uscăm hainele. Eram amândoi epuizaţi şi după ce am traversat lacul, n-am avut putere să ne pornim pe gheaţă. Ne-am făcut un adăpost rudimentar după o stâncă şi a început să plouă. Hainele

noastre murdare, ude atârnau pe noi şi n-aveam cum să ne încălzim.

Mala a spus că întotdeauna plouă în perioada aia. Altfel, ar suferi de sete pescăruşii mici dintre stânci, ai căror părinţi le aduc mâncare, dar nu pot să le aducă şi apă. Dacă n-ar ploua, n-ar creşte aşa de graşi şi delicioşi. Cumva, asta nu m-a făcut să mă simt mai bine, iar în noaptea aia ne-a fost cel mai frig de când ne porniserăm la drum. Stăteam lipiţi ca lingurile în sertar şi ne întorceam când amorţeam.

A doua zi dimineaţă, ne-am pornit cu mai multă încredere, dar după două ore de mers pe gheaţă, ni s-a părut mai rău ca pe pământ. Dar nu mai rău ca prin humă – nimic nu putea fi mai rău.

Erau foci, dar era şi apă. Mala a încercat să omoare una şi a ratat. Am luat eu puşca, dar foca m-a văzut şi a sărit în apă.

Eram amândoi uzi leoarcă, dar, slavă Domnului, a ieşit soarele. Am luat haina mea din piele de focă şi, folosind-o ca pe un tobogan, am aruncat puţinul nostru echipament pe ea şi am tras-o după noi.

Mala şi-a încercat norocul cu altă focă, dar şi aceasta s-a scufundat. Am tras şi am rănit una, însă a fugit. Mala a mai ratat una, eu alta şi câteva s-au scufundat înainte să ajungem la ele.

În cele din urmă, am rămas cu patru gloanţe. Ne era

imposibil să mai înaintăm mult fără mâncare consistentă. Dacă ar fi fost iarnă, am fi fost morţi de mult. Era rândul meu să mă furişez aproape de următoarea focă. Ghinionul nostru se datora probabil cătării prea vizibile pe care o ataşaserăm la puşcă, dar acum eram disperat.

Foca nu era proastă, şi am făcut aşa un spectacol cum puţini actori au prezentat vreodată unui public. M-am lăsat pe o parte, mi-am ridicat capul, apoi am dat din picioare ca din nişte înotătoare. M-am rostogolit şi m-am băgat cu capul în zăpada udă de pe gheaţă – şi m-am gândit la ce s-ar întâmpla dacă am muri de foame după toată osteneala pe care ne-o dădusem. Cât de stupizi am fi arătat dacă eram găsiţi aici pe gheaţă... asta dacă nu cumva un urs ne găsea cadavrele înainte.

Între timp, foca îşi ridicase capul. Era evident că n-avea încredere în mine. De fiecare dată când mă apropiam, era tot mai nesigură de rudenia noastră. Cred că m-am jucat cu foca aia vreo trei ore în zăpada umedă, până când mi-am dat seama că mai aproape de-atât n-aveam cum s-ajung. Distanţa dintre noi era încă mare, dar eram furios, aşa că am ridicat puşca şi am tras. Foca a căzut moartă!

Am ţâşnit spre ea ca un campion de sprint. Se spune că deseori focile îşi revin şi se duc spre copci, dar asta nu. O focă moartă nu se mişcă. Totuşi, ca să nu risc, am

împins-o cât mai departe de copcă şi am strigat la Mala. Dansa şi ţopăia ca un nebun! Îşi pierduse orice speranţă că o s-o omorâm.

Eram salvaţi. O focă întreagă numai pentru noi, niciun câine cu care să trebuiască s-o împărţim. Am lipăit sângele din rană, am jupuit pielea şi ne-am gândit de unde să începem să mâncăm.

Era ziua noastră cea mare, ziua care ne-a dat vieţile înapoi. Ţinusem cu dinţii de chibrituri până acum şi era momentul să le punem la treabă. Am folosit untura drept combustibil – mestecam grăsimea şi o scuipam pe nişte bucăţi de turbă. Am găsit două pietre plate, am pus carnea între ele pe foc şi am fript-o.

E o masă pe care o să mi-o amintesc mereu. A fost mai bun ca orice am gustat în viaţa mea. Am pus jumătate de creier pe o bucată de untură şi am făcut o pastă amestecând-o cu untura topită. A fost atât de delicioasă, că numai dacă mă gândesc acum la ea, salivez.

Soarele a ieşit şi vremea s-a încălzit aşa de tare, că ne-am scos *kamikii* şi i-am uscat la soare. Tălpile erau complet uzate, dar ne-am legat de picioare piele de focă crudă.

Am ajuns la braţul Milne şi nu la Canalul Eclipse, cum ne aşteptam. Ştiam însă că erau oameni la Toqujan şi ne-am dus direct spre acea comunitate. Ne-a luat încă

trei zile şi când în cele din urmă am ajuns aproape, am fost întâmpinaţi cu ţipete de bucurie şi spaimă. Mala le-a spus povestea foametei şi toţi au stat jos şi au jelit. Aproape toţi erau rude cu cei morţi într-un fel sau altul.

Mala a încercat să contribuie şi el ca toată lumea la jelanie, dar era prea obosit. Şi oricum, pentru el era deja o poveste veche de-acum, aşa că m-a dus în casa surorii lui şi mi-a arătat unde să mă întind. Ne-am aruncat amândoi în pat şi m-am trezit numai să-mi întorc ceasurile, apoi m-am culcat iar. Am zăcut aşa aproape două zile. Eschimoşii ne-au adus ceai şi clătite şi a fost ca în rai.

Femeile erau fascinate de trupurile noastre. Eram aşa de emaciaţi, că puteam să fim prezentaţi ca monştri la un circ. Toate voiau să-mi pipăie coastele şi să încerce să ghicească cum aş fi arătat dacă aş fi fost bine hrănit. Le-am spus că nu vreau să fiu măcelărit şi li s-a părut foarte, foarte comic, au râs cu poftă şi au repetat remarca iar şi iar.

Am stat cu băştinaşii trei zile şi apoi i-am însoţit la punctul de comerţ, Mitimatalik i se zice în limba lor (un loc unde coboară o pasăre, în cazul ăsta, pasărea era Hudson Bay Company). Eu şi Mala am mers pe sanie tot drumul, nu puteam să păşesc. Am fost primiţi regeşte şi am fost invitat să stau cu administratorul companiei. Era un om bun, dar pasiunea lui, dintre

toate activităţile posibile, era să vulcanizeze. Când a avut un an în lumea din afară, şi l-a petrecut vulcanizând anvelope vechi şi visul lui era să strângă destui bani ca să înceapă o astfel de afacere. I-am ascultat planurile cu mare interes, până la a cincea repetare, apoi ştiam tot ce trebuia ştiut despre vulcanizare.

Băştinaşii se duceau acum la Capul Button la sud-est de Insula Bylot ca să vâneze narvali. Eram încă foarte slăbit şi n-ar fi trebuit să merg, dar m-a luat cineva cu o echipă bună şi s-a dovedit cu noroc. Omul avea o fiică şi, deşi nu era o mare frumuseţe, Mala a prins drag de ea – şi îi promisesem o nevastă.

Ne-am pus tabăra de două ori pe drum. În fiecare seară îmi foloseam puterile de conferenţiar, avocat şi propagandist ca să conving familia că Mala era bărbatul perfect să le fie ginere. Tatăl se clătina ca o trestie în vânt. Mai era şi un localnic văduv care voia fata – şi i-ar fi oferit o nuntă splendidă. Fata însăşi mi-a şoptit asta şi i-am spus familiei că, dacă Mala se căsătorea cu fata cât eram eu acolo, urma să aibă o nuntă cum nu şi-au imaginat. O să aduc de pe vasul meu cutie după cutie cu cadouri. Ibricele pe care o să le dau tuturor femeilor din familie o să fie miracole de frumuseţe şi o să-i dau lui Mala orice barcă ar vinde Hudson Bay Company. Astfel, Mala a căpătat avantaj

faţă de văduv.

Când am ajuns la Button, Mala a aflat că el era norocosul ales. Nu l-am văzut până am ajuns la destinaţie, pentru că era încă doar oaspete şi spectator. Era şi obosit şi i s-ar fi stricat costumul nou dacă ar fi ajutat la mânarea câinilor.

Dar acum era mai fericit ca niciodată. Şi-a luat noua nevastă în cortul pe care i l-am dat şi am locuit cu ei cât am stat la Button. Când am plecat spre Ponds, Mala mi-a spus că încă n-a terminat de vânat şi o să vină mai târziu. Mai avea nevoie de carne şi picioarele încă nu-i tânjeau după drum. Nici ale mele, dar era august şi ştiam că trebuia să mă grăbesc.

Nu l-am mai văzut pe Mala niciodată, n-a apărut înainte să plec din Ţinutul Baffin. Dar la cina anuală din 1934 a Clubului Circumnavigatorilor din New York, prietenul meu bun Reginald Orcutt a proiectat nişte filmuleţe făcute la Ponds. Şi iată-l pe Mala în culorile strălucitoare ale filmului. Era de parcă îl vizitam iar pe băiat şi mi-am amintit deodată toate zbaterile şi tovărăşia noastră. Lui îi datorez viaţa mea, aşa cum e ea.

12

Şi, în cele din urmă, vasul nostru, *Soekongen,* a dat

ocol promontoriu lui. A fost cea mai frumoasă imagine pe care au văzut-o ochii mei. Poliţiştii de la post şi-au pus uniformele roşii ca să împlinească formalităţile vamale, dar căpitanul Pedersen se pricepea să scape de birocraţie. A scos câteva sticle şi a umplut paharele. Niciun vas nu fusese pe-acolo în acel an şi cele şase sticle rechiziţionate „în scopuri medicale" dispăruseră de mult.

I-am spus lui Pedersen că trebuie să mergem la Admiralty după oamenii mei. N-a fost prea încântat, gheaţa în Golful Melville fusese proastă şi nu era sigur că ne putem întoarce la Thule iar. Dar Pedersen nu era omul care să se dea bătut fără să încerce şi imediat şi-a pregătit echipajul pentru drum. Fuseseră invitaţi la o petrecere pe ţărm şi voiau să şi vâneze a doua zi. Pedersen le-a turnat băutură în pahare. Îşi cunoştea bine oamenii. El însă nu bea niciodată.

În două ore, am fost gata de plecare. Le-am dat şi ofiţerilor de poliţie câteva sticle din lichidul interzis, ca să vadă şi ei ce gust oribil avea, şi am avut grijă să ajungă în siguranţă la mal. Unii dintre ei adormiseră. I-am dat băştinaşului care se ocupa de magazin câteva daruri pentru Mala şi am ştiut că o să i le dea fiindcă omul era de încredere ca pământul.

Şi aşa ne-am pornit spre vest.

Am văzut cârduri imense de gâşte hrănindu-se la

punctul sud-estic al Insulei Bylot şi băştinaşi vânându-le. Am trecut prin Canalul Eclipse şi n-am dat de gheaţă până am ajuns la Lancaster. Dar şi acolo am reuşit să trecem.

I-am găsit pe prietenii mei la Canalul Adams, unde aranjasem să fie. Trecuseră printr-o perioadă grea pe timpul verii. Avuseseră destulă carne, dar nu mâncaseră decât puţin din ea, fiindcă nu ştiau când o să vină vaporul şi voiau să le ajungă. Dacă nu m-aş fi întors după ei, nu se ştie ce s-ar fi întâmplat. Toţi eschimoşii canadieni plecaseră să vâneze caribu, dar groenlandezii rămăseseră încrezători la Adams, în speranţa că vasul o să vină după ei.

Acum, bineînţeles, au uitat imediat toate greutăţile. Aveau mai mult de douăzeci de căţei, destui cât să o ia de la început în Thule anul următor. Micuţa Navarana crescuse şi putea să fugă veselă pe punte. Nu uitase cum se mănâncă pâinea şi alte delicatese de pe vas.

Ne-am pornit înapoi spre Groenlanda imediat şi am dat de vremea rea când am ajuns în Golful Baffin. Era imposibil de ajuns chiar şi la Capul York, ca să nu mai zic de Thule. I-am întrebat pe Akrioq şi Boţman dacă voiau să fie lăsaţi pe mal la Seddon, în caz că era posibil, sau dacă doreau să meargă în jos spre Groenlanda daneză. Au preferat Seddon, aveau rude acolo şi cei doi bărbaţi şi soţiile lor aşteptau de ani de

zile să-i revadă.

Am ajuns cu bine la Seddon, dar am fost dezamăgit. Fiul meu, Mequsaq, era încă în Thule şi trebuia să mă întorc în Danemarca fără el. Singura mea consolare era că aflasem de la băştinaşi că e sănătos, iar Akrioq şi Boţman aveau să-i ducă daruri de La mine. Urma să-l văd mai târziu. De atunci a trăit cam jumătate din timp în Groenlanda şi cealaltă jumătate cu mine la ferma mea din Danemarca şi la şcoală.

Le-am dat lui Akrioq şi lui Boţman tot ce puteam de pe *Soekongen* şi de care n-aveam nevoie şi mi-am luat la revedere de la prietenii mei din Melville ca să mă întorc în Danemarca şi să redevin un om civilizat, dacă mai era posibil.

Dacă n-ar fi fost piciorul, de care trebuia să mă îngrijesc cât mai repede, m-aş fi dus să-mi iau băiatul.

La Upernivik am întâlnit vasul cu aburi *Hans Egede,* cu directorul Daugaard-Jensen la bord. Am trecut pe vasul mai rapid şi noile gazde au făcut tot posibilul să mă simt cât mai bine. Eram văzut ca unul care înviase din morţi. Acasă circulaseră zvonuri că mi se găsise cadavrul, dar naufragiul lui *Bele,* ultima privelişte pe care o văzusem înainte să părăsesc Groenlanda acum mulţi ani, determinase construirea unor staţii radio acolo şi am putut să trimit vorbă acasă că mă întorc.

Am vizitat din nou colonia Umanak şi danezii de

acolo au dat iar dovadă de bunătate. Unchiul Jens m-a întâmpinat şi întâlnirea noastră a fost sărbătorită cu petrecere după petrecere şi cu feţe prietenoase, zâmbitoare.

Dar în cele din urmă, după ce ne-am oprit în toate porturile, am simţit zbuciumul Atlanticului sub picioare şi era plăcut să fiu rostogolit dintr-o parte în alta în pat.

Pe drum spre casă am primit veşti şocante. Prietenul meu vechi, doctorul Dreyer, administratorul grădinii zoologice din Copenhaga, murise. Cândva discutaserăm posibilitatea să-i fiu succesor şi mi-a promis să mă recomande. Am trimis telegrame la comitet şi m-am înscris pentru post. Să mă ocup de animale era de mult o pasiune a mea şi mi-am dorit dintotdeauna să administrez o grădină zoologică.

Din fericire pentru zoo, comitetul director era format din oameni înţelepţi. Voiau un om competent pentru post şi bineînţeles că acesta nu putea fi Peter Freuchen. Ar trebui să le fiu recunoscător acum, cred, şi grădina zoologică la fel.

A fost un drum pe Atlantic lung şi monoton, într-un vas mic, dar eram un oaspete de onoare şi era altceva decât în urmă cu nişte ani, când fusesem fochist pe acelaşi vas. De dragul vremurilor trecute, am coborât sub punte şi am luat lopata în mâini, dar n-avea sens să

încerc s-o mai folosesc, piciorul mă durea încă prea tare.

Cred că sunt un om nestatornic, uşor de influenţat de sfaturile altora. Sunt sigur că, dacă aş fi fost forţat să rămân în Baffin şi n-aş fi ajuns la Ponds, încă aş avea piciorul. Dar acum aveam doctori care îmi spuneau cât de rău era piciorul şi mă copleşeau cu termeni în latină. Aşa că n-am fost capabil să fac nimic decât să şchiopătez dintr-o parte în alta şi apoi să mă aşez. Ba chiar m-am gândit să învăţ să joc cărţi pe durata călătoriei. Am fost salvat de asta, slavă Domnului, şi mai târziu n-am avut niciodată timp să învăţ.

Dar totul trebuie să aibă un sfârşit şi într-o zi am trecut pe lângă vechiul castel Kronborg, locul unde trăise Hamlet. După două ore, eram în Copenhaga. Căpitanul a înălţat toate steagurile şi m-a luat pe puntea lui.

Mă aşteptau mulţi. I-am văzut pe tatăl meu, pe mama mea şi pe mica Pipaluk. Doar că acum era o fată mare, de opt ani şi abia am recunoscut-o. Erau şi mulţi jurnalişti, care m-au copleşit, şi a trebuit să-mi spun povestea înainte să cobor. Am început să le vorbesc, dar mi-am cerut scuze. Le-am zis că mă întorc într-un minut.

Am fugit pe punte şi m-am uitat cu atenţie pe mal. Şi iat-o pe cheiuri – Magdalene. Se uita tăcută la mine şi

am sărit pe scara de acces la bord şi m-am grăbit spre ea.

— Mai bine du-te şi termină-ţi discursurile, mi-a zis. Eu mă întorc la hotel şi vii şi tu mai târziu.

Am făcut cum mi-a cerut. Apoi m-am dus la ea şi cu ea am rămas de-atunci.

ocheanul întors

Peter Freuchen (1886-1957) este un explorator arctic, antropolog, actor și scriitor danez, un personaj incredibil de fascinant, cu o viață atât de ieșită din comun, încât rivalizează cu cea mai tare ficțiune. După ce studiază la Universitatea din Copenhaga să devină medic, se decide la douăzeci de ani să plece în căutarea aventurii în ținuturile arctice ale Groenlandei, pe-atunci încă insuficient explorate. În 1910, Freuchen și celebrul său prieten Knud Rasmussen deschid postul comercial de la Thule, în nordul extrem al insulei, unde temperaturile coboară până la minus 50 de grade și soarele răsare doar între aprilie și august. Trăiește aproape cincisprezece ani printre inuiți și se căsătorește cu Navarana, o nativă cu care are doi copii.

Explorează întreaga întindere arctică a Groenlandei, ajunge în locuri unde nu călcase încă picior de om, traversează cu sania trasă de câini calote imposibile, vânează balene, foci și urși polari, suferă de degerături, orbire și foamete cruntă, doarme pe ghețari, își amputează singur degetele cangrenate de la piciorul stâng fără anestezie după ce e prins într-o furtună. Excelent povestitor, animat de dorința de a înțelege și nu de a judeca, Freuchen ne descrie situații extreme de viață cu care se confruntă inuiții în lupta lor de a supraviețui unui mediu atât de ostil, precum și obiceiuri greu de acceptat pentru „omul alb", cum ar fi, de pildă, „schimbul de neveste".

Scrisă cu respect și tandrețe, curiozitate etnografică și umor, *Aventura arctică* este deopotrivă un formidabil jurnal de explorator și un minunat document antropologic despre viața și cultura acestor incredibili oameni ai Nordului.

„Fascinantă... Nu există nici măcar o singură pagină plictisitoare."
The New York Times

www.editura-art.ro
ISBN 978-606-710-498-1

Partener media:

EDITURA ART